။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

ဗုဒ္ဓဝံသ-အဋ္ဌကထာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

အနန္တဉာဏံ ကရုဏာလယံ လယံ၊ မလဿ **ဗုဒ္ဓံ** သုသမာဟိတံ ဟိတံ။
နမာမိ **ဓမ္မံ** ဘဝသံဝရံ ဝရံ၊ ဂုဏာကရဉ္စေဝ နိရင်္ဂဏံ **ဂဏံ**။

ပညာယ သေဋ္ဌော ဇိနသာဝကာနံ၊ ယံ ဓမ္မသေနာပတိ ဓမ္မရာဇံ။
အပုစ္ဆိ သတ္ထာရမဟာရဟာရဂုံ၊ နိရင်္ဂဏံ ဉာတိဂဏဿ မဇ္ဈေ။

သုဗုဒ္ဓဝံသေနဟိ **ဗုဒ္ဓဝံသော၊** ဝိသုဒ္ဓဝံသေန ဝိနာယကေန။
ဟတာဝကာသေန ပကာသိတော ယော၊ သမာဓိတတ္တေန တထာဂတေန။

ယာဝဇ္ဇကာလာ အဝိနာသယန္တာ၊ ဟဋ္ဌိက္ကမဉ္စေဝ စ ဟဋ္ဌိယတ္တံ။
ကထာနုသန္ဓိံ သုဂတဿ ပုတ္တာ၊ ယထာသုတံယေဝ သမာဟရိံသု။

တဿေဝ သမ္ဗုဒ္ဓဝရန္နယဿ၊ သဒါ ဇနာနံ သဝနာမတဿ။
ပသာဒပညာဇနနဿ ယသ္မာ၊ သံဝဏ္ဏနာနုက္ကမတော ပဝတ္တာ။

သက္ကစ္စသဒ္ဓမ္မရတေန **ဗုဒ္ဓသီဟေန** သီလာဒိဂုဏောဒိတေန။
အာယာစိတောဟံ သုစိရမ္ပိ ကာလံ၊ တသ္မာဿ သံဝဏ္ဏနမာရဘိဿံ။

သဒါ ဇနာနံ ကလိနာသနဿ၊ စိရဋ္ဌိတတ္တံ ဇိနသာသနဿ။
မမာပိ ပုညောဒယဝုဒ္ဓိယတ္ထံ၊ ပသာဒနတ္ထဉ္စ မဟာဇနဿ။

မဟာဝိဟာရာဂတဟဋ္ဌိမဂ္ဂသန္နိဿိတာ သင်္ကရဒောသဟီနာ။
သမာသတောယံ ပန ဗုဒ္ဓဝံသသံဝဏ္ဏနာ ဟေဿတိ သာရဘူတာ။

သောတဗ္ဗရူပံ ပန **ဗုဒ္ဓဝံသကထာယ** အညံ က္ကဓ နတ္ထိ ယသ္မာ။
ပသာဒနံ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ရတာနံ၊ ပတဟနံ ဟာပမဟာမလဿ။

တသ္မာ ဟိ သက္ကစ္စသမာဓိယုတ္တာ၊ ဝိဟာယ ဝိက္ခေပမနညစိတ္တာ။
သံဝဏ္ဏနံ ဝဏ္ဏယတော သုဝဏ္ဏံ၊ နိဓာယ ကဏ္ဏံ မဓုရံ သုဏာထ။

သဗ္ဗမ္ပိ ဟိတွာ ပန ကိစ္စမညံ၊ သက္ကစ္စ မစ္စေနိဓ နိစ္စကာလံ။
သောတုံ ကထေတုမ္ပိ ဗုဓေနေ ယုတ္တာ၊ ကထာ ပနာယံ အတိဒုလ္လဘာတိ။

တတ္ထ “ဗုဒ္ဓဝံသသံဝဏ္ဏနာ ဟေဿတိ သာရဘူတာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ ဗုဒ္ဓဝံသော တာဝ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော။ တတ္ထိဒံ ဝဝတ္ထာနံ – ဣတော ဟေဋ္ဌာ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကေသု စတူသု အသင်္ချေယျေသု ဥပ္ပန္နာနံ ပဉ္စဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နကပ္ပာဒိပရိစ္ဆေဒဝသေန ပဝေဏိကိတ္တာရကထာ “ဗုဒ္ဓဝံသော နာမာ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သွာယံ ကပ္ပပရိစ္ဆေဒော နာမပရိစ္ဆေဒော ဂေါတ္တပရိစ္ဆေဒော ဇာတိပရိစ္ဆေဒော နဂရပရိစ္ဆေဒော ပိတုပရိစ္ဆေဒော မာတုပရိစ္ဆေဒော ဗောဓိရုက္ခပရိစ္ဆေဒော ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနပရိစ္ဆေဒော အဘိသမယပရိစ္ဆေဒော သာဝကသန္နိပါတပရိစ္ဆေဒော အဂ္ဂသာဝကပရိစ္ဆေဒော ဥပဋ္ဌာကပရိစ္ဆေဒော အဂ္ဂသာဝိကာပရိစ္ဆေဒော ပရိဝါရဘိက္ခုပရိစ္ဆေဒော ရံသိပရိစ္ဆေဒော သရီရပ္ပမာဏပရိစ္ဆေဒော ဗောဓိသတ္တာဓိကာရပရိစ္ဆေဒော ဗျာကရဏပရိစ္ဆေဒော ဗောဓိသတ္တပဓာနပရိစ္ဆေဒော အာယုပရိစ္ဆေဒော ပရိနိဗ္ဗာနပရိစ္ဆေဒောတိ ဣမေဟိ ဟဋ္ဌိယာ အာဂတေဟိ ဗာဝီသတိယာ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ပရိစ္ဆိန္နော ဝဝတ္ထိတော။

ဟဋ္ဌိအနာရုဠှော ပန **သမ္ဗဟုလဝါရော** ပေတ္ထ အာနေတဗ္ဗော။ သော အကရတသပရိစ္ဆေဒော ဟသာဒတ္တယပရိစ္ဆေဒော နာဋ္ဌကိတ္တိပရိစ္ဆေဒော အဂ္ဂမဟေသိပရိစ္ဆေဒော ပုတ္တပရိစ္ဆေဒော ယာနပရိစ္ဆေဒော အဘိနိက္ခမနပရိစ္ဆေဒော ပဓာနပရိစ္ဆေဒော ဥပဋ္ဌာကပရိစ္ဆေဒော ဝိဟာရပရိစ္ဆေဒောတိ ဒသဓာ ဝဝတ္ထိတော ဟောတိ။

တံ သမ္ဗဟုလဝါရမ္ပိ၊ ယထာဋ္ဌာနေ မယံ ပန။
ဒဿေတွာ ဂမိဿာမ၊ တတ္ထ တတ္ထ သမာသတော။

သော ဧဝံ ဝဝတ္ထိတော ပန –

ကေနာယံ ဒေသိတော ကတ္ထ၊ ကဿတ္ထာယ စ ဒေသိတော။
ကိမတ္ထာယ ကဒါ ကဿ၊ ဝစနံ ကေနာဘတော။

သဗ္ဗမေတံ ဝိဓိံ ဝတွာ၊ ပုဗ္ဗမေဝ သမာသတော။
ပစ္ဆာဟံ ဗုဒ္ဓဝံသဿ၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏနန္တိ။

တတ္ထ **ကေနာယံ ဒေသိတော**တိ အယံ ဗုဒ္ဓဝံသော ကေန ဒေသိတော? သဗ္ဗဓမ္မေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရေန ဒသဗလေန စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒေန ဓမ္မရာဇေန ဓမ္မဿာမိနာ တထာဂတေန သဗ္ဗညုနာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတော။

ကတ္ထ ဒေသိတောတိ? ကပိလဝတ္ထုမဟာနဂရေ နိဂြောဓာရာမမဟာဝိဟာရေ ပရမရုစိရသန္ဒဿနေ ဒေဝမနုဿနယနနိပါတဘူတေ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမန္တေန ဒေသိတော။

ကဿတ္ထာယ စ ဒေသိတောတိ? ဒွါသီတိယာ ဉာတိသဟဿာနံ အနေကကောဋိနဟုတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ အတ္ထာယ ဒေသိတော။

ကိမတ္ထာယ ဒေသိတောတိ? စတုရောဃနိတ္ထရဏတ္ထာယ ဒေသိတော။

ကဒါ ဒေသိတောတိ ဘဂဝါ ဟိ ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိဝဿာနိ အနိဗဒ္ဓဝါသော ဟုတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ ဖာသုကံ ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဂန္တွာ ဝသိ။ ကထံ? **ပဌမံ** ဝဿံ ဣသိပတနေ ဓမ္မစက္ကံ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃ အာဒယော; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ပဝတ္တေတွာ အဋ္ဌာရသ ဗြဟ္မကောဋိယော အမတပါနံ ပါယေတွာ ဗာရာဏသိံ ဥပနိဿာယ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ဝသိ။ **ဒုတိယံ** ဝဿံ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝေဠုဝနေ မဟာဝိဟာရေ။ **တတိယစတုတ္ထာနိပိ** တတ္ထေဝ။ **ပဉ္စမံ** ဝေသာလိံ ဥပနိဿာယ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ **ဆဋ္ဌံ** မကုလပဗ္ဗတေ။ **သတ္တမံ** တာဝတိံသဘဝနေ။ **အဋ္ဌမံ** ဘဂ္ဂေသု သုံသုမာရဂိရိံ ဥပနိဿာယ ဘေသကဠာဝနေ။ **နဝမံ** ကောသမ္ဗိယံ။ **ဒသမံ** ပါလိလေယျကဝနသဏ္ဍေ။ **ဧကာဒသမံ** နာဠာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ။ **ဒွါဒသမံ** ဝေရဉ္ဇာယံ။ **တေရသမံ** စာလိယပဗ္ဗတေ။ **စုဒ္ဒသမံ** ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ။ **ပန္နရသမံ** ကပိလဝတ္ထုမဟာနဂရေ။ **သောဠသမံ** အာဠဝကံ ဒမေတွာ စတုရာသီတိပါဏသဟဿာနိ အမတပါနံ ပါယေတွာ အာဠဝိယံ။ **သတ္တရသမံ** ရာဇဂဟေယေဝ။ **အဋ္ဌာရသမံ** စာလိယပဗ္ဗတေယေဝ။ တထာ **ဧကူနဝီသတိမံ**။ **ဝီသတိမံ** ပန ဝဿံ ရာဇဂဟေယေဝ ဝသိ။ တေန ဝုတ္တံ – "ဘဂဝါ ဟိ ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိဝဿာနိ အနိဗဒ္ဓဝါသော ဟုတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ ဖာသုကံ ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဂန္တွာ ဝသီ"တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ပန သာဝတ္ထိံယေဝ ဥပနိဿာယ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ စ ပုဗ္ဗာရာမေ စ ဓုဝပရိဘောဂဝသေန ဝသိ။

ယဒါ ပန သတ္ထာ ဗုဒ္ဓော ဟုတွာ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ပဌမံ ဝဿံ ဝသိတွာ ဝုဋ္ဌဝဿော ပဝါရေတွာ ဥရုဝေလံ ဂန္တွာ တတ္ထ တယော မာသေ ဝသန္တော တေဘာတိကဇဋိလေ ဒမေတွာ ဘိက္ခုသဟဿပရိဝါရော ဖုဿမာသပုဏ္ဏမာယံ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ဒွေ မာသေ တတ္ထေဝ ဝသိ, တဒါ ဗာရာဏသိတော နိက္ခန္တဿ ပဉ္စ မာသာ ဇာတာ။ သကလော ဟေမန္တော အတိက္ကန္တော။ ဥဒါယိတ္ထေရဿ အာဂတဒိဝသတော သတ္တဋ္ဌဒိဝသာ ဝီတိဝတ္တာ။ သော ပန ဖဂ္ဂုဏီပုဏ္ဏမာသိယံ စိန္တေသိ – “အတိက္ကန္တော ဟေမန္တော, ဝသန္တကာလော အနုပ္ပတ္တော, သမယော တထာဂတဿ ကပိလပုရံ ဂန္တု”န္တိ။ သော ဧဝံ စိန္တေတွာ ကုလနဂရဂမနတ္ထာယ သဋ္ဌိမတ္တာဟိ ဂါထာဟိ ဂမနဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေသိ။ အထ သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ ဉာတိသင်္ဂဟံ ကာတုကာမော ဟုတွာ အင်္ဂမဂဓဝါသီနံ ကုလပုတ္တာနံ ဒသဟိ သဟဿေဟိ ကပိလဝတ္ထုဝါသီနံ ဒသဟိ သဟဿေဟီတိ သဗ္ဗေဟေဝ ဝီသတိယာ ခီဏာသဝသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ရာဇဂဟတော နိက္ခမိတွာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ယောဇနံ ဂစ္ဆန္တော ရာဇဂဟတော သဋ္ဌိယောဇနံ ကပိလဝတ္ထုပုရံ ဒွီဟိ မာသေဟိ သမ္ပာပုဏိတွာ တတ္ထ ဉာတီနံ ဝန္ဒာပနတ္ထံ **ယမကပါဋိဟာရိယံ** အကာသိ။ တဒါယံ ဗုဒ္ဓဝံသော ဒေသိတော။

ကဿ ဝစန န္တိ? သာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ အသာဓာရဏဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿေဝ ဝစနံ။

ကေနာဘတောတိ? အာစရိယပရမ္ပရာယ အာဘတော။ အယဉှိ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဘဒ္ဒဇိ တိဿော ကောသိယပုတ္တော သိဂ္ဂဝေါ မောဂ္ဂလိပုတ္တော သုဒတ္တော ဓမ္မိကော ဒါသကော သောဏကော ရေဝတောတိ ဧဝမာဒီဟိ ယာဝ တတိယသင်္ဂီတိကာလာ အာဘတော, တတော ဥဒ္ဓမ္ပိ တေသံယေဝ သိဿာနုသိဿေဟီတိ ဧဝံ တာဝ အာစရိယပရမ္ပရာယ ယာဝဇ္ဇကာလာ အာဘတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္တာဝတာ –

“ကေနာယံ ဒေသိတော ကတ္ထ၊ ကဿတ္ထာယ စ ဒေသိတော။
ကိမတ္ထာယ ကဒါ ကဿ၊ ဝစနံ ကေန စာဘတော”တိ။ –

အယံ ကထာ ဝုတ္တတ္ထာ ဟောတိ။

နိဒါနကထာ

ဗာဟိရနိဒါနံ

ဧဝံ အာဘတဿ ပနဿ ဣဒါနိ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟောတိ, သာ ပနာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ယသ္မာ ဒူရေနိဒါနံ အဝိဒူရေနိဒါနံ သန္တိကေနိဒါနန္တိ, ဣမာနိ တီဏိ နိဒါနာနိ ဒဿေတွာဝ ဝဏ္ဏိတာ သုဝဏ္ဏိတာ နာမ ဟောတိ။ ယေ စ နံ သုဏန္တိ, တေဟိ သမုဒါဂမတော ပဋ္ဌာယ ဝိညာတတ္တာ သုဝိညာတာဝ ဟောတိ, တသ္မာ တာနိ နိဒါနာနိ ဒဿေတွာဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

တတ္ထ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ တာဝ တေသံ နိဒါနာနံ ပရိစ္ဆေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ရာယံ သင်္ခေပတော အတ္ထဒီပနာ – **ဒီပင်္ကရ** ဒသဗလဿ ပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရဿ မဟာသတ္တဿ ယာဝ **ဝေဿန္တရ** တ္တဘာဝါ စဝိတွာ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိ, တာဝ ပဝတ္တာ ကထာ **ဒူရေနိဒါနံ** နာမ။ တုသိတဘဝနတော စဝိတွာ ယာဝ ဗောဓိမဏ္ဍေ သဗ္ဗညုတညာဏပ္ပတ္တိ, တာဝ ပဝတ္တာ ကထာ **အဝိဒူရေနိဒါနံ** နာမ။ “ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ”တိ စ, “ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ”တိ စ, “ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယ”န္တိ စ ဧဝံ မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ သဗ္ဗညုတညာဏပ္ပတ္တိတော ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စာ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဘဂဝါ ယတ္ထ ယတ္ထ ဝိဟာသိ, တံ တံ **သန္တိကေနိဒါနံ** နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတ္တာဝတာ သင်္ခေပေနေဝ တိဏ္ဏံ ဒူရာဝိဒူရသန္တိကေနိဒါနာနံ ဝသေန **ဗာဟိရနိဒါနဝဏ္ဏနာ** သမတ္တာ ဟောတီတိ။

အဗ္ဘန္တရနိဒါနံ

၁. ရတနစင်္ကမနကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ

ဣာနိ ပန –

၁. ‘‘ဗြဟ္မာ စ လောကာဓိပတီ သဟမ္ပတိ၊ ကတဉ္ဇလီ အနဓိဝရံ အယာစထ။
သန္တီဓ သတ္တာပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ၊ ဒေသေဟိ ဓမ္မံ အနုကမ္ပိမံ ပဇ’’န္တိ။ –

အာဒိနယပ္ပဝတ္တဿ **အဗ္ဘန္တရနိဒာနဿ** အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟောတိ။

တတ္ထ ‘‘ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ’’တိအာဒိသုတ္တန္တေသု ဝိယ – ‘‘ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ နိဂြောဓာရာမေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဗုဒ္ဓဝံသံ အပုစ္ဆီ’’တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန နိဒာနံ အဝတွာ ကသ္မာ ‘‘ဗြဟ္မာ စ လောကာဓိပတီ သဟမ္ပတိ, ကတဉ္ဇလီ အနဓိဝရံ အယာစထာ’’တိအာဒိနာ နယေန နိဒာနံ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – ဘဂဝတော သဗ္ဗဓမ္မဒေသနာကာရဏဘူတာယ ဗြဟ္မုနော ဓမ္မဒေသနာယာစနာယ သန္ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ။

‘‘ကအာယံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ၊ အဇ္ဈိဋ္ဌော ဗြဟ္မုနာ ဇိနော။
ကအာ ကတ္ထ စ ကေနာယံ၊ ကထာ ဟိ သမုဒီရိတာ’’တိ။

ဝုစ္စတေ – ဗုဒ္ဓဘူတဿ ပန ဘဂဝတော အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ သတ္တာ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ ဗြဟ္မုနာ အဇ္ဈိဋ္ဌော အာယာစိတော။ တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – မဟာပုရိသော ကိရ ကတာဘိနိဟာရော မဟာဘိနိက္ခမနဒိဝသေ ဝိဝဋ္ဋပဟ ကဋ္ဌဗိဘစ္ဆသယနာသနစေဋိကာ နာဋကိတ္ထိယော ဒိသွာ အတီဝ သံဝိဂ္ဂဟဒယော ပဋ္ဌေကဒေသောဝစ္ဆန္နံ **ဆန္နံ** အာမန္တေတွာ – ‘‘အရိနရဝရမန္တကံ ကဏ္ဍကံ နာမ တုရင်္ဂဝရမာဟရာ’’တိ ကဏ္ဍကံ အာဟရာပေတွာ ဆန္နသဟာယော ဝ ရတုရင်္ဂမာရုယ္ဟ နဂရဒ္ဒွာရေ အဓိဝတ္ထာယ ဒေဝတာယ နဂရဒ္ဒွာရေ ဝိဝဋ္ဋေ နဂရတော နိက္ခမိတွာ တီဏိ ရဇ္ဇာနိ တေန ရတ္တာဝသေသေန အတိက္ကမိတွာ အနောမသတ္တော **အနောမာယ** နာမ နဒိယာ တီရေ ဌတွာ ဆန္နမေဝမာဟ – ‘‘ဆန္န, တွံ မမ ဣမာနိ အာဘရဏာနိ အာဘရဏာနိ ကဏ္ဍကဉ္စ ဝရတုရင်္ဂမာအာယ ကပိလပုရံ ဂစ္ဆာဟီ’’တိ ဆန္နံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အသိတောရကနီလုပ္ပလသဒိသေနာသိနာ သကေသမကုဋံ ဆိန္ဒိတွာ အာကာသေ ဥက္ခိပိတွာ ဒေဝဒတ္တိယံ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ သယမေဝ ပဗ္ဗဇိတွာ အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော အနိလဗလသမုဒ္ဓုတ တရင်္ဂဘင်္ဂံ အသင်္ဂ ဂင်္ဂံ နဒိံ ဥတ္တရိတွာ မဏိဂဏရံသိဇာလဝိဇ္ဇောတိတရာဇဂဟံ ရာဇဂဟံ နာမ နဂရံ ပဝိသိတွာ တတ္ထ ဣဿရိယမဒမတ္တံ ဇနံ ပရိဟာသေန္တော ဝိယ စ ဥဒ္ဒတဝေသဿ ဇနဿ လဇ္ဇမုပ္ပာဒယမာနော ဝိယ စ ဝ ယကန္တိံ ပိ နာဂရဇနဟဒယာနိ အတ္တနိ ဗန္ဓန္တော ဝိယ စ ဒွတ္တိံသဝရမဟာပုရိသလက္ခဏဝိရာဇိတာယ ရူပသိရိယာ သဗ္ဗ ဇနနယနာနိ ဝိလုမ္ပမာနော ဝိယ စ ရူပီဟာဒသဥ္စရော ပုညသဥ္စယော ဝိယ စ ပဗ္ဗတော ဝိယ စ ဂမနေန နိဿင်္ဂေ သန္တိန္ဒြိယော သန္တမာနသော ယုဂမတ္တံ ပေက္ခမာနော **ရာဇဂဟံ** ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ယာပနမတ္တံ ဘတ္တံ ဂဟေတွာ နဂရတော နိက္ခမိတွာ **ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတ** ပဿေ ဆာယူဒကသမ္ပန္နေ သုစိဘူမိဘာဂေ ပရမရမဏီယေ ပဝိဝိတ္တော ဩကာသေ နိသီဒိတွာ ပဋိသင်္ခာနဗလေန မိဿကဘတ္တံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ပဏ္ဍဝဂိရာနုသာရေန ဗိမ္ဗိသာရေန မဂဓမဟာရာဇေန မဟာပုရိသဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ နာမဂေတ္တံ ပုစ္ဆိတွာ တေန ပမုဒိတဟဒယေန ‘‘မမ ရဇ္ဇဘာဂံ ဂဏှာဟီ’’တိ ရဇ္ဇေန နိမန္တိယမာနော – ‘‘အလံ, မဟာရာဇ, န မယှံ ရဇ္ဇေနတ္ထော အဟံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ လောကဟိတတ္ထာယ ပဓာနမနုယုဉ္ဇိတွာ လောကေ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿာမီတိ နိက္ခန္တော’’တိ ဝုတ္တေ တေန စ ‘‘ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ သဗ္ဗပဌမံ မမ ဝိဇိတံ ဩသရေယျာထာ’’တိ ဝုတ္တော ‘သာဓူ’တိ တဿ ပဋိညံ ဒတွာ အာဠာရဉ္စ ဥဒကဉ္စ ဥပသင်္ကမိတွာ တေသံ ဓမ္မဒေသနာယ သာရံ အဝိန္ဒန္တော တတော ပက္ကမိတွာ ဥရုဝေလာယံ ဆဗ္ဗဿာနိ ဒုက္ကရကာရိကံ ကရောန္တောပိ အမတံ အဓိဂန္တုံ အသက္ကောန္တော ဩဠာရိကာဟာရပဋိသေဝနေန သရီရံ သန္တပ္ပေသိ။

တအာ ပန ဥရုဝေလာယံ **သေနာနိဂမေ** သေနာနိဂမကုဋုမ္ဗိကဿ ဓီတာ **သုဇာတာ** နာမ အရိကာ ဝယပ္ပတ္တာ ဧကသ္မိံ နိဂြောဓရုက္ခေ ပတ္ထနမကာသိ – ‘‘သစာဟံ သမဇာတိကံ ကုလဃရံ ဂန္တွာ ပဌမဂဗ္ဘေ ပုတ္တံ လဘိဿာမိ, ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမီ’’တိ။ တဿာ သာ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈိ။ သာ ဝေသာခပုဏ္ဏမဒိဝသေ ‘‘အဇ္ဇ ဗလိကမ္မံ ကရိဿ

သာမီ''တိ ဟတောဝ ဟယာသံ အနာယာသံ ပရမမဓုရံ သမ္ပဋိဟဒေသိ။ ဗောဓိသတ္တောပိ တဒဟေဝ ကတသရီရပဋိဇဂ္ဂနော ဘိက္ခာစာရကာလံ အာဂမယမာနော ဟတောဝ ဂန္တွာ တသ္မိံ နိဂြောဓရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ အထ ခော **ပုဏ္ဏာ** နာမ အာသီ တဿာ ဓာတီ ရုက္ခမူလသောဓနတ္ထာယ ဂတာ ဗောဓိသတ္တံ ပာစီနလောကဓာတုံ ဩလောကယမာနံ နိသိန္နံ သဥ္စ တဿ သရီရပ္ပဘာနုရဉ္ဇိတဝရကနကဂိရိသိခရသဒိသသရီရသောဘံ တိမိရနိကရနိဓာနကရံ ကမလဝနဝိကာသနကရံ ဃနဝိဝရမုပဂတံ ဒိဝသကရမိဝ တရုဝရမုပဂတံ မုနိဒိဝသကရမဒ္ဒသ။ သရီရတော စဿ နိက္ခန္တာဟိ ပဘာဟိ သကလဥ္စ တံ ရုက္ခံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဒိသွာ တဿာ ဧတဒဟောသိ – ''အဇ္ဇ အမှာကံ ဒေဝတာ ရုက္ခတော ဩရုယှ သဟတ္ထေနေဝ ဗလိံ ပဋိဂ္ဂဟေတုကာမာ ဟုတွာ နိသိန္နာ''တိ။ သာ ဝေဂေန ဂန္တွာ သုဇာတာယ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ။

တတော သုဇာတာ သဉ္ဇာတသဒ္ဓာ ဟုတွာ သဗ္ဗာလင်္ကာရေန အလင်္ကရိတွာ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ သုဝဏ္ဏပာတိံ ပရမမဓုရဿ မဓုပာယာသဿ ပူရေတွာ အပရာယ သုဝဏ္ဏပာတိယာ ပိဒဟိတွာ သီသေနာဒာယ နိဂြောဓရုက္ခာဘိမုခီ အဂမာသိ။ သာ ဂစ္ဆန္တီ ဒူရတောဝ တံ ဗောဓိသတ္တံ ရုက္ခဒေဝတမိဝ သကလံ တံ ရုက္ခံ သရီရပ္ပဘာယ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ကတွာ ပုညသဉ္စယမိဝ ရူပဝန္တံ နိသိန္နံ ဒိသွာ ပီတိသောမနဿဇာတာ သုဇာတာ ''ရုက္ခဒေဝတာ''တိ သညာယ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဩနတောနတာ ဂန္တွာ သီသတော တံ သုဝဏ္ဏပာတိံ ဩတာရေတွာ မဟာသတ္တဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ – ''ယထာ မမ မနောရထော နိပ္ဖန္နော, ဧဝံ တုမှာကမ္ပိ နိပ္ဖဇ္ဇတူ''တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

အထ ခော ဗောဓိသတ္တောပိ သုဝဏ္ဏပာတိံ ဂဟေတွာ **နေရဉ္ဇရာယ** နဒိယာ တီရံ ဂန္တွာ **သုပ္ပတိဋ္ဌိတဿ** နာမ တိတ္ထဿ တီရေ သုဝဏ္ဏပာတိံ ဌပေတွာ နှာတွာ ပစ္စုတ္တရိတွာ ဧကူနပညာသပိဏ္ဍေ ကရောန္တော တံ ပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ – ''သစာဟံ အဇ္ဇ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမိ, အယံ သုဝဏ္ဏပာတိ ပဋိသောတံ ဂစ္ဆတူ''တိ ခိပိ။ သာ ပာတိ ပဋိသောတံ ဂန္တွာ **ကာဠဿ** နာမ နာဂရာဇဿ ဘဝနံ ပဝိသိတွာ တိဏ္ဏံ ဗုဒ္ဓါနံ ထာလကာနိ ဥက္ခိပိတွာ တေသံ ဟေဋ္ဌာ အဋ္ဌာသိ။

မဟာသတ္တော တတ္ထေဝ ဝနသဏ္ဍေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယနှသမယေ **သောတ္ထိယေန** နာမ တိဏဟာရကေန မဟာပုရိသဿ အာကာရံ ဉတွာ ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ဗောဓိမဏ္ဍမာရုယှ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ အဋ္ဌာသိ။ သော ပန ပဒေသော ပဒုမိနိပတ္တေ ဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ အကမ္ပိတ္ထ။ မဟာပုရိသော – ''အယံ ပဒေသော မမ ဂုဏံ ဓာရေတုံ အသမတ္ထော''တိ ပစ္ဆိမဒိသာဘာဂမဂမာသိ။ သောပိ တထေဝ ကမ္ပိတ္ထ။ ပုန ဥတ္တရဒိသာဘာဂမဂမာသိ။ သောပိ တထေဝ ကမ္ပိတ္ထ။ ပုန ပုရတ္ထိမဒိသာဘာဂမဂမာသိ။ တတ္ထ ပလ္လင်္ကပ္ပမာဏဋ္ဌာနံ နိစ္စလံ အဟောသိ။ မဟာပုရိသော – ''ဣဒံ ဌာနံ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနဋ္ဌာန''န္တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ တာနိ တိဏာနိ အဂ္ဂေ ဂဟေတွာ စာလေသိ။ တာနိ တူလိကဂ္ဂေန ပရိစ္ဆိန္နာနိ ဝိယ အဟေသုံ။ ဗောဓိသတ္တော – ''ဗောဓိံ အပတွာဝ ဣမံ ပလ္လင်္ကံ န ဘိန္ဒိဿာမီ''တိ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဗောဓိက္ခန္ဓံ ပိဋ္ဌိတော ကတွာ ပုရတ္ထာဘိမုခေါ နိသီဒိ။

တင်္ခဏညေဝ သဗ္ဗလောကာဘိဟာရော မာရော ဗာဟုသဟဿံ မာပေတွာ ဒိယမုယောဇနသတိကံ ဟိမဂိရိသိခရသဒိသံ **ဂိရိမေခလံ** နာမ အရိဝရတရဏံ ဝရတရဏံ အဘိရုယှ နဝယောဇနိကေန ဓနုအသိဖရသုသရသတ္တိသဗလေနာတိဗ ဟလေန မာရဗလေန သမ္ပရိဝုတော သမန္တာ ပဗ္ဗတော ဝိယ အဇ္ဈောတ္ထရန္တော မဟာသပတ္တံ ဝိယ မဟာသတ္တံ သမုပာဂမိ။ မဟာပုရိသော သူရိယေ ဓရန္တေယေဝ အတိတုမူလံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ ဝိကသိတဇယသုမနကုသုမသဒိသသ္သ စီဝရဿ ဥပရိ ပတမာနေဟိ ရတ္တပတလင္ကုရသဒိသရုစိရဒဿနေဟိ ဗောဓိရုက္ခင်္ကုရေဟိ ပီတိယာ ဝိယ ပူဇိယမာနော ဧဝ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ လဘိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋံ သမ္မသန္တော အရုဏောဒယေ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ –

''အနေကဇာတိသံသာရံ, သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော, ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။

''ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ, ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ။

သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ, ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ, တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ''တိ။ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄) –

ဣမံ **ဥဒာနံ** ဥဒာနေတွာ တတ္ထာပိ ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒနေန ဝီတိနာမေတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဒေဝတာနံ ကင်္ခံ ဉတွာ တာသံ ကင်္ခါဝိဓမနတ္ထံ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒဿေတွာ တာသံ ကင်္ခံ ဝိဓမိတွာ ပလ္လင်္ကတော ဤသကံ ပာစီနနိဿိတေ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ ဌတွာ – ''ဣမသ္မိံ ဝတ မေ ပလ္လင်္ကေ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ပဋိဝိဒ္ဓ''န္တိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပူရိတာနံ ပာရမီနံ ဖလာဓိဂမဋ္ဌာနံ ပလ္လင်္ကဉ္စေဝ ဗောဓိရုက္ခဉ္စ အနိမိသေဟိ အက္ခီဟိ ဩလောကယမာနော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ ဌာနံ **အနိမိသစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။

အထ ပလ္လင်္ကဿ စ ဌိတဋ္ဌာနဿ စ အန္တရေ ပုရတ္ထိမပစ္ဆိမတော အာယတေ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမန္တော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ ဌာနံ **ရတနစင်္ကမစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။ တတော ပစ္ဆိမဒိသာဘာဂေ ဒေဝတာ ရတနဃရံ နာမ မာပယိံသု, တတ္ထ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဝိသေသတော စေတ္ထ အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနံ ဝိစိနန္တော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ။ တံ ဌာနံ **ရတနဃရစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။ ဧဝံ ဗောဓိသမီပေယေဝ စတ္တာရိ သတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ ပဉ္စမေ သတ္တာဟေ ဗောဓိရုက္ခမူလာ ယေန အဇပါလနိဂြောဓော တေနုပသင်္ကမိ; တတ္ထာပိ ဓမ္မံ ဝိစိနန္တော ယေဝ ဝိမုတ္တိသုခဉ္စ ပဋိသံဝေဒေန္တော **အဇပါလနိဂြောဓေ** သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ။

ဧဝံ အပရံ သတ္တာဟံ **မုစလိန္ဒေ** နိသီဒိ။ တဿ နိသိန္နမတ္တဿေဝ ဘဂဝတော သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ပူရေန္တော မဟာအကာလမေဃော ဥဒပါဒိ။ တသ္မိံ ပန ဥပ္ပန္နေ **မုစလိန္ဒော နာဂရာဇာ** စိန္တေသိ – ''အယံ မဟာမေဃော သတ္ထရိ မယှံ ဘဝနံ ပဝိဋ္ဌမတ္တေ ဥပ္ပန္နော တဿာဂါရမဿ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော သတ္တရတနမယံ ဒေဝဝိမာန သဒိသံ ဒိဗ္ဗဝိမာနံ နိမ္မိနိတုံ သမတ္ထောပိ ဧဝံ ကတေ – ''န မယှံ မဟပ္ဖလံ ဘဝိဿတိ, ဒသဗလဿ ကာယဝေယျာဝစ္စံ ကရိဿာမီ''တိ အတိမဟန္တံ အတ္တဘာဝံ ကတွာ သတ္ထာရံ သတ္တက္ခတ္တုံ ဘောဂေဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဥပရိ မဟန္တံ ဖဏံ ကတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ ဘဂဝတ ပရိက္ခေပဿ အန္တောဝ မဟတိ ဩကာသေ သဗ္ဗရတနမယေ ပစ္စင်္ဂ ဃပလ္လင်္ကေ ဥပရိ ဝိနိဂ္ဂလန္တဝိဝိဓသုရဘိကုသုမအာမဝိတာနေ ဝိဝိဓသုရဘိဂန္ဓတသိတေ ဂန္ဓကုဋိယံ ဝိဟရန္တော ဝိယ ဝိဟာသိ။ ဧဝံ ဘဂဝါ တံ သတ္တာဟံ တတ္ထ ဝီတိနာမေတွာ တတော အပရံ သတ္တာဟံ ရာဇာယတနေ နိသီဒိ။ တတ္ထာပိ ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီယေဝ။ ဧတ္တာဝတာ သတ္တသတ္တာဟာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ အဟေသုံ။ ဧတ္ထန္တရေ ဘဂဝတ စျာနသုခေန ဖလသုခေန စ ဝီတိနာမေသိ။

အထဿ သတ္တသတ္တာဟာတိက္ကမေ – ''မုခံ ဓောဝိဿာမီ''တိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သက္ကော ဒေဝာနမိန္ဒော **အဂဒဟရီတကံ** အာဟရိတွာ အဒါသိ။ အထဿ သက္ကော **နာဂလတာ**ဒန္တကဋ္ဌဉ္စ မုခဓောဝနဥဒကဉ္စ အဒါသိ။ တတော ဘဂဝတ ဒန္တကဋ္ဌံ ခါဒိတွာ အနောတတ္တဒဟောဒကေန မုခံ ဓောဝိတွာ **ရာဇာယတနမူလေ** နိသီဒိ။ တသ္မိံ သမယေ စတူဟိ လောကပါလေဟိ ဥပနီတေ ပစ္စဂ္ဃေ သေလမယေ ပတ္တေ **တပုဿဘလ္လိကာနံ** ဝါဏိဇာနံ မန္ထဉ္စ မဓုပိဏ္ဍိကဉ္စ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ပစ္စာဂန္တွာ အဇပါလနိဂြောဓရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ အထဿ တတ္ထ နိသိန္နမတ္တဿေဝ အတ္တနာ အဓိဂတဿ ဓမ္မဿ ဂမ္ဘီရဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏော – ''အဓိဂတော ခေါ မျာယံ ဓမ္မော ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော ဒုရနုဗောဓော သန္တော ပဏီတော အတက္ကာဝစရော နိပုဏော ပဏ္ဍိတဝေဒနီယော''တိ (မ. နိ. ၂.၂၈၁; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇) ပရေသံ ဓမ္မံ အဒေသေတုကာမတာကာရပ္ပတ္တော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။

အထ **ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ** ဒသဗလဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ – ''နဿတိ ဝတ, ဘော, လောကော, ဝိနဿတိ ဝတ, ဘော, လောကော''တိ (သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မ. နိ. ၁.၂၈၂; မဟာဝ. ၈) တစံ နိစ္ဆာရေန္တော ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဗြဟ္မဂဏပရိဝုတော သက္ကသုယာမသန္တုသိတပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီဟိ အနုဂတော အာဂန္တွာ ဘဂဝတော ပုရတော ပာတုရဟောသိ။ သော အတ္တနော ပတိဋ္ဌာနတ္ထာယ ပထဝိံ နိမ္မိနိတွာ ဒက္ခိဏံ ဇာဏုမဏ္ဍလံ ပထဝိယံ နိဟန္တွာ ဇလဇာမလာဝိကလကမလမကုလသဒိသံ ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလမဉ္ဇလိံ သိရသ္မိံ ကတွာ – ''ဒေသေတု,

ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓမ္မံ, ဒေသေတု သုဂတော ဓမ္မံ, သန္တိ သတ္တာ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ, အဿဝနတာ ဓမ္မဿ ပရိဟာယန္တိ, ဘဝိဿန္တိ ဓမ္မဿ အညာတာရော''တိ (သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၈) –

''ပာတုရဟောသိ မဂဓေသု ပုဗ္ဗေ၊ ဓမ္မော အသုဒ္ဓေါ သမလေဟိ စိန္တိတော။
အပာပုရေတံ အမတဿ ဒွါရံ၊ သုဏန္တု ဓမ္မံ ဝိမလေနာနုဗုဒ္ဓံ။

''သေလေ ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိဋ္ဌိတော၊ ယထာပိ ပဿေ ဇနတံ သမန္တတော။
တထူပမံ ဓမ္မမယံ သုမေဓ၊ ပါသာဒမာရုယှ သမန္တစက္ခု။
သောကာဝတိဏ္ဏံ ဇနတမပေတသောကော၊ အဝေက္ခဿု ဇာတိဇရာဘိဘူတံ။

''ဥဋ္ဌေဟိ ဝီရ ဝိဇိတသင်္ဂါမ၊ သတ္ထဝါဟ အနဏ ဝိစရ လောကေ။
ဒေသဿု ဘဂဝါ ဓမ္မံ၊ အညာတာရော ဘဝိဿန္တီ''တိ။ (မ. နိ. ၁.၂၈၂; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၈) –

''နနု တုမ္ဟေဟိ 'ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျံ တိဏ္ဏော တာရေယျံ မုတ္တော မောစေယျ'''န္တိ –

''ကိံ မေ အညာတဝေသေန၊ ဓမ္မံ သစ္ဆိကတေနိဓ။
သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိတွာ၊ တာရယိဿံ သဒေဝက''န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၅) –

ပတ္ထနံ ကတွာ ပါရမိယော ပူရေတွာ သဗ္ဗညုဘာဝံ ပတ္တောတိ စ, ''တုမ္ဟေဟိ ဓမ္မေ အဒေသိယမာနေ ကော ဟိ နာမ အညော ဓမ္မံ ဒေသေဿတိ, ကိမညံ လောကဿ သရဏံ တာဏံ လေဏံ ပရာယန''န္တိ စ ဝေမာဒီဟိ အနေကေဟိ နယေဟိ ဘဂဝန္တံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ အယာစိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဗုဒ္ဓဘူတဿ ပန ဘဂဝတော အဇ္ဈေမေ သတ္တာဟေ သတ္တာ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ ဗြဟ္မုနာ အာယာစိတော''တိ။

က္လာအနိ ''ကအာ ကတ္ထ စ ကေနာယံ, ကထာ ဟိ သမုဒီရိတာ''တိ က္လမေသံ ပဉှာနံ ဝိဿဇ္ဇနာယ ဩကာသော အနုပ္ပတ္တော။ တတ္ထ **ကအာ ဝုတ္တာ** တိ? ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ဝုတ္တာ။ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ နာမေသာ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓေ (စူဠဝ. ၄၃၇) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ကတ္ထ ကေန ဝုတ္တာ** တိ? ဘဂဝတိ ကိရ ပရိနိဗ္ဗုတေ ရာဇဂဟနဂရေ **ဝေဘာရပဗ္ဗတပဿေ သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာဒွါရေ** ဝိဇိတသဗ္ဗသတ္တုနာ အဇာတသတ္တုနာ မဂဓမဟာရာဇေန ဓမ္မသင်္ဂါယနတ္ထံ ကာရိတေ ပရိပုဏ္ဏစန္ဒမဏ္ဍလသင်္ကာသေ ဒဠှဗ္ဗသာရမဏ္ဍပေ မဏ္ဍပေ ဓမ္မာသနဂတေနာယသ္မတာ **အာနန္ဒတ္ထေရေန** ''ဗြဟ္မာ စ လောကာဓိပတီ''တိ အယံ ကထာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယမေတ္ထ ကထာသမ္ဗန္ဓော။

တ္တောဝတာ –

''ကအာယံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ၊ အဇ္ဈိဋ္ဌော ဗြဟ္မုနာ ဇိနော။
ကအာ ကတ္ထ စ ကေနာယံ၊ ကထာ ဟိ သမုဒီရိတာ''တိ။ –

အယမ္ပိ ကထာ ဝုတ္တတ္ထာ ဟောတိ။ ဇံ က္လမိနာ သမ္ဗန္ဓေန ဝုတ္တာယ ပနဿာ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမ။

တတ္ထ **ဗြဟ္မာ** တိ ဗြူဟိတော တေဟိ တေဟိ ဂုဏဝိသေသေဟီတိ ဗြဟ္မာ။ အယံ ပန **ဗြဟ္မ** -သဒ္ဒေါ မဟာဗြဟ္မဗြာဟ္မဏတထာဂတမာတာပိတုသေဋ္ဌာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟိ ''ဒွိသဟဿော ဗြဟ္မာ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၆၆) မဟာဗြဟ္မာတိ အဓိပ္ပေတော။

''တမောနုဒေ ဗုဒ္ဓေါ သမန္တစက္ခု၊ လောကန္တဂူ သဗ္ဗဘဝါတိဝတ္တော။
အနာသဝေ သဗ္ဗဒုက္ခပ္ပဟီနော၊ သစ္စဝှယော ဗြဟ္မေ ဥပါသိတော မေ''တိ။ (သု. နိ. ၁၁၃၉) –

တ္တေ ဗြာဟ္မဏော။ ''ဗြဟ္မာတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစန''န္တိ တ္တေ တထာဂတော။ ''ဗြဟ္မာတိ မာတာပိတရော ပုဗ္ဗာစရိယာတိ ဝုစ္စရေ''တိ (အ. နိ. ၃.၃၁; ၄.၆၃; က္လတိဝု. ၁၀၆; ဇာ. ၂.၂၀.၁၈၁) တ္တေ မာတာပိ

တရော။ ''ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၄၈; သံ. နိ. ၂.၂၁; အ. နိ. ၄.၈; ၅.၁၁; ပဋိ. မ. ၂.၄၄) ဧတ္ထ သေဋ္ဌော အဓိပ္ပေတော။ ကြစ ပန ပဌမဇ္ဈာနံ ပဏီတံ ဘာဝေတွာ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တော ကပ္ပာယုကော မဟာဗြဟ္မာ အဓိပ္ပေတော (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃)။ **စ**-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, ဗြဟ္မာ စ အညေ စ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု ဗြဟ္မာနော စာတိ အတ္ထော, ပဒပူရဏမတ္တော ဝါ။ **လောကာဓိပတီ**တိ ဧတ္ထ **လောကော**တိ သင်္ခါရလောကော သတ္တလောကော ဩကာသလောကောတိ တယော လောကာ။ တေသု ကြစ သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။ တဿ ကြဿရော အဓိပတီတိ **လောကာဓိပတိ,** လောကေကဒေသေဿာပိ အဓိပတိ လောကာဓိပတီတိ ဝုစ္စတိ ဒေဝာဓိပတိ နရာဓိပတိ ဝိယ။

သဟမ္ပတီ တိ သော ကိရ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ သဟကော နာမ ထေရော ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ဇီဝိတပရိယောသာနေ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ ကပ္ပာယုကမဟာဗြဟ္မာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော, တတြ ပန နံ ''သဟမ္ပတိ ဗြဟ္မာ''တိ သဉ္ဇာနန္တိ။ ''သဟကပတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုဿရာဂမံ ကတွာ ရုဠှီဝသေန ''သဟမ္ပတီ''တိ ဝဒန္တိ။ **ကတဉ္ဇလီ** တိ ကတဉ္ဇလိကော, အဉ္ဇလိပုဋံ သိရသိ ကတွာတိ အတ္ထော။ **အနဓိဝရန္တိ** အစ္စန္တဝရော အဓိဝရော နာဿ အတ္ထီတိ **အနဓိဝရော,** န တတော အဓိကော ဝရော အတ္ထီတိ တ အနဓိဝရော, အနုတ္တရောတိ အတ္ထော, တံ အနဓိဝရံ။ **အယာစထာ**တိ အယာစိတ္ထ အဇ္ဈေသိ။

ကြအနိ ယဿတ္ထာယ သော ဘဂဝန္တံ အယာစိ, တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''သန္တီဓ သတ္တာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သန္တီ** တိ သံဝိဇ္ဇန္တိ ဥပလဗ္ဘန္တိ, ဗုဒ္ဓစက္ခုဿ အာပာထံ အာဂစ္ဆန္တာ အတ္ထီတိ အတ္ထော။ **ကြဓာ**တိ အယံ ဒေသာပဒေသေ နိပါတော ။ သွာယံ ကတ္ထစိ သာသနံ ဥပာဒါယ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – ''ကြဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော, ကြစ ဒုတိယော သမဏော, ကြစ တတိယော သမဏော, ကြစ စတုတ္ထော သမဏော, သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏေဘိ အညေဟီ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉; ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄; အ. နိ. ၄.၂၄၁)။ ကတ္ထစိ ဩကာသံ, ယထာဟ –

''ကြဓေဝ တိဋ္ဌမာနဿ၊ ဒေဝဘူတဿ မေ သတော။
ပုနရာယု စ မေ လဒ္ဓေါ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ မာရိသာ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၆၉) –

ကတ္ထစိ ပဒပူရဏမတ္တမေဝ ဟောတိ။ ယထာဟ – ''ကြဓာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဘုတ္တာဝီ အဿံ ပဝါရိတော''တိ (မ. နိ. ၁.၃၀)။ ကတ္ထစိ လောကံ ဥပာဒါယ, ယထာဟ – ''ကြစ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယာ''တိ (အ. နိ. ၁.၁၇၀)။ ကြဓာပိ လောကမေဝ ဥပာဒါယ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာ ကြမသ္မိံ သတ္တလောကေတိ အတ္ထော။ **သတ္တာ** တိ ရူပါဒီသု ခန္ဓေသု ဆန္ဒရာဂေန သတ္တာ ဝိသတ္တာ အာသတ္တာ လဂ္ဂါ လဂိတာတိ သတ္တာ, သတ္တာတိ ပဏ္ဏတ္တိ ဟာဏိနော ဝုစ္စန္တိ။ ရုဠှီသဒ္ဒေန ပန ဝီတရာဂေသုပိ အယံ ဝေါဟာရော ဝတ္တတိယေဝ။

အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ တိ ပညာမယေ အက္ခိမှိ အပ္ပံ ပရိတ္တံ ရာဂဒောသမောဟရဇံ ဧတေသံ ဧဝံသဘာဝါ စ တေတိ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ, အပ္ပံ ရာဂါဒိရဇမေဝ တ ယေသံ တေ အပ္ပရဇက္ခာ, တေ အပ္ပရဇက္ခသဘာဝါ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေသံ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာနံ။ ''သတ္တာန''န္တိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ တ – ''ဒေသေဟိ ဓမ္မ''န္တိ ကြမိနာ သမ္ဗန္ဓံ ကတွာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဒေသေဟီ**တိ အာယာစနဝစနမေတံ, ဒေသေဟိ ကထေဟိ ဥပဒိသာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မန္တိ** ဧတ္ထ အယံ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒေါ ပရိယတ္တိသမာဓိပညာပကတိသဘာဝသုညတာပုညအာပတ္တိဉေယျာဒိသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟိ – ''ကြစ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ။ပေ။ ဝေဒလ္လ''န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၃၉; အ. နိ. ၄.၁၀၂) ပရိယတ္တိယံ ဒိဿတိ။ ''ဧဝံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော အဟေသု''န္တိအာဒီသု သမာဓိမှိ။

''ယဿေတေ စတုရော ဓမ္မာ၊ ဝါနရိန္ဒ ယထာ တဝ။
သစ္စံ ဓမ္မော ဓိတိ စာဂေါ၊ ဒိဋ္ဌံ သော အတိဝတ္တတီ''တိ။ –

အာဒီသု (ဇာ. ၁.၂.၁၄၇) ပညာယ။ ''ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ, အထော မရဏဓမ္မိနော''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၃၉) ပကတိယံ။ ''ကုသလာ ဓမ္မာ, အကုသလာ ဓမ္မာ, အဗ္ယာကတာ ဓမ္မာ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. တိကမာတိကာ) သဘာဝေ။ ''တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ ခန္ဓာ ဟောန္တီ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၂၁) သုညတာယံ။ ''ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာ

တီ''တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၈၄; ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂; ၁.၁၅.၃၈၅) ပုညေ။ ''ဒွေဝ အနိယတာ ဓမ္မာ''တိအာဒီသု အာပတ္တိယံ။ ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကာရေန ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏမုခေ အာပာထံ အာဂစ္ဆန္တီ''တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅) ဉေယျေ။ ''ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပတ္တဓမ္မော ဝိဒိတဓမ္မော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၉၉; မဟာဝ. ၂၇, ၅၇) စတုသစ္စဓမ္မေ။ က္ဝစိပိ စတုသစ္စဓမ္မေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.သုတ္တနိက္ခေပဝဏ္ဏနာ; ဓ. သ. အဋ္ဌ. စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍ ၁)။ **အနုကမ္ပာ** တိ အနုကမ္ပံ အနုဒ္ဒယံ ကရောဟိ။ **ဣမန္တိ** ပဇံ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ။ **ပဇန္တိ** ပဇာတတ္တာ ပဇာ, တံ ပဇံ, သတ္တနိကာယံ သံသာရဒုက္ခတော မောစေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကေစိ ပန –

> ''ဘဂဝတိ လောကာဓိပတီ နရုတ္တမော၊
> ကတဉ္ဇလီ ဗြဟ္မဂဏေဟိ ယာစိတော''တိ။ –

ပဌန္တိ။ ဧတ္တာဝတာ သဗ္ဗသော အယံ ကထာ ဝုတ္တတ္ထာ ဟောတိ။

အထ ဘဂဝတော တံ ဗြဟ္မုနော သဟမ္ပတိဿ အာယာစနဝစနံ သုတွာ အပရိမိတသမယသမုဒိတကရုဏာဗလသ္ဿ ဒသဗလဿ ပရဟိတကရဏနိပုဏမတိစာရဿ သဗ္ဗသတ္တေသု ဩကာသကရဏမတ္တေန မဟာကရုဏာ ဥဒပာဒိ။ တံ ပန ဘဂဝတော ကရုဏုပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တေဟိ သင်္ဂီတိကာလေ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ –

> ၂. ''သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏဿ တာဒိနော၊ ဇုတိန္ဓရဿန္တိမဒေဟဓာရိနော။
> တထာဂတဿပ္ပဋိပုဂ္ဂလဿ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ ကာရုညတာ သဗ္ဗသတ္တေ''တိ။ –

အယံ ကထာ ဌပိတာ။

တတ္ထ **သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏဿာ** တိ သမ္ပန္နံ နာမ တိဝိဓံ ပရိပုဏ္ဏသမင်္ဂိမဓုရဝသေန။ တတ္ထ –

> ''သမ္ပန္နံ သာလိကေဒါရံ၊ သုဝါ ဘုဉ္ဇန္တိ ကောသိယ။
> ပဋိဝေဒေမိ တေ ဗြဟ္မေ၊ န နံ ဝါရေတုမုဿဟေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၄.၁) –

ဣဒံ **ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္နံ** နာမ။ ''ဣမိနာ ပါတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော ဥပဂတော သမုပဂတော သမ္ပန္နော သမန္နာဂတော''တိ (ဝိဘ. ၅၁၁) ဣဒံ **သမင်္ဂိသမ္ပန္နံ** နာမ။ ''ဣမိဿာ, ဘန္တေ, မဟာပထဝိယာ ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံ, သေယျထာပိ ခုဒ္ဒမဓုံ အနီလကံ, ဧဝမဿာဒ''န္တိ (ပါရာ. ၁၈) ဣဒံ **မဓုရသမ္ပန္နံ** နာမ။ ဣဓ ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္နမ္ပိ သမင်္ဂိသမ္ပန္နမ္ပိ ယုဇ္ဇတိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆၄)။ **ဝိဇ္ဇာ**တိ ပဋိပက္ခဓမ္မေ ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန ဝိန္ဒိတဗ္ဗဋ္ဌေန စ ဝိဇ္ဇာ။ တာ ပန တိဿောပိ ဝိဇ္ဇာ အဋ္ဌပိ ဝိဇ္ဇာ။ တိဿော ဝိဇ္ဇာ **ဘယဘေရဝသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၅၀ အာဒယော) အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ, အဋ္ဌ **အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၁.၂၇၈ အာဒယော)။ တတြ ဟိ ဝိပဿနာဉာဏေန မနောမယိဒ္ဓိယာ စ သဟ ဆ အဘိညာ ပရိဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ။ **စရဏန္တိ** သီလသံဝရော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ ဇာဂရိယာနုယောဂေ သဒ္ဓါ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ ဗာဟုသစ္စံ အာရဒ္ဓဝီရိယတာ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာ ပညာသမ္ပန္နတာ စတ္တာရိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနီတိ ဣမေ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမေယေဝ ဟိ ပန္နရသ ဓမ္မာ ယသ္မာ ဧတေဟိ စရတိ အရိယသာဝကော ဂစ္ဆတိ အမတံ ဒိသံ, တသ္မာ ''စရဏ''န္တိ ဝုတ္တာ။ ယထာဟ – ''ဣဓ, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော သီလဝါ ဟောတီ''တိ (မ. နိ. ၂.၂၄) သဗ္ဗံ **မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကေ** ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိဇ္ဇာ စ စရဏဉ္စ ဝိဇ္ဇာစရဏာနိ, သမ္ပန္နာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဝိဇ္ဇာစရဏာနိ ယဿ သောယံ သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏော, ဝိဇ္ဇာစရဏေဟိ သမ္ပန္နော သမင်္ဂီဘူတော, သမန္နာဂတောတိ တ သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏော။ ဉဘယထာပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတေဝ, တဿ သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏဿ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ)။

တာဒိနောတိ ''ဣဋ္ဌေပိ တာဒီ အနိဋ္ဌေပိ တာဒီ''တိအာဒိနာ နယေန **မဟာနိဒ္ဒေသေ** (မဟာနိ. ၃၈, ၁၉၂) အာဂတတာဒိလက္ခဏေန တာဒိနော, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒီသု အဝိကာရဿ တာဒိသဿာတိ အတ္ထော။ **ဇုတိန္ဓရဿာ** တိ ဇုတိမတော, ယုဂန္ဓရေ သရဒသမယေ သမုဒိတဒိဝသကရာတိရေကတရသဿိရိကသရီရဇုတိဝိသရဓရဿာတိ အတ္ထော။ ''ပညာပဇ္ဇောတဓရဿာ''တိ ဧ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

‘‘စတ္တာရော လောကေ ပဇ္ဇောတာ၊ ပဉ္စမေတ္ထ န ဝိဇ္ဇတိ။
ဒိဝါ တပတိ အာဒိစ္စော၊ ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ။

‘‘အထ အဂ္ဂိ ဒိဝါရတ္တိံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပဘာသတိ။
သမ္ဗုဒ္ဓော တပတံ သေဋ္ဌော၊ ဧသာ အာဘာ အနုတ္တရာ’’တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၆၊ ၈၅)။

တသ္မာ ဥဘယထာပိ သရီရပညာဇုတိဝိသရဓရေသ္သာတိ အတ္ထော။ **အန္တိမဒေဟဓာရိနော**တိ သဗ္ဗပစ္ဆိမသရီရဓာရိနော, အပုနဗ္ဘဝဿာတိ အတ္ထော။

တထာဂတဿာ တိ ဧတ္ထ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ ‘‘တထာဂတော’’တိ ဝုစ္စတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထာ ဂတောတိ တထာဂတော, တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ တထာဂတော, တထဒဿိတာယ တထာဂတော, တထဝါဒိတာယ တထာဂတော, တထာကာရိတာယ တထာဂတော, အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတောတိ။

ကထံ ဘဂဝါ **တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော**? ယထာ ယေန အဘိနီဟာရေန အနုပဟရမိံ ပူရေတွာ သီလနေက္ခမ္မပညာဝီရိယခန္တိသစ္စအဓိဋ္ဌာနမေတ္တုပေက္ခာပာရမိံ ပူရေတွာ ဣမာ ဒသ ပာရမိယော ဒသ ဥပပါရမိယော ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ သမတ္တိံသ ပါရမိယော ပူရေတွာ အင်္ဂပရိစ္စာဂံ ဇီဝိတပရိစ္စာဂံ ဓနရဇ္ဇပုတ္တဒါရပရိစ္စာဂန္တိ ဣမေ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇိတွာ ယထာ ဝိပဿိအာဒယော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အာဂတာ, တထာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတောတိ တထာဂတော။ ယထာဟ –

‘‘ယထေဝ လောကမှိ ဝိပဿိအာဒယော၊ သဗ္ဗညုဘာဝံ မုနယော ဣဓာဂတာ။
တထာ အယံ သက္ယမုနီပိ အာဂတော၊ တထာဂတော ဝုစ္စတိ တေန စက္ခုမာ’’တိ။

ကထံ **တထာ ဂတောတိ တထာဂတော?** ယထာ သမ္ပတိဇာတာ ဝိပဿိအာဒယော သမေဟိ ပါဒေဟိ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ ဥတ္တရာဘိမုခါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂတာ, တထာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ ဂတောတိ တထာဂတော။ ယထာဟ –

‘‘မုဟုတ္တဇာတောဝ ဂဝမ္ပတီ ယထာ၊ သမေဟိ ပါဒေဟိ ဖုသီ ဝသုန္ဓရံ။
သော ဝိက္ကမီ သတ္တပဒါနိ ဂေါတမော၊ သေတဉ္စ ဆတ္တံ အနုဓာရယုံ မရူ။

‘‘ဂန္တွာန သော သတ္တပဒါနိ ဂေါတမော၊ ဒိသာ ဝိလောကေသိ သမာ သမန္တတော။
အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဂိရမဗ္ဘုဒီရယီ၊ သီဟော ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိဋ္ဌိတော’’တိ။

ကထံ **တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော?** သဗ္ဗေသံ ရူပာရူပဓမ္မာနံ သလက္ခဏံ သာမညလက္ခဏဉ္စ တထံ အဝိတထံ ဉာဏဂတိယာ အာဂတော အဝိရဇ္ဈိတွာ ပတ္တော အနုဗုဒ္ဓောတိ တထာဂတော။

‘‘သဗ္ဗေသံ ပန ဓမ္မာနံ၊ သကသာမညလက္ခဏံ။
တထမေဝာဂတော ယသ္မာ၊ တသ္မာ သတ္ထာ တထာဂတော’’တိ။

ကထံ **တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ တထာဂတော** ? တထဓမ္မာ နာမ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ။ ယထာဟ – ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ, ဘိက္ခဝေ, တထမေတံ အဝိတထမေတံ အနညထမေတ’’န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၀) ဝိတ္ထာရော။ တာနိ စ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တသ္မာ တထာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ ‘‘တထာဂတော’’တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ ဂတသဒ္ဒော။

‘‘တထနာမာနိ သစ္စာနိ၊ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ နာယကော။
တသ္မာ တထာနံ သစ္စာနံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတော’’။

ကထံ **တထဒဿိတာယ တထာဂတော** ? ဘဂဝါ ဟိ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယမနောဒွါရေသု အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တံ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏံ တထာဂတော သဗ္ဗာကာရတော ဇာနာတိ ပဿတီတိ, ဧဝံ တထဒဿိတာယ တထာဂတော။ အထ ဝါ ယံ လောကေ တထံ, တံ လောကဿ တထေဝ ဒဿေတိ။ တတောပိ ဘဂဝါ တထာဂတော။ ဧတ္ထ တထဒဿိအတ္ထေ "တထာဂတော"တိ ပဒသမ္ဘဝော ဝေဒိတဗ္ဗော။

"တထာကာရေန ယော ဓမ္မေ၊ ဇာနာတိ အနုပဿတိ။
တထဒဿီတိ သမ္ဗုဒ္ဓော၊ တသ္မာ ဝုတ္တော တထာဂတော"။

ကထံ **တထဝါဒိတာယ တထာဂတော**? ယဉ္စ အဘိသမ္ဗောဓိယာ ပရိနိဗ္ဗာနဿ စ အန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလီသဝဿပရိမာဏကာလေ သုတ္တဂေယျာဒိနဝင်္ဂသင်္ဂဟိတံ ဘာသိတံ လပိတံ တထာဂတေန, သဗ္ဗံ တံ ဧကတုလာယ တုလိတံ ဝိယ တထမေဝ အဝိတထမေဝ ဟောတိ။ တေနာဟ –

"ယဉ္စ, စုန္ဒ, ရတ္တိံ တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ, ယဉ္စ ရတ္တိံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဘာသတိ လပတိ နိဒ္ဒိသတိ, သဗ္ဗံ တံ တထေဝ ဟောတိ, နော အညထာ။ တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ။

ဧတ္ထ ပန ဂဒအတ္ထော ဟိ ဂတသဒ္ဒော။ ဧဝံ တထဝါဒိတာယ တထာဂတော။ အာဂဒနံ အာဂဒေါ, ဝစနန္တိ အတ္ထော။ တထော အဝိပရီတော အာဂဒေါ အဿာတိ တထာဂတော။ ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ ဝုတ္တော။

"တထာဝါဒီ ဇိနော ယသ္မာ၊ တထဓမ္မပ္ပကာသကော။
တထာမာဂဒနဉ္စဿ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓော တထာဂတော"။

ကထံ **တထာကာရိတာယ တထာဂတော?** ဘဂဝါ ဟိ ယံ ယံ ဝါစံ အဘာသိ, တံ တံ ဧဝ ကာယေန ကရောတိ, ဝါစာယ ကာယော အနုလောမေတိ, ကာယဿပိ ဝါစာ။ တေနာဟ –

"ယထာ ဝါဒီ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော တထာ ကာရီ, ယထာ ကာရီ တထာ ဝါဒီ။ပေ။ တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၃; စူဠနိ. ပေါသာလမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၃)။

ယထာ စ ဝါစာ ဂတာ, ကာယောပိ တထာ ဂတော, ယထာ ကာယော ဂတော, ဝါစာပိ တထာ ဂတာ။ ဧဝံ တထာကာရိတာယ တထာဂတော။

"ယထာ ဝါစာ ဂတာ တဿ၊ တထာ ကာယော ဂတော ယတော။
တထာဝါဒိတာယ သမ္ဗုဒ္ဓော၊ သတ္ထာ တသ္မာ တထာဂတော"။

ကထံ **အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော?** ဥပရိ ဘဝဂ္ဂံ ဟေဋ္ဌာ အဝီစိံ ပရိယန္တံ ကတွာ တိရိယံ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု သဗ္ဗသတ္တေ အဘိဘဝတိ သီလေနပိ သမာဓိနာပိ ပညာယပိ ဝိမုတ္တိယာပိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေနပိ, န တဿ တုလာ ဝါ ပမာဏံ ဝါ အတ္ထိ, အထ ခေါ အတုလော အပ္ပမေယျော အနုတ္တရော။ တေနာဟ –

"သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ။ တထာဂတော အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထုဒသော ဝသဝတ္တီ, တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ (အ. နိ. ၁.၂၃; ပေါသာလမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၃)။

တတြေဝံ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – အဂဒေါ ဝိယ အဂဒေါ။ ကော ပနေသ? ဒေသနာဝိလာသော စေဝ ပုညုဿယော စ။ တေန ဟေသ မဟာနုဘာဝေါ ဘိသက္ကော ဒိဗ္ဗာဂဒေန သပ္ပေ ဝိယ သဗ္ဗပရပ္ပဝါဒိနော သဒေဝကဉ္စ လောကံ အဘိဘဝတိ, ဣတိ သဗ္ဗလောကာဘိဘဝနတော အဝိပရီတော ဒေသနာဝိလာသော စေဝ ပုညုဿယော စ အဂဒေါ အဿာတိ ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ "တထာဂတော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော။

‘‘တထော အဝိပရီတော စ၊ အဂဒေ ယဿ သတ္ထုနော။
ဝသဝတ္တီတိ သော တေန၊ ဟောတိ သတ္ထာ တထာဂတော’’။

အပ္ပဋိပုဂ္ဂလဿာ တိ ပဋိပုဂ္ဂလဝိရဟိတဿ, အညော ကောစိ ‘‘အဟံ ဗုဒ္ဓေါ’’တိ ဇဝံ ပဋိညံ အတုံ သမတ္ထော နာမဿ ပုဂ္ဂလော, နတ္ထီတိ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော, တဿ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလဿ။ **ဥပ္ပဇ္ဇိ** တိ ဥပ္ပန္နော ဥဒပာဒိ။ **ကာရုညတာ**တိ ကရုဏာယ ဘာဝေ ကာရုညတာ။ **သဗ္ဗသတ္တေ** တိ နိရဝသေသသတ္တပရိယာဒာနဝစနံ, သကလေ သတ္တနိကာယေတိ အတ္ထော။ ဇွော၀တာ အယမ္ပိ ကထာ ဝုတ္တတ္ထာ ဟောတိ။

အထ ဘဂဝတ ဗြဟ္မုနာ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ အာယာစိတော သတ္တေသု ကာရုညတံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတု ကာမော မဟာဗြဟ္မာနံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘အပာရုတာ တေသံ အမတဿ ဒွါရာ၊ ယေ သောတဝန္တော ပမုဉ္စန္တု သဒ္ဓံ။
ဝိဟိံသသညီ ပဂုဏံ န ဘာသိံ၊ ဓမ္မံ ပဏီတံ မနုဇေသု ဗြဟ္မေ’’တိ။ (မ. နိ. ၁.၂၈၃; ဒီ. နိ. ၂.၇၁; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၉)။

အထ ခေါ **ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ** ‘‘ကတာဝကာသော ခေါမှိ ဘဂဝတာ ဓမ္မဒေသနာယာ’’တိ ဥတွာ ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ အဉ္ဇလိံ သိရသိ ကတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဗြဟ္မဂဏပရိဝုတော ပက္ကာမိ။ အထ သတ္ထာ တဿ ဗြဟ္မုနော ပဋိညံ ဒတွာ – ‘‘ကဿ နု ခေါ အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ’’န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၃; မဟာဝ. ၁၀) စိန္တေန္တော – ‘‘အာဠာရော ပဏ္ဍိတော သော ဣမံ ဓမ္မံ ခိပ္ပံ အာဇာနိဿတီ’’တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ ပုန ဩလောကေန္တော တဿ သတ္တာဟံ ကာလင်္ကတဘာဝံ ဥတွာ ဥဒကဿ စ အဘိဒောသကာလင်္ကတဘာဝံ ဥတွာ ပုန – ‘‘ကဟံ နု ခေါ ဧတရဟိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တီ’’တိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ အာဝဇ္ဇေန္တော ‘‘ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒာယေ’’တိ ဥတွာ အာသာဠှပုဏ္ဏမိယံ ပဘာတာယ ရတ္တိယာ ကာလဿေဝ ပတ္တစီဝရမာဒာယ အဋ္ဌာရသယောဇနိကံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နော အန္တရာမဂ္ဂေ **ဥပကံ** နာမ အာဇီဝကံ ဒိသွာ တဿ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဘာဝမာဝိကတွာ တံဒိဝသမေဝ သာယန္ဟသမယေ ဣသိပတနမဂမာသိ။ တတ္ထ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဘာဝံ ပကာသေတွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနဂတော ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တံ** (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃ အာဒယော; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဒေသေသိ။

တေသု အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရော ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ သုတ္တပရိယောသာနေ အဋ္ဌာရသဟိ ဗြဟ္မကောဋီဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တတ္ထေဝ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ ပုနဒိဝသေ ဝပ္ပတ္ထေရံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ဧတေနေဝ ဥပာယေန သဗ္ဗေ တေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ပုန ပဉ္စမိယံ ပက္ခဿ ပဉ္စပိ တေ ထေရေ သန္နိပာတေတွာ **အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန္တံ** (သံ. နိ. ၃.၅၉; မဟာဝ. ၂၀ အာဒယော) ဒေသေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ပဉ္စပိ ထေရာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

အထ သတ္ထာ တတ္ထေဝ **ယသဿ** ကုလပုတ္တဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဂေဟံ ပဟာယ နိက္ခန္တံ ဒိသွာ – ‘‘ဧဟိ ယသာ’’တိ (မဟာဝ. ၂၆) ပက္ကောသိတွာ တသ္မိညေဝ ရတ္တိဘာဂေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ပုနဒိဝသေ အရဟတ္တေ စ ပတိဋ္ဌာပေတွာ အပရေပိ တဿ သဟာယကေ **စတုပဏ္ဏာသဇနေ** ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ဇဝံ လောကေ ဧကသဋ္ဌိယာ အရဟန္တေသု ဇာတေသု သတ္ထာ ဝုဋ္ဌဝဿော ပဝါရေတွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ တေဒတေစ –

‘‘ပရတ္ထံ စတ္တနော အတ္ထံ၊ ကရောန္တာ ပဋိပိ ဣမံ။
ဗဟုဟရန္တာ မနုဿာနံ၊ ဓမ္မံ စရထ ဘိက္ခဝေ။

‘‘ဝိဟရထ ဝိဝိတ္တေသု၊ ပဗ္ဗတေသု ဝနေသု စ။
ပကာသယန္တာ သဒ္ဓမ္မံ၊ လောကဿ သတတံ မမ။

“ကရောန္တာ ဓမ္မဒူတေယျံ, ဝိညာပယထ ဘိက္ခဝော။
သန္တိံ အတ္ထာယ သတ္တာနံ, သုဗ္ဗတာ ဝစနံ မမ။

“သဗ္ဗံ ပိဒဟထ ဒွါရံ, အပါယာနမနာသဝါ။
သဂ္ဂမောက္ခဿ မဂ္ဂဿ, ဒွါရံ ဝိဝရထာသဝါ။

“ဒေသနာပဋိပတ္တီဟိ, ကရုဏာဒိဂုဏာလယာ။
ဗုဒ္ဓိံ သဒ္ဓဉ္စ လောကဿ, အဘိဝဍ္ဎေထ သဗ္ဗသော။

“ဂိဟီနမုပကရောန္တာနံ, နိစ္စမာမိသဒါနတော။
ကရောထ ဓမ္မဒါနေန, တေသံ ပစ္စုပကာရကံ။

“သမုဿယထ သဒ္ဓမ္မံ, ဒေသယန္တာ ဣသိဒ္ဓဇံ။
ကတကတ္တဗ္ဗကမ္မန္တာ, ပရတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇထာ”တိ။

ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခူ ဒိသာသု ဝိဿဇ္ဇေတွာ သယံ ဥရုဝေလံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ကပ္ပါသိကဝနသဏ္ဍေ **တိံသ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယကုမာရေ** ဝိနေသိ။ တေသု ယော သဗ္ဗပစ္ဆိမကော, သော သောတာပန္နော, သဗ္ဗသေဋ္ဌော အနာဂါမီ, ဧကောပိ အရဟာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝါ နာဟောသိ။ တေပိ သဗ္ဗေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဒိသာသု ပေသေတွာ သယံ ဥရုဝေလံ ဂန္တွာ အဍ္ဎုဍ္ဎာနိ ပါဋိဟာရိယသဟဿာနိ ဒဿေတွာ ဥရုဝေလကဿပါဒယော သဟဿဇဋိလပရိဝါရေ **တေဘာတိကဇဋိလေ** ဒမေတွာ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေန ပဗ္ဗာဇေတွာ ဂယာသီသေ နိသီဒာပေတွာ **အာဒိတ္တပရိယာယဒေသနာယ** (သံ. နိ. ၄.၂၈; မဟာဝ. ၅၄) အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ တေန အရဟန္တသဟဿေန ဘဂဝါ ပရိဝုတော “ဗိမ္ဗိသာရဿ ရညော ပဋိညံ မောစေဿာမီ”တိ ရာဇဂဟနဂရူပစာရေ လဋ္ဌိဝနုယျာနံ နာမ အဂမာသိ။ တတော ဥယျာနပါလကော ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ – “သတ္ထာ အာဂတော”တိ သုတွာ ဒွါဒသနဟုတေဟိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေဟိ ပရိဝုတော ဒသဗလံ ဃနဝိဝရဂတမိဝ ဒိဝသကရံ ဝနဝိဝရဂတံ မုနိဝရဒိဝသကရံ ဥပသင်္ကမိတွာ စက္ကာလင်္ကတတလေသု ဇလဇာမလာဝိကလကမလကောမလေသု ဒသဗလဿ ပါဒေသု မကုဋမဏိဇုတိဝိသရဝိဇ္ဇောတိနာ သိရသာ နိပတိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ။

အထ ခေါ တေသံ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ ဧတဒဟောသိ – “ကိံ နု ခေါ မဟာသမဏော ဥရုဝေလကဿပေ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, ဥဒါဟု ဥရုဝေလကဿပော မဟာသမဏေ”တိ? အထ ခေါ ဘဂဝါ တေသံ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ထေရံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကိမေဝ ဒိသွာ ဥရုဝေလဝါသိ, ပဟာသိ အဂ္ဂိံ ကိသကောဝဒါနော။
ပုစ္ဆာမိ တံ ကဿပ ဧတမတ္ထံ, ကထံ ပဟီနံ တဝ အဂ္ဂိဟုတ္တ”န္တိ။ (မဟာဝ. ၅၅)။

ထေရော ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယံ ဝိဒိတွာ –

“ရူပေ စ သဒ္ဒေ စ အထော ရသေ စ, ကာမိတ္ထိယော စာဘိဝဒန္တိ ယညာ။
ဧတံ မလန္တိ ဥပဓီသု ဉတွာ, တသ္မာ န ယိဋ္ဌေ န ဟုတေ အရဉ္ဇိ”န္တိ။ (မဟာဝ. ၅၅) –

ဣမံ ဂါထံ ဝတွာ အတ္တနော သာဝကဘာဝပ္ပကာသနတ္ထံ တထာဂတဿ ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ – “သတ္ထာ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, သာဝကောဟမသ္မီ”တိ ဝတွာ ဧကတာလဒွိတာလ။ပေ.။ သတ္တတာလပ္ပမာဏံ ဝေဟာသံ သတ္တက္ခတ္တုံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပါဋိဟာရိယံ ကတွာ အာကာသတော ဩရုယှ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

အထ ခေါ မဟာဇနော တဿ တံ ပါဋိဟာရိယံ ဒိသွာ – “အဟော မဟာနုဘာဝါ ဗုဒ္ဓါ နာမ, ဧဝံ ထာမဂတဒိဋ္ဌိကော အတ္တာနံ ‘အရဟာ အဟ’န္တိ မညမာနော ဥရုဝေလကဿပောပိ ဒိဋ္ဌိဇာလံ ဘိန္ဒိတွာ တထာဂတေန ဒမိတော”တိ ဒသ

ဖလဿ ဂုဏကထံ ကထေသိ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ – “နာဟမိဒါနိယေဝ ဣမံ ဥရုဝေလကဿပံ ဒမေမိ, အတီတေပိ ဧသ မယာ ဒမိတောယေဝ”တိ အာဟ။ အထ ခေါ သော မဟာဇနော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ သိရသိ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဧဝမာဟ – “ဘန္တေ, ဣဒါနိ အမှေဟိပိ ဧသ ဒမိတော ဒိဋ္ဌော, ကထံ ပနေသ အတီတေ ဘဂဝတာ ဒမိတော”တိ။ တတော သတ္ထာ တေန မဟာဇနေန ယာစိတော ဘဝန္တရေန ပဋိစ္ဆန္နံ **မဟာနာရဒကဿပဇာတကံ** (ဇာ. ၂.၂၂.၁၁၅၃) ကထေတွာ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ပကာသေသိ။ တတော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ ရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရော ဧကာဒသနဟုတေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ, ဧကနဟုတံ ဥပါသကတ္တံ ပဋိဝေဒေသိ။ ရာဇာ သရဏံ ဂန္တွာ သွာတနာယ ဘဂဝန္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန နိမန္တေတွာ ဘဂဝန္တံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကာမိ။

ပုနဒိဝသေ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသဟဿပရိဝုတော မရုဂဏပရိဝုတော ဝိယ ဒသသတနယနော ဒေဝရာဇာ, ဗြဟ္မဂဏပရိဝုတော ဝိယ မဟာဗြဟ္မာ ရာဇဂဟံ ပါဝိသိ။ ရာဇာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အန္နံ ဒတွာ ဘောဇနပရိယောသာနေ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဟံ, ဘန္တေ, တီဏိ ရတနာနိ ဝိနာ ဝသိတုံ န သက္ခိဿာမိ, ဝေလာယ ဝါ အဝေလာယ ဝါ ဘဂဝတော သန္တိကံ အာဂမိဿာမိ, လဋ္ဌိဝနံ နာမ အတိဒူရေ, ဣဒံ ပန အမှာကံ ဝေဠုဝနံ နာမ ဥယျာနံ ပဝိဝေကကာမာနံ နာတိဒူရံ နစ္စာသန္နံ ဂမနာဂမနသမ္ပန္နံ နိဇ္ဇနသမ္ဗာဓံ ပဝိဝေကသုခံ ဆာယူဒကသမ္ပန္နံ သီတလသိလာတလသမလင်္ကတံ ပရမရမဏီယဘူမိဘာဂံ သုရဘိကုသုမတရုဝရနိရန္တရံ ရမဏီယပါသာဒဟမ္မိယဝိမာနဝိဟာရမုယောဂမဏ္ဍပါဒိပဋိမဏ္ဍိတံ။ ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ပဋိဂ္ဂဏှာတု နဝတပနင်္ဂါရသင်္ကာသေန သုဝဏ္ဏဘိင်္ဂါရေန သုရဘိကုသုမဝါသိတံ မဏိဝဏ္ဏဥဒကံ ဂဟေတွာ ဝေဠုဝနာရာမံ ပရိစ္စဇန္တော ဒသဗလဿ ဟတ္ထေ ဥဒကံ ပါတေသိ။ တသ္မိံ အာရာမပဋိဂ္ဂဟဏေ “ဗုဒ္ဓသာသနဿ မူလာနိ ဩတိဏ္ဏာနီ”တိ ပီတိဝသံ ဂတာ နစ္စန္တီ ဝိယ အယံ မဟာပထဝီ ကမ္ပိ။ ဇမ္ဗုဒီပေ ပန ဌပေတွာ ဝေဠုဝနမဟာဝိဟာရံ အညံ ပထဝိံ ကမ္ပေတွာ ဂဟိတသေနာသနံ နာမ နတ္ထိ။ အထ သတ္ထာ ဝေဠုဝနာရာမံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ရညော ဝိဟာရဒါနာနုမောဒနမကာသိ –

“အာဝါသဒါနဿ ပနာနိသံသံ၊ ကော နာမ ဝတ္တုံ ပုရိသော သမတ္ထော။
အညတ္ရ ဗုဒ္ဓါ ပန လောကနာထာ၊ ယုတ္တော မုခါနံ နဟုတေန စာပိ။

“အာယုဉ္စ ဝဏ္ဏဉ္စ သုခံ ဗလဉ္စ၊ ဝရံ ပသတ္ထံ ပဋိဘာနမေဝ။
ဒဒါတိ နာမာတိ ပဝုစ္စတေ သော၊ ယော ဒေတိ သင်္ဃဿ နရော ဝိဟာရံ။

“ဒါတာ နိဝါသဿ နိဝါရဏဿ၊ သီတာဒိနော ဇီဝိတုပဒ္ဒဝဿ။
ပါလေတိ အာယုံ ပန တဿ ယသ္မာ၊ အာယုပ္ပဒေါ ဟောတိ တမာဟု သန္တော။

“အစ္စုဏှသီတေ ဝသတော နိဝါသေ၊ ဗလဉ္စ ဝဏ္ဏော ပဋိဘာ န ဟောတိ။
တသ္မာ ဟိ သော ဒေတိ ဝိဟာရဒါတာ၊ ဗလဉ္စ ဝဏ္ဏံ ပဋိဘာနမေဝ။

“ဒုက္ခဿ သီတုဏှသရီသပါ စ၊ ဝါတာတပါဒိပ္ပဘဝဿ လောကေ။
နိဝါရဏာ နေကဝိဓဿ နိစ္စံ၊ သုခပ္ပဒေါ ဟောတိ ဝိဟာရဒါတာ။

“သီတုဏှဝါတာတပဍံသဝုဋ္ဌိ ၊ သရီသပါဝါဠမိဂါဒိဒုက္ခံ။
ယသ္မာ နိဝါရေတိ ဝိဟာရဒါတာ၊ တသ္မာ သုခံ ဝိန္ဒတိ သော ပရတ္ထ။

“ပသန္နစိတ္တော ဘဝဘောဂဟေတုံ၊ မနောဘိရာမံ မုဒိတော ဝိဟာရံ။
ယော ဒေတိ သီလာဒိဂုဏောဒိတာနံ၊ သဗ္ဗံ ဒဒေါ နာမ ပဝုစ္စတေ သော။

“ပဟာယ မစ္ဆေရမလံ သလောဘံ၊ ဂုဏာလယာနံ နိလယံ ဒဒါတိ။
ခိတ္တောဝ သော တတ္ထ ပရေဟိ သဂ္ဂေ၊ ယထာဘတံ ဇာယတိ ဝီတသောကော။

“ဝရေ စာရုရူပေ ဝိဟာရေ ဥဠာရေ၊ နရော ကာရယေ ဝါသယေ တတ္ထ ဘိက္ခူ။
ဒဒေယျန္နပါနဉ္စ ဝတ္ထဉ္စ နေသံ၊ ပသန္နေန စိတ္တေန သက္ကစ္စ နိစ္စံ။

“တသ္မာ မဟာရာဇ ဘဝေသု ဘောဂေ၊ မနောရမေ ပစ္စနုဘုယျ ဘိယျော။
ဝိဟာရဒါနဿ ဖလေန သန္တံ၊ သုခံ အသောကံ အဓိဂစ္ဆ ပစ္ဆာ”တိ။

ဣစ္စေဝံ မုနိရာဇာ နရရာဇဿ ဗိမ္ဗိသာရဿ ဝိဟာရဒါနာနုမောဒနံ ကတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ပရမဒဿနီယာယ အတ္တနော သရီရပ္ပဘာယ သုဝဏ္ဏရသသေကပိဉ္ဇရာနိ ဝိယ နဂရဝနဝိမာနာဒီနိ ကုရုမာနော အနောပမာယ ဗုဒ္ဓလီဠာယ အနန္တာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဝေဠုဝနမဟာဝိဟာရမေဝ ပါဝိသီတိ။

“အကိဋ္ဌနေ ဝေဠုဝနေ ဝိဟာရေ၊ တထာဂတော တတ္ထ မနောဘိရာမေ။
နာနာဝိဟာရေန ဝိဟာသိ ဓီရော၊ ဝေနေယျကာနံ သမုဒိက္ခမာနော”။

အထေဝံ ဘဂဝတိ တသ္မိံ ဝိဟရန္တေ **သုဒ္ဓောဒန** မဟာရာဇာ “ပုတ္တော မေ ဆဗ္ဗဿာနိ ဒုက္ကရကာရိကံ ကတွာ ပရမာဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော ရာဇဂဟံ ပတွာ ဝေဠုဝနမဟာဝိဟာရေ ဝိဟရတီ”တိ သုတွာ အညတရံ မဟာမစ္စံ အာမန္တေသိ – “ဧဟိ, ဘဏေ, ပုရိသသဟဿပရိဝါရော ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ မမ ဝစနေန ‘ပိတာ တေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ တံ ဒဋ္ဌုကာမော’တိ ဝတွာ ပုတ္တံ မေ ဂဏှိတွာ ဧဟီ”တိ။ သော “သာဓု, ဒေဝါ”တိ ရညော ပဋိဿုဏိတွာ ပုရိသသဟဿပရိဝါရော သဋ္ဌိယောဇနမဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနဝေလာယ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။ သော “တိဋ္ဌတု တာဝ ရညော ပဟိတသာသန”န္တိ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ယထာဌိတောဝ သဒ္ဓိံ ပုရိသသဟဿေန အရဟတ္တံ ပတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ ဘဂဝါ – “ဧထ, ဘိက္ခဝေါ”တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ တေ သဗ္ဗေ တင်္ခဏညေဝ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ အာကပ္ပသမ္ပန္နာ ဟုတွာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေသုံ။ ရာဇာ “နေဝ ဂတော အာဂစ္ဆတိ, န စ သာသနံ သုယျတီ”တိ စိန္တေတွာ တေနေဝ နီဟာရေန နဝက္ခတ္တုံ အမစ္စေ ပေသေသိ။ တေသု နဝသု ပုရိသသဟဿေသု ဧကောပိ ရညော နာရောစေသိ, န သာသနံ ဝါ ပဟိဏိ။ သဗ္ဗေ အရဟတ္တံ ပတွာဝ ပဗ္ဗဇိံသု။

အထ ရာဇာ စိန္တေသိ – “ကော နု ခေါ မမ ဝစနံ ကရိဿတီ”တိ သဗ္ဗရာဇဗလံ ဩလောကေန္တော **ဥဒါယိံ** အဒ္ဒသ။ သော ကိရ ရညော သဗ္ဗတ္ထသာဓကော အမစ္စော အဗ္ဘန္တရိကော အတိဝိဿာသိကော ဗောဓိသတ္တေန သဒ္ဓိံ ဧကဒိဝသေယေဝ ဇာတော သဟပံသုကီဠိကော သဟာယော။ အထ နံ ရာဇာ အာမန္တေသိ – “တာတ ဥဒါယိ, အဟံ မမ ပုတ္တံ ဒဋ္ဌုကာမော နဝပုရိသသဟဿာနိ ပေသေသိံ, ဧကပုရိသောပိ အာဂန္တွာ သာသနမတ္တမ္ပိ အာရောစေတာ နတ္ထိ, ဒုဇ္ဇာနော ခေါ ပန မေ ဇီဝိတန္တရာယော, အဟံ ဇီဝမာနောဝ ပုတ္တံ ဒဋ္ဌုမိစ္ဆာမိ။ သက္ခိဿသိ မေ ပုတ္တံ ဒဿေတု”န္တိ? သော “သက္ခိဿာမိ, ဒေဝ, သစေ ပဗ္ဗဇိတုံ လဘိဿာမီ”တိ အာဟ။ “တာတ, တွံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝါ အပဗ္ဗဇိတွာ ဝါ မယှံ ပုတ္တံ ဒဿေဟီ”တိ။ သော “သာဓု, ဒေဝါ”တိ ရညော သာသနံ အာဒါယ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သဒ္ဓိံ ပုရိသသဟဿေန အရဟတ္တံ ပတွာ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေ ပတိဋ္ဌာယ ဖဂ္ဂုနီပုဏ္ဏမာသိယံ စိန္တေသိ – “အတိက္ကန္တော ဟေမန္တော, ဝသန္တသမယော အနုပ္ပတ္တော, သုပုပ္ဖိတာ ဝနသဏ္ဍာ, ပဋိပဇ္ဇနက္ခမော မဂ္ဂေါ, ကာလော ဒသဗလဿ ဉာတိသင်္ဂဟံ ကာတု”န္တိ စိန္တေတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ သဋ္ဌိမတ္တာဟိ ဂါထာဟိ ဘဂဝတော ကုလနဂရံ ဂမနတ္ထာယ ဂမနဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေသိ –

“အင်္ဂါရိနော ဒါနိ ဒုမာ ဘဒန္တေ၊ ဖလေသိနော ဆဒနံ ဝိပ္ပဟာယ။
တေ အစ္စိမန္တောဝ ပဘာသယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဒုမာ ဝိစိတ္တာ သုဝိရာဇမာနာ၊ ရတ္တင်္ကုရေဟေဝ စ ပလ္လဝေဟိ။
ရတနုဇ္ဇလမဏ္ဍပသန္နိဘာသာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“သုပုပ္ဖိတဂ္ဂါ ကုသုမေဟိ ဘူသိတာ၊ မနုညဘူတာ သုစိသာဓုဂန္ဓာ။
ရုက္ခာ ဝိရောစန္တိ ဥဘောသု ပဿေသု၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''ဖလေဟိနေကေဟိ သမိဒ္ဓိဘူတာ၊ ဝိစိတ္တရုက္ခာ ဥဘတောဝကာသေ။
ခုဒ္ဒံ ပိပာသမ္ပိ ဝိနောဒယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''ဝိစိတ္တမာလာ သုစိပလ္လဝေဟိ၊ သုသဇ္ဇိတာ မောရကလာပသန္နိဘာ။
ရုက္ခာ ဝိရောစန္တိ ဥဘောသု ပဿေသု၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''ဝိရောစမာနာ ဖလပလ္လဝေဟိ၊ သုသဇ္ဇိတာ တသနိတသဘူတာ။
တောသေန္တိ အဒ္ဓာနကိလန္တသတ္တေ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သုဖုလ္လိတဂ္ဂ ဝနဂုမ္ဗနိဿိတာ၊ လတာ အနေကာ သုဝိရာဇမာနာ။
တောသေန္တိ သတ္တေ မဏိမဏ္ဍပာဝ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''လတာ အနေကာ ဒုမနိဿိတာဝ၊ ပိယေဟိ သဒ္ဓိံ သဟိတာ ဝဓူဝ။
ပလောဘယန္တီ ဟိ သုဂန္ဓဂန္ဓာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''ဝိစိတ္တနီလာဒိမနုညဝဏ္ဏာ ၊ ဒိဇာ သမန္တာ အဘိကူဇမာနာ။
တောသေန္တိ မဉ္ဇုဿရတာ ရတီဟိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''မိဂါ စ နာနာ သုဝိရာဇမာနာ၊ ဥတ္တုင်္ဂကဏ္ဏာ စ မနုညနေတ္တာ။
ဒိသာ သမန္တာ မဘိဓာဝယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''မနုညဘူတာ စ မဟီ သမန္တာ၊ ဝိရာဇမာနာ ဟရိတာဝ သဒ္ဒလာ။
သုပုပ္ဖိရုက္ခာ မောဠိနိဝလင်္ကတာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သုသဇ္ဇိတာ မုတ္တမယာဝ တလုကာ၊ သုသဏ္ဌိတာ စာရုသုဖဿအတာ။
ဝိရောစယန္တေဝ ဒိသာ သမန္တာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သမံ သုဖဿံ သုစိဘူမိဘာဂံ၊ မနုညပုပ္ဖောဒယဂန္ဓတသိတံ။
ဝိရာဇမာနံ သုစိမဉ္ဇု သောဘံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သုသဇ္ဇိတံ နန္ဒနကာနနံဝ၊ ဝိစိတ္တနာနာဒုမသဏ္ဍမဏ္ဍိတံ။
သုဂန္ဓဘူတံ ပဝနံ သုရမ္မံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သရာ ဝိစိတ္တာ ဝိဝိဓာ မနောရမာ၊ သုသဇ္ဇိတာ ပင်္ကဇပုဏ္ဍရီကာ။
ပသန္နသီတောဒကစာရုပုဏ္ဏာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သုဖုလ္လနာနာဝိဓပင်္ကဇေဟိ ၊ ဝိရာဇမာနာ သုစိဂန္ဓဂန္ဓာ။
ပမောဒယန္တေဝ နရာမရာနံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သုဖုလ္လပင်္ကေရုဟသန္နိသိန္နာ၊ ဒိဇာ သမန္တာ မဘိနာဒယန္တာ။
မောဒန္တိ ဘရိယာဟိ သမင်္ဂိနော တေ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''သုဖုလ္လပုပ္ဖေဟိ ရဇံ ဂဟေတွာ၊ အလီ ဝိဓာဝန္တိ ဝိကူဇမာနာ။
မဓုမ္ဟိ ဂန္ဓော ဝိဒိသံ ပဝါယတိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

''အဘိန္နနာဒာ မဒတရဏာ စ၊ ဂိရီဟိ ဓာဝန္တိ စ တရိဓာရာ။

သဝန္တိ နဇ္ဇော သုဝိရာဇိတာဝ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဂိရိ သမန္တာဝ ပဒိဿမာနာ၊ မယူရဂီတ က္ကဝ နီလဝဏ္ဏာ။
ဒိသာ ရဇိန္ဒာဝ ဝိရောစယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“မယူရသဃ္ဃာ ဂိရိမုဒ္ဓနသ္မိံ၊ နစ္စန္တိ နာရီဟိ သမင်္ဂိဘူတာ။
ကူဇန္တိ နာနာမဓုရဿရေဟိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“သုတဒိကာ နေကဒိဇာ မနုညာ၊ ဝိစိတ္တပတ္တေဟိ ဝိရာဇမာနာ။
ဂိရိမှိ ဌတွတ အဘိနာဒယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“သုဖုလ္လပုပ္ဖာကရမာဘိကိဏ္ဏာ ၊ သုဂန္ဓနာနာဒလလင္ကတာ စ။
ဂိရိ ဝိရောစန္တိ ဒိသာ သမန္တာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဇလာသယာ နေကသုဂန္ဓဂန္ဓာ၊ သုရိန္ဒဥယ္ယာနဇလာသယာဝ။
သဝန္တိ နဇ္ဇော သုဝိရာဇမာနာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဝိစိတ္တတိတ္ထေဟိ အလင္ကတာ စ၊ မနုညနာနာမိဂပက္ခိဟာသာ။
နဇ္ဇော ဝိရောစန္တိ သုသန္ဒမာနာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဥဘောသု ပဿေသု ဇလာသယေသု၊ သုပုပ္ဖိတာ စာရုသုဂန္ဓရုက္ခာ။
ဝိဘူသိတဂ္ဂ သုရသုန္ဒရီ စ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“သုဂန္ဓနာနာဒုမဇာလကိဏ္ဏံ ၊ ဝနံ ဝိစိတ္တံ သုရနန္ဒနံဝ။
မနောဘိရာမံ သတတံ ဂတီနံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“သမ္ပန္နနာနာသုစိအန္နဟာနာ၊ သဗ္ယဍ္ဎနာ သာဒုရသေန ယုတ္တာ။
ပထေသု ကမေ သုလဘာ မနုညာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဝိရာဇိတာ အာသိ မဟီ သမန္တာ၊ ဝိစိတ္တဝဏ္ဏာ ကုသုမာသနဿ။
ရတ္တိန္ဒကောပေဟိ အလင္ကတာဝ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဒိဂုဏောဟိ ယုတ္တာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓရာဇံ အဘိပတ္ထယန္တာ။
ဗဟူဟိ တတ္ထေဝ ဇနာ သမန္တာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဝိစိတ္ရအာရာမသုပောက္ခရညော၊ ဝိစိတ္ရနာနာပဒုမေဟိ ဆန္နာ။
ဘိသေဟိ ခီရံဝ ရသံ ပတာယတိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဝိစိတ္ရနီလစ္ဆဒနေနလင္ကတာ၊ မနုညရုက္ခာ ဥဘတောဝကာသေ။
သမုဂ္ဂတာ သတ္တသမူဟဘူတာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“ဝိစိတ္ရနီလဗ္ဘမိတယတံ ဝနံ၊ သုရိန္ဒလောကေ က္ကဝ နန္ဒနံ ဝနံ။
သဗ္ဗောတုကံ သာဓုသုဂန္ဓပုပ္ဖံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

“သုဘဍ္ဍသံ ယောဇနယောဇနေသု၊ သုဘိက္ခကာမာ သုလဘာ မနုညာ။
ဇနာဘိကိဏ္ဏာ သုလဘန္နဟာနာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ပဟူတဆာယူဒကရမ္မဘူတာ၊ နိတသိနံ သဗ္ဗသုခပ္ပအာတာ။
ဝိသာလသာလာ စ သဘာ စ ဗဟူ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဝိစိတ္တနာနာဒုမသဏ္ဍမဏ္ဍိတာ၊ မနုညဉယ္ယာနသုဟောက္ခရညော။
သုမာပိတာ သာဓုသုဂန္ဓဂန္ဓာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘တတော မုဒ္ဒူသီတလသာဓုရူပော၊ နဘာ စ အဗ္ဘာ ဝိဂတာ သမန္တာ။
ဒိသာ စ သဗ္ဗာဝ ဝိရောစယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ပထေ ရဇောနုဂ္ဂမနတ္ထမေဝ၊ ရတ္တိံ ပဝဿန္တိ စ မန္ဒဝုဋ္ဌိ။
နဘေ စ သူရော မုဒုကောဝ တာပော၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘မဒပ္ပဗာဟာ မဒဟတ္ထိသင်္ဃာ၊ ကရေဏုသင်္ဃေဟိ သုကီဠယန္တိ။
ဒိသာ ဝိဓာဝန္တိ စ ဂဇ္ဇယန္တာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဝနံ သုနီလံ အဘိဒဿနီယံ၊ နီလဗ္ဘကူဋံ ဣဝ ရမ္မဘူတံ။
ဝိလောကိတာနံ အတိဝိမှယနီယံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဝိသုဒ္ဓမဗ္ဘံ ဂဂနံ သုရမ္မံ၊ မဏိမယေဟိ သမလင်္ကတာဝ။
ဒိသာ စ သဗ္ဗာ အတိရောစယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဂန္ဓဗ္ဗဝိဇ္ဇာဓရကိန္နရာ စ၊ သုဂီတိယန္တာ မဓုရဿရေန။
စရန္တိ တသ္မိံ ပဝနေ သုရမ္မေ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ကိလေသသင်္ဃဿ ဘိတာသကေဟိ၊ တပဿိသင်္ဃေဟိ နိသေဝိတံ ဝနံ။
ဝိဟာရအာရာမသမိဒ္ဓိဘူတံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘သမိဒ္ဓိနာနာဖလိနော ဝနန္တာ၊ အနာကုလာ နိစ္စမနောဘိရမ္မာ။
သမာဓိပီတိံ အဘိဝဍ္ဎယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘နိသေဝိတံ နေကဒိဇေဟိ နိစ္စံ၊ ကမေန ကမံ သတတံ ဝသန္တာ။
ပုရေ ပုရေ ကမဝရာ စ သန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဝတ္ထန္နပါနံ သယနာသနဉ္စ၊ ဂန္ဓဉ္စ မာလဉ္စ ဝိလေပနဉ္စ။
တဟိံ သမိဒ္ဓာ ဇနတာ ဗဟူ စ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ပုညိဒ္ဓိယာ သဗ္ဗယသဂ္ဂပတ္တာ၊ ဇနာ စ တသ္မိံ သုခိတာ သမိဒ္ဓာ။
ပဟူတဘောဂ ဝိဝိဓာ ဝသန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘နဘေ စ အဗ္ဘာ သုဝိသုဒ္ဓဝဏ္ဏာ၊ ဒိသာ စ စန္ဒော သုဝိရာဇိတောဝ။
ရတ္တိဉ္စ တတော မုဒုသီတလော စ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘စန္ဒုဂ္ဂမေ သဗ္ဗဇနာ ပဟဋ္ဌာ၊ သကင်္ဂဏေ စိတ္တကထာ ဝဒန္တာ။
ပိယေဟိ သဒ္ဓိံ အဘိမောဒယန္တိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘စန္ဒဿ ရံသီဟိ နဘံ ဝိရောစိ၊ မဟီ စ သံသုဒ္ဓမနုညဝဏ္ဏာ။

ဒိသာ စ သဗ္ဗာ ပရိသုဒ္ဓရူပာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဒူရေ စ ဒိသ္တ ဝရစန္ဒရံသိ၊ ပုပ္ဖိံသု ပုပ္ဖာနိ မဟီတလသ္မိံ။
သမန္တတော ဂန္ဓဂုဏတ္ထိကာနံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘စန္ဒဿ ရံသီဟိ ဝိလိမ္ပိတာဝ၊ မဟီ သမန္တာ ကုသုမေနလင်္ကတာ။
ဝိရောစိ သဗ္ဗင်္ဂသုမာလိနီဝ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ကုစန္တိ ဟတ္ထီပိ မဒေန မတ္တာ၊ ဝိစိတ္တပိဉ္ဆာ စ ဒိဇာ သမန္တာ။
ကရောန္တိ နာဒံ ပဝနေ သုရမ္မေ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ပထဋ္ဌ သဗ္ဗံ ပဋိပဇ္ဇနက္ခမံ၊ ဣဒ္ဓဋ္ဌ ရဋ္ဌံ သဓနံ သဘောဂံ။
သဗ္ဗတ္ထုတံ သဗ္ဗသုခပ္ပဒါနံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဝနဋ္ဌ သဗ္ဗံ သုဝိစိတ္တရူပံ၊ သုမာပိတံ နန္ဒနကာနနံဝ။
ယတီန ပီတိံ သတတံ ဇနေတိ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘အလင်္ကတံ ဒေဝပုရံဝ ရမ္မံ၊ ကပိလဝတ္ထုံ ဣတိ နာမဓေယျံ။
ကုလနဂရံ ဣဓ သဿိရိကံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘မနုညအဋ္ဋာလဝိစိတ္တရူပံ၊ သုဖုလ္လပင်္ကေရုဟသဏ္ဍမဏ္ဍိတံ။
ဝိစိတ္တပရိခါဟိ ပုရံ သုရမ္မံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘ဝိစိတ္တပါကာရဋ္ဌ တောရဏဋ္ဌ၊ သုဘင်္ဂဏံ ဒေဝနိတသဘူတံ။
မနုညဝီထိ သုရလောကသန္နိဘံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘အလင်္ကတာ သာကိယရာဇပုတ္တာ၊ ဝိရာဇမာနာ ဝရဘူသနေဟိ။
သုရိန္ဒလောကေ ဣဝ ဒေဝပုတ္တာ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘သုဒ္ဓောဒနော မုနိဝရံ အဘိဒဿနာယ၊ အမစ္စပုတ္တေ ဒသဓာ အပေသယိ။
ဗလေန သဒ္ဓိံ မဟတာ မုနိန္ဒ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘နေတာဂတံ ပဿတိ နေဝ တစံ၊ သောကာဘိဘူတံ နရဝီရသေဋ္ဌံ။
တောသေတုမိစ္ဆာမိ နရာဓိပတ္တံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘တံဒဿနေနဗ္ဘုတပီတိရာသိ၊ ဥဒိက္ခမာနံ ဒွိပဒါနမိန္ဒံ။
တောသေဟိ တံ မုနိန္ဒ ဂုဏသေဋ္ဌံ၊ သမယော မဟာဝီရ အင်္ဂီရသာနံ။

‘‘အာသာယ ကဿတေ ခေတ္တံ၊ ဗီဇံ အာသာယ ဝပ္ပတိ။
အာသာယ တဏိဇာ ယန္တိ၊ သမုဒ္ဒံ ဓနဟာရကာ။
ယာယ အာသာယ တိဋ္ဌာမိ၊ သာ မေ အာသာ သမိဇ္ဈတု။

‘‘နာတိသီတံ နာတိဥဏှံ၊ နာတိဒုဗ္ဘိက္ခဆာတကံ။
သဒ္ဒလာ ဟရိတာ ဘူမိ၊ ဧသ ကာလော မဟာမုနီ’’တိ။

အထ နံ သတ္ထာ – ''ကိံ နု ခေါ, ဥဒာယိ, ဂမနဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေသီ''တိ အာဟ။ ''ဘန္တေ, တုမှာကံ ပိတာ သုဒ္ဓေါ ဒနမဟာရာဇာ ဒဋ္ဌုကာမော, ကရောထ ဉာတကာနံ သင်္ဂဟ''န္တိ အာဟ။ ''သာဓု, ဥဒာယိ, ကရိဿာမိ ဉာတိသင်္ဂဟံ, တေန ဟိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာရောစေဟိ , **ဂမိယဝတ္တံ** ပူရေဿန္တီ''တိ အာဟ။ ''သာဓု, ဘန္တေ''တိ ထေရော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာရောစေသိ။

သတ္ထာ အင်္ဂမဂဓဝါသီနံ ကုလပုတ္တာနံ ဒသဟိ သဟဿေဟိ, ကပိလဝတ္ထုဝါသီနံ ဒသဟိ သဟဿေဟီတိ သဗ္ဗေဟေဝ ဝီသတိယာ ခီဏာသဝဘိက္ခုသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ရာဇဂဟာ နိက္ခမိတွာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ယောဇနံ ယောဇနံ ဂစ္ဆန္တော ဒွိဝီဟိ မာသေဟိ ကပိလဝတ္ထုပုရံ သမ္ပာပုဏိ။ သာကိယာပိ အနုပ္ပတ္တေယေဝ ဘဂဝတိ – ''အမှာကံ ဉာတိသေဋ္ဌံ ပဿိဿာမာ''တိ ဘဂဝတော ဝသနဋ္ဌာနံ ဝီမံသမာနာ ''နိဂြောဓသက္ကဿာရာမော ရမဏီယော''တိ သလ္လက္ခေတွာ တတ္ထ သဗ္ဗံ ပဋိဇဂ္ဂနဝိဓိံ ကာရေတွာ ဂန္ဓပုပ္ဖဟတ္ထာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရောန္တာ သဗ္ဗာလင်္ကာ ရေဟိ သမလင်္ကတဂတ္တာ ဂန္ဓပုပ္ဖစုဏ္ဏာဒီဟိ ပူဇယမာနာ ဘဂဝန္တံ ပုရက္ခတွာ နိဂြောဓာရာမမေဝ အဂမံသု။

တတ္ထ ဘဂဝါ ဝီသတိယာ ခီဏာသဝသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသီဒိ။ သာကိယာ ပန မာန ဇာတိကာ မာနတ္ထဒ္ဓာ, ''သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော အမှေဟိ ဒဟရတရော, အမှာကံ ကနိဋ္ဌော ဘာတာ, ပုတ္တော, ဘာ ဂိနေယျော, နတ္တာ''တိ စိန္တေတွာ ဒဟရဒဟရေ ရာဇကုမာရေ အာဟံသု – ''တုမှေ ဝန္ဒထ, မယံ တုမှာကံ ပိဋ္ဌိ တော ပိဋ္ဌိတော နိသီဒိဿာမာ''တိ။ တေသေ့ဝံ နိသိန္နေသု ဘဂဝါ တေသံ အဇ္ဈာသယံ ဩလောကေတွာ – ''ဣမေ ဉာတကာ အတ္တနော မောဃဇိဏ္ဏဘာဝေန န မံ ဝန္ဒန္တိ, န ပနေတေ ဇာနန္တိ 'ဗုဒ္ဓေါ နာမ ကီဒိသော, ဗုဒ္ဓဗလံ နာမ ကီဒိ သ'န္တိ ဝါ, 'ဗုဒ္ဓေါ နာမ ဧဒိသော, ဗုဒ္ဓဗလံ နာမ ဧဒိသ'န္တိ ဝါ, ဟန္ဒာဟံ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဗလံ ဣဒ္ဓိဗလဉ္စ ဒဿေန္တော ပာဋိဟာရိယဉ္စ ကရေယျံ, အာကာသေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဝိတ္ထတံ သဗ္ဗရတနမယံ စင်္ကမံ မာပေတွာ တတ္ထ စင်္ကမန္တော မဟာဇနဿ အဇ္ဈာသယံ ဩလောကေတွာ ဓမ္မဉ္စ ဒေသေယျ''န္တိ စိန္တေသိ။ တေန ဝုတ္တံ သင်္ဂီ တိကာရကေဟိ ဘဂဝတော ပရိဝိတက္ကဒဿနတ္ထံ –

၃. ''န ဟေတေ ဇာနန္တိ သဒေဝမာနုသာ၊ ဗုဒ္ဓေါ အယံ ကီဒိသကော နရုတ္တမော။
ဣဒ္ဓိဗလံ ပညာဗလဉ္စ ကီဒိသံ၊ ဗုဒ္ဓဗလံ လောကဟိတဿ ကီဒိသံ။

၄. ''န ဟေတေ ဇာနန္တိ သဒေဝမာနုသာ၊ ဗုဒ္ဓေါ အယံ ဧဒိသကော နရုတ္တမော။
ဣဒ္ဓိဗလံ ပညာဗလဉ္စ ဧဒိသံ၊ ဗုဒ္ဓဗလံ လောကဟိတဿ ဧဒိသံ။

၅. ''ဟန္ဒာဟံ ဒဿယိဿာမိ၊ ဗုဒ္ဓဗလမနုတ္တရံ။
စင်္ကမံ မာပယိဿာမိ၊ နဘေ ရတနမဏ္ဍိတ''န္တိ။

တတ္ထ **န ဟေတေ ဇာနန္တီ** တိ န ဟိ ဧတေ ဇာနန္တိ။ **န**-ကာရော ပဋိသေဓတ္ထော။ **ဟိ**-ကာရော ကာရဏတ္ထေ နိ ပါတော။ ယသ္မာ ပနေတေ မမ ဉာတိအာဒယော ဒေဝမနုဿာ မယာ ဗုဒ္ဓဗလေ စ ဣဒ္ဓိဗလေ စ အနာဝိကတေ န ဇာနန္တိ ''ဧဒိသော ဗုဒ္ဓေါ, ဧဒိသံ ဣဒ္ဓိဗလ''န္တိ, တသ္မာ အဟံ မမ ဗုဒ္ဓဗလဉ္စ ဣဒ္ဓိဗလဉ္စ ဒဿေယျန္တိ အတ္ထော။ **သဒေ ဝမာနုသာ**တိ ဧတ္ထ ဒေဝတာတိ ဥပပတ္တိဒေဝာ အဓိပ္ပေတာ။ သဟ ဒေဝေဟီတိ သဒေဝာ။ ကေ တေ? မာနုသာ, သဒေဝါ စ တေ မာနုသာ သဒေဝမာနုသာ။ အထ ဝါ **ဒေဝါ**တိ သမ္မုတိဒေဝါ, သုဒ္ဓေါဒနော ရာဇာ အဓိပ္ပေတော။ သဟ ဒေဝေန ရညာ သုဒ္ဓေါဒနေနာတိ သဒေဝါ။ **မာနုသာ**တိ ဉာတိမာနုသာ, သဒေဝါ သသုဒ္ဓေါဒနာ မာနုသာ သဒေဝမာနုသာ သရာဇ နော တ ဧတေ မမ ဉာတိမာနုသာ မမ ဗလံ န ဝိဇာနန္တီတိ အတ္ထော။ သေသဒေဝါပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိယေဝ။ သဗ္ဗေပိ ဒေဝါ ဒေဝနဋ္ဌေန ''ဒေဝါ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဒေဝနံ နာမ ဓာတုအတ္ထော ကီဠာဒိ။ အထ ဝါ ဒေဝါ စ မာနုသာ စ ဒေဝမာနုသာ, သဟ ဒေဝမာနုသေဟိ သဒေဝမာနုသာ။ ကေ တေ? လောကာတိ ဝစနသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဗုဒ္ဓေါ**တိ စတုသစ္စဓမ္မေ ဗုဒ္ဓေါ အနုဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ယထာဟ –

''အဘိညေယျံ အဘိညာတံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ ဘာဝိတံ။
ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ မေ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ ဗြာဟ္မဏာ''တိ။ (မ. နိ. ၂.၃၉၉; သု. နိ. ၅၆၃)။

ဣဓ ပန ကတ္တုကာရကေ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အဓိဂတဝိသေသေဟိ ဒေဝမနုဿေဟိ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ"တိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဉာတတ္တာ ဗုဒ္ဓေါ။ ဣဓ ကမ္မကာရကေ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဗုဒ္ဓမဿ အတ္ထီတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေါ, ဗုဒ္ဓဝန္တောတိ အတ္ထော။ တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကီဒိသကော**တိ ကီဒိသော ကီံသရိက္ခ ကော ကီံသဒိသော ကီံဝဏ္ဏော ကီံသဏ္ဌာနော ဒီဃော ဝါ ရဿော ဝါတိ အတ္ထော။

နရုတ္တမော တိ နရာနံ နရေသု ဝါ ဥတ္တမော ပဝရော သေဋ္ဌောတိ နရုတ္တမော။ **ဣဒ္ဓိဗလ** န္တိ ဧတ္ထ ဣဇ္ဈနံ ဣဒ္ဓိ နိပ္ဖတ္တိအတ္ထေန ပဋိလာဘဋ္ဌေန စ ဣဒ္ဓိ။ အထ ဝါ ဣဇ္ဈန္တိ တာယ သတ္တာ ဣဒ္ဓာ ဝုဒ္ဓာ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣဒ္ဓိ။ သာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ။ ယထာဟ –

"ဣဒ္ဓိယောတိ ဒသ ဣဒ္ဓိယော။ ကတမာ ဒသ? အဓိဋ္ဌာနာ ဣဒ္ဓိ, ဝိကုဗ္ဗနာ ဣဒ္ဓိ, မနောမယာ ဣဒ္ဓိ, ဉာဏဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ, သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ, အရိယာ ဣဒ္ဓိ, ကမ္မဝိပာကဇာ ဣဒ္ဓိ, ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ, ဝိဇ္ဇာမယာ ဣဒ္ဓိ, တတ္ထ တတ္ထ သမ္မာပယောဂပစ္စယာ ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓီ"တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၀)။

တာသံ ဣဒံ နာနတ္တံ – ပကတိယာ ဧကော ဗဟုကံ အာဝဇ္ဇေတိ, သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ အာဝဇ္ဇိတွာ ဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတိ "ဗဟုကော ဟောမီ"တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၀) ဧဝံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿိတာ ဣဒ္ဓိ အဓိဋ္ဌာနဝသေန နိပ္ဖန္နတ္တာ **အဓိဋ္ဌာနာ ဣဒ္ဓိ** နာမ။ တဿာယမတ္ထော – အဘိညာပာဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ သစေ သတံ ဣစ္ဆတိ "သတံ ဟောမိ, သတံ ဟောမီ"တိ ကာမာဝစရပရိကမ္မစိတ္တေဟိ ပရိကမ္မံ ကတွာ ပုန အဘိညာပာဒကံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ပုန အာဝဇ္ဇိတွာ အဓိဋ္ဌာတိ, အဓိဋ္ဌာနစိတ္တေန သဟေဝ သတံ ဟောတိ။ သဟဿာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ ပာဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ နိမိတ္တာရမ္မဏံ ပရိကမ္မစိတ္တာနိ သတာရမ္မဏာနိ ဝါ သဟဿာဒီသု အညတရာရမ္မဏာနိ ဝါ, တာနိ စ ခော ဝဏ္ဏဝသေန, နော ပဏ္ဏတ္တိဝသေန။ အဓိဋ္ဌာနစိတ္တမ္ပိ သတာရမ္မဏမေဝ, တံ ပန အပ္ပနာစိတ္တံ ဝိယ ဂောတြဘုအနန္တရမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနိကံ ။ သော ပန ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဇဟိတွာ ကုမာရဝဏ္ဏံ ဝါ ဒဿေတိ နာဂဝဏ္ဏံ ဝါ ဒဿေတိ။ သုပဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဝါ။ပေ။ ဝိဝိဓမ္ပိ သေနာဗျူဟံ ဝါ ဒဿေတီတိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၃) ဧဝံ အာဂတာ ဣဒ္ဓိ ပကတိဝဏ္ဏဝိဇဟနဝိကာရဝသေန ပဝတ္တတ္တာ **ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ** နာမ။

"ဣဓ ဘိက္ခု ဣမမှာ ကာယာ အညံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနာတိ ရူပိံ မနောမယံ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိံ အဟီနိန္ဒြိယ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၄) ဣမိနာ နယေန အာဂတာ ဣဒ္ဓိ သရီရဗ္ဘန္တရေ အညဿ မနောမယဿ သရီရဿ နိပ္ဖတ္တိဝသေန ပဝတ္တတ္တာ **မနောမယိဒ္ဓိ** နာမ။

ဉာဏုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ဝါ ပစ္ဆာ ဝါ တင်္ခဏေ ဝါ ဉာဏာနုဘာဝနိဗ္ဗတ္တော ဝိသေသော **ဉာဏဝိပ္ဖာရော ဣဒ္ဓိ** နာမ။ အာယသ္မတော ဗာကုလဿ စ အာယသ္မတော သံကိစ္စဿ စ ဉာဏဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ, တေသံ ဝတ္ထု ဧတ္ထ ကထေတဗ္ဗံ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၂၆)။

သမာဓိတော ပုဗ္ဗေ ဝါ ပစ္ဆာ ဝါ တင်္ခဏေ ဝါ သမထာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော ဝိသေသော **သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ** နာမ။ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ (ဥဒါ. ၃၄), အာယသ္မတော သဉ္ဇီဝဿ သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ (မ. နိ. ၁.၅၀၇), အာယသ္မတော ခါဏုကောဏ္ဍညဿ သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု), ဥတ္တရာယ ဥပါသိကာယ သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.ဥတ္တရာဥပါသိကာဝတ္ထု; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၂), သာမာဝတိယာ ဥပါသိကာယ သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓီတိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.သာမာဝတီဝတ္ထု; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၀-၂၆၁) တေသံ ဝတ္ထူနေတ္ထ ကထေတဗ္ဗာနိ, ဂန္ထဝိတ္ထာရဒေါသပရိဟာရတ္ထံ ပန မယာ န ဝိတ္ထာရိတာနိ။

ကတမာ အရိယာ ဣဒ္ဓိ? ဣဓ ဘိက္ခု သစေ အာကင်္ခတိ "ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ"န္တိ အပ္ပဋိကူလသညီ တတ္ထ ဝိဟရတိ, သစေ အာကင်္ခတိ "အပ္ပဋိကူလေ ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ"န္တိ ပဋိကူလသညီ တတ္ထ ဝိဟရတိ။ပေ။ ဥပေက္ခကော တတ္ထ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနောတိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၇)။ အယဉ္ဟိ စေတောဝသိပ္ပတ္တာနံ အရိယာနံယေဝ သမ္ဘဝတော **အရိယာ ဣဒ္ဓိ** နာမ။

ကတမာ ကမ္မဝိပာကဇာ ဣဒ္ဓိ? သဗ္ဗေသံ ပက္ခီနံ သဗ္ဗေသံ ဒေဝါနံ ပဌမကပ္ပိကာနံ မနုဿာနံ ဧကစ္စာနဉ္စ ဝိနိပါတိကာနံ ဝေဟာသဂမနာဒိကာ **ကမ္မဝိပာကဇာ ဣဒ္ဓိ** နာမ။ ကတမာ ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ? ရာဇာ စက္ကဝတ္တိ ဝေဟာသံ ဂစ္ဆတိ သဒ္ဓိံ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ။ ဇောတိကဿ ဂဟပတိဿ အသီတိဟတ္ထော သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော နိဗ္ဗတ္တိ။ အယံ **ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ** နာမ။ ဃောသကဿ ဂဟပတိနော (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.ကုမ္ဘဃောသကသေဋ္ဌိဝတ္ထု) သတ္တသု ဌာနေသု မာရဏတ္ထာယ ဥပက္ကမေ ကတေပိ အရောဂဘာဝေါ **ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ** ။ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိဿ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိဝတ္ထု) အဋ္ဌကရီသမတ္တေ ပဒေသေ သတ္တရတနမယာနံ မေဏ္ဍကာနံ ပါတုဘာဝေါ **ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ**။

ကတမာ ဝိဇ္ဇာမယာ ဣဒ္ဓိ? ဝိဇ္ဇာဓရာ ဝိဇ္ဇံ ပရိဇပ္ပိတွာ ဝေဟာသံ ဂစ္ဆန္တိ, အာကာသေ အန္တလိက္ခေ ဟတ္ထိမ္ပိ ဒဿေန္တိ။ပေ.။ ဝိဝိဓမ္ပိ သေနာဗျူဟံ ဒဿေန္တီတိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၈)။ အာဒိနယပ္ပဝတ္တာ **ဝိဇ္ဇာမယာ ဣဒ္ဓိ** နာမ။ တံ တံ ကမ္မံ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တော ဝိသေသော 'သမ္မာပယောဂပစ္စယာ ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓီ'တိ အယံ **တတ္ထ တတ္ထ သမ္မာပယောဂပစ္စယာ ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓိ** နာမ။ ဣမိဿာ ဒသဝိဓာယ ဣဒ္ဓိယာ ဗလံ ဣဒ္ဓိဗလံ နာမ, ဣဒံ မယှံ ဣဒ္ဓိဗလံ န ဇာနန္တီတိ အတ္ထော (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၇၅ အာဒယော)။

ပညာဗလန္တိ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏဝိသေသအဓိဂမံ အရဟတ္တမဂ္ဂပညာဗလံ အဓိပ္ပေတံ, တမ္ပိ ဧတေ န ဇာနန္တိ။ ကေစိ "ဆန္နံ အသာဓာရဏဉာဏာနမေတံ အဓိဝစနံ ပညာဗလ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဗုဒ္ဓဗလန္တိ** ဧတ္ထ ဗုဒ္ဓဗလံ နာမ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ, ဒသဗလဉာဏာနိ ဝါ။ တတ္ထ ဒသဗလဉာဏာနိ နာမ ဌာနာဋ္ဌာနဉာဏံ, အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နကမ္မဝိပာကဇာနနဉာဏံ, သဗ္ဗတ္ထဂါမိနိပဋိပဒါဉာဏံ, အနေကဓာတုနာနာဓာတုလောကဇာနနဉာဏံ, နာနာဓိမုတ္တိကဉာဏံ, အာသယာနုသယဉာဏံ, ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တီနံ သံကိလေသဝေါဒါနဝုဋ္ဌာနေသု ယထာဘူတဉာဏံ, ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ, စုတူပပါတဉာဏံ, အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဣမာနိ ဒသ။ ဣမေသံ ဒသန္နံ ဉာဏာနံ အဓိဝစနံ ဗုဒ္ဓဗလန္တိ။ **ဒေဝါသန္တိ** ဤဒိသံ, အယမေဝ ဝါ ပါဌော။

ပဟာရာ တိ ဝဝတ္ထိတွေ နိပါတော။ **အပဟန္တိ** အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယသ္မာ ပနေတေ မမ ဉာဏကာ ဗုဒ္ဓဗလံ ဝါ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဝါ န ဇာနန္တိ, ကေဝလံ အတ္တနော မောဃဇိဏ္ဏဘာဝံ နိဿာယ မာနဝသေန သဗ္ဗလောက ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌံ မံ န ဝန္ဒန္တိ။ တသ္မာ တေသံ မာနကေတု အတ္ထိ, တံ ဘဉ္ဇိတွာ ဝန္ဒနတ္ထံ ဗုဒ္ဓဗလံ ဒဿေယျန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒဿယိဿာမိ** တိ ဒဿေယျံ။ "ဒဿေဿာမီ"တိ စ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ **ဗုဒ္ဓဗလန္တိ** ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ, ဗုဒ္ဓဉာဏဝိသေသံ ဝါ။ **အနုတ္တရ** န္တိ နိရုတ္တရံ။ **စင်္ကမ** န္တိ စင်္ကမိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဝုစ္စတိ။ **မာပယိဿာမိ** တိ မာပေယျံ။ "စင်္ကမနံ မာပေဿာမီ"တိ စ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ **နဘေ**တိ အာကာသေ။ **သဗ္ဗရတနမဏ္ဍိတ** န္တိ သဗ္ဗေဟိ ရတိဇနနဋ္ဌေန ရတနေဟိ မုတ္တာ-မဏိ-ဝေဠုရိယ-သင်္ခ-သိလာ-ပဝါဠ-ရဇတ-သုဝဏ္ဏ-မသာရဂလ္လ-လောဟိတင်္ကေဟိ ဒသဟိ ဒသဟိ မဏ္ဍိတော အလင်္ကတော သဗ္ဗရတနမဏ္ဍိတော, တံ သဗ္ဗရတနမဏ္ဍိတံ။ "နဘေ ရတနမဏ္ဍိတ"န္တိ ပဌန္တိ ကေစိ။

အထေဝံ ဘဂဝတာ စိန္တိတမတ္တေ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠဝါသိနော ဘုမ္မာဒယော ဒေဝတာ ပမုဒိတဟဒယာ သာဓုကာရမဒံသု။ တမတ္ထံ ပကာသေန္တေဟိ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ –

၆. "ဘုမ္မာ မဟာရာဇိကာ တာဝတိံသာ၊ ယာမာ စ ဒေဝါ တုသိတာ စ နိမ္မိတာ။
ပရနိမ္မိတာ ယေပိ စ ဗြဟ္မကာယိကာ၊ အာနန္ဒိတာ ဝိပုလမကံသု ဃောသ"န္တိ။ –

အာဒိကထာယော ဌပိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ **ဘုမ္မာ** တိ ဘုမ္မဋ္ဌာ, ပါသာဏပဗ္ဗတဝနရုက္ခာဒီသု ဌိတာ။ **မဟာရာဇိကာ**တိ မဟာရာဇပက္ခိကာ။ ဘုမ္မဋ္ဌာနံ ဒေဝတာနံ သဒ္ဒံ သုတွာ အာကာသဋ္ဌကဒေဝတာ, တတော အဗ္ဘဝလာဟကာ ဒေဝတာ, တတော ဥဏှဝလာဟကာ ဒေဝတာ, တတော သီတဝလာဟကာ ဒေဝတာ, တတော ဝဿဝလာဟကာ ဒေဝတာ, တတော ဝါတဝလာဟကာ ဒေဝတာ, တတော စတ္တာရော မဟာရာဇာနော, တတော တာဝတိံသာ, တတော ယာမာ, တတော တုသိတာ, တတော နိမ္မာနရတီ, တတော ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ, တတော ဗြဟ္မကာယိကာ, တတော ဗြဟ္မပုရောဟိတာ, တတော မဟာဗြဟ္မာ

နော, တတော ပရိတ္တာဘာ, တတော အပ္ပမာဏာဘာ, တတော အာဘဿရာ, တတော ပရိတ္တသုဘာ, တတော အပ္ပမာဏသုဘာ, တတော သုဘကိဏှာ, တတော ဝေဟပ္ဖလာ, တတော အဝိဟာ, တတော အတပ္ပာ, တတော သုဒဿာ, တတော သုဒဿီ, တတော အကနိဋ္ဌာ ဒေဝတာ သဒ္ဒံ သုတွာ တ မဟန္တံ သဒ္ဒံ အကံသု။ အသညိနော စ အရူပဝစရသတ္တေ စ ဌပေတွာ သောတာယတနပဝတ္တိဋ္ဌာနေ သဗ္ဗေ ဒေဝမနုဿနာဂဒယော ပီတိဝသံ ဂတဟဒယာ ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒမကံသူတိ အတ္ထော။ **အာနန္ဒိတာ** တိ ပမုဒိတဟဒယာ, သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿာ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **ဝိပုလန္တိ** ပုထုလံ။

အထ သတ္ထာ စိန္တိတသမနန္တရမေဝ သြဘာတကသိဏသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ – ''ဒသသု စက္ကဝာဠသဟဿေသု အာလောကော ဟောတူ''တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန အဓိဋ္ဌာနစိတ္တေန သဟေဝ အာလောကော အဟောသိ ပထဝိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''သြဘာသိတာ စ ပထဝီ သဒေဝကာ၊ ပုထူ စ လောကန္တရိကာ အသံဝုတာ။
တမော စ တိဗ္ဗော ဝိဟတော တဒာ အဟု၊ ဒိသွာန အစ္ဆေရကံ ဟဋ္ဌိဟီရ''န္တိ။

တတ္ထ **သြဘာသိတာ**တိ ပကာသိတာ။ **ပထဝီ**တိ ဇွောယံ ပထဝီ စတုဗ္ဗိဓာ – ကက္ခဠပထဝီ, သသမ္ဘာရပထဝီ, နိမိတ္တပထဝီ, သမ္မုတိပထဝီတိ။ တာသု ''ကတမာ ဇာဝုသော, အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု? ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခဠံ ခရိဂတ''န္တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၁၇၃) ဝုတ္တာ အယံ **ကက္ခဠပထဝီ** နာမ။ ''ယော ပန ဘိက္ခု ပထဝိံ ခဏေယျ ဝါ ခဏာပေယျ ဝါ''တိအာဒီသု (ပာစိ. ၈၅) ဝုတ္တာ သသမ္ဘာရပထဝီ, ယေ စ ကေသာဒယော ဝီသတိ ကောဋ္ဌာသာ, အယောလောဟာဒယော စ ဗာဟိရာ; သာပိ ဝဏ္ဏာဒီဟိ သမ္ဘာရေဟိ သဒ္ဓိံ ပထဝီတိ **သသမ္ဘာရပထဝီ** နာမ။ ''ပထဝီကသိဏမေကော သဉ္ဇာနာတီ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၆၀) **နိမိတ္တပထဝီ** ''အာရမ္မဏပထဝီ''တိပိ ဝုစ္စတိ။ ပထဝီကသိဏဇ္ဈာနလာဘီ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော အာဂမနဝသေန ''ပထဝီဒေဝတေ''တိ နာမံ လဘတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ''အာပေ စ ဒေဝါ ပထဝီ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၀) အယံ **သမ္မုတိပထဝီ,** ပညတ္တိပထဝီ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣဓ ပန သသမ္ဘာရပထဝီ အဓိပ္ပေတာ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂ ပထဝီတရဝဏ္ဏနာ)။

သဒေဝကာတိ သဒေဝလောကာ။ ''သဒေဝကာ''တိပိ ဟဥ္ဇော အတ္ထိ စေ သုန္ဒရတရံ, သဒေဝကော မနုဿလောကော သြဘာသိတောတိ အတ္ထော။ **ပုထူ**တိ ဗဟူ။ **လောကန္တရိကာ** တိ အသုရကာယနရကာနမေတံ အဓိဝစနံ, တာ ပန တိဏ္ဏံ စက္ကဝာဠာနံ အန္တရာ ဧကော လောကန္တရိကာ ဟောတိ, တိဏ္ဏံ သကဋစက္ကာနံ အညမညံ အာဟစ္စ ဋ္ဌိတာနံ မဇ္ဈေ သြကာသော ဝိယ ဧကေကော လောကန္တရိကနိရယော, ပရိမာဏတော အဋ္ဌယောဇနသဟဿော ဟောတိ။ **အသံဝုတာ**တိ ဟေဋ္ဌာ အပ္ပတိဋ္ဌာ။ **တမော စာ**တိ အန္ဓကာရော။ **တိဗ္ဗော** တိ ဗဟလော ဃနော။ စန္ဒိမသူရိယာလောကာဘာဝတော နိစ္စန္ဓကာရော ဟောတိ။ **ဝိဟတော**တိ ဝိဒ္ဓဿော။ **တဒာ**တိ ယဒာ ပန ဘဂဝတ သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဟဋ္ဌိဟာရိယကရဏတ္ထံ အာလောကံ ဖရိ, တဒါ သော တမော တိဗ္ဗော လောကန္တရိကာသု ဋ္ဌိတော, ဝိဟတော ဝိဒ္ဓသ္တော အဟောသီတိ အတ္ထော။

အစ္ဆေရကာ န္တိ အစ္ဆရာပဟရဏယောဂ္ဂံ, ဝိမှယဝသေန အင်္ဂုလိဟိ ပဟရဏယောဂ္ဂန္တိ အတ္ထော။ **ဟဋ္ဌိဟီရန္တိ** ပဋိပက္ခဟရဏတော ဟဋ္ဌိဟီရံ။ ပဋိဟရတိ သတ္တာနံ ဒိဋ္ဌိမာနေဒပဂတာနိ စိတ္တာနီတိ တ ဟဋ္ဌိဟီရံ, အပ္ပသန္နာနံ သတ္တာနံ ပသာဒံ ပဋ္ဌိအာဟရတီတိ တ ဟဋ္ဌိဟီရံ။ ''ဟဋ္ဌိဟေရ''န္တိပိ ဟဥ္ဇော, သောယေဝတ္ထော။ ဇွေ့ အာလောကဝိဓာနဝိသေသဿေတံ အဓိဝစနံ။ **ဒိသွာန အစ္ဆေရကံ ဟဋ္ဌိဟီရန္တိ** ဇွေ့ ဒေဝ စ မနုဿာ စ လောကန္တရိကာသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာပိ စ တံ ဘဂဝတော ဟဋ္ဌိဟာရိယံ ဒိသွာ ပရမပ္ပီတိသောမနဿံ အဂမံသူတိ ဣဒံ ဝစနံ အာဟရိတွာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဣတရထာ န ပုဗ္ဗေန တ ပရံ, န ပရေန တ ပုဗ္ဗံ ယုဇ္ဇတိ။

ဣဒာနိ န ကေဝလံ မနုဿလောကေသုယေဝ အာလောကော အတ္ထိ, သဗ္ဗတ္ထ တိဝိဓေပိ သင်္ခါရသတ္တောကာသသင်္ခါတေ လောကေ အာလောကောယေဝာတိ ဒဿနတ္ထံ –

၈. ''သဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿရက္ခသေ၊
အာဘာ ဥဠာရာ ဝိပုလာ အဇာယထ။

ဣမသ္မိံ လောကေ ပရသ္မိဉ္စောဘယသ္မိံ၊
အဓော စ ဥဒ္ဓံ တိရိယဉ္စ ဝိတ္ထတ”န္တိ။ – အယံ ကထာ ဝုတ္တာ။

တတ္ထ **ဒေဝတ**တိ သမ္မုတိဒေဝ ဥပပတ္တိဒေဝ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝတိ သဗ္ဗေပိ ဒေဝ ဣဓ သင်္ဂဟိတာ။ ဒေဝ စ ဂန္ဓဗ္ဗာ စ မနုဿာ စ ရက္ခသာ စ ဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿရက္ခသာ။ သဟ ဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿရက္ခသေဟီတိ **သဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿရက္ခသော**။ ကော ပန သော? လောကော, တသ္မိံ သဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿရက္ခသေ လောကေ။ **အာဘာ**တိ အာလောကော။ **ဥဠာရာ**တိ ဧတ္ထာယံ ဥဠာရ-သဒ္ဒော မဓုရသေဋ္ဌဝိပုလာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ “ဥဠာရာနိ ခါဒနီယဘောဇနီယာနိ ခါဒန္တိ ဘုဉ္ဇန္တီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၆၆) မဓုရေ ဒိဿတိ။ “ဥဠာရာယ ခေါ ပန ဘဝံ ဝစ္ဆာယနော ပသံသာယ သမဏံ ဂေါတမံ ပသံသတီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၈၈) သေဋ္ဌေ။ “အတိက္ကမ္မ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၂; မ. နိ. ၃.၂၀၁) ဝိပုလေ။ သွာယံ ဣဓ သေဋ္ဌေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၄၂; ဝိ. ဝ. အဋ္ဌ. ၁)။ **ဝိပုလာ**တိ အပ္ပမာဏာ။ **အဇာယထာ**တိ ဥပ္ပဇ္ဇိ ဥဒပါဒိ ပဝတ္တိတ္ထ။ **ဣမသ္မိံ လောကေ ပရသ္မိဉ္စာ**တိ ဣမသ္မိံ မနုဿလောကေ စ ပရသ္မိံ ဒေဝလောကေ စာတိ အတ္ထော။ **ဥဘယသ္မိံ** န္တိ တဒုဘယသ္မိံ, အဗ္ဗုတ္တတ္တဗဟိဒ္ဓါဒီသု ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဓော စာ**တိ အဝီစိအာဒီသု နိရယေသု။ **ဥဒ္ဓ** န္တိ ဘဝဂ္ဂတောပိ ဥဒ္ဓံ အဇဋာကာသေပိ။ **တိရိယဉ္စာ** တိ တိရိယတောပိ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု။ **ဝိတ္ထတ** န္တိ ဝိသဋံ။ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ ဝုတ္တပ္ပကာရံ လောကဉ္စ ပဒေသဉ္စ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ အာဘာ ပဝတ္တိတ္ထာတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **တိရိယဉ္စ ဝိတ္ထတ**န္တိ တိရိယတော ဝိတ္ထတံ မဟန္တံ, အပ္ပမာဏံ ပဒေသံ အာဘာ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသီတိ အတ္ထော။

အထ ဘဂဝါ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေသု အာလောကဖရဏံ ကတွာ အဘိညာပါဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ အာဝဇ္ဇိတွာ အဓိဋ္ဌာနစိတ္တေန အာကာသမဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ တေသံ ဉာတီနံ သီသေသု ပါဒပံသုံ ဩကိရမာနော ဝိယ မဟတိယာ ဒေဝမနုဿပရိသာယ မဇ္ဈေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒဿေတိ။ တံ ပန ပါဋိတော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၆) –

“ကတမံ တထာဂတဿ ယမကပါဋိဟီရေ ဉာဏံ? ဣဓ တထာဂတော ယမကပါဋိဟီရံ ကရောတိ အသာဓာရဏံ သာဝကေဟိ ဥပရိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဟေဋ္ဌိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဟေဋ္ဌိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဥပရိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ပုရတ္ထိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ပစ္ဆိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ပစ္ဆိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ပုရတ္ထိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဒက္ခိဏအက္ခိတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဝါမအက္ခိတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဝါမအက္ခိတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဒက္ခိဏအက္ခိတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဝါမကဏ္ဏသောတတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဝါမကဏ္ဏသောတတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဝါမနာသိကာသောတတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဝါမနာသိကာသောတတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဒက္ခိဏအံသကူဋတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဝါမအံသကူဋတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဝါမအံသကူဋတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဒက္ခိဏအံသကူဋတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဒက္ခိဏဟတ္ထတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဝါမဟတ္ထတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဝါမဟတ္ထတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဒက္ခိဏဟတ္ထတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဒက္ခိဏပဿတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဝါမပဿတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဝါမပဿတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဒက္ခိဏပဿတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဒက္ခိဏပါဒတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဝါမပါဒတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဝါမပါဒတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဒက္ခိဏပါဒတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ပေ.။ ဧကေကလောမတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဧကေကလောမတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ လောမကူပတော လောမကူပတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, လောမကူပတော လောမကူပတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ – ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနံ နီလာနံ ပီတကာနံ လောဟိတကာနံ ဩဒါတာနံ မဉ္ဇိဋ္ဌာနံ ပဘဿရာနံ။

‘‘ဘဂဝတ စင်္ကမတိ, နိမ္မိတော တိဋ္ဌတိ တ နိသီဒတိ တ သေယျံ တ ကပ္ပေတိ။ ဘဂဝတ တိဋ္ဌတိ, နိမ္မိ တော စင်္ကမတိ တ နိသီဒတိ တ သေယျံ တ ကပ္ပေတိ။ ဘဂဝတ နိသီဒတိ, နိမ္မိတော စင်္ကမတိ တ တိဋ္ဌတိ တ သေယျံ တ ကပ္ပေတိ။ ဘဂဝတ သေယျံ ကပ္ပေတိ, နိမ္မိတော စင်္ကမတိ တ တိဋ္ဌတိ တ နိသီဒတိ တ။ နိမ္မိ တော စင်္ကမတိ, ဘဂဝတ တိဋ္ဌတိ တ နိသီဒတိ တ သေယျံ တ ကပ္ပေတိ။ နိမ္မိတော တိဋ္ဌတိ, ဘဂဝတ စင်္ကမ တိ တ နိသီဒတိ တ သေယျံ တ ကပ္ပေတိ။ နိမ္မိတော နိသီဒတိ, ဘဂဝတ စင်္ကမတိ တ တိဋ္ဌတိ တ သေယျံ တ ကပ္ပေတိ။ နိမ္မိတော သေယျံ ကပ္ပေတိ, ဘဂဝတ စင်္ကမတိ တ တိဋ္ဌတိ တ နိသီဒတိ တ, ဣဒံ တထာဂတဿ ယမကပါဋိဟီရေ ဉာဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ’’။

တဿ ပန ဘဂဝတော တေဇောကသိဏသမာပတ္တိဝသေန ဥပရိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ။ အာ ပေါကသိဏသမာပတ္တိဝသေန ဟေဋ္ဌိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတီတိ ပုန ဥဒကဓာရာယ ပဝတ္တဋ္ဌာနတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, အဂ္ဂိက္ခန္ဓဿ ပဝတ္တဋ္ဌာနတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတုံ, ‘‘ဟေဋ္ဌိ မကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဥပရိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတီ’’တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေ ဝ နယော သေသပဒေသုပိ။ အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပနေတ္ထ ဥဒကဓာရာယ အသမ္မိဿော၀ အဟောသိ။ တထာ ဥဒကဓာရာ အ ဂ္ဂိက္ခန္ဓေန။ ရသ္မီသု ပန ဒုတိယာ ဒုတိယာ ရသ္မိ ပုရိမာယ ပုရိမာယ ယမကာ ဝိယ ဧကက္ခဏေ ပဝတ္တတိ။ ဒွိန္နဉ္ဟိ စိတ္တာနံ ဧကက္ခဏေ ပဝတ္တိ နာမ နတ္ထိ, ဗုဒ္ဓါနံ ပန ဘဝင်္ဂပရိဝါသဿ လဟုကတာယ ပဉ္စဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသိတာ ယ တော ရသ္မိယော ဧကက္ခဏေ ဝိယ ပဝတ္တန္တိ, တဿာ ပန ရသ္မိယာ အာဝဇ္ဇနပရိကမ္မာဓိဋ္ဌာနာနိ ဝိသုံယေဝ။ နီလရသ္မိအတ္ထာယ ဟိ ဘဂဝတ နီလကသိဏံ သမာပဇ္ဇတိ။ ပီတရသ္မိအာဒီနံ အတ္ထာယ ပီတကသိဏာဒီနိ သမာပဇ္ဇ တိ။

ဧဝံ ဘဂဝတော ယမကပါဋိဟီရေ ကယိရမာနေ သကလဒဿာပိ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠဿ အလင်္ကာရကရဏ ကာလော ဝိယ အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ‘‘သတ္တုတ္တမော အနဓိဝရော ဝိနာယကော၊ သတ္ထာ အဟူ ဒေဝမနုဿပူဇိတော။
မဟာနုဘာဝေ သတပုညလက္ခဏော၊ ဒဿေသိ အစ္ဆေရကံ ဟဋ္ဌိဟီရ’’န္တိ။

တတ္ထ **သတ္တုတ္တမော** တိ အတ္တနော သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗေသု သတ္တေသု ဥတ္တမော ပဝရော သေဋ္ဌော တိ သတ္တုတ္တမော, သတ္တာနံ တ ဥတ္တမော သတ္တုတ္တမော။ **သတ္တ**န္တိ ဟိ ဉာဏဿ နာမံ, တေန ဒသဗလစတုဝေ သာရဇ္ဇဆအသာဓာရဏဉာဏသင်္ခာတေန သတ္တေန သေဋ္ဌော ဥတ္တမောတိ သတ္တုတ္တမော, သမာနာဓိကရဏဝ သေန သတ္တော ဥတ္တမောတိ တ သတ္တုတ္တမော။ ယဒိ ဧဝံ ‘‘ဥတ္တမသတ္တော’’တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဥတ္တမ-သဒ္ဒဿ ပုဗ္ဗနိ ပါတပါဌတော။ န ပနေသ ဘေဒော အနိယမတော ဗဟုလဝစနတော စ နရုတ္တမပုရိသုတ္တမနရဝရာဒိ-သဒ္ဒာ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ ဗော။ အထ တ သတ္တံ ဥတ္တမံ ယဿ သော သတ္တုတ္တမော, ဣဓာပိ စ ဥတ္တမ-သဒ္ဒဿ ပုဗ္ဗနိပါတော ဘဝတိ။ ဥတ္တမသတ္တောတိ ဝိသေသနဿ ပုဗ္ဗနိပါတပါဌတော ‘‘စိတ္တဂု ပဒ္ဓဂူ’’တိ ဧတ္ထ ဝိယာတိ နာယံ ဒောသော။ ဥဘယ ဝိသေသနတော တ အာဟိတဂ္ဂိအာဒိပါဌော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝိနာယကော**တိ ဗဟူဟိ ဝိနယနူပါယေဟိ သတ္တေ ဝိနေတိ ဒမေတီတိ ဝိနာယကော။ **သတ္ထာ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထေဟိ ယထာရဟံ သတ္တေ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ။ **အဟူ**တိ အဟောသိ။ **ဒေဝမနုဿပူဇိတော** တိ ဒိဗ္ဗေဟိ ပဉ္စကာမဂုဏေဟိ ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တီတိ ဒေဝါ။ မနဿ ဥဿန္န တ္တာ မနုဿာ, ဒေဝါ စ မနုဿာ စ ဒေဝမနုဿာ, ဒေဝမနုဿေဟိ ပူဇိတော ဒေဝမနုဿပူဇိတော။ ပုပ္ဖာဒိပူဇာယ စ ပစ္စယပူဇာယ စ ပူဇိတော, အပစိတောတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပန ဒေဝမနုဿာနမေဝ ဂဟဏံ ကတံ, နနု ဘဂဝတ တိရစ္ ဆာနဂတေဟိပိ အာရဝါဋ္ဌကာဋ္ဌပလာလနေဟုလဟလိလေယျကနာဂဒီဟိ သာတာဂိရာဋ္ဌဝကဟေမဝတသူစိလောမခရ လောမယက္ခာဒီဟိ ဝိနိပါတဂတေဟိပိ ပူဇိတောယေဝါတိ? သစ္စမေဝေတံ, ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန သဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝ သေန စေတံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မဟာနုဘာဝေ**တိ မဟတာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန သမန္နာဂတော။ **သတပုညလက္ခဏော** တိ အနန္တေသု စက္ကဝါဠေသု သဗ္ဗေ သတ္တာ ဧကေကံ ပုညကမ္မံ သတက္ခတ္တုံ ကရေယျုံ တတ္တကေဟိ ဇနေဟိ က တကမ္မံ ဗောဓိသတ္တော သယမေဝ ဧကကော သတဂုဏံ ကတ္ဝာ နိဗ္ဗတ္တော။ တသ္မာ ‘‘သတပုညလက္ခဏော’’တိ ဝု စ္စတိ။ ကေစိ ပန ‘‘သတေန သတေန ပုညကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တဧကေကလက္ခဏော’’တိ ဝဒန္တိ။ ‘‘ဧဝံ သန္တေ ယော

ကောစိ ဗုဒ္ဓေ ဘဝေယျာ''တိ တံ အဋ္ဌကထာသု ပဋိက္ခိတ္တံ။ **ဒဿေသိ** တိ သဗ္ဗေသံ ဒေဝမနုဿာနံ အတိဝိမှယက ရံ ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒဿေသိ။

အထ သတ္ထာ အာကာသေ ပာဋိဟာရိယံ ကတွာ မဟာဇနဿ စိတ္တာစာရံ ဩလောကေတွာ တဿ အဇ္ဈာသ ယာနုကူလံ ဓမ္မကထံ စင်္ကမန္တော ကထေတုကာမော အာကာသေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဝိတ္ထတံ သဗ္ဗရတနမယံ ရ တနစင်္ကမံ မာပေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. ''သော ယာစိတော ဒေဝဝရေန စက္ခုမာ၊ အတ္ထံ သမေက္ခိတွာ တဒာ နရုတ္တမော။
စင်္ကမံ မာပယိ လောကနာယကော၊ သုနိဋ္ဌိတံ သဗ္ဗရတနနိမ္မိတ''န္တိ။

တတ္ထ **သော**တိ သော သတ္ထာ။ **ယာစိတော**တိ ပဌမမေဝ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ ဓမ္မဒေသနာယ ယာစိတောတိ အ တ္ထော။ **ဒေဝဝရေနာ**တိ သဟမ္ပတိဗြဟ္မုနာ။ **စက္ခုမာ**တိ ဧတ္ထ စက္ခတီတိ စက္ခု, သမဝိသမံ ဝိဘာဝယတီတိ အတ္ထော။ တံ ပန စက္ခု ဒုဝိဓံ – ဉာဏစက္ခု, မံသစက္ခူတိ။ တတ္ထ ဉာဏစက္ခု ပဉ္စဝိဓံ – ဗုဒ္ဓစက္ခု, ဓမ္မစက္ခု, သမန္တစက္ခု, ဒိဗ္ဗစက္ခု, ပညာစက္ခူတိ။ တေသု **ဗုဒ္ဓစက္ခု** နာမ အာသယာနုသယဉာဏဉ္စေဝ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏဉ္စ, ယံ ''ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၆၉; မ. နိ. ၁.၂၈၃; ၂.၃၃၉; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၉) အာဂတံ။ **ဓမ္မစက္ခု** နာမ ဟေဋ္ဌိမာ တယော မဂ္ဂ တီဏိ စ ဖလာနိ, ယံ ''ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၅၅; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၆; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) အာဂတံ။ **သမန္တစက္ခု** နာမ သဗ္ဗညုတဉာဏံ , ယံ ''တထူပမံ ဓမ္မမယံ, သုမေဓ, ပါသာဒမာရုယှ သမန္တစက္ခူ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၇၀; မ. နိ. ၁.၂၈၂; ၂.၃၃၈; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၈) အာဂတံ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခု** နာမ အာလောကဝဍ္ဎ နေန ဥပ္ပန္နာဘိညာစိတ္တေန သမ္ပယုတ္တဉာဏံ, ယံ ''ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေနာ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၄၈, ၂၈၄, ၃၈၅, ၄၃၂; ၂.၃၄၁; ၃.၈၂, ၂၆၁; မဟာဝ. ၁၀) အာဂတံ။ **ပညာစက္ခု** နာမ ''စက္ခုံ ဥဒပါဒိ, ဉာဏံ ဥဒပါဒီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၂; မဟာဝ. ၁၅; ကထာ. ၄၀၅; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေနိဝါသာဒိဉာဏံ ပညာစက္ခူတိ အာဂတံ။

မံသစက္ခု နာမ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅-၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃; ၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇) ဧတ္ထ ပသာဒမံသစက္ခု ဝုတ္တံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၁၃)။ တံ ပန ဒုဝိဓံ – သသမ္ဘာရစက္ခု ပသာဒစက္ခူတိ။ တေသု ယွာယံ အက္ခိကူပကေ အက္ခိပတ္တကေဟိ ပရိဝါရိတော မံသပိဏ္ဍော ယတ္ထ စတဿော ဓာတုယော ဝဏ္ဏဂန္ဓရသော ဇာ သမ္ဘဝေ ဇီဝိတံ ဘာဝေ စက္ခုပသာဒေ ကာယပသာဒေတိ သင်္ခေပတော တေရသ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ။ ဝိတ္ထာရ တော ပန သမ္ဘဝမာနာနိ စတုသမုဋ္ဌာနာနိ ဆတ္တိံသ ဇီဝိတံ ဘာဝေ စက္ခုပသာဒေ ကာယပသာဒေတိ ဣမေ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ စတ္တာရောစာတိ သသမ္ဘာရာ ဟောန္တိ, ဣဒံ **သသမ္ဘာရစက္ခု** နာမ။ ယံ ပန သေတမဏ္ဍလပရိက္ခိတ္တေန ကဏှမ ဏ္ဍလေန ပရိတရိတေ ဒိဋ္ဌမဏ္ဍလေ သန္နိဝိဋ္ဌံ ရူပဒဿနသမတ္ထံ ပသာဒမတ္တံ, ဣဒံ **ပသာဒစက္ခု** နာမ။ သဗ္ဗာနိ ပ နေတာနိ ဧကေဝိဓာနိ အနိစ္စတော သင်္ခတတော, ဒုဝိဓာနိ သာသဝအနာသဝတော လောကိယလောကုတ္တရတော, တိဝိဓာနိ ဘူ မိတော ဥပါဒိန္နတ္တိကတော, စတုဗ္ဗိဓာနိ ဧကေန္တပရိတ္တအပ္ပမာဏာနိယတာရမ္မဏတော, ပဉ္စဝိဓာနိ ရူပနိဗ္ဗာနာရူပသ ဗ္ဗာရမ္မဏာနာရမ္မဏဝသေန, ဆဗ္ဗိဓာနိ ဟောန္တိ ဗုဒ္ဓစက္ခာဒိဝသေန။ ဣစ္စေဝမေတာနိ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ စက္ခူနိ အ ဿ ဘဂဝတော သန္တီတိ ဘဂဝါ **စက္ခုမာ**တိ ဝုစ္စတိ။ **အတ္ထံ သမေက္ခိတွာ** တိ စင်္ကမံ မာပေတွာ, ဓမ္မဒေသနာနိမိ တ္တံ ဒေဝမနုဿာနံ ဟိတတ္ထံ ဥပပရိက္ခိတွာ ဥပဓာရေတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **မာပယီ**တိ မာပေသိ။ **လောကနာယ ကော**တိ သဂ္ဂမောက္ခာဘိမုခံ လောကံ နယတီတိ လောကနာယကော။ **သုနိဋ္ဌိတ** န္တိ သုဋ္ဌု နိဋ္ဌိတံ, ပရိယောသိတန္တိ အ တ္ထော။ **သဗ္ဗရတနနိမ္မိတ**န္တိ ဒသဝိဓရတနမယံ။

ဣအာနိ ဘဂဝတော တိဝိဓပာဋိဟာရိယသမ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ –

၁၁. ''ဣဒ္ဓီ စ အာဒေသနာနုသာသနီ၊ တိပါဋိဟီရေ ဘဂဝါ ဝသီ အဟု။
စင်္ကမံ မာပယိ လောကနာယကော၊ သုနိဋ္ဌိတံ သဗ္ဗရတနနိမ္မိတ''န္တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဣဒ္ဓီ** တိ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ နာမ။ တံ ပန ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတိ, ဗဟုဓာပိ ဟုတွာ ဧ ကော ဟောတီတိအာဒိနယပ္ပဝတ္တံ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၉; မ. နိ. ၁.၁၄၇; ပဋိ. မ. ၃.၁၀)။ **အာဒေသနာ**တိ ပရဿ စိတ္တာစာရံ ဉ တွာ ကထနံ အာဒေသနာပါဋိဟာရိယံ, တံ သာဝကာနဉ္စ ဗုဒ္ဓာနဉ္စ သတတဓမ္မဒေသနာ။ **အနုသာသနီ**တိ အနုသာသနိပါဋိ

ဟာရိယံ, တဿ တဿ အဇ္ဈာသယာနုကူလမောတအေတိ အတ္ထော။ ဣတိ တောနိ တီဏိ ဟဋ္ဌိဟာရိယာနိ။ တတ္ထ ဣဒ္ဓိပာဋိဟာရိယေန အနုသာသနီပာဋိဟာရိယံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ အာစိဏ္ဏံ, အာဒေသနာပာဋိဟာရိယေန အနုသာသနီပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မသေနာပတိဿ, အနုသာသနီပာဋိဟာရိယံ ပန ဗုဒ္ဓါနံ သတတဓမ္မဒေသနာ။ **တိပာဋိဟီရေ**တိ တေသု တီသု ပာဋိဟာရိယေသူတိ အတ္ထော။ **ဘဂဝတ**တိ ဣဒံ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုကရတဝိဝစနံ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ပောရာဏေဟိ –

> ''ဘဂဝတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝတိ ဝစနမုတ္တမံ။
> ဂရုကရဝယုတ္တော သော၊ ဘဂဝ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၂; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.မူလပရိယာယသုတ္တဝဏ္ဏနာ; ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၅၀)။

ဝသီတိ တေသွံ တိဝိဓေပိ ပာဋိဟာရိယေ ဝသိပ္ပတ္တော, စိဏ္ဏဝသီတိ အတ္ထော။ **ဝသိယော** နာမ ပဉ္စ ဝသိယော – အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနအဓိဋ္ဌာနဝုဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏသင်္ခါတာ။ တတ္ထ ယံ ယံ ဈာနံ ယထိစ္ဆကံ ယဒိစ္ဆကံ ယာဝတိစ္ဆကံ အာဝဇ္ဇတိ အာဝဇ္ဇနာယ ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထီတိ သီဃံ အာဝဇ္ဇေတုံ သမတ္ထတာ **အာဝဇ္ဇနဝသီ** နာမ။ တထာ ယံ ယံ ဈာနံ ယထိစ္ဆကံ။ပေ.။ သမာပဇ္ဇတိ သမာပဇ္ဇနာယ ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထီတိ သီဃံ သမာပဇ္ဇနသမတ္ထတာ **သမာပဇ္ဇနဝသီ** နာမ။ ဒီဃံ ကာလံ ဌပေတုံ သမတ္ထတာ **အဓိဋ္ဌာနဝသီ** နာမ။ တထေဝ လဟုံ ဝုဋ္ဌာတုံ သမတ္ထတာ **ဝုဋ္ဌာနဝသီ** နာမ။ **ပစ္စဝေက္ခဏဝသီ** ပန ပစ္စဝေက္ခဏဇဝနာနေဝ ဟောန္တိ တာနိ အာဝဇ္ဇနာနန္တရာနေဝ ဟုတ္တ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အာဝဇ္ဇနဝသိယာ ဧဝ ဝုတ္တာနိ။ ဣတိ ဣမာသု ပဉ္စသု ဝသီသု စိဏ္ဏဝသိတာ ဝသီ နာမ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''တိပာဋိဟီရေ ဘဂဝတ ဝသီ အဟူ''တိ။

ဣဒါနိ တဿ ရတနစင်္ကမဿ နိမ္မိတဝိဓာနဿ ဒဿနတ္ထံ –

၁၂. ''ဒသသဟဿီလောကဓာတုယာ၊ သိနေရုပဗ္ဗတုတ္တမေ။
ထမ္ဘေဝ ဒဿေသိ ပဋိပာဋိယာ၊ စင်္ကမေ ရတနာမယေ''တိ။ – အာဒိကထာယော ဝုတ္တာ။

တတ္ထ **ဒသသဟဿီလောကဓာတုယာ** တိ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု။ **သိနေရုပဗ္ဗတုတ္တမေ** တိ မဟာမေရုသင်္ခါတေ သေဋ္ဌပဗ္ဗတေ။ **ထမ္ဘေဝ** တိ ထမ္ဘေ ဝိယ ဒသစက္ကဝါဠသဟဿေသု ယေ သိနေရုပဗ္ဗတာ, တေ ပဋိပာဋိယာ ဌိတေ သုဝဏ္ဏထမ္ဘေ ဝိယ ကတွာ တေသံ ဥပရိ စင်္ကမံ မာပေတွာ ဒဿေသီတိ အတ္ထော။ **ရတနာမယေ** တိ ရတနမယေ။

၁၃. ဒသသဟဿီ အတိက္ကမ္မာ တိ ရတနစင်္ကမံ ပန ဘဂဝတ မာပေန္တော တဿ ဧကံ ကောဋိံ သဗ္ဗပရိယန္တံ ပာစီနစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိံ ဧကံ ကောဋိံ ပစ္ဆိမစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိံ အတိက္ကမိတွာ ဌိတံ ကတွာ မာပေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

> ''ဒသသဟဿီ အတိက္ကမ္မ၊ စင်္ကမံ မာပယီ ဇိနော။
> သဗ္ဗသောဏ္ဏမယာ ပဿေ၊ စင်္ကမေ ရတနာမယေ''တိ။

တတ္ထ **ဇိနော**တိ ကိလေသာရိဇယနတော ဇိနော။ **သဗ္ဗသောဏ္ဏမယာ ပဿေ** တိ တဿ ပန ဧဝံ နိမ္မိတဿ စင်္ကမဿ ဥဘယပဿေသု သုဝဏ္ဏမယာ ပရမရမဏီယာ မရိယာဒဘူမိ အဟောသိ, မဇ္ဈေ မဏိမယာတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၄. တုလာသင်္ဃာဋာ တိ တုလာယုဂဠာ, တာ နာနာရတနမယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အနုဝဂ္ဂာ** တိ အနုရူပာ။ **သောဝဏ္ဏဖလကတ္ထတာ**တိ သောဝဏ္ဏမယေဟိ ဖလကေဟိ အတ္ထတာ, တုလာသင်္ဃာတာနံ ဥပရိ သုဝဏ္ဏမယော ပဒရစ္ဆဒေါတိ အတ္ထော။ **ဝေဒိကာ သဗ္ဗသောဝဏ္ဏာ** တိ ဝေဒိကာ ပန သဗ္ဗာပိ သုဝဏ္ဏမယာ, ယာ ပနေသာ စင်္ကမနပရိက္ခေပဝေဒိကာ, သာ ကောဝ အညေဟိ ရတနေဟိ အသမ္မိဿာတိ အတ္ထော။ **ဒုဘတော ပဿေသု နိမ္မိတာ** တိ ဥဘောသု ပဿေသု နိမ္မိတာ။ ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

၁၅. မဏိမုတ္တာတလုကာကိဏ္ဏာ တိ မဏိမုတ္တာမယတလုကာကိဏ္ဏာ။ အထ တ မဏယော စ မုတ္တာ စ တလုကာ စ မဏိမုတ္တာတလုကာ။ တာဟိ မဏိမုတ္တာတလုကာဟိ အာကိဏ္ဏာ သန္ထတာတိ မဏိမုတ္တာတလုကာကိဏ္ဏာ။ **နိမ္မိတော** တိ ဣမိနာကာရေန နိမ္မိတော ကတော။ **ရတနာမယော**တိ သဗ္ဗရတနမယော, စင်္ကမောတိ အတ္ထော။ **ဩဘာသေတိ ဒိသာ သဗ္ဗာ** တိ သဗ္ဗာပိ ဒသ ဒိသာ ဩဘာသေတိ ပကာသေတိ။ **သတရံသီဝ**တိ သဟဿရံသိအာဒိစ္စော ဝိယ။ **ဥဂ္ဂတော** တိ ဥဒိတော။ ယထာ ပန အဗ္ဘုဂ္ဂတော သဟဿရံသိ သဗ္ဗာပိ ဒသ ဒိသာ ဩဘာသေတိ, ဧဝမေဝ ဧသောပိ သဗ္ဗရတနမယော စင်္ကမော ဩဘာသေတီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ပန နိဋ္ဌိတေ စင်္ကမေ တတ္ထ ဘဂဝတော ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ –

၁၆. ''တသ္မိံ စင်္ကမနေ ဓီရော၊ ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏော။
ဝိရောစမာနော သမ္ဗုဒ္ဓော၊ စင်္ကမေ စင်္ကမီ ဇိနော။

၁၇. ''ဒိဗ္ဗံ မန္ဒာရဝံ ပုပ္ဖံ၊ ပဒုမံ ပာရိဆတ္တကံ။
စင်္ကမနေ ဩကိရန္တိ၊ သဗ္ဗေ ဒေဝ သမာဂတာ။

၁၈. ''ပဿန္တိ တံ ဒေဝသင်္ဃာ၊ ဒသသဟဿီ ပမောဒိတာ။
နမဿမာနာ နိပတန္တိ၊ တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ ပမောဒိတာ''တိ။ – ကထာယော ဝုတ္တာ။

တတ္ထ **ဓီရော**တိ ဓိတိယုတ္တော။ **ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏော** တိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတလာဒီဟိ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ **ဒိဗ္ဗ** န္တိ ဒေဝလောကေ ဘဝံ ဇာတံ ဒိဗ္ဗံ။ **ပါရိဆတ္တက** န္တိ ဒေဝတာနံ တာဝတိံသာနံ ကောဝိဠာရရုက္ခဿ နိဿန္ဒေန သမန္တာ ယောဇနသတပရိမာဏော ပရမဒဿနီယော ပါရိစ္ဆတ္တကရုက္ခော နိဗ္ဗတ္တိ။ ယသ္မိံ ပုပ္ဖိတေ သကလံ ဒေဝနဂရံ ဧကေသုရဘိဂန္ဓတသိတံ ဟောတိ, တဿ ကုသုမရေဏုဩကိဏ္ဏာနိ နဝကနကဝိမာနာနိ ပိဉ္ဇရာနိ ဟုတွာ ခါယန္တိ။ ဣမဿ ပန ပါရိစ္ဆတ္တကရုက္ခဿ ပုပ္ဖဥ္စ ပါရိစ္ဆတ္တကန္တိ ဝုတ္တံ။ **စင်္ကမေ ဩကိရန္တိ** တိ တသ္မိံ ရတနစင်္ကမေ အဝကိရန္တိ, တေန ဝုတ္တပ္ပကာရေန ပုပ္ဖေန တသ္မိံ စင်္ကမေ စင်္ကမမာနံ ဘဂဝန္တံ ပူဇေန္တီတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗေ ဒေဝ** တိ ကာမာဝစရဒေဝတာဒယော ဒေဝတာ။ တေနာဟ ''ပဿန္တိ တံ ဒေဝသင်္ဃာ''တိ။ တံ ဘဂဝန္တံ ရတနစင်္ကမနေ စင်္ကမန္တံ သဓေသု အာလယေသုပိ ပဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ဒသသဟဿီ** တိ ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဒသသဟဿိယံ ဒေဝသင်္ဃာ တံ ပဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ပမောဒိတာ**တိ ပမုဒိတာ။ **နိပတန္တိ** တိ သန္နိပတန္တိ။ **တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ** တိ ပီတိဝသေန တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ။ **ပမောဒိတာ**တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗေဟိ တာဝတိံသာဒိဒေဝေဟိ သဒ္ဓိန္တိ သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဣတရထာ ပုနရုတ္တိဒေါသတော န မုစ္စတိ။ အထ တ ပမောဒိတာ တံ ဘဂဝန္တံ ပဿန္တိ, တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ ပမောဒိတာ တဟိံ တဟိံ သန္နိပတန္တီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ယေ ပဿိံသု ယေ သန္နိပတိံသု, တေ သရူပတော ဒဿေတုံ –

၁၉. ''တာဝတိံသာ စ ယာမာ စ၊ တုသိတာ စာပိ ဒေဝတာ။
နိမ္မာနရတိနော ဒေဝါ၊ ယေ ဒေဝါ ဝသဝတ္တိနော။
ဥဒဂ္ဂစိတ္တာ သုမနာ၊ ပဿန္တိ လောကနာယကံ။

၂၀. ''သဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿရက္ခသာ ၊ နာဂါ သုပဏ္ဏာ အထ ဝါပိ ကိန္နရာ။
ပဿန္တိ တံ လောကဟိတာနုကမ္ပကံ၊ နဘေဝ အစ္စုဂ္ဂတစန္ဒမဏ္ဍလံ။

၂၁. ''အာဘဿရာ သုဘကိဏှာ၊ ဝေဟပ္ဖလာ အကနိဋ္ဌာ စ ဒေဝတာ။
သုသုဒ္ဓသုက္ကဝတ္ထဝသနာ၊ တိဋ္ဌန္တိ ပဉ္ဇလီကတာ။

၂၂. ''မုဉ္စန္တိ ပုပ္ဖံ ပန ပဉ္စဝဏ္ဏိကံ၊ မန္ဒာရဝံ စန္ဒနစုဏ္ဏမိဿိတံ။
ဘမေန္တိ စေလာနိ စ အမ္ဗရေ တဒါ၊ အဟော ဇိနော လောကဟိတာနုကမ္ပကော''တိ။ –

ဣမာ ကထာယော ဝုတ္တာ။

တတ္ထ **ဥဒဂ္ဂစိတ္တာ** တိ ပီတိသောမနဿဝသေန ဥဒဂ္ဂစိတ္တာ။ **သုမနာ**တိ ဥဒဂ္ဂစိတ္တတ္တာ ဧဝ သုမနာ။ **လောကဟိတာနုကမ္ပက** န္တိ လောကဟိတဉ္စ လောကာနုကမ္ပကဉ္စ။ လောကဟိတေန တ အနုကမ္ပကံ လောကဟိတာနုကမ္ပကံ။ **နဘေဝ အစ္စုဂ္ဂတစန္ဒမဏ္ဍလ** န္တိ ဧတ္ထ အာကာသေ အဘိနတေဒိတံ ပရိပုဏ္ဏံ သဗ္ဗောပဒ္ဒဝဝိနိမုတ္တံ သရဒသမယေ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဝိရောစမာနံ နယနာနန္ဒကရံ ပဿန္တီတိ အတ္ထော။

အာဘဿရာ တိ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝုတ္တံ။ ပရိတ္တာဘအပ္ပမာဏာဘအာဘဿရာပရိတ္တမဇ္ဈိမပဏီတဘေဒေန ဒုတိယဇ္ဈာနေနာဘိနိဗ္ဗတ္တာ သဗ္ဗေဝ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သုဘကိဏှာ**တိ ဣဒံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနေဝ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ပရိတ္တသုဘအပ္ပမာဏသုဘသုဘကိဏှာပရိတ္တာဒိဘေဒေန တတိယဇ္ဈာနေန နိဗ္ဗတ္တာ သဗ္ဗေဝ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝေဟပ္ဖလာ** တိ ဝိပုလာ ဖလာတိ ဝေဟပ္ဖလာ။ တေ စတုတ္ထဇ္ဈာနနိဗ္ဗတ္တာ အသညသတ္တေ ဟိ ဧကတလတသိနော။ ဟေဋ္ဌာ ပန ပဋ္ဌမဇ္ဈာနနိဗ္ဗတ္တာ ဗ္ရဟ္မကာယိကာဒယော ဒဿိတာ။ တသ္မာ ဣဓ န ဒဿိတာ။ စက္ခုသောတာနမဘာဝတော အသညသတ္တာ စ အရူပိနော စ ဣဓ န ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ။ **အကနိဋ္ဌာ စ ဒေဝတာ** တိ ဣဓာပိ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အဝိဟာတပ္ပသုဒဿာသုဒဿိအကနိဋ္ဌသင်္ခာတာ ပဉ္စပိ သုဒ္ဓာဝါသာ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သုသုဒ္ဓသုက္ကဝတ္ထဝသနာ** တိ သုဋ္ဌု သုဒ္ဓါနိ သုသုဒ္ဓါနိ သုက္ကာနိ ဩဒါတာနိ။ သုသုဒ္ဓါနိ သုက္ကာနိ ဝတ္ထာနိ နိဝတ္ထာနိ စေဝ ပာရုတာနိ စ ယေဟိ တေ သုသုဒ္ဓသုက္ကဝတ္ထဝသနာ, ပရိဒဟိတပရိသုဒ္ဓပဏ္ဍရဝတ္ထာတိ အတ္ထော။ ''သုသုဒ္ဓသုက္ကဝသနာ''တိပိ ပာဌော။ **ပဉ္ဇလီကတာ** တိ ကတပဉ္ဇလိကာ ကမလမကုလသဒိသံ အဉ္ဇလိံ သိရသိ ကတွာ တိဋ္ဌန္တိ။

မုစ္စန္တိ တိ ဩကိရန္တိ။ **ပုပ္ဖံ ပနာ** တိ ကုသုမံ ပန။ ''ပုပ္ဖာနိ တ''တိပိ ပာဌော, ဝစနဝိပရိယာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အတ္ထော ပနဿ သောယေဝ။ **ပဉ္စဝဏ္ဏိက** န္တိ ပဉ္စဝဏ္ဏံ – နီလပီတလောဟိတောဒာတမဉ္ဇိဋ္ဌကဝဏ္ဏဝသေန ပဉ္စဝဏ္ဏံ။ **စန္ဒနစုဏ္ဏမိဿိတ** န္တိ စန္ဒနစုဏ္ဏေန မိဿိတံ။ **ဘမေန္တိ စေလာနိ** တိ ဘမယန္တိ ဝတ္ထာနိ။ **အဟော ဇိနော လောကဟိတာနုကမ္ပကော**တိ ''အဟော ဇိနော လောကဟိတော အဟော စ လောကဟိတာနုကမ္ပကော အဟော ကာရုဏိကော''တိ ဧဝမာဒီနိ ထုတိဝစနာနိ ဥဂ္ဂိရန္တာ။ မုစ္စန္တိ ပုပ္ဖံ ဘမယန္တိ စေလာနီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဣဒါနိ တေဟိ ပယုတ္တာနိ ထုတိဝစနာနိ ဒဿေတုံ ဣမာ ဂါထာယော ဝုတ္တာ –

၂၃. ''တုဝံ သတ္ထာ စ ကေတူ စ၊ ဓဇော ယူပော စ ပါဏိနံ။
ပရာယနော ပတိဋ္ဌာ စ၊ ဒီပော စ ဒွိပဒုတ္တမော။

၂၄. ''ဒသသဟဿီလောကဓာတုယာ၊ ဒေဝတာယော မဟိဒ္ဓိကာ။
ပရိဝါရေတွာ နမဿန္တိ၊ တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ ပမောဒိတာ။

၂၅. ''ဒေဝတာ ဒေဝကညာ စ၊ ပသန္နာ တုဋ္ဌမာနသာ။
ပဉ္စဝဏ္ဏိကပုပ္ဖေဟိ၊ ပူဇယန္တိ နရာသဘံ။

၂၆. ''ပဿန္တိ တံ ဒေဝသင်္ဃာ၊ ပသန္နာ တုဋ္ဌမာနသာ။
ပဉ္စဝဏ္ဏိကပုပ္ဖေဟိ၊ ပူဇယန္တိ နရာသဘံ။

၂၇. ''အဟော အစ္ဆရိယံ လောကေ၊ အဗ္ဘုတံ လောမဟံသနံ။
န မေဒိသံ ဘူတပုဗ္ဗံ၊ အစ္ဆေရံ လောမဟံသနံ။

၂၈. ''သကသကမှိ ဘဝနေ၊ နိသီဒိတွာန ဒေဝတာ။
ဟသန္တိ တာ မဟာဟသိတံ၊ ဒိသွာနစ္ဆေရကံ နဘေ။

၂၉. ''အာကာသဋ္ဌာ စ ဘူမဋ္ဌာ၊ တိဏပန္ထနိဝါသိနော။
ကတဉ္ဇလီ နမဿန္တိ၊ တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ ပမောဒိတာ။

၃၀. ''ယေပိ ဒီဃာယုကာ နာဂါ၊ ပုညဝန္တော မဟိဒ္ဓိကာ။

ပမောဒိတာ နမဿန္တိ၊ ပူဇယန္တိ နရုတ္တမံ။

၃၁. ''သင်္ဂီတိယော ပဝတ္တေန္တိ၊ အမ္ဗရေ အနိလဥ္ဇသေ။
စမ္မနဒ္ဓါနိ ဝါဒေန္တိ၊ ဒိသွာနစ္ဆေရကံ နဘေ။

၃၂. ''သဥ္စာ စ ပဏဝ စေဝ၊ အထောပိ ဍိဏ္ဍိမာ ဗဟူ။
အန္တလိက္ခသ္မိံ ဝဇ္ဇန္တိ၊ ဒိသွာနစ္ဆေရကံ နဘေ။

၃၃. ''အဗ္ဘုတော ဝတ နော အဇ္ဇ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောမဟံသနော။
ဓုဝမတ္ထသိဒ္ဓိ လဘာမ၊ ခဏော နော ပဋိပါဒိတော။

၃၄. ''ဗုဒ္ဓေါတိ တေသံ သုတွာန၊ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ တာဝဒေ။
ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါတိ ကထယန္တာ၊ တိဋ္ဌန္တိ ပဉ္စလီကတာ။

၃၅. ''ဟိင်္ကာရာ သာဓုကာရာ စ၊ ဥက္ကုဋ္ဌိ သမ္ပဟံသနံ။
ပဇာ စ ဝိဝိဓာ ဂဂနေ၊ ဝတ္တေန္တိ ပဉ္စလီကတာ။

၃၆. ''ကယန္တိ သေဠေန္တိ စ ဝါဒယန္တိ စ၊ ဘုဇာနိ ပေါထေန္တိ စ နစ္စယန္တိ စ။
မုဥ္စန္တိ ပုပ္ဖံ ပန ပဉ္စဝဏ္ဏိကံ၊ မန္ဒာရဝံ စန္ဒနစုဏ္ဏမိဿိတံ။

၃၇. ''ယထာ တုယှံ မဟာဝီရ၊ ပာဒေသု စက္ကလက္ခဏံ။
ဓဇဝဇိရပဋာကာ၊ ဝဍ္ဍမာနင်္ကုသာစိတ''န္တိ။

တတ္ထ ဣဓလောကပရလောကဟိတတ္ထံ သာသတီတိ **သတ္ထာ။ ကေတူ**ති ကေတုနော အပစိတိကာတဗ္ဗဋ္ဌေန ကေတု ဝိယာတိ ကေတု။ **ဓဇော**တိ ဣန္ဒဓဇော သမုဿယဋ္ဌေန ဒဿနီယဋ္ဌေန စ တုဝံ ဓဇော ဝိယာတိ ဓဇော။ အထ ဝါ ယထာ ဟိ လောကေ ယဿ ကဿစိ ဓဇံ ဒိသွာ ''အယံ ဓဇော ဣတ္ထန္နာမဿာ''တိ ဓဇဝ ဓဇီတိ ပညာယတိ, ဧဝမေဝ ဘဂဝါ ပညာနိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမော ပညာယတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''ဓဇော ယူပော စာ''**တိ။ **ကူဋ္ဌဒန္တသုတ္တေ** ဝုတ္တာနံ အနာဒိအာသဝက္ခယဉာဏပရိယောသာနာနံ သဗ္ဗယာဂါနံ ယဇနတ္ထာယ သမုဿိတော ယူပော တုဝန္တိ အတ္ထော။ **ပရာယနော**တိ ပဋိသရဏံ။ **ပတိဋ္ဌာ**တိ ယထာ မဟာပထဝီ သဗ္ဗပာဏီနံ အာဓာရဘာဝေန ပတိဋ္ဌာ နိဿယဘူတာ, ဧဝံ တုဝမ္ပိ ပတိဋ္ဌာဘူတာ။ **ဒီပေါ စာ**တိ ပဒီပေါ။ ယထာ စတုရင်္ဂေ တမသိ ဝတ္တမာနာနံ သတ္တာနံ အာရောပိတော ပဒီပေါ ရူပသန္ဒဿနော ဟောတိ။ ဧဝံ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရေ ဝတ္တမာနာနံ သတ္တာနံ ပရမတ္ထသန္ဒဿနော ပဒီပေါ တုဝန္တိ အတ္ထော။ အထ ဝါ မဟာသမုဒ္ဒေ ဘိန္နနာဝါနံ သတ္တာနံ သမုဒ္ဒဒီပေါ ယထာ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ, ဧဝံ တုဝမ္ပိ သံသာရသာဂရေ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌေ သြသီဒန္တာနံ ပါဏီနံ ဒီပေါ ဝိယာတိ ဒီပေါတိ အတ္ထော။

ဒွိပဒုတ္တမောတိ ဒွိပဒါနံ ဥတ္တမော ဒွိပဒုတ္တမော, ဧတ္ထ ပန နိဒ္ဓါရဏလက္ခဏာဿ အဘာဝတော ဆဋ္ဌီသမာသဿ ပဋိသေဓော နတ္ထိ, နိဒ္ဓါရဏလက္ခဏာယ ဆဋ္ဌိယာ သမာသော ပဋိသိဒ္ဓေါ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပန အပဒါနံ ဒွိပဒါနံ စတုပ္ပဒါနံ ဗဟုပ္ပဒါနံ ရူပီနံ အရူပီနံ သညီနံ အသညီနံ နေဝသညီနာသညီနံ ဥတ္တမော။ ကသ္မာ ပနိဓ ''ဒွိပဒုတ္တမော''တိ ဝုတ္တောတိ စေ? သေဋ္ဌတရဝသေန။ ဣမသ္မိဥ္ဟိ လောကေ သေဋ္ဌော နာမ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အပဒစတုပ္ပဒဗဟုပ္ပဒေသုပိ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ အယံ ဒွိပဒေသုယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကတရဒွိပဒေသူတိ? မနုဿေသု စေဝ ဒေဝေသု စ။ မနုဿေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနော တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတု ဝသေ ကတ္တုံ သမတ္ထော ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဒေဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဒသသဟဿိလောကဓာတု ဝသဝတ္တီ မဟာဗြဟ္မာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တတိ။ သော တဿ ကပ္ပိယကာရကော ဝါ အာရာမိကော ဝါ သမ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိ တတောပိ သေဋ္ဌတရဝသေန ''ဒွိပဒုတ္တမော''တိ ဝုတ္တော။

ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ တိ ဒသသဟဿိသင်္ခာတာယ လောကဓာတုယာ။ **မဟိဒ္ဓိကာ** တိ မဟတိယာ ဣဒ္ဓိယာ ယုတ္တာ, မဟာနုဘာဝါတိ အတ္ထော။ **ပရိတရေတ္ဝာ**တိ ဘဂဝန္တံ သမန္တတော ပရိက္ခိပိတ္ဝာ။ **ပသန္နာ** တိ သဥ္ဇာတသဒ္ဓာ။ **နရာသဘ**န္တိ နရပုင်္ဂဝံ။ **အဟော အစ္ဆရိယ** န္တိ ဧတ္ထ အန္ဓဿ ပဗ္ဗတာရောဟနံ ဝိယ နိစ္စံ န ဟောတီတိ အစ္ဆရိယံ, အစ္ဆရာယောဂ္ဂန္တိ တ အစ္ဆရိယံ, "အဟော, ဣဒံ ဝိမ္ဟယ"န္တိ အစ္ဆရံ ပဟရိတုံ ယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အဗ္ဘုတ** န္တိ အဘူတပုဗ္ဗံ အဘူတန္တိ အဗ္ဘုတံ။ ဥဘယမ္ပေတံ ဝိမ္ဟယာဝဟဿာဓိဝစနံ။ **လောမဟံသန** န္တိ လောမာနံ ဥဒ္ဓဂ္ဂဘာဝကရဏံ။ **န မေဒိသံ ဘူတပုဗ္ဗ**န္တိ န မယာ ဤဒိသံ ဘူတပုဗ္ဗံ, အဗ္ဘုတံ ဒိဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌန္တိ ဝစနံ အာဟရိတ္ဝာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **အစ္ဆေရ** န္တိ အစ္ဆရိယံ။

သကသကမ္ဟိ ဘဝနေတိ အတ္တနော အတ္တနော ဘဝနေ။ **နိသီဒိတ္ဝာန**ာတိ ဥပဝိဿ။ **ဒေဝတာ**တိ ဣဒံ ပန ဝစနံ ဒေဝတနမ္ပိ ဒေဝဓီတာနမ္ပိ သာဓာရဏဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဟသန္တိတာ** တိ တာ ဒေဝတာ မဟာဟသိတံ ဟသန္တိ, ပီတိဝသံ ဂတဟဒယတာယ မိဟိတမတ္တံ အကတ္ဝာ အဋ္ဋဟာသံ ဟသန္တီတိ အတ္ထော။ **နဘေ**တိ အာကာသေ။

အာကာသဋ္ဌာ တိ အာကာသေ ဝိမာနာဒီသု ဌိတာ, ဧသေဝ နယော ဘူမဋ္ဌေသုပိ။ **တိဏပန္ထနိဝါသိနော** တိ တိဏဂ္ဂေ သု စေဝ ပန္ထေသု စ နိဝါသိနော။ **ပုညဝန္တော** တိ မဟာပုညာ။ **မဟိဒ္ဓိကာ** တိ မဟာနုဘာဝါ။ **သင်္ဂီတိယော ပဝတ္တေန္တီ**တိ ဒေဝနာဋကသင်္ဂီတိယော ပဝတ္တေန္တိ, တထာဂတံ ပူဇနတ္ထာယ ပယုဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ **အမ္ဗရေ** တိ အာကာသေ။ **အနိလဉ္ဇသေ** တိ အနိလပထေ, အမ္ဗရဿ အနေကတ္ထတ္တာ "အနိလဉ္ဇသေ"တိ ဝုတ္တံ, ပုရိမဿေဝ ဝေဝစနံ။ **စမ္မနဒ္ဓာနိ** တိ စမ္မဝိနဒ္ဓာနိ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော, ဒေဝဒုန္ဒုဘိယောတိ အတ္ထော။ **ဝါဒေန္တိ** တိ ဝါဒယန္တိ ဒေဝတာ။

သင်္ခါ တိ ဓမနသင်္ခါ။ **ပဏဝါ**တိ တနုမဇ္ဈတုရိယဝိသေသာ။ **ဍိဏ္ဍိမာ** တိ တိဏဝါဒုဒ္ဒကဘေရိယော ဝုစ္စန္တိ။ **ဝဇ္ဇန္တီ**တိ ဝါဒယန္တိ။ **အဗ္ဘုတော ဝတ နော** တိ အစ္ဆရိယော ဝတ နု။ **ဥပ္ပဇ္ဇိ** တိ ဥပ္ပန္နော။ **လောမဟံသနော**တိ လောမဟံသနကရော။ **ဓုဝ**န္တိ ယသ္မာ ပန အဗ္ဘုတော အယံ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပန္နော, တသ္မာ ဓုဝံ အဝဿံ အတ္ထသိဒ္ဓိံ လဘာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ **လဘာမာ**တိ လဘိဿာမ။ **ခဏော**တိ အဋ္ဌက္ခဏဝိရဟိတော နဝမော ခဏောတိ အတ္ထော။ **နော**တိ အမ္ဟာကံ။ **ပဋိပါဒိတော**တိ ပဋိလဒ္ဓော။

ဗုဒ္ဓေါတိ ဂေါတံ သုတ္ဝာနာတိ ဗုဒ္ဓေါတိ ဣဒံ ဝစနံ သုတ္ဝာ ဂေါတံ ဒေဝတနံ ပဥ္စဝဏ္ဏာ ပီတိ ဥဒပါဒီတိ အတ္ထော။ **တာဝဒေ**တိ တသ္မိံ ကာလေ။ **ဟိင်္ကာရာ** တိ ဟိင်္ကာရသဒ္ဒါ, ဟိံဟိန္တိ ယက္ခာဒယော ပဟဋ္ဌကာလေ ကရောန္တိ။ **သာဓုကာရာ**တိ သာဓုကာရသဒ္ဒါ စ ပဝတ္တန္တိ။ **ဥက္ကုဋ္ဌိ** တိ ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒေါ စ ဥန္နာဒသဒ္ဒေါ စာတိ အတ္ထော။ **ပဇာ**တိ ဒေဝဒယော အဓိပ္ပေတာ။ ကေစိ "ပဉ္ဇလီကာ ဝိဝိဓာ ဂဂနေ ဝတ္တန္တီ"တိ ပဌန္တိ။ **ကာယန္တိ** တိ ဗုဒ္ဓဂုဏပဋိသံယုတ္တံ ဂီတံ ကာယန္တိ။

သေဠေန္တိ တိ မုခေန သေဠိတသဒ္ဒံ ကရောန္တိ။ **ဝါဒယန္တိ** တိ မဟတီ ဝိပဉ္စိကာမကရမုခာဒယော ဝီဏာ စ တုရိယာနိ စ တထာဂတဿ ပူဇနတ္ထာယ ဝါဒေန္တိ ပယောဇေန္တိ။ **ဘုဇာနိ ပေါဌေန္တီ** တိ ဘုဇေ အပ္ဖောဋေန္တိ။ လိင်္ဂဝိပရိယာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နစ္စန္တိ စာ** တိ အညေ စ နစ္စာပေန္တိ သယဉ္စ နစ္စန္တိ။

ယထာ တုယ္ဟံ မဟာဝီရ, ပါဒေသု စက္ကလက္ခဏာ န္တိ ဧတ္ထ ယေန ပကာရေန **ယထာ**။ မဟာဝီရိယေန ယောဂတော **မဟာဝီရော**။ **ပါဒေသု စက္ကလက္ခဏာ** န္တိ တဝ ဥဘောသု ပါဒတလေသု သဟဿာရံ သနေမိကံ သနာဘိကံ သဗ္ဗာကာရပရိပူရံ စက္ကလက္ခဏံ သောဘတီတိ အတ္ထော။ **စက္က** -သဒ္ဒေါ ပနာယံ သမ္ပတ္တိရထင်္ဂဣရိယာပထဒါနရတန ဓမ္မခုရစက္ကလက္ခဏာဒီသု ဒိဿတိ။ "စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာန"န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၃၁) သမ္ပတ္တိယံ ဒိဿတိ။ "စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒ"န္တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁) ရထင်္ဂေ။ "စတုစက္ကံ နဝဒွါရ"န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၉) ဣရိယာပထေ။ "ဒဒံ ဘုဉ္ဇ စ မာ စ ပမာဒေါ, စက္ကံ ဝတ္တယ သဗ္ဗပါဏိန"န္တိ (ဇာ. ၁.၇.၁၄၉) ဧတ္ထ ဒါနေ။ "ဒိဗ္ဗံ စက္ကရတနံ ပါတုဘူတ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၃; ၃.၈၅; မ. နိ. ၃.၂၅၆) ဧတ္ထ ရတနစက္ကေ။ "မယာ ပဝတ္တိတံ စက္က"န္တိ (သု. နိ. ၅၆၂; ဗု. ဝံ. ၂၈.၁၇) ဧတ္ထ ပန ဓမ္မစက္ကေ။ "ဣစ္ဆာဟတဿ ပေါသဿ, စက္ကံ ဘမတိ မတ္ထကေ"တိ (ဇာ. ၁.၁.၁၀၄; ၁.၅.၁၀၃) ဧတ္ထ ခုရစက္ကေ, ပဟရဏစက္ကေတိ အတ္ထော။ "ပါ

ဒတလေသု စက္ကာနိ ဇာတာနီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၅; ၃.၂၀၀, ၂၀၄; မ. နိ. ၂.၃၈၆) တွေ လက္ခဏေ။ ဣဓာပိ လက္ခဏစက္ကေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၈; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၈၇; ၂.၄.၈; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၄၄)။ **ဓဇဝဇိရပဋ္ဌာကာ, ဝဍ္ဍမာန ကုလ္လာသစိတ္တ္တို** ဓဇေန စ ဝဇိရေန စ ပဋ္ဌာကာယ စ ဝဍ္ဍမာနေန စ အင်္ကုသေန စ အာစိတံ အလင်္ကတံ ပရိတရိတံ ဟာဒေသု စက္ကလက္ခဏန္တိ အတ္တော။ စက္ကလက္ခဏေ ပန ဂဟိတေ သေသလက္ခဏာနိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိ။ တထာ အသီတိ အနုဗျဉ္ဇနာနိ ဗျာမပ္ပဘာ စ။ တသ္မာ တေဟိ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာဟိ သမလင်္ကတော ဘဂဝတော ကာယော သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လော ဝိယ ပါရိစ္ဆတ္တကော ဝိကသိတပဒုမံ ဝိယ ကမလဝနံ ဝိဝိဓရတနဝိစိတ္တံ ဝိယ နဝကနကတောရဏံ တာရာမရီစိဝိရာဇိတမိဝ ဂဂနတလံ ဣတော စိတော စ ဝိဓာဝမာနာ ဝိပ္ဖန္ဒမာနာ ဆဗ္ဗဏ္ဏဗုဒ္ဓရသ္မိယော မုဉ္စမာနော အတိဝိယ သောဘတိ။

ဣအာနိ ဘဂဝတော ရူပကာယဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ –

၃၈. ‘‘ရူပေ သီလေ သမာဓိမှိ၊ ပညာယ စ အသာဒိသော။
ဝိမုတ္တိယာ အသမသမော၊ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ’’တိ။ – အယံ ကထာ ဝုတ္တာ။

တတ္ထ **ရူပေတိ** အယံ **ရူပ**-သဒ္ဒော ခန္ဓဘဝနိမိတ္တပစ္စယသရီရဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒီသု ဒိဿတိ။ ယထာဟ – ‘‘ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္န’’န္တိ (မ. နိ. ၁.၃၆၁; ၃.၈၆, ၈၉; ဝိဘ. ၂; မဟာဝ. ၂၂) တွေ ရူပက္ခန္ဓေ ဒိဿတိ။ ‘‘ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ’’တိ (ဓ. သ. ၁၆၀-၁၆၁; ဝိဘ. ၆၂၄) တွေ ရူပဘဝေ။ ‘‘အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၈; မ. နိ. ၂.၂၄၉; အ. နိ. ၁.၄၃၅-၄၄၂; ဓ. သ. ၂၀၄-၂၀၅) တွေ ကသိဏနိမိတ္တေ။ ‘‘သရူပာ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ နော အရူပာ’’တိ (အ. နိ. ၂.၈၃) တွေ ပစ္စယေ။ ‘‘အာကာသော ပရိတရိတော ရူပန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ’’တိ (မ. နိ. ၁.၃၀၆) တွေ သရီရေ။ ‘‘စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ’’န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅-၄၂၆; သံ. နိ. ၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅) တွေ ဝဏ္ဏေ။ ‘‘ရူပပ္ပမာဏော ရူပပ္ပသန္နော’’တိ (အ. နိ. ၄.၆၅) တွေ သဏ္ဌာနေ။ ဣဓာပိ သဏ္ဌာနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁ ရူပါဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ)။ **သီလေ**တိ စတုဗ္ဗိဓေ သီလေ။ **သမာဓိမှီ**တိ တိဝိဓေပိ သမာဓိမှိ။ **ပညာယာ**တိ လောကိယလောကုတ္တရာယ ပညာယ။ **အသာဒိသော**တိ အသဒိသော အနုပမော။ **ဝိမုတ္တိယာ**တိ ဖလဝိမုတ္တိယာ ။ **အသမသမော**တိ အသမာ အတီတာ ဗုဒ္ဓာ တေဟိ အသမေဟိ ဗုဒ္ဓေဟိ သီလာဒီဟိ သမောတိ အသမသမော။ ဧတ္တာဝတာ ဘဂဝတော ရူပကာယသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ။

ဣအာနိ ဘဂဝတော ကာယဗလာဒိံ ဒဿေတုံ –

၃၉. ‘‘ဒသနာဂဗလံ ကာယေ၊ တဿ ပါကတိကံ ဗလံ။
ဣဒ္ဓိဗလေန အသမော၊ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ’’တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဒသနာဂဗလ**န္တိ ဒသဆဒ္ဒန္တနာဂဗလံ။ ဒုဝိဓဉှိ တထာဂတဿ ဗလံ – ကာယဗလံ, ဉာဏဗလဉ္စာတိ။ တတ္ထ ကာယဗလံ ဟတ္ထိကုလာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကထံ?

‘‘ကာဠာဝကဉ္စ ဂင်္ဂေယျံ၊ ပဏ္ဍရံ တမ္ဗပိင်္ဂလံ။
ဂန္ဓမင်္ဂလဟေမဉ္စ၊ ဥပေါသထဆဒ္ဒန္တိမေ ဒသာ’’တိ။(မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၈; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၂၂; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၀.၂၁; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၉၈; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၆၀; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၇၅; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၈၁; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၄၄) –

ဣမာနိ ဒသ ဟတ္ထိကုလာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကာဠာဝကောတိ ပကတိဟတ္ထိကုလံ။ ယံ ဒသန္နံ ပုရိသာနံ ကာယဗလံ, တံ ဧကဿ ကာဠာဝကဿ ဟတ္ထိနော ဗလံ။ ယံ ဒသန္နံ ကာဠာဝကာနံ ဗလံ, တံ ဧကဿ ဂင်္ဂေယျဿာတိ ဧတေနေဝ ဥပါယေန ယာဝ ဆဒ္ဒန္တဗလံ နေတဗ္ဗန္တိ။ ယံ ဒသန္နံ ဆဒ္ဒန္တာနံ ဗလံ, တံ ဧကဿ **တထာဂတဿ ဗလံ,** နာရာယနဗလံ ဝဇိရဗလန္တိ ဣဒမေဝ ဝုစ္စတိ။ တဒေတံ ပကတိဟတ္ထိဂဏနာယ ဟတ္ထိကောဋိသဟဿာနံ ဗလံ, ပုရိသဂဏနာယ ဒသန္နံ ပုရိသကောဋိသဟဿာနံ ဗလံ ဟောတိ။ ဣဒံ တာဝ တထာဂတဿ ပကတိကာယဗလံ, ဉာဏဗလံ ပန အပ္ပမေ

ယ္ယံ ဒသဗလဉာဏံ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ အဋ္ဌသု ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏံ စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနီတိ ဧဝမာဒိကံ ဉာဏဗလံ။ ဣဓ ပန ကာယဗလံ အဓိပ္ပေတံ။ **ကာယေ, တုယှံ ဟာကတိကံ ဗလ**န္တိ တဉ္စ ပန တဝ ကာယေ ဟာကတိကဗလန္တိ အတ္ထော။ တသ္မာ ''ဒသနာဂဗလ''န္တိ ဒသဆဒ္ဒန္တနာဂဗလန္တိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ဉာဏဗလံ ဒဿေန္တော **''ဣဒ္ဓိဗလေန အသမော, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ''** တိ အာဟ။ တတ္ထ **ဣဒ္ဓိဗလေန အသမော**တိ ဝိကုဗ္ဗနာဓိဋ္ဌာနာဒိနာ ဣဒ္ဓိဗလေန အသမော အသဒိသော အနုပမော။ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ** တိ ဒေသနာဉာဏေပိ အသမောတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ''ယော ဧဝမာဒိဂုဏသမန္နာဂတော သတ္ထာ, သော သဗ္ဗလောကေကနာယကော, တံ သတ္ထာရံ နမသ္ သထာ''တိ တထာဂတဿ ပဏာမနေ နိယောဇေန္တော အာဟ –

၄၀. ''ဧဝံ သဗ္ဗဂုဏူပေတံ၊ သဗ္ဗင်္ဂသမုပာဂတံ။
မဟာမုနိံ ကာရုဏိကံ၊ လောကနာထံ နမဿထာ''တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဧဝ**န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရနိဒ္ဒေသေ နိပါတော။ **သဗ္ဗဂုဏူပေတ**န္တိ တွေ **သဗ္ဗော** တိ အယံ နိရဝသေသတ ထီ။ **ဂုဏော**တိ အယံ **ဂုဏ**-သဒ္ဒော အနေကေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ – ''အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, အဟ တာနံ ဝတ္ထာနံ ဒိဂုဏံ သင်္ဃာဋိ''န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၄၆; မဟာဝ. ၃၄၈) တွေ ပဋလတ္ထေ ဒိဿတိ။ ''အစ္စေန္တိ ကာလာ တရယန္တိ ရတ္တိယော, ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၄) တွေ ရာသတ္ထေ။ ''သတဂုဏာ ဒ က္ခိဏာ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ''တိ (မ. နိ. ၃.၃၇၉) တွေ အာနိသံသတ္ထေ။ ''အန္တံ အန္တဂုဏံ'' (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀, ၃၀၂; ၂.၁၁၄; ၃.၁၅၄, ၃၄၉; ခု. ပ. ၃.ဒွတ္တိံသာကာရ) ''ကယိရာ မာလာဂုဏေ ဗဟူ''တိ (ဓ. ပ. ၅၃) တွေ ဗန္ဓနတ္ထေ။ ''အဋ္ဌဂုဏသမုပေတံ, အဘိညာဗလမာဟရိ''န္တိ (ဗု. ဝံ. ၂.၂၉) တွေ သမ္ပတ္တိအတ္ထေ။ ဣဓာပိ သမ္ပတ္တိအတ္ထေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၄၆; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၆၆; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၁၃၆)။ တသ္မာ သဗ္ဗေဟိ လောကိယလောကုတ္ တရေဟိ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီဟိ ဥပေတံ သမန္နာဂတန္တိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗင်္ဂသမုပာဂတ** န္တိ သဗ္ဗေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ ဂုဏင်္ဂေဟိ တ သမုပာဂတံ သမန္နာဂတံ။ **မဟာမုနိ**န္တိ အညေဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒီဟိ မုနီဟိ အဓိကဘာဝတော မဟန္ တော မုနီတိ ဝုစ္စတိ မဟာမုနိ။ **ကာရုဏိက**န္တိ ကရုဏာဂုဏယောဂတော ကာရုဏိကံ။ **လောကနာထ**န္တိ သဗ္ဗလောကေက နာထံ, သဗ္ဗလောကေဟိ ''အယံ နော ဒုက္ခာပတာပဿ အာဟန္တာ သမေတာ''တိ ဧဝမာသီသီယတီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ဒသဗလဿ သဗ္ဗနိပစ္စာကာရဿ အရဟဘာဝံ ဒဿေန္တော –

၄၁. ''အဘိဝါဒနံ ထောမနဉ္စ၊ ဝန္ဒနဉ္စ ပသံသနံ။
နမဿနဉ္စ ပူဇဉ္စ၊ သဗ္ဗံ အရဟသီ တုဝံ။

၄၂. ''ယေ ကေစိ လောကေ ဝန္ဒနေယျာ၊ ဝန္ဒနံ အရဟန္တိ ယေ။
သဗ္ဗသေဋ္ဌော မဟာဝီရ၊ သဒိသော တေ န ဝိဇ္ဇတီ''တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **အဘိဝါဒန**န္တိ အညေဟိ အတ္တနော အဘိဝါဒနကာရာပနံ။ **ထောမန**န္တိ ပရမ္မုခတော ထုတိ။ **ဝန္ဒန** န္တိ ပဏာမနံ။ **ပသံသန**န္တိ သမ္မုခတော ပသံသနံ။ **နမဿန** န္တိ အဉ္ဇလိကရဏံ, မနသာ နမဿနံ တ။ **ပူဇန**န္တိ မာလာဂန္ဓ ဝိလေပနာဒီဟိ ပူဇနဉ္စ။ **သဗ္ဗ**န္တိ သဗ္ဗမ္ပိ တံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သက္ကာရဝိသေသံ တုဝံ အရဟသိ ယုတ္တောတိ အတ္ ထော။ **ယေ ကေစိ လောကေ ဝန္ဒနေယျာ** တိ ယေ ကေစိ လောကေ ဝန္ဒိတဗ္ဗာ ဝန္ဒနီယာ ဝန္ဒနံ အရဟန္တိ။ **ယေ**တိ ယေ ပန လောကေ ဝန္ဒနံ အရဟန္တိ။ ဣဒံ ပန ပုရိမပဒဿေဝ ဝေဝစနံ။ **သဗ္ဗသေဋ္ဌော** တိ သဗ္ဗေသံ တေသံ သေဋ္ဌော ဥတ္တမော, တုဝံ မဟာဝီရ သဒိသော တေ လောကေ ကောစိ န ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

အထ ဘဂဝတိ ယမကပာဋိဟာရိယံ ဒဿေတွာ ရတနစင်္ကမံ မာပေတွာ တတ္ထ စင်္ကမာနေ အာယသ္မာ သာရိ ပုတ္တော ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ ပဉ္စဟိ ပရိတရဘိက္ခုသတေဟိ။ အထ ထေရော ဘဂဝန္တံ ဩလောကေ န္တော အဒ္ဒသ ကပိလပုရေ အာကာသေ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမမာနံ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄၃. “သာရိပုတ္တော မဟာပညော၊ သမာဓိဈာနကောဝိဒေါ။
ဂိဇ္ဈကူဋေ ဌိတောယေဝ၊ ပဿတိ လောကနာယက”န္တိ။ – အာဒိ။

တတ္ထ **သာရိပုတ္တော** တိ ရူပသာရိယာ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ပုတ္တောတိ သာရိပုတ္တော။ **မဟာပညော**တိ မဟတိယာ သောဠသဝိဓာယ ပညာယ သမန္နာဂတောတိ မဟာပညော။ **သမာဓိဈာနကောဝိဒေါ** တိ ဧတ္ထ **သမာဓီ**တိ စိတ္တံ သမံ အာဒဟတိ အာရမ္မဏေ ဌပေတီတိ သမာဓိ။ သော တိဝိဓော ဟောတိ သဝိတက္ကသဝိစာရော အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော အဝိတက္ကအဝိစာရော သမာဓီတိ။ **ဈာန**န္တိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ တတိယဇ္ဈာနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနန္တိ ဣမေဟိ ပဌမာဒိဈာနာဒီဟိ မေတ္တာဈာနာဒီနိပိ သင်္ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိ, ဈာနမ္ပိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ။ တတ္ထ အနိစ္စာဒိလက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဝိပဿနာဉာဏံ “လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိကံ ပန အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနတော ပစ္စနီကဈာပနတော စ ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ သမာဓိသု စ ဈာနေသု စ ကောဝိဒေါတိ သမာဓိဈာနကောဝိဒေါ, သမာဓိဈာနကုသလောတိ အတ္ထော။ **ဂိဇ္ဈကူဋေ** တိ ဧဝံနာမကေ ပဗ္ဗတေ ဌိတောယေဝ **ပဿတီ** တိ ပဿိ။

၄၄. **သုဖုလ္လံ** **သာလရာဇံ ဝ**တိ သမဝဋ္ဋက္ခန္ဓံ သမုဂ္ဂတဝိပုလကောမလဖလပလ္လဝင်္ကုရသမလင်္ကတသာခံ သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လံ သာလရာဇံ ဝိယ သီလမူလံ သမာဓိက္ခန္ဓံ ပညာသာခံ အဘိညာပုပ္ဖံ ဝိမုတ္တိဖလံ ဒသဗလသာလရာဇံ **ဩလောကေသီ**တိ ဧဝံ ဩလောကပဒေန သမ္ဗန္ဓော။ **စန္ဒံဝ ဂဂနေ ယထာ** တိ အဗ္ဘာဟိမဓူမရဇောရာဟုပသဂ္ဂဝိနိမုတ္တံ တာရာဂဏပရိဝုတံ သရဒသမယေ ပရိပုဏ္ဏံ ဝိယ ရဇနိကရံ သဗ္ဗကိလေသတိမိရဝိဓမနကရံ ဝေနေယျဇနကုမုဒဝနဝိကာသနကရံ မုနိဝရရဇနိကရံ ဩလောကေတီတိ အတ္ထော။ **ယထာ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **မဇ္ဈန္ဟိကေဝ သူရိယ** န္တိ မဇ္ဈန္ဟိကသမယေ သိရိယာ ပဇ္ဇလိတရကိရဏမာလိနံ အံသုမာလိနမိဝ ဝိရောစမာနံ။ **နရာသဘ**န္တိ နရဝသဘံ။

၄၅. **ဇလန္တံ** န္တိ ဒဒ္ဒလ္လမာနံ, သရဒသမယံ ပရိပုဏ္ဏစန္ဒသဿိရိကစာရုဝဒနသောဘံ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနသမလင်္ကတဝရသရီရံ ပရမာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဝိရောစမာနန္တိ အတ္ထော။ **ဒီပရုက္ခံ ဝ** တိ အာရောပိတဒီပံ ဒီပရုက္ခမိဝ။ **တရုဏသူရိယံဝ ဥဂ္ဂတ**န္တိ အဘိနဝောဒိတာဒိစ္စမိဝ, သောမ္ဗဘာဝေန ဇလန္တန္တိ အတ္ထော။ သူရိယဿ တရုဏဘာဝေ ပန ဥဒယံ ပဋိစ္စ ဝုစ္စတိ။ န ဟိ စန္ဒဿ ဝိယ ဟာနိဝုဍ္ဎိယော အတ္ထိ။ **ဗျာမပ္ပဘာနုရဉ္ဇိတ** န္တိ ဗျာမပ္ပဘာယ အနုရဉ္ဇိတံ။ **ဓီရံ ပဿတိ လောကနာယက** န္တိ သဗ္ဗလောကေကဓီရံ ပဿတိ နာယကန္တိ အတ္ထော။

အထာယသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ အတိသီတလသလိလရေနိကရပရိစုမ္ဗိတကူဋေ နာနာဝိဓသုရဘိတရုကုသုမတသိတကူဋေ ပရမရုစိရစိတ္တကူဋေ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ ဌတ္ဝာဝ ဒသဟိ စက္ကတဋ္ဌသဟဿေဟိ အာဂတေဟိ ဒေဝဗြဟ္မဂဏေဟိ ပရိဝုတံ ဘဂဝန္တံ အနုတ္တရာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ အနောပမာယ ဗုဒ္ဓလီဠာယ သဗ္ဗရတနမယေ စင်္ကမေ စင်္ကမမာနံ ဒိသွာ – “ဟန္ဒာဟံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဗုဒ္ဓဂုဏပရိဒီပနံ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနံ ယာစေယျ”န္တိ စိန္တေတွာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဝသမာနာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ သန္နိပါတေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄၆. “ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ၊ ကတကိစ္စာန တာဒိနံ။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ ခဏေန သန္နိပါတယိ”တိ။

တတ္ထ **ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာန** န္တိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ, ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကတကိစ္စာန** န္တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယဘာဝနာဝသေန ပရိနိဋ္ဌိတသောဠသကိစ္စာနန္တိ အတ္ထော။ **ခီဏာသဝါန**န္တိ ပရိက္ခီဏစတုရာသဝါနံ။ **ဝိမလာန**န္တိ ဝိဂတမလာနံ, ခီဏာသဝတ္တာ တ ဝိမလာနံ ပရမပရိသုဒ္ဓစိတ္တသန္တာနာနန္တိ အတ္ထော။ **ခဏေနာ**တိ ခဏေယေဝ။ **သန္နိပါတယိ** တိ သန္နိပါတေသိ။

ဣမာနိ တေသံ ဘိက္ခူနံ သန္နိပါတေ ဂမနေ စ ကာရဏံ ဒဿနတ္ထံ –

၄၇. “လောကပ္ပသာဒနံ နာမ၊ ပါဋိဟီရံ နိဒဿယိ။
အမှေပိ တတ္ထ ဂန္တွာန၊ ဝန္ဒိဿာမ မယံ ဇိနံ။

၄၈. “ထေ သဗ္ဗေ ဂမိဿာမ၊ တုဋ္ဌိဿာမ မယံ ဇိနံ။
ကင်္ခံ ဝိနောဒယိဿာမ၊ ပဿိတွာ လောကနာယက”န္တိ။ – ဣမာ ကထာယော ဝုတ္တာ။

တတ္ထ **လောကပ္ပသာဒနံ နာမာ** တိ လောကဿ ပသာဒကရဏတော လောကပ္ပသာဒနံ ပါဋိဟီရံ ဝုစ္စတိ။ “ဥလ္လော လောကပ္ပသာဒနံ နာမာတိပိ ပါဌော, တဿ လောကဝိဝရဏပါဋိဟာရိယန္တိ အတ္ထော။ တံ ပန ဥဒ္ဓံ အကနိဋ္ဌဘဝနတော ဟေဋ္ဌာ ယာဝ အဝီစိ ဧတ္ထန္တရေ ဩလောကံ ကတွာ ဧတ္ထန္တရေ သဗ္ဗေသမ္ပိ သတ္တာနံ အညမညံ ဒဿနကရဏာဓိဋ္ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ **နိဒဿယိ** တိ ဒဿေသိ။ **အမှေဟိပီ**တိ မယမ္ပိ။ **တတ္ထာ** တိ ယတ္ထ ဘဂဝါ, တတ္ထ ဂန္တွာနာတိ အတ္ထော။ **ဝန္ဒိဿာမာ** တိ မယံ ဘဂဝတော ဝန္ဒိဿာမ။ ထေ ပန အမှေဟိပိ, မယန္တိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ သဒ္ဒာနံ ပုရိမဿ ဂမနကိရိယာယ သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ပစ္ဆိမဿ ဝန္ဒနကိရိယာယ။ ဣတရထာ ဟိ ပုနရုတ္တိဒေါသတော န မုစ္စတိ။

ထောတိ အာဂစ္ဆထ။ **ကင်္ခံ ဝိနောဒယိဿာမာ** တိ ဧတ္ထာဟ – ခီဏာသဝါနံ ပန ကင်္ခါ နာမ ကာစိပိ နတ္ထိ, ကသ္မာ ထေရော ဧဝမာဟာတိ? သစ္စမေဝေတံ, ပဌမမဂ္ဂေနေဝ သမုစ္ဆိန္နံ ဂတာ။ ယထာဟ –

“ကတမေ ဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာတိ? စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော စိတ္တုပ္ပာဒေါ အပါယဂမနီယော လောဘော ဒေါသော မောဟော မာနော တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ”တိ (ဓ. သ. ၁၄၀၅ ထောကံ ဝိသဒိသံ)။

န ပနေသာ ဝိစိကိစ္ဆာသင်္ခါတာ ကင်္ခါတိ, ကိန္တု ပညတ္တိအဇာနနံ နာမ။ ထေရော ပန ဘဂဝတော ဗုဒ္ဓဝံသံ ပုစ္ဆိတုကာမော, သော ပန ဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဝိသယော, န ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ, တသ္မာ ထေရော အဝိသယတ္တာ ဧဝမာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိနောဒယိဿာမာ** တိ ဝိနောဒေဿာမ။

အထ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ထေရဿ ဝစနံ သုတွာ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒါယ သုဝမ္မိတာ ဝိယ မဟာနာဂ ပဘိန္နကိလေသာ ဆိန္နဗန္ဓနာ အပ္ပိစ္ဆာ သန္တုဋ္ဌာ ပဝိဝိတ္တာ အသံသဋ္ဌာ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နာ တရမာနာ သန္နိပတိံသု။ တေန ဝုတ္တံ –

၄၉. “သာဓူတိ တေ ပဋိဿုတွာ၊ နိပကာ သံဝုတိန္ဒြိယာ။
ပတ္တစီဝရမာဒါယ၊ တရမာနာ ဥပါဂမု”န္တိ။

တတ္ထ **သာဓူ**တိ အယံ **သာဓု**-သဒ္ဒေါ အာယာစနသမ္ပဋိစ္ဆနသမ္ပဟံသနသုန္ဒရာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ – “သာဓု မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတူ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၉၅; ၅.၃၈၂; အ. နိ. ၄.၂၅၇) အာယာစနေ ဒိဿတိ။ “သာဓု, ဘန္တေတိ ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၈၆) သမ္ပဋိစ္ဆနေ။ “သာဓု သာဓု, သာရိပုတ္တာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၉) သမ္ပဟံသနေ။

“သာဓု ဓမ္မရုစိ ရာဇာ၊ သာဓု ပညာဏဝါ နရော။
သာဓု မိတ္တာနမဒ္ဒုဗ္ဘော၊ ပါပဿာကရဏံ သုခ”န္တိ။ –

အာဒီသု (ဇာ. ၂.၁၈.၁၀၁) သုန္ဒရေ။ ဣဓ သမ္ပဋိစ္ဆနေ။ တသ္မာ သာဓု သုဋ္ဌူတိ ထေရဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာတိ အတ္ထော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၈၉; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁ သုတ္တနိက္ခေပဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၅ အဂ္ဂိကဘာရဒွါဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ)။ **နိပကာ**တိ ပဏ္ဍိတာ ပညဝန္တော။ **သံဝုတိန္ဒြိယာ** တိ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာ, ဣန္ဒြိယသံဝရသမန္နာဂတာတိ အတ္ထော။ **တရမာနာ**တိ တုရိတာ။ **ဥပါဂမု**န္တိ ထေရံ ဥပသင်္ကမိံသု။

၅၀-၁. ဣဒါနိ ဓမ္မသေနာပတိဿ ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တေဟိ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ **“ခီဏာသဝေဟိ ဝိမလေဟီ”**တိ အာဒိကထာယော ဝုတ္တာ တတ္ထ **ဒန္တေဟီ** တိ ကာယေန စ စိတ္တေန စ ဒန္တေဟိ။ **ဥတ္တမေ ဒမေ** တိ အရဟတ္တေ, နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တေဟိ ဘိက္ခူဟီ** တိ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။ **မဟာဂဏီ**တိ သီလာဒီဟိ စ သင်္ခါဝသေန စ

မဟန္တော ဂဏော အဿ အတ္ထီတိ မဟာဂဏီ, နာနာပဒေသေန တ သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ မဟန္တော ဂဏောတိ မဟာဂဏော, မဟာဂဏော အဿ အတ္ထီတိ မဟာဂဏီ။ **လဋ္ဌန္တော ဒေဝတေဝ ဂဂနေ** တိ ဣဒ္ဓိဝိလာသေန ဝိလာသေန္တော ဒေဝတာ ဝိယ ဂဂနတလေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမီတိ အတ္ထော။

၅၂. ဣဓာနိ "တေ ဣတ္ထမ္ဘူတာ ဥပသင်္ကမိံသူ"တိ ဥပသင်္ကမဝိဓာနဒဿနတ္ထံ **"ဥက္ကာသိတဥ္စ ခိပိတ"** န္တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဥက္ကာသိတဥ္စာ** တိ ဥက္ကာသိတသဒ္ဒဥ္စ။ **ခိပိတ**န္တိ ခိပိတသဒ္ဒဥ္စ။ **အဇ္ဈုပေက္ခိယာ** တိ ဥပေက္ခိတွာ, တံ ဥဘယံ အကတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုဗ္ဗတာ** တိ သုဝိမလဓုတဂုဏာ။ **သပ္ပတိဿာ** တိ သဟပတိဿယာ, နီစဝုတ္တိနောတိ အတ္ထော။

၅၃. **သယမ္ဘု**န္တိ သယမေဝ အညာပဒေသံ ဝိနာ ဟာရမိယော ပူရေတွာ အဓိဂတဗုဒ္ဓဘာဝန္တိ အတ္ထော။ **အစ္စုဂ္ဂတ**န္တိ အတိဝိနတေဒိတံ။ **စန္ဒံ ဝ** တိ စန္ဒံ ဝိယ, နဘေ ဇလန္တံ ဘဂဝန္တံ ဂဂနေ စန္ဒံ ဝိယ ပဿန္တီတိ ဇဝံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣဓာပိ **ယထာ**-သဒ္ဒေါ နိပာတမတ္တော ဝ။

၅၄. **ဝိဇ္ဇုံ ဝ** တိ ဝိဇ္ဇုလ္လယံ ဝိယ။ ယဒိ စိရဋ္ဌိတိကာ အစိရပ္ပဘာ အဿ တာဒိသန္တိ အတ္ထော။ **ဂဂနေ ယထာ**တိ အာကာသေ ယထာ, ဣဓာပိ **ယထာ**-သဒ္ဒေါ နိပာတမတ္တော ဝ။ ဣတော ပရမ္ပိ ဤဒိသေသု ဌာနေသု ယထာ-သဒ္ဒေါ နိပာတမတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၅၅. **ရဟဒမိဝ ဝိပ္ပသန္န**န္တိ အတိဂမ္ဘီရဝိတ္ထတံ မဟာရဟဒံ ဝိယ အနာဝိလံ ဝိပ္ပသန္နံ သလိလံ။ **သုဖုလ္လံ ပဒုမံ ယထာ**တိ သုဝိကသိတပဒုမဝန္တံ ရဟဒမိတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ "သုဖုလ္လံ ကမလံ ယထာ"တိပိ ပါဌော, တဿ ကမနီယဘာဝေန သုဖုလ္လံ ကမလဝနမိတိ အတ္ထော။

၅၆. အထ တေ ဘိက္ခူ ဓမ္မသေနာပတိပ္ပမုခာ အဉ္ဇလိံ သိရသိ ကတွာ ဒသဗလဿ စက္ကာလင်္ကတတလေသု ပါဒေသု နိပတိံသူတိ အတ္ထော။ တေန ဝုတ္တံ – **"အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာန, တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ ပမောဒိတာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **နိပတန္တိ** တိ နိပတိံသု, ဝန္ဒိံသူတိ အတ္ထော။ **စက္ကလက္ခဏေ** တိ စက္ကံ လက္ခဏံ ယသ္မိံ ပါဒေ သော ပါဒော စက္ကလက္ခဏော, တသ္မိံ စက္ကလက္ခဏေ။ ဇာတိဝသေန "ပါဒေ"တိ ဝုတ္တံ, သတ္ထုနော စက္ကာလင်္ကတတလေသု ပါဒေသု နိပတိံသူတိ အတ္ထော။

၅၇. ဣဓာနိ တေသံ ဧကေသန္တိ ထေရာနံ နာမံ ဒဿေန္တော **"သာရိပုတ္တော မဟာပညော, ကောရဏ္ဍသမသာဒိသော"**တိအာဒိ ကထယော ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ကောရဏ္ဍသမသာဒိသော** တိ ကောရဏ္ဍကုသုမသဒိသဝဏ္ဏော, ယဒိ ဇဝံ "ကောရဏ္ဍသမော"တိ တ, "ကောရဏ္ဍသဒိသော"တိ တ ဝတ္တဗ္ဗံ, ကိံ ဒွိက္ခတ္တုံ "သမသာဒိသော"တိ ဝုတ္တန္တိ စေ? နာယံ ဒေါသော, တာဒိသော ကောရဏ္ဍသမတ္တာ ကောရဏ္ဍသဒိသဘာဝေနေဝ ကောရဏ္ဍသမသာဒိသော။ န ပနာ ဓိကဝစနဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သမာဓိဈာနကုသလော** တိ ဇတ္ထ အယံ **ကုသလ**-သဒ္ဒေါ တာဝ အရောဂျာနဝဇ္ဇဆေကသုခဝိပာကာဒီသု ဒိဿတိ။ အယဉ္ဟိ "ကစ္စိ နု ဘောတော ကုသလံ, ကစ္စိ ဘောတော အနာမယ"န္တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁၅.၁၄၆; ၂.၂၀.၁၂၉) အာရောဂျေ ဒိဿတိ။ "ကတမော ပန, ဘန္တေ, ကာယသမာစာရော ကုသလော ? ယော ခေါ, မဟာရာဇ, ကာယသမာစာရော အနဝဇ္ဇော"တိ (မ. နိ. ၂.၃၆၁) ဧဝမာဒီသု အနဝဇ္ဇေ။ "ကုသလော တွံ ရထဿ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါန"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၈၇) ဆေကေ။ "ကုသလဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၄၃၁ အာဒယော) သုခဝိပာကေ။ ဣဓ ပန ဆေကေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝန္ဒတေ** တိ ဝန္ဒိတ္ထ။

၅၈. **ဂဇ္ဇိတာ** တိ ဂဇ္ဇန္တီတိ ဂဇ္ဇိတာ။ **ကာလမေဃော ဝ**တိ နီလသလိလဓရော ဝိယ ဂဇ္ဇိတာ ဣဒ္ဓိဝိသယေတိ အဓိပ္ပာယော။ **နီလုပ္ပလသမသာဒိသော** တိ နီလကုဝလယသဒိသဝဏ္ဏော။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထာပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မောဂ္ဂလ္လာနော** တိ ဇဝံ ဂေါတ္တဝသေန လဒ္ဓနာမော ကောလိတော။

၅၉. **မဟာကဿပေါပိ စ** တိ ဥရုဝေလကဿပနဒီကဿပဂယာကဿပကုမာရကဿပေ ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကေ ထေရေ ဥပာဒာယ အယံ မဟာ, တသ္မာ "မဟာကဿပေါ"တိ ဝုတ္တော။ **ပိ စ**ာတိ သမ္ပိဏ္ဍနသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ **ဥတ္တတ္တကနကသန္နိဘော**တိ သန္တတ္တသုဝဏ္ဏသဒိသဆဝိဝဏ္ဏော။ **ဓုတဂုဏေ**တိ ဇတ္ထ ကိလေသဓုနနတော ဓမ္မော ဓု

တော နာမ, ဓုတဂုဏော နာမ ဓုတဓမ္မော။ ကတမေ ပန ဓုတဓမ္မာ နာမ? အပ္ပိစ္ဆတာ, သန္တုဋ္ဌိတာ, သလ္လေခတာ, ပဝိဝေကတာ, ဣဒမတ္ထိကတာတိ ဣမေ ဓုတင်္ဂစေတနာယ ပရိဝါရာ ပဉ္စ ဓမ္မာ “အပ္ပိစ္ဆံယေဝ နိဿာယာ”တိ အာဒိဝစနတော ဓုတဓမ္မာ နာမ။ အထ ဝါ ကိလေသေ ဓုနနတော ဉာဏံ ဓုတံ နာမ, တသ္မိံ ဓုတဂုဏေ။ **အဂ္ဂနိက္ခိတ္တော**တိ အဂ္ဂေ သေဋ္ဌော ကောဋ္ဌိဘူတောတိ ဌပိတော။ “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဓုတဝါဒါနံ ယဒိဒံ မဟာကဿပေါ”တိ (အ. နိ. ၁.၁၈၈, ၁၉၁) ဌာနန္တရေ ဌပိတောတိ အတ္ထော။ အယံ ပန **အဂ္ဂ**-သဒ္ဒေါ အာဒိကောဋ္ဌိကောဋ္ဌာသသေဋ္ဌာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ – “အဇ္ဇတဂ္ဂေ, သမ္မ ဒေါဝါရိက, အာဝရာမိ ဒွါရံ နိဂဏ္ဌာနံ နိဂဏ္ဌီနံ”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၇၀) အာဒိမှိ ဒိဿတိ။ “တေနေဝ အင်္ဂုလဂ္ဂေန တံ အင်္ဂုလဂ္ဂံ ပရာမသေယျ” (ကထာ. ၄၄၁), “ဥစ္ဆဂ္ဂံ ဝေဠဂ္ဂ”န္တိအာဒီသု ကောဋ္ဌိယံ။ “အမ္ဗိလဂ္ဂံ ဝါ မဓုရဂ္ဂံ ဝါ” (သံ. နိ. ၅.၃၇၄) “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟာရဂ္ဂေန ဝါ ပရိဝေဏဂ္ဂေန ဝါ ဘာဇေတု”န္တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၃၁၈) ကောဋ္ဌာသေ။ “ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ။ပေ။ တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၃၄) သေဋ္ဌေ။ သွာယမိဓ သေဋ္ဌေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကောဋ္ဌိယမ္ပိ ဝတ္တတိ။ ထေရော အတ္တနော ဌာနေ သေဋ္ဌော စေဝ ကောဋ္ဌိဘူတော စ။ တေန ဝုတ္တံ – “အဂ္ဂနိက္ခိတ္တော”တိ, အဂ္ဂေ သေဋ္ဌော ကောဋ္ဌိဘူတောတိ အတ္ထော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၅၀ သရဏဂမနကထာ; ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၅)။ **ထောမိတော**တိ ပသံသိတော ဒေဝမနုဿာဒီဟိ။ **သတ္ထု ဝဏ္ဏိတော**တိ သတ္ထာရာ ဝဏ္ဏိတော ထုတော, “ကဿပေါ, ဘိက္ခဝေ, စန္ဒူပမော ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတိ အပကဿေဝ ကာယံ အပကဿ စိတ္တံ နိစ္စနဝကော ကုလေသု အပ္ပဂဗ္ဘော”တိ ဧဝမာဒီဟိ အနေကေဟိ သုတ္တနယေဟိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၆) ဝဏ္ဏိတော ပသတ္ထော, သောပိ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒတီတိ အတ္ထော။

၆၀. **ဒိဗ္ဗစက္ခူန**န္တိ ဒိဗ္ဗံ စက္ခု ယေသံ အတ္ထိ တေ ဒိဗ္ဗစက္ခူ, တေသံ ဒိဗ္ဗစက္ခူနံ ဘိက္ခူနံ **အဂ္ဂေ** သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ ယထာဟ – “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ ယဒိဒံ အနုရုဒ္ဓေါ”တိ (အ. နိ. ၁.၁၈၈, ၁၉၂)။ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော ဘဂဝတော စူဠပိတုနော အမိတောဒနဿ နာမ သက္ကဿ ပုတ္တော မဟာနာမဿ ကနိဋ္ဌဘာတာ မဟာပုညော ပရမသုခုမာလော, သော အတ္တသတ္တမော နိက္ခမိတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော, တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာနုက္ကမော **သံဃဘေဒကက္ခန္ဓကေ** (စူဠဝ. ၃၃၀ အာဒယော) အာဂတောဝ။ **အဝိဒူရေ ဝါ**တိ ဘဂဝတော သန္တိကေယေဝ။

၆၁. **အာပတ္တိအနာပတ္တိယာ**တိ အာပတ္တိယဉ္စ အနာပတ္တိယဉ္စ ကောဝိဒေါ။ **သတေကိစ္ဆာယာ**တိ သပ္ပဋိကမ္မာယပိ အပ္ပဋိကမ္မာယပိ စာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ သပ္ပဋိကမ္မာ သာ ဆဗ္ဗိဓာ ဟောတိ, အပ္ပဋိကမ္မာ သာ ပါရာဇိကာပတ္တိ။ “အာပတ္တိအနာပတ္တိယာ, သတေကိစ္ဆာယ ကောဝိဒေါ”တိပိ ပါဌော, သောယေဝ အတ္ထော။ **ဝိနယေ**တိ ဝိနယပိဋကေ။ **အဂ္ဂနိက္ခိတ္တော**တိ “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဝိနယဓရာနံ ယဒိဒံ, ဥပါလီ”တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၉, ၂၂၈) ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပိတောတိ အတ္ထော။ **ဥပါလီ**တိ ဥပါလိတ္ထေရော။ **သတ္ထု ဝဏ္ဏိတော**တိ သတ္ထာရာ ဝဏ္ဏိတော ပသတ္ထော။ ထေရော ကိရ တထာဂတဿေဝ သန္တိကေ ဝိနယပိဋကံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုံ (ပါရာ. ၇၈), အဇ္ဇုကဝတ္ထုံ (ပါရာ. ၁၅၈), ကုမာရကဿပဝတ္ထုန္တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၉) ဣမာနိ တီဏိ ဝတ္ထူနိ သဗ္ဗညုတဉာဏေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒိတွာ ကထေသိ။ တသ္မာ ထေရော ဝိနယဓရာနံ အဂ္ဂေတိ ဧဝမာဒိနာ နယေန သတ္ထာရာ ဝဏ္ဏိတောတိ ဝုတ္တော။

၆၂. **သုခုမနိပုဏတ္ထပဋိဝိဒ္ဓေါ**တိ ပဋိဝိဒ္ဓသုခုမနိပုဏတ္ထော, ပဋိဝိဒ္ဓဒုဒ္ဒသနိပုဏတ္ထောတိ အတ္ထော။ **ကထိကာနံ ပဝရော**တိ ဓမ္မကထိကာနံ သေဋ္ဌော။ “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မကထိကာနံ ယဒိဒံ ပုဏ္ဏော မန္တာဏိပုတ္တော”တိ (အ. နိ. ၁.၁၈၈, ၁၉၆) ဧတဒဂ္ဂဟဋ္ဌိယံ အာရောပိတော။ တေန ဝုတ္တံ “ကထိကာနံ ပဝရော”တိ။ **ဂဏီ**တိ သသင်္ဃော။ ထေရဿ ကိရ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတာ ကုလပုတ္တာ ပဉ္စသတာ အဟေသုံ။ သဗ္ဗေပိ တေ ဒသဗလဿ ဇာတဘူမိကာ ဇာတရဋ္ဌဝါသိနော သဗ္ဗေဝ ခီဏာသဝါ သဗ္ဗေဝ ဒသကထာဝတ္ထုလာဘိနော။ တေန ဝုတ္တံ “ဂဏီ”တိ။ **ဣသီ**တိ ဧသတိ ဂဝေသတိ ကုသလေ ဓမ္မေတိ ဣသိ။ **မန္တာဏိယာ ပုတ္တော**တိ မန္တာဏိယာ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ပုတ္တော။ **ပုဏ္ဏော**တိ တဿ နာမံ။ **ဝိဿုတော**တိ အတ္တနော အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ဝိဿုတော။

အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရော ပန သတ္ထရိ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကေ အနုပုဗ္ဗေန အာဂန္တွာ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တေ ကပိလဝတ္ထုံ အာဂန္တွာ အတ္တနော ဘာဂိနေယျံ ပုဏ္ဏံ နာမ မာဏဝံ ပဗ္ဗာ

ဌတွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အာပုစ္ဆိတွာ နိတသတ္တာယ သယံ ဆဒ္ဒန္တဒဟံ ဂတော။ ပုဏ္ဏော ပန ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ထေရေန သဒ္ဓိံ အာဂန္တွာ – "မယှံ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပာပေတွာဝ ဒသဗလဿ သန္တိကံ ဂမိဿာမိ"တိ ကပိလပုရေယေဝ ဩဟီနော, သော ယောနိသောမနသိကာရံ ကရောန္တော နစိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိ။ တတ္ထ ပန **အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော** စ **ဥပါလိတ္ထေရော** စ ဣမေ ဒွေ ထေရာ ဘဂဝတော ကပိလဝတ္ထုပုရံ ပဝိသိတွာ ဉာတိသမာဂမဒိဝသေ ပဗ္ဗဇိတာ ဝိယ ဒဿိတာ, တံ ပန ခန္ဓကပါဠိယာ အဋ္ဌကထာယ စ န သမေတိ။ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အထ သတ္ထာ သာရိပုတ္တတ္ထေရာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ စိတ္တာစာရမညာယ အတ္တနော ဂုဏေ ကထေတုမာရဘိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆၃. "ဧတေသံ စိတ္တမညာယ၊ ဩပမ္မကုသလော မုနိ။
ကင်္ခစ္ဆေဒော မဟာဝီရော၊ ကထေသိ အတ္တနော ဂုဏံ"န္တိ။

တတ္ထ **ဩပမ္မကုသလော**တိ ဥပမာယ ကုသလော။ **ကင်္ခစ္ဆေဒော**တိ သဗ္ဗသတ္တာနံ သံသယစ္ဆေဒကော။

ဣဒါနိ တေ အတ္တနော ဂုဏေ ကထေသိ, တေ ဒဿေတုံ –

၆၄. "စတ္တာရော တေ အသင်္ချေယျာ၊ ကောဋိ ယေသံ န နာယတိ။
သတ္တကာယော စ အာကာသော၊ စက္ကဝါဠာ စနန္တကာ။
ဗုဒ္ဓဉာဏံ အပ္ပမေယျံ၊ န သက္ကာ ဧတေ ဝိဇာနိတု"န္တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **စတ္တာရော**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **ဧတေ**တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗေ အတ္ထေ နိဒဿေတိ။ **အသင်္ချေယျာ**တိ သင်္ချာတုမသက္ကုဏေယျတ္တာ အသင်္ချေယျာ, ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာတိ အတ္ထော။ **ကောဋီ**တိအာဒိ တ အန္တော တ မရိယာဒာ။ **ယေသ**န္တိ ယေသံ စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ။ **န နာယတီ**တိ န ပညာယတိ။ ဣဒါနိ တေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ စတ္တာရော အသင်္ချေယျေ ဒဿေတုံ **"သတ္တကာယော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သတ္တကာယော**တိ သတ္တသမူဟော, သတ္တကာယော အနန္တော အပရိမာဏော အပ္ပမေယျော။ တထာ **အာကာသော** အာကာသဿာပိ အန္တော နတ္ထိ။ တထာ **စက္ကဝါဠာနိ** အနန္တာနိ ဧဝ။ ဗုဒ္ဓဉာဏံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ အပ္ပမေယျံ။ **န သက္ကာ ဧတေ ဝိဇာနိတု**န္တိ ယသ္မာ ပနေတေ အနန္တာ, တသ္မာ န သက္ကာ ဝိဇာနိတုံ။

၆၅. ဣဒါနိ သတ္ထာ အတ္တနော ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနေ သဉ္ဇာတစ္ဆရိယဗ္ဘုတာနံ ဒေဝမနုဿာဒီနံ ကိမေတံ အစ္ဆရိယံ, ဣတောပိ ဝိသိဋ္ဌတရံ အစ္ဆရိယံ အဗ္ဘုတံ အတ္ထိ, မမ တံ သုဏာထာတိ ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎေန္တော –

"ကိမေတံ အစ္ဆရိယံ လောကေ၊ ယံ မေ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ။
အညေ ဗဟူ အစ္ဆရိယာ၊ အဗ္ဘုတာ လောမဟံသနာ"တိ။ – အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ကိ**န္တိ ပဋိက္ခေပဝစနံ။ **ဧတ**န္တိ ဣဒံ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ သန္ဓာယာဟ။ **ယ**န္တိ အယံ **ယံ**-သဒ္ဒော "ယံ တံ အပုစ္ဆိမှ အကိတ္တယီ နော, အညံ တံ ပုစ္ဆာမ တဒိင်္ဃ ဗြူဟီ"တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၀၅၈; မဟာနိ. ၁၁၀; စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာ ၇၇) ဥပယောဂဝစနေ ဒိဿတိ ။ "အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော; ယံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ"တိ (အ. နိ. ၁.၂၇၇; ဝိဘ. ၈၀၉; မိ. ပ. ၅.၁.၁) တတ္ထ ကာရဏဝစနေ။ "ယံ ဝိပဿီ ဘဂဝါ ကပ္ပေ ဥဒပါဒီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄) တတ္ထ ဘုမ္မေ။ "ယံ ခော မေ, ဘန္တေ, ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ သမ္မုခါ သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ, အာရောစေမိ တံ ဘဂဝတော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၉၃) ပစ္စတ္တဝစနေ။ ဣဓာပိ ပစ္စတ္တဝစနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄)။ အညေ ဗဟူ မမ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတဝိသေသာ သန္တီတိ ဒီပေတိ။

ဣဒါနိ တေ အစ္ဆရိယေ ဒဿေန္တော –

၆၆. "ယဒါဟံ တုသိတေ ကာယေ၊ သန္တုသိတော နာမဟံ တဒါ။

ဒသသဟဿီ သမာဂမ္ဘ၊ ယာစန္တိ ပဥ္စလီ မမ''န္တိ၊ – အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ယဒာ**တိ ယသ္မိံ ကာလေ။ **အဟန္တိ** အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **တုသိတေ ကာယေ**တိ တုသိတသဂ္ဂါတေ ဒေဝနိကာယေ။ ယဒါ ပနာဟံ သမတ္တိံသပာရမိယော ပူရေတွာ ပဉ္စမဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇိတွာ ဉာတတ္ထစရိယလောကတ္ထစရိယဗုဒ္ဓတ္ထစရိယာနံ ကောဋိံ ပတွာ သတ္တသတကမဟာဒါနာနိ ဒတွာ သတ္တက္ခတ္တုံ ပထဝိံ ကမ္ပေတွာ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝတော စဝိတွာ ဒုတိယေ စိတ္တတရေ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တော တဒါပိ သန္တုသိတော နာမ ဒေဝရာဇာ အဟောသိံ။ **ဒသသဟဿီ သမာဂမ္မာ** တိ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေသု ဒေဝတာ သန္နိပတိတွာတိ အတ္ထော။ **ယာစန္တိ ပဉ္စလီ မမ** န္တိ မံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''မာရိသ, တယာ ဒသ ပါရမိယော ပူရေန္တေန န သက္ကသမ္ပတ္တိံ န မာရ န ဗြဟ္မ န စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေန္တေန ပူရိတာ, လောကနိတ္ထရဏတ္ထာယ ပန ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္ထယမာနေန ပူရိတာ, သော တေ ဒါနိ ကာလော, မာရိသ, ဗုဒ္ဓတ္တာယ သမယော , မာရိသ, ဗုဒ္ဓတ္တာယာ''တိ (ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.နိဒါနက ထာ, အဝိဒူရေနိဒါနကထာ) ယာစန္တိ မမန္တိ၊ တေန ဝုတ္တံ –

၆၇. ''ကာလော ခေါ တေ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ။
သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ''န္တိ။

တတ္ထ **ကာလော တေ**တိ ကာလော တေ, အယမေဝ တ ဟဒ္ဓေ။ **ဥပ္ပဇ္ဇာ** တိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှဟ, ''ဩက္ကမာ''တိပိ ဟဒ္ဓေ။ **သဒေဝက**န္တိ သဒေဝကံ လောကန္တိ အတ္ထော။ **တာရယန္တော** တိ တွေ ပါရမိယော ပူရေန္တောပိ တာရယတိ နာမ, ပါရမိယော မတ္ထကံ ပာပေန္တောပိ တာရယတိ နာမ, ဝေဿန္တရတ္တဘာဝတော စဝိတွာ တုသိတပုရေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ သဋ္ဌိဝဿသတသဟဿာနိကာနိ သတ္တပဏ္ဏာသဝဿကောဋိယော တတ္ထ တိဋ္ဌန္တောပိ တာရယတိ နာမ, ဒေဝတာဟိ ယာစိတော ပဉ္စဝိဓံ မဟာဝိလောကိတံ ဝိလောကေတွာ မဟာမာယာဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တောပိ ဒသမာသေ ဂဗ္ဘတသံ ဝသန္တောပိ တာရယတိ နာမ, ဧကူနတိံသ ဝဿာနိ အဂါရမဇ္ဈေ တိဋ္ဌန္တောပိ တာရယတိ နာမ။ ရာဟုလဘဒ္ဒဿ ဇာတဒိဝသေ ဆန္နသဟာယော ကဏ္ဍကံ အာရုယှ မဟာ နိက္ခမန္တောပိ တီဏိ ရဇ္ဇာနိ အတိက္ကမိတွာ အနောမာယ နာမ နဒိယာ တီရေ ပဗ္ဗဇန္တောပိ တာရယတိ နာမ, ဆဗ္ဗဿာနိ ပဓာနံ ကရောန္တောပိ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ မဟာဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ဒွါဒသင်္ဂံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ အနုလောမပဋိလောမတော သမ္မသိတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တောပိ တာရယတိ နာမ, သောတာပတ္တိဖလက္ခဏေပိ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂက္ခဏေပိ, သကဒါဂါမိဖလက္ခဏေပိ, အနာဂါမိမဂ္ဂက္ခဏေပိ, အနာဂါမိဖလက္ခဏေပိ, အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေပိ, အရဟတ္တဖလက္ခဏေပိ တာရယတိ နာမ, ယဒါ အဋ္ဌာရသဒေဝတာကောဋိသဟဿေဟိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ အမတပာနံ အဒါသိ, တတော ပဋ္ဌာယ တာရယိ နာမာတိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

''သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ''န္တိ။

အထ မဟာသတ္တော ဒေဝတာဟိ ယာစိယမာနောပိ ဒေဝတာနံ ပဋိညံ အဒတွာဝ ကာလဒီပဒေသကုလဇနေတ္တိ အာယုပရိစ္ဆေဒဝသေန ပဉ္စဝိဓံ မဟာဝိလောကနံ နာမ ဝိလောကေသိ။ တတ္ထ ''ကာလော နု ခေါ, န ကာလော''တိ ပဌမံ ကာလံ ဝိလောကေသိ။ တတ္ထ ဝဿသတသဟဿတော ဥဒ္ဓံ အာယုကာလော ကာလော နာမ န ဟောတိ။ ကသ္မာ? ဇာတိဇရာမရဏာဒီနံ အပာကဋတ္တာ, ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ဓမ္မဒေသနာ နာမ တိလက္ခဏမုတ္တာ နာမ နတ္ထိ, တေသံ အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာတိ ကထေန္တာနံ ''ကိန္နာမေတေ ကထေန္တီ''တိ န သဒ္ဒဟန္တိ, တတော အဘိသမယော န ဟောတိ, တသ္မိံ အသတိ အနိယျာနိကံ သာသနံ ဟောတိ ။ တသ္မာ သော အကာလော။ ဝဿသတတော ဦနော အာယုကာလောပိ ကာလော န ဟောတိ။ ကသ္မာ? တဒါ သတ္တာ ဥဿန္နကိလေသာ ဟောန္တိ, ဥဿန္နကိလေသာနဉ္စ ဒိန္နော ဩဝါဒေ ဩဝါဒဋ္ဌာနေ န တိဋ္ဌတိ, တသ္မာ သောပိ အကာလော။ ဝဿသတသဟဿတော ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ ဝဿသတတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓံ အာယုကာလော **ကာလော** နာမ။ ဣဒါနိ ဝဿသတာယုကာ မနုဿာတိ အထ ဗောဓိသတ္တော ''နိဗ္ဗတ္တိတဗ္ဗကာလော''တိ အဒ္ဒသ။

တတော ဒီပံ ဩလောကေန္တော ''ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တန္တီ''တိ ဒီပံ ပဿိ။ တတော ဇမ္ဗုဒီပေ နာမ မဟာ ဒသယောဇနသဟဿပရိမာဏော, ကတရသ္မိံ နု ခေါ ပဒေသေ ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တန္တီ''တိ ဒေသံ ဝိလောကေန္တော

မဇ္ဈိမ**ဒေသံ** ပဿိ။ တတော ကုလံ ဝိလောကေန္တော “ဗုဒ္ဓါ နာမ လောကသမ္မတေ ကုလေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဣဒါနိ ခတ္တိယကုလံ လောကသမ္မတံ, တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိဿာမိ, **သုဒ္ဓောဒနော** နာမ မေ ရာဇာ ပိတာ ဘဝိဿတီ”တိ **ကုလံ** အဒ္ဒသ။ တတော **မာတရံ** ဝိလောကေန္တော “ဗုဒ္ဓမာတာ နာမ လောလာ သုရာဓုတ္တာ န ဟောတိ, အခဏ္ဍပဉ္စသီလာတိ အယဉ္စ **မဟာမာယာ** နာမ ဒေဝီ ဒေဒိသာ, အယံ မေ မာတာ ဘဝိဿတီ”တိ ကိတ္တကံ အဿာ **အာယူ**”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဒသန္နံ မာသာနံ ဥပရိ သတ္တဒိဝသာနိ ပဿိ။ ဣတိ ဣမံ ပဉ္စဝိဓဝိလောကနံ ဝိလောကေတွာ – “ကာလော မေ, မာရိသ, ဗုဒ္ဓဘာဝါယာ”တိ ဒေဝတာနံ ပဋိညံ ဒတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ တတော စဝိတွာ သက္ယရာဇကုလေ မာယာဒေဝိယာ ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ (ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.နိဒါနကထာ, အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.နိဒါနကထာ, အဝိဒူရေနိဒါနကထာ)။ တေန ဝုတ္တံ –

၆၈. “တုသိတာ ကာယာ စဝိတွာန, ယဒါ ဩက္ကမိ ကုစ္ဆိယံ။
ဒသသဟဿီလောကဓာတု, ကမ္ပိတ္ထ ဓရဏီ တဒါ”တိ။ – အာဒိ။

တတ္ထ **ဩက္ကမီ** တိ ဩက္ကမိံ ပာဝိသိံ။ **ကုစ္ဆိယန္တိ** မာတုကုစ္ဆိမှိ။ **ဒသသဟဿီလောကဓာတု, ကမ္ပိတ္ထာ** တိ သတော သမ္ပဇာနော ပန ဗောဓိသတ္တော မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမန္တော ဧကူနဝီသတိယာ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေသု မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂဿ သောမနဿသဟဂတဉာဏသမ္ပယုတ္တအသင်္ခါရိကကုသလစိတ္တဿ သဒိသ မဟာဝိပာကစိတ္တေန အာသာဠ္ဟပုဏ္ဏမာယံ ဥတ္တရာသာဠ္ဟနက္ခတ္တေနေဝ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ တဒါ ဒသသဟဿီလောကဓာတု သကလာပိ ကမ္ပိ သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပီတိ အတ္ထော။ **ဓရဏီ**တိ ဓာရေတိ သဗ္ဗေ ထာဝရဇင်္ဂမေတိ ဓရဏီ, ပထဝီ။

၆၉. **သမ္ပဇာနော၀ နိက္ခမိ** န္တိ တွေ ယဒါ ပနာဟံ သတော သမ္ပဇာနော၀ မာတုကုစ္ဆိတော ဓမ္မာသနတော ဩတရန္တော ဓမ္မကထိကော ဝိယ နိဿေဏိတော ဩတရန္တော ပုရိသော ဝိယ စ ဒွေ၀ ဟတ္ထေ စ ပါဒေ စ ပသာရေတွာ ဌိတကော၀ မာတုကုစ္ဆိသမ္ဘဝေန ကေနစိ အသုစိနာ အမက္ခိတော၀ နိက္ခမိံ။ **သာဓုကာရံ ပဝတ္တေန္တီ** တိ သာဓုကာရံ ပဝတ္တယန္တိ, သာဓုကာရံ ဒေန္တီတိ အတ္ထော။ **ပကမ္ပိတ္ထာ** တိ ကမ္ပိတ္ထ, ဩက္ကမနေပိ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနေပိ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပိတ္ထာတိ အတ္ထော။

၇၀. အထ ဘဂဝါ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိအာဒီသု အတ္တနာ သမသမံ အဒိသွာ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိအာဒီသု အတ္တနော အစ္ဆရိယဒဿနတ္ထံ **“ဩက္ကန္တိံ မေ သမော နတ္ထိ”** တိ ဣမံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဩက္ကန္တီ** တိ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိယံ, ဘုမ္မတ္တေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေတိ အတ္ထော။ **မေ**တိ မယာ။ **သမော**တိ သဒိသော နတ္ထိ။ **ဇာတိတော** တိ တွေ ဇာယတိ ဇေတယ မာတုယာတိ မာတာ “ဇာတိ”တိ ဝုစ္စတိ, တတော ဇာတိတော မာတုယာတိ အတ္ထော။ **အဘိနိက္ခမေ**တိ မာတုကုစ္ဆိတော အဘိနိက္ခမနေ ပသဝေ သတီတိ အတ္ထော။ **သမ္ဗောဓိယ** န္တိ တွေ ပသတ္ထာ သုန္ဒရာ ဗောဓိ သမ္ဗောဓိ။ အယံ ပန **ဗောဓိ**-သဒ္ဒော ရုက္ခမဂ္ဂနိဗ္ဗာနသဗ္ဗညုတဉာဏာဒီသု ဒိဿတိ – “ဗောဓိရုက္ခမူလေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ (မဟာဝ. ၁; ဥဒါ. ၁) စ, “အန္တရာ စ ဂယံ အန္တရာ စ ဗောဓိ”န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁) စ အာဂတဋ္ဌာနေ ဟိ ရုက္ခော ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ။ “ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏ”န္တိ (စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၁) အာဂတဋ္ဌာနေ မဂ္ဂေါ။ “ပတွာန ဗောဓိံ အမတံ အသင်္ခတ”န္တိ အာဂတဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗာနံ။ “ပပ္ပောတိ ဗောဓိံ ဝရဘူရိမေဓသော”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၇) အာဂတဋ္ဌာနေ သဗ္ဗညုတဉာဏံ။ ဣဓ ပန ဘဂဝတော အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၃; ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၂၀; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။ အပရေ “သဗ္ဗညုတဉာဏ”န္တိပိ ဝဒန္တိ, တသ္မံ သမ္ဗောဓိယံ အဟံ သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။

ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ သမ္ဗောဓိံ ပဋိစ္စ အတ္တာနံ ပသံသတီတိ? သဗ္ဗဂုဏအာယကတ္တာ။ ဘဂဝတော ဟိ သမ္ဗောဓိ သဗ္ဗဂုဏအာယိကာ သဗ္ဗေပိ နိရဝသေသေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဒဒါတိ, န ပန အညေသံ။ အညေသံ ပန ကဿစိ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ အရဟတ္တဖလမေဝ ဒေတိ, ကဿစိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ, ကဿစိ ဆ အဘိညာ, ကဿစိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ, ကဿစိ သာဝကပာရမိဉာဏံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမေဝ ဒေတိ။ ဗုဒ္ဓါနံ ပန သဗ္ဗဂုဏသမ္ပတ္တိံ ဒေတိ။ တသ္မာ ဘဂဝါ သဗ္ဗဂုဏအာယကတ္တာ “သမ္ဗောဓိယံ အဟံ သေဋ္ဌော”တိ အတ္တာနံ ပသံသတိ။ အပိ စ ဘူမိံ စာလေတွာ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိ, တသ္မာ “သမ္ဗောဓိယံ အဟံ သေဋ္ဌော”တိ ဝဒတိ။ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ** တိ တွေ ဓမ္မစက္ကံ ပန ဒုဝိဓံ ဟောတိ – ပဋိဝေဓဉာဏဉ္စ ဒေသနာဉာဏဉ္စာတိ။ တတ္ထ ပညာပဘာဝိတံ အတ္တနော အရိယဖလာဝဟံ ပဋိဝေဓဉာဏံ,

ကရုဏာပဘာဝိတံ သာဝကာနံ အရိယဖလာဝဟံ ဒေသနာဉာဏံ။ ပဋိဝေဓဉာဏံ လောကုတ္တရံ ကုသလံ ဥပေက္ခာသဟဂတံ အဝိတက္ကအဝိစာရံ, ဒေသနာဉာဏံ လောကိယံ အဗျာကတံ , ဉဘယမ္ပိ ပနေတံ အညေဟိ အသာဓာရဏံ။ ဣဓ ပန ဒေသနာဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၄၄)။

၇၁. ဣဒါနိ ဘဂဝတော ဂမ္ဘီရဝိက္ကမနေဝ ပထဝိကမ္ပနာဒိကံ ပဝတ္တိံ သုတ္ဝာ **"အဟော အစ္ဆရိယံ လောကေ"**တိ ဒေဝတာဟိ အယံ ကထာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏမဟန္တတာ** တိ အဟော ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏမဟန္တဘာဝေ, အဟော ဗုဒ္ဓါနံ မဟာနုဘာဝေတိ အတ္ထော **ဒသသဟဿီလောကဓာတု, ဆပ္ပကာရံ ပကမ္ပထာ** တိ ဒသသု စက္ကဝာဠသဟဿေသု မဟာပထဝီ ဆပ္ပကာရံ ပကမ္ပိတ္ထ စလိတ္ထ။ ကထံ? ပုရတ္ထိမတော ဉန္နမတိ ပစ္ဆိမတော ဩနမတိ, ပစ္ဆိမတော ဉန္နမတိ ပုရတ္ထိမတော ဩနမတိ, ဉတ္တရတော ဉန္နမတိ ဒက္ခိဏတော ဩနမတိ, ဒက္ခိဏတော ဉန္နမတိ ဉတ္တရတော ဩနမတိ, မဇ္ဈိမတော ဉန္နမတိ ပရိယန္တတော ဩနမတိ, ပရိယန္တတော ဉန္နမတိ မဇ္ဈိမတော ဩနမတီတိ ဧဝံ ဆပ္ပကာရံ အနိလဗလစလိတဇလတရင်္ဂဘင်္ဂသင်္ဃဋ္ဋိတာ ဝိယ နာဝါ စတုနဟုတာဓိကဒွိယောဇနသတသဟဿဗဟလာ ပထဝိသန္ဓာရကဇလပရိယန္တာ အစေတနာပိ သမာနာ သစေတနာ ဝိယ အယံ မဟာပထဝီ ပီတိယာ နစ္စန္တီ ဝိယ အကမ္ပိတ္ထာတိ အတ္ထော။ **ဩဘာသော စ မဟာ အာသီ**တိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ ဥဠာရော ဩဘာသော အဟောသီတိ အတ္ထော။ **အစ္ဆေရံ လောမဟံသန** န္တိ အစ္ဆေရရူပံ လောမဟံသနရူပံ အဟောသီတိ အတ္ထော။

၇၂. ဣဒါနိ ပထဝိကမ္ပနာလောကဟတုဘာတဒီသု အစ္ဆရိယေသု ဝတ္တမာနေသု ဘဂဝတော ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ **"ဘဂဝါ တမ္ဟိ သမယေ"**တိအာဒိကထာယော ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **လောကဇေဋ္ဌော** တိ လောကသေဋ္ဌော။ **သဒေဝကန္တိ** သဒေဝကဿ လောကဿ, သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဒဿယန္တော** တိ ပဟိဒ္ဓိပာဟာရိယံ ဒဿေန္တော။

၇၃. **စင်္ကမန္တော** တိ ဒသလောကဓာတုသဟဿာနိ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္ဝာ ဌိတေ တသ္မိံ ရတနမယေ စင်္ကမေ စင်္ကမမာနောဝ ကထေသိ။ **လောကနာယကော**တိ အထ သတ္ထာ မနောသိလာတလေ သီဟနာဒံ နဒန္တော သီဟော ဝိယ ဂဇ္ဇန္တော ဟဝုဿကမေဃော ဝိယ စ အာကာသဂင်္ဂံ ဩတာရေန္တော ဝိယ စ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေန (ဒီ. နိ. ၂.၂၈၅, ၃၀၁) သဝနီယေန ကမနီယေန ဗြဟ္မဿရေန နာနာနယဝိစိတ္တံ စတုသစ္စပဋိသံယုတ္တံ တိလက္ခဏာဟတံ မဓုရဓမ္မကထံ ကထေသီတိ အတ္ထော။

အန္တရာ န နိဝတ္တေတိ, စတုဟတ္ထေ စင်္ကမေ ယထာ တိ ဧတ္ထ သတ္ထာရော ပန နိမ္မိတဿ တဿ စင်္ကမဿ ကော ကောဋိံ ပာစီနစက္ကဝာဠမုခဝဋ္ဋိယံ ကော ပစ္ဆိမစက္ကဝာဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဧဝံ ဌိတေ တသ္မိံ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမမာနော သတ္ထာ ဥဘော ကောဋိယော ပတ္ဝာဝ နိဝတ္တတိ, အန္တရာ ဥဘော ကောဋိယော အပတ္ဝာ န နိဝတ္တတိ။ ယထာ စတုဟတ္ထပ္ပမာဏေ စင်္ကမေ စင်္ကမမာနော ဥဘော ကောဋိယော သီဃမေဝ ပတ္ဝာ နိဝတ္တတိ, ဧဝံ အန္တရာ န နိဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ကိံ ပန ဘဂဝါ ဒသသဟဿယောဇနပ္ပမာဏာယာမံ စင်္ကမံ ရဿမကာသိ , တာဝမဟန္တံ တ အတ္တဘာဝံ နိမ္မိနီတိ? န ပနေဝမကာသိ။ အစိန္တေယျော ဗုဒ္ဓါနံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ။ အကနိဋ္ဌဘဝနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဝီစိ, တာဝ ဧကင်္ဂဏာ အဟောသိ။ တိရိယတော စ ဒသစက္ကဝာဠသဟဿာနိ ဧကင်္ဂဏာနိ အဟေသုံ။ ဒေဝါ မနုဿေ ပဿန္တိ, မနုဿာပိ ဒေဝေ ပဿန္တိ။ ယထာ သဗ္ဗေ ဒေဝမနုဿာ ပကတိယာ စင်္ကမမာနံ ပဿန္တိ, ဧဝံ ဘဂဝန္တံ စင်္ကမမာနံ ပဿိံသူတိ။ ဘဂဝါ ပန စင်္ကမန္တောဝ ဓမ္မံ ဒေသေသီတိ အန္တရာသမာပတ္တိဥဒ္ဓိ သမာပဇ္ဇတိ။

အထ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အပရိမိတသမယသမုပစိတကုသလဗလဇနိတဒဝတ္တိံသဝရလက္ခဏောပသောဘိတံ အသီတာနုဗျဥ္ဇနဝိရာဇိတံ ဝရသရီရံ သရဒသမယေ ပရိပုဏ္ဏံ ဝိယ ရဇနိကရံ သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လံ ဝိယ စ ယောဇနသတုဗ္ဗေဓံ ပာရိစ္ဆတ္တကံ အဋ္ဌာရသရတနုဗ္ဗေဓံ ဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခေပသဿိရိကံ ဝရကနကဂိရိမိဝ ဇင်္ဂမံ အနောပမာယ ဗုဒ္ဓလီဠာယ အနောပမေန ဗုဒ္ဓသိရိဝိလာသေန စင်္ကမန္တံ ဒသသဟဿိဒေဝဂဏပရိဝုတံ ဘဂဝန္တံ အဒ္ဒသ။ ဒိသွာ တန အယံ ပန သကလာပိ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု သန္နိပတိတာ, မဟတိယာ ပနေတ္ထ ဓမ္မဒေသနာယ ဘဝိတဗ္ဗံ, ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာ ပန ဗဟူပကာရာ ဘဂဝတိ ပသာဒဝဟာ, ယံနူနာဟံ ဒသဗလဿ အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓဝံသံ ပရိပုစ္ဆေယျ"န္တိ စိန္တေတွာ ဧကံသံ စီဝရံ ကတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဒသနခသမုဇ္ဇလံ ဇလဇာမလာဝိကလ-

ကမလ-မကုလသဒိသံ အဥ္စလိံ သိရသိ ကတွာ ဘဂဝန္တံ **“ကီဒိသော တေ မဟာဝီရာ”**တိအာဒိကံ ပရိပုစ္ဆိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇၄. “သာရိပုတ္တော မဟာပညော၊ သမာဓိဈာနကောဝိဒေါ။
ပညာယ ပာရမိပ္ပတ္တော၊ ပုစ္ဆတိ လောကနာယကံ။

၇၅. “ကီဒိသော တေ မဟာဝီရ၊ အဘိနီဟာရော နရုတ္တမ။
ကမ္ဟိ ကာလေ တယာ ဓီရ၊ ပတ္ထိတာ ဗောဓိမုတ္တမာ”တိ။ –

အာဒိ။ ကာ နာမာယံ အနုသန္ဓီတိ? ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ နာမ။ တိဿော ဟိ အနုသန္ဓိယော – ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိ ယထာနုသန္ဓီတိ။ တတ္ထ “ဧဝံ ဝုတ္တေ အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဩရိမံ တီရံ ကိံ ပါရိမံ တီရ”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၄၁) ဧဝံ ပုစ္ဆန္တာနံ ဘဂဝတာ ဝိဿဇ္ဇိတသုတ္တဝသေန **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

“အထ ခေါ အညတရဿ ဘိက္ခုနော ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ ‘ဣတိ ကိရ, ဘော, ရူပံ အနတ္တာ, ဝေဒနာ အနတ္တာ, သညာ အနတ္တာ, သင်္ခါရာ အနတ္တာ, ဝိညာဏံ အနတ္တာ, အနတ္တကတာနိ ကမ္မာနိ ကမတ္တာနံ ဖုသိဿန္တီ’တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿ ဘိက္ခုနော စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ, ယံ ဣဓေကစ္စော မောဃပုရိသော အဝိဒွါ အဝိဇ္ဇာဂတော တဏှာဓိပတေယျေန စေတသာ သတ္ထုသာသနံ အတိဓာဝိတဗ္ဗံ မညေယျ ‘ဣတိ ကိရ, ဘော, ရူပံ အနတ္တာ, ဝေဒနာ အနတ္တာ, သညာ အနတ္တာ, သင်္ခါရာ အနတ္တာ, ဝိညာဏံ အနတ္တာ, အနတ္တကတာနိ ကမ္မာနိ ကမတ္တာနံ ဖုသိဿန္တီ’တိ။ပေ။ တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ နိစ္စံ ဝါ အနိစ္စံ ဝါ”တိ (မ. နိ. ၃.၉၀) ဧဝံ ပရေသံ အဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ ဘဂဝတာ ဝုတ္တသုတ္တဝသေန **အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယေန ပန ဓမ္မေန အာဒိမှိ ဒေသနာ ဥဋ္ဌိတာ, တဿ ဓမ္မဿ အနုရူပဓမ္မဝသေန ဝါ ပဋိပက္ခဝသေန ဝါ ယေသု သုတ္တေသု ဥပရိဒေသနာ အာဂစ္ဆတိ, တေသံ ဝသေန **ယထာနုသန္ဓိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေန ဝုတ္တံ “ပုစ္ဆာနုသန္ဓီ”တိ။

တတ္ထ **ပညာယ ပာရမိပ္ပတ္တော**တိ သာဝကပါရမိဉာဏဿ မတ္ထကံ ပတ္တော။ **ပုစ္ဆတီ**တိ အပုစ္ဆိ။ တတ္ထ ပုစ္ဆာ နာမ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ, ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ, ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ, အနုမတိပုစ္ဆာ, ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ ပဉ္စဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထာယံ ထေရဿ ကတမာ ပုစ္ဆာတိ စေ? ယသ္မာ ပနာယံ ဗုဒ္ဓဝံသော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကအသင်္ချေယျောပစိတပုညသမ္ဘာရာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကအသင်္ချေယျောပစိတပုညသမ္ဘာရာနံ ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနဉ္စ ကပ္ပသတသဟဿောပစိတပုညသမ္ဘာရာနံ သေသမဟာသာဝကာနံ စ အဝိသယော, သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဝိသယော, တသ္မာ ထေရဿ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကီဒိသောတိ ပုစ္ဆနာကာရော, ကိံပကာရောတိ အတ္ထော။ **တေ**တိ တဝ။ **အဘိနီဟာရော**တိ အဘိနီဟာရော နာမ ဗုဒ္ဓဘာဝတ္ထံ မာနသံ ဗန္ဓိတွာ “ဗုဒ္ဓတ္တကာရကာနံ အလဒ္ဓာ န ဥဋ္ဌဟိဿာမီ”တိ ဝီရိယမဓိဋ္ဌာယ နိပဇ္ဇနံ။ တေန ဝုတ္တံ –

“ကီဒိသော တေ မဟာဝီရ၊ အဘိနီဟာရော နရုတ္တမာ”တိ။

ကမ္ဟိ ကာလေတိ တသ္မိံ ကာလေ။ **ပတ္ထိတာ**တိ ဣစ္ဆိတာ အဘိကင်္ခိတာ, “ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျံ မုတ္တော မောစေယျ”န္တိအာဒိနာ နယေန ဗုဒ္ဓဘာဝါယ ပဏိဓာနံ ကအာ ကတန္တိ အပုစ္ဆိ။ **ဗောဓီ**တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိ, အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဿ စ သဗ္ဗညုတညာဏဿ စေတံ အဓိဝစနံ။ **ဥတ္တမာ**တိ သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓီဟိ သေဋ္ဌတ္တာ ဥတ္တမာတိ ဝုတ္တာ။ ဥဘိန္နမန္တရာ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

ဣအာနိ ဗုဒ္ဓကာရကာရကေ ဓမ္မေ ပုစ္ဆန္တော –

၇၆. “အာနံ သီလဉ္စ နေက္ခမ္မံ၊ ပညာဝီရိယဉ္စ ကီဒိသံ။
ခန္တိသစ္စမဓိဋ္ဌာနံ၊ မေတ္တုပေက္ခာ စ ကီဒိသာ။

၇၇. ‘‘ဒသ ဟရမီ တယာ ဓီရ၊ ကီဒိသီ လောကနာယက။
ကထံ ဥပဟရမီ ပုဏ္ဏာ၊ ပရမတ္ထဟရမီ ကထ’’န္တိ။ – အာဟ။

တတ္ထ အနဟရမိယံ တာဝ ဗာဟိရဘဏ္ဍပရိစ္စာဂေ **ဟရမီ** နာမ, အင်္ဂပရိစ္စာဂေ **ဥပဟရမီ** နာမ, ဇီဝိတပရိစ္စာဂေ **ပရမတ္ထဟရမီ** နာမာတိ။ သေ နယော သေသဟရမီသုပိ။ ဧဝံ ဒသ ဟရမိယော ဒသ ဥပဟရမိယော ဒသ ပရမတ္ထဟရမိယောတိ သမတ္တိံသ ဟရမိယော ဟောန္တိ။ တတ္ထ ဗောဓိသတ္တဿ အနဟရမိတာယ ပူရိတတ္တဘာဝတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ကေဝ္လေန ပနဿ **သသပဏ္ဍိတဇာတကေ** –

‘‘ဘိက္ခာယ ဥပဂတံ ဒိသွာ၊ သကတ္တာနံ ပရိစ္စဇိံ။
အနေန မေ သမော နတ္ထိ၊ သော မေ အနဟရမီ’’တိ။ (စရိယာ. ၁.၁၄၃ တဿုဒ္ဒာနံ) –

ဧဝံ ပရံ ဇီဝိတပရိစ္စာဂံ ကရောန္တဿ **အနဟရမီ** ပရမတ္ထဟရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ သီလဟရမိတာယ ပူရိတတ္တဘာဝတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ကေဝ္လေနေဝ ပနဿ **သင်္ခပာလဇာတကေ** –

‘‘သူလေဟိ ဝိနိဝိဇ္ဈန္တေ၊ ကောဋ္ဋယန္တေပိ သတ္တိဘိ။
ဘောဇပုတ္တေ န ကုပ္ပာမိ၊ သော မေ သီလဟရမီ’’တိ။ (စရိယာ. ၂.၉၁) –

ဧဝံ အတ္တပရိစ္စာဂံ ကရောန္တဿ **သီလဟရမီ** ပရမတ္ထဟရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ မဟာရဇ္ဇံ ပဟာယ နေက္ခမ္မဟရမိယာ ပူရိတတ္တဘာဝတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ကေဝ္လေန ပနဿ **စူဠသုတသောမဇာတကေ** –

‘‘မဟာရဇ္ဇံ ဟတ္ထဂတံ၊ ခေဠပိဏ္ဍံဝ ဆဍ္ဍယိံ။
စဇတော န ဟောတိ လဂ္ဂနံ၊ သော မေ နေက္ခမ္မဟရမီ’’တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒာနကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒာနကထာ) –

ဧဝံ နိဿင်္ဂတာယ ရဇ္ဇံ ဆဍ္ဍေတွာ နိက္ခမန္တဿ **နေက္ခမ္မဟရမီ** ပရမတ္ထဟရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ မဟောသဓပဏ္ဍိတကာလာဒီသု ပညာဟရမိယာ ပူရိတတ္တဘာဝတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ကေဝ္လေန ပနဿ **သတ္တုဘတ္တကပဏ္ဍိတကာလေ** –

‘‘ပညာယ ဝိစိနန္တောဟံ၊ ဗြာဟ္မဏံ မောစယိံ ဒုခါ။
ပညာယ မေ သမော နတ္ထိ၊ သော မေ ပညာဟရမီ’’တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒာနကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒာနကထာ) –

အန္တောဘတ္တဂတံ သပ္ပံ ဒဿေန္တဿ **ပညာဟရမီ** ပရမတ္ထဟရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ ဝီရိယဟရမိတာယ ပူရိတတ္တဘာဝတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ကေဝ္လေန ပနဿ **မဟာဇနကဇာတကေ** –

‘‘အတီရဒဿီ ဇလမဇ္ဈေ၊ ဟတာ သဗ္ဗေဝ မာနုသာ။
စိတ္တဿ အညထာ နတ္ထိ၊ သော မေ ဝီရိယဟရမီ’’တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒာနကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒာနကထာ) –

ဧဝံ မဟာသမုဒ္ဒံ တရန္တဿ **ဝီရိယဟရမီ** ပရမတ္ထဟရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ **ခန္တိဝါဒိဇာတကေ** –

“အစေတနံဝ ကောဋ္ဌေန္တေ၊ တိဏှေနဖရသုနာ မမံ။
ကာသိရာဇေ န ကုပ္ပာမိ၊ သော မေ ခန္တိပါရမီ”တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနက ထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ) –

ဧဝံ အစေတနဘာဝေန ဝိယ မဟာဒုက္ခံ အဓိဝါသေန္တဿ **ခန္တိပါရမီ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ **မဟာသုတသောမဇာတကေ** –

“သစ္စဝါစံ နုရက္ခန္တော၊ စဇိတွာ မမ ဇီဝိတံ။
မောစေသိံ ဧကသတံ ခတ္တိယေ၊ သော မေ သစ္စပါရမီ”တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိ ဒါနကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ) –

ဧဝံ ဇီဝိတံ စဇိတွာ သစ္စံ အနုရက္ခန္တဿ **သစ္စပါရမီ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ **မူဂပက္ခဇာတကေ** –

“မာတာ ပိတာ န မေ ဒေဿာ၊ အတ္တာ မေ န စ ဒေဿိယော။
သဗ္ဗညုတံ ပိယံ မယှံ၊ တသ္မာ ဝတံ အဓိဋ္ဌဟိ”န္တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနက ထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; စရိယာ ၃.၆၅) –

ဧဝံ ဇီဝိတမ္ပိ ပရိစ္စဇိတွာ ဝတံ အဓိဋ္ဌဟန္တဿ **အဓိဋ္ဌာနပါရမီ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ **သုဝဏ္ဏသာမဇာတကေ** –

“န မံ ကောစိ ဥတ္တသတိ၊ နပိ ဘာယာမိ ကဿစိ။
မေတ္တာဗလေနုပတ္ထဒ္ဓော၊ ရမာမိ ပဝနေ တဒါ”တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနက ထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; စရိယာ. ၃.၁၁၃) –

ဧဝံ ဇီဝိတမ္ပိ အနောလောကေတွာ မေတ္တာယန္တဿ **မေတ္တာပါရမီ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ **လောမဟံသဇာတကေ** –

“သုသာနေ သေယျံ ကပ္ပေမိ၊ ဆဝဋ္ဌိကံ ဥပနိဓာယဟံ။
ဂါမဏ္ဍလာ ဥပဂန္တွာ၊ ရူပံ ဒဿေန္တိနပ္ပကံ”န္တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါန ကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; စရိယာ. ၃.၁၁၉) –

ဧဝံ ဂါမဒါရကေသု နိဋ္ဌုဘနာဒီဟိ စေဝ မာလာဂန္ဓူပဟာရာဒီဟိ စ သုခဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေန္တေသုပိ ဥပေက္ခံ အနတိဝတ္တန္တဿ **ဥပေက္ခာပါရမီ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **စရိယာပိဋကတော** ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧဝံ ပူရေတွာ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ဋ္ဌိတော ...

ဧကာဒသ ထေရေန ပုဋ္ဌဿ ဘဂဝတော ဗုဒ္ဓကရဏံ ဒဿေန္တေဟိ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ –

၇၈. “တဿ ပုဋ္ဌော ဝိယာကာသိ၊ ကရဝီကမဓုရဂိရော။
နိဗ္ဗာပယန္တော ဟဒယံ၊ ဟာသယန္တော သဒေဝကံ။

၇၉. ‘‘အတီတဗုဒ္ဓာနံ ဇိနာနံ ဒေသိတံ၊ နိကီလိတံ ဗုဒ္ဓပရမ္ပရာဂတံ။
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဂတာယ ဗုဒ္ဓိယာ၊ ပကာသယီ လောကဟိတံ သဒေဝကေ’’တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **တဿ ပုဋ္ဌော ဝိယာကာသီ** တိ တေန ဓမ္မသေနာပတိနာ ပုဋ္ဌော ဟုတ္ဝာ တဿ ဗျာကာသိ, အတ္တနော အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ အဘိသမ္ဗောဓိပရိယောသာနံ သဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓဝံသံ ကထေသီတိ အတ္ထော။ **ကရဝီကမဓုရဂိရောတိ** ကရဝီကသကုဏဿ ဝိယ မဓုရာ ဂိရာ ယဿ သော ကရဝီကမဓုရဂိရော, ကရဝီကမဓုရမဉ္ဇုဿရောတိ အတ္ထော။ တတ္ရိဒံ ကရဝီကာနံ မဓုရဿရတာ – ကရဝီကသကုဏာ ကိရ မဓုရရသံ အမ္ဗပက္ကံ မုခတုဏ္ဍကေန ပဟာရိတ္ဝာ ပဂ္ဃရိတံ ဖလရသံ ပိဝိတ္ဝာ ပက္ခေန တာဠံ ဒတ္ဝာ ဝိကူဇမာနေ စတုပ္ပဒာ မဒမတ္တာ ဝိယ လဠိတုံ အာရဘန္တိ, ဂောစရပသုတာပိ စတုပ္ပဒဂဏာ မုခဂတာနိပိ တိဏာနိ ဆဍ္ဍေတ္ဝာ တံ နာဒံ သုဏန္တိ, တဋ္ဌမိဂ ခုဒ္ဒကမိဂေ အနုဗန္ဓမာနာ ဥက္ခိတ္တံ ဟာဒံ အနိက္ခိပိတ္ဝာ စိတ္တကတာ ဝိယ တိဋ္ဌန္တိ, အနုဗန္ဓမိဂာပိ မရဏဘယံ ဟိတ္ဝာ တိဋ္ဌန္တိ, အာကာသေ ပက္ခန္ဒန္တာ ပက္ခိနောပိ ပက္ခေ ပသာရေတ္ဝာ တိဋ္ဌန္တိ, ဥဒကေ မစ္ဆာပိ ကဏ္ဏပဋလံ အစာလေန္တာ တံ သဒ္ဒံ သုဏမာနာ တိဋ္ဌန္တိ။ ဧဝံ မဓုရဿရာ ကရဝီကာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၆)။ **နိဗ္ဗာပယန္တော ဟဒယ** န္တိ ကိလေသဂ္ဂိသန္တတ္တသဗ္ဗဇနမာနသံ ဓမ္မကထာမတဓာရာယ သိတိဘာဝံ ဇနယန္တောတိ အတ္ထော။ **ဟာသယန္တော** တိ တောသယန္တော။ **သဒေဝက**န္တိ သဒေဝကံ လောကံ။

အတီတဗုဒ္ဓါနန္တိ အတီတာနံ ဗုဒ္ဓာနံ။ အမ္ဟာကံ ဘဂဝတော အဘိနီဟာရဿ ပုရတော ပန တဏှင်္ကရော မေဓင်္ကရော သရဏင်္ကရော ဒီပင်္ကရောတိ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသံ အပရဘာဂေ ကောဏ္ဍဉ္ဉာဒယော တေဝီသတိ ဗုဒ္ဓါတိ သဗ္ဗေ ဒီပင်္ကရာဒယော စတုဝီသတိ ဗုဒ္ဓါ ဣဓ ‘‘အတီတဗုဒ္ဓါ’’တိ အဓိပ္ပေတာ, တေသံ အတီတဗုဒ္ဓါနံ။ **ဇိနာန**န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **ဒေသိတ**န္တိ ကထိတံ။ စတုဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ စတုသစ္စပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မကထံ။ **နိကီလိတ**န္တိ တေသံ စရိတံ ကပ္ပဇာတိကေတ္တာယုဗောဓိသာဝကသန္နိပာတဥပဋ္ဌာကမာတာပိတုပုတ္တဘရိယာပရိစ္ဆေဒာဒိကံ နိကီလိတံ နာမ။ **ဗုဒ္ဓပရမ္ပရာဂတ** န္တိ ဒီပင်္ကရဒသဗလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကဿပပရမ္ပရတော အာဂတံ ဒေသိတံ နိကီလိတံ တတိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဂတာယ ဗုဒ္ဓိယာ** တိ ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယောတိ (မ. နိ. ၁.၁၄၈, ၃၈၄, ၄၂၁; ၂.၂၃၃; ၃.၈၂; ဟရာ. ၁၂) ဧဝံ ဝိဘတ္တံ ပုဗ္ဗေ နိဝုဋ္ဌက္ခန္ဓသန္တာနသင်္ခါတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဂတာ ဥပဂတာ တာယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဂတာယ ဗုဒ္ဓိယာ, ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေနာတိ အတ္ထော။ **ပကာသယီ**တိ ဗျာကာသိ။ **လောကဟိတ**န္တိ သဗ္ဗလောကဟိတံ ဗုဒ္ဓဝံသံ။ **သဒေဝကေ**တိ သဒေဝကေ လောကေတိ အတ္ထော။

၈၀. အထ ဘဂဝတာ ကရုဏာသီတလေန ဟဒယေန သဒေဝကံ လောကံ သဝနေ နိယောဇေန္တော **‘‘ပီတိပါမောဇ္ဇဇနန’’**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပီတိပါမောဇ္ဇဇနန** န္တိ ပီတိပါမောဇ္ဇကရံ ပီတိယာ ပုဗ္ဗဘာဂံ ပါမောဇ္ဇံ, ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ ဇနနန္တိ အတ္ထော။ **သောကသလ္လဝိနောဒန** န္တိ သောကသင်္ခါတာနံ သလ္လာနံ ဝိနောဒနံ ဝိဒ္ဓံသနံ။ **သဗ္ဗသမ္ပတ္တိပဋိလာဘ**န္တိ သဗ္ဗာပိ ဒေဝမနုဿသမ္ပတ္တိအာဒယော သမ္ပတ္တိယော ပဋိလာဘန္တိ ဧတေနာတိ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိပဋိလာဘော, တံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိပဋိလာဘံ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနန္တိ အတ္ထော။ **စိတ္တီကတွာ** တိ စိတ္တေ ကတွာ, ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ ပုရက္ခတွာတိ အတ္ထော။ **သုဏာထာ**တိ နိသာမေထ နိဗောဓထ။ **မေ**တိ မမ။

၈၁. **မဒနိမ္မဒန** န္တိ ဇာတိမဒါဒိနံ သဗ္ဗမဒာနံ နိမ္မဒနကရံ။ **သောကနုဒ**န္တိ သောကော နာမ ဉာတိဗျသနာဒီဟိ ဖုဋ္ဌဿ စိတ္တသန္တာပေါ။ ကိဉ္စာပိ အတ္ထတော ဒေါမနဿမေဝ ဟောတိ, ဧဝံ သန္တေပိ အန္တောနိဇ္ဈာနလက္ခဏော, စေတသော ပရိနိဇ္ဈာယနရသော, အနုသောစနပစ္စုပဋ္ဌာနော, တံ သောကံ နုဒတီတိ သောကနုဒော, တံ သောကနုဒံ။ **သံသာရပရိမောစန**န္တိ သံသာရဗန္ဓနတော ပရိမောစနကရံ။ ‘‘သံသာရသမတိက္ကမ’’န္တိပိ ပါဌော, တဿ သံသာရသမတိက္ကမကရန္တိ အတ္ထော။

သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယ န္တိ ဧတ္ထ **ဒုက္ခ**-သဒ္ဒေါ ဒုက္ခဝေဒနာ-ဒုက္ခဝတ္ထု-ဒုက္ခာရမ္မဏ-ဒုက္ခပစ္စယ-ဒုက္ခဋ္ဌာနာဒီသု ဒိဿတိ။ အယဉ္ဟိ ‘‘ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၂; မ. နိ. ၁.၃၈၃, ၄၃၀; ဟရာ. ၁၁) ဒုက္ခဝေဒနာယံ ဒိဿတိ။ ‘‘ဇာတိပိ ဒုက္ခာ ဇရာပိ ဒုက္ခာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁) ဒုက္ခဝတ္ထုသ္မိံ။ ‘‘ယသ္မာ စ ခေါ, မဟာလိ, ရူပံ ဒုက္ခံ ဒုက္ခာနုပတိတံ ဒုက္ခာဝက္ကန္တ’’န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၆၀) ဒုက္ခာရမ္မဏေ။ ‘‘ဒုက္ခော ပာပဿ ဥစ္စယော’’တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၁၇) ဒုက္ခပစ္စယေ။ ‘‘ယာဝဉ္စိဒံ, ဘိက္ခဝေ, န သုကရာ အက္ခာနေန ပာပုဏိတုံ ယာဝ ဒုက္ခ

ခာ နိရယာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၅၀) ဒုက္ခဋ္ဌာနေ။ ဣဓ ပနာယံ ဒုက္ခဝတ္ထုသ္မိံ ဒုက္ခပစ္စယေပိ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တသ္မာ ဇာတိအာဒိသဗ္ဗဒုက္ခက္ခယကရန္တိ အတ္ထော (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၂ အာဒယော)။ **မဂ္ဂ**န္တိ တတ္ထ ကုသလတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂီယတိ, ကိလေသေ တ မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ မဂ္ဂေါတိ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာ ဝုစ္စတိ, တံ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂဘူတံ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနံ။ **သက္ကစ္စ**န္တိ သက္ကစ္စံ စိတ္တီကတွာ, ဩဟိတသောတာ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **ပဋိပဇ္ဇထာ**တိ အဓိတိဋ္ဌထ, သုဏာထာတိ အတ္ထော။ အထ တ ပီတိပါမောဇ္ဇဇနနံ သောကသလ္လဝိနောဒနံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိပဋိလာဘဟေတုဘူတံ ဣမံ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနံ သုတွာ ဣဒါနိ မဒနိမ္မဒနာဒိဂုဏဝိသေသာဝဟံ သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယံ ဗုဒ္ဓဘာဝမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇထာတိ သဗ္ဗေသံ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပဏိဓာယ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေတာတိ။

ဣတိ မဓုရတ္ထဝိလာသိနိယာ ဗုဒ္ဓဝံသ-အဋ္ဌကထာယ

ရတနစင်္ကမနကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ သဗ္ဗာကာရေန အဗ္ဘန္တရနိဒါနဿတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂. သုမေဓပတ္ထနာကထာဝဏ္ဏနာ

ဣဒါနိ –

၁-၂. “ကပ္ပေ စ သတသဟဿေ၊ စတုရော စ အသင်္ချိယေ။
အမရံ နာမ နဂရံ၊ ဒဿနေယျံ မနောရမ”န္တိ။ –

အာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ ဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာယ ဩကာသော အနုပ္ပတ္တော။ သာ ပနေသာ ဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ ယသ္မာ သုတ္တနိက္ခေပံ ဝိစာရေတွာ ဝုစ္စမာနာ ပာကဋာ ဟောတိ, တသ္မာ သုတ္တနိက္ခေပဝိစာရဏာ တာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စတ္တာရော ဟိ သုတ္တနိက္ခေပာ အတ္တဇ္ဈာသယော ပရဇ္ဈာသယော ပုစ္ဆာဝသိကော အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကောတိ။ တတ္ထ ယာနိ သုတ္တာနိ ဘဂဝတာ ပရေဟိ အနဇ္ဈိဋ္ဌော ကေဝလံ အတ္တနော အဇ္ဈာသယေန ကထေသိ။ သေယျထိဒံ – **အာကင်္ခေယျသုတ္တံ** (မ. နိ. ၁.၆၄ အာဒယော) **ဝတ္ထသုတ္တ**န္တိ (မ. နိ. ၁.၇၀ အာဒယော) ဧဝမာဒီနိ, တေသံ **အတ္တဇ္ဈာသယော** နိက္ခေပေါ။

ယာနိ ပန “ပရိပက္ကာ ခော ရာဟုလဿ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ, ယံနူနာဟံ ရာဟုလံ ဥတ္တရိ အာသဝါနံ ခယေ ဝိနေယျ”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၁၂၁) ဧဝံ ပရေသံ အဇ္ဈာသယံ ခန္တိံ မနံ ဗုဇ္ဈနကဘာဝဉ္စ ဩလောကေတွာ ပရဇ္ဈာသယဝသေန ကထိတာနိ။ သေယျထိဒံ – **ရာဟုလောဝါဒသုတ္တံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တ**န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃ အာဒယော; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဧဝမာဒီနိ, တေသံ **ပရဇ္ဈာသယော** နိက္ခေပေါ။

ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ တေ တေ ဒေဝမနုဿာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ ပုဋ္ဌေန ပန ဘဂဝတာ ယာနိ ကထိတာနိ **ဒေဝတာသံယုတ္တ** (သံ. နိ. ၁.၁ အာဒယော) **ဗောဇ္ဈင်္ဂသံယုတ္တာ**ဒီနိ (သံ. နိ. ၅.၁၈၂ အာဒယော) တေသံ **ပုစ္ဆာဝသိကော** နိက္ခေပေါ။

ယာနိ တ ပန ဥပ္ပန္နံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဒေသိတာနိ ဓမ္မဒါယာဒ- (မ. နိ. ၁.၂၉ အာဒယော) ပုတ္တမံသူပမာဒီနိ (သံ. နိ. ၂.၆၃), တေသံ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော** နိက္ခေပေါ။ ဧဝမေတေသု စတူသု သုတ္တနိက္ခေပေသု ဣမဿ ဗုဒ္ဓဝံသဿ ပုစ္ဆာဝသိကော နိက္ခေပေါ။ ပုစ္ဆာဝသေန ဟိ ဘဂဝတာ အယံ နိက္ခိတ္တော။ ကဿ ပုစ္ဆာဝသေန? အာယသ္မတော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ။ ဝုတ္တဉှေတံ အသီတိ နိအနသီတိ ဧဝ –

“သာရိပုတ္တော မဟာပညော၊ သမာဓိဈာနကောဝိဒေါ။
ပညာယ ပာရမိပ္ပတ္တော၊ ပုစ္ဆတိ လောကနာယကံ။
ကီဒိသော တေ မဟာဝီရ၊ အဘိနီဟာရော နရုတ္တမာ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၇၄-၇၅) –

အာဒိ။ တေနေသာ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာ ပုစ္ဆာဝသိကာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ **ကပ္ပေ စ သတသဟဿေ** တိ ဧတ္ထ **ကပ္ပ** -သဒ္ဒော ပနာယံ အဘိသဒ္ဒဟနတေဟာရကာလပညတ္တိဆေဒနဝိကပ္ပနလေသသမန္တဘာဝအာယုကပ္ပမဟာကပ္ပာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟိ “ဩကပ္ပနီယမေတံ ဘောတော ဂေါတမဿ။ ယထာ တံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၈၇) အဘိသဒ္ဒဟနေ ဒိဿတိ။ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ သမဏကပ္ပေဟိ ဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတု”န္တိ ဧဝမာဒီသု (စူဠဝ. ၂၅၀) တေဟာရေ။ “ယေန သုဒံ နိစ္စကပ္ပံ ဝိဟရာမီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၈၇) ကာလေ။ “ဣစ္စာယသ္မာ ကပ္ပော”တိ (သု. နိ. ၁၀၉၈; စူဠနိ. ကပ္ပမာဏဝပုစ္ဆာ ၁၁၇; ကပ္ပမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၆၁) စ, “နိဂြောဓကပ္ပော ဣတိ တဿ နာမံ, တယာ ကတံ ဘဂဝတ ဗြာဟ္မဏဿာ”တိ စ ဧဝမာဒီသု (သု. နိ. ၃၄၆) ပညတ္တိယံ။ “အလင်္ကတော ကပ္ပိတကေသမဿူ”တိ ဧဝမာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၂.၁၃၆၈) ဆေဒနေ။ “ကပ္ပတိ ဒွင်္ဂုလကပ္ပော”တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၄၄၆) ဝိကပ္ပေ။ “အတ္ထိ ကပ္ပော နိပဇ္ဇိတု”န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၈၀) လေသေ။ “ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ”တိအာဒီသု သမန္တဘာဝေ။ “တိဋ္ဌတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ကပ္ပံ, တိဋ္ဌတု သုဂတော ကပ္ပ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၇၈; ဥဒါ. ၅၁) ဧတ္ထ အာယုကပ္ပေ။ “ကိံ ဒီဃော နု ခော, ဘန္တေ

တေ, ကပ္ပော”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂၈-၁၂၉) ဧတ္ထ မဟာကပ္ပေါ။ အာဒိသဒ္ဒေန “သတ္ထုကပ္ပေန ဝတ ကိရ, ဘော, မယံ သာဝကေန သဒ္ဓိံ မန္တယမာနာ န ဇာနိမှာ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၆၀) ဧတ္ထ ပဋိဘာဂေ။ “ကပ္ပော နဋ္ဌော ဟောတိ။ ကပ္ပကတောကာသော ဇိဏ္ဏော ဟောတီ”တိ (ပါစိ. ၃၇၁) ဧတ္ထ ဝိနယကပ္ပေ။ ဣဓ ပန မဟာကပ္ပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တသ္မာ ကပ္ပေ စ သတသဟဿေတိ မဟာကပ္ပာနံ သတသဟဿာနန္တိ အတ္ထော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉; ၃.၂၇၅; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၁၂၈; ခု. ပ. အဋ္ဌ. ၅.မင်္ဂလသုတ္တ, ဧဝမိစ္စာဒိပါဌဝဏ္ဏနာ; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာ; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ.၁; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ)။ **စတုရော စ အသင်္ချိယေ** တိ “စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ”တိ ဝစနသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေတိ အတ္ထော။ **အမရံ နာမ နဂရ**န္တိ “အမရ”န္တိ စ “အမရဝတီ”တိ စ လဒ္ဓနာမံ နဂရံ အဟောသိ။ ကေစိ ပနေတ္ထ အညေနာပိ ပကာရေန ဝဏ္ဏယန္တိ, ကိံ တေဟိ, နာမမတ္တံ ပနေတံ တဿ နဂရဿ။ **ဒဿနေယျ**န္တိ သုဝိဘတ္တဝိစိတ္တ-စစ္စရဒ္ဓတရ-စတုက္ကသိင်္ဃာဋက-ပါကာရ-ပရိက္ခေပပါသာဒ- ဟမ္မိယ-ဘဝန-သမလင်္ကတတ္တာ ဒဿနီယံ။ **မနောရမ**န္တိ သမသုစိပရမရမဏီယဘူမိဘာဂတ္တာ ဆာယူဒကသမ္ပန္နတ္တာ သုလဘာဟာရတ္တာ သဗ္ဗောပကရဏယုတ္တတ္တာ စ သမိဒ္ဓတ္တာ ဒေဝမနုဿာဒီနံ မနော ရမယတီတိ မနောရမံ။

ဒသဟိ သဒ္ဒေဟိ အဝိဝိတ္တန္တိ ဟတ္ထိသဒ္ဒေန အဿသဒ္ဒေန ရထသဒ္ဒေန ဘေရိသဒ္ဒေန သင်္ခသဒ္ဒေန မုဒိင်္ဂသဒ္ဒေန ဝီဏာသဒ္ဒေန ဂီတသဒ္ဒေန သမ္မတာဠသဒ္ဒေန “ဘုဉ္ဇထ ပိဝထ ခါဒထာ”တိ ဒသမေန သဒ္ဒေနာတိ; ဣမေဟိ ဒသဟိ သဒ္ဒေဟိ အဝိဝိတ္တံ အဟောသိ, သဗ္ဗကာလံ အနုပမုဿဝသမဇ္ဇနာဋကာ ကီဠန္တီတိ အတ္ထော။ **အန္နပါန သမာယုတ**န္တိ အန္နေန စတုဗ္ဗိဓေနာဟာရေန စ ပါနေန စ သုဋ္ဌု အာယုတံ အန္နပါနသမာယုတံ, ဣမိနာ သုဘိက္ခတာ ဒဿိတာ, ဗဟုအန္နပါနသမာယုတန္တိ အတ္ထော။

ဣဓာနိ တေ ဒသ သဒ္ဒေ ဝတ္ထုတော ဒဿနတ္ထံ –

“ဟတ္ထိသဒ္ဒံ အဿသဒ္ဒံ၊ ဘေရိသင်္ခရထာနိ စ။
ခါဒထ ပိဝထ စေဝ၊ အန္နပါနေန ဃောသိတ”န္တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဟတ္ထိသဒ္ဒ**န္တိ ဟတ္ထီနံ ကောဉ္စနာဒသဒ္ဒေန, ကရဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေ နယော သေသပဒေသုပိ။ **ဘေရိသင်္ခရထာနိ စာ** တိ ဘေရိသဒ္ဒေန စ သင်္ခသဒ္ဒေန စ ရထသဒ္ဒေန စာတိ အတ္ထော။ လိင်္ဂဝိပရိယာသေန ဝုတ္တံ, ‘ခါဒထ ပိဝထာ’တိ ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တေန အန္နပါနပဋိသံယုတ္တေန ဃောသိတံ အဘိနာဒိတန္တိ အတ္ထော။ ဧတ္ထာဟ – တေသံ ပန သဒ္ဒာနံ ကေဒေသောဝ ဒဿိတော, န သကလောတိ? န ကေဒေသော သကလော ဒသဝိဓော ဒဿိတောဝ။ ကထံ? ဘေရိသဒ္ဒေန မုဒိင်္ဂသဒ္ဒော သင်္ဂဟိတော, သင်္ခသဒ္ဒေန ဝီဏာဂီတသမ္မတာဠသဒ္ဒာ သင်္ဂဟိတာတိ ဒသေဝ ဒဿိတာ။

ဧဝံ ဧကေန ပရိယာယေန နဂရသမ္ပတ္တိံ ဝဏ္ဏေတွာ ပုန တမေဝ ဒဿေတုံ –

၃. “နဂရံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နံ၊ သဗ္ဗကမ္မမုပါဂတံ၊ သတ္တရတနသမ္ပန္နံ၊ နာနာဇနသမာကုလံ။
သမိဒ္ဓံ ဒေဝနဂရံဝ၊ အာဝါသံ ပုညကမ္မိန”န္တိ။ – ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္န**န္တိ ပါကာရဂေါပုရဋ္ဋာလကာဒိသဗ္ဗနဂရာဝယဝသမ္ပန္နံ, ပရိပုဏ္ဏသဗ္ဗဝိတ္တူပကရဏဓနဓညတိဏကဋ္ဌောဒကန္တိ ဝါ အတ္ထော။ **သဗ္ဗကမ္မမုပါဂတ**န္တိ သဗ္ဗကမ္မန္တေန ဥပဂတံ, သမုပဂတသဗ္ဗကမ္မန္တန္တိ အတ္ထော။ **သတ္တရတနသမ္ပန္န**န္တိ ပရိပုဏ္ဏမုတ္တာဒိသတ္တရတနံ, စက္ကဝတ္တိနိဝါသဘူမိတော ဝါ ဟတ္ထိရတနာဒီဟိ သတ္တရတနေဟိ သမ္ပန္နံ။ **နာနာဇနသမာကုလ**န္တိ နာနာဝိဓဒေသဘာသေဟိ ဇနေဟိ သမာကုလံ။ **သမိဒ္ဓ**န္တိ မနုဿောပဘောဂသဗ္ဗောပကရဏေဟိ သမိဒ္ဓံ ဖီတံ။ **ဒေဝနဂရံ ဝါ**တိ ဒေဝနဂရံ ဝိယ အာလကမန္ဒာ ဝိယ အမရဝတီ သမိဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာဝါသံ ပုညကမ္မိန**န္တိ အာဝသန္တိ ဧတ္ထ ပုညကမ္မိနော ဇနာတိ အာဝါသော။ “အာဝါသော”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “အာဝါသ”န္တိ လိင်္ဂဘေဒံ ကတွာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပညာယတိ တေနာတိ ပုညံ, ကုလရူပမဟာဘောဂိဿရိယဝသေန ပညာယတီတိ အတ္ထော။ ပုနာတီတိ ဝါ ပုညံ။ သဗ္ဗကုသလမလရဇာပဝါဟကတ္တာ ပုညံ ကမ္မံ ယေသံ အတ္ထိ တေ ပုညကမ္မိနော, တေသံ ပုညကမ္မိနံ အာဝါသဘူတန္တိ အတ္ထော။

တတ္ထ **သုမေဓော** နာမ ဗ္ရာဟ္မဏော ပဋိဝသတိ ဉဘတော သုဇာတော မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ အက္ခိတ္တော အနုပကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန, အဘိရူပေ ဒဿနီယော ပာသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော, သော တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပာရဂူ အဟောသိ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဥ္စမာနံ ပဒကော ဝေယျာကရဏော အနဝယော လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု။ တဿ ပန ဒဟရကာလေယေဝ မာတာပိတရော ကာလမကံသု။ အထဿ ရာသိဝဍ္ဎကော အမစ္စော အာယပေါတ္ထကံ အာဟရိတွာ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမုတ္တာဒိဘရိတဂဗ္ဘေ ဝိဝရိတွာ – ''ဧတ္တကံ တေ, ကုမာရ, မာတု သန္တကံ, ဧတ္တကံ ပိတု သန္တကံ, ဧတ္တကံ အယျကပယျကာန''န္တိ ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ ဓနံ အာစိက္ခိတွာ – ''ဧတံ ပဋိပဇ္ဇာဟီ''တိ နိယျာတေသိ။ သော ''သာဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပုညာနိ ကရောန္တော အကာရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. ''နဂရေ အမရဝတိယာ၊ သုမေဓော နာမ ဗ္ရာဟ္မဏော။
အနေကကောဋိသန္နိစယော၊ ပဟူတဓနဓညဝါ။

၅. ''အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပာရဂူ။
လက္ခဏေ ဣတိဟာသေ စ၊ သဓမ္မေ ပာရမိံ ဂတော''တိ။

တတ္ထ **နဂရေ အမရဝတိယာ**တိ အမရဝတီသင်္ခါတေ နဂရေ။ **သုမေဓော နာမာ**တိ ဧတ္ထ ''မေဓာ''တိ ပညာ ဝုစ္စတိ။ သာ တဿ သုန္ဒရာ ပသတ္ထာတိ သုမေဓောတိ ပညာယိတ္ထ။ **ဗ္ရာဟ္မဏော** တိ ဗ္ရဟ္မံ အဏတိ သိက္ခတီတိ ဗ္ရာဟ္မဏော, မန္တေ သဇ္ဈာယတီတိ အတ္ထော ။ အက္ခရစိန္တကာ ပန ''ဗ္ရဟ္မုနော အပစ္စံ ဗ္ရာဟ္မဏော''တိ ဝဒန္တိ။ အရိယာ ပန ဗာဟိတပာပတ္တာ ဗ္ရာဟ္မဏာတိ။ **အနေကကောဋိသန္နိစယော** တိ ကောဋီနံ သန္နိစယော ကောဋိသန္နိစယော, အနေကော ကောဋိသန္နိစယော ယဿ သောယံ အနေကကောဋိသန္နိစယော, အနေကကောဋိ ဓနသန္နိစယောတိ အတ္ထော။ **ပဟူတဓနဓညဝါ**တိ ဗဟုလဓနဓညဝါ။ ပုရိမံ ဘူမိဂတဂဗ္ဘဂတဓနဓညဝသေန ဝုတ္တံ, ဣဒံ နိစ္စပရိဘောဂူပဂတဓနဓညဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဇ္ဈာယကော တိ န ဈာယတီတိ အဇ္ဈာယကော, ဈာနဘာဝနာရဟိတောတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ''န ဒါနိမေ ဈာယန္တီတိ။ န ဒါနိမေ ဈာယန္တီတိ ခော, ဝါသေဋ္ဌ, 'အဇ္ဈာယကာ အဇ္ဈာယကာ' တွေဝ တတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၃၂) ဧဝံ ပဌမကပ္ပိကကာလေ ဈာနဝိရဟိတာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဂရဟဝစနံ ဥပ္ပန္နံ။ ဣဒါနိ မန္တေ ဈာယတီတိ အဇ္ဈာယကော, မန္တေ ပရိဝတ္တေတီတိ ဣမိနာ အတ္ထေန ပသံသဝစနံ ကတွာ ဝေါဟရန္တိ။ မန္တေ ဓာရေတီတိ **မန္တဓရော** ။ **တိဏ္ဏံ ဝေဒါန** န္တိ ဣရုဝေဒယဇုဝေဒသာမဝေဒါနံ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ။ အယံ ပန **ဝေဒ**-သဒ္ဒော ဉာဏသောမနဿဂန္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ – ''ယံ ဗ္ရာဟ္မဏံ ဝေဒဂုမာဘိဇညာ, အကိဉ္စနံ ကာမဘဝေ အသတ္တ''န္တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၀၆၅) ဉာဏေ ဒိဿတိ။ ''ယေ ဝေဒဇာတာ ဝိစရန္တိ လောကေ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၅၇) သောမနဿေ။ ''တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပာရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာန''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၆) ဂန္ထေ။ ဣဓာပိ ဂန္ထေ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၄. ၁.၇၅)။ **ပါရဂူ**တိ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ဩဋ္ဌပဟတကရဏမတ္တေန ပါရံ ဂတောတိ ပါရဂူ။ **လက္ခဏေ** တိ ဣတ္ထိလက္ခဏပုရိသလက္ခဏမဟာပုရိသလက္ခဏာဒိကေ လက္ခဏေ။ **ဣတိဟာသေ**တိ ဣတိဟ အာသ, ဣတိဟ အာသာတိ ဤဒိသဝစနပဋိသံယုတ္တေ ပုရာဏသင်္ခါတေ ဂန္ထဝိသေသေ။ **သဓမ္မေ** တိ ဗ္ရာဟ္မဏာနံ သကေ ဓမ္မေ, သကေ အာစရိယကေ ဝါ။ **ပါရမိံ ဂတော**တိ ပါရံ ဂတော, ဒိသာပါမောက္ခော အာစရိယော အဟောသီတိ အတ္ထော။

အထေကဒိဝသံ သော ဒသဂုဏဂဏာရာမိတပဏ္ဍိတော သုမေဓပဏ္ဍိတော ဥပရိပါသာဒဝရတလေ ရဟောဂတော ဟုတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသိန္နော စိန္တေသိ – ''ပုနဗ္ဘဝေ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ နာမ ဒုက္ခံ, တထာ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ သရီရဘေဒနံ, အဟဉ္စ ဇာတိဓမ္မော, ဇရာဓမ္မော, ဗျာဓိဓမ္မော, မရဏဓမ္မော, ဧဝံဘူတေန မယာ အဇာတိံ အဇရံ အဗျာဓိံ အမရဏံ သုခံ သီတံ နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသိတုံ ဝဋ္ဋတိ, အဝဿံ ဘဝတော မုစ္စိတွာ နိဗ္ဗာနဂါမိနာ ဧကေန မဂ္ဂေန ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. ''ရဟောဂတော နိသီဒိတွာ၊ ဧဝံ စိန္တေသဟံ တဒါ။
ဒုက္ခော ပုနဗ္ဘဝေါ နာမ၊ သရီရဿ စ ဘေဒနံ။

၇. ‘‘ဇာတိဓမ္မော ဇရာဓမ္မော၊ ဗျာဓိဓမ္မော သဟံ တဒါ။
အဇရံ အမရံ ခေမံ၊ ပရိယေသိဿာမိ နိဗ္ဗုတိံ။

၈. ‘‘ယံနူနိမံ ပူတိကာယံ၊ နာနာကုဏပပူရိတံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆေယျံ၊ အနပေက္ခော အနတ္ထိကော။

၉. ‘‘အတ္ထိ ဟေဟိတိ သော မဂ္ဂေါ၊ န သော သက္ကာ န ဟေတုယေ။
ပရိယေသိဿာမိ တံ မဂ္ဂံ၊ ဘဝတော ပရိမုတ္တိယာ’’တိ။

တတ္ထ ပန ကထာသမ္ဗန္ဓတ္ထံ အနုတ္တာနပဒအနုမတ္တဉ္စ ဝတွာဝ ဂမိဿာမ။ တတ္ထ **ရဟောဂတော**တိ ရဟသိ ဂတော, ရဟသိ ဌာနေ နိသိန္နော။ **ဧဝံ စိန္တေသဟ**န္တိ ဧဝံ စိန္တေသိံ အဟံ။ ဝေန္တိ ဣမိနာ စိန္တနာကာရံ ဒဿေတိ။ **တဒါ**တိ တသ္မိံ သုမေဓပဏ္ဍိတကာလေ။ ‘‘ဧဝံ စိန္တေသဟ’’န္တိ ဘဂဝတ ဣမိနာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ သုမေဓပဏ္ဍိတံ ဧကတ္တံ ကရောတိ။ တသ္မာ တဒါ သော သုမေဓော အဟမေဝါတိ ပကာသေန္တော ‘‘ဧဝံ စိန္တေသဟံ တဒါ’’တိ ဘဂဝတ ဥတ္တမ ပုရိသဝသေနာဟ။ **ဇာတိဓမ္မော**တိ ဇာတိသဘာဝေါ။ သေ နယော သေသပဒေသုပိ။ **နိဗ္ဗုတိ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။

ယံနူနာတိ ပရိဝိတက္ကနတ္ထေ နိပါတော, ယဒိ ပနာဟန္တိ အတ္ထော။ **ပူတိကာယ**န္တိ ပူတိဘူတံ ကာယံ။ **နာနာကုဏပပူရိတ**န္တိ မုတ္တ-ကရီသ-ပုဗ္ဗလောဟိတ-ပိတ္တ-သေမှ-ခေဠသိင်္ဃာဏိကာဒိအနေကကုဏပပူရိတံ။ **အနပေက္ခော** တိ အနာလယော။ **အတ္ထိ** တိ အဝဿံ ဥပလဗ္ဘတိ။ **ဟေဟိတီ**တိ ဘဝိဿတိ, ပရိဝိတက္ကနဝစနမိဒံ။ **န သော သက္ကာ န ဟေတုယေ**တိ တေန မဂ္ဂေန န သက္ကာ န ဘဝိတုံ။ သော ပန မဂ္ဂေ **ဟေတုယေ**တိ ဟေတုဘာတယ န န ဟောတိ, ဟေတုယေတတိ အတ္ထော။ **ဘဝတော ပရိမုတ္တိယာ** တိ ဘဝဗန္ဓနဝိမုတ္တိယာတိ အတ္ထော။

ဣအနိ အတ္တနာ ပရိဝိတက္ကိတမတ္ထံ သမ္မာဒယိတုံ **‘‘ယထာပီ’’**တိ အာဒိမာဟ။ ယထာ ဟိ လောကေ ဒုက္ခဿ ပဋိပက္ခဘူတံ သုခံ နာမ အတ္ထိ, ဧဝံ ဘဝေ သတိ တပ္ပဋိပက္ခေန ဝိဘဝေနာပိ ဘဝိတဗ္ဗံ, ယထာ စ ဥဏှေ သတိ တဿ ဝူပသမဘူတံ သီတလမ္ပိ အတ္ထိ, ဧဝံ ရာဂါဒိအဂ္ဂီနံ ဝူပသမေန နိဗ္ဗာနေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ဟာပဿ လာမကဿ သ ဓမ္မဿ ပဋိပက္ခဘူတော ကလျာဏော အနဝဇ္ဇဓမ္မောပိ အတ္ထိယေဝ, ဧဝမေဝ ဟာပိကာယ ဇာတိယာ သတိ သဗ္ဗ ဇာတိခေပနတော အဇာတိသင်္ခာတေန နိဗ္ဗာနေနာပိ ဘဝိတဗ္ဗမေဝါတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. ‘‘ယထာပိ ဒုက္ခေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ သုခံ နာမပိ ဝိဇ္ဇတိ။
ဧဝံ ဘဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ၊ ဝိဘဝေါပိစ္ဆိတဗ္ဗကော။

၁၁. ‘‘ယထာပိ ဥဏှေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ အပရံ ဝိဇ္ဇတိ သီတလံ။
ဧဝံ တိဝိဓဂ္ဂိ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ နိဗ္ဗာနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗကံ။

၁၂. ‘‘ယထာပိ ပာပေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ ကလျာဏမပိ ဝိဇ္ဇတိ။
ဧဝမေဝ ဇာတိ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ အဇာတိပိစ္ဆိတဗ္ဗက’’န္တိ။

တတ္ထ **ယထာပီ**တိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ **သုခ**န္တိ ကာယိကစေတသိကသုခံ, သုဋ္ဌု ဒုက္ခံ ခဏတီတိ သုခံ။ **ဘဝေ**တိ ဇနနေ။ **ဝိဘဝေ**တိ အဇနနံ, ဇနနေ ဝိဇ္ဇမာနေ အဇနနမ္ပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ **တိဝိဓဂ္ဂိ ဝိဇ္ဇန္တေ** တိ တိဝိဓေ ရာဂါဒိကေ အဂ္ဂိမှိ ဝိဇ္ဇမာနေတိ အတ္ထော။ **နိဗ္ဗာန** န္တိ တဿ တိဝိဓဿ ရာဂါဒိအဂ္ဂိဿ နိဗ္ဗာပနံ ဥပသမနံ နိ ဗ္ဗာနဉ္စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ **ပာပေ**တိ အကုသလေ လာမကေ။ **ကလျာဏမပီ** တိ ကုသလမပိ။ **ဧဝမေဝ**တိ ဧဝမေဝံ။ **ဇာတိ ဝိဇ္ဇန္တေ**တိ ဇာတိယာ ဝိဇ္ဇမာနာယာတိ အတ္ထော။ လိင်္ဂဘေဒဉ္စ ဝိဘတ္တိလောပဉ္စ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **အဇာတိပီ**တိ ဇာတိ ခေပနံ အဇာတိနိဗ္ဗာနမ္ပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။

အထာဟံ ပရမ္ပိ စိန္တေသိံ – ‘‘ယထာ နာမ ဂူထရာသိမှိ နိမုဂ္ဂေန ပုရိသေန ဒူရတောဝ ကမလကုဝလယပုဏ္ဍရီက သဉ္ဆန္နမဟာတံ ဝိမလသလိလံ တဠာကံ ဒိသွာ – ‘ကတရေန နု ခော မဂ္ဂေန တတ္ထ ဂန္တဗ္ဗ’န္တိ တဠာကံ ဂဝေသိတုံ ယုတ္တံ။ ယံ တဿ အဂဝေသနံ, န သော တဿ တဠာကဿ ဒောသော, တဿ ပုရိသဿေဝ ဒောသော။ ဧဝမေဝ

ကိလေသမလဓောဝနေ အမတမဟာတဠာကေ ဝိဇ္ဇမာနေ ယံ တဿ အဂဝေသနံ, န သော အမတသင်္ခါတဿ နိဗ္ဗာန မဟာတဠာကဿ ဒေါသော, ပုရိသဿေဝ ဒေါသော။ ယထာ ပန စောရေဟိ သံပရိဝါရိတော ပုရိသော ပလာယနမဂ္ဂေ ဝိဇ္ဇမာနေပိ သစေ သော န ပလာယတိ, န သော တဿ မဂ္ဂဿ ဒေါသော, တဿ ပုရိသဿေဝ ဒေါသော။ ဧဝမေဝ ကိလေသစောရေဟိ ပရိဝါရေတွာ ဂဟိတဿ ပုရိသဿ ဝိဇ္ဇမာနေယေဝ နိဗ္ဗာနမဟာနဂရကမိမ္ဟိ သိဝေ မဟာမဂ္ဂေ ဂေ တဿ မဂ္ဂဿ အဂဝေသနံ နာမ န မဂ္ဂဿ ဒေါသော, ပုရိသဿေဝ ဒေါသော။ ယထာ ဗျာဓိပီဠိတော ပုရိ သော ဝိဇ္ဇမာနေ ဗျာဓိတိကိစ္ဆကေ ဝေဇ္ဇေ သစေ တံ ဝေဇ္ဇံ ဂဝေသိတွာ တံ ဗျာဓိံ န တိကိစ္ဆာပေတိ, န သော ဝေ ဇ္ဇဿ ဒေါသော, တဿ ပုရိသဿေဝ ဒေါသော။ ဧဝမေဝ ပန ယော ကိလေသဗျာဓိပရိပီဠိတော ကိလေသဝူပသမမ ဂ္ဂကောဝိဒံ ဝိဇ္ဇမာနမေဝ အာစရိယံ န ဂဝေသတိ, တဿေဝ ဒေါသော, န ကိလေသဗျာဓိဝိနာယကဿ အာစရိယဿ သ ဒေါသော''တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၃. ''ယထာ ဂူထဂတော ပုရိသော၊ တဠာကံ ဒိသွာန ပူရိတံ။
န ဂဝေသတိ တံ တဠာကံ၊ န ဒေါသော တဠာကဿ သော။

၁၄. ''ဧဝံ ကိလေသမလဓောဝံ၊ ဝိဇ္ဇန္တေ အမတန္တဠေ။
န ဂဝေသတိ တံ တဠာကံ၊ န ဒေါသော အမတန္တဠေ။

၁၅. ''ယထာ အရီဟိ ပရိရုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇန္တေ ဂမနမ္ပထေ။
န ပလာယတိ သော ပုရိသော၊ န ဒေါသော အဉ္ဇသဿ သော။

၁၆. ''ဧဝံ ကိလေသပရိရုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇမာနေ သိဝေ ပထေ။
န ဂဝေသတိ တံ မဂ္ဂံ၊ န ဒေါသော သိဝမဉ္ဇသေ။

၁၇. ''ယထာပိ ဗျာဓိတော ပုရိသော၊ ဝိဇ္ဇမာနေ တိကိစ္ဆကေ။
န တိကိစ္ဆာပေတိ တံ ဗျာဓိံ၊ န ဒေါသော သော တိကိစ္ဆကေ။

၁၈. ''ဧဝံ ကိလေသဗျာဓီဟိ၊ ဒုက္ခိတော ပတိပီဠိတော။
န ဂဝေသတိ တံ အာစရိယံ၊ န ဒေါသော သော ဝိနာယကေ''တိ။

တတ္ထ **ဂူထဂတော**တိ ဂူထကူပဂတော, ဂူထေန ဂတော မက္ခိတော ဝါ။ **ကိလေသမလဓောဝ**န္တိ ကိလေသမလ သောဓနေ, ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ။ **အမတန္တဠေ** တိ အမတသင်္ခါတဿ တဠာကဿ, သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မဝစ နံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အနုသ္သရံ ပက္ခိပိတွာ ဝုတ္တံ။ **အရီဟီ**တိ ပစ္စတ္ထိကေဟိ။ **ပရိရုဒ္ဓေါ** တိ သမန္တတော နိရုဒ္ဓေါ။ **ဂမနမ္ပထေ**တိ ဂမနပထေ။ ဆန္ဒာဝိနာသတ္ထံ အနုသ္သရာဂမနံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **န ပလာယတီ**တိ ယဒိ န ပလာယေယျ။ **သော ပုရိသော**တိ သော စောရေဟိ ပရိရုဒ္ဓေါ ပုရိသော။ **အဉ္ဇသဿာ** တိ မဂ္ဂဿ။ မဂ္ဂဿ ဟိ –

''မဂ္ဂေါ ပန္ထော ပထော ပဇ္ဇော၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ။
နာဝါ ဥတ္တရသေတူ စ၊ ကုလ္လော စ ဘိသိ သင်္ကမော''တိ။ (စူဠနိ. ပါရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၁) –

ဗဟူနိ နာမာနိ။ သွတြာယမိဓ အဉ္ဇသနာမေန ဝုတ္တော။ **သိဝေ**တိ သဗ္ဗုပဒ္ဒဝာဘာဝတော သိဝေ။ **သိဝမဉ္ဇသေ** တိ သိဝသ္သ အဉ္ဇသဿာတိ အတ္ထော။ **တိကိစ္ဆကေ** တိ ဝေဇ္ဇေ။ **န တိကိစ္ဆာပေတီ** တိ န တိကိစ္ဆာပေယျ။ **န ဒေါသော သော တိကိစ္ဆကေ**တိ တိကိစ္ဆကဿ ဒေါသော နတ္ထိ, ဗျာဓိတဿေဝ ဒေါသောတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခိတော** တိ သဉ္ဇာတကာယိကစေတသိကဒုက္ခော။ **အာစရိယ**န္တိ မောက္ခမဂ္ဂစရိယံ။ **ဝိနာယကေ**တိ အာစရိယဿ။

ဧဝံ ပနာဟံ စိန္တေတွာ ဥတ္တရိမ္ပိ ဧဝံ စိန္တေသိံ – ''ယထာပိ မဏ္ဍနကဇာတိကော ပုရိသော ကဏ္ဌေ အာသတ္တံ ကုဏပံ ဆဍ္ဍေတွာ သုခီ ဂစ္ဆေယျ, ဧဝံ မယာပိ ဣမံ ပူတိကာယံ ဆဍ္ဍေတွာ အနပေက္ခေန နိဗ္ဗာနမဟာနဂရံ ပဝိ သိတဗ္ဗံ။ ယထာ စ နရနာရိယော ဥက္ကာရဘူမိယံ ဥစ္စာရပဿာဝံ ကတွာ န တံ ဥစ္ဆင်္ဂေန ဝါ အာဒာယ ဒသန္တေ ဝါ ဝေ ဌေတွာ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တိ, အထ ခေါ ဇိဂုစ္ဆမာနာ ဩလောကေတုမ္ပိ အနိစ္ဆန္တာ အနပေက္ခာ ဆဍ္ဍေတွာ ဂစ္ဆ

န္တိ, ဧဝံ မယာပိ ဣမံ ပူတိကာယံ အနပေက္ခေန ဆဌ္ဌေတ္တတ အမတံ နိဗ္ဗာနနဂရံ ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယထာ စ နာဝိကာ နာမ ဇဇ္ဇရံ နာဝံ ဥဒကကဟိနိံ ဆဍ္ဍေတွာ အနပေက္ခာဝ ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝမဟမ္ပိ ဣမံ နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ပဃ္ဃရန္တံ ကာယံ ဆဍ္ဍေတွာ အနပေက္ခော နိဗ္ဗာနမဟာနဂရံ ပဝိသိဿာမိ။ ယထာ စ ကောစိ ပုရိသော မုတ္တာမဏိဝေဠုရိယာဒီနိ နာနာဝိဓာနိ ရတနာနိ အာဒာယ စောရေဟိ သဒ္ဓိံ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တော အတ္တနော ရတနဝိနာသဘယေန တေ စောရေ ဆဍ္ဍေတွာ ခေမံ မဂ္ဂံ ဂဏှာတိ, ဧဝမယမ္ပိ ပူတိကာယော ရတနဝိလောပကစောရသဒိသော။ သစာဟံ ဧတ္ထ တဏှံ ကရိဿာမိ, အရိယမဂ္ဂကုသလဓမ္မရတနာနိ မေ နဿိဿန္တိ, တသ္မာ မယာ ဣမံ မဟာစောရသဒိသံ ကာယံ ဆဍ္ဍေတွာ နိဗ္ဗာနမဟာနဂရံ ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၉. ''ယထာပိ ကုဏပံ ပုရိသော, ကဏ္ဌေ ဗဒ္ဓံ ဇိဂုစ္ဆိယ။
မောစယိတွာန ဂစ္ဆေယျ, သုခီ သေရီ သယံဝသီ။

၂၀. ''တထေဝိမံ ပူတိကာယံ, နာနာကုဏပသဉ္စယံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆေယျံ, အနပေက္ခော အနတ္ထိကော။

၂၁. ''ယထာ ဥစ္စာရဋ္ဌာနမှိ, ကရီသံ နရနာရိယော။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆန္တိ, အနပေက္ခာ အနတ္ထိကာ။

၂၂. ''ဧဝမေတာဟံ ဣမံ ကာယံ, နာနာကုဏပပူရိတံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆိဿံ, ဝစ္စံ ကတွာ ယထာ ကုဋိံ။

၂၃. ''ယထာပိ ဇဇ္ဇရံ နာဝံ, ပလုဂ္ဂံ ဥဒကဟိနိံ။
သာမီ ဆဍ္ဍေတွာ ဂစ္ဆန္တိ, အနပေက္ခာ အနတ္ထိကာ။

၂၄. ''ဧဝမေတာဟံ ဣမံ ကာယံ, နဝစ္ဆိဒ္ဒံ ဓုဝဿဝံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆိဿံ, ဇိဏ္ဏနာဝံဝ သာမိကာ။

၂၅. ''ယထာပိ ပုရိသော စောရေဟိ, ဂစ္ဆန္တော ဘဏ္ဍမာဒိယ။
ဘဏ္ဍစ္ဆေဒဘယံ ဒိသွာ, ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆတိ။

၂၆. ''ဧဝမေဝ ဣမံ ကာယော, မဟာစောရသမော ဝိယ။
ပဟာယိမံ ဂမိဿာမိ, ကုသလစ္ဆေဒနာဘယာ''တိ။

တတ္ထ **ယထာပိ ကုဏပံ ပုရိသော**တိ ယထာပိ ဒဟရော ယုဝ မဏ္ဍနကဇာတိကော ပုရိသော အဟိကုဏပေန ဝါ ကုက္ကုရကုဏပေန ဝါ မနုဿကုဏပေန ဝါ ကဏ္ဌေ အာသတ္တေန အဋ္ဋိယိတွာ ဟရာယိတွာ ဇိဂုစ္ဆိတွာ တံ ကုဏပံ မောစေတွာ ဂစ္ဆေယျ။ **သုခီ**တိ သုခိတော။ **သေရီ**တိ ယထိစ္ဆကဝိဟာရီ။ **နာနာကုဏပသဉ္စယ**န္တိ အနေကဝိဓကုဏပရာသိဘူတံ ''နာနာကုဏပပူရိတ''န္တိပိ ပဌော။

ဥစ္စာရဋ္ဌာနမှိ တိ ဥစ္စာရေန္တိ ဝစ္စံ ကရောန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥစ္စာရော, ဥစ္စာရော စ သော ဌာနံ စေတိ ဥစ္စာရဋ္ဌာနံ။ အထ ဝါ ဥဿာသိယ္ယတီတိ ဥဿာသော, ဝစ္စဿေတံ နာမံ, တဿ ဌာနံ ဥဿာသဋ္ဌာနံ, တသ္မိံ **ဥဿာသဋ္ဌာနမှိ,** ဥက္ကာရဋ္ဌာနေတိ အတ္ထော။ **ဝစ္စံ ကတွာ ယထာ ကုဋိံ** န္တိ ဝစ္စံ ကတွာ ကုဋိံ နရနာရိယော ဝိယာတိ အတ္ထော။

ဇဇ္ဇရ န္တိ ဇိဏ္ဏံ။ **ပလုဂ္ဂ** န္တိ ပလုဇ္ဇိတံ, ဝိကိရန္တိန္တိ အတ္ထော။ **ဥဒကဟိနိ**န္တိ ဥဒကကဟိနိံ။ **သာမီ**တိ နာဝိကာ။ **နဝစ္ဆိဒ္ဒ** န္တိ စက္ခုသောတာဒီဟိ နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ဆိဒ္ဒာဝစ္ဆိဒ္ဒေဟိ ယုတ္တတ္တာ နဝစ္ဆိဒ္ဒံ။ **ဓုဝဿဝ**န္တိ ဓုဝနိဿန္ဒံ, နိစ္စံ ပဃ္ဃရဏသုစိန္တိ အတ္ထော။

ဘဏ္ဍမာဒိယာ တိ ယံကိဉ္စိ ရတနာဒိကံ ဘဏ္ဍံ အာဒိယ။ **ဘဏ္ဍစ္ဆေဒဘယံ ဒိသွာ**တိ ဘဏ္ဍဿ အစ္ဆိန္နနေန ဘယံ ဒိသွာတိ အတ္ထော။ **ဧဝမေဝ**တိ သော ဘဏ္ဍမာဒာယ ဂစ္ဆန္တော ပုရိသော ဝိယ။ **အယံ ကာယော**တိ အယံ ပန

ကုစ္ဆိတာနံ ပရမဇေဂုစ္ဆာနံ အာယောတိ ကာယော။ **အာယော**တိ ဥပတ္တိဌာနံ။ အာယန္တိ တတောတိ အာယော, ကုစ္ဆိတာ ကေသာဒယော။ ဣတိ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ အာယောတိ ကာယော။ **မဟာစောရသမော ဝိယာ**တိ စက္ခုအာဒီဟိ ရူပာဒီသု ပိယရူပေသု သာရဇ္ဇနာဒိဝသေန ဟဏာတိပာတာဒိန္နာဒာနာဒိစောရော ဟုတွာ သဗ္ဗကုသလံ ဝိလုမ္ပတီတိ မဟာစောရသမော။ တသ္မာ ယထာ သော ရတနဘဏ္ဍမာဒာယ စောရေဟိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော ပုရိသော တေ စောရေ ပဟာယ ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေတပ္ပမိ ဣမံ မဟာစောရသမံ ကာယံ ပဟာယ အတ္တနော သောတ္ထိဘာဝကရံ မဂ္ဂံ ဂဝေသိတုံ ဂမိဿာမီတိ အတ္ထ ထသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကုသလစ္ဆေဒနာဘယာ** တိ ကုသလဓမ္မဝိလောပနဘယေနာတိ အတ္ထော။

အထေဝံ သုမေဓပဏ္ဍိတော နာနာဝိဓာဟိ ဥပမာဟိ နေက္ခမ္မကာရဏံ စိန္တေတွာ ပုနပိ စိန္တေသိ – ''ဣမံ မဟာဓနရာသိံ သံဟရိတွာ မယှံ ပိတုပိတာမဟာဒယော ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တာ ဧကကဟာပဏမ္ပိ ဂဟေတွာ န ဂတာ, မယာ ပန ဂဟေတွာ ဂမနကာရဏံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဂန္တွာ ရညော အာရောစေသိ – ''အဟံ, မဟာရာဇ, ဇာတိဇရာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတဟဒယော အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇိဿာမိ, မယှံ အနေကကောဋိသတသဟဿံ ဓနံ အတ္ထိ, တံ ဒေဝေ ပဋိပဇ္ဇတူ''တိ။ ရာဇာ အာဟ – ''န မယှံ တေ ဓနေန အတ္ထော, တ္ဝံယေဝ ယထိစ္ဆကံ ကရောဟီ''တိ။

သော စ ''သာဓု ဒေဝ''တိ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေတွာ မဟာဇနဿ အနံ ဒတွာ ဝတ္ထုကာမေ စ ကိလေသကာမေ စ ပဟာယ အမရဝရနဂရသဒိသတော အမရနဂရတော နိက္ခမိတွာ ဧကကောဝ နာနာမိဂဂဏာဝဏ္ဏေ ဟိမဝန္တေ **ဓမ္မိကံ** နာမ ပဗ္ဗတံ နိဿာယ အဿမံ ကတွာ တတ္ထ ပဏ္ဏသာလံ ကတွာ ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတံ စင်္ကမံ မာပေတွာ အဋ္ဌဂုဏသမုပေတံ အဘိညာဗလံ သမာဟရိတုံ နဝဒောသသမန္နာဂတံ သာဋကံ ပဇဟိတွာ ဒွါဒသဂုဏသမုပာဂတံ တကစီရံ နိဝာသေတွာ ပဗ္ဗဇိ။ ဧဝံ ပန သော ပဗ္ဗဇိတော အဋ္ဌဒောသသမာကိဏ္ဏံ ပဏ္ဏသာလံ ပဟာယ ဒသဂုဏသမန္နာဂတံ ရုက္ခမူလံ ဥပဂန္တွာ သဗ္ဗဓညဝိကတိံ ပဟာယ ပဝတ္တဖလဘောဇနော ဟုတွာ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမနဝသေန ပဓာနံ ပဒဟန္တော သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေယေဝ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ ပဉ္စန္နဉ္စ အဘိညာနံ လာဘီ အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂၇. ''ဧဝါဟံ စိန္တယိတွာန၊ နေကကောဋိသတံ ဓနံ။
နာထာနာထာနံ ဒတွာန၊ ဟိမဝန္တမုပာဂမိံ။

၂၈. ''ဟိမဝန္တဿာဝိဒူရေ၊ ဓမ္မိကော နာမ ပဗ္ဗတော။
အဿမော သုကတော မယှံ၊ ပဏ္ဏသာလာ သုမာပိတာ။

၂၉. ''စင်္ကမံ တတ္ထ မာပေသိံ, ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတံ။

အဋ္ဌဂုဏသမုပေတံ၊ အဘိညာဗလမာဟရိံ။

၃၀. ''သာဋကံ ပဇဟိံ တတ္ထ၊ နဝဒောသမုပာဂတံ။
တကစီရံ နိဝာသေသိံ၊ ဒွါဒသဂုဏမုပာဂတံ။

၃၁. ''အဋ္ဌဒောသသမာကိဏ္ဏံ၊ ပဇဟိံ ပဏ္ဏသာလကံ။
ဥပာဂမိံ ရုက္ခမူလံ၊ ဂုဏေ ဒသဟုပာဂတံ။

၃၂. ''ဝါပိတံ ရောပိတံ ဓညံ၊ ပဇဟိံ နိရဝသေသတော။
အနေကဂုဏသမ္ပန္နံ၊ ပဝတ္တဖလမာဒိယိံ။

၃၃. ''တတ္ထပ္ပဓာနံ ပဒဟိံ၊ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ။
အဗ္ဘန္တရမှိ သတ္တာဟေ၊ အဘိညာဗလပာပုဏိ''န္တိ။

တတ္ထ **ဧဝါဟ**န္တိ ဧဝံ အဟံ, ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန စိန္တေတွာတိ အတ္ထော။ **နာထာနာထာန**န္တိ သနာထာနမနာထာနဉ္စ အဟုနန္တေဝ ဒလိဒ္ဒါနဉ္စ ''အတ္ထိကာ ဂဏှန္တူ''တိ သဟ ကောဋ္ဌာဂါရေဟိ ဒတွာတိ အတ္ထော။ **ဟိမဝန္တဿာဝိဒူရေ** တိ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတရာဇဿ အဝိဒူရေ သမီပေ။ **ဓမ္မိကော နာမ ပဗ္ဗတော** တိ ဧဝံနာမကော ပဗ္ဗတော။ ကသ္မာ ပနာယံ ဓမ္မိကောတိ? ယေဘုယျေန ပန ဗောဓိသတ္တာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ တံ ပဗ္ဗ

တံ ဥပနိဿာယ အဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေတုံ့တ သမတ္ထဓမ္မံ အကံသု။ တသ္မာ သမတ္ထဓမ္မဿ နိဿယဘူတတ္တာ "ဓမ္မိကော"တွေ့ဝ ဟာကဋ္ဌော အဟောသိ။ **အဿမော သုကတော မယှံ** န္တိအာဒိနာ သုမေဓပဏ္ဍိတေန အဿမပ ဏ္ဏသာလာ စင်္ကမာ သဟတ္ထာ မာပိတာ ဝိယ ဝုတ္တာ, န စ ပန သဟတ္ထာ မာပိတာ, ကိန္တု သက္ကေန ဒေဝေန ပေ သိတေ ဝိဿကမ္မုနာ ဒေဝပုတ္တေန နိမ္မိတာ။ ဘဂဝတ ပန တအ အတ္တနော ပုညာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တံ တံ သမ္ပဒံ သန္ဓာ ယ – "သာရိပုတ္တ, တသ္မိံ ပဗ္ဗတေ –

'အဿမော သုကတော မယှံ၊ ပဏ္ဏသာလာ သုမာပိတာ။
စင်္ကမံ တတ္ထ မာပေသိံ၊ ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတ''"န္တိ။ – အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ပဏ္ဏသာလာ** တိ ပဏ္ဏဆဒနသာလာ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ အဿမပဒေ။ **ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတ** န္တိ ပဉ္စ ဟိ စင်္ကမဒောသေဟိ ဝိဝဇ္ဇိတံ။ ကတမေ ပဉ္စ စင်္ကမဒောသာ နာမ? ထဒ္ဓဝိသမတာ, အန္တောရုက္ခတာ, ဂဟနစ္ဆန္နတာ, အတိသမ္ဗာဓတာ, အတိဝိသာလတာတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဒောသေဟိ ဝိဝဇ္ဇိတံ။ ဉက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဒီဃတော သဋ္ဌိရတ နော ဝိတ္ထာရတော ဒိယဍ္ဍရတနော စင်္ကမော ဝုတ္တော။ အထ တ **ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတ** န္တိ ပဉ္စဟိ နီဝရဏဒောသေဟိ ဝိဝ ဇ္ဇိတံ ပရိဟီနံ **အဘိညာဗလမာဟရိ**န္တိ ဣမိနာ ဥတ္တရပဒေန သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ, သုမေဓ ကထာ)။ **အဋ္ဌဂုဏသမုပေတ** န္တိ "ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေ သေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တေဟိ အဋ္ဌဂုဏေဟိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၄-၂၄၅; မ. နိ. ၁.၃၈၄-၃၈၆, ၄၃၁-၄၃၃; ပာရာ. ၁၂-၁၄) သမန္နာဂတံ အဘိညာဗလံ အာဟရိံ အာနေသိန္တိ အတ္ထော။

ကေစိ ပန "အဋ္ဌဟိ သမဏသုခေဟိ ဥပေတံ, အဋ္ဌိမာနိ သမဏသုခါနိ နာမ ဓနဓညပရိဂ္ဂဟာဘာဝေ, အနဝဇ္ဇပိဏ္ဍ ဥပတပရိယေသနဘာဝေ, နိဗ္ဗုတပိဏ္ဍဘုဉ္ဇနဘာဝေ, ရဋ္ဌံ ပီဠေတွာ ဓနဓညာဒီသု ဂဏှန္တေသု ရာဇပုရိသေသု ရ ဋ္ဌပီဠနကိလေသာဘာဝေ, ဥပကရဏေသု နိစ္ဆန္ဒရာဂဘာဝေ, စောရဝိလောပနေ နိဗ္ဘယဘာဝေ, ရာဇရာဇမဟာမတ္တ တေဟိ အသံသဋ္ဌဘာဝေ, စတူသု ဒိသာသု အပ္ပဋိဟတဘာဝေတိ ဣမေဟိ အဋ္ဌဟိ သမဏသုခေဟိ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူ ရေနိဒါန, သုမေဓကထာ; ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ) ဥပေတံ သမုပေတံ အဿမံ မာပေသိ"န္တိ အဿမေန သမ္ဗန္ဓံ ကတွာ ဝဒန္တိ, တံ ဟဋ္ဌိယာ န သမေတိ။

သာဋကန္တိ ဝတ္ထံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ အဿမေ။ **နဝဒောသမုပာဂတ**န္တိ, သာရိပုတ္တ, တတ္ထ ဝသန္တော အတ္တနော နိဝတ္ထပာရုတံ မဟဂ္ဃသာဋကံ **ပဇဟိံ** ပရိစ္စဇိံ။ သာဋကံ ပဇဟန္တော စ တတ္ထ နဝ ဒောသေ ဒိသွာ ပဇဟိန္တိ ဒီပေတိ။ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတာနဉ္ဟိ သာဋကသ္မိံ နဝ ဒောသာ ပကာသိတာ။ ကတမေ နဝ? သာဋကဿ မဟဂ္ဃ ဘာဝေ, ပရပဋိဗဒ္ဓဘာဝေ, ပရိဘောဂေန လဟုကံ ကိလိဿနဘာဝေ, ကိလိဋ္ဌော စ ဓောဝိတဗ္ဗော ပုန ရဇိတဗ္ဗော စ ဟောတိ ပရိဘောဂေန ဇီရဏဘာဝေ, ဇိဏ္ဏဿ ပုန တုန္နကရဏံ တ အဂ္ဂဠဒါနံ တ ကာတဗ္ဗံ ဟောတိ ပုန ပရိယေသ နာယ ဒုရဘိသမ္ဘဝဘာဝေ, တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာယ အနနုစ္ဆဝိကဘာဝေ, ပစ္စတ္ထိကာနံ သာဓာရဏဘာဝေ, ယထာ နံ န ပစ္စတ္ထိကာ ဂဏှန္တိ, ဧဝံ ဂောပေတဗ္ဗော ဟောတိ ပရိဒဟတော ဝိဘူသနဋ္ဌာနဘာဝေ, ဂဟေတွာ စရန္တဿ မ ဟိစ္ဆဘာဝေတိ ဧတေဟိ နဝဟိ ဒောသေဟိ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါန, သုမေဓကထာ) ဥပဂတံ သာဋကံ ပဟာယ တကစီ ရံ နိဝာသေသိန္တိ ဒီပေတိ။ **တကစီရ**န္တိ မုဉ္ဇတိဏံ ဟီရာဟီရံ ကတွာ ဂန္ထေတွာ ကတံ တကမယစီရံ နိဝာသနပါရုပန တ္ထာယ အာဒိယိန္တိ အတ္ထော။ **ဒွာဒသဂုဏမုပာဂတ**န္တိ ဒွာဒသဟိ အာနိသံသေဟိ ဥပေတံ။ ဧတ္ထ **ဂုဏ**-သဒ္ဒော အာနိသံသဋ္ဌော "သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၇၉) ဝိယ။ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ တ ကစီရသ္မိံ ဒွာဒသာနိသံသာ အပ္ပဂ္ဃတာ, အပရာယတ္တတာ, သဟတ္ထာ ကာတုံ သက္ကုဏေယ္ယတာ, ပရိဘောဂေန ဇိဏ္ဏေပိ သိဗ္ဗိတဗ္ဗာဘာဝေ, စောရဘယာဘာဝေ ပရိယေသန္တဿ သုခေန ကရဏဘာဝေ, တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာယ သာရုပ္ပဘာဝေ, သေဝမာနဿ ဝိဘူသနဋ္ဌာနာဘာဝေ, စီဝရပ္ပစ္စယေ အပ္ပိစ္ဆဘာဝေ , ပရိဘောဂသုခဘာဝေ, တ ကုပ္ပတ္တိယာ သုလဘဘာဝေ, တကစီရေ နဋ္ဌေပိ အနပေက္ခဘာဝေတိ ဣမေဟိ ဒွာဒသဟိ ဂုဏေဟိ သမ္ပန္နံ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါန, သုမေဓကထာ; ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။

အထ သုမေဓပဏ္ဍိတော တတ္ထ ပဏ္ဏသာလာယံ ဝိဟရန္တော ပစ္စူသသမယေ ပစ္စုဋ္ဌာယ အတ္တနော နိက္ခမနကာ ရဏံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ဧဝံ ကိရ စိန္တေသိ – "အဟံ ပန နဝကနကကဋကနူပုရာဒိသဋ္ဌဇ္ဇနသဒ္ဒသမ္မိဿိတ-မခုရဟ

သိတကထိတဂေဟဇနရမဏီယံ ဥဋ္ဌာရဝိဘဝသောဘိတံ သုရဝရဘဝနာကာရမကရံ ခေဋ္ဌပိဏ္ဍံ ဝိယ ပဟာယ ဝိဝေကာရာမတာယ သဗ္ဗဇနပဟပပတဟန် တပောဝနံ ပဝိဋ္ဌောသို့, ကူဓ ပန မေ ပဏ္ဏာသာလာယ တသော ဒုတိယော ဃရာတသော ဝိယ ဟောတိ, ဟန္ဒာဟံ ရုက္ခမူလေ ဝသေယျ''န္တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၃၁. ''အဋ္ဌဒေါသသမာကိဏ္ဏံ၊ ပဇဟိံ ပဏ္ဏသာလက''န္တိ။

တတ္ထ **အဋ္ဌဒေါသသမာကိဏ္ဏ**န္တိ အဋ္ဌဟိ ဒေါသေဟိ သမာကိဏ္ဏံ သံယုတ္တံ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? မဟာသမ္ဘာရေဟိ နိပ္ဖာဒနီယတာ, တိဏပဏ္ဏမတ္တိကာဒီဟိ နိစ္စံ ပဋိဇဂ္ဂနီယတာ, သေနာသနံ နာမ မဟလ္လကဿ ဟပုဏာတီတိ အဝေလာယ ဝုဋ္ဌာပိယမာနဿ စိတ္တေကဂ္ဂတာ န ဟောတီတိ ဝုဋ္ဌာပနီယဘာဝေ, သီတုဏှဟဿ ပဋိဃာတေန ကာယဿ သုခုမာလကရဏဘာဝေ, ဃရံ ပဝိဋ္ဌေန ယံ ကိဉ္စိ ဟပံ သက္ကာ ကာတုန္တိ ဂရဟပဋိစ္ဆာဒနကရဏဘာဝေ, ''မယှမိဒ''န္တိ သပရိဂ္ဂဟဘာဝေ, ဂေဟဿ အတ္ထိဘာဝေ သဒုတိယကတသော, ဦကာမင်္ဂုလဃရကေဋ္ဌိကာဒီနံ သာဓာရဏတာယ ဗဟုသာဓာရဏဘာဝေတိ ဣတိ ဣမေ အဋ္ဌ အာဒီနဝေ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါန, သုမေဓကထာ) ဒိသွာ မဟာသတ္တော ပဏ္ဏသာလံ ပဇဟိံ။

ဂုဏေ ဒသဟုပာဂတန္တိ ဆန္နံ ပဋိက္ခိပိတွာ ဒသဟိ ဂုဏေဟိ ဥပေတံ, ရုက္ခမူလံ ဥပဂတောသ္မီတိ အတ္ထော။ ကတမေဟိ ဒသဟိ? အပ္ပသမာရမ္ဘတာ, ဥပဂမနမတ္တမေဝေတ္ထ ဟောတီတိ သုလဘာနဝဇ္ဇတာ, အဘိဏှံ တရုပဏ္ဏဝိကာရဒဿနေန အနိစ္စသညာသမုဋ္ဌာပနတာ, သေနာသနမစ္ဆေရာဘာဝေ, တတ္ထ ဟိ ဟပံ ကရောန္တော လဇ္ဇတီတိ ဟပကရဏာရဟာဘာဝေ, ပရိဂ္ဂဟကရဏာဘာဝေ, ဒေဝတာဟိ သဟ တသော, ဆန္နပဋိက္ခေပေ, ပရိဘောဂသုခတာ, ရုက္ခမူလသေနာသနဿ ဂတဂတဋ္ဌာနေ သုလဘတာယ အနပေက္ခဘာဝေတိ ဣတိ ဣမေ ဒသ ဂုဏေ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါန, သုမေဓကထာ) ဒိသွာ ရုက္ခမူလံ ဥပဂတောသ္မီတိ ဝဒတိ။ အာဟ စ –

''ဝဏ္ဏိတော ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေန၊ နိဿယောတိ စ ဘာသိတော။
နိတသော ပဝိဝိတ္တဿ၊ ရုက္ခမူလသမော ကုတော။

''အာတသမစ္ဆေရဟရေ၊ ဒေဝတာပရိပာလိတေ။
ပဝိဝိတ္တေ ဝသန္တော ဟိ၊ ရုက္ခမူလမှိ သုဗ္ဗတော။

''အဘိရတ္တာနိ နီလာနိ၊ ပဏ္ဍူနိ ပတိတာနိ စ။
ပဿန္တော တရုပဏ္ဏာနိ၊ နိစ္စသညံ ပနူဒတိ။

''တသ္မာ ဟိ ဗုဒ္ဓအာယဇ္ဇံ၊ ဘာဝနာဘိရတာလယံ။
ဝိဝိတ္တံ နာတိမညေယျ၊ ရုက္ခမူလံ ဝိစက္ခဏော''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၂)။

အထ သုမေဓပဏ္ဍိတော ပဏ္ဏသာလာယ ဒိဋ္ဌဒေါသော ဟုတွာ ရုက္ခမူလသေနာသနေ လဒ္ဓာနိသံသော ဝိဟရန္တော ဥတ္တရိပိ စိန္တေသိ – ''အာဟာရတ္ထာယ မေ ကမဂမနံ အာဟာရပရိယေသနဒုက္ခံ, နာဟံ ကေနစိ ဟရိဇ္ဇေန နိက္ခမိတွာ အာဟာရတ္ထာယ ပဗ္ဗဇိတော, အာဟာရပရိယေသနမူလဿ စ ဒုက္ခဿ ပမာဏံ နတ္ထိ, ယံနူနာဟံ ပဝတ္တဖလေန ယာပေယျ''န္တိ။ ဣမံ ပန အတ္ထဝိသေသံ ဒီပေန္တော –

၃၂-၃၃. ''တပိတံ ရောပိတံ ဓညံ, ပဇဟိံ နိရဝသေသတော။

အနေကဂုဏသမ္ပန္နံ၊ ပဝတ္တဖလမာဒိယိ''န္တိ။ – အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **တပိတ**န္တိ ဝပိတွာ နိပ္ဖန္နံ။ **ရောပိတ**န္တိ ရောပိတွာ နိပ္ဖန္နံ, ဝပနရောပနဝသေန ဒုဝိဓာဝ သဿနိပ္ဖတ္တိ, တံ ဒုဝိဓမ္ပိ အတ္တနော အပ္ပိစ္ဆတာယ ပဟာယ ပဝတ္တဖလေန ယာပေသိ။ **ပဝတ္တဖလ**န္တိ သယမေဝ ပတိတဖလံ။ **အာဒိယိ**န္တိ ပရိဘုဉ္ဇိံ။

''ပဝတ္တဖလသန္တုဋ္ဌော၊ အပရာယတ္တဇီဝိကော။

ပဟီနာဟာရလောလုပ္ပော၊ ဟောတိ စာတုဒ္ဒိသော မုနိ။

‘‘ဇဟာတိ ရသတဏှာဟဥ္စ၊ အာဇီဝေ တဿ သုဇ္ဈတိ။
တသ္မာ ဟိ နာတိမညေယျ၊ ပဝတ္တဖလဘောဇနေ’’န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၆ ထောက ဝိသဒိသံ) –

ဧဝံ ပဝတ္တမာနော သုမေဓပဏ္ဍိတော နစိရဿေဝ အန္တောသတ္တာဟေ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပဉ္စ အဘိညာယော စ ဟာပုဏိ။ ဣမမတ္ထံ ပကာသေန္တေန **‘‘တတ္ထပ္ပဓာနံ ပဒဟိ’’**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ အဿမေ။ **ပဓာန**န္တိ ဝီရိယံ, ဝီရိယဉှိ ပဒဟိတဗ္ဗတော ပဓာနဘာဝကရဏတော တ ‘‘ပဓာန’’န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပဒဟိ**န္တိ ဝီရိယမာရဘိံ။ **နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ**တိ နိသဇ္ဇာယ စ ဌာနေန စ စင်္ကမေန စ။

သုမေဓပဏ္ဍိတော ပန သေယျံ ပဋိက္ခိပိတွာ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေဟေဝ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဝီတိနာမေတွာ သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေယေဝ အဘိညာဗလံ ဟာပုဏိ။ ဧဝံ ပန အဘိညာဗလံ ပတွာ သုမေဓတာပသေ သမာပတ္တိသုခေန ဝီတိနာမေန္တေ တအ သဗ္ဗဇနသင်္ဂဟကရော မာရဗလဘာယံကရော ဉာဏဒီပင်္ကရော **ဒီပင်္ကရော** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ။

သင္ခေပေနေဝ တဿာယမာနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ဒီပင်္ကရော နာမ မဟာသတ္တော သမတ္တိံသ ပာရမိယော ပူရေတွာ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝသဒိသေ အတ္တဘာဝေ ဌိတော ပထဝိကမ္ပနာဒီနိ မဟာအနာနိ ဒတွာ အာယုပရိယော သာနေ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠဒေဝတာဟိ သန္နိပတိတွာ တ –

‘‘ကာလော ခော တေ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ။
သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ’’န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၆၇) –

ဝုတ္တေ တတော သော ဒေဝတာနံ ဝစနံ သုတွာ စ ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတွာ တတော စုတော ရမ္မဝတီနဂ ရေ အတ္တနော ယသဝိဘူတိယာ ဝိဇိတတသုဒေဝဿ နရဒေဝဿ သုဒေဝဿ နာမ ရညော ကုလေ သုမေဓာယ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ အာသာဠှပုဏ္ဏမိယာ ဥတ္တရာသာဠှနက္ခတ္တေန ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ မဟတာ ပရိဟာရေန ပရိဟရိယ မာနော မဟာဒေဝိယာ ကုစ္ဆိမ္ဟိ မဏိကူဋ္ဌဂတော ဝိယ ကေနစိ အသုစိနာ အမက္ခိတော ဒသ မာသေ ဝသိတွာ သလိလဓ ရဝိဝရဂတော သရဒကာလစန္ဒော ဝိယ တဿာ ဥဒရတော နိက္ခမိ။

ဒ္ဝတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ

တဿ ပန ဒီပင်္ကရကုမာရဿ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေပိ ဝိဇာတက္ခဏေပိ **ဒ္ဝတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ** ပာဋိဟာရိယာနိ ပာတုရဟေသုံ။ သဗ္ဗသဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တေသု မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမန္တေသု နိက္ခမန္တေသု သမ္ဗုဇ္ဈန္တေသု ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေသူတိ ဣမေသု စတူသု ဌာနေသု ဒ္ဝတ္တိံသ ပာဋိဟာရိယာနိ ပဝတ္တန္တေဝ။ တသ္မာ မယာ ပကာသိတွာ ဒီပင်္ကရကုမာရဿ ဇာတိယံ ဒဿိတာနိ –

‘‘ဒီပင်္ကရေ စာရုကရေ ကုမာရေ၊ သိဝံကရေ သန္တိကရေဝ ဇာတေ။
ပကမ္ပိ သင်္ကမ္ပိ တအ သမန္တာ၊ သဟဿသင်္ခါ ဒသလောကဓာတု။

‘‘စက္ကဝာဠသဟဿေသု၊ ဒသသဟဿေဝ ဒေဝတာ။
ဧကသ္မိံ စက္ကဝာဠသ္မိံ၊ တအ သန္နိပတိံသု တာ။

‘‘ဗောဓိသတ္တံ မဟာသတ္တံ၊ ဇာတမတ္တန္တု ဒေဝတာ။
ပဌမံ ပဋိဂ္ဂဏှိံသု၊ ပစ္ဆာ တံ မနုဇာ ပန။

‘‘အတာဠိတာ ကေနစိ စမ္မနဒ္ဓာ၊ သုဟောက္ခရာ ဒုန္ဒုဘိယော စ ဝီဏာ။
အဃဋ္ဋိတာနာဘရဏာနိ တသ္မိံ၊ ခဏေ သမန္တာ မဓုရံ ရဝိံသု။

‘‘ဆိဝ္ဖိံသု သဗ္ဗတ္တ စ ဗန္ဓနာနိ၊ သယံ ဝိဂစ္ဆိံသု စ သဗ္ဗရောဂါ။
ရူပာနိ ပဿိံသု စ ဇာတိအန္ဓာ၊ သဒ္ဒံ သမန္တာ ဗဓိရာ သုဏိံသု။

‘‘အနုဿုတိံ ဇာတိဇဍ္ဍာ မနုဿာ၊ လဘိံသု ယာနံ ပဒသာဝ ပင်္ဂုလာ။
ဝိဒေသယာတာ သယမေဝ နာဝါ၊ သပဋ္ဋနံ သီဃမုပာဂမိံသု။

‘‘အာကာသဌ္ဌ ဘူမိဂတဥ္စ သဗ္ဗံ၊ သယံ သမန္တာ ရတနံ ဝိရောစိ။
နိဗ္ဗာယိ ဃောရေ နိရယေ ဟုတာသော၊ နဒီသု တောယမ္ပိ စ နပ္ပဝတ္တိ။

‘‘လောကန္တရေ ဒုက္ခနိရန္တရေပိ၊ ပဘာ ဥဠာရာ ဝိပုလာ အဟောသိ။
တထာ တဒါ သန္တတရင်္ဂမာလော၊ မဟာသမုဒ္ဒော မဓုရောဒကောယံ။

‘‘န တယိ တတော ဖရုသော ခရော တ၊ သမ္ဖုလ္လပုပ္ဖာ တရဝေ အဟေသုံ။
ဝိရောစိ စန္ဒော အဓိကံ သတာရော၊ န စာပိ ဥဏှော ဟု သူရိယော အဟောသိ။

‘‘ခဂါ နဘမှာပိ စ ရုက္ခတော စ၊ ဟဋ္ဌာဝ ဟေဋ္ဌာ ပထဝိံ ဘဇိံသု။
မဟာစတုဒ္ဒီပဂတော စ မေဃော၊ ပဝဿိ တောယံ မဓုရံ သမန္တာ။

‘‘ဌတ္တာဝ ဒိဗ္ဗေ ဘဝနေ သကသ္မိံ၊ ပသန္နစိတ္တာ ပန ဒေဝတာယော။
နစ္စိံသု ကယိံသု စ တဒယိံသု၊ သေဠိံသု တာ ကေဠိမကံသု စေဝ။

‘‘သယံ ကိရ ဒွါတရမဟာကတဋ္ဌာ၊ ခဏေဝ တသ္မိံ ဝိဝဋ္ဋာ အဟေသုံ။
မဟာဇနေ နေဝ ခုအာ ပိဟာသာ၊ ပိဋ္ဌေသိ လောကံ ကိရ ကဥ္စိ ကဥ္စိ။

‘‘ယေ နိစ္စဝေရာ ပန ဟာဏိသင်္ဃာ၊ တေ မေတ္တစိတ္တံ ပရမံ လဘိံသု။
ကာကာ ဥလူကေဟိ စရိံသု သဒ္ဓိံ၊ ကောဏာ ဝရာဟေဟိ အကံသု ကေဠိံ။

‘‘ဃောရာပိ သပ္ပာနမုခာပိ သပ္ပာ၊ ကီဠိံသု ကာမံ နကုလေဟိ သဒ္ဓိံ။
ဂဏှိံသု မဇ္ဈာရသိရေသု ယူကာ၊ ဝိဿတ္ထစိတ္တာ ဃရမူသိကာပိ။

‘‘ဗုဒ္ဓန္တရေနာပိ အလဒ္ဓတောယေ၊ ပိသာစလောကေ ဝိဂတာ ပိပာသာ။
ခုဇ္ဇာ အဟေသုံ သမစာရုကာယာ၊ မူကာ စ တစံ မဓုရံ လပိံသု။

‘‘ပသန္နစိတ္တာ ပန ဟာဏိသင်္ဃာ၊ တဒညမညံ ပိယမာလပိံသု။
အဿာ စ ဟေသိံသု ပဟဋ္ဌစိတ္တာ၊ ဂဇ္ဇိံသု မတ္တာ ဝရဝာရဏာပိ။

‘‘သုရဘိစန္ဒနစုဏ္ဏသမာကုလာ ၊ ကုသုမကုင်္ကုမဓူပသုဂန္ဓိနီ။
ဝိဝိဓစာရုမဟဒ္ဓဇမာလိနီ၊ ဒသသဟဿိ အဟောသိ သမန္တတော’’တိ။

တတ္ထ ဟိဿ ဒသသဟဿိလောကဓာတုကမ္ပော သဗ္ဗညုတညာဏပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ ဒေဝတာနံ ဧကစက္ကဝါဠေ သန္နိပတိတ္တာ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနကာလေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ သန္နိပတိတ္ဝာ ဓမ္မပဋိဂ္ဂဟဏဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ ပဌမံ ဒေဝတာနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ စတုန္နံ ရူပါဝစရဈာနာနံ ပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ ပစ္ဆာ မနုဿာနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ စတုန္နံ အရူပါဝစရဈာနာနံ ပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ စမ္မနဒ္ဓဒုန္ဒုဘီနံ သယမေဝ ဝဇ္ဇနံ မဟန္တိယာ ဓမ္မဘေရိယာ အနုသာဝနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ ဝီဏာဘရဏာနံ သယမေဝ ဝဇ္ဇနံ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ ဗန္ဓနာနံ သယမေဝ ဆေဒေါ အသ္မိမာနသမုစ္ဆေဒဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ မဟာဇနဿ သဗ္ဗရောဂဝိဂမော စတုသစ္စဖလပဋိလာဘဿ

ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, ဇစ္စန္ဓာနံ ရူပဒဿနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, ဗဓိရာနံ သဒ္ဒဿဝနံ ဒိဗ္ဗသောတဓာတုပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။

ဇာတိဇဠာနံ အနုဿတုပ္ပာဒော စတုသတိပဋ္ဌာနပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, ပင်္ဂုလာနံ ပဒသာ ဂမနံ စတုရိဒ္ဓိပာဒပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, ဝိဒေသဂတာနံ နာဝါနံ သပဋ္ဋနာဂမနံ စတုပဋိသမ္ဘိဒါဓိဂမဿ, ရတနာနံ သယမေဝ ဝိရောစနံ ဓမ္မောဘာသပဋိလာဘဿ, နိရယေ အဂ္ဂိနိဗ္ဗာယနံ ကောဒသဂ္ဂိနိဗ္ဗာယနဿ, နဒီသု တောယဿ နပ္ပဝတ္တနံ စတုဝေသာရဇ္ဇပဋိလာဘဿ, လောကန္တရေ အာလောကော အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဝိဓမေတွာ ဉာဏာလောကဒဿနဿ, မဟာသမုဒ္ဒဿ မဓုရောဒကတာ နိဗ္ဗာနရသေန ဧကရသဘာဝဿ, တတဿ အတယနံ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဘေဒနဿ, တရူနံ ပုပ္ဖိတဘာဝေါ ဝိမုတ္တိပုပ္ဖေဟိ ပုပ္ဖိတဘာဝဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။

စန္ဒဿ အတိဝိရောစနံ ဗဟုဇနကန္တတာယ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, သူရိယဿ နာတိဥဏှဟိမလဘာဝေါ ကာယိကစေတသိကသုခုပ္ပတ္တိယာ, ခကာနံ နကဒီဟိ ပထဝိဂမနံ သြတဒံ သုတွာ မဟာဇနဿ ဟဏောဟိ သရဏာဂမနဿ, မဟတော စတုဒ္ဒီပဂတမေဃဿ ပဝဿနံ မဟတော ဓမ္မဝဿဿ, ဒေဝတာနံ သကသကဘာဝနေသေ့ဝဝ ဌတွာ နစ္စာဒီဟိ ကီဠနံ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ပတွာ ဥဒာနဒာနဿ, ဒွာရကတဠာနံ သယမေဝ ဝိဝရဏံ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဒွာရဝိဝရဏဿ, ခုဒာပိဠနဿ အဘာဝေါ ဝိမုတ္တိသုခေန သုခိတဘာဝဿ, ဝေရီနံ မေတ္တစိတ္တပဋိလာဘော စတုဗ္ရဟ္မဝိဟာရပဋိလာဘဿ, ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ ဧကဓဇမာလိတာ အရိယဓဇမာလိတာယ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, သေသဝိသေသာ ပန သေသဗုဒ္ဓဂုဏပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အထ **ဒီပင်္ကရကုမာရော** မဟတိယာ သမ္ပတ္တိယာ ပရိစာရိယမာနော အနုက္ကမေန ဘဒ္ဒံ ယောဗ္ဗနံ ပတွာ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကေသု တီသု ဟသာဒေသု ဒေဝလောကသိရိံ ဝိယ ရဇ္ဇသိရိမနုဘဝန္တော ဥယျာနကီဠာယ ဂမနသမယေ အနုက္ကမေန ဇိဏ္ဏဗျာဓိမတသင်္ခာတေ တယော ဒေဝဒူတေ ဒိသွာ သဥ္ဇာတသံဝေဂေ နိဝတ္တိတွာ သုဒဿနနဂရ ရဿဒိသဝိဘဝသောဘံ ရမ္မဝတီ နာမ နဂရံ ဟဝိသိ။ နဂရံ ပဝိသိတွာ ပုန စတုတ္ထတရေ ဟတ္ထာစရိယံ ပက္ကောသာပေတွာ တေဒတေစ – ''အဟံ, တာတ, ဥယျာနဒဿနတ္ထာယ နိက္ခမိဿာမိ ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပာပေဟီ''တိ။ သော ''သာဓု, ဒေဝ''တိ ပဋိသုဏိတွာ စတုရာသီတိဟတ္ထိသဟဿာနိ ကပ္ပာပေသိ။ အထ ဝိဿကမ္မော နာမ ဒေဝပုတ္တော ဗောဓိသတ္တံ နာနာဝိရာဂဝသနနိဝတ္ထံ အာမုက္ကမုတ္တာဟာရကေယူရံ ရုစိရနဝကနကကဋကမကုဋကုဏ္ဍလဓရံ ပရမသုရဘိကုသုမမာလသမလင်္ကတသိရောရုဟံ သမလင်္ကရိ ကိရ။ အထ ဒီပင်္ကရကုမာရော ဒေဝကုမာရော ဝိယ စတုရာသီတိယာ ဟတ္ထိသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတော မဟတာ ဗလကာယေန ပရိဝုတော ရတိဇနနံ ဥယျာနံ ပဝိသိတွာ ဟတ္ထိက္ခန္ဓတော သြရုယှ တံ ဥယျာနမနုသဉ္စရိတွာ ပရမရုစိရဒဿနေ သကဟာဒယသီတလေ သိလာတလေ နိသီဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ ။ တင်္ခဏညေဝ သုဒ္ဓါဝါသခီဏာသဝေါ မဟာဗြဟ္မာ အဋ္ဌ သမဏပရိက္ခာရေ အာဒာယ မဟာပုရိသဿ စက္ခုပထေ ဟတုရဟောသိ။

မဟာပုရိသော တံ ဒိသွာ – ''ကိမိဒ''န္တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''သမဏပရိက္ခာရော''တိ သုတွာ အလင်္ကာရဘဏ္ဍံ သြမုဉ္စိတွာ ပသာဓနဘဏ္ဍာဂာရိကဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ မင်္ဂလခဂ္ဂမာဒာယ သဒ္ဓိံ မကုဋေန ကေသေ ဆိန္ဒိတွာ အန္တလိက္ခေ အာကာသေ ဥက္ခိပိ။ အထ သက္ကော ဒေဝရာဇာ သုဝဏ္ဏစင်္ကောဋကေန တံ ကေသမကုဋံ အာဒာယ သိနေရုမုဒ္ဓနိ တိယောဇနပ္ပမာဏံ ဣန္ဒနီလမဏိမယံ **မကုဋစေတိယံ** နာမ အကာသိ။ အထ မဟာပုရိသော ဒေဝဒတ္တိယံ အရဟတ္တဓဇံ ကာသာဝံ ပရိဒဟိတွာ သာဋကယုဂံ အာကာသေ ခိပိ။ တံ ဗြဟ္မာ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဗြဟ္မလောကေ ဒွာဒသယောဇနိကံ သဗ္ဗရတနမယံ စေတိယမကာသိ။ ဒီပင်္ကရကုမာရံ ပန ပဗ္ဗဇန္တံ ကော ပုရိသကောဋိ အနုပဗ္ဗဇိ။ တာယ ပန ပရိသာယ ပရိဝုတော ဗောဓိသတ္တော ဒသ မာသေ ပဓာနစရိယံ အစရိ။ အထ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ အညတရံ နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။

တသ္မိံ ကိရ နဂရေ တံဒိဝသံ ဒေဝတာနံ ဗလိကရဏတ္ထာယ နိရုဒကပာယာသံ ပစိံသု။ တဿ ပန မဟာသတ္တဿ သပရိသဿ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌဿ မနုဿာ အဒံသု။ တံ ကိရ သဗ္ဗေသံ ကောဋိသင်္ချာနံ ဘိက္ခူနံ ပရိယတ္တံ အဟောသိ။ မဟာပုရိသဿ ပန ပတ္တေ ဒေဝတာ ဒိဗ္ဗောဇံ ပက္ခိပိံသု။ တံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တတ္ထေဝ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌာယ ဂဏံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ **သုနန္ဒေန** နာမာဇီဝကေန ဒိန္န

နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ပိပ္ဖလိဗောဓိရုက္ခမူလံ ဂန္တွာ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ နဝုတိဟတ္ထံ ဗောဓိက္ခန္ဓံ ပိဋ္ဌိတော ကတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။

တတော မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ ရတ္တိယာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ အနုလောမပဋိလောမဝသေန ပစ္စယာကာရံ သမ္မသိတွာ အာနာပါနစတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိဝိသိတွာ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန သမပညာသ လက္ခဏာနိ ဒိသွာ ယာဝ ဂေါတြဘုဉာဏံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရိယမဂ္ဂေန သကလဗုဒ္ဓဂုဏေ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဗုဒ္ဓသီဟနာဒံ နဒိတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေတွာ ဗြဟ္မုနော ဓမ္မဒေသနံ ပဋိညာယ **သုနန္ဒာရာမေ** ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ ကောဋိသတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ ဓမ္မာမတံ ပါယေတွာ စတုဒ္ဒီပိကမဟာမေဃော ဝိယ ဓမ္မဝဿံ ဝဿေန္တော မဟာဇနဿ ဗန္ဓနမောက္ခံ ကရောန္တော ဇနပဒစာရိကံ ဝိစရိ။

တဒါ ကိရ သုမေဓပဏ္ဍိတော သမာပတ္တိသုခေန ဝီတိနာမေန္တော နေဝ ပထဝိကမ္ပနမဒ္ဒသ န တာနိ နိမိတ္တာနိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၃၄. ‘‘ဧဝံ မေ သိဒ္ဓိပတ္တဿ၊ ဝသီဘူတဿ သာသနေ။
ဒီပင်္ကရော နာမ ဇိနော၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။

၃၅. ‘‘ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ စ ဇာယန္တေ၊ ဗုဇ္ဈန္တေ ဓမ္မဒေသနေ။
စတုရော နိမိတ္တေ နာဒ္ဒသံ၊ ဈာနရတိသမပ္ပိတော’’တိ။

တတ္ထ **ဧဝန္တိ** ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ နိဒဿေတိ။ **မေ**တိ မမ။ **သိဒ္ဓိပတ္တဿာ**တိ ပဉ္စာဘိညာသိဒ္ဓိပတ္တဿ။ **ဝသီဘူတဿာ**တိ ဘူတဝသိဿ, စိဏ္ဏဝသီဘာဝမုပဂတဿာတိ အတ္ထော။ **သာသနေ**တိ ဝိဝေကမာနသာနံ သာသနေ, အနာဒရလက္ခဏေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဇိနော**တိ ကိလေသာရိဇယနေန ဇိနော။

ဥပ္ပဇ္ဇန္တေတိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ။ **ဇာယန္တေ**တိ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနေ။ **ဗုဇ္ဈန္တေ**တိ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈန္တေ။ **ဓမ္မဒေသနေ**တိ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ။ **စတုရော နိမိတ္တေ**တိ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ။ ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ ပဋိသန္ဓိ-ဇာတိ-ဗောဓိ-ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေသု စတူသု ဌာနေသု ဒသသဟဿိလောကဓာတုကမ္ပနာဒီနိ နိမိတ္တာနီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထာဟ – တာနိ ပန ဗဟူနိ နိမိတ္တာနိ, ကသ္မာ ‘‘စတုရော နိမိတ္တေ’’တိ ဝုတ္တံ, အယုတ္တံ နနူတိ? နာယုတ္တံ, ယဒိပိ တာနိ ဗဟူနိ နိမိတ္တာနိ, စတူသု ဌာနေသု ပန ပဝတ္တတ္တာ ‘‘စတုရော နိမိတ္တေ’’တိ ဝုတ္တံ။ **နာဒ္ဒသ**န္တိ နာဒ္ဒသိံ။ ဣဒါနိ တေသံ စတုန္နံ နိမိတ္တာနံ အဒဿနေ ကာရဏံ နိဒ္ဒိသန္တော **‘‘ဈာနရတိသမပ္ပိတော’’**တိ အာဟ။ **ဈာနရတီ**တိ သမာပတ္တိသုခဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဈာနရတိယာ သမပ္ပိတတ္တာ သမင်္ဂီဘူတတ္တာ တာနိ နိမိတ္တာနိ နာဒ္ဒသန္တိ အတ္ထော။

အထ တသ္မိံ ကာလေ ဒီပင်္ကရဒသဗလော စတူဟိ ခီဏာသဝသတသဟဿေဟိ ပရိဝုတော အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ပရမရမ္မံ ရမ္မံ နာမ နဂရံ ပတွာ **သုဒဿန**မဟာဝိဟာရေ ပဋိဝသတိ။ ရမ္မနဂရဝါသိနော ‘‘ဒီပင်္ကရော ကိရ ဒသဗလော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ရမ္မနဂရံ ပတွာ သုဒဿနမဟာဝိဟာရေ ပဋိဝသတီ’’တိ သုတွာ သပ္ပိအာဒီနိ ဘေသဇ္ဇာနိ ဂဟေတွာ ဘုတ္တပါတရာသာ သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂါ ပုပ္ဖဂန္ဓဟတ္ထာ ယေန ဗုဒ္ဓေါ တေနုပသင်္ကမိံသု, ဥပသင်္ကမိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပုပ္ဖာဒီဟိ ပူဇေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိတွာ အတိမဓုရံ ဓမ္မကထံ သုတွာ သွာတနာယ ဘဂဝန္တံ နိမန္တေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဒသဗလံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကမိံသု။

တေ ပုနဒိဝသေ အသဒိသမဟာဒါနံ သဇ္ဇေတွာ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ဝိမလကောမလေဟိ နီလုပ္ပလေဟိ ဆာဒေတွာ စတုဇ္ဇာတိဂန္ဓေန ပရိဘဏ္ဍံ ကာရေတွာ လာဇပဉ္စမာနိ သုရဘိကုသုမာနိ ဝိကိရိတွာ မဏ္ဍပဿ စတူသု ကောဏေသု သီတလမဓုရဇလပုဏ္ဏာ စာဋိယော ဌပေတွာ ကဒလိပဏ္ဏေဟိ ပိဒဟိတွာ မဏ္ဍပောပရိ ဇယသုမနကုသုမသဒိသံ ပရမရုစိရဒဿနံ စေလဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ သုဝဏ္ဏမဏိရဇတတာရကာဟိ ရစယိတွာ တတ္ထ ဂန္ဓဒါမပုပ္ဖဒါမပတ္တဒါမ

ရတနအမာနိ ဩလမ္ဗေတွာ ဓူပေဟိ ဒုဒ္ဒိနံ ကတွာ သကလဠ တံ ရမ္မံ ရမ္မနဂရံ သမ္ပဝဠံ သဖလကဒလိယော စ ပုပ္ဖ
သမလင်္ကတေ ပုဏ္ဏဃဋေ စ ဌပေတွာ နာနာဝိရာဂ ဓဇပဋာကာယော စ သမုဿာပေတွာ မဟာဝီထိယာ ဥဘော
သု ပဿေသု သာဏိပာကာရေဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ အာဂမနမဂ္ဂံ အလင်္ကရောန္တာ ဥဒကပရိတ္တံ
ဌာနေသု ပံသုံ ပက္ခိပိတွာ စိက္ခလ္လကမ္ပိ ပထဝိံ အသမံ သမံ ကတွာ မုတ္တာသဒိသာဟိ တလုကာဟိ အာကိရန္တိ,
လာဇပဥ္စမေဟိ စ ပုပ္ဖေဟိ အာကိရန္တိ, သဖလကဒလိကမုကေ စ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။

အထ တသ္မိံ ကာလေ သုမေဓတာပသော အတ္တနော အဿမပဒတော ဥဂ္ဂန္တွာ ရမ္မနဂရတလီနံ တေသံ မနုဿ
သာနံ ဥပရိဘာဂေန အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော တေ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌေ မဂ္ဂံ သောဓေန္တေ စ အလင်္ကရောန္တေ စ ဒိသွာ တ –
''ကိံ နု ခေါ ကာရဏ''န္တိ စိန္တေတွာ သဗ္ဗေသံ ပဿန္တာနညေဝ အာကာသတော ဩရုယှ ဧကမန္တေ ဌတွာ တေ
မနုဿေ ပုစ္ဆိ – ''အမ္ဘော! ကဿတ္ထာယ တုမှေဟ ဣမံ မဂ္ဂံ သောဓေထာ''တိ? တေန ဝုတ္တံ –

၃၆. ''ပစ္စန္တဒေသဝိသယေ၊ နိမန္တေတွာ တထာဂတံ။
တဿ အာဂမနံ မဂ္ဂံ၊ သောဓေန္တိ တုဋ္ဌမာနသာ။

၃၇. ''အဟံ တေန သမယေန၊ နိက္ခမိတွာ သကဿမာ။
ဓုနန္တော ဝါကစီရာနိ၊ ဂစ္ဆာမိ အမ္ဗရေ တဒါ။

၃၈. ''ဝေဒဇာတံ ဇနံ ဒိသွာ၊ တုဋ္ဌဟဋ္ဌံ ပမောဒိတံ။
ဩရောဟိတွာန ဂဂနာ၊ မနုဿေ ပုစ္ဆိ တာဝဒေ။

၃၉. ''တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ပမုဒိတော၊ ဝေဒဇာတော မဟာဇနော။
ကဿ သောဓီယတိ မဂ္ဂေါ၊ အဉ္စသံ ဝဋုမာယန''န္တိ။

တတ္ထ **ပစ္စန္တဒေသဝိသယေ** တိ မဇ္ဈိမဒေသသ္သေဝ ဧကပဿေ ပစ္စန္တဒေသသညိတေ ဇနပဒေ။ **တဿ အာဂမနံ မဂ္ဂန္တိ** တေန အာဂန္တဗ္ဗံ မဂ္ဂန္တိ အတ္ထော။ **အဟံ တေန သမယေနာ**တိ အဟံ တသ္မိံ သမယေ, ဘုမ္မတ္ထေ စေတံ ကရဏဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သကဿမာ** တိ အတ္တနော အဿမပဒတော နိက္ခမိတွာ။ **ဓုနန္တော** တိ ဩဓုနန္တော။ **''တေန သမယေန'' စ, ''တဒါ'' စာ**တိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပဒါနံ ဧကတ္ထတ္တာ ပုရိမဿ နိက္ခမနကိရိယာယ ပစ္ဆိမဿ စ ဂမနကိရိယာယ သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဣတရထာ ပုနရုတ္တိဒေါသာ န မုစ္စတိ။ **တဒါ**တိ တသ္မိံ သမယေ။

ဝေဒဇာတန္တိ သဉ္ဇာတသောမနဿံ။ **တုဋ္ဌဟဋ္ဌံ ပမောဒိတ** န္တိ ဣမာနိ တီဏိ ပဒါနိ အညမညဝေဝစနာနိ အညမ ညဿ အတ္ထဒီပနာနိ။ အထ ဝါ သုခေန **တုဋ္ဌံ,** ပီတိယာ **ဟဋ္ဌံ,** ပါမောဇ္ဇေန **ပမုဒိတံ**။ **ဩရောဟိတွာနာ**တိ ဩတရိတွာ။ **မနုဿေ ပုစ္ဆီ** တိ မာနုသေ ပုစ္ဆိ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ **တာဝဒေ**တိ တဒါ, တင်္ခဏေယေဝါတိ အတ္ထော။ ဣဒါ နိ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ပမုဒိတော''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အယံ မဟာဇနော တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ပမောဒိတဟဒယော ဟုတွာ မဂ္ဂံ သောဓေတိ, ကိံ ကာရဏာ သောဓေတိ, ကဿတ္ထာယ ဝါ သောဓေတီတိ? ဧဝံ ''သော ဓေတိ'' သဒ္ဒံ အာဟရိတွာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဣတရထာ န ယုဇ္ဇတိ။ **သောဓီယတီ**တိ သုဒ္ဓဘာဝေ ကရီယတိ။ **မဂ္ဂေါ အဉ္စသံ ဝဋုမာယန**န္တိ မဂ္ဂဿေဝေတာနိ ဝေဝစနာနိ။

ဧဝံ တေန သုမေဓတာပသေန ပုဋ္ဌာ တေ မနုဿာ အာဟံသု – ''ဘန္တေ သုမေဓ, ကိံ န ဇာနာထ ဒီပင်္ကရော နာမ ဗုဒ္ဓေါ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော ဇနပဒစာရိကံ စရမာနော အနုက္ကမေန အမှာကံ နဂ ရံ ပတွာ သုဒဿနမဟာဝိဟာရေ ပဋိဝသတိ, မယံ တံ ဘဂဝန္တံ နိမန္တယိတွာ တဿေဝ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာဂ မနမဂ္ဂံ သောဓေမာ''တိ။ တတော တံ သုတွာ သုမေဓပဏ္ဍိတော စိန္တေသိ – ''ဗုဒ္ဓေါတိ ခေါ ပနေသ ဃောသောပိ ဒုလ္လ လဘော, ပဂေဝ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေါ, တေန ဟိ မယာပိ ဣမေဟိ မနုဿေဟိ သဒ္ဓိံ ဒသဗလဿ အာဂမနမဂ္ဂံ သောဓေတုံ ဝဋ္ဋ တီ''တိ။ သော တေ မနုဿေ အာဟ – ''သစေ, ဘော, တုမှေဟ ဣမံ မဂ္ဂံ ဗုဒ္ဓဿ သောဓေထ, မယှမ္ပိ ဧကံ ဩကာ သံ ဒေထ, အဟမ္ပိ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဗုဒ္ဓဿ မဂ္ဂံ သောဓေဿာမီ''တိ။ တတော တေ ''သာဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ – ''အယံ သုမေဓပဏ္ဍိတော မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ''တိ ဇာနမာနာ ဒုဗ္ဗိသောဓနံ ဥဒကသမ္ဘိန္နံ အတိဝိယ ဝိသမံ ဧကံ ဩကာသံ သလ္လက္ခေတွာ – ''ဣမံ ဩကာသံ တုမှေဟ သောဓေထ အလင်္ကရောထ စာ''တိ အဒံသု။ တတော သုမေဓပ

ဏ္ဏိတော ဗုဒ္ဓါရမ္မဏံ ပီတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ စိန္တေသိ – “အဟံ ပန ဣမံ ဩကာသံ ဣဒ္ဓိယာ ပရမဒဿနီယံ ကာတုံ ပဟောမိ, ဧဝံ ကတေ ပန မံ န ပရိတောသေဿတိ။ အဇ္ဇ ပန မယာ ကာယဝေယျာဝစ္စံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ပံသုံ အာဟရိတွာ တံ ပဒေသံ ပူရေတိ။

တဿ ပန တသ္မိံ ပဒေသေ အသောဓိတေ ဝိပ္ပကတေယေဝ ရမ္မနဂရဝါသိနော မနုဿာ ဘဂဝတော ကာလမာရောစေသုံ – “နိဋ္ဌိတံ, ဘန္တေ, ဘတ္တ”န္တိ။ ဧဝံ တေဟိ ကာလေ အာရောစိတေ ဒသဗလော ဇယသုမနကုသုမသဒိသဝဏ္ဏံ ဒုပဋ္ဋစီဝရံ တိမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ နိဝါသေတွာ တဿုပရိ သုဝဏ္ဏပာမင်္ဂေန ဇယသုမနကုသုမကလာပံ ပရိက္ခိပန္တော ဝိယ ဝိဇ္ဇုလတာသဿိရိကံ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ကနကဂိရိသိခရမတ္ထကေ လာခါရသံ ပရိသိဉ္စန္တော ဝိယ သုဝဏ္ဏစေတိယံ ပဝါဠဇာလေန ပရိက္ခိပန္တော ဝိယ စ သုဝဏ္ဏဂ္ဃိကံ ရတ္တကမ္ဗလေန ပဋိမုဉ္စန္တော ဝိယ စ သရဒသမယရဇနိကရံ ရတ္တဝလာဟကေန ပဋိစ္ဆာဒေန္တော ဝိယ စ လာခါရသေန တိန္တကိံသုကကုသုမသဒိသဝဏ္ဏံ ရတ္တဝရပံသုကူလစီဝရံ ပါရုပိတွာ ဂန္ဓကုဋိဒွါရတော ကဉ္စနဂုဟတော သီဟော ဝိယ နိက္ခမိတွာ ဂန္ဓကုဋိပမုခေ အဋ္ဌာသိ။ အထ သဗ္ဗေ ဘိက္ခူ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒာယ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရယိံသု။ တေ ပန ပရိဝါရေတွာ ဌိတာ ဘိက္ခူ ဧဝရူပါ အဟေသုံ –

“အပ္ပိစ္ဆာ ပန သန္တုဋ္ဌာ၊ ဝတ္တာရော ဝစနက္ခမာ။
ပဝိဝိတ္တာ အသံသဋ္ဌာ၊ ဝိနီတာ ပာပဂရဟိနော။

“သဗ္ဗေပိ သီလသမ္ပန္နာ၊ သမာဓိဈာနကောဝိဒါ။
ပညာဝိမုတ္တိသမ္ပန္နာ၊ တိပဉ္စစရဏာယုတာ။

“ခီဏာသဝါ ဝသိပ္ပတ္တာ၊ ဣဒ္ဓိမန္တော ယသဿိနော။
သန္တိန္ဒြိယာ ဒမပ္ပတ္တာ၊ သုဒ္ဓါ ခီဏပုနဗ္ဘဝါ”တိ။

ဣတိ ဘဂဝါ သယံ ဝီတရာဂေါ ဝီတရာဂေဟိ ဝီတဒေါသော ဝီတဒေါသေဟိ ဝီတမောဟော ဝီတမောဟေဟိ ပရိဝုတော အတိဝိယ ဝိရောစိတ္ထ။ အထ သတ္ထာ မဟာနုဘာဝါနံ ခီဏာသဝါနံ ဆဠဘိညာနံ စတူဟိ သတသဟဿေဟိ ပရိဝုတော မရုဂဏပရိဝုတော ဒသသတနယနော ဝိယ ဗြဟ္မဂဏပရိဝုတော ဟာရိတမဟာဗြဟ္မာ ဝိယ စ အပရိမိတသမယသမုပစိတကုသလဗလဇနိတာယ အနောပမာယ ဗုဒ္ဓလီဠှာယ တာရာဂဏပရိဝုတော သရဒသမယရဇနိကရော ဝိယ စ ဂဂနတလံ တံ မဂ္ဂံ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ ပဋိပဇ္ဇိ။

“သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာယ ပဘာယ ဓီရော၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဂိရိ မဂ္ဂရုက္ခေ။
သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ကုသုမေ ကရောန္တော၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ပဋိပဇ္ဇိ မဂ္ဂံ”။

သုမေဓတာပသောပိ တေန အလင်္ကတပဋိယတ္တေန မဂ္ဂေန အာဂစ္ဆန္တဿ ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတံ အသီတိယာ အနုဗျဉ္ဇနေဟိ အနုရဉ္ဇိတံ ဗျာမပ္ပဘာယ ပရိက္ခေပံ သဿိရိကံ ဣန္ဒနီလမဏိသဒိသံ အာကာသေ နာနပ္ပကာရာ ဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ ဆဗ္ဗဏ္ဏဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တံ ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ အတ္တဘာဝံ အက္ခီနိ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေတွာ – “အဇ္ဇ မယာ ဒသဗလဿ ဇီဝိတပရိစ္စာဂံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ, “မာ ဘဂဝါ ကလလေ အက္ကမိ, မဏိမယဖလကသေတုံ အက္ကမန္တော ဝိယ သဒ္ဓိံ စတူဟိ ခီဏာသဝသတသဟဿေဟိ မမ ပိဋ္ဌိံ အက္ကမန္တော ဂစ္ဆတု, တံ မေ ဘဝိဿတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ”တိ ကေသေ မောစေတွာ အဇိနဇဋာဝါကစီရာနိ ကာဠဝဏ္ဏေ ကလလေ ပတ္ထရိတွာ တတ္ထေဝ ကလလပိဋ္ဌေ နိပဇ္ဇိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆၀. “တေ မေ ပုဋ္ဌာ ဝိယာကံသု၊ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ အနုတ္တရော။
ဒီပင်္ကရော နာမ ဇိနော၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။
တဿ သောဓီယတိ မဂ္ဂေါ၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ။

၄၁. ‘‘ဗုဒ္ဓောတိ ဝစနံ သုတွာန၊ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ တာဝဒေ။
ဗုဒ္ဓော ဗုဒ္ဓောတိ ကထယန္တော၊ သောမနဿံ ပဝေဒယိံ။

၄၂. ‘‘တတ္ထ ဌတွာ ဝိစိန္တေသိံ၊ တုဋ္ဌော သံဝိဂ္ဂမာနသော။
ဣဓ ဗီဇာနိ ရောပိဿံ၊ ခဏော ဝေ မာ ဥပစ္စဂါ။

၄၃. ‘‘ယဒိ ဗုဒ္ဓဿ သောဓေထ၊ ဧကောကာသံ ဒဒာထ မေ။
အဟမ္ပိ သောဓယိဿာမိ၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ။

၄၄. ‘‘အဒံသု တေ မမောကာသံ၊ သောဓေတုံ အဉ္ဇသံ တဒါ။
ဗုဒ္ဓော ဗုဒ္ဓောတိ စိန္တေန္တော၊ မဂ္ဂံ သောဓေမဟံ တဒါ။

၄၅. ‘‘အနိဋ္ဌိတေ မမောကာသေ၊ ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
စတူဟိ သတသဟဿေဟိ၊ ဆဠဘိညေဟိ တာဒိဟိ။
ခီဏာသဝေဟိ ဝိမလေဟိ၊ ပဋိပဇ္ဇိ အဉ္ဇသံ ဇိနော။

၄၆. ‘‘ပစ္စုဂ္ဂမနာ ဝတ္တန္တိ၊ ဝဇ္ဇန္တိ ဘေရိယော ဗဟူ။
အာမောဒိတာ နရမရူ၊ သာဓုကာရံ ပဝတ္တယုံ။

၄၇. ‘‘ဒေဝါ မနုဿေ ပဿန္တိ၊ မနုဿာပိ စ ဒေဝတာ။
ဥဘောပိ တေ ပဉ္ဇလိကာ၊ အနုယန္တိ တထာဂတံ။

၄၈. ‘‘ဒေဝါ ဒိဗ္ဗေဟိ တုရိယေဟိ၊ မနုဿာ မာနုသေဟိ စ။
ဥဘောပိ တေ ဝဇ္ဇယန္တာ၊ အနုယန္တိ တထာဂတံ။

၄၉. ‘‘ဒိဗ္ဗံ မန္ဒာရဝံ ပုပ္ဖံ၊ ပဒုမံ ပါရိဆတ္တကံ။
ဒိသောဒိသံ ဩကိရန္တိ၊ အာကာသနဘဂတာ မရူ။

၅၀. ‘‘ဒိဗ္ဗံ စန္ဒနစုဏ္ဏဉ္စ၊ ဝရဂန္ဓဉ္စ ကေဝလံ။
ဒိသောဒိသံ ဩကိရန္တိ၊ အာကာသနဘဂတာ မရူ။

၅၁. ‘‘စမ္ပကံ သရလံ နီပံ၊ နာဂပုန္နာဂကေတကံ။
ဒိသောဒိသံ ဥက္ခိပန္တိ၊ ဘူမိတလဂတာ နရာ။

၅၂. ‘‘ကေသေ မုဉ္စိတွာဟံ တတ္ထ၊ ဝါကစီရဉ္စ စမ္မကံ။
ကလလေ ပတ္ထရိတွာန၊ အဝကုဇ္ဇော နိပဇ္ဇဟံ။

၅၃. ‘‘အက္ကမိတွာန မံ ဗုဒ္ဓော၊ သဟ သိဿေဟိ ဂစ္ဆတု။
မာ နံ ကလလေ အက္ကမိတ္ထ၊ ဟိတာယ မေ ဘဝိဿတီ’’တိ။

တတ္ထ **ဝိယာကံသူ**တိ ဗျာကရိံသု။ ‘‘ဒီပင်္ကရော နာမ ဇိနော, တဿ သောဓီယတိ ပထော’’တိပိ ပါဌော။ **သောမနဿံ ပဝေဒယိ**န္တိ သောမနဿမနုဘဝိန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ထ ဌတွာ** တိ ယသ္မိံ ပဒေသေ အာကာသတော ဩတရိ, တတ္ထေဝ ဌတွာ။ **သံဝိဂ္ဂမာနသော** တိ ပီတိဝိမ္ဟိတမာနသော။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ဒီပင်္ကရေ ပုညက္ခေတ္တေ။ **ဗီဇာနီ**တိ ကုသလဗီဇာနိ။ **ရောပိဿ**န္တိ ရောပိဿာမိ။ **ခဏော**တိ အဋ္ဌက္ခဏဝိရဟိတော နဝမော ခဏသန္နိဟာတော။ အတိဒုလ္လဘော သော မယာ ပဋိလဒ္ဓေါ။ **ဝေ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **မာ ဥပစ္စဂါ** တိ သော မာ အစ္စဂမာ, မာ အတိက္ကမီတိ အတ္ထော။ **ဒဒါထာ**တိ ဒေထ။ **တေ**တိ ယေ မေ ပုဋ္ဌာ မနုဿာ, တေတိ အတ္ထော။ **သောဓေမဟံ တဒါ**တိ သောဓေမိ အဟံ တဒါ။ **အနိဋ္ဌိတေ** တိ အပရိယောသိတေ ဝိပ္ပကတေ။ **ခီဏာသဝေဟီ**တိ ဧတ္ထ စတ္တာရော အာသဝါ – ကာမာသဝေါ, ဘဝါသဝေါ, ဒိဋ္ဌာသဝေါ, အဝိဇ္ဇာသဝေါတိ (စူဠနိ. ဇတုကဏ္ဏိမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၆၉) ဣမေ စတ္တာရော အာသဝါ

ယေသံ ခီဏာ ပဟီနာ သမုစ္ဆိန္နာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓာ အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကာ ဉာဏဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎာ, တေ ခီဏာသဝါ, တေဟိ ခီဏာသဝေဟိ။ ခီဏာသဝတ္တာယေဝ **ဝိမလေဟိ**။

ဒေဝါ မနုဿေ ပဿန္တီ တိ ဧတ္ထ ဒေဝါနံ မနုဿဒဿနေ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ, ပကတိဒဿနဝသေန ပန ယထာ မနုဿာ ဣတရေ ဥတုံ ပဿန္တိ, ဧဝံ ဒေဝါပိ မနုဿေ ပဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ဒေဝတာ**တိ ဒေဝေ။ **ဥဘော ပီ**တိ ဥဘော ဒေဝမနုဿာ။ **ပဉ္စလိကာ** တိ ကတပဉ္စလိကာ, ဥဘောပိ ဟတ္ထေ သိရသိ ပတိဋ္ဌာပေတွာတိ အတ္ထော။ **အနုယန္တိ တထာဂတံ** န္တိ တထာဂတဿ ပစ္ဆတော ယန္တိ, အနုယောဂေ သတိ သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဟောတီတိ လက္ခဏံ။ တေန ဝုတ္တံ "အနုယန္တိ တထာဂတံ"န္တိ။ **ဝဇ္ဇယန္တာ** တိ ဝာဒေန္တာ။

မန္ဒာရဝံ န္တိ မန္ဒာရဝပုပ္ဖံ။ **ဒိသောဒိသ**န္တိ ဒိသတော ဒိသတော။ **ဩကိရန္တီ** တိ အဝကိရန္တိ။ **အာကာသနဘဂတာ**တိ အာကာသသင်္ခာတေ နဘသိ ဂတာ။ အထ ဝါ အာကာသံ ဂတာ သဂ္ဂဂတာဝ။ "နဘော"တိ ဟိ သဂ္ဂေ ဝုစ္စတိ။ **မရူ**တိ အမရာ။ **သရလ**န္တိ သရလတရုကုသုမံ။ **နီပ**န္တိ ကဒမ္ဗပုပ္ဖံ။ **နာဂပုန္နာဂကေတက** န္တိ နာဂပုန္နာဂကေတကပုပ္ဖာနိ စ။ **ဘူမိတလဂတာ**တိ ဘူမိဂတာ။

ကေသေ မုဉ္စိတွာဟံ န္တိ အဟံ ကေသေ ဗန္ဓာ ကလာပကုဋိလဇဋ္ဋာ မုဉ္စိတွာ, ဝိပ္ပကိရိတွာတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ**တိ မယှံ ဒိန္နေ ဩကာသေ။ **စမ္မက** န္တိ စမ္မက္ခဏ္ဍံ။ **ကလလေ**တိ စိက္ခလ္လကဒ္ဒမေ။ **အဝကုဇ္ဇော** တိ အဓောမုခေါ ဟုတွာ။ **နိပဇ္ဇဟံ** န္တိ နိပဇ္ဇိံ အဟံ။ **မာ နံ** တိ ဧတ္ထ **မာ**တိ ပဋိသေဓတ္ထေ နိပါတော။ **န**န္တိ ပဒပူရဏတ္ထေ နိပါတော, ဗုဒ္ဓေါ ကလလေ မာ အက္ကမိတ္ထာတိ အတ္ထော။ **ဟိတာယ မေ ဘဝိဿတီ** တိ တံ ကလလေ အနက္ကမနံ ဒီဃရတ္တံ မမ ဟိတတ္ထာယ ဘဝိဿတီတိ။ "သုခါယ မေ ဘဝိဿတီ"တိပိ ပာဌော။

တတော သုမေဓပဏ္ဍိတော ကလလပိဋ္ဌေ နိပန္နော ဧဝံ စိန္တေသိ – "သစာဟံ ဣစ္ဆေယျံ သဗ္ဗကိလေသေ ဈာပေတွာ သင်္ဃနဝကော ဟုတွာ ရမ္မနဂရံ ပဝိသေယျံ, အညာတကဝေသေန ပန မေ ကိလေသေ ဈာပေတွာ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ ကိစ္စံ နတ္ထိ, ယံနူနာဟံ ဒီပင်္ကရဒသဗလော ဝိယ ပရမာဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ဓမ္မနာဝံ အာရောပေတွာ မဟာဇနံ သံသာရသာဂရာ ဥတ္တာရေတွာ ပစ္ဆာ ပရိနိဗ္ဗာယေယျံ, ဣဒံ မေ ပတိရူပ"န္တိ။ တတော အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာ ဗုဒ္ဓဘာဝါယ အဘိနီဟာရံ ကတွာ နိပဇ္ဇိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅၄. "ပထဝိယံ နိပန္နဿ၊ ဧဝံ မေ အာသိ စေတသော။
ဣစ္ဆမာနော အဟံ အဇ္ဇ၊ ကိလေသေ ဈာပယေ မမ။

၅၅. "ကိံ မေ အညာတဝေသေန၊ ဓမ္မံ သစ္ဆိကတေနိဓ။
သဗ္ဗညုတံ ပာပုဏိတွာ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဟေဿံ သဒေဝကေ။

၅၆. "ကိံ မေ ဧကေန တိဏ္ဏေန၊ ပုရိသေန ထာမဒဿိနာ။
သဗ္ဗညုတံ ပာပုဏိတွာ၊ သန္တာရေဿံ သဒေဝကံ။

၅၇. "ဣမိနာ မေ အဓိကာရေန၊ ကတေန ပုရိသုတ္တမေ။
သဗ္ဗညုတံ ပာပုဏိတွာ၊ တာရေမိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၅၈. "သံသာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ၊ ဝိဒ္ဓံသေတွာ တယော ဘဝေ။
ဓမ္မနာဝံ သမာရုယှ၊ သန္တာရေဿံ သဒေဝက"န္တိ။

တတ္ထ **ပထဝိယံ နိပန္နဿာ** တိ ပုထဝိယာ နိပန္နဿ။ အယမေဝ ဝါ ပာဌော။ **စေတသော**တိ စေတသော ပရိဝိတက္ကော အဟောသီတိ အတ္ထော။ "ဧဝံ မေ အာသိ စေတနာ"တိပိ ပာဌော။ **ဣစ္ဆမာနော** တိ အာကင်္ခမာနော။ **ကိလေသေ**တိ ကိလိဿန္တိ ဥပတာပေန္တီတိ ကိလေသာ, ရာဂါဒယော ဒသ။ **ဈာပယေ**တိ ဈာပေယျံ, မမ ကိလေသေ ဈာပယေ အဟန္တိ အတ္ထော။

ကိန္တိ ပဋိက္ခေပဝစနံ။ **အညာတဝေသေနာ**တိ အပာကဋဝေသေန, အဝိညာတေန ပဋိစ္ဆန္နေန။ ဣမ ပန ဘိက္ခု ဝိယ အာသဝက္ခယံ ကတွာ ကိံ, ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ ပူရေတွာ ပဋိသန္ဓိဇာတိဗောဓိဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေသု မဟာပထဝိကမ္ပနံ ကတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေတာ, တိဏ္ဏော တာရေတာ, မုတ္တော မောစေတာ ဘဝေယျန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **သဒေဝကေ**တိ သဒေဝကေ လောကေ။

ထာမဒဿိနာတိ အတ္တနော ထာမဗလံ ပဿမာနေန။ **သန္တာရေဿ**န္တိ သန္တာရေဿာမိ။ **သဒေဝက**န္တိ သဒေဝကံ သတ္တနိကာယံ, သဒေဝကံ လောကံ ဝါ။ **အဓိကာရေနာ**တိ အဓိဝိသိဋ္ဌေန ကာရေန, ဗုဒ္ဓဿ မမ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတွာ ကလလပိဋ္ဌေ သယနေနာဓိကာရေနာတိ အတ္ထော။

သံသာရသောတန္တိ ကမ္မကိလေသဝသေန ယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိနဝသတ္တာဝါသေသု ဣတော စိတော စ သံသရဏံ သံသာရော။ ယထာဟ –

“ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ၊ ဓာတုအာယတနာနဉ္စ။
အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတီ”တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၁၉; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၅ အပသာဒနာဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၆၀; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၉; ခု. သ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၆ သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသ; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၅၂၃; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၃၉; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁၄၊ ၅၈; ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၁.၆၇၊ ၉၉; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၆; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၁၇)။

သံသာရော စ သော သောတံ စေတိ သံသာရသောတံ, တံ သံသာရသောတံ။ အထ ဝါ သံသာရဿ သောတံ **သံသာရသောတံ,** သံသာရကာရဏံ တဏှာသောတံ ဆိန္ဒိတွာတိ အတ္ထော။ **တယော ဘဝေ**တိ ကာမရူပါရူပဘဝေ။ တိဘဝနိဗ္ဗတ္တကကမ္မကိလေသာ တယော ဘဝါတိ အဓိပ္ပေတာ။ **ဓမ္မနာဝ**န္တိ အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ။ သော ဟိ စတုရောဃုတ္တရဏဋ္ဌေန “ဓမ္မနာဝါ”တိ ဝုစ္စတိ။ **သမာရုယှာ**တိ အာရုယှ။ **သန္တာရေဿ**န္တိ သန္တာရေဿာမိ။ ယသ္မာ ပန ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္ထေန္တဿ –

၅၉. “မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီ”တိ။

တတ္ထ **မနုဿတ္တ**န္တိ မနုဿတ္တဘာဝေယေဝ ဌတွာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္ထေန္တဿ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ, န နာဂဇာတိအာဒီသု ဌိတာနံ။ ကသ္မာတိ စေ? အဟေတုကဘာဝတော။

လိင်္ဂသမ္ပတ္တီတိ မနုဿတ္တဘာဝေ ဝတ္တမာနဿာပိ ပုရိသလိင်္ဂေ ဌိတဿေဝ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ, န ဣတ္ထိယာ ဝါ ပဏ္ဍကနပုံသကဥဘတောဗျဉ္ဇနကာနံ ဝါ သမိဇ္ဈတိ ။ ကသ္မာတိ စေ? လက္ခဏပါရိပူရိယာ အဘာဝတော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – “အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဣတ္ထီ အရဟံ အဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၃၀; အ. နိ. ၁.၂၇၉; ဝိဘ. ၈၀၉) ဝိတ္ထာရော။ တသ္မာ ဣတ္ထိလိင်္ဂေ ဌိတဿ မနုဿဇာတိကဿာပိ ပတ္ထနာ န သမိဇ္ဈတိ။

ဟေတူတိ ပုရိသဿာပိ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဟေတုသမ္ပန္နဿေဝ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ, နော ဣတရဿ။

သတ္ထာရဒဿနန္တိ သစေ ဇီဝမာနကဗုဒ္ဓဿေဝ သန္တိကေ ပတ္ထေတိ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ စေတိယဿ သန္တိကေ ဝါ ဗောဓိရုက္ခမူလေ ဝါ ပဋိမာယ ဝါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ဝါ သန္တိကေ ပတ္ထနာ န သမိဇ္ဈတိ။ ကသ္မာ? ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗေ ဉတွာ ကမ္မဝိပါကပရိစ္ဆေဒကဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဗျာကာတုံ အသမတ္ထတ္တာ။ တသ္မာ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေယေဝ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ။

ပဗ္ဗဇ္ဇာ တိ ဗုဒ္ဓသ္သ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဝတ္တေန္တဿာပိ ကမ္မကိရိယတဒီသု တာပသေသု တ ဘိက္ခုသု တ ပဗ္ဗဇိတဿေဝ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ, နော ဂိဟိလိင္ဂေ ဌိတဿ။ ကသ္မာ? ပဗ္ဗဇိတာယေဝ ဟိ ဗောဓိသတ္တာ သမ္ဗောဓိံ အဓိဂစ္ဆန္တိ, န ဂဟဋ္ဌာ။ တသ္မာ အာဒိမ္ဟိ ပဏိဓာနကာလေပိ ပဗ္ဗဇိတေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ။

ဂုဏသမ္ပတ္တီ တိ ပဗ္ဗဇိတဿာပိ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော ပဉ္စာဘိညဿေဝ သမိဇ္ဈတိ, န ပန ဣမာယ ဂုဏသမ္ပတ္တိယာ ဝိရဟိတဿ။ ကသ္မာ? နိဂ္ဂုဏဿ တဒဘာဝတော။

အဓိကာရောတိ ဂုဏသမ္ပန္နေနာပိ ယေန အတ္တနော ဇီဝိတံ ဗုဒ္ဓါနံ ပရိစ္စတ္တံ ဟောတိ, တဿ ဣမိနာ အဓိကာရေန သမ္ပန္နဿေဝ သမိဇ္ဈတိ, န ဣတရဿ။

ဆန္ဒတာတိ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နဿာပိ ယဿ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာနံ အတ္ထာယ မဟန္တော ဆန္ဒော တယာမော စ ဥဿာဟော စ ပရိယေဋ္ဌိ စ, တဿေဝ သမိဇ္ဈတိ, န ဣတရဿ။ တတ္ရိဒံ ဆန္ဒမဟန္တတာယ ဩပမ္မံ – သစေ ဟိ ဧဝမဿ, “ယော ပန သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ဧကောဒကီဘူတံ အတ္တနော ဗာဟုဗလေန ဥတ္တရိတွာ ပာရံ ဂန္တုံ သမတ္ထော, သော ဗုဒ္ဓတ္တံ ပာပုဏာတိ။ ယော ပနိမံ အတ္တနော ဒုက္ကရံ န မညတိ ‘အဟံ ဣမံ ဥတ္တရိတွာ ပာရံ ဂမိဿာမီ’”တိ ဧဝံ မဟတာ ဆန္ဒေန ဥဿာဟေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, တဿ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ, န ဣတရဿ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါန, သုမေဓကထာ; စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ)။

သုမေဓပဏ္ဍိတော ပန ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာဝ ဗုဒ္ဓဘာဝါယ အဘိနီဟာရံ ကတွာ နိပဇ္ဇိ။ ဒီပင္ကရောပိ ဘဂဝါ အာဂန္တွာ သုမေဓပဏ္ဍိတဿ သီသဘာဂေ ဌတွာ ကလလပိဋ္ဌေ နိပန္နံ သုမေဓတာပသံ ဒိသွာ – “အယံ တာပသော ဗုဒ္ဓတ္တာယ အဘိနီဟာရံ ကတွာ နိပန္နော, ဣဇ္ဈိဿတိ နု ခော ဧတဿ ပတ္ထနာ, ဥဒါဟု နော”တိ အနာဂတံသဉာဏံ ပေသေတွာ ဥပဓာရေန္တော – “ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ အတိက္ကမိတွာ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဉတွာ ဌိတကောဝ ပရိသမဇ္ဈေ ဗျာကာသိ – “ပဿထ နော, တုမှေ ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ဥဂ္ဂတပံ တာပသံ ကလလပိဋ္ဌေ နိပန္န”န္တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ။ အယံ ဗုဒ္ဓတ္တာယ အဘိနီဟာရံ ကတွာ နိပန္နော, သမိဇ္ဈိဿတိ ဣမဿ တာပသဿ ပတ္ထနာ, အယဉှိ ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတိ။ တသ္မိံ ပန ဿ အတ္တဘာဝေ ကပိလဝတ္ထု နာမ နဂရံ နိဝါသော ဘဝိဿတိ, မဟာမာယာ နာမ ဒေဝီ မာတာ, သုဒ္ဓေါဒနော နာမ ရာဇာ ပိတာ, ဥပတိဿော စ ကောလိတော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အာနန္ဒော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ခေမာ စ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ ဘဝိဿန္တိ။ အယံ ပရိပက္ကဉာဏော ဟုတွာ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ မဟာပဓာနံ ပဒဟိတွာ နိဂြောဓမူလေ သုဇာတာယ နာမ ကုမာရိယာ ဒိန္နံ ပာယာသံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ အဿတ္ထရုက္ခမူလေ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိဿတီတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆၀. “ဒီပင်္ကရော လောကဝိဒူ၊ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော။
ဥဿီသကေ မံ ဌတွာန၊ ဣဒံ ဝစနမဗ္ရဝိ။

၆၁. “ပဿထ ဣမံ တာပသံ၊ ဇဋိလံ ဥဂ္ဂတာပနံ။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတိ။

၆၂. “အဟူ ကပိလဝှယာ ရမ္မာ၊ နိက္ခမိတွာ တထာဂတော။
ပဓာနံ ပဒဟိတွာန၊ ကတွာ ဒုက္ကရကာရိကံ။

၆၃. “အဇပါလရုက္ခမူလသ္မိံ၊ နိသီဒိတွာ တထာဂတော။
တတ္ထ ပါယာသံ ပဂ္ဂယှ၊ နေရဉ္ဇရမုပေဟိတိ။

၆၄. “နေရဉ္ဇရာယ တီရမှိ၊ ပါယာသံ အဒ သော ဇိနော။
ပဋိယတ္တဝရမဂ္ဂေန၊ ဗောဓိမူလမုပေဟိတိ။

၆၅. ''တတော ပဒက္ခိဏံ ကတွာ၊ ဗောဓိမဏ္ဍံ အနုတ္တရော။
အဿတ္ထရုက္ခမူလမှိ၊ ဗုဇ္ဈိဿတိ မဟာယသော။

၆၆. ''ဣမဿ ဇနိကာ မာတာ၊ မာယာ နာမ ဘဝိဿတိ။
ပိတာ သုဒ္ဓောဒနော နာမ၊ အယံ ဟေဿတိ ဂေါတမော။

၆၇. ''အနာသဝါ ဝီတရာဂါ၊ သန္တစိတ္တာ သမာဟိတာ။
ကောလိတော ဥပတိဿော စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝကာ။
အာနန္ဒော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဥပဋ္ဌိဿတိမံ ဇိနံ။

၆၈. ''ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝိကာ။
အနာသဝါ ဝီတရာဂါ၊ သန္တစိတ္တာ သမာဟိတာ။

၆၉. ''ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အဿတ္ထောတိ ပဝုစ္စတိ။
စိတ္တော စ ဟတ္ထာဠဝကော၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တုပဋ္ဌကာ။
ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တုပဋ္ဌိကာ''တိ။

တတ္ထ **လောကဝိဒူ**တိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ ပန လောကဝိဒူ။ ဘဂဝါ ဟိ သဘာဝတော သမုဒယတော နိရောဓ တော နိရောဓူပာယတောတိ သဗ္ဗထာပိ လောကံ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ တသ္မာ လောကဝိဒူတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ –

''တသ္မာ ဟဝေ လောကဝိဒူ သုမေဓော၊ လောကန္တဂူ ဝူသိတဗြဟ္မစရိယော။
လောကဿ အန္တံ သမိတာဝိ ဉတွာ၊ နာသီသတီ လောကမိမံ ပရဉ္စာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အ. နိ. ၄.၄၆)။

အပိ စ တယော လောကာ – သင်္ခါရလောကော, သတ္တလောကော, ဩကာသလောကောတိ။ တတ္ထ သင်္ခါရလော ကော နာမ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ပထဝိအာဒယော ဓမ္မာ။ သတ္တလောကော နာမ သညိနော အသညိနော နေဝသညိနာသညိနော စ သတ္တာ။ ဩကာသလောကော နာမ သတ္တာနံ နိဝါသဋ္ဌာနံ။ ဣမေ ပန တယောပိ လောကာ ဘဂဝတာ ယထာသဘာဝ တော ဝိဒိတာ, တသ္မာ လောကဝိဒူတိ ဝုစ္စတိ။ **အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော** တိ အနာနံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ အရဟတ္တာ ဒက္ခိဏေ ယျတ္တာ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော။ **ဥဿီသကေ မံ ဌတွာန** တိ မမ သီသသမီပေ ဌတွာ။ **ဣဒံ** ဣမအနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝစနံ အဗ္ရဝီတိ အတ္ထော။ **ဇဋိလန္တိ** ဇဋာ အဿ သန္တီတိ ဇဋိလော, တံ ဇဋိလံ။ **ဥဂ္ဂတာပန** န္တိ ဥဂ္ဂတာပသံ။ **အဟူ**တိ အဟနိ, အထာတိ အတ္ထော။ အယမေဝ တ ဟဉ္ဇော။ **ကပိလဝှယာ**တိ ကပိလအဝှယာ အဘိဓာနာ။ **ရမ္မာ** တိ ရမဏီယ တော။ **ပဓာနန္တိ** ဝီရိယံ။ **ဗေဟိတီ**တိ ဒွေ့တိ ဂမိဿတိ။ သေသကထာသု ဥတ္တာနမေဝါတိ။

တတော သုမေဓပဏ္ဍိတော – ''မယှံ ကိရ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈိဿတီ''တိ သဉ္ဇာတသောမနဿော အဟောသိ။ မဟာဇနော ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ ဝစနံ သုတွာ – ''သုမေဓတာပသော ကိရ ဗုဒ္ဓဗီဇင်္ကုရော''တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော အဟော သိ။ ဧဝဉ္စဿ အဟောသိ – ''ယထာ နာမ ပုရိသော နဒိံ တရန္တော ဥဇုကေန တိတ္ထေန တရိတုံ အသက္ကောန္တော ဟေဋ္ဌာတိတ္ထေန ဥတ္တရတိ, ဧဝမေဝ မယံ ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ သာသနေ မဂ္ဂဖလံ အလဘမာနာ အနာဂတေ ယဒာ တွံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ, တဒါ တဝ သမ္မုခါ မဂ္ဂဖလံ သစ္ဆိကာတုံ သမတ္ထာ ဘဝေယျာမာ''တိ ပတ္ထနံ အကံသု။ ဒီပင် ကရဒသဗလော ဗောဓိသတ္တံ မဟာသတ္တံ ပသံသိတွာ အဋ္ဌဟိ ပုပ္ဖမုဋ္ဌီဟိ ပူဇေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ တေပိ စတုသတသဟဿာ ခီဏာသဝါ ဗောဓိသတ္တံ ပုပ္ဖေဟိ စ ဂန္ဓေဟိ စ ပူဇေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကမိံသု။ ဒေဝမနုဿာ ပန တထေဝ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကမိံသု။

အထ သဗ္ဗလောကမတိဒီပင်္ကရော ဒီပင်္ကရော ဘဂဝါ စတူဟိ ခီဏာသဝသတသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ရမ္မနဂရ တသီဟိ ပူဇိယမာနော ဒေဝတာဟိ အဘိဝန္ဒိယမာနော သဉ္ဇာပ္ပဘာနုရဉ္ဇိတဝရကနကဂိရိသိခရော ဝိယ ဇင်္ဂမမာနော အနေကေသု ဟင္ဒိဟာရိယေသု ဝတ္တမာနေသု တေန အလင်္ကတပဋိယတ္တေန မဂ္ဂေန ဂန္တွာ နာနာသုရဘိကုသုမဂန္ဓ တသိတံ စုဏ္ဏသမ္မောဒဂန္ဓံ သမုဿိတဓဇပဋာကံ ဂန္ဓာနုဗဒ္ဓဟဒယေဟိ ဘမရဂဏေဟိ ဂုမ္ဗဂုမ္ဗာယမာနံ ဓူပန္ဓ ကာရံ အမရပုရသဒိသသောဘံ အဘိရမ္မံ ရမ္မနဂရံ ပဝိသိတွာ ပညတ္တေ မဟာရဟေ ဗုဒ္ဓါသနေ ယုဂန္ဓရမတ္ထကေ သရ

ဒသမယရစိရကရရဇနိကရော တိမိရနိကရနိဓနကရော ကမလဝနဝိကသနကရော ဒိဝသကရော ဝိယ ဒသဗလဒိဝသကရော နိသီဒိ။ ဘိက္ခုသင္ဃောပိ ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တာသနေ နိသီဒိ။ ရမ္မနဂရဝါသိနော ပန ဥပာသကာ သဒ္ဓါဒိဂုဏသမ္ပန္နာ နာနာဝိခေဇ္ဇာဒီဟိ သမလင်္ကတံ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသသမ္ပန္နံ အသဒိသံ သုခနိဒံ အနံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင္ဃဿ အဒံသု။

အထ ခော ဗောဓိသတ္တော ဒသဗလဿ ဗျာကရဏံ သုတွာ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ကရတလဂတမိဝ မညမာနော ပမုဒိတဟဒယော သဗ္ဗေသု ပဋိက္ကန္တေသု သယနာ ဝုဋ္ဌာယ – “ပါရမိယော ဝိစိနိဿာမီ”တိ ပုပ္ဖရာသိမတ္ထကေ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသီဒိ။ ဧဝံ နိသိန္နေ မဟာသတ္တေ သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာ သာဓုကာရံ ဒတွာ – “အယျ သုမေဓတာပသ, ပေါရာဏကဗောဓိသတ္တာနံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ – ‘ပါရမိယော ဝိစိနိဿာမီ’တိ နိသိန္နကာလေ ယာနိ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ နာမ ပညာယန္တိ, တာနိ သဗ္ဗာနိပိ အဇ္ဇ ပါတုဘူတာနိ နိဿံသယေန တွံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ, မယမေတံ ဇာနာမ – ‘ယဿေတာနိ နိမိတ္တာနိ ပညာယန္တိ, သော ဧကန္တေနေဝ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ’ တသ္မာ တွံ အတ္တနော ဝီရိယံ ဒဠှံ ကတွာ ပဂ္ဂဏှာ”တိ ဗောဓိသတ္တံ နာနပ္ပကာရာဟိ ထုတီဟိ အဘိတ္ထဝိံသု။ တေန ဝုတ္တံ –

၇၀. “ဣဒံ သုတွာန ဝစနံ, အသမဿ မဟေသိနော။
အာမောဒိတာ နရမရူ, ဗုဒ္ဓဗီဇံ ကိရ အယံ။

၇၁. “ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒာ ဝတ္တန္တိ, အပ္ဖောဋေန္တိ ဟသန္တိ စ။
ကတဉ္ဇလီ နမဿန္တိ, ဒသသဟဿီ သဒေဝကာ။

၇၂. “ယဒိမဿ လောကနာထဿ, ဝိရဇ္ဈိဿာမ သာသနံ။
အနာဂတမှိ အဒ္ဓါနေ, ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။

၇၃. “ယထာ မနုဿာ နဒိံ တရန္တာ, ပဋိတိတ္ထံ ဝိရဇ္ဈိယ။
ဟေဋ္ဌာတိတ္ထေ ဂဟေတွာန, ဥတ္တရန္တိ မဟာနဒိံ။

၇၄. “ဧဝမေဝ မယံ သဗ္ဗေ, ယဒိ မုဉ္စာမိမံ ဇိနံ။
အနာဂတမှိ အဒ္ဓါနေ, ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။

၇၅. “ဒီပင်္ကရော လောကဝိဒူ, အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော။
မမ ကမ္မံ ပကိတ္တေတွာ, ဒက္ခိဏံ ပါဒမုဒ္ဓရိ။

၇၆. “ယေ တတ္ထာသုံ ဇိနပုတ္တာ, ပဒက္ခိဏမကံသု မံ။
ဒေဝါ မနုဿာ အသုရာ စ, အဘိဝါဒေတွာန ပက္ကမုံ။

၇၇. “ဒဿနံ မေ အတိက္ကန္တေ, သသင္ဃေ လောကနာယကေ။
သယနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာန, ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိံ တဒါ။

၇၈. “သုခေန သုခိတော ဟောမိ, ပါမောဇ္ဇေန ပမောဒိတော။
ပီတိယာ စ အဘိဿန္နော, ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိံ တဒါ။

၇၉. “ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ, ဧဝံ စိန္တေသဟံ တဒါ။
ဝသီဘူတော အဟံ ဈာနေ, အဘိညာသု ပါရမိံ ဂတော။

၈၀. “သဟဿိယမှိ လောကမှိ, ဣသယော နတ္ထိ မေ သမာ။
အသမော ဣဒ္ဓိဓမ္မေသု, အလဘိံ ဤဒိသံ သုခံ။

၈၁. “ပလ္လင်္ကာဘုဇနေ မယှံ, ဒသသဟဿာဓိဝါသိနော။
မဟာနာဒံ ပဝတ္တေသုံ, ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၈၂. ‘‘ယာ ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တာနံ၊ ပလ္လင်္ကဝရမာဘုဇေ။
နိမိတ္တာနိ ပဒိဿန္တိ၊ တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿရေ။

၈၃. ‘‘သီတံ ဗျပဂတံ ဟောတိ၊ ဥဏှဉ္စ ဥပသမ္မတိ။
တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၈၄. ‘‘ဒသသဟဿီ လောကဓာတု၊ နိဿဒ္ဒါ ဟောန္တိ နိရာကုလာ။
တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၈၅. ‘‘မဟာဝါတာ န ဝါယန္တိ၊ န သန္ဒန္တိ သဝန္တိယော။
တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၈၆. ‘‘ထလဇာ ဒကဇာ ပုပ္ဖာ၊ သဗ္ဗေ ပုပ္ဖန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ ပုပ္ဖိတာ သဗ္ဗေ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၈၇. ‘‘လတာ ဝါ ယဒိ ဝါ ရုက္ခာ၊ ဖလဘာရာ ဟောန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ ဖလိတာ သဗ္ဗေ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၈၈. ‘‘အာကာသဋ္ဌာ စ ဘူမဋ္ဌာ၊ ရတနာ ဇောတန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ ရတနာ ဇောတန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၈၉. ‘‘မာနုဿကာ စ ဒိဗ္ဗာ စ၊ တုရိယာ ဝဇ္ဇန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇုဘော အဘိရဝန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၀. ‘‘ဝိစိတ္တပုပ္ဖာ ဂဂနာ၊ အဘိဝဿန္တိ တာဝဒေ။
တေပိ အဇ္ဇ ပဝဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၁. ‘‘မဟာသမုဒ္ဒေါ အာဘုဇတိ၊ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပတိ။
တေပဇ္ဇုဘော အဘိရဝန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၂. ‘‘နိရယေပိ ဒသသဟဿေ၊ အဂ္ဂီ နိဗ္ဗန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ နိဗ္ဗုတာ အဂ္ဂီ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၃. ‘‘ဝိမလော ဟောတိ သူရိယော၊ သဗ္ဗာ ဒိဿန္တိ တာရကာ။
တေပိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၄. ‘‘အနောဝဋ္ဌေန ဥဒကံ၊ မဟိယာ ဥဗ္ဘိဇ္ဇိ တာဝဒေ။
တမ္ပဇ္ဇုဗ္ဘိဇ္ဇတေ မဟိယာ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၅. ‘‘တာရာဂဏာ ဝိရောစန္တိ၊ နက္ခတ္တာ ဂဂနမဏ္ဍလေ။
ဝိသာခါ စန္ဒိမာယုတ္တာ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၆. ‘‘ဗိလာသယာ ဒရီသယာ၊ နိက္ခမန္တိ သကာသယာ။
တေပဇ္ဇ အာသယာ ဆုဒ္ဓါ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၇. ‘‘န ဟောန္တိ အရတီ သတ္တာနံ၊ သန္တုဋ္ဌာ ဟောန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ သဗ္ဗေ သန္တုဋ္ဌာ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိ။

၉၈. ‘‘ရောဂါ တဒုပသမ္မန္တိ၊ ဇိဃစ္ဆာ စ ဝိနဿတိ။

တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၉၉. “ရောဂါ တဒါ တနု ဟောတိ၊ အေသော မောဟော ဝိနဿတိ။
တေပဇ္ဇ ဝိဂတာ သဗ္ဗေ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၀. “ဘယံ တဒါ န ဘဝတိ၊ အဇ္ဇပေတံ ပဒိဿတိ။
တေန လိင်္ဂေန ဇာနာမ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၁. “ရဇောနုဒ္ဓံသတီ ဥဒ္ဓံ၊ အဇ္ဇပေတံ ပဒိဿတိ။
တေန လိင်္ဂေန ဇာနာမ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၂. “အနိဋ္ဌဂန္ဓော ပက္ကမတိ၊ ဒိဗ္ဗဂန္ဓော ပဝါယတိ။
သောပဇ္ဇ ဝါယတီ ဂန္ဓော၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၃. “သဗ္ဗေ ဒေဝါ ပဒိဿန္တိ၊ ဌပယိတွာ အရူပိနော။
တေပဇ္ဇ သဗ္ဗေ ဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၄. “ယာဝတာ နိရယာ နာမ၊ သဗ္ဗေ ဒိဿန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ သဗ္ဗေ ဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၅. “ကုဋ္ဋာ ကဝါဋာ သေလာ စ၊ န ဟောန္တာဝရဏာ တဒါ။
အာကာသဘူတာ တေပဇ္ဇ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၆. “စုတီ စ ဥပပတ္တီ စ၊ ခဏေ တသ္မိံ န ဝိဇ္ဇတိ။
တာနိပဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

၁၀၇. “ဒဠှံ ပဂ္ဂဏှ ဝီရိယံ၊ မာ နိဝတ္တ အဘိက္ကမ။
မယမ္ပေတံ ဝိဇာနာမ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသီ”တိ။

တတ္ထ **ဣဒံ သုတွာန ဝစနန္တိ** ဣဒံ ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော ဗောဓိသတ္တဿ ဗျာကရဏဝစနံ သုတွာ။ **အသမဿာ**တိ သမဿ သဒိသဿ အဘာဝတော အသမဿ။ ယထာဟ –

“န မေ အာစရိယော အတ္ထိ၊ သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတိ။
သဒေဝကသ္မိံ လောကသ္မိံ၊ နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော”တိ။ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅; မိ. ပ. ၄.၅.၁၁)။

မဟေသိနောတိ မဟန္တေ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓေ ဧသိ ဂဝေသီတိ မဟေသိ, တဿ မဟေသိနော။ **နရမရူ**တိ နရာ စ အမရာ စ, ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသော ပနာယံ သဗ္ဗေပိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ နာဂသုပဏ္ဏယက္ခာဒယောပိ အာမောဒိတာဝ။ **ဗုဒ္ဓဗီဇံ ကိရ အယန္တိ** အယံ ကိရ ဗုဒ္ဓင်္ကုရော ဥပ္ပန္နောတိ အာမောဒိတာတိ အတ္ထော။

ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒါတိ ဥန္နာဒသဒ္ဒါ ဝတ္တန္တိ။ **အပ္ဖောဋေန္တီ**တိ ဟတ္ထေဟိ ဗာဟာ အဘိဟနန္တိ။ **ဒသသဟဿီ**တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယော။ **သဒေဝကာ**တိ သဟ ဒေဝေဟိ သဒေဝကာ ဒသသဟဿီ နမဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ယဒိမဿာ**တိ ယဒိ ဣမဿ, အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ **ဝိရဇ္ဈိဿာမာ**တိ ယဒိ န သမ္ပာပုဏိဿာမ။ **အနာဂတမှိ အဒ္ဓါနေ**တိ အနာဂတေ ကာလေ။ **ဟေဿာမာ**တိ ဘဝိဿာမ။ **သမ္မုခါ**တိ သမ္မုခီဘူတာ။ **ဣမန္တိ** ဣမဿ, သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။

နဒိံ တရန္တာတိ နဒီတရဏကာ, “နဒီတရန္တာ”တိပိ ပါဌော။ **ပဋိတိတ္ထ**န္တိ ပဋိမုခတိတ္ထံ။ **ဝိရဇ္ဈိယာ**တိ ဝိရဇ္ဈိတွာ။ **ယဒိ မုဉ္စာမာ**တိ ယဒိ ဣမံ ဘဂဝန္တံ မုဉ္စိတွာ အကတကိစ္စာ ဂမိဿာမာတိ အတ္ထော။ **မမ ကမ္မံ ပကိတ္တေ**

တွတတိ မမ ဘာဝိတမတ္တံ ဗ္ဘာကရိတ္ဝာ။ **ဒက္ခိဏံ ဟဒမုဒ္ဓရိ** တိ ဒက္ခိဏံ ဟဒံ ဥက္ခိပိ, ''ကတပဒက္ခိဏော''တိပိ ဟဇ္ဇော။

ဇိနပုတ္တာ တိ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော သာဝကာ။ **ဒေဝတ မနုဿာ အသုရာ စ, အဘိတဒေတွဝတန ပက္ကမုံ** တိ ဒေဝတဒယော သဗ္ဗေပိ ဣမေ မံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွဝတ ပုပ္ဖာဒီဟိ ပူဇေတွဝတ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပဉ္စင်္ဂ ဝန္ဒိတွဝတ နိဝတ္တိတွဝတ ပုနပ္ပုနံ ဩလောကေတွဝတ မစုရတ္ထဟ္ဇုနာဟိ နာနပ္ပကာရာဟိ ထုတီဟိ ဝဏ္ဏေန္တာ ပက္ကမိံသု။ ''နရာ နာက စ ဂန္ဓဗ္ဗာ, အဘိတဒေတွဝတန ပက္ကမုံ''န္တိပိ ဟဇ္ဇော။

ဒဿနံ မေ အတိက္ကန္တေ တိ မမ ဒဿနဝိသယံ ဘဂဝတိ အတိက္ကန္တေ။ ''ဇဟိတေ ဒဿနူပစာရေ''တိပိ ဟဇ္ဇော။ **သသင်္ဃေ** တိ သဒ္ဓိံ သင်္ဃေန သသင်္ဃော, တသ္မိံ သသင်္ဃေ။ **သယနာ ဝုဋ္ဌဟိတွဝတနာ** တိ နိပန္နဋ္ဌာနတော ကလလတော ဥဋ္ဌဟိတွဝတ။ **ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိံ** န္တိ ကတပလ္လင်္ကော ဟုတွဝတ ပုပ္ဖရာသိမှိ နိသီဒိန္တိ အတ္ထော။ ''ဟဇ္ဇော ဟဋ္ဌေန စိတ္တေန, အာသနာ ဝုဋ္ဌဟိံ တဒာ''တိပိ ဟဇ္ဇော, သော ဥတ္တာနတ္ထောဝ။

ပီတိယာ စ အဘိဿန္နော တိ ပီတိပရိပ္ဖုဋ္ဌော။ **ဝသီဘူတောတိ** ဝသီဘာဝပ္ပတ္တော။ **ဈာနေ**တိ ရူပာဝစရာရူပာဝစရဈာနေသု။ **သဟာဿိယမှိ** တိ ဒသသဟဿိယံ။ **လောကမှိ**တိ လောကဓာတုယာ။ **မေ သမာ**တိ မယာ သဒိသာ။ အဝိသေသေန ''မေ သမာ နတ္ထိ''တိ ဝတွဝတ ဣဒါနိ တမေဝ နိယမေန္တော **''အသမော ဣဒ္ဓိဓမ္မေသု''** တိ အာဟ။ တတ္ထ **ဣဒ္ဓိဓမ္မေသူ** တိ ပဉ္စသု ဣဒ္ဓိဓမ္မေသူတိ အတ္ထော။ **အလဘိန္တိ** ပဋိလဘိံ။ **ဤဒိသံ သုခန္တိ** ဤဒိသံ သောမနဿံ။

အထ သုမေဓတာပသော ဒသဗလဿ ဗ္ဘာကရဏံ သုတွဝတ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ကရတလဂတကာလမိဝ မညမာနော ပမုဒိတဟဒယော ဒသသု လောကဓာတုသဟဿေသု သုဒ္ဓာတသမဟာဗ္ရဟ္မာနော အတီတဗုဒ္ဓဒဿာဝိနော နိယတဖောဓိသတ္တာနံ ဗ္ဘာကရဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဟင်္ဂိဟာရိယဒဿနေန တထာဂတာဝစနဿ အဝိတထတံ ပကာသေန္တော မံ ပရိတော သယန္တာ ဣမာ ကထာယော အာဟံသူတိ ဒဿေန္တော ဘဂဝ **''ပလ္လင်္ကာဘုဇနေ မယှံ''** န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ပလ္လင်္ကာဘုဇနေ မယှ** န္တိ မမ ပလ္လင်္ကာဘုဇနေ။ အယမေဝ တ ဟဇ္ဇော။ **ဒသသဟဿာဓိတသိနော**တိ ဒသသဟဿိတသိနော မဟာဗ္ရဟ္မာနော။ **ယာ ပုဗ္ဗေ** တိ ယာနိ ပုဗ္ဗေ, ဝိဘတ္တိလောပံ ကတွဝတ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပလ္လင်္ကဝရမာဘုဇေ** တိ ဝရပလ္လင်္ကာဘုဇနေ။ **နိမိတ္တာနိ ပဒိဿန္တိ** တိ နိမိတ္တာနိ ပဒိဿိံသူတိ အတ္ထော။ အတီတဝစနေ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝတ္တမာနဝစနံ ဝုတ္တံ၊ ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တံ, အတီတဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ **တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿရေ** တိ ပုဗ္ဗေပိ နိယတဖောဓိသတ္တာနံ ပလ္လင်္ကာဘုဇနေ ယာနိ နိမိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု, တာနိ နိမိတ္တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿရေ။ တသ္မာ တွံ ဓုဝမေဝ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသီတိ အတ္ထော။ န ပန တာနိယေဝ နိမိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု, တံသဒိသတ္တာ ''တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿရေ''တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သီတန္တိ သီတတ္တံ။ **ဗ္ဘပဂတ** န္တိ ဂတံ ဝိဂတံ။ **တာနိ**တိ သီတဝိဂမနဥဏှုပသမနာနိတိ အတ္ထော။ **နိဿဒ္ဒာ** တိ အသဒ္ဒာ အနိဂ္ဃောသာ။ **နိရာကုလာ**တိ အနာကုလာ, အယမေဝ တ ဟဇ္ဇော။ **န သန္ဒန္တိ** တိ န ဝဟန္တိ နပ္ပဝတ္တန္တိ။ **သဝန္တိယော** တိ နဒိယော။ **တာနိ**တိ အတယနအသန္ဒနာနိ။ **ထလဇာ**တိ ပထဝိတလပဗ္ဗတရုက္ခေသု ဇာတာနိ။ **ဒကဇာ**တိ ဩဒကာနိ ပုပ္ဖာနိ။ **ပုပ္ဖန္တိ** တိ ပုဗ္ဗေ ဖောဓိသတ္တာနံ ပုပ္ဖိံသု, အတီတတ္ထေ ဝတ္တမာနဝစနံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တေပဇ္ဇ ပုပ္ဖိတာနိ** တိ တာနိ ပုပ္ဖာနိ အဇ္ဇ ပုပ္ဖိတာနီတိ အတ္ထော။

ဖလဘာရာတိ ဖလဓရော။ **တေပဇ္ဇာ** တိ တေပိ အဇ္ဇ, ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ''တေပီ''တိ ဝုတ္တံ, ''လတာ တ ရုက္ခာ တ''တိ ဝုတ္တတ္တာ။ **ဖလိတာ**တိ သဉ္ဇာတဖလာ။ **အာကာသဋ္ဌာ စ ဘူမဋ္ဌာ စာ** တိ အာကာသဂတာ စ ဘူမိဂတာ စ **ရတနာနီ**တိ မုတ္တာဒီနိ ရတနာနိ။ **ဇောတန္တိ** တိ ဩဘာသန္တိ။ **မာနုဿကာ** တိ မနုဿာနံ သန္တကာ မာနုဿကာ။ **ဒိဗ္ဗာ**တိ ဒေဝတနံ သန္တကာ ဒိဗ္ဗာ။ **တုရိယာ**တိ အာတတံ ဝိတတံ အာတတဝိတတံ သုသိရံ ဃနန္တိ ပဉ္စ တုရိယာနိ။ တတ္ထ အာတတံ နာမ စမ္မပရိယောနဒ္ဓေသု ဘေရိအာဒီသု ဧကတလတုရိယံ။ ဝိတတံ နာမ ဥဘယတလံ။ အာတတဝိတတံ နာမ သဗ္ဗတော ပရိယောနဒ္ဓံ မဟတိဝလ္လကိအာဒိကံ။ သုသိရံ နာမ ဝံသာဒိကံ။ ဃနံ နာမ သမ္မတာဠာဒိကံ။ **ဝဇ္ဇန္တိ** တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ဝဇ္ဇိံသု, အတီတတ္ထေ ဝတ္တမာနဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေ နယော ဥပရိ ဤဒိသေသု ဝစနေသုပိ။ **အဘိရ**

ဝန္တီတိ တတ္ထ တတ္ထ ကုသလေဟိ သုမုစ္ဆိတာ သုပ္ပတာဠိတာ သုဝါဒိတာ ဝိယ အဘိရဝန္တိ, အဘိနဒန္တီတိ အတ္ထော။

ဝိစိတ္တပုပ္ဖာတိ ဝိစိတြာနိ နာနာဂန္ဓဝဏ္ဏာနိ ပုပ္ဖာနိ။ **အဘိဝသ္သန္တီ**တိ အဘိဝသ္သိံသု, နိပတိံသူတိ အတ္ထော။ **တေပီ**တိ တာနိပိ ဝိစိတြပုပ္ဖာနိ အဘိဝသ္သန္တာနိ ပဒိသ္သန္တိ, ဒေဝဗြဟ္မဂဏေဟိ ဩကိရိယမာနာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အာဘုဇတီ**တိ ဩသက္ကတိ။ **တေပဇ္ဇုဗ္ဘော**တိ တေပိ အဇ္ဇ ဥဗ္ဘော မဟာသမုဒ္ဒဒသသဟသ္သိယော။ **အဘိရဝန္တီ**တိ အဘိနဒန္တိ။ **နိရယေ**တိ နိရယေသု။ **ဒသသဟသ္သာ**တိ အနေကဒသသဟသ္သာ။ **နိဗ္ဗန္တီ**တိ သမ္မန္တိ, သန္တိံ ဥပေန္တီတိ အတ္ထော။ **တာရကာ**တိ နက္ခတ္တာနိ ။ **တေပိ အဇ္ဇ ပဒိသ္သန္တီ**တိ တေပိ သူရိယသ္သ ဝိမလဘာဝါ တာရကာ အဇ္ဇ ဒိဝါ ဒိသ္သန္တိ။

အနောဝသ္သနာတိ အနောဝသ္သေ, ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ အထ ဝါ **အနောဝသ္သေ**တိ အနဘိဝသ္သေပိ။ **နာ**တိ နိပါတမတ္တံ “သုတွာန ဒူတဝစန”န္တိအာဒီသု ဝိယ။ **တမ္ပဇ္ဇုဗ္ဘိဇ္ဇတေ**တိ တမ္ပိ ဥဒကံ အဇ္ဇ ဥဗ္ဘိဇ္ဇတိ, ဥဗ္ဘိဇ္ဇိတွာ ဥဇ္ဇဟတီတိ အတ္ထော။ **မဟိယာ**တိ ပထဝိယာ, နိသ္သက္ကဝစနံ။ **တာရာဂဏာ**တိ ဂဟနက္ခတ္တာဒယော သဗ္ဗေ တာရဂဏာ။ **နက္ခတ္တာ**တိ နက္ခတ္တတာရကာ စ။ **ဂဂနမဏ္ဍလေ**တိ သကလဂဂနမဏ္ဍလံ ဝိရောစန္တီတိ အတ္ထော။ **ဗိလာသယာ**တိ ဗိလာသယာ အဟိနကုလကုမ္ဘီလကေဓာဒယော။ **ဒရီသယာ**တိ ဗျရာသယာ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ **နိက္ခမန္တီ**တိ နိက္ခမိံသု။ **သကာသယာ**တိ အတ္တနော အတ္တနော အာသယတော။ “တဒါသယာ”တိပိ ပါဌော။ တသ္သ တဒါ တသ္မိံ ကာလေ, အာသယတော, ဗိလတောတိ အတ္ထော။ **ဆုဒ္ဓါ**တိ သုဆုဒ္ဓါ သုဝုဒ္ဓါရိတာ, နိက္ခန္တာတိ အတ္ထော။

အရတီတိ ဥက္ကဏ္ဌာ။ **သန္တုဋ္ဌာ**တိ ပရမေန သန္တုဋ္ဌေန သန္တုဋ္ဌာ။ **ဝိနသ္သတီ**တိ ဝိဂစ္ဆတိ။ **ရာဂေ**တိ ကာမရာဂေ။ **တဒါ တနု ဟောတီ**တိ ဩရမတ္တကော ဟောတိ, ဣမိနာ ပရိယုဋ္ဌာနာဘာဝံ ဒီပေတိ။ **ဝိဟတာ**တိ ဝိနဋ္ဌာ။ **တဒါ**တိ ပုဗ္ဗေ, ဗောဓိသတ္တာနံ ပလ္လင်္ကာဘုဇနေတိ အတ္ထော။ **န ဘဝတီ**တိ န ဟောတိ။ **အဇ္ဇပေတ**န္တိ အဇ္ဇ တဝ ပလ္လင်္ကာဘုဇနေပိ တံ ဘယံ န ဟောတေဝါတိ အတ္ထော။ **တေန လိင်္ဂေန ဇာနာမ**တိ တေန ကာရဏေန သဗ္ဗေဝ မယံ ဇာနာမ, ယံ တွံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိသ္သသီတိ အတ္ထော။

အနုဒ္ဓံသတီတိ န ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ **အနိဋ္ဌဂန္ဓော**တိ ဒုဂ္ဂန္ဓော။ **ပက္ကမတီ**တိ ပက္ကမိ ဝိဂစ္ဆိ။ **ပတာယတီ**တိ ပတာယိ။ **သောပဇ္ဇ**တိ သောပိ ဒိဗ္ဗဂန္ဓော အဇ္ဇ။ **ပဒိသ္သန္တီ**တိ ပဒိသ္သိံသု။ **တေပဇ္ဇ**တိ တေပိ သဗ္ဗေ ဒေဝါ အဇ္ဇ။ **ယာဝတာ**တိ ပရိစ္ဆေဒနတ္ထေ နိပါတော, ယတ္တကာတိ အတ္ထော။ **ကုဋ္ဋာ**တိ ပါကာရာ။ **န ဟောန္တာဝရဏာ**တိ အာဝရဏကရာ န အဟေသုံ။ **တဒါ**တိ ပုဗ္ဗေ။ **အာကာသဘူတာ**တိ တေ ကုဋ္ဋကဝါဋပဗ္ဗတာ အာဝရဏံ တိရောကရဏံ ကာတုံ အသက္ကောန္တာ, အဇ္ဈာကာသဘူတာတိ အတ္ထော။ **စုတီ**တိ မရဏံ။ **ဥပပတ္တီ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ။ **ခဏေ**တိ ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တာနံ ပလ္လင်္ကာဘုဇနက္ခဏေ။ **န ဝိဇ္ဇတီ**တိ နာဟောသိ။ **တာနိပဇ္ဇ**တိ တာနိပိ အဇ္ဇ စဝနဘဝနာနီတိ အတ္ထော။ **မာ နိဝတ္တီ**တိ မာ ပဋိက္ကမိ။ **အဘိက္ကမာ**တိ ပရက္ကမ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

တတော သုမေဓပဏ္ဍိတော ဒီပင်္ကရသ္သ ဒသဗလသ္သ စ ဒသသဟသ္သစက္ကဝာဠဒေဝတာနဉ္စ ဝစနံ သုတွာ ဘိယျောသောမတ္တာယ သဉ္ဇာတုသ္သာဟော ဟုတွာ စိန္တေသိ – “ဗုဒ္ဓါ နာမ အမောဃဝစနာ, နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ ကထာယ အညထတ္တံ။ ယထာ ဟိ အာကာသေ ခိတ္တသ္သ လေဍ္ဍုသ္သ ပတနံ ဓုဝံ, ဇာတသ္သ မရဏံ, အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ သူရိယသ္သ အဗ္ဘုဂ္ဂမနံ, အာသယာ နိက္ခန္တသ္သ သီဟသ္သ သီဟနာဒနဒနံ, ဂရုဂဗ္ဘာယ ဣတ္ထိယာ ဘာရမောရောပနံ ဓုဝံ အဝသ္သမ္ဘာဝီ, ဧဝမေဝ ဗုဒ္ဓါနံ ဝစနံ နာမ ဓုဝံ အမောဃံ, အဒ္ဓါ အဟံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိသ္သာမီတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀၈. “ဗုဒ္ဓသ္သ ဝစနံ သုတွာ, ဒသသဟသ္သီနစူဘယံ။
တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ပမုဒိတော, ဧဝံ စိန္တေသဟံ တဒါ။

၁၀၉. “အဒ္ဝေဇ္ဈဝစနာ ဗုဒ္ဓါ, အမောဃဝစနာ ဇိနာ။
ဝိတထံ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ, ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝါမဟံ။

၁၁၀. “ယထာ ခိတ္တံ နဘေ လေဍ္ဍု, ဓုဝံ ပတတိ ဘူမိယံ။

တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။
ဝိတထံ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၁၁. ''ယထာပိ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ မရဏံ ဓုဝသဿတံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။
ဝိတထံ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၁၂. ''ယထာ ရတ္တိက္ခယေ ပတ္တေ၊ သူရိယုဂ္ဂမနံ ဓုဝံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။
ဝိတထံ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၁၃. ''ယထာ နိက္ခန္တသယနဿ၊ သီဟဿ နဒနံ ဓုဝံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။
ဝိတထံ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၁၄. ''ယထာ အာပန္နသတ္တာနံ၊ ဘာရမောရောပနံ ဓုဝံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။
ဝိတထံ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ''န္တိ။

တတ္ထ **ဗုဒ္ဓဿ ဝစနံ သုတွာ, ဒသသဟဿီ န စူဘယ** န္တိ ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော ဒသဗလဿ ဝစနံ သုတွာ။ **ဥဘယ**န္တိ ဥဘယေသံ, သာမိအတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဥဘယဝစနံ ဝါ။ **ဧဝံ စိန္တေ သဟ**န္တိ ဧဝံ စိန္တေသိံ အဟံ။

အဒွေဇ္ဈဝစနာ တိ ဒွေဝဇ္ဈ အပ္ပဝတ္တဝစနာ, ဧကံသဝစနာတိ အတ္ထော။ ''အစ္ဆိဒ္ဒဝစနာ''တိပိ ပါဌော, တဿ နိဒ္ဒောသဝစနာတိ အတ္ထော။ **အမောဃဝစနာ**တိ အဝိတထဝစနာ။ **ဝိတထ**န္တိ ဝိတထဝစနံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမဟ**န္တိ အဟံ ဧကံသေနေဝ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမီတိ နိယတဝသေန အဝဿမ္ဘာဝိဝသေန စ ဝတ္တမာနဝစနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သူရိယုဂ္ဂမန န္တိ သူရိယဿ ဥဒယနံ, အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ **ဓုဝသဿတ** န္တိ ဧကံသဘာဝီ စေဝ သဿတဉ္စ။ **နိက္ခန္တသယနဿာ** တိ သယနတော နိက္ခန္တဿ။ **အာပန္နသတ္တာန** န္တိ ဂရုဂဗ္ဘာနံ, ဂဗ္ဘိနီနန္တိ အတ္ထော။ **ဘာရမောရောပန**န္တိ ဘာရဩရောပနံ, ဂဗ္ဘဿ ဩရောပနန္တိ အတ္ထော။ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

''သွာဟံ အဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမီ''တိ ဧဝံ ကတသန္နိဋ္ဌာနော ဗုဒ္ဓကာရကေ ဓမ္မေ ဥပဓာရေတုံ – ''ကဟံ နု ခေါ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာ''တိ, ဥဒ္ဓံ အဓော ဒိသာသု ဝိဒိသာသူတိ အနုက္ကမေန သကလံ ဓမ္မဓာတုံ ဝိစိနန္တော ပုဗ္ဗေ ပေါရာဏကေဟိ ဗောဓိသတ္တေဟိ အာသေဝိတနိသေဝိတံ ပဌမံ ဒါနပါရမိံ ဒိသွာ ဧဝံ အတ္တာနံ ဩဝဒိ – ''သုမေဓပဏ္ဍိတ, တွံ ဣတော ပဋ္ဌာယ ပဌမံ ဒါနပါရမိံ ပူရေယျာသိ။ ယထာ ဟိ နိက္ကုဇ္ဇိတော ဥဒကကုမ္ဘော နိဿေသံ ကတွာ ဥဒကံ ဝမတိယေဝ န ပစ္စာဟရတိ, ဧဝမေဝ ဓနံ ဝါ ယသံ ဝါ ပုတ္တဒါရံ ဝါ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ ဝါ အနောလောကေတွာ သမ္ပတ္တယာစကာနံ သဗ္ဗံ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတံ နိဿေသံ ကတွာ ဒဒမာနော ဗောဓိမူလေ နိသီဒိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ပဌမံ ဒါနပါရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၁၅. ''ဟန္ဒ ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ၊ ဝိစိနာမိ ဣတော စိတော။
ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ၊ ယာဝတာ ဓမ္မဓာတုယာ။

၁၁၆. ''ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ ပဌမံ ဒါနပါရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အနုစိဏ္ဏံ မဟာပထံ။

၁၁၇. ''က္လမံ တွံ ပဌမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
အနပာရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

၁၁၈. ''ယထာပိ ကုမ္ဘော သမ္ပုဏ္ဏော၊ ယဿ ကဿစိ အဓော ကတော။
ဝမတေဝုဒကံ နိဿေသံ၊ န တတ္ထ ပရိရက္ခတိ။

၁၁၉. ''တထေဝ ယာစကေ ဒိသွာ၊ ဟီနမုက္ကဋ္ဌမၛ္ဈိမေ။
ဒဒာဟိ အနံ နိဿေသံ၊ ကုမ္ဘော ဝိယ အဓော ကတော''တိ။

တတ္ထ **ဟန္ဒာ** တိ ဝဝဿဂ္ဂတ္ထေ နိပါတော။ **ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ** တိ ဗုဒ္ဓတ္တကရေ ဓမ္မေ။ ဗုဒ္ဓတ္တကရာ နာမ ဓမ္မာ အနပာရမိတာဒယော ဒသ ဓမ္မာ။ **ဝိစိနာမီ**တိ ဝိစိနိဿာမိ, ဝီမံသိဿာမိ ဥပပရိက္ခိဿာမီတိ အတ္ထော။ **က္လတော စိတော**တိ က္လတော က္လတော, အယမေဝ တ ပာဠော။ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစိနာမီတိ အတ္ထော။ ဥဒ္ဒန္တိ ဒေဝလောကေ။ **အဓော**တိ မနုဿလောကေ။ **ဒသ ဒိသာ**တိ ဒသသု ဒိသာသု; ကတ္ထ နု ခေါ တေ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာ ဥဒ္ဒံ အဓော တိရိယံ ဒိသာသု ဝိဒိသာသူတိ အဓိပ္ပာယော။ **ယာဝတာ ဓမ္မဓာတုယာ**တိ ဧတ္ထ **ယာဝတာ**တိ ပရိစ္ဆေဒဝစနံ။ **ဓမ္မဓာတုယာ**တိ သဘာဝ ဓမ္မဿ, ပဝတ္တနီတိ ဝစနသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယာဝတိကာ သဘာဝဓမ္မာနံ ကာမရူပါရူပဓမ္မာနံ ပဝတ္တိ, တာဝတိကံ ဝိစိနိဿာမီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဝိစိနန္တော တိ ဝီမံသန္တော ဥပပရိက္ခန္တော။ **ပုဗ္ဗကေဟီ**တိ ပောရာဏေဟိ ဗောဓိသတ္တေဟိ။ **အနုစိဏ္ဏာ** န္တိ အဇ္ဈာစိဏ္ဏံ အာသေဝိတံ။ **သမာဒိယာ**တိ သမာဒိယနံ ကရောဟိ, အဇ္ဇ ပဌာယ အယံ ပဌမံ အနပာရမီ ပူရေတဗ္ဗာ မယာ တိ ဧဝံ သမာဒိယာတိ အတ္ထော။ **အနပာရမိတံ ဂစ္ဆာ** တိ အနပာရမိံ ဂစ္ဆ, ပူရယာတိ အတ္ထော။ **ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသီ**တိ ဗောဓိမူလမုပဂန္တွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတ္တုံ ဣစ္ဆသိ စေ။ **ယဿ ကဿစီ** တိ ဥဒကဿ တ ခီရဿ တ ယဿ ကဿစိ သမ္ပုဏ္ဏော။ သမ္ပုဏ္ဏသဒ္ဒယောဂေ သတိ သာမိဝစနံ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ။ ကရဏတ္ထေ တ သာမိဝစနံ, ယေန ကေနစီတိ အတ္ထော။ **အဓော ကတော**တိ ဟေဋ္ဌာမုခီကတော။ **န တတ္ထ ပရိရက္ခတီ** တိ တသ္မိံ ဝမနေ န ပရိရက္ခတိ, နိဿေသံ ဥဒကံ ဝမတေတတိ အတ္ထော။ **ဟီနမုက္ကဋ္ဌမၛ္ဈိမေ** တိ ဟီနမၛ္ဈိမပဏီတေ။ **မ-**ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ **ကုမ္ဘော ဝိယ အဓော ကတော** တိ ဟေဋ္ဌာမုခီကတော ဝိယ ကုမ္ဘော။ ယာစကေ ဥပဂတေ ဒိသွာ တ – ''တွံ, သုမေဓ, အတ္တနော အနဝသေသေတွာ သဗ္ဗဓနပရိစ္စာဂေန အနပာရမိံ, အင်္ဂပရိစ္စာဂေန ဥပပာရမိံ, ဇီဝိတပရိစ္စာဂေန ပရမတ္ထပာရမိဉ္စ ပူရေဟီ''တိ ဧဝံ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဩဝဒိ။

အထဿ ''န ဟေတ္တကေဟေဝ ဗုဒ္ဓကာရကေဟိ ဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော ဒုတိယံ သီလပာရမိံ ဒိသွာ ဧတဒဟောသိ – ''သုမေဓပဏ္ဍိတ, တွံ က္လတော ပဋ္ဌာယ သီလပာရမိံ ပူရေယျာသိ။ ယထာ စမရီ မိဂေ နာမ ဇီဝိတမ္ပိ အနောလောကေတွာ အတ္တနော တလမေဝ ရက္ခတိ, ဧဝံ တွမ္ပိ က္လတော ပဋ္ဌာယ ဇီဝိတမ္ပိ အနောလောကေတွာ သီလမေဝ ရက္ခန္တော ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဒုတိယံ သီလပာရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၂၀. ''န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၂၁. ''ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ ဒုတိယံ သီလပာရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၂၂. ''က္လမံ တွံ ဒုတိယံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
သီလပာရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

၁၂၃. ''ယထာပိ စမရီ တလံ၊ ကိသ္မိဉ္စိ ပဋိလဂ္ဂိတံ။
ဥပေတိ မရဏံ တတ္ထ၊ န ဝိကောပေတိ တလဓိံ။

၁၂၄. ''တထေဝ တွံ စတူသု ဘူမီသု၊ သီလာနိ ပရိပူရယ။

ပရိရက္ခ သဗ္ဗဒါ သီလံ၊ စမရီ ဝိယ တလဓိ”န္တိ။

တတ္ထ **န ဟေတေ**တိ န ဟိ ဧတေယေဝ။ **ဗောဓိပါစနာ**တိ မဂ္ဂပရိပါစနာ သဗ္ဗညုတညာဏပရိပါစနာ တ။ **ဒုတိယံ သီလပါရမိ**န္တိ သီလံ နာမ သဗ္ဗေသံ ကုသလဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာ, သီလေ ပတိဋ္ဌိတော ကုသလဓမ္မေဟိ န ပရိဟာယတိ, သဗ္ဗေပိ လောကိယလောကုတ္တရဂုဏေ ပဋိလဘတိ။ တသ္မာ သီလပါရမီ ပူရေတဗ္ဗာတိ ဒုတိယံ သီလပါရမိံ အဒ္ဒက္ခိန္တိ အတ္ထော။

အာသေဝိတနိသေဝိတန္တိ ဘာဝိတဉ္စေဝ ဗဟုလီကတဉ္စ။ **စမရီ**တိ စမရီ မိဂေါ။ **ကိသ္မိဉ္စိ** တိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ရုက္ခလတာကဏ္ဍကာဒီသု အညတရသ္မိံ။ **ပဋိလဂ္ဂိတ** န္တိ ပဋိဝိလဂ္ဂိတံ။ **တတ္ထာ** တိ ယတ္ထ ဝိလဂ္ဂိတံ, တတ္ထေဝ ဌတွာ မရဏံ ဥပဂစ္ဆတိ။ **န ဝိကောပေတီ**တိ န ဆိန္ဒတိ။ **တလဓိ**န္တိ တလံ ဆိန္ဒိတွာ န ဂစ္ဆတိ, တတ္ထေဝ မရဏံ ဥပေတီတိ အတ္ထော။

စတူသု ဘူမီသု သီလာနီတိ စတူသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တသီလာနိ, ပါတိမောက္ခသံဝရဣန္ဒြိယသံဝရအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယသန္နိဿိတဝသေနာတိ အတ္ထော။ ဘူမိဝသေန ပန ဒွီသုယေဝ ဘူမီသု ပရိယာပန္နံ တမ္ပိ စတုသီလမေဝါတိ။ **ပရိပူရယာ**တိ ခဏ္ဍဆိဒ္ဒသဗလာဒိအဘာဝေန ပရိပူရယ။ **သဗ္ဗဒါ** တိ သဗ္ဗကာလံ။ **စမရီ ဝိယာ**တိ စမရီ မိဂေါ ဝိယ။ သေသမေတ္ထာပိ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

အထဿ “န ဧတ္တကေဟေဝ ဗုဒ္ဓကာရကေဟိ ဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော တတိယံ နေက္ခမ္မပါရမိံ ဒိသွာ ဧတဒဟောသိ – “သုမေဓပဏ္ဍိတ, တွံ ဣတော ပဋ္ဌာယ နေက္ခမ္မပါရမိမ္ပိ ပူရေယျာသိ။ ယထာ ပိ သုစိရံ ဗန္ဓနာဂါရေ ဝသမာနော ပုရိသော န တတ္ထ သိနေဟံ ကရောတိ, အထ ခော ဥက္ကဏ္ဌိတော အဝသိတုကာမော ဟောတိ, ဧဝမေဝ တွမ္ပိ သဗ္ဗဘဝေ ဗန္ဓနာဂါရသဒိသေ ကတွာ ပဿ, သဗ္ဗဘဝေဟိ ဥက္ကဏ္ဌိတော မုစ္စိတုကာမော ဟုတွာ နေက္ခမ္မာဘိမုခေါ ဟောတိ, ဧဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ”တိ တတိယံ နေက္ခမ္မပါရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၂၅. “န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၂၆. “ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ တတိယံ နေက္ခမ္မပါရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၂၇. “ဣမံ တွံ တတိယံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
နေက္ခမ္မပါရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

၁၂၈. “ယထာ အန္ဒုဃရေ ပုရိသော၊ စိရဝုတ္ထော ဒုခဋ္ဋိတော။
န တတ္ထ ရာဂံ ဇနေတိ၊ မုတ္တိံယေဝ ဂဝေသတိ။

၁၂၉. “တထေဝ တွံ သဗ္ဗဘဝေ၊ ပဿ အန္ဒုဃရေ ဝိယ။
နေက္ခမ္မာဘိမုခေါ ဟောတိ၊ ဘဝတော ပရိမုတ္တိယာ”တိ။

တတ္ထ **အန္ဒုဃရေ** တိ ဗန္ဓနာဂါရေ။ **စိရဝုတ္ထော** တိ စိရကာလံ ဝုတ္ထော။ **ဒုခဋ္ဋိတော** တိ ဒုက္ခပီဠိတော။ **န တတ္ထ ရာဂံ ဇနေတီ**တိ တတ္ထ အန္ဒုဃရေ ရာဂံ သိနေဟံ န ဇနေတိ န ဥပ္ပါဒေတိ။ “ဣမံ အန္ဒုဃရံ မုဉ္စိတွာ နာဟံ အညတ္ထ ဂမိဿာမီ”တိ ဧဝံ တတ္ထ ရာဂံ န ဇနေတိ, ကိန္တု မုတ္တိံယေဝ မောက္ခမေဝ ဂဝေသတီတိ အဓိပ္ပါယော။ **နေက္ခမ္မာဘိမုခေါ**တိ နိက္ခမနာဘိမုခေါ ဟောတိ။ **ဘဝတော**တိ သဗ္ဗဘဝေဟိ။ **ပရိမုတ္တိယာ** တိ ပရိမောစနတ္ထာယ။ နေက္ခမ္မာဘိမုခေါ ဟုတွာ, သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿသီ”တိပိ ပါဌော။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

အထသ္သ ‘‘န တ္တေကေဟေ၀ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော စတုတ္ထံ ပညာ ဟာရမိံ ဒိသ္ဝာ တေဒဟောသိ – ‘‘သုမေဓပဏ္ဍိတ, တ္ဝံ ဣတော ပဋ္ဌာယ ပညာပာရမိမ္ပိ ပူရေယျာသိ။ ဟီနမဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌေသု ကဉ္စိ အဝဇ္ဇေတွာ သဗ္ဗေပိ ပဏ္ဍိတေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆေယျာသိ။ ယထာပိ ပိဏ္ဍစာရိကော ဘိက္ခု ဟီနာဒိဘေဒေသု ကုလေသု ကိဉ္စိ ကုလံ အဝိဝဇ္ဇေတွာ ပဋိပာဋိယာ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ခိပ္ပံ ယာပနမတ္တံ လဘတိ, ဧဝမေဝ တ္ဝမ္ပိ သဗ္ဗေ ပဏ္ဍိတေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆန္တော ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ’’တိ စတုတ္ထံ ပညာပာရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၃၀.‘‘န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ, ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ, ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၃၁.‘‘ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ, စတုတ္ထံ ပညာပာရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ, အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၃၂.‘‘ဣမံ တ္ဝံ စတုတ္ထံ တာဝ, ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
ပညာပာရမိတံ ဂစ္ဆ, ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

၁၃၃.‘‘ယထာ ဟိ ဘိက္ခု ဘိက္ခန္တော, ဟီနမုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမေ။
ကုလာနိ န ဝိဝဇ္ဇေန္တော, ဧဝံ လဘတိ ယာပနံ။

၁၃၄.‘‘တထေဝ တ္ဝံ သဗ္ဗကာလံ, ပရိပုစ္ဆံ ဗုဓံ ဇနံ။
ပညာယ ပာရမိံ ဂန္တွာ, သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသီ’’တိ။

တတ္ထ **ဘိက္ခန္တော** တိ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော။ **ဟီနမုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမေ** တိ ဟီနမုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမာနိ ကုလာနီတိ အတ္ထော။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ကတော။ **န ဝိဝဇ္ဇေန္တော** တိ န ပရိဟရန္တော, ဃရပဋိပာဋိံ မုဉ္စိတွာ စရန္တော ဝိဝဇ္ဇေတိ နာမ, ဧဝမကတွာတိ အတ္ထော။ **ယာပနန္တိ** ယာပနမတ္တံ ဟာရဏာရဟံ အာဟာရံ လဘတီတိ အတ္ထော။ **ပရိပုစ္ဆ** န္တိ – ‘‘ကိံ, ဘန္တေ, ကုသလံ, ကိံ အကုသလံ; ကိံ သာဝဇ္ဇံ, ကိံ အနဝဇ္ဇ’’န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၈၄, ၂၁၆) နယေန တတ္ထ တတ္ထ အဘိညာတေ ပဏ္ဍိတေ ဇနေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပရိပုစ္ဆန္တောတိ အတ္ထော။ **ဗုဓံ ဇနန္တိ** ပဏ္ဍိတံ ဇနံ။ ‘‘ဗုဓေ ဇနေ’’တိပိ ပါဌော။ **ပညာယ ပာရမိန္တိ** ပညာယ ပါရံ။ ‘‘ပညာပာရမိတံ ဂန္တွာ’’တိပိ ပါဌော။ သေသမေတ္ထာပိ ဥတ္တာနမေဝာတိ။

အထသ္သ ‘‘န ဧတ္တကေဟေ၀ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော ပဉ္စမံ ဝီရိယပာရမိံ ဒိသွာ တေဒဟောသိ – ‘‘သုမေဓပဏ္ဍိတ, တ္ဝံ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဝီရိယပာရမိမ္ပိ ပူရေယျာသိ။ ယထာပိ သီဟော မိဂရာဇာ သဗ္ဗဣရိယာပထေသု ဒဠှဝီရိယော ဟောတိ, ဧဝံ တ္ဝမ္ပိ သဗ္ဗဘဝေသု သဗ္ဗဣရိယာပထေသု ဒဠှဝီရိယော အနောလီနဝီရိယော သမာနော ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ’’တိ ပဉ္စမံ ဝီရိယပာရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၃၅.‘‘န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ, ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ, ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၃၆.‘‘ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ, ပဉ္စမံ ဝီရိယပာရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ, အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၃၇.‘‘ဣမံ တ္ဝံ ပဉ္စမံ တာဝ, ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
ဝီရိယပာရမိတံ ဂစ္ဆ, ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

၁၃၈.‘‘ယထာပိ သီဟော မိဂရာဇာ, နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ။
အလီနဝီရိယော ဟောတိ, ပဂ္ဂဟိတမနော သဒါ။

၁၃၉. ‘‘တထေဝ တ္ဝံ သဗ္ဗဘဝေ၊ ပဂ္ဂဏှဟ ဝီရိယံ ဒဠှံ။
ဝီရိယဟာရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ဟာပုဏိဿသီ’’တိ။

တတ္ထ **အလီနဝီရိယော**တိ အနောလီနဝီရိယော။ **သဗ္ဗဘဝေ**တိ ဇာတဇာတဘဝေ, သဗ္ဗေသု ဘဝေသူတိ အတ္ထော။ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟုတွာ, သမ္ဗောဓိံ ဟာပုဏိဿသီတိပိ ဟဌော။ သေသမေတ္ထာပိ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

အထဿ ‘‘န ဧတ္တကေဟေဝ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော ဆဋ္ဌမံ ခန္တိဟာရမိံ ဒိသွာ ဧတဒဟောသိ – ‘‘သုမေဓပဏ္ဍိတ, တ္ဝံ ဣတော ပဋ္ဌာယ ခန္တိပာရမိံ ပရိပူရေယျာသိ, သမ္မာနနေပိ အဝမာနနေပိ ခမောဝ ဘဝေယျာသိ။ ယထာ ဟိ ပထဝိယံ နာမ သုစိမ္ပိ ပက္ခိပန္တိ အသုစိမ္ပိ, န စ တေန ပထဝီ သိနေဟံ တ ပဋိဃံ တ ကရောတိ, ခမတိ သဟတိ အဓိဝါသေတိယေဝ, ဧဝမေဝ တ္ဝမ္ပိ သဗ္ဗေသံ သမ္မာနနာဝမာနနေသု ခမော သမာနော ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ’’တိ ဆဋ္ဌမံ ခန္တိပာရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၄၀. ‘‘န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၄၁. ‘‘ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ ဆဋ္ဌမံ ခန္တိပာရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၄၂. ‘‘ဣမံ တွံ ဆဋ္ဌမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တတ္ထ အဒ္ဝေဇ္ဈမာနသော၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

၁၄၃. ‘‘ယထာပိ ပထဝီ နာမ၊ သုစိမ္ပိ အသုစိမ္ပိ စ။
သဗ္ဗံ သဟတိ နိက္ခေပံ၊ န ကရောတိ ပဋိဃံ တယာ။

၁၄၄. ‘‘တထေဝ တ္ဝမ္ပိ သဗ္ဗေသံ၊ သမ္မာနာဝမာနက္ခမော။
ခန္တိပာရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသီ’’တိ။

တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တဿံ ခန္တိပာရမိယံ။ အဒ္ဝေဇ္ဈမာနသောတိ ဧကံသမာနသော။ **သုစိမ္ပီ** တိ စန္ဒနကုင်္ကုမဂန္ဓမာလာဒိသုစိမ္ပိ။ **အသုစိမ္ပီ** တိ အဟိကုက္ကုရမနုဿကုဏပဂူထမုတ္တခေဠသိင်္ဃာဏိကာဒိအသုစိမ္ပိ။ **သဟတီ**တိ ခမတိ, အဓိဝါသေတိ။ **နိက္ခေပ** န္တိ နိက္ခိတ္တံ။ **ပဋိဃ**န္တိ ကောဓံ။ **တယာ**တိ တာယ ဝုတ္တိယာ, တာယ နိက္ခိတ္တတာယ တ။ ‘‘ပဋိဃံ ဒယ’’န္တိပိ ဟဌော, တဿ တေန နိက္ခေပေန ပဋိဃာနုရောဓံ န ကရောတီတိ အတ္ထော။ **သမ္မာနာဝမာနက္ခမော**တိ သဗ္ဗေသံ သမ္မာနနာဝမာနနသဟော တ္ဝမ္ပိ ဘတတိ အတ္ထော။ ‘‘တထေဝ တ္ဝမ္ပိ သဗ္ဗဘဝေ, သမ္မာနနဝိမာနက္ခမော’’တိပိ ပဌန္တိ။ ‘‘ခန္တိယာ ဟာရမိံ ဂန္တွာ’’တိပိ ဟဌော, တဿာ ခန္တိယာ ဟာရမိပူရဏဝသေန ဂန္တွာတိ အတ္ထော။ သေသမေတ္ထာပိ ဥတ္တာနမေဝါတိ။ ဣတော ပရံ ဧတ္တကမ္ပိ အဝတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ ဝိသေသော အတ္ထိ, တံ တမေဝ ဝတွာ ဟဌန္တရံ ဒဿေတွာ ဂမိဿာမာတိ။

အထဿ ‘‘န ဧတ္တကေဟေဝ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော သတ္တမံ သစ္စဟာရမိံ ဒိသွာ ဧတဒဟောသိ – ‘‘သုမေဓပဏ္ဍိတ, တ္ဝံ ဣတော ပဋ္ဌာယ သစ္စဟာရမိမ္ပိ ပူရေယျာသိ, အသနိယာ မတ္ထကေ ပတမာနာယပိ ဓနာဒီနံ အတ္ထာယ ဆန္ဒာဒီနံ ဝသေန သမ္ပဇာနမုသာဝါဒံ နာမ မာ ဘာသိ။ ယထာပိ ဩသဓီတာရကာ နာမ သဗ္ဗဥတူသု အတ္တနော ဂမနဝီထိံ ဝိဇဟိတွာ အညာယ ဝီထိယာ န ဂစ္ဆတိ, သကဝီထိယာဝ ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝ တ္ဝမ္ပိ သစ္စံ ပဟာယ မုသာဝါဒံ နာမ အဝဒန္တောယေဝ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ’’တိ သတ္တမံ သစ္စဟာရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၄၅. ‘‘န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၄၆. ‘‘ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ သတ္တမံ သစ္စဟာရမိံ။

ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၄၇. ‘‘ဣမံ တုဝံ သတ္တမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တတ္ထ အဒ္ဝေဇ္ဈမာနသော၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

၁၄၈. ‘‘ယထာပိ ဩသဓီ နာမ၊ တုလာဘူတာ သဒေဝကေ။
သမယေ ဥတုဝဿေ ဝာ၊ န ဝောက္ကမတိ ဝီထိတော။

၁၄၉. ‘‘တထေဝ တုဝမ္ပိ သစ္စေသု၊ မာ ဝောက္ကမ ဟိ ဝီထိတော။
သစ္စပာရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသီ’’တိ။

တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ သစ္စပာရမိယံ။ **အဒ္ဝေဇ္ဈဝစနော** တိ အဝိတထဝစနော။ **ဩသဓီ နာမာ**တိ ဩသဓိတာရကာ, ဩသဓဂဟဏေ ဩသဓိတာရကံ ဥဒိတံ ဒိသွာ ဩသဓံ ဂဏှန္တိ။ တသ္မာ ‘‘ဩသဓိတာရကာ’’တိ ဝုစ္စတိ။ **တုလာဘူ တာ**တိ ပမာဏဘူတာ။ **သဒေဝကေ**တိ သဒေဝကဿ လောကဿ။ **သမယေ**တိ ဝဿသမယေ။ **ဥတုဝဿေ** တိ ဟေမန္တဂိမှေသု။ ‘‘သမယေ ဥတုဝဿေ’’တိပိ ပာဌော။ တဿ **သမယေ**တိ ဂိမှေ။ **ဥတုဝဿေ** တိ ဟေမန္တေ စ ဝဿာနေ စာတိ အတ္ထော။ **န ဝောက္ကမတိ ဝီထိတော** တိ တံ တံ ဥတုမှိ အတ္တနော ဂမနဝီထိတော န ဝောက္ကမတိ န ဝိဂစ္ဆတိ, ဆ မာသေ ပစ္ဆိမံ ဒိသံ ဂစ္ဆတိ, ဆ မာသေ ပုဗ္ဗံ ဒိသံ ဂစ္ဆတီတိ။ အထ ဝါ **ဩသဓီ နာမာ**တိ သိင်္ဂိဝေရပိပ္ဖလိမရိစာဒိကံ ဩသဓံ။ **န ဝောက္ကမတီ** တိ ယံ ယံ ဖလအနုသမတ္ထံ ဩသဓံ, တံ တံ ဖလအနံ ဩက္ကမ္မ အတ္တနော ဖလံ အဒတွာ န နိဝတ္တတိ။ **ဝီထိတော**တိ ဂမနဝီထိတော, ပိတ္တဟရော ပိတ္တံ ဟရတေဝ, ဝါတဟရော ဝါတံ ဟရတေဝ, သေမှဟရော သေမှံ ဟရတေဝါတိ အတ္ထော။ သေသမေတ္ထာပိ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

အထဿ ‘‘န ဧတ္တကေဟေဝ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော အဋ္ဌမံ အဓိဋ္ဌာနပါရမိံ ဒိသွာ ဧတဒဟောသိ – ‘‘သုမေဓပဏ္ဍိတ, တုဝံ ဣတော ပဋ္ဌာယ အဓိဋ္ဌာနပါရမိမ္ပိ ပူရေယျာသိ, ယံ အဓိဋ္ဌာသိ, တသ္မိံ အဓိဋ္ဌာနေ နိစ္စလော ဘဝေယျာသိ, ယထာ ပဗ္ဗတော နာမ သဗ္ဗဒိသာသု ဝါတေ ပဟရန္တေပိ န ကမ္ပတိ န စလတိ, အတ္တနော ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ, ဧဝမေဝ တုဝမ္ပိ အတ္တနော အဓိဋ္ဌာနေ နိစ္စလော ဟောန္တော ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ’’တိ အဋ္ဌမံ အဓိဋ္ဌာနပါရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသိတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၅၀. ‘‘န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၅၁. ‘‘ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ အဋ္ဌမံ အဓိဋ္ဌာနပါရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၅၂. ‘‘ဣမံ တုဝံ အဋ္ဌမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တတ္ထ တုဝံ အစလော ဟုတွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

၁၅၃. ‘‘ယထာပိ ပဗ္ဗတော သေလော၊ အစလော သုပ္ပတိဋ္ဌိတော။
န ကမ္ပတိ ဘုသဝါတေဟိ၊ သကဋ္ဌာနေဝ တိဋ္ဌတိ။

၁၅၄. ‘‘တထေဝ တုဝမ္ပိ အဓိဋ္ဌာနေ၊ သဗ္ဗဒါ အစလော ဘဝ။
အဓိဋ္ဌာနပါရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသီ’’တိ။

တတ္ထ **သေလော**တိ သိလာမယော။ **အစလော**တိ နိစ္စလော **သုပ္ပတိဋ္ဌိတော** တိ အစလတ္တာဝ သုဋ္ဌု ပတိဋ္ဌိတော။ ‘‘ယထာပိ ပဗ္ဗတော အစလော, နိခါတော သုပ္ပတိဋ္ဌိတော’’တိပိ ပာဌော။ **ဘုသဝါတေဟီ**တိ ဗလဝဝါတေဟိ။ **သကဋ္ဌာနေဝါ**တိ အတ္တနော ဌာနေယေဝ, ယထာဌိတဋ္ဌာနေယေဝါတိ အတ္ထော။ သေသမေတ္ထာပိ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

အထသ္သ ''န တွေကေဟေ၀ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော နဝမံ မေတ္တာ ဟာရမိံ ဒိသ္ဝာ တေဒဟောသိ – ''သုမေဓပဏ္ဍိတ, တွံ ဣတော ပဋ္ဌာယ မေတ္တာပာရမိံ ပူရေယျာသိ, ဟိတေသုပိ အဟိ တေသုပိ ဧကစိတ္တော ဘဝေယျာသိ။ ယထာပိ ဥဒကံ နာမ ပာပဇနဿပိ ကလျာဏဇနဿပိ သီတဘာဝံ ဧကသဒိ သံ ကတွာ ဖရတိ, ဧဝမေဝ တွမ္ပိ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တစိတ္တေန ဧကစိတ္တော ဟုတွာ ဗုဒ္ဓေ ဘဝိဿသီ''တိ နဝမံ မေတ္တာပာရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာသီတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၅၅. ''န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ, ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ, ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၅၆. ''ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ, နဝမံ မေတ္တာပာရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ, အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၅၇. ''ဣမံ တွံ နဝမံ တာဝ, ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
မေတ္တာယ အသမော ဟောတိ, ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

၁၅၈. ''ယထာပိ ဥဒကံ နာမ, ကလျာဏေ ပာပကေ ဇနေ။
သမံ ဖရတိ သီတေန, ပဝာဟေတိ ရဇောမလံ။

၁၅၉. ''တထေဝ တွံ ဟိတာဟိတေ, သမံ မေတ္တာယ ဘာဝယ။
မေတ္တာပာရမိတံ ဂန္တွာ, သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသီ''တိ။

တတ္ထ **အသမော ဟောဟီ**တိ မေတ္တာဘာဝနာယ အသဒိသော ဟောဟိ။ တတ္ထ ''တွံ သမသမော ဟောဟီ''တိပိ ပါဌော, သော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။ **သမန္တိ** တုလျံ။ **ဖရတီ**တိ ဖုသတိ။ **ပဝာဟေတီ**တိ ဝိသောဓေတိ။ **ရဇော**တိ အာဂန္တုကရဇံ။ **မလန္တိ** သရီရေ ဥဋ္ဌိတံ သေဒမလာဒိံ။ ''ရဇမလ''န္တိပိ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ **ဟိတာဟိတေ**တိ ဟိတေ စ အဟိတေ စ, မိတ္တေ စ အမိတ္တေ စာတိ အတ္ထော။ **မေတ္တာယ ဘာဝယာ**တိ မေတ္တံ ဘာဝယ ဝဍ္ဍေဟိ။ သေသမေတ္ထာပိ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

အထသ္သ ''န တွေကေဟေ၀ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဥပဓာရယတော ဒသမံ ဥပေက္ခာ ပာရမိံ ဒိသ္ဝာ တေဒဟောသိ – ''သုမေဓပဏ္ဍိတ, တွံ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဥပေက္ခာပာရမိံ ပရိပူရေယျာသိ, သုခေပိ ဒုက္ခေပိ မဇ္ဈတ္တောဝ ဘဝေယျာသိ။ ယထာပိ ပထဝီ နာမ သုစိမ္ပိ အသုစိမ္ပိ စ ပက္ခိပမာနေ မဇ္ဈတ္တာဝ ဟောတိ, ဧဝ မေဝ တွမ္ပိ သုခဒုက္ခေသု မဇ္ဈတ္တောဝ ဟောန္တော ဗုဒ္ဓေ ဘဝိဿသီ''တိ ဒသမံ ဥပေက္ခာပာရမိံ ဒဠှံ ကတွာ အ ဓိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၆၀. ''န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ, ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ, ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

၁၆၁. ''ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ, ဒသမံ ဥပေက္ခာပာရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ, အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

၁၆၂. ''ဣမံ တွံ ဒသမံ တာဝ, ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တုလာဘူတော ဒဠှော ဟုတွာ, သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

၁၆၃. ''ယထာပိ ပထဝီ နာမ, နိက္ခိတ္တံ အသုစိံ သုစိံ။
ဥပေက္ခတိ ဥဘောပေတေ, ကောပါနုနယဝဇ္ဇိတာ။

၁၆၄. ''တထေဝ တွံ သုခဒုက္ခေ, တုလာဘူတော သဒါ ဘဝ။
ဥပေက္ခာပာရမိတံ ဂန္တွာ, သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသီ''တိ။

တတ္ထ **တုလာဘူတော**တိ မဇ္ဈတ္တဘာဝေ ဌိတော ယထာ တုလာယ ဒဏ္ဍော သမံ တုလိတော သမံ တိဋ္ဌတိ, န နမတိ န ဥန္နမတိ, ဧဝမေဝ တွမ္ပိ သုခဒုက္ခေသု တုလာသဒိသော ဟုတွာ သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿသိ။ **ကောပါနုနယဝဇ္ဇိတာ**တိ ပဋိဃာနုရောဓဝဇ္ဇိတာ။ “ဒယာကောပဝိဝဇ္ဇိတာ”တိပိ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ သေသံ ခန္တိပါရမိယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတော သုမေဓပဏ္ဍိတော ဣမေ ဒသ ပါရမိဓမ္မေ ဝိစိနိတွာ တတော ပရံ စိန္တေသိ – “ဣမသ္မိံ လောကေ ဗောဓိသတ္တေဟိ ပရိပူရေတဗ္ဗာ ဗောဓိပါစနာ ဗုဒ္ဓတ္တကရာ ဓမ္မာ ဧတ္တကာယေဝ, န ဣတော ဘိယျော, ဣမာ ပန ပါရမိယော ဥဒ္ဓံ အာကာသေပိ နတ္ထိ, န ဟေဋ္ဌာ ပထဝိယမ္ပိ, န ပုရတ္ထိမာဒီသု ဒိသာသုပိ အတ္ထိ, မယှံယေဝ ပန ဟဒယမံသန္တရေယေဝ ပတိဋ္ဌိတာ”တိ။ ဧဝံ တာသံ အတ္တနော ဟဒယေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဒိသွာ သဗ္ဗာပိ တာ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာယ ပုနပ္ပုနံ သမ္မသန္တော အနုလောမပဋိလောမံ သမ္မသိ, ပရိယန္တေ ဂဟေတွာ အာဒိမှိ ပါပေသိ, အာဒိမှိ ဂဟေတွာ ပရိယန္တေ ဌပေသိ, မဇ္ဈေ ဂဟေတွာ ဥဘတော ဩသာပေသိ, ဥဘတော ကောဋီသု ဂဟေတွာ မဇ္ဈေ ဩသာပေသိ။ ဗာဟိရဘဏ္ဍပရိစ္စာဂေ **ပါရမိယော** နာမ, အင်္ဂပရိစ္စာဂေ **ဥပပါရမိယော** နာမ, ဇီဝိတပရိစ္စာဂေ **ပရမတ္ထပါရမိယော** နာမာတိ ဒသ ပါရမိယော ဒသ ဥပပါရမိယော ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ သမတ္တိံသ ပါရမိယော ယမကတေလံ ဝိနိဝဋ္ဋေန္တော ဝိယ သမ္မသိ။ တဿ ဒသ ပါရမိယော သမ္မသန္တဿ ဓမ္မတေဇေန စတုနဟုတာဓိကဒွိယောဇနသတသဟဿဗဟလာ ဝိပုလာ အယံ မဟာပထဝီ ဟတ္ထိနာ အက္ကန္တနဠကလာပေါ ဝိယ ဥပ္ပီဠိယမာနံ ဥစ္ဆုယန္တံ ဝိယ စ မဟာဝိရဝံ ဝိရဝမာနာ သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပိ သမ္ပဝေဓိ။ ကုလာလစက္ကံ ဝိယ တေလယန္တစက္ကံ ဝိယ စ ပရိဗ္ဘမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၆၅. “ဧတ္တကာယေဝ တေ လောကေ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။
တတုဒ္ဓံ နတ္ထိ အညတြ၊ ဒဠှံ တတ္ထ ပတိဋ္ဌဟ။

၁၆၆. “ဣမေ ဓမ္မေ သမ္မသတော၊ သဘာဝသရသလက္ခဏေ။
ဓမ္မတေဇေန ဝသုဓာ၊ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပထ။

၁၆၇. “စလတီ ရဝတီ ပထဝီ၊ ဥစ္ဆုယန္တံဝ ပီဠိတံ။
တေလယန္တေ ယထာ စက္ကံ၊ ဧဝံ ကမ္ပတိ မေဒနီ”တိ။

တတ္ထ **ဧတ္တကာယေဝ** တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ဒသန္နံ ပါရမိတာနံ အနူနာဓိကဘာဝဿ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **တတုဒ္ဓ**န္တိ တတော ဒသပါရမီဟိ ဥဒ္ဓံ **နတ္ထိ။ အညတြ** တိ အညံ, လက္ခဏံ သဒ္ဒသတ္ထတော ဂဟေတဗ္ဗံ။ တတော ဒသပါရမိတော အညော ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မော နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ တာသု ဒသသု ပါရမီသု။ **ပတိဋ္ဌဟာ** တိ ပတိဋ္ဌ, ပရိပူရေန္တော တိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။

ဣမေ ဓမ္မေ တိ ပါရမိဓမ္မေ။ **သမ္မသတော** တိ ဥပပရိက္ခန္တဿ, အနာဒရတ္ထေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သဘာဝသရသလက္ခဏေ**တိ သဘာဝသင်္ခာတေန သရသလက္ခဏေန သမ္မသန္တဿာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မတေဇေနာ**တိ ပါရမိပဝိစယဉာဏတေဇေန။ **ဝသုဓာ**တိ ဝသူတိ ရတနံ ဝုစ္စတိ, တံ ဓာရေတိ ဓီယတိ ဝါ ဧတ္ထာတိ ဝသုဓာ ။ ကာ သာ? မေဒနီ။ **ပကမ္ပထာ**တိ ပကမ္ပိတ္ထ။ သုမေဓပဏ္ဍိတေ ပန ပါရမိယော ဝိစိနန္တေ တဿ ဉာဏတေဇေန ဒသသဟဿီ ပကမ္ပိတ္ထာတိ အတ္ထော။

စလတီတိ ဆပ္ပကာရာ ကမ္ပိ။ **ရဝတီ**တိ နဒတိ ဝိကူဇတိ။ **ဥစ္ဆုယန္တံဝ ပီဠိတ** န္တိ နိပ္ပီဠိတံ ဥစ္ဆုယန္တံ ဝိယ။ “ဂုဠယန္တံဝ ပီဠိတ”န္တိပိ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ **တေလယန္တေ** တိ တေလပီဠနယန္တေ။ **ယထာ စက္က** န္တိ စက္ကိကာနံ မဟာစက္ကယန္တံ ဝိယ။ **ဧဝ**န္တိ ယထာ တေလပီဠနစက္ကယန္တံ ပရိဗ္ဘမတိ ကမ္ပတိ, ဧဝံ အယံ မေဒနီ ကမ္ပတီတိ အတ္ထော။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ဧဝံ မဟာပထဝိယာ ကမ္ပမာနာယ ရမ္မနဂရဝါသိနော မနုဿာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝိသယမာနာ သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တာ ယုဂန္ဓရဝါတပ္ပဟတာ မဟာသာလာ ဝိယ မုစ္ဆိတာ ပပတိံသု။ ဃဋာဒီနိ ကုလာလဘဏ္ဍာနိ ပဝဋ္ဋေန္တာနိ အညမ

ညံ ပဟာရန္တာနိ စုဏ္ဏာဝိစုဏ္ဏာနိ အဟေသုံ။ မဟာဇနော ဘီတတသိတော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ – ''ကိံ နု ခေါ ဘဂဝါ 'နာဂပဝေဿ အယံ, ဘူတယက္ခဒေဝတာသု အညတရာဝေဿ တ'တိ န ဟိ မယံ ဇာနာမ။ အပိ စ ခေါ သဗ္ဗော ဖောပိ အယံ မဟာဇနော ဘယေန ဥပဒ္ဒုတော, ကိံ နု ခေါ ဣမဿ လောကဿ ဟာပကံ ဘဝိဿတိ, ဥဒါဟု ကလ္ယာ ဏံ, ကထေထ နော ဇော ကာရဏ''န္တိ ပုစ္ဆိသု။

အထ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ – ''တုမှေဟ မာ ဘာယိတ္ထ, မာ ခေါ စိန္တယိတ္ထ, နတ္ထိ တေ ဣတောနိဒါနံ ဘယံ, ယော သော မယာ အဇ္ဇ သုမေဓပဏ္ဍိတော 'အနာဂတေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ'တိ ဗျာကတော, သော ဣဒါနိ ပာရမိယော သမ္မသတိ, တဿ သမ္မသန္တဿ ဓမ္မတေဇေန သကလဒသသဟဿီ လောကဓာတု ဧက ပ္ပဟာရေန ကမ္ပတိ စေဝ ဝိရဝတိ စာ''တိ အာဟ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၆၈. ''ယာဝတာ ပရိသာ အာသိ, ဗုဒ္ဓဿ ပရိဝေသနေ။
ပဝေဓမာနာ သာ တတ္ထ, မုစ္ဆိတာ သေတိ ဘူမိယံ။

၁၆၉. ''ဃဋာနေကသဟဿာနိ, ကုမ္ဘီနဉ္စ သတာ ဗဟူ။
သဉ္စုဏ္ဏမထိတာ တတ္ထ, အညမညံ ပဃဋ္ဋိတာ။

၁၇၀. ''ဥဗ္ဗိဂ္ဂါ တသိတာ ဘီတာ, ဘန္တာ ဗျထိတမာနသာ။
မဟာဇနာ သမာဂမ္မ, ဒီပင်္ကရမုပာဂမုံ။

၁၇၁. ''ကိံ ဘဝိဿတိ လောကဿ, ကလျာဏမထ ပာပကံ။
သဗ္ဗော ဥပဒ္ဒုတော လောကော, တံ ဝိနောဒေဟိ စက္ခုမ။

၁၇၂. ''တေသံ တဒါ သညာပေသိ, ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
ဝိဿတ္ထာ ဟောထ မာ ဘာထ, ဣမသ္မိံ ပထဝိကမ္ပနေ။

၁၇၃. ''ယမဟံ အဇ္ဇ ဗျာကာသိံ, ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတိ။
ဧသော သမ္မသတိ ဓမ္မံ, ပုဗ္ဗကံ ဇိနသေဝိတံ။

၁၇၄. ''တဿ သမ္မသတော ဓမ္မံ, ဗုဒ္ဓဘူမိံ အသေသတော။
တေနာယံ ကမ္ပိတာ ပထဝီ, ဒသသဟဿီ သဒေဝကေ''တိ။

တတ္ထ **ယာဝတာ**တိ ယာဝတိကာ။ **အာသီ**တိ အဟောသိ။ ''ယာ တဒါ ပရိသာ အာသီ''တိပိ ပါဌော, တဿ ယာ တတ္ထ ပရိသာ ဌိတာ အာသီတိ အတ္ထော။ **ပဝေဓမာနာ**တိ ကမ္ပမာနာ။ **သာ**တိ သာ ပရိသာ။ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ ပရိဝေသန ဋ္ဌာနေ။ **သေတီ**တိ သယိတ္ထ။

ဃဋာတိ ဃဋာနံ, သာမိအတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဃဋာနံ နေကသဟဿာနီတိ အတ္ထော။ **သဉ္စုဏ္ဏမထိတာ**တိ စုဏ္ဏာ စေဝ မထိတာ စ, မထိတသဉ္စုဏ္ဏာတိ အတ္ထော။ **အညမညံ ပဃဋ္ဋိတာ**တိ အညမညံ ပဟဋာ။ **ဥဗ္ဗိဂ္ဂါ**တိ ဥတ္တ ရာသဟဒယာ။ **တသိတာ**တိ သဉ္ဇာတတတာသာ။ **ဘီတာ**တိ ဘယဘီတာ။ **ဘန္တာ**တိ ဖန္ဒနမာနသာ, ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တာတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗာနိ ပနေတာနိ အညမညဝေဝစနာနိ။ **သမာဂမ္မာ**တိ သမာဂန္တွာ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။

ဥပဒ္ဒုတောတိ ဥပဟတော။ **တံ ဝိနောဒေဟီ**တိ တံ ဥပဒ္ဒုတဘယံ ဝိနောဒေဟိ, ဝိနာသယာတိ အတ္ထော။ **စက္ခုမာ**တိ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမ။ **တေသံ တဒါ**တိ တေ ဇနေ တဒါ, ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ။ **သညာပေသီ**တိ ဉာပေသိ ဖောဓေသိ။ **ဝိဿတ္ထာ**တိ ဝိဿတ္ထစိတ္တာ။ **မာ ဘာထာ**တိ မာ ဘာယထ။ **ယမဟ**န္တိ ယံ အဟံ သုမေဓပဏ္ဍိတံ။ **ဓမ္မ**န္တိ ပာရမိဓမ္မံ။ **ပုဗ္ဗက**န္တိ ပောရာဏံ။ **ဇိနသေဝိတ**န္တိ ဇိနေဟိ ဖောဓိသတ္တကာလေ သေဝိတန္တိ အတ္ထော။ **ဗုဒ္ဓဘူမိ**န္တိ ပာရမိဓမ္မံ။ **တေနာ**တိ တေန သမ္မသနကာရဏေန။ **ကမ္ပိတာ**တိ စလိတာ။ **သဒေဝကေ**တိ သဒေဝကေ လောကေ။

တတော မဟာဇနော တထာဂတဿ ဝစနံ သုတွာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒီနိ အာဒာယ ရမ္မနဂရတော နိက္ခမိတွာ ဗောဓိသတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ မာလာဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ရမ္မနဂရမေဝ ပဟိသိ။ အထ ခေါ ဗောဓိသတ္တော ဒသ ပါရမိယော သမ္မသိတွာ ဝီရိယံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာယ နိသိန္နာသနာ ဝုဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၇၅. ‘‘ဗုဒ္ဓဿ ဝစနံ သုတွာ၊ မနော နိဗ္ဗာယိ တာဝဒေ။
သဗ္ဗေ မံ ဥပသင်္ကမ္မ၊ ပုနာပိ မံ အဘိဝန္ဒိသုံ။

၁၇၆. ‘‘သမာဒိယိတွာ ဗုဒ္ဓဂုဏံ၊ ဒဠှံ ကတွာန မာနသံ။
ဒီပင်္ကရံ နမဿိတွာ၊ အာသနာ ဝုဋ္ဌဟိံ တဒါ’’တိ။

တတ္ထ **မနော နိဗ္ဗာယိ** တိ မဟာဇနဿ ပဌဝိကမ္ပနေ ဥဗ္ဗိဂ္ဂဟဒယဿ တတ္ထ ကာရဏံ သုတွာ မနော နိဗ္ဗာယိ, သန္တိံ အဂမာသီတိ အတ္ထော။ ‘‘ဇနော နိဗ္ဗာယီ’’တိပိ ပါဌော, သော ဥတ္တာနော ယေဝ။ **သမာဒိယိတွာ**တိ သမ္မာ အာဒိယိတွာ, သမာဒာယာတိ အတ္ထော။ **ဗုဒ္ဓဂုဏ**န္တိ ပါရမိယော။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

အထ ခေါ ဗောဓိသတ္တံ ဒယိတသဗ္ဗသတ္တံ အာသနာ ဝုဋ္ဌဟန္တံ သကလဒသသဟဿစက္ကဝာဠဒေဝတာ သန္နိပတိတွာ ဒိဗ္ဗေဟိ မာလာဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇေတွာ – ‘‘အယျ သုမေဓတာပသ, တယာ အဇ္ဇ ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ ပါဒမူလေ မဟတီ ပတ္ထနာ ပတ္ထိတာ, သာ တေ အနန္တရာယေန သမိဇ္ဈတု, မာ တေ တတ္ထ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ အဟောသိ။ သရီရေ တေ အပ္ပမတ္တကောပိ ရောဂေါ မာ ဥပ္ပဇ္ဇတု, ခိပ္ပံ ပါရမိယော ပူရေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပဋိဝိဇ္ဈ။ ယထာ ပုပ္ဖူပဂဖလူပဂါ ရုက္ခာ သမယေ ပုပ္ဖန္တိ စေဝ ဖလန္တိ စ, တထေဝ တွမ္ပိ တံ သမယံ အနတိက္ကမိတွာ ခိပ္ပံ သမ္ဗောဓိံ ဖုသဿူ’’တိအာဒီနိ ထုတိမင်္ဂလာနိ ပယိရုပါသိံသု, ဧဝံ ပယိရုပါသိတွာ ဗောဓိသတ္တံ အဘိဝါဒေတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဒေဝဋ္ဌာနမေဝ အဂမံသု။ ဗောဓိသတ္တောပိ ဒေဝတာဟိ အဘိတ္ထုတော – ‘‘အဟံ ဒသ ပါရမိယော ပူရေတွာ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမီ’’တိ ဝီရိယံ ဒဠှံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာယ အာကာသမဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဣသိဂဏာဝဠံ ဟိမဝန္တံ အဂမာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၇၇. ‘‘ဒိဗ္ဗံ မာနုသကံ ပုပ္ဖံ၊ ဒေဝါ မာနုသကာ ဥဘော။
သမောကိရန္တိ ပုပ္ဖေဟိ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ အာသနာ။

၁၇၈. ‘‘ဝေဒယန္တိ စ တေ သောတ္ထိံ၊ ဒေဝါ မာနုသကာ ဥဘော။
မဟန္တံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ တံ လဘဿု ယထိစ္ဆိတံ။

၁၇၉. ‘‘သဗ္ဗီတိယော ဝိဝဇ္ဇန္တု၊ သောကော ရောဂေါ ဝိနဿတု။
မာ တေ ဘဝန္တွန္တရာယာ၊ ဖုသ ခိပ္ပံ ဗောဓိမုတ္တမံ။

၁၈၀. ‘‘ယထာပိ သမယေ ပတ္တေ၊ ပုပ္ဖန္တိ ပုပ္ဖိနော ဒုမာ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ဗုဒ္ဓဉာဏေဟိ ပုပ္ဖသု။

၁၈၁. ‘‘ယထာ ယေ ကေစိ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ပူရယုံ ဒသပါရမီ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ပူရယ ဒသပါရမီ။

၁၈၂. ‘‘ယထာ ယေ ကေစိ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ဗောဓိမဏ္ဍမှိ ဗုဇ္ဈရေ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ဗုဇ္ဈဿု ဇိနဗောဓိယံ။

၁၈၃. ‘‘ယထာ ယေ ကေစိ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယုံ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယ။

၁၈၄. ‘‘ပုဏ္ဏမာယေ ယထာ စန္ဒော၊ ပရိသုဒ္ဓေါ ဝိရောစတိ။

တထေဝ တုဝံ ပုဏ္ဏမနော၊ ဝိရောစ ဒသသဟဿိယံ။

၁၈၅. ''ရာဟုမုတ္တော ယထာ သူရိယော၊ တာပေန အတိရောစတိ။
တထေဝ လောကာ မုစ္စိတွတ၊ ဝိရောစ သိရိယာ တုဝံ။

၁၈၆. ''ယထာ ယာ ကာစိ နဒိယော၊ သြသရန္တိ မဟောဒဓိံ။
ဧဝံ သဒေဝကာ လောကာ၊ သြသရန္တု တဝန္တိကေ။

၁၈၇. ''တေဟိ ထုတပ္ပသတ္ထော သော၊ ဒသ ဓမ္မေ သမာဒိယ။
တေ ဓမ္မေ ပရိပူရေန္တော၊ ပဝနံ ဟာဝိသီ တဒာ''တိ။

တတ္ထ **ဒိဗ္ဗ** န္တိ မန္ဒာရဝပါရိစ္ဆတ္တကသန္တာနကုသေသယာဒိကံ ဒိဗ္ဗကုသုမံ ဒေဝတ မာနုသကာ စ မာနုသပုပ္ဖံ ဂ ဟေတွာတတိ အတ္ထော။ **သမောကိရန္တီ** တိ မမောပရိ သမောကိရိံသူတိ အတ္ထော။ **ဝုဋ္ဌဟန္တဿာ** တိ ဝုဋ္ဌဟတော။ **ဝေဒယန္တိ** တိ နိဝေဒယိံသု သညာပေသုံ။ **သောတ္ထိ** န္တိ သောတ္ထိဘာဝံ။ ကြအနိ ဝေဒယိံတာကာရဒဿနတ္ထံ **''မဟန္တံ ပတ္ထိတံ တုယှဟ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တယာ ပန, သုမေဓပဏ္ဍိတ, မဟန္တံ ဌာနံ ပတ္ထိတံ, တံ ယထာပတ္ထိတံ လဘ ဿူတိ အတ္ထော။

သဗ္ဗီတိယော တိ ဧန္တီတိ ဤတိယော, သဗ္ဗာ ဤတိယော သဗ္ဗီတိယော, ဥပဒ္ဒဝာ။ **ဝိဝဇ္ဇန္တု** တိ မာ ဟောန္တု။ **သောကော ရောဂေ ဝိနဿတု** တိ သောစနသင်္ခာတော သောကော ရုဇနသင်္ခာတော ရောဂေ စ ဝိနဿတု။ **တေတိ** တဝ။ **မာ ဘဝန္တွန္တရာယာ** တိ မာ ဘဝန္တု အန္တရာယာ။ **ဖုသာ**တိ အဓိဂစ္ဆ ဟပုဏာဟိ။ **ဗောဓိ**န္တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ **ဥတ္တမ**န္တိ သေဋ္ဌံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏအာယကတ္တာ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ ''ဥတ္တမ''န္တိ ဝုတ္တံ။

သမယေတိ တသ္မိ တသ္မိ ရက္ခသ္မိ ပုပ္ဖနသမယေ သမ္ပတ္တေတိ အတ္ထော။ **ပုပ္ဖိနော** တိ ပုပ္ဖနကာ။ **ဗုဒ္ဓဉာဏေဟိ**တိ အဋ္ဌာရသဟိ ဗုဒ္ဓဉာဏေဟိ။ **ပုပ္ဖသူ** တိ ပုပ္ဖဿု။ **ပူရယူ**န္တိ ပူရယိံသု။ **ပူရယာ**တိ ပရိပူရယ။ **ဗုဇ္ဈရေ** တိ ဗုဇ္ဈိံသု။ **ဇိနဗောဓိယ**န္တိ ဇိနာနံ ဗုဒ္ဓာနံ ဗောဓိယာ, သဗ္ဗညုဗောဓိမူလေတိ အတ္ထော။ **ပုဏ္ဏမာယေ** တိ ပုဏ္ဏမာသိယံ။ **ပုဏ္ဏမနော**တိ ပရိပုဏ္ဏမနောရထော။

ရာဟုမုတ္တော တိ ရာဟုနာ သောဗ္ဘာနုနာ မုတ္တော။ **တာပေနာ**တိ ပတာပေန, အာလောကေန။ **လောကာ မုစ္စိတွတ** တိ လောကဓမ္မေဟိ အလိတ္တော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **ဝိရောစာ**တိ ဝိရာဇ။ **သိရိယာ**တိ ဗုဒ္ဓသိရိယာ။ **သြသရန္တိ** တိ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသန္တိ။ **သြသရန္တု** တိ ဥပဂစ္ဆန္တု။ **တဝန္တိကေ** တိ တဝ သန္တိကံ။ **တေဟီ**တိ ဒေဝေဟိ။ **ထုတပ္ပသတ္ထော**တိ ထုတော စေဝ ပသတ္ထော စ, ထုတေဟိ တ ဒီပင်္ကရာဒီဟိ ပသတ္ထောတိ ထုတပ္ပသတ္ထော။ **ဒသ ဓမ္မေ** တိ ဒသ ပာရမိဓမ္မေ။ **ပဝန**န္တိ မဟာဝနံ, ဓမ္မိကပဗ္ဗတေ မဟာဝနံ ဟာဝိသီတိ အတ္ထော။ သေသကထာ သုဥတ္တာနာ ဧဝ တိ။

ကြတိ မဓုရတ္ထဝိလာသိနိယာ ဗုဒ္ဓဝံသ-အဋ္ဌကထာယ

သုမေဓပတ္ထနာကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ရမ္မနဂရတသိနောပိ   တေ ဥပာသကာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒာနံ ဒတွာ ပုန ဘဂဝန္တံ ဘတ္တာဝိ ဒြနိတပတ္တဟတ္ထံ မာလာဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ အနုမောဒနံ သောတုကာမာ ဥပနိသီဒိံသု။ အထ သတ္ထာ တေသံ ပရမမဓုရံ ဟဒယင်္ဂမံ အနုမောဒနမကာသိ –

‘‘အန္နံ နာမ သုခါဒီနံ၊ နိဒါနံ ပရမံ မတံ။
နိဗ္ဗာနံ ပန သောပါနံ၊ ပတိဋ္ဌာတိ ပဝုစ္စတိ။

‘‘အန္နံ တာဏံ မနုဿာနံ၊ အန္နံ ဗန္ဓု ပရာယနံ။
အန္နံ ဒုက္ခာဓိပန္နာနံ၊ သတ္တာနံ ပရမာ ဂတိ။

‘‘ဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထေန   ၊ အန္နံ နာထတိ ဒီပိတံ။
ဘယရက္ခဏတော အန္နံ၊ နဂရန္တိ စ ဝဏ္ဏိတံ။

‘‘အန္နံ ဒုရာသဒဋ္ဌေန၊ ဝုတ္တမာသိဝိသောတိ စ။
အန္နံ လောဘမလာဒီဟိ၊ ပဒုမံ အနုပလိတ္တတော။

‘‘နတ္ထိ အနသမော လောကေ၊ ပုရိသဿ အဝဿယော။
ပဋ္ဌိပဇ္ဇထ တသ္မာ တံ၊ ကိရိယာဇ္ဈာသယေန စ။

‘‘သဂ္ဂလောကနိဒါနာနိ၊ အန္နာနိ မတိမာ ဣဓ။
ကော ဟိ နာမ နရော လောကေ၊ န ဒဒေယျ ဟိတေ ရတော။

‘‘သုတွာ ဒေဝေသု သမ္ပတ္တိံ၊ ကော နရော အနသမ္ဘဝံ။
န ဒဇ္ဇာ သုခပ္ပဒံ အန္နံ၊ အန္နံ စိတ္တပ္ပမောဒနံ။

‘‘အနေန ပဋ္ဌိပန္နေန၊ အစ္ဆရာပရိဝါရိတော။
ရမတေ သုစိရံ ကာလံ၊ နန္ဒနေ သုရနန္ဒနေ။

‘‘ပီတိမုဠာရံ ဝိန္ဒတိ အတာ၊ ကာရဝမဿိံ ဂစ္ဆတိ လောကေ။
ကိတ္တိမနန္တံ ယာတိ စ အတာ၊ ဝိဿသနီယော ဟောတိ စ အတာ။

‘‘ဒတွာ အန္နံ ယာတိ နရော သော၊ ဘောဂသမိဒ္ဓိံ ဒီဃမထာယုံ။
သုဿရတမ္ပိ စ ဝိန္ဒတိ ရူပံ၊ သဂ္ဂေ သဒ္ဓိံ ကီဠတိ ဒေဝေဟိ။
ဝိမာနေသု ဌတွာ နာနာ၊ မတ္တမယူရာဘိရုတေသု။

‘‘စောရာရိရာဇောဒကပာဝကာနံ၊ ဓနံ အသာဓာရဏမေဝ အန္နံ။
ဒဒါတိ တံ သာဝကဉာဏဘူမိံ၊ ပစ္စေကဘူမိံ ပန ဗုဒ္ဓဘူမိ’’န္တိ။ –

ဧဝမာဒိနာ နယေန အနုမောဒနံ ကတွာ အနုပုဗ္ဗိံ ပကာသေတွာ တဒနန္တရံ သီလကထံ ကထေသိ။ သီလံ နာမေတံ ဣဓလောကပရလောကသမ္ပတ္တီနံ မူလံ။

‘‘သီလံ သုခါနံ ပရမံ နိဒါနံ၊ သီလေန သီလီ တိဒိဝံ ပယာတိ။
သီလဉှိ သံသာရမုပာဂတဿ၊ တာဏဉ္စ လေဏဉ္စ ပရာယနဉ္စ။

“အဝဿယော သီလသမော ဇနာနံ၊ ကုတော ပနညော ဣဓ တ ပရတ္ထ။
သီလံ ဂုဏာနံ ပရမာ ပတိဋ္ဌာ၊ ယထာ ဓရာ ထာဝရဇင်္ဂမာနံ။

“သီလံ ကိရေဝ ကလျာဏံ၊ သီလံ လောကေ အနုတ္တရံ။
အရိယဝုတ္တိသမာစာရော၊ ယေန ဝုစ္စတိ သီလဝါ”။ (ဇာ. ၁.၃.၁၁၈)။

သီလာလင်္ကာရသမော အလင်္ကာရော နတ္ထိ, သီလဂန္ဓသမော ဂန္ဓော နတ္ထိ, သီလသမံ ကိလေသမလဝိသောဓနံ နတ္ထိ, သီလသမံ ပရိဠာဟူပသမံ နတ္ထိ, သီလသမံ ကိတ္တိဇနနံ နတ္ထိ, သီလသမံ သဂ္ဂါရောဟဏသောပါနံ နတ္ထိ, နိဗ္ဗာနနဂရပ္ပဝေသနေ စ သီလသမံ ဒွါရံ နတ္ထိ။ ယထာဟ –

“သောဘန္တေဝံ န ရာဇာနော၊ မုတ္တာမဏိဝိဘူသိတာ။
ယထာ သောဘန္တိ ယတိနော၊ သီလဘူသနဘူသိတာ။

“သီလဂန္ဓသမော ဂန္ဓော၊ ကုတော နာမ ဘဝိဿတိ။
ယော သမံ အနုဝါတေ စ၊ ပဋိဝါတေ စ ဝါယတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၉)။

“န ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊ န စန္ဒနံ တဂ္ဂရမလ္လိကာ ဝါ။
သတဉ္စ ဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊ သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတိ။

“စန္ဒနံ တဂရံ ဝါပိ၊ ဥပ္ပလံ အထ ဝဿိကီ။
ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ၊ သီလဂန္ဓော အနုတ္တရော။ (ဓ. ပ. ၅၄-၅၅; မိ. ပ. ၅.၄.၁)။

“န ဂင်္ဂါ ယမုနာ စာပိ၊ သရဘူ ဝါ သရသ္ဝတီ။
နိန္နဂါ ဝါစိရဝတီ၊ မဟီ ဝါပိ မဟာနဒီ။

“သက္ကုဏန္တိ ဝိသောဓေတုံ၊ တံ မလံ ဣဓ ပါဏိနံ။
ဝိသောဓယတိ သတ္တာနံ၊ ယံ ဝေ သီလဇလံ မလံ။

“န တံ သဇလဒါ ဝါတာ၊ န စာပိ ဟရိစန္ဒနံ။
နေဝ ဟာရာ န မဏယော၊ န စန္ဒကိရဏင်္ကုရာ။

“သမယန္တီဓ သတ္တာနံ၊ ပရိဠာဟံ သုရက္ခိတံ။
ယံ သမေတိ ဣဒံ အရိယံ၊ သီလံ အစ္စန္တသီတလံ။

“အတ္တာနုဝါဒါဒိဘယံ၊ ဝိဒ္ဓံသယတိ သဗ္ဗဒါ။
ဇနေတိ ကိတ္တိဟာသဉ္စ၊ သီလံ သီလဝတော သဒါ။

“သဂ္ဂါရောဟဏသောပါနံ၊ အညံ သီလသမံ ကုတော။
ဒွါရံ ဝါ ပန နိဗ္ဗာန၊ နဂရဿ ပဝေသနေ။

“ဂုဏာနံ မူလဘူတဿ၊ ဒောသာနံ ဗလဃာတိနော။
ဣတိ သီလဿ ဇာနာထ၊ အာနိသံသကထာမုခ”န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၉)။

ဧဝံ ဘဂဝါ သီလာနိသံသံ ဒဿေတွာ – “ဣဒံ ပန သီလံ နိဿာယ အယံ သဂ္ဂေ လဘတီ”တိ ဒဿနတ္ထံ တဒနန္တရံ သဂ္ဂကထံ ကထေသိ။ အယံ သဂ္ဂေ နာမ ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပေါ ဧကန္တသုခေါ နိစ္စမေတ္ထ ကီဠာ နိစ္စံ သမ္ပတ္တိယော လဘန္တိ။ စာတုမဟာရာဇိကာ ဒေဝါ နဝုတိဝဿသတသဟဿာနိ ဒိဗ္ဗသုခံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ပဋိလဘန္တ

တိ။ တာဝတိံသာ တိဿော ဝဿကောဋိယော သဋ္ဌိ စ ဝဿသတသဟဿာနီတိ ဧဝမာဒိသင်္ဂဏပဋိသံယုတ္တက ထံ ကထေသိ။ ဧဝံ သင်္ဂကထာယ ပလောဘေတွာ ပုန – ''အယမ္ပိ သင်္ဂေ အနိစ္စော အဓုဝေ န တတ္ထ ဆန္ဒရာဂေ ကာတဗ္ဗော''တိ ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသံ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသဉ္စ ပကာသေတွာ အမတပရိယောသာနံ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဧဝံ တဿ မဟာဇနဿ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ကေစ္စေ သရဏေသု စ ကေစ္စေ ပဉ္စသီလေသု စ ကေစ္စေ သောတာပတ္တိဖလေ စ ကေစ္စေ သကဒါဂါမိဖလေ ကေစ္စေ အနာဂါမိဖလေ ကေစ္စေ စတူသုပိ ဖလေသု ကေစ္စေ တီသု ဝိဇ္ဇာသု ကေစ္စေ ဆသု အဘိညာသု ကေစ္စေ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ရမ္မနဂရ တော နိက္ခမိတွာ သုဒဿနမဟာဝိဟာရမေဝ ပာဝိသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ''တဒါ တေ ဘောဇယိတွာန, သသင်္ဃံ လောကနာယကံ။
ဥပဂစ္ဆုံ သရဏံ တဿ, ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။

၂. ''သရဏာဂမနေ ကဉ္စိ, နိဝေသေတိ တထာဂတော။
ကဉ္စိ ပဉ္စသု သီလေသု, သီလေ ဒသဝိဓေ ပရံ။

၃. ''ကဿစိ ဒေတိ သာမညံ, စတုရော ဖလမုတ္တမေ။
ကဿစိ အသမေ ဓမ္မေ, ဒေတိ သော ပဋိသမ္ဘိဒါ။

၄. ''ကဿစိ ဝရသမာပတ္တိယော, အဋ္ဌ ဒေတိ နရာသဘော။
တိဿော ကဿစိ ဝိဇ္ဇာယော, ဆဠဘိညာ ပဝေစ္ဆတိ။

၅. ''တေန ယောဂေန ဇနကာယံ, ဩဝဒတိ မဟာမုနိ။
တေန ဝိတ္ထာရိကံ အာသိ, လောကနာထဿ သာသနံ။

၆. ''မဟာဟနုသဘက္ခန္ဓော, ဒီပင်္ကရသနာမကော။
ဗဟူ ဇနေ တာရယတိ, ပရိမောစေတိ ဒုဂ္ဂတိံ။

၇. ''ဗောဓနေယျံ ဇနံ ဒိသွာ, သတသဟဿေပိ ယောဇနေ။
ခဏေန ဥပဂန္တွာန, ဗောဓေတိ တံ မဟာမုနိ''တိ။

တတ္ထ **တေ**တိ ရမ္မနဂရဝါသိနော ဥပါသကာ။ **သရဏန္တိ** ဧတ္ထ သရဏံ သရဏာဂမနံ သရဏဿ ဂန္တာ စ ဝေဒိ တဗ္ဗာ။ သရတိ ဟိံသတိ ဝိနာသေတီတိ **သရဏံ,** ကိံ တံ? ရတနတ္တယံ။ တံ ပန သရဏဂတာနံ တေနေဝ သရဏာဂမနေန ဘယံ သန္တာသံ ဒုက္ခံ ဒုဂ္ဂတိံ ပရိက္ကိလေသံ ဟနတိ ဟိံသတိ ဝိနာသေတီတိ သရဏန္တိ ဝုစ္စတီတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

''ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ၊ န တေ ဂမိဿန္တိ အပါယဘူမိံ။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

''ယေ ကေစိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂတာသေ၊ န တေ ဂမိဿန္တိ အပါယဘူမိံ။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

''ယေ ကေစိ သင်္ဃံ သရဏံ ဂတာသေ၊ န တေ ဂမိဿန္တိ အပါယဘူမိံ။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တိ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

သရဏာဂမနံ နာမ ရတနတ္တယပရာယနာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒော။ **သရဏဿ ဂန္တာ** နာမ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော။ ဧဝံ တာဝ သရဏံ သရဏာဂမနံ သရဏဿ ဂန္တာ စာတိ တ္တယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တဿာ တိ တံ ဒီပင်္ကရံ, ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ''ဥပဂစ္ဆုံ သရဏံ တတ္ထာ''တိပိ ပာဌော။ **သတ္ထု နော**တိ သတ္ထာရံ။ **သရဏာဂမနေ ကဉ္စီ** တိ ကဉ္စိ ပုဂ္ဂလံ သရဏာဂမနေ နိဝေသေတီတိ အတ္ထော။ ကိဉ္စာပိ ပစ္စုပ္ပန္န

ဝသေန ဝုတ္တံ, အတီတကာလဝသေန ပန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ''ကဿစိ သရဏာဂမ နေ''တိပိ ပာဌော, တဿပိ သောယေဝတ္ထော။ ကဋ္ဌိ ပဥ္စသု သီလေသူတိ ကဋ္ဌိ ပုဂ္ဂလံ ပဥ္စသု ဝိရတိသီလေသု နိဝေသေ သီတိ အတ္ထော။ ''ကဿစိ ပဥ္စသု သီလေသူ''တိပိ ပာဌော, သောယေဝတ္ထော။ **သီလေ ဒသဝိဓေ ပရန္တိ** အပရံ ပုဂ္ဂလံ ဒသဝိဓေ သီလေ နိဝေသေသီတိ အတ္ထော။ ''ကဿစိ ကုသလေ ဒသာ''တိပိ ပာဌော, တဿ ကဋ္ဌိ ပုဂ္ဂလံ ဒသ ကုသလဓမ္မေ သမာဒပေသီတိ အတ္ထော။ **ကဿစိ ဒေတိ သာမညံ** န္တိ တတ္ထ ပဌမတ္ထတော သာမညန္တိ မဂ္ဂေ ဝုစ္စ တိ။ ယထာဟ –

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သာမညံ? အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေ, သေယ္ယထိဒံ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပေ.။ သမ္မာသမာဓိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သာမည''န္တိ (သံ. နိ. ၅.၃၆)။

စတုရော ဖလမုတ္တမေတိ စတ္တာရိ ဥတ္တမာနိ ဖလာနီတိ အတ္ထော။ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ လိင်္ဂဝိပရိယာသေ န ဝုတ္တံ။ ယထောပနိဿယံ စတ္တာရော မဂ္ဂေ စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ ကဿစိ အဒာသီတိ အတ္ထော။ **ကဿ စိ အသမေ ဓမ္မေ**တိ ကဿစိ အသဒိသေ စတ္တာရော ပဋိသမ္ဘိဒာဓမ္မေ အဒာသိ။

ကဿစိ ဝရသမာပတ္တိယော တိ ကဿစိ ပန နီဝရဏဝိဂမေန ပဏနဘူတာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော အဒာသိ။ **တိ ဿော ကဿစိ ဝိဇ္ဇာယော**တိ ကဿစိ ပုဂ္ဂလဿ ဥပနိဿယဝသေန ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ အာသဝက္ခယဉာဏာနံ ဝသေန တိဿော ဝိဇ္ဇာယော။ **ဆဠဘိညာ ပဝေစ္ဆတီ** တိ ဆ အဘိညာယော ကဿစိ အဒာသိ။

တေန ယောဂေနာတိ တေန နယေန တေနာနုက္ကမေန စ။ **ဇနကာယန္တိ** ဇနသမူဟံ။ **ဩဝဒတီ**တိ ဩဝဒိ။ ကာလဝိပရိ ယာသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတော ဥပရိပိ ဤဒိသေသု ဝစနေသု အတီတကာလဝသေနေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ ဗော ။ **တေန ဝိတ္ထာရိကံ အာသိ** တိ တေန ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော ဩဝါဒေန အနုသာသနိယာ ဝိတ္ထာရိကံ ဝိတ္ထတံ ဝိသာလီဘူတံ သာသနံ အဟောသိ။

မဟာဟနူတိ မဟာပုရိသာနံ ကိရ ဒွေဝပိ ဟနူနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဒွိတဒသိယာ ပက္ခဿ စန္ဒသဒိသာကာရာနိ ဟောန္တီ တိ မဟန္တာနိ ဟနူနိ ယဿ သော မဟာဟနု, သီဟဟနူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥသဘက္ခန္ဓော** တိ ဥသဘဿေဝ ခန္ဓော ယဿ ဘဝတိ, သော ဥသဘက္ခန္ဓော။ သုဝဋ္ဋိတသုဝဏ္ဏာလိင်္ဂသဒိသရုစိရက္ခန္ဓော သမဝဋ္ဋစာရုက္ခန္ဓောတိ အ တ္ထော။ **ဒီပင်္ကရသနာမကော** တိ ဒီပင်္ကရသနာမော ။ **ဗဟူ ဇနေ တာရယတီ**တိ ဗဟူ ဗုဒ္ဓဝေနေယ္ယေ ဇနေ တာရေသိ။ **ပ ရိမောစေတီ**တိ ပရိမောစေသိ။ **ဒုဂ္ဂတိ** န္တိ ဒုဂ္ဂတိတော။ နိဿက္ကတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။

ဣဒါနိ တာရဏပရိမောစနကရဏာကာရဒဿနတ္ထံ **''ဗောဓနေယ္ယံ ဇန''** န္တိ ကထာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ဗောဓနေ ယ္ယံ ဇနန္တိ** ဗောဓနေယ္ယံ ပဇံ, အယမေဝ တ ပာဌော။ **ဒိသွာ**တိ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ တ သမန္တစက္ခုနာ တ ဒိသ္ဝာ။ **သတသဟသ္သေပိ ယောဇနေ**တိ အနေကသတသဟဿေပိ ယောဇနေ ဌိတံ။ ဣဒံ ပန ဒသသဟဿိယံယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒ ဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဒီပင်္ကရော ကိရ သတ္ထာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတွာ ဗောဓိမူလေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ မ ဟာဗ္ရဟ္မုနော ဓမ္မဇ္ဈေသနံ ပဋိညာယ သုနန္ဒာရာမေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ ကောဋိသတံ ဒေဝမနုဿာနံ ဓမ္မာမ တံ ပာယေသိ။ အယံ ပဌမော အဘိသမယော အဟောသိ။

အထ သတ္ထာ အတ္တနော ပုတ္တဿ သမဝဋ္ဋက္ခန္ဓဿ ဥသဘက္ခန္ဓဿ နာမ ဉာဏပရိပါကံ ဉတွာ တံ အ တ္ထဇံ ပမုခံ ကတွာ **ရာဟုလောဝါဒသဒိသံ** ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဒေဝမနုဿာနံ နဝုတိကောဋိယော ဓမ္မာမတံ ပာယေသိ။ အယံ ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။

ပုန ဘဂဝါ အမရဝတီနဂရဒွါရေ မဟာသိရီသရုက္ခမူလေ ယမကပာဋိဟာရိယံ ကတွာ မဟာဇနဿ ဗန္ဓနာမောက္ ခံ ကတွာ ဒေဝဂဏပရိဝုတော ဒိဝသကရာတိရေကဇုတိဝိသရာဘနေ တာဝတိံသာဘဝနေ ဟရိစန္ဒနတ္တကမူလေ ပရမသီတ လေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာတလေ နိသီဒိတွာ သဗ္ဗဒေဝဂဏပီတိသဉ္ဇနနိံ အတ္တနော ဇနနိံ သုမေဓာဒေဝိံ ပမုခံ ကတွာ သဗ္ဗ

လောကဝိဒိတဝိသုဒ္ဓိဒေဝေ ဒေဝဒေဝေ ဒီပင်္ကရော ဘဂဝါ သဗ္ဗသတ္တဟိတကရံ ပရမာတိရေကဂမ္ဘီရသုခုမံ ဗုဒ္ဓိဝိသဒက ရံ သတ္တပ္ပကရဏံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေတွာ နဝုတိဒေဝကောဋိသဟဿာနံ ဓမ္မာမတံ ပာယေသိ။ အယံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ''ပဌမာဘိသမယေ ဗုဒ္ဓေါ၊ ကောဋိသတမဗောဓယိ။
ဒုတိယာဘိသမယေ နာထော၊ နဝုတိကောဋိမဗောဓယိ။

၉. ''ယဒါ စ ဒေဝဘဝနမှိ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မမဒေသယိ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟု''တိ။

ဒီပင်္ကရဿ ပန ဘဂဝတော တယော သာဝကသန္နိပါတာ အဟေသုံ။ တတ္ထ သုနန္ဒာရာမေ ကောဋိသတသဟဿ သာနံ ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. ''သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော''တိ။

အထာပရေန သမယေန ဒသဗလော စတူဟိ ဘိက္ခုသတသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ကမနိဂမနဂရပဋိပါဋိယာ မဟာဇ နာနုဂ္ဂဟံ ကရောန္တော စာရိကံ စရမာနော အနုက္ကမေန ဧကသ္မိံ ပဒေသေ မဟာဇနကတသက္ကာရံ သဗ္ဗလောကဝိဒူ သုတံ အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတံ အတိဘယာနကံ ဩလမ္ဗမာနမူဓရပရိစုမ္ဗိတကူဋံ ဝိဝိဓသေုရဘိတရုကုသုမတသိတကူဋံ နာနာမိ ဂဂဏဝိစရိတကူဋံ **နာရဒကူဋံ** နာမ ပရမရမဏီယံ ပဗ္ဗတံ သမ္ပာပုဏိ။ သော ကိရ ပဗ္ဗတော နာရဒေန နာမ ယက္ခေန ပရိဂ္ ဂဟိတော အဟောသိ။ တတ္ထ ပန တဿ ယက္ခဿ အနုသံဝစ္ဆရံ မဟာဇနော မနုဿဗလိံ ဥပသံဟရတိ။

အထ ဒီပင်္ကရော ကိရ ဘဂဝါ တဿ မဟာဇနဿ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ တတော ဘိက္ခုသဋ္ဌိံ စတုဒ္ ဒိသံ ပေသေတွာ အဒုတိယော အသဟာယော မဟာကရုဏာဗလဝသင်္ဂတဟဒယော တဉ္စ ယက္ခံ ဝိနေတုံ တံ နာရဒပဗ္ဗ တံ အဘိရုဟိ။ အထ သော မနုဿဘက္ခော သကဟိတနိရပေက္ခော ပရဝဓဒက္ခော ယက္ခော မက္ခံ အသဟမာနော ကောဓပရေတမာနသော ဒသဗလံ ဘိံသာပေတွာ ပလာပေတုကာမော တံ ပဗ္ဗတံ စာလေသိ။ သော ကိရ ပဗ္ဗတော တေန စာလိယမာနော ဘဂဝတော အာနုဘာဝေန တဿေဝ မတ္ထကေ ပတမာနော ဝိယ အဟောသိ။

တတော သော ဘီတော – ''ဟန္ဒ နံ အဂ္ဂိနာ ဈာပေဿာမီ''တိ မဟန္တံ အတိဘီမဒဿနံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗတ္ တေသိ။ သော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဋိဃတေ ခိတ္တော ဝိယ အတ္တနောဝ ဒုက္ခံ ဇနေသိ, န ပန ဘဂဝတော စီဝရေ အံသုမတ္တ မ္ပိ ဒဟိုံ သမတ္ထော အဟောသိ။ ယက္ခော ပန ''သမဏော ဒဍ္ဎော, န ဒဍ္ဎော''တိ ဩလောကေန္တော ဒသဗလံ သရ ဒသမယဝိမလကရနိကရံ သဗ္ဗဇနရတိကရံ ရဇနိကရမိဝ သီတလဇလတလဂတကမလကဏ္ဏိကာယ နိသိန္နံ ဝိယ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''အဟော အယံ သမဏော မဟာနုဘာဝေ, ယံ ယံ ကမ္မသဿာဟံ အနတ္ထံ ကရောမိ, သော သော မမူပ ရိယေဝ ပတတိ, ကမ္မံ ပန သမဏံ မုဉ္စိတွာ အညံ မေ ပဋိသရဏံ ပရာယနံ နတ္ထိ, ပထဝိယံ ဥပက္ခလိတာ ပထဝိံယေဝ နိဿာ ယ ဥဋ္ဌဟန္တိ, ဟန္ဒာဟံ ကမ္မံယေဝ သမဏံ သရဏံ ဂမိဿာမီ''တိ။

အထေဝံ ပန သော စိန္တေတွာ ဘဂဝတော စက္ကာလင်္ကတတလေသု ပာဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ – ''အစ္စ ယော မံ, ဘန္တေ, အစ္စဂမာ''တိ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ သရဏမဂမာသိ။ အထဿ ဘဂဝါ အနုပုဗ္ဗိကထံ ကထေသိ။ သော ဒေသနာပရိယောသာနေ ဒသဟိ ယက္ခသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ တသ္မိံ ကိရ ဒိဝသေ သက လဇမ္ဗုဒီပတလတသိနော မနုဿာ တဿ ဗလိကမ္မတ္ထံ ဧကေကမတော ဧကေကံ ပုရိသံ အာဟရိံသု။ အညဉ္စ ဗဟု တိလတဏ္ဍုလကုလတ္ထမုဂ္ဂမာသာဒိံ သပ္ပိနဝနီတတေလမဓုဖာဏိတာဒိဉ္စ အာဟရိံသု။ အထ သော ယက္ခော တံ ဒိဝသံ အာဘတတဏ္ဍုလာဒိကံ သဗ္ဗံ တေသံယေဝ ဒတွာ တေ ဗလိကမ္မတ္ထာယ အာနီတမနုဿေ ဒသဗလဿ နိယျာ တေသိ။

အထ သတ္ထာ တေ မနုဿေ ဗောဓိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ အန္တောသတ္တာဟေယေဝ သဗ္ဗေ အရဟ တ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ မာဃပုဏ္ဏမာယ ကောဋိသတဘိက္ခုမဇ္ဈဂတော စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေ သန္နိပါတေ ပာတိ

မောက္ခမုဒ္ဒိသိ။ စတုရင်္ဂါနိ နာမ သဗ္ဗေ၀ ဟေတိဘိက္ခူ ဟောန္တိ, သဗ္ဗေ ဆဠဘိညာ ဟောန္တိ, သဗ္ဗေ အနာမန္တိတာ ၀ အာဂတာ, ပန္နရသူပေါသထဒိဝသော စာတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ နာမ။ အယံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၁. ''ပုန နာရဒကူဋမှိ, ပဝိဝေကဂတေ ဇိနေ။
ခီဏာသဝါ ဝီတမလာ, သမိံသု သတကောဋိယော''တိ။

တတ္ထ **ပဝိဝေကဂတေ**တိ ဂဏံ ပဟာယ ဂတေ။ **သမိံသူ**တိ သန္နိပတိံသု။

ယဒါ ပန ဒီပင်္ကရော လောကနာယကော သုဒဿနနာမကေ ပဗ္ဗတေ ဝဿာဝါသမုပဂစ္ဆိ, တဒါ ကိရ ဇမ္ဗုဒီပတလဝါသိနော မနုဿာ အနုသံဝစ္ဆရံ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇံ ကရောန္တိ။ တသ္မိံ ကိရ သမဇ္ဇေ သန္နိပတိတာ မနုဿာ ဒသဗလံ ဒိသွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ တတ္ထ ပသီဒိတွာ ပဗ္ဗဇိံသု။ မဟာပဝာရဏဒိဝသေ သတ္ထာ တေသံ အဇ္ဈာသယာနုကူလံ ဝိပဿနာကထံ ကထေသိ။ တံ သုတွာ တေ သဗ္ဗေ သင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ ဝိပဿနာနုပုဗ္ဗေန မဂ္ဂါနုပုဗ္ဗေန စ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ အထ သတ္ထာ နဝုတိကောဋိသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ပဝါရေသိ။ အယံ တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၂. ''ယမှိ ကာလေ မဟာဝီရော, သုဒဿနသိလုစ္စယေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿေဟိ, ပဝါရေသိ မဟာမုနိ။

''အဟံ တေန သမယေန, ဇဋိလော ဥဂ္ဂတာပနော။
အန္တလိက္ခမှိ စရဏော, ပဉ္စာဘိညာသု ပါရဂူ''တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။

အယံ ကထာ **အဋ္ဌသာလိနိယာ** ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယ နိဒါနဝဏ္ဏနာယ **ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝံသေ** လိခိတာ။ ဣမသ္မိံ ပန ဗုဒ္ဓဝံသေ နတ္ထိ။ နတ္ထိဘာဝေနေဝ ပနသ္သာ ယုတ္တတရော။ ကသ္မာတိ စေ? ပေဟဒ္ဓာ သုမေဓကထာသု ကထိတတ္တာတိ။

ဒီပင်္ကရေ ကိရ ဘဂဝတိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ဒသသဟဿာနဉ္စ ဝီသတိသဟဿာနဉ္စ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိယေဝ။ ဧကဿ ပန ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံ စတုန္နန္တိ စ အာဒိဝသေန အဘိသမယာနံ အန္တော နတ္ထိ။ တသ္မာ ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော သာသနံ ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၃. ''ဒသဝီသသဟဿာနံ, ဓမ္မာဘိသမယော အဟု။
ဧကဒွိန္နံ အဘိသမယာ, ဂဏနာတော အသင်္ခိယာ''တိ။

တတ္ထ **ဒသဝီသသဟဿာန**န္တိ ဒသသဟဿာနံ ဝီသတိသဟဿာနဉ္စ။ **ဓမ္မာဘိသမယော** တိ စတုသစ္စဓမ္မပဋိဝေဓော။ **ဧကဒွိန္န**န္တိ ဧကဿ စေဝ ဒွိန္နဉ္စ, တိဏ္ဏံ စတုန္နံပေ.။ ဒသန္နန္တိအာဒိနာ နယေန အသင်္ချေယျာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ အသင်္ချေယျာဘိသမယတ္တာ စ **ဝိတ္ထာရိကံ** မဟန္တပ္ပတ္တံ ဗဟူဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ဒေဝမနုဿေဟိ နိယျာနိကန္တိ **ဇညံ** ဇာနိတဗ္ဗံ အဓိသီလသိက္ခာဒီဟိ **ဣဒ္ဓဉ္စ** သမာဓိအာဒီဟိ **ဖီတဉ္စ** အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၄. ''ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ, ဣဒ္ဓံ ဖီတံ အဟူ တဒါ။
ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော, သာသနံ သုဝိသောဓိတ''န္တိ။

တတ္ထ **သုဝိသောဓိတ**န္တိ သုဋ္ဌု ဘဂဝတာ သောဓိတံ ဝိသုဒ္ဓံ ကတံ။ ဒီပင်္ကရံ ကိရ သတ္ထာရံ သဗ္ဗကာလံ ဆဠဘိညာနံ မဟိဒ္ဓိကာနံ ဘိက္ခူနံ စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ ပရိဝါရေန္တိ။ တေန စ သမယေန ယေ သေက္ခာ ကာလကိရိယံ ကရောန္တိ, တေ ဂရဟိတာ ဘဝန္တိ, သဗ္ဗေ ခီဏာသဝာ ဟုတွာဝ ပရိနိဗ္ဗာယန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ တသ္မာ ဟိ တဿ ဘဂဝတော သာသနံ သုပုပ္ဖိတံ သုသမိဒ္ဓံ ခီဏာသဝေဟိ ဘိက္ခူဟိ အတိဝိယ သောဘိတ္ထ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၅. ‘‘စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ၊ ဆဠဘိညာ မဟိဒ္ဓိကာ။
ဒီပင်္ကရံ လောကဝိဒုံ၊ ပရိဝာရေန္တိ သဗ္ဗဒာ။

၁၆. ‘‘ယေ ကေစိ တေန သမယေန၊ ဇဟန္တိ မာနုသံ ဘဝံ။
အပ္ပတ္တမာနသာ သေခါ၊ ဂရဟိတာ ဘဝန္တိ တေ။

၁၇. ‘‘သုပုပ္ဖိတံ ပါဝစနံ၊ အရဟန္တေဟိ တာဒိဟိ။
ခီဏာသဝေဟိ ဝိမလေဟိ၊ ဥပသောဘတိ သဗ္ဗဒာ’’တိ။

တတ္ထ **စတ္တာရိ သတသဟဿာနီ** တိ ဂဏနာယ ဒဿိတာ ဇဝံ ဒဿိတဂဏနာ ဣမေ ဘိက္ခူတိ ဒဿနတ္ထံ **‘‘ဆဠဘိညာ မဟိဒ္ဓိကာ’’** တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော ဂဟေတဗ္ဗော။ အထ ဝါ **ဆဠဘိညာ မဟိဒ္ဓိကာ** တိ ဆဠဘိညာနံ မဟိဒ္ဓိကာနန္တိ သာမိအတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပရိဝါရေန္တိ သဗ္ဗဒာ** တိ နိစ္စကာလံ ဒသဗလံ ပရိဝါရေန္တိ, ဘဂဝန္တံ မုဉ္စိတ္ဝာ ကတ္ထစိ န ဂစ္ဆန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **တေန သမယေနာ**တိ တသ္မိံ သမယေ။ အယံ ပန **သမယ-**သဒ္ဒေါ သမဝါယာဒီသု နဝသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ ယထာဟ –

‘‘သမဝါယေ ခဏေ ကာလေ၊ သမူဟေ ဟေတုဒိဋ္ဌိသု။
ပဋိလာဘေ ပဟာနေ စ၊ ပဋိဝေဓေ စ ဒိဿတီ’’တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.မူလပရိယာယသုတ္တဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ကာမာဝစရကုသလပဒဘာဇနီယ; ခု. ပါ. အဋ္ဌ. မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာ၊ ဝေမိစ္ဆာဒိပဟဌဝဏ္ဏနာ; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၈၄)။

ဣဓ သော ကာလေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော; တသ္မိံ ကာလေတိ အတ္ထော။ **မာနုသံ ဘဝန္တိ** မနုဿဘာဝံ။ **အပ္ပတ္တမာနသာ** တိ အပ္ပတ္တံ အနဓိဂတံ မာနသံ ယေဟိ တေ အပ္ပတ္တမာနသာ။ မာနသန္တိ ရာဂဿ စ စိတ္တဿ စ အရဟတ္တဿ စ အဓိဝစနံ။ ‘‘အန္တလိက္ခစရော ပါသော, ယွာယံ စရတိ မာနသော’’တိ (သံ. နိ. ၁.၁၅၁; မဟာဝ. ၃၃) ဟိ ဧတ္ထ ပန ရာဂေါ ‘‘မာနသော’’တိ ဝုတ္တော။ ‘‘စိတ္တံ မနော မာနသံ ဟဒယံ ပဏ္ဍရ’’န္တိ (ဓ. သ. ၆; ဝိဘ. ၁၈၄; မဟာနိ. ၁; စူဠနိ. ပါရာယနာနုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၁၄) ဧတ္ထ စိတ္တံ။ ‘‘အပ္ပတ္တမာနသော သေခေါ, ကာလံ ကယိရာ ဇနေသုတာ’’တိ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉) ဧတ္ထ အရဟတ္တံ။ ဣဓာပိ အရဟတ္တမေဝ အဓိပ္ပေတံ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅ ကာမာဝစရကုသလနိဒ္ဒေသ တရကထာ; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၁)။ တသ္မာ အပ္ပတ္တအရဟတ္တဖလာတိ အတ္ထော။ **သေခါ**တိ ကေနဋ္ဌေန သေခါ? သေခဓမ္မပဋိလာဘဋ္ဌေန သေခါ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ‘‘ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘန္တေ, သေခေါ ဟောတီတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သေခါယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ပေ.။ သေခေန သမ္မာသမာဓိနာ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သေခေါ ဟောတီ’’တိ (သံ. နိ. ၅.၁၃)။ အပိ စ သိက္ခန္တီတိ သေခါ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ‘‘သိက္ခတိ, သိက္ခတီတိ ခေါ, ဘိက္ခု, တသ္မာ သေခေါတိ ဝုစ္စတိ။ ကိဉ္စ သိက္ခတိ? အဓိသီလမ္ပိ သိက္ခတိ အဓိစိတ္တမ္ပိ အဓိပညမ္ပိ သိက္ခတီတိ ခေါ, ဘိက္ခု, တသ္မာ သေခေါတိ ဝုစ္စတီ’’တိ (အ. နိ. ၃.၈၆)။

သုပုပ္ဖိတ န္တိ သုဋ္ဌု ဝိကသိတံ။ **ပါဝစန**န္တိ ပသတ္ထံ ဝစနံ, ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တံ ဝါ ဝစနံ ပဝစနံ, ပဝစနမေဝ ပါဝစနံ, သာသနန္တိ အတ္ထော။ **ဥပသောဘတီ**တိ အဘိရာဇတိ အတိဝိရောစတိ။ **သဗ္ဗဒာ** တိ သဗ္ဗကာလံ။ ‘‘ဥပသောဘတိ သဒေဝကေ’’တိပိ ပါဌော။

တဿ ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော ရမ္မဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုဒေဝေါ နာမ ခတ္တိယော ပိတာ, သုမေဓာ နာမ ဒေဝီ မာတာ, သုမင်္ဂလော စ တိဿော စာတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သာဂတော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, နန္ဒာ စ သုနန္ဒာ စာတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော ပိပ္ဖလိရုက္ခော အဟောသိ, အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓော, သတသဟဿဝဿာနိ အာယူတိ။ ကိံ ပနိမေသံ ဇာတနဂရာဒီနံ ဒဿနေ ပယောဇနန္တိ စေ? ဝုစ္စတေ – ယဿ ယဒိ နေဝ ဇာတနဂရံ န ပိတာ န မာတာ ပညာယေယျ, ဣမဿ ပန နေဝ ဇာတနဂရံ န ပိတာ န မာတာ ပညာယတိ, ဒေဝေါ တ သက္ကော တ ယက္ခော တ မာရော တ ဗြဟ္မာ တ ဧသ မညေ, ဒေဝါနမ္ပိ ဤဒိသံ ပါဋိဟာရိယံ အနစ္ဆရိယန္တိ မညမာနာ န သောတဗ္ဗံ န သဒ္ဒဟိတဗ္ဗံ မညေယျုံ, တတော အဘိသမယော န ဘဝေယျ, အသတိ အဘိသမယေ နိရတ္ထကော

ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဘဝေယျ, အနိယျာနိကံ သာသနံ။ တသ္မာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ ဇာတနဂရာဒိကော ပရိစ္ဆေဒော ဒဿေတဗ္ဗော။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၈. ''နဂရံ ရမ္မဝတီ နာမ၊ သုဒေဝေါ နာမ ခတ္တိယော။
သုမေဓာ နာမ ဇနိကာ၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။

၂၄. ''သုမင်္ဂလော စ တိဿော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သာဂတော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။

၂၅. ''နန္ဒာ စေဝ သုနန္ဒာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ပိပ္ဖလီတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၇. ''အသီတိဟတ္ထမုဗ္ဗေဓော၊ ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
သောဘတိ ဒီပရုက္ခောဝ၊ သာလရာဇာဝ ဖုလ္လိတော။

၂၈. ''သတသဟဿဝဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၉. ''ဇောတယိတွာန သဒ္ဓမ္မံ၊ သန္တာရေတွာ မဟာဇနံ။
ဇလိတွာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောဝ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၃၀. ''သာ စ ဣဒ္ဓိ သော စ ယသော၊ တာနိ စ ပါဒေသု စက္ကရတနာနိ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ''တိ။

တတ္ထ **သုဒေဝေါ နာမ ခတ္တိယော** တိ သုဒေဝေါ နာမဿ ခတ္တိယော ပိတာ အဟောသီတိ အတ္ထော။ **ဇနိကာ** တိ ဇနေတ္တိ။ **ပိပ္ဖလီ** တိ ပိလက္ခကပီတနရုက္ခော ဗောဓိ။ **အသီတိဟတ္ထမုဗ္ဗေဓော** တိ အသီတိဟတ္ထံ ဥစ္စင်္ဂတော။ **ဒီပရုက္ခော တ** တိ သမ္ပဇ္ဇလိတဒီပမာလာကုလော ဒီပရုက္ခော ဝိယ အာရောဟပရိဏာဟသဏ္ဌာနဟာရိပူရိသမ္ပန္နော ဒွ ဝတ္တိံသဝရလက္ခဏာနုဗ္ယဉ္ဇနသမလင်္ကတသရီရော ဝိပ္ဖုရိတရံသိဇာလာဝိသရတာရာဂဏာသမုဇ္ဇလမိဝ ဂဂနတလံ ဘဂ တ ဓရမာနကာလေ **သောဘတီ**တိ သောဘိတ္ထ။ **သာလရာဇာဝ ဖုလ္လိတော** တိ ပုပ္ဖိတော သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လော သာလရာဇ ရုက္ခော ဝိယ စ သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လော ယောဇနသတုဗ္ဗေဓော ဟရိစ္ဆန္ဒတ္တော ဝိယ စ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓော ဘဂဝ တ အတိဝိယ သောဘတိ။

သတသဟဿဝဿာနီ တိ ဝဿသတသဟဿာနိ တဿ အာယူတိ အတ္ထော။ **တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော** တိ တာဝတကံ ကာလံ တိဋ္ဌမာနော။ **ဇနတန္တိ** ဇနသမူဟံ။ **သန္တာရေတွာ မဟာဇနန္တိ** တာရယိတွာ မဟာဇနံ။ ''သန္တာရေတွာ သဒေဝက''န္တိပိ ပါဌော, တဿ သဒေဝကံ လောကန္တိ အတ္ထော။ **သာ စ ဣဒ္ဓီ** တိ သာ စ သမ္ပတ္တိ အာနုဘာဝေါ။ **သော စ ယသော**တိ သော စ ပရိဝါရော။ **သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတ** န္တိ တံ သဗ္ဗံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သမ္ပတ္တိဇာတံ အန္တရဟိတံ အပဂတန္တိ အတ္ထော။ **နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ** တိ သဗ္ဗေ ပန သင်္ခတဓမ္မာ နနု ရိတ္တာ တုစ္ဆာ, နိစ္စသာရာဒိရဟိ တာတိ အတ္ထော။

ဧတ္ထ ပန နဂရာဒိပရိစ္ဆေဒော ဟဋ္ဌိယမာဂတော။ သမ္ဗဟုလတရော ပန နာဂတော, သော အာနေတွာ ဒီပေတဗ္ဗော။ သေယျထိဒံ – ပုတ္တပရိစ္ဆေဒော, ဘရိယာပရိစ္ဆေဒော, ပါသာဒပရိစ္ဆေဒော, အကရတသပရိစ္ဆေဒော, နာဋ္ဌ ကိတ္တိပရိစ္ဆေဒော, အဘိနိက္ခမနပရိစ္ဆေဒော, ပဓာနပရိစ္ဆေဒော, ဝိဟာရပရိစ္ဆေဒော, ဥပဋ္ဌာကပရိစ္ဆေဒောတိ။ ဧ တေသမ္ပိ ဒီပနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ တဿ ပန ဒီပင်္ကရဿ ဘရိယာနံ တိသတသဟဿံ အဟောသိ။ တ ဿ အဂ္ဂမဟေသီ ပဒုမာ နာမ, တဿ ပန ပုတ္တော ဥသဘက္ခန္ဓော နာမ။ တေန ဝုတ္တံ –

''ဘရိယာ ပဒုမာ နာမ၊ ဝိဗုဒ္ဓပဒုမာနနာ။
အတ္ရဇော ဥသဘက္ခန္ဓော၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။

‘‘ဟံသာ ကောဉ္စာ မယူရာဍ္ဍာ၊ ဟသာအပိ တယော မတာ။
ဒသဝဿသဟဿာနိ၊ အကရံ အဝသိံ ကိရ။

‘‘ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခန္တော၊ နန္ဒာရာမေ ဖိနော ဝသိ။
နန္ဒော နာမဿုပဋ္ဌာကော၊ လောကာနန္ဒကရော ကိရာ’’တိ။

သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ပန ပဉ္စ ဝေမတ္တာနိ ဟောန္တိ အာယုဝေမတ္တံ ပမာဏဝေမတ္တံ ကုလဝေမတ္တံ ပဓာနဝေမတ္တံ ရသ္မိဝေမတ္တန္တိ။ တတ္ထ **အာယုဝေမတ္တံ** နာမ ကေစိ ဒီဃာယုကာ ဟောန္တိ ကေစိ အပ္ပာယုကာ။ တထာ ဟိ ဒီပင်္ကရဿ ပန ဘဂဝတော ဝဿသတသဟဿံ အာယုပ္ပမာဏံ အဟောသိ, အမှာကံ ဘဂဝတော ဝဿသတံ။

ပမာဏဝေမတ္တံ နာမ ကေစိ ဒီဃာ ဟောန္တိ ကေစိ ရဿာ။ တထာ ဟိ ဒီပင်္ကရော အသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏော အဟောသိ, အမှာကံ ပန ဘဂဝါ အဋ္ဌာရသဟတ္ထပ္ပမာဏော။

ကုလဝေမတ္တံ နာမ ကေစိ ခတ္တိယကုလေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ ကေစိ ဗြာဟ္မဏကုလေ။ တထာ ဟိ ဒီပင်္ကရာဒယော ခတ္တိယကုလေ နိဗ္ဗတ္တိံသု, ကကုသန္ဓကောဏာဂမနာဒယော ဗြာဟ္မဏကုလေ။

ပဓာနဝေမတ္တံ နာမ ကေသဉ္စိ ပဓာနံ ဣတ္တရမေဝ ဟောတိ ယထာ ကဿပဿ ဘဂဝတော , ကေသဉ္စိ အဒ္ဓနိယံ အမှာကံ ဘဂဝတော ဝိယ။

ရသ္မိဝေမတ္တံ နာမ မင်္ဂလဿ ဘဂဝတော သရီရရသ္မိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ, အမှာကံ ဘဂဝတော ဗျာမမတ္တံ။ တတြ ရသ္မိဝေမတ္တံ အဇ္ဈာသယပဋိဗဒ္ဓံ ဟောတိ။ ယော ယတ္တကံ ဣစ္ဆတိ, တဿ တတ္တကံ သရီရပ္ပဘာ ဖရတိ။ မင်္ဂလဿ ပန ‘‘ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရတူ’’တိ အဇ္ဈာသယော အဟောသိ။ ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏေသု ပန ကဿစိ ဝေမတ္တံ နာမ နတ္ထိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၂ အာဒယော)။

တထာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ စတ္တာရိ အဝိဇဟိတဋ္ဌာနာနိ နာမ ဟောန္တိ။ **ဗောဓိပလ္လင်္ကော** အဝိဇဟိတော ဧကသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဟောတိ။ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနဋ္ဌာနံ** ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အဝိဇဟိတမေဝ ဟောတိ။ ဒေဝေါရောဟဏကာလေ သင်္ကဿနဂရဒွါရေ **ပဌမပဒက္ကမော** အဝိဇဟိတောဝ ဟောတိ။ ဇေတဝနေ ဂန္ဓကုဋိယာ စတ္တာရိ **မဉ္စပါဒဋ္ဌာနာနိ** အဝိဇဟိတာနေဝ ဟောန္တိ။ ဝိဟာရောပိ အဝိဇဟိတောဝ။ သော ပန ခုဒ္ဒကော ဝါ မဟန္တော ဝါ ဟောတိ။

အပရံ ပန အမှာကံယေဝ ဘဂဝတော သဟဇာတပရိစ္ဆေဒဉ္စ နက္ခတ္တပရိစ္ဆေဒဉ္စ ဝိသေသံ။ အမှာကံ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တေန ကိရ သဒ္ဓိံ ရာဟုလမာတာ အာနန္ဒတ္ထေရော ဆန္နော ကဏ္ဍကော အဿာရာဇာ နိဓိကုမ္ဘာ မဟာဗောဓိရုက္ခော ကာဠုဒါယီတိ ဣမာနိ **သတ္တ သဟဇာတာနိ**။ မဟာပုရိသော ကိရ ဥတ္တရာသာဠ္ဟနက္ခတ္တေနေဝ မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမိ, မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိ , ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, ယမကပါဋိဟာရိယံ အကာသိ။ ဝိသာခနက္ခတ္တေန ဇာတော စ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော စ ပရိနိဗ္ဗုတော စ, မာဃနက္ခတ္တေန တဿ သာဝကသန္နိပါတော စေဝ အာယုသင်္ခါရ တောသဇ္ဇနဉ္စ အဟောသိ, အဿယုဇနက္ခတ္တေန ဒေဝေါရောဟဏန္တိ တွေကံ အာဟရိတွာ ဒီပေတဗ္ဗံ။ အယံ သမ္ဗဟုလတာပရိစ္ဆေဒေါ။ သေသကထာ သဥတ္တာနာ ဧဝါတိ။

ဣတိ ဘဂဝါ ဒီပင်္ကရော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓကိစ္စံ ကတွာ အနုက္ကမေန အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။

ယသ္မိံ ကိရ ကပ္ပေ ဒီပင်္ကရဒသဗလော ဥဒပါဒိ, တသ္မိံ အညေပိ တဏှင်္ကရော, မေဓင်္ကရော, သရဏင်္ကရောတိ တယော ဗုဒ္ဓါ အဟေသုံ။ တေသံ သန္တိကေ ဗောဓိသတ္တဿ ဗျာကရဏံ နတ္ထိ။ တသ္မာ တေ ဣဓ န ဒဿိတာ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန တမှာ ကပ္ပာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယပ္ပန္နပ္ပန္နေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓေ ဒဿေတုံ ဣဒံ ဝုတ္တံ –

‘‘တဏှင်္ကရော မေဓင်္ကရော၊ အထောပိ သရဏင်္ကရော။

ဒီပင်္ကရော စ သမ္ဗုဒ္ဓော၊ ကောဏ္ဍညော ဒွိပဒုတ္တမော။

‘‘မင်္ဂလော စ သုမနော စ၊ ရေဝတော သောဘိတော မုနိ။
အနောမဒဿီ ပဒုမော၊ နာရဒော ပဒုမုတ္တရော။

‘‘သုမေဓော စ သုဇာတော စ၊ ပိယဒဿီ မဟာယသော။
အတ္ထဒဿီ ဓမ္မဒဿီ၊ သိဒ္ဓတ္ထော လောကနာယကော။

‘‘တိဿော ဖုဿော စ သမ္ဗုဒ္ဓော၊ ဝိပဿီ သိခိ ဝေဿဘူ။
ကကုသန္ဓော ကောဏာဂမနော၊ ကဿပော စာပိ နာယကော။

‘‘ဧတေ အဟေသုံ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ဝီတရာဂါ သမာဟိတာ။
သတရံသီဝ ဥပ္ပန္နာ၊ မဟာတမဝိနောဒနာ။
ဇလိတွာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓာဝ၊ နိဗ္ဗုတာ တေ သသာဝကာ’’တိ။ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ)။

ဇေတဝနေ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရဝသေန ကတာယ

မဓုရတ္ထဝိလာသိနိယာ ဗုဒ္ဓဝံသ-အဋ္ဌကထာယ

ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ပဌမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၄. ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ဒီပင်္ကရေ ကိရ ဘဂဝတိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တဿ သာသနံ ဝဿသတသဟဿံ ပဝတ္တိတ္ထ။ အထ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါနံ သာဝကာနံ အန္တရဓာနေန သာသနမ္ပိဿ အန္တရဓာယိ။ အထဿ အပရဘာဂေ ဧကမသင်္ချေယျမတိက္ကမိတွာ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ **ကောဏ္ဍညော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ သော ပန ဘဂဝါ သောဠသအသင်္ချေယျံ ကပ္ပာနဉ္စ သတသဟဿံ ပါရမိယော ပူရေတွာ ဗောဓိဉာဏံ ပရိပါစေတွာ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝသဒိသေ အတ္တဘာဝေ ဌတွာ တတော စဝိတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဒေဝတာနံ ပဋိညံ ဒတွာ တုသိတပုရတော စဝိတွာ ရမ္မဝတီနဂရေ သုနန္ဒဿ နာမ ရညော ကုလေ သုဇာတာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ တဿပိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝံသေ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ ဒွတ္တိံသ ပါဋိဟာရိယာနိ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ သော ဒေဝတာဟိ ကတာရက္ခသံဝိဓာနော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိတွာ သဗ္ဗသတ္တုတ္တရော ဥတ္တရာဘိမုခော သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂန္တွာ သဗ္ဗာ စ ဒိသာ ဝိလောကေတွာ အာသဘိံ ဝါစံ နိစ္ဆာရေသိ – “အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကဿ, ဇေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿ, သေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿ, အယမန္တိမာ ဇာတိ, နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁; မ. နိ. ၃.၂၀၇)။

တတော ကုမာရဿ နာမကရဏဒိဝသေ နာမံ ကရောန္တာ “ကောဏ္ဍညော”တိ နာမမကံသု။ သော ဟိ ဘဂဝါ ကောဏ္ဍညဂေါတ္တော အဟောသိ။ တဿ ကိရ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ – ရာမ, သုရာမ, သုဘနာမကာ ပရမရမဏီယာ။ တေသု တိဏ္ဏံ သတသဟဿာနံ နာဋကိတ္ထီနံ နစ္စဂီတဝါဒိတကုသလာနံ သဗ္ဗကာလံ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။ တဿ ရုစိဒေဝီ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ အဟောသိ။ ဝိဇိတသေနော နာမဿ ပုတ္တော အဟောသိ။ သော ဒသဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။

သော ပန ဇိဏ္ဏဗျာဓိမတပဗ္ဗဇိတေ ဒိသွာ အာဇညရထေန နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဒသ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိ။ ကောဏ္ဍညကုမာရံ ပန ပဗ္ဗဇန္တံ ဒသ ဇနကောဋိယော အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော တေဟိ ပရိဝုတော ဒသ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ သုနန္ဒဂါမေ သမသဟိတဃနပယောဓရာယ ယသောဓရာယ နာမ သေဋ္ဌိဓီတာယ ဒိန္နံ ပရမမဓုရံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဖလပလ္လဝင်္ကုရသမလင်္ကတေ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယနှသမယေ ဂဏံ ပဟာယ သုနန္ဒကာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ သာလကလျာဏိရုက္ခံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပုဗ္ဗဒိသာဘာဂံ ဩလောကေတွာ ဗောဓိရုက္ခံ ပိဋ္ဌိတော ကတွာ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ ရတ္တိယာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ ဝိသောဓေတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ပစ္စယာကာရံ သမ္မသိတွာ အာနာပါနစတုတ္ထဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိဝိသိတွာ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန သမပညာသ လက္ခဏာနိ ဒိသွာ ယာဝ ဂေါတြဘုဉာဏံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ စတ္တာရိ မဂ္ဂဉာဏာနိ စတ္တာရိ စ ဖလဉာဏာနိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ သကလေ စ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော ဗောဓိမူလေ နိသိန္နောဝ –

“အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။

“ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ၊ ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ။
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ။ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄)။

“အယောဃနဟတဿေဝ၊ ဇလတော ဇာတဝေဒသော။
အနုပုဗ္ဗူပသန္တဿ၊ ယထာ န ဉာယတေ ဂတိ။

“ဧဝံ သမ္မာ ဝိမုတ္တာနံ၊ ကာမဗန္ဓောဃတာရိနံ။

ပညာပေတုံ ဂတိ နတ္ထိ၊ ပတ္တာနံ အစလံ သုခ''န္တိ။ (ဥဒာ. ၈၀) –

ဧဝံ ဥဒာနံ ဥဒာနေတ္ဝာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိမူလေယေဝ ဖလသမာပတ္တိသုခေန ဝီတိနာမေတ္ဝာ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ ဗ္ရဟ္မုနော အဇ္ဈေသနံ ပဋိစ္စ – ''ကဿ နု ခော အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၄; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၀) ဥပဓာရေန္တော အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတာ ဒသ ဘိက္ခုကောဋိယော အဒ္ဒသ။ ''က္လမေ ပန ကုလပုတ္တာ သမုပစိတကုသလမူလာ မံ ပဗ္ဗဇန္တံ အနုပဗ္ဗဇိတာ မယာ သဒ္ဓိံ ပဓာနံ စရိတ္ဝာ မံ ဥပဋ္ဌဟိံသု, ဟန္ဒာဟံ က္လမေသံ သဗ္ဗပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ''န္တိ ဧဝံ ဥပဓာရေတ္ဝာ – ''က္လအနိ ပန တေ ကတ္ထ ဝသန္တီ''တိ ဩလောကေန္တော – ''က္လတော အဋ္ဌာရသယောဇနိကေ အရုန္ဓဝတီနဂရေ ဒေဝဝနေ ဝိဟရန္တီ''တိ ဒိသ္ဝာ – ''တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ ဂမိဿာမီ''တိ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ, ဧဝမေဝ ဗောဓိမူလေ အန္တရဟိတော ဒေဝဝနေ ပာတုရဟောသိ။

တသ္မိဉ္စ သမယေ တာ ဒသ ဘိက္ခုကောဋိယော အရုန္ဓဝတီနဂရံ ဥပနိဿာယ ဒေဝဝနေ ဝိဟရန္တိ။ တေ ပန ဘိက္ခူ ဒသဗလံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသ္ဝာ ပသန္နမာနသာ ပစ္စုဂ္ဂန္တ္ဝာ, ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတ္ဝာ, ဗုဒ္ဓာသနံ ပညာပေတ္ဝာ, သတ္ထု ကရဝံ ကတ္ဝာ, ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတ္ဝာ, ပရိဝါရေတ္ဝာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ တတ္ရ ကောဏ္ဍညော ဒသဗလော မုနိဂဏပရိဝုတော ဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နော တိဒသဂဏပရိဝုတော ဒသသတနယနော ဝိယ ဝိမလဂဂနတလဂတော သရဒသမယရဇနိကရော ဝိယ တာရာဂဏပရိဝုတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ဝိရောစိတ္ထ။ အထ သတ္ထာ တေသံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓနိသေဝိတံ အနုတ္တရံ တိပရိဝဋ္ဋံ ဒွါဒသာကာရံ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တံ** ကထေတ္ဝာ ဒသဘိက္ခုကောဋိပ္ပမုခာ သတသဟဿဒေဝမနုဿကောဋိယော ဓမ္မာမတံ ပာယေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ''ဒီပင္ကရဿ အပရေန၊ ကောဏ္ဍညော နာမ နာယကော။
အနန္တတေဇော အမိတယသော၊ အပ္ပမေယျော ဒုရာသဒေါ။

၂. ''ဓရဏူပမော ခမနေန၊ သီလေန သာဂရူပမော။
သမာဓိနာ မေရူပမော၊ ဉာဏေန ဂဂနူပမော။

၃. ''က္လန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂ-မဂ္ဂသစ္စပ္ပကာသနံ။
ပကာသေသိ သဒါ ဗုဒ္ဓေါ ဟိတာယ သဗ္ဗပာဏိနံ။

၄. ''ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ၊ ကောဏ္ဍညေ လောကနာယကေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ''တိ။

တတ္ထ **ဒီပင္ကရဿ အပရေနာ**တိ ဒီပင္ကရဿ သတ္ထုနော အပရဘာဂေတိ အတ္ထော။ **ကောဏ္ဍညော နာမာ**တိ အတ္တနော ဂေတ္တဝသေန သမဓိဂတနာမဓေယျော။ **နာယကော**တိ ဝိနာယကော။ **အနန္တတေဇော**တိ အတ္တနော သီလဂုဏဉာဏပုညတေဇေန အနန္တတေဇော။ ဟေဋ္ဌတော အဝီစိ ဥပရိ ဘဝဂ္ဂံ တိရိယတော အနန္တာ လောကဓာတုယော ဧတ္ထန္တရေ ဧကပုဂ္ဂလောပိ တဿ မုခံ ဩလောကေတ္ဝာ ဌာတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ တေန ဝုတ္တံ ''အနန္တတေဇော''တိ။ **အမိတယသော**တိ အနန္တပရိဝါရော။ တဿ ဟိ ဘဂဝတော ဝဿသတသဟဿာနိ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနသမယံ ဧတ္ထန္တရေ ဘိက္ခုပရိသာယ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော နာမ နာဟောသိ။ တသ္မာ ''အမိတယသော''တိ ဝုစ္စတိ။ အမိတဂုဏကိတ္တိပိ ''အမိတယသော''တိ ဝုစ္စတိ။ **အပ္ပမေယျော**တိ ဂုဏဂဏပရိမာဏဝသေန နပ္ပမေယျောတိ အပ္ပမေယျော။ ယထာဟ –

''ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊ ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊ ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ၃.၁၄၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄၂၅; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၅၃; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။

တသ္မာ အပ္ပမေယျဂုဏဂဏတ္တာ ''အပ္ပမေယျော''တိ ဝုစ္စတိ။ **ဒုရာသဒေါ**တိ ဒုရုပသင်္ကမနီယော, အာသဇ္ဇ ဃဋ္ဋေတ္ဝာ ဥပသင်္ကမိတုမသက္ကုဏေယျဘာဝတော ဒုရာသဒေါ, ဒုရဘိဘဝနီယောတိ အတ္ထော။

ဓရဏူပမောတိ ဓရဏီသမော။ **ခမနေနာ**တိ ခန္တိယာ, စတုနဟုတာဓိကဒွိယောဇနသတသဟဿဗဟလာ မဟာပထဝီ ဝိယ ပကတိဝါတေန လာဘာလာဘဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒီဟိ အကမ္ပနဘာဝတော “ဓရဏူပမော”တိ ဝုစ္စတိ။ **သီလေန သာဂရူပမော**တိ သီလသံဝရေန ဝေလာနာတိက္ကမနဘာဝေန သာဂရသမော။ “မဟာသမုဒ္ဒေါ, ဘိက္ခဝေ, ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတီ”တိ (အ. နိ. ၈.၁၉; စူဠဝ. ၃၈၄; မိ. ပ. ၆.၂.၁၀) ဟိ ဝုတ္တံ။

သမာဓိနာ မေရူပမောတိ သမာဓိပဋိပက္ခဘူတဓမ္မဇနိတကမ္ပာဘာဝတော မေရုနာ ဂိရိဝရေန သမော, သဒိသောတိ အတ္ထော။ မေရုဂိရိဝရော ဝိယ ထိရတရသရီရောတိ ဝါ။ **ဉာဏေန ဂဂနူပမော**တိ ဧတ္ထ ဘဂဝတော ဉာဏဿ အနန္တဘာဝေန အနန္တာကာသေန ဥပမာ ကတာ။ စတ္တာရိ အနန္တာနိ ဝုတ္တာနိ ဘဂဝတာ။ ယထာဟ –

“သတ္တကာယော စ အာကာသော, စက္ကဝါဠာ စနန္တကာ။
ဗုဒ္ဓဉာဏံ အပ္ပမေယျံ, န သက္ကာ ဧတေ ဝိဇာနိတု”န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၆၄)။

တသ္မာ အနန္တဿ ဉာဏဿ အနန္တေန အာကာသေန ဥပမာ ကတာတိ။

ဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂသစ္စပ္ပကာသနန္တိ ဧတေသံ ဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂသစ္စာနံ ဂဟဏေန သတိပဋ္ဌာနသမ္မပ္ပဓာနိဒ္ဓိပါဒာပိ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဣန္ဒြိယာဒီနံ စတုသစ္စေဟနံ ဝသေန သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ပကာသနဓမ္မံ ပကာသေသိ, ဒေသေသီတိ အတ္ထော။ **ဟိတာယာ**တိ ဟိတတ္ထံ။ **ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တော**တိ ဒေသနာဉာဏေ ပဝတ္တိယမာနေ။

တတော အပရဘာဂေ မဟာမင်္ဂလသမာဂမေ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု ဒေဝတာယော သုခုမေ အတ္တဘာဝေ မာပေတွာ ဣမသ္မိံညေဝ စက္ကဝါဠေ သန္နိပတိံသု။ တတ္ထ ကိရ အညတရော ဒေဝပုတ္တော ကောဏ္ဍညဒသဗလံ မင်္ဂလပဉှံ ပုစ္ဆိ။ တဿ ဘဂဝါ မင်္ဂလာနိ ကထေသိ။ တတ္ထ နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ သောတာပန္နာဒီနံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ နာမ နာဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. “တတော ပရမ္ပိ ဒေသေန္တေ, နရမရူနံ သမာဂမေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ, ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **တတော ပရမ္ပီ**တိ တတော အပရဘာဂေပိ။ **ဒေသေန္တေ**တိ ဘဂဝတိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ။ **နရမရူန**န္တိ နရာနဉ္စ အမရာနဉ္စ, ယဒါ ပန ဘဂဝါ ဂဂနတလေ တိတ္ထိယမာနမဒ္ဒနံ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကရောန္တော ဓမ္မံ ဒေသေသိ တဒါ အသီတိကောဋိသဟဿာနိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ တီသု ဖလေသု ပတိဋ္ဌိတာ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. “တိတ္ထိယေ အဘိမဒ္ဒန္တော, ယဒါ ဓမ္မမဒေသယိ။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ, တတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ တဒါ-သဒ္ဒံ အာနေတွာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယဒါ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ အသီတိကောဋိသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟူတိ။

ကောဏ္ဍညော ကိရ သတ္ထာ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဌမဝဿံ စန္ဒဝတီနဂရံ ဥပနိဿာယ စန္ဒာရာမေ ဝိဟာသိ။ တတ္ထ သုစိန္ဓရဿ နာမ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလဿ ပုတ္တော ဘဒ္ဒမာဏဝေါ နာမ ယသောဓရဗြာဟ္မဏဿ ပုတ္တော သုဘဒ္ဒမာဏဝေါ စ ကောဏ္ဍညဿ ဗုဒ္ဓဿ သမ္မုခါ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပသန္နမာနသာ ဒသဟိ မာဏဝကသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။

အထ ကောဏ္ဍညော သတ္ထာ ဇေဋ္ဌမာသပုဏ္ဏမာယ သုဘဒ္ဒတ္ထေရပ္ပမုခေန ကောဋိသတသဟဿေန ပရိဝုတော ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တတော အပရဘာဂေ ကောဏ္ဍညသတ္ထုနော ပုတ္တေ ဝိဇိတသေနေ နာမ အရဟတ္တံ ပတ္တေ တံပမုခဿ ကောဋိသဟဿဿ မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ,

သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ အထာပရေန သမယေန ဒသဗလော ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော ဥဒေနရာဇာနံ နာမ နဝုတိကောဋိဇနပရိတံ ပဗ္ဗာဇေသိ တဒ္ဓိ တာယ ပရိသာယ။ တသ္မိံ ပန အရဟတ္တံ ပတ္တေ တံပမုခေဟိ နဝုတိယာ အရ ဟန္တကောဋီဟိ ဘဂဝတ ပရိဝုတော ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ‘‘သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ ကောဏ္ဍညဿ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၈. ‘‘ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။
ဒုတိယော ကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယော နဝုတိကောဋိန’’န္တိ။

တဒါ ကိရ အမ္ဟာကံ ဗောဓိသတ္တော ဝိဇိတာဝီ နာမ စက္ကဝတ္တီ ဟုတွာ စန္ဒဝတီနဂရေ ပဋိဝသတိ။ သော ကိရ အနေကနရဝရပရိဝုတော သလိလနိဓိနိဝသနံ သမေရုယုဂန္ဓရံ အပရိမိတဝသုဓရံ ဝသုန္ဓရံ အဒဏ္ဍေန အသတ္ထေန ဓမ္မေန ပရိပါလေတိ။ အထ ကောဏ္ဍညော ဗုဒ္ဓေါပိ ကောဋိသတသဟဿခီဏာသဝပရိဝုတော ဇနပဒစာရိကံ စရမာနော အနုပုဗ္ဗေန စန္ဒဝတီနဂရံ သမ္ပာပုဏိ။

သော ဝိဇိတာဝီ ကိရ ရာဇာ – ‘‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ကိရ အမ္ဟာကံ နဂရံ အနုပ္ပတ္တော’’တိ သုတွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဘ ဂဝတော ဝသနဋ္ဌာနံ သံဝိဒဟိတွာ သွာတနာယ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ ဘတ္တဝိဓိံ သုဋ္ဌု ပဋိ ယာဒေတွာ ကောဋိသတသဟဿသင်္ခဿ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒာနံ အဒါသိ။ ဗောဓိသတ္တော ဘ ဂဝန္တံ ဘောဇေတွာ အနုမောဒနာဝသာနေ – ‘‘ဘန္တေ, တေမာသံ မဟာဇနသင်္ဂဟံ ကရောန္တော ဣဓေဝ ဝသထာ’’တိ ယာစိတွာ တယော မာသေ နိရန္တရံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အသဒိသမဟာဒါနံ အဒါသိ။

အထ သတ္ထာ ဗောဓိသတ္တံ – ‘‘အနာဂတေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဗျာကရိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ ရဇ္ဇံ နိယျာတေတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ တီဏိ ပိဋကာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌ သ မာပတ္တိယော ပဉ္စ စ အဘိညာယော ဥပ္ပာဒေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ‘‘အဟံ တေန သမယေန၊ ဝိဇိတာဝီ နာမ ခတ္တိယော။
သမုဒ္ဒံ အန္တမန္တေန၊ ဣဿရိယံ ဝတ္တယာမဟံ။

၁၀. ‘‘ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ဝိမလာနံ မဟေသိနံ။
သဟ လောကဂ္ဂနာထေန၊ ပရမန္နေန တပ္ပယိံ။

၁၁. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ ကောဏ္ဍညော လောကနာယကော။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတိ။

၁၂. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာန၊ ကတွာ ဒုက္ကရကာရိကံ။
အဿတ္ထမူလေ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဇ္ဈိဿတိ မဟာယသော။

၁၃. ‘‘ဣမဿ ဇနိကာ မာတာ၊ မာယာ နာမ ဘဝိဿတိ။
ပိတာ သုဒ္ဓေါဒနော နာမ၊ အယံ ဟေဿတိ ဂေါတမော။

၁၄. ‘‘ကောလိတော ဥပတိဿော စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝကာ။
အာနန္ဒော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဥပဋ္ဌိဿတိ တံ ဇိနံ။

၁၅. ‘‘ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အဿတ္ထောတိ ပဝုစ္စတိ။

၁၆. ‘‘စိတ္တော စ ဟတ္ထာဠဝကော၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တုပဋ္ဌကာ။
နန္ဒမာတာ စ ဥတ္တရာ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တုပဋ္ဌိကာ။

အာယု ဝဍ္ဎသတံ တသ္မာ, ကေတမဿ ယသဿိနော။

၁၇. ‘‘ဣဒံ သုတွာန ဝစနံ, အသမဿ မဟေသိနော။
အာမောဒိတာ နရမရူ, ဗုဒ္ဓဗီဇံ ကိရ အယံ။

၁၈. ‘‘ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒာ ဝတ္တန္တိ, အပ္ဖောဋေန္တိ ဟသန္တိ စ။
ကတဉ္ဇလီ နမဿန္တိ, ဒသသဟဿိဒေဝတာ။

၁၉. ‘‘ယဒိမဿ လောကနာထဿ, ဝိရဇ္ဈိဿာမ သာသနံ။
အနာဂတမှိ အဒ္ဓာနေ, ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။

၂၀. ‘‘ယထာ မနုဿာ နဒိံ တရန္တာ, ပဋိတိတ္ထံ ဝိရဇ္ဈိယ။
ဟေဋ္ဌာတိတ္ထေ ဂဟေတွာန, ဥတ္တရန္တိ မဟာနဒိံ။

၂၁. ‘‘ဧဝမေဝ မယံ သဗ္ဗေ, ယဒိ မုဉ္စာမိမံ ဇိနံ။
အနာဂတမှိ အဒ္ဓာနေ, ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။

၂၂. ‘‘တဿာဟံ ဝစနံ သုတွာ, ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
တမေဝ အတ္ထံ သာဓေန္တော, မဟာရဇ္ဇံ ဇိနေ အဒံ။
မဟာရဇ္ဇံ ဒဒိတွာန, ပဗ္ဗဇိံ တဿ သန္တိကေ။

၂၃. ‘‘သုတ္တန္တံ ဝိနယံ စာပိ, နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနံ။
သဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတွာန, သောဘယိံ ဇိနသာသနံ။

၂၄. ‘‘တတ္ထပ္ပမတ္တော ဝိဟရန္တော, နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ။
အဘိညာပာရမိံ ဂန္တွာ, ဗြဟ္မလောကမဂစ္ဆဟ’’န္တိ။

တတ္ထ **အဟံ တေန သမယေနာ**တိ အဟံ တသ္မိံ သမယေ။ **ဝိဇိတာဝီ နာမာ**တိ ဧဝံနာမကော စက္ကဝတ္တိရာဇာ အဟောသိံ။ **သမုဒ္ဒံ အန္တမန္တေနာ**တိ ဧတ္ထ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတံ သီမံ ကရိတွာ ဌိတံ သမုဒ္ဒံ အန္တံ ကတွာ ဣဿရိယံ ဝတ္တယာမီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ ဝါဝတာ န ဟာကဉ္ဇံ ဟောတိ။

ရာဇာ ကိရ စက္ကဝတ္တီ စက္ကရတနာနုဘာဝေန တမပဿေန သိနေရုံ ကတွာ သမုဒ္ဒဿ ဥပရိဘာဂေန အဋ္ဌယောဇနသဟဿပ္ပမာဏံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟံ ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ – ‘‘ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော, အဒိန္နံ နာဒာတဗ္ဗံ, ကာမေသုမိစ္ဆာ န စရိတဗ္ဗာ, မုသာ န ဘာသိတဗ္ဗာ, မဇ္ဇံ န ပါတဗ္ဗံ, ယထာဘုတ္တဉ္စ ဘုဉ္ဇထာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၄; ၃.၈၅; မ. နိ. ၃.၂၅၇) ဩဝဒံ ဒေတိ။ ဧဝံ ဩဝဒေ ဒိန္နေ တံ စက္ကရတနံ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပုရတ္ထိမံ သမုဒ္ဒံ အဇ္ဈောဂာဟတိ။ ယထာ ယထာ စ တံ အဇ္ဈောဂာဟတိ, တထာ တထာ သံခိတ္တဦမိဝိပ္ဖာရံ ဟုတွာ ဩဂစ္ဆမာနံ မဟာသမုဒ္ဒသလိလံ ယောဇနမတ္တံ ဩဂန္တွာ အန္တောသမုဒ္ဒံ ဥဘောသု ပဿေသု ဝေဠုရိယမဏိဘိတ္တိ ဝိယ ပရမဒဿနီယံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, ဧဝံ ပုရတ္ထိမသာဂရပရိယန္တံ ဂန္တွာ တံ စက္ကရတနံ ပဋိနိဝတ္တတိ။ ပဋိနိဝတ္တမာနေ စ တသ္မိံ သာ ပရိသာ အဂ္ဂတော ဟောတိ, မဇ္ဈေ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ အန္တေ စက္ကရတနံ ဟောတိ။ တမ္ပိ ဇလံ ဇလန္တေန ဝိယောဂံ အသဟမာနမိဝ နေမိမဏ္ဍလပရိယန္တံ အဘိဟနန္တမေဝ တီရမုပဂစ္ဆတိ။

ဧဝံ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ပုရတ္ထိမသမုဒ္ဒပရိယန္တံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟံ အဘိဝိဇိနိတွာ ဒက္ခိဏသမုဒ္ဒပရိယန္တံ ဇမ္ဗုဒီပံ ဝိဇေတုကာမော စက္ကရတနဒေသိတေန မဂ္ဂေန ဒက္ခိဏသမုဒ္ဒာဘိမုခော ဂစ္ဆတိ။ တံ ဒသသဟဿယောဇနပ္ပမာဏံ ဇမ္ဗုဒီပံ အဘိဝိဇိနိတွာ ဒက္ခိဏသမုဒ္ဒတော ပစ္စုတ္တရိတွာ သတ္တယောဇနသဟဿပ္ပမာဏံ အပရဂောယာနံ ဝိဇေတုံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂန္တွာ တမ္ပိ သာဂရပရိယန္တံ အဘိဝိဇိနိတွာ ပစ္ဆိမသမုဒ္ဒတောပိ ဥတ္တရိတွာ အဋ္ဌယောဇနသဟဿပ္ပမာဏံ ဥတ္တရကုရုံ ဝိဇေတုံ တထေဝ ဂန္တွာ တံ သမုဒ္ဒပရိယန္တံ ကတွာ တထေဝ အဘိဝိဇိယ

ဥတ္တရသမုဒ္ဒတောပိ ပစ္စုတ္တရတိ။ တ္တောဝတာ ရညာ စက္ကဝတ္တိနာ သာဂရပရိယန္တာယ ပထဝိယာ ဣဿရိယံ အဓိဂတံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **သမုဒ္ဒံ အန္တမန္တေန, ဣဿရိယံ ဝတ္တယာမဟ”** န္တိ။

ကောဋိသတသဟဿာန န္တိ ကောဋိသတသဟဿာနိ။ အယမေဝ တ ဟဗ္ဗော။ **ဝိမလာန**န္တိ ခီဏာသဝတနံ။ **သဟ လောကဂ္ဂနာထေနာ**တိ သဒ္ဓိံ ဒသဗလေန ကောဋိသတသဟဿာနန္တိ အတ္တော။ **ပရမန္နေနာ** တိ ပဏီတေန အန္နေန။ **တပ္ပယိ** န္တိ တပ္ပေသိံ။ **အပရိမေယ္ယိတော ကပ္ပေ** တိ ဣတော ပဋ္ဌာယ သတသဟဿကပ္ပာဓိကာနိ တီဏိ အသင္ခ ယေယျာနိ အတိက္ကမိတ္ဝာ ဧကေသိံ ဘဒ္ဒကပ္ပေတိ အတ္တော။

ပဓာနန္တိ ဝီရိယံ။ **တမေဝ အတ္ထံ သာဓေန္တော** တိ တမေဝ ဗုဒ္ဓကာရကမတ္ထံ အနုဟာရမိံ ပူရေန္တော သာဓေန္တော နိပ္ဖာဒေန္တောတိ အတ္တော။ **မဟာရဇ္ဇ** န္တိ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ။ **ဇိနေ**တိ ဘဂဝတိ, သမ္ပအနတ္တေ တ ဘုမ္မံ ဒ ဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဒ**န္တိ အဒာသိံ။ ဧဝမတ္ထံ သာဓေန္တောတိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ “မဟာရဇ္ဇံ ဇိနေ ဒဒိ”န္တိ ပဌန္တိ ကေစိ။ **ဒဒိတ္ဝတနာ**တိ စဇိတ္ဝတ။ **သုတ္တန္တ** န္တိ သုတ္တန္တပိဋ္ကကံ။ **ဝိနယ**န္တိ ဝိနယပိဋ္ကကံ။ **နဝင်္ဂ** န္တိ သုတ္တဂေယျာဒိနဝ င်္ဂံ။ **သောဘယိံ ဇိနသာသန**န္တိ အာဂမာဓိဂမေဟိ လောကိယေဟိ သမလင်္ကရိံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိ ဘဂဝတော သာသ နေ။ **အပ္ပမတ္တော** တိ သတိသမ္ပန္နော။ **ဗြဟ္မလောကမဂဉ္ဆဟ** န္တိ ဗြဟ္မလောကံ အဂဉ္ဆိံ အဟံ။

ဣမဿ ပန **ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဿ** ရမ္မဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုနန္ဒော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သုဇာတာ နာမ ဒေဝီ မာတာ, ဘဒ္ဒော စ သုဘဒ္ဒော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အနုရုဒ္ဓော နာမုပဋ္ဌာကော, တိဿာ စ ဥပတိဿာ စ ဒွေ အဂ္ဂ ဂသာဝိကာ, သာလကလျာဏိရုက္ခော ဗောဓိ, အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ , ဝဿသတသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာ ဏံ အဟောသိ, တဿ ရုစိဒေဝီ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ အဟောသိ, ဝိဇိတသေနော နာမဿ ပုတ္တော, စန္ဒော နာမုပဋ္ဌာ ကော ရာဇာ။ စန္ဒာရာမေ ကိရ ဝသိတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂၅. “နဂရံ ရမ္မဝတီ နာမ၊ သုနန္ဒော နာမ ခတ္တိယော။
သုဇာတာ နာမ ဇနိကာ၊ ကောဏ္ဍညဿ မဟေသိနော။

၃၀. “ဘဒ္ဒော စေဝ သုဘဒ္ဒော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
အနုရုဒ္ဓော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ကောဏ္ဍညဿ မဟေသိနော။

၃၁. “တိဿာ စ ဥပတိဿာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
သာလကလျာဏိကော ဗောဓိ၊ ကောဏ္ဍညဿ မဟေသိနော။

၃၃. “သော အဋ္ဌာသီတိ ဟတ္ထာနိ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
သောဘတေ ဥဠုရာဇာဝ၊ သူရိယော မဇ္ဈန္တိကေ ယထာ။

၃၄. “ဝဿသတသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၃၅. “ခီဏာသဝေဟိ ဝိမလေဟိ၊ ဝိစိတ္တာ အာသိ မေဒနီ။
ယထာ ဟိ ဂဂနမုဠုဘိ၊ ဧဝံ သော ဥပသောဘထ။

၃၆. “တေပိ နာက အပ္ပမေယျာ၊ အသင္ခောဘာ ဒုရာသဒါ။
ဝိဇ္ဇုပာတံဝ ဒဿေတွာ၊ နိဗ္ဗုတာ တေ မဟာယသာ။

၃၇. “သာ စ အတုလိယာ ဇိနဿ ဣဒ္ဓိ၊ ဉာဏပရိဘာဝိတော စ သမာဓိ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ”တိ။

တတ္ထ **သာလကလျာဏိကော** တိ သာလကလျာဏိရုက္ခော, သော ဗုဒ္ဓကာလေ စေဝ စက္ကဝတ္တိကာလေ စ နိ ဗ္ဗတ္တတိ, နာညဒါ။ သော ဧကာဟေနေဝ ဥဋ္ဌာတိ ကိရ။ **ခီဏာသဝေဟိ ဝိမလေဟိ, ဝိစိတ္တာ အာသိ မေဒနီ** တိ အယံ မေ

ဒနီ ခီဏာသဝေဟိ ကေကာသာဝပဇ္ဇောတာ ဝိစိတ္တာ ပရမဒဿနီယာ အဟောသိ။ **ယထာ ဟီ**တိ ဩပမ္မတ္တေ နိပ
တော။ **ဥဠုုဘီ**တိ နက္ခတ္တေဟိ, တာရာဂဏေဟိ ဂဂနတလံ ဝိယ ခီဏာသဝေဟိ ဝိစိတ္တာ အယံ မေဒနီ သောဘိတ္ထာတိ
အတ္ထော။

အသဒ္ဓေဿဘာ တိ အဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပေဿဘာ အဝိကာရာ။ **ဝိဇ္ဇုပုဟတံဝ ဒဿေတွတ** တိ ဝိဇ္ဇုပုဟတံ
ဝိယ ဒဿယိတွတ, ''ဝိဇ္ဇုပ္ပဟတံတ''တိပိ ပါဌော။ ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဿ ကိရ ကာလေ ပရိနိဗ္ဗာယမာနာ ဘိက္ခူ သတ္တ
တာလပ္ပမာဏမာကာသမဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အသိတဇလဓရေဝိဝရဂတာ ဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ သမန္တတော ဝိဇ္ဇောတမာနာ
တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွတ နိရုပဟအနာ ဒဟနာ ဝိယ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု။ တေန ဝုတ္တံ ''ဝိဇ္ဇုပုဟတံဝ ဒဿေတွတ''တိ။
အတုလိယာတိ အတုလ္ယာ အသဒိသာ။ **ဉာဏပရိဘာဝိတော**တိ ဉာဏေန ဝဍ္ဍိတော။ သေသကထာ ပာကဋာ ဝုတ္တနယတွ
တာ ဥတ္တာနာ တေတိ။

''ကောဏ္ဍညော နာမ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ စန္ဒာရာမေ မနောရမေ။
နိဗ္ဗာယိ စေတိယော တဿ၊ သတ္တယောဇနိကော ကတော။

''န ဟောဝ ဓာတုယော တဿ၊ သတ္ထုနော၊ ဝိကိရိံသု တာ။
ဌိတာ ဧကဃနာ ဟုတွတ၊ သုဝဏ္ဏပဋိမာ ဝိယ''။

သကလဇမ္ဗုဒီပတသိနော မနုဿာ သမာဂန္တွာ သတ္တယောဇနိကံ သတ္တရတနမယံ ဟရိတာလမနောသိလာယ မတွ
တိကာကိစ္စံ တေလသပ္ပိဟိ ဥဒကကိစ္စံ ကတွတ နိဋ္ဌာပေသုန္တိ။

ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဒုတိယော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၅. မင်္ဂလဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ကောဏ္ဍညေ ကိရ သတ္ထရိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တဿ သာသနံ ဝဿသတသဟဿံ ပဝတ္တိတ္ထ။ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါနံ သာဝကာနံ အန္တရဓာနေန သာသနမဿ အန္တရဓာယိ။ ကောဏ္ဍညဿ ပန အပရဘာဂေ ဧကမသင်္ချေယျမတိက္ကမိတွာ ဧကသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု **မင်္ဂလော, သုမနော, ရေဝတော, သောဘိတော** တိ။ တတ္ထ **မင်္ဂလော** ပန လောကနာယကော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ သောဠသ အသင်္ချေယျာနိ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ပဉ္စသု ပုဗ္ဗနိမိတ္တေသု ဥပ္ပန္နေသု ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ နာမ ဥဒပါဒိ, တဒါ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ ဒေဝတာယော ဧကသ္မိံ စက္ကဝါဠေ သန္နိပတိတွာ အာယာစန္တိ –

“ကာလော ခေါ တေ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ။
သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ”န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၆၇)။

ဧဝံ ဒေဝေဟိ အာယာစိတော ကတပဉ္စဝိလောကနော တုသိတာ ကာယာ စဝိတွာ သဗ္ဗနဂရုတ္တမေ ဥတ္တရနဂရေ အနုတ္တရဿ ဥတ္တရဿ နာမ ရညော ကုလေ ဥတ္တရာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ တဒါ အနေကာနိ ပါဋိဟာရိယာနိ ပါတုရဟံသု။ တာနိ ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝံသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တဿာ ဥတ္တရာယ ကိရ မဟာဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ သဗ္ဗလောကမင်္ဂလဿ မင်္ဂလဿ မဟာသတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ သရီရပ္ပဘာ ရတ္တိန္ဒိဝံ အသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏံ ပဒေသံ ဖရိတွာ စန္ဒာလောကသူရိယာလောကေဟိ အနဘိဘဝနီယာ ဟုတွာ အဋ္ဌာသိ။ သာ စ အညေနာလောကေန ဝိနာ အတ္တနော သရီရပ္ပဘာသမုဒယေနေဝ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ အဋ္ဌသဋ္ဌိယာ ဓာတီဟိ ပရိစာရိယမာနာ ဝိစရတိ။

သာ ကိရ ဒေဝတာဟိ ကတာရက္ခာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ပရမသုရဘိကုသုမဖလဓရသာခါဝိဋပေ ကမလကုဝလယသမလင်္ကတေ ရုရု-သီဟ-ဗျဂ္ဃ-ဂဇ-ဂဝယ-မဟိံသပသဒဝိဝိဓမိဂဂဏဝိစရိတေ ပရမရမဏီယေ ဥတ္တရမဓုရုယျာနေ နာမ မင်္ဂလုယျာနေ မင်္ဂလမဟာပုရိသံ ဝိဇာယိ ။ သော ဇာတမတ္တောဝ မဟာသတ္တော သဗ္ဗာ ဒိသာ ဝိလောကေတွာ ဥတ္တရာဘိမုခော သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂန္တွာ အာသဘိံ ဝါစံ နိစ္ဆာရေသိ။ တသ္မိံ စ ခဏေ သကလဒသသဟဿိလောကဓာတူသု ဒေဝတာ ဒိဿမာနသရီရာ ဒိဗ္ဗမာလာဒီဟိ သမလင်္ကတဂတ္တာ တတ္ထ တတ္ထ ဌတွာ ဇယမင်္ဂလထုတိဝစနာနိ သမ္ပဝတ္တေသုံ။ ပါဋိဟာရိယာနိ ဝုတ္တနယာနေဝ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ပနဿ လက္ခဏပါဌကာ သဗ္ဗမင်္ဂလသမ္ပတ္တိယာ ဇာတောတိ “မင်္ဂလကုမာရော” တွေဝ နာမံ ကရိံသု။

တဿ ကိရ ယသဝါ ရုစိမာ သိရိမာတိ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ယသဝတီဒေဝိပ္ပမုခါနိ တိံသနာဋကိတ္ထိသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တတ္ထ မဟာသတ္တော နဝဝဿသဟဿာနိ ဒိဗ္ဗသုခသဒိသံ သုခံ အနုဘဝိတွာ ယသဝတိယာ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ သီလဝံ နာမ ပုတ္တံ လဘိတွာ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ အလင်္ကတံ ပဏ္ဍရံ နာမ သုန္ဒရတုရင်္ဂဝရမာရုယှ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ ပန ပဗ္ဗဇန္တံ တိဿော မနုဿကောဋိယော အနုပဗ္ဗဇိံသု။ တေဟိ ပရိဝုတော မဟာပုရိသော အဋ္ဌ မာသေ ပဓာနစရိယမစရိ။

တတော ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဥတ္တရကာမေ ဥတ္တရသေဋ္ဌိနော ဓီတာယ ဥတ္တရာယ နာမ ဒိန္နံ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သုရဘိကုသုမာလင်္ကတေ နီလောဘာသေ မနောရမေ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ ဥတ္တရေန နာမ အာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ အသိတဉ္ဇနဂိရိသင်္ကာသံ အက္ကန္တဝရကနကဇာလကူဋ္ဋံဝ သီတစ္ဆာယံ ဝိဝိဓမိဂဂဏသမ္ပာတဝိရဟိတံ မန္ဒမာလုတေရိတာယ ဃနသာခါယ သမလင်္ကတံ နစ္စန္တမိဝ ပီတိယာ ဝိရောစမာနံ နာဂဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိတွာ မတ္တဝရနာဂဂါမီ နာဂဗောဓိံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပုဗ္ဗုတ္တရပဿေ ဌတွာ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ တတ္ထ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ သဗလံ မာရဗလံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာနိ ပဋိလဘိတွာ ပစ္စယာကာရသမ္မသနံ ကတွာ ခန္ဓေသု အနိစ္စာဒိဝသေန အဘိနိဝိသိတွာ အနုက္ကမေန အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ –

“အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။

ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။

‘‘ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ၊ ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ။
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄) –

ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

မင်္ဂလသုတ္တ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အသာဓာရဏ ဗုဒ္ဓေ အဓိကတရာ သရီရပ္ပဘာ အဟောသိ။ ယထာ ပန အသာဓာရဏ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ သမန္တာ အသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏာ တ ဗျာမပ္ပမာဏာ တ သရီရပ္ပဘာ အဟောသိ, န ဧဝံ တဿ။ တဿ ပန ဘဂဝတော သရီရပ္ပဘာ နိစ္စကာလံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။ တရုဂိရိဃရပာကာရဃဋ ကတဒ္ဓါဒယော သုဝဏ္ဏပဋ္ဋပရိယောနဒ္ဓါ ဝိယ အဟေသုံ။ နဝုတိဝဿသတသဟဿာနိ အာယု တဿ အဟောသိ။ ဧ တ္တကံ ကာလံ စန္ဒသူရိယတာရကာဒီနံ ပဘာ နတ္ထိ။ ရတ္တိန္ဒိဝပရိစ္ဆေဒော န ပညာယိတ္ထ။ ဒိဝါ သူရိယာလောကေန ဝိယ သတ္တာ နိစ္စံ ဗုဒ္ဓါလောကေနေဝ သဗ္ဗကမ္မာနိ ကရောန္တာ ဝိစရိံသု။ သာယံ ပုပ္ဖနကကုသုမာနံ ဟတော စ ရဝနက သကုဏာဒီနဉ္စ ဝသေန လောကော ရတ္တိန္ဒိဝပရိစ္ဆေဒံ သလ္လက္ခေသိ။

ကိံ ပန အညေသံ ဗုဒ္ဓါနံ အယမာနုဘာဝေါ နတ္ထီတိ? နော နတ္ထိ။ တေပိ ဟိ အာကင်္ခမာနာ ဒသသဟဿိလောကဓာ တုံ တတော ဝါ ဘိယျော အာဘာယ ဖရေယျုံ။ မင်္ဂလဿ ပန ဘဂဝတော ပုဗ္ဗပတ္ထနာဝသေန အညေသံ ဗျာမပ္ပ ဘာ ဝိယ သရီရပ္ပဘာ နိစ္စမေဝ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သော ကိရ ဗောဓိသတ္တကာလေ ဝေဿ န္တရတ္တဘာဝသဒိသေ အတ္တဘာဝေ ဌိတော သပုတ္တဒါရော ဝင်္ကပဗ္ဗတသဒိသေ ပဗ္ဗတေ ဝသိ။ အထေကော သဗ္ဗဇနဝိဟေဌ ကော **ခရဒါဌိကော** နာမ မနုဿဘက္ခော မဟေသက္ခော ယက္ခော မဟာပုရိသဿ အနဇ္ဈာသယတံ သုတွာ ဗြာဟ္မ ဏဝဏ္ဏေန ဥပသင်္ကမိတွာ မဟာသတ္တံ ဒွေ ဒာရကေ ယာစိ။ မဟာသတ္တော ‘‘ဒဒာမိ ဗြာဟ္မဏဿ ပုတ္တ ကေ’’တိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဥဒကပရိယန္တံ ပထဝိံ ကမ္ပေန္တော ဒွေပိ ဒာရကေ အဒါသိ။ အထ ခေါ ယက္ခော တဿ ပ ဿန္တဿေဝ မဟာပုရိသဿ တံ ဗြာဟ္မဏဝဏ္ဏံ ပဟာယ အနလဇာလပိင်္ဂလဝိရူပနယနော ဝိသမဝိရူပကုဋိလဒါဌိ မအဉ္ဇော စိပိဋ္ဌကဝိရူပနာသော ကပိလဖရုသဒီဃကေသော နဝဒဍ္ဎတာလက္ခန္ဓသဒိသကာယော ဟုတွာ တေ ဒာရကေ မု ဠာလကလာပံ ဝိယ ဂဟေတွာ ခါဒိ။ မဟာပုရိသဿ ယက္ခံ ဩလောကေတွာ မုခေ ဝိဝဋမတ္တေ အဂ္ဂိဇာလံ ဝိယ လောဟိတဓာရံ ဥဂ္ဂိရန္တံ တဿ မုခံ ဒိသွာပိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဒောမနဿံ န ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ‘‘သုဒိန္နံ ဝတ မေ ဒာန’’န္တိ စိန္တယတော ပနဿ သရီရေ မဟန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥဒပါဒိ။ သော ‘‘ဣမဿ မေ နိဿန္ဒေန အနာဂတေ ဣမိနာ နီဟာရေန ရသ္မိယော နိက္ခမန္တူ’’တိ ပတ္ထနမကာသိ။ တဿ တံ ပတ္ထနံ နိဿာယ ဗုဒ္ဓဘူတဿ သရီရတော ရသ္မိယော နိက္ခမိတွာ ဧတ္တကံ ဌာနံ ဖရိံသု။

အပရမ္ပိ ပုဗ္ဗစရိယံ တဿ အတ္ထိ။ အယံ ကိရ ဗောဓိသတ္တကာလေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ စေတိယံ ဒိသွာ – ‘‘ဣမဿ ဗုဒ္ဓဿ မမ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ ဒဏ္ဍဒီပိကာဝေဌနနိယာမေန သကလသရီရံ ဝေဌာပေတွာ ရတနမတ္တမကုဠံ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ သုဝဏ္ဏပာတိံ သုဂန္ဓသပ္ပိဿ ပူရာပေတွာ တတ္ထ သဟဿဝဋ္ဋိယော ဇာလေတွာ တံ သီသေနာဒာယ သကလသရီရံ ဇာလာပေတွာ ဇိနစေတိယံ ပဒက္ခိဏံ ကရောန္တော သကလရတ္တိံ ဝီတိနာမေသိ။ ဧဝံ ယာဝ အရုဏုဂ္ဂမနာ တာယမန္တဿ လောမကူပမတ္တမ္ပိ ဥသုမံ န ဂဏှိ။ ပဒုမဂဗ္ဘံ ပဝိဋ္ဌကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ဓမ္မော ဟိ နာမေသ အတ္တာနံ ရက္ခန္တံ ရက္ခတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

‘‘ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ၊ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
ဧသာနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ၊ န ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ’’တိ။ (ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂; ၁.၁၅.၃၈၅)။

ဣမဿာပိ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန တဿ သရီရောဘာသော ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ‘‘ကောဏ္ဍညဿ အပရေန, မင်္ဂလော နာမ နာယကော။
တမံ လောကေ နိဟန္တွာန, ဓမ္မောက္ကမဘိဓာရယိ။

၂. ‘‘အတုလာသိ ပဘာ တဿ, ဇိနေဟညေဟိ ဥတ္တရိံ။
စန္ဒသူရိယပ္ပဘံ ဟန္တွာ, ဒသသဟဿီ ဝိရောစတီ’’တိ။

တတ္ထ **တမန္တိ** လောကန္တရိကာရဠ္ဌ ဟဒယတမဉ္စ။ **နိဟန္တွာန** တိ အဘိဘဝိတွာ။ **ဓမ္မောက္က** န္တိ ဧတ္ထ အယံ ပန **ဥက္ကာ**-သဒ္ဒော သုဝဏ္ဏကာရမူသာဒီသု အနေကေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာဟိ ‘‘သဏ္ဍာသေန ဇာတရူပံ ဂဟေတွာ ဥက္ကာမုခေ ပက္ခိပေယျာ’’တိ (မ. နိ. ၃.၃၆၀) အာဂတဋ္ဌာနေ သုဝဏ္ဏကာရာနံ မူသာ ‘‘ဥက္ကာ’’တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ‘‘ဥက္ကံ ဗန္ဓေယျ, ဥက္ကံ ဗန္ဓိတွာ ဥက္ကာမုခံ အာလိမ္ပေယျာ’’တိ အာဂတဋ္ဌာနေ ကမ္မာရာနံ အင်္ဂါရကပလ္လံ။ ‘‘ကမ္မာရာနံ ယထာ ဥက္ကာ, အန္တော ဈာယတိ နော ဗဟီ’’တိ (ဇာ. ၂.၂၂.၆၄၉) အာဂတဋ္ဌာနေ ကမ္မာရုဒ္ဓနံ။ ‘‘ဧဝံဝိဟ ကော ဥက္ကာပာတော ဘဝိဿတီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄, ၂၀၈) အာဂတဋ္ဌာနေ တယုဝေဂေ ‘‘ဥက္ကာ’’တိ ဝုစ္စတိ။ ‘‘ဥက္ကာသု ဓာရိယမာနာသူ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၉) အာဂတဋ္ဌာနေ ဒီပိကာ ‘‘ဥက္ကာ’’တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဓာပိ ဒီပိကာ ဥက္ကာတိ အဓိပ္ပေတာ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇၆ အာဒယော)။ တသ္မာ ဣဓ ဓမ္မမယံ ဥက္ကံ အဘိဓာရယိ, အဝိဇ္ဇန္ဓကာရပဋိစ္ဆန္နဿ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရာ ဘိဘူတဿ လောကဿ ဓမ္မမယံ ဥက္ကံ ဓာရေသီတိ အတ္ထော။

အတုလာသီတိ အတုလ္ယာ အာသိ။ အယမေဝ တ ဟပ္ပော, အညေဟိ ဗုဒ္ဓေဟိ အသဒိသာ အဟောသီတိ အတ္ထော။ **ဇိနေဟညေဟီ**တိ ဇိနေဟိ အညေဟိ ။ **စန္ဒသူရိယပ္ပဘံ ဟန္တွာ** တိ စန္ဒသူရိယာနံ ပဘံ အဘိဟန္တွာ။ **ဒသသဟဿီ ဝိရောစတီ**တိ စန္ဒသူရိယာလောကံ ဝိနာ ဗုဒ္ဓါလောကေနေဝ ဒသသဟဿီ ဝိရောစတီတိ အတ္ထော။

မင်္ဂလသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ပန အဓိဂတဗောဓိဉာဏော ဗောဓိမူလေယေဝ သတ္တသတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ ဗ္ရဟ္မုနော ဓမ္မာယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ – ‘‘ကဿ နု ခေါ အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ’’န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၄; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၀) ဥပဓာရေန္တော အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ တိဿော ကောဋိယော ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ အဒ္ဒသ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ဣမေ ကုလပုတ္တာ မံ ပဗ္ဗဇန္တံ အနုပဗ္ဗဇိတာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ စ, တေ မယာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဝိဝေကတ္ထိကေန ဝိဿဇ္ဇိတာ သိရိဝနနာမနဂရံ ဥပနိဿာယ သိရိဝနဂဟနံ ဂန္တွာ ဝိဟရန္တိ, ဟန္ဒာဟံ တတ္ထ ဂန္တွာ ဓမ္မံ တေသံ ဒေသေဿာမီ’’တိ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဟံသရာဇာ ဝိယ ဂဂနတလမဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ သိရိဝနဂဟနေ ပစ္စုဋ္ဌာသိ။ တေ စ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အန္တေဝါသိကဝတ္တံ ဒဿေတွာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ တေသံ ဘဂဝါ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနိသေဝိတံ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တံ** ကထေသိ။ တတော တိဿော ဘိက္ခုကောဋိယော အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ ဒေဝမနုဿာနံ ကောဋိသတသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၃. ‘‘သောပိ ဗုဒ္ဓေါ ပကာသေသိ, စတုရော သစ္စဝရုတ္တမေ။
တေ တေ သစ္စရသံ ပီတွာ, ဝိနောဒေန္တိ မဟာတမံ။

၄. ‘‘ပတွာန ဗောဓိမတုလံ, ပဌမေ ဓမ္မဒေသနေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ, ဓမ္မာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

တတ္ထ **စတုရော**တိ စတ္တာရိ။ **သစ္စဝရုတ္တမေ** တိ သစ္စာနိ စ ဝရာနိ စ သစ္စဝရာနိ, သစ္စာနိ ဥတ္တမာနီတိ အတ္ထော။ ‘‘စတ္တာရော သစ္စဝရုတ္တမေ’’တိပိ ပာဌော, တဿ စတ္တာရိ သစ္စဝရာနိ ဥတ္တမာနီတိ အတ္ထော။ **တေ တေ**တိ တေ တေ ဒေဝမနုဿာ ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ ဝိနီတာ။ **သစ္စရသ** န္တိ စတုသစ္စပဋိဝေဓာမတရသံ ပိဝိတွာ။ **ဝိနောဒေန္တိ မဟာတမ**န္တိ တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗံ မောဟတမံ ဝိနောဒေန္တိ, ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ အတ္ထော။ **ပတွာန**တိ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ **ဗောဓိ**န္တိ ဧတ္ထ ပနာယံ **ဗောဓိ**-သဒ္ဒော –

‘‘မဂ္ဂေ ဖလေ စ နိဗ္ဗာနေ, ရုက္ခေ ပညတ္တိယံ တထာ။
သဗ္ဗညုတေ စ ဉာဏသ္မိံ, ဗောဓိသဒ္ဒော ပနာဂတော’’။

တထာ ဟိ ပနေသ – ‘‘ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏ’’န္တိအာဒီသု (စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၁) မဂ္ဂေ အာဂတော။ ‘‘ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ သံဝတ္တတီ’’တိ (မ. နိ. ၁.၃၃; ၃.၃၂၃; မဟာဝ. ၁၃; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဧတ္ထ ဖလေ။ ‘‘ပတ္တန ဗောဓိံ အမတံ အသင်္ခတ’’န္တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေ။ ‘‘အန္တရာ စ ဂယံ အန္တရာ စ ဗောဓိ’’န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁) ဧတ္ထ အဿတ္ထရုက္ခေ။ ‘‘ဗောဓိ ခော ရာဇကုမာရော ဘောတော ဂေါတမဿ ဟဒေ သိရသာ ဝန္ဒတီ’’တိ ဧတ္ထ (မ. နိ. ၂.၃၂၄; စူဠဝ. ၂၆၈) ပညတ္တိယံ။ ‘‘ပပ္ပောတိ ဗောဓိံ ဝရဘူရိမေဓသော’’တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၇) ဧတ္ထ သဗ္ဗညုတညာဏေ။ က္ကဓာပိ သဗ္ဗညုတညာဏေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေပိ ဝဋ္ဋတိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၃; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၁; ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ)။ **အတုလ**န္တိ တုလရဟိတံ ပမာဏာတီတံ, အပ္ပမာဏန္တိ အတ္ထော။ သမ္ဗောဓိံ ပတ္တ ဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ တဿ ဘဂဝတော ပဌမေ ဓမ္မဒေသနေတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

ယဒာ ပန စိတ္တံ နာမ နဂရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တော စမ္ပကရုက္ခမူလေ ကဏ္ဏမ္ဗရုက္ခမူလေ အမ္ဗဟာကံ ဘဂဝတ ဝိယ တိတ္ထိယာနံ မာနမဒ္ဒနံ ယမကပာဋိဟာရိယံ ကတ္တ သုရာသုရယုဝတိရတိသမ္ဘဝနေ ရုစိရနဝကနကရဇတမယဝရာဘဝနေ တာဝတိံသဘဝနေ ပာရိစ္ဆတ္တကရုက္ခမူလေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာတလေ နိသီဒိတ္တ အဘိဓမ္မံ ကထေသိ, တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, အယံ ဒုတိယော အဘိသမယော။ ယဒာ ပန သုနန္ဒော နာမ စက္ကဝတ္တိရာဇာ သုရဘိနဂရေ ပူရိတစက္ကဝတ္တိဝတ္တော ဟုတ္တ စက္ကရတနံ ပဋိလဘိ။ တံ ကိရ မင်္ဂလဒသဗလေ လောကေ ဥပ္ပန္နေ စက္ကရတနံ ဌာနာ ဩသက္ကိတံ ဒိသ္တ သုနန္ဒော ရာဇာ ဝိဂတာနန္ဒော ဗြာဟ္မဏေ ပရိပုစ္ဆိ – ‘‘က္ကမံ စက္ကရတနံ မမ ကုသလေန နိဗ္ဗတ္တံ, ကသ္မာ ဌာနာ ဩသက္ကိတ’’န္တိ? တတော တေ တဿ ရညော ဩသက္ကနကာရဏံ ဗျာကရိံသု။ ‘‘စက္ကဝတ္တိရညော အာယုက္ခယေန တ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂမနေန တ ဗုဒ္ဓပာတုဘာဝေန တ စက္ကရတနံ ဌာနာ ဩသက္ကတီတိ ဝတ္တ တုယ္ဟံ ပန, မဟာရာဇ, အာယုက္ခယော နတ္ထိ, အတိဒီဃာယုကော တ္ဝံ, မင်္ဂလော ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥပ္ပန္နော, တေန တေ စက္ကရတနံ ဩသက္ကိတ’’န္တိ။ တံ သုတ္တ သုနန္ဒော စက္ကဝတ္တိရာဇာ သပရိဇနော တံ စက္ကရတနံ သိရသာ ဝန္ဒိတ္တ အာယာစိ – ‘‘ယာဝတဟံ တဝါနုဘာဝေန မင်္ဂလဒသဗလံ သက္ကရိဿာမိ, တာဝ တ္ဝံ မာ အန္တရဓာယဿူ’’တိ။ အထ နံ စက္ကရတနံ ယထာဌာနေယေဝ အဋ္ဌာသိ။

တတော သမုပာဂတာနန္ဒော သုနန္ဒော စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဆတ္တိံသယောဇနပရိမဏ္ဍလာယ ပရိသာယ ပရိဝုတော သဗ္ဗလောကမင်္ဂလံ မင်္ဂလဒသဗလံ ဥပသင်္ကမိတ္တ သသာဝကသင်္ဃံ သတ္ထာရံ မဟာဒာနေန သန္တပ္ပေတ္တ အရဟန္တာနံ ကောဋိသတသဟဿာနံ ကာသိကဝတ္ထာနိ ဒတ္တ တထာဂတဿ သဗ္ဗပရိက္ခာရေ ဒတ္တ သကလလောကဝိမ္ဟယကရံ ဘဂဝတော ပူဇံ ကတ္တ မင်္ဂလံ သဗ္ဗလောကနာထံ ဥပသင်္ကမိတ္တ ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ ဝိမလကမလမကုဋသမမဉ္ဇလိံ သိရသိ ကတ္တ ဝန္ဒိတ္တ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ပုတ္တောပိ တဿ အနုရာဇကုမာရော နာမ တထေဝ နိသီဒိ။

တဒါ သုနန္ဒစက္ကဝတ္တိရာဇပ္ပမုခာနံ တေသံ ဘဂဝတ အနုပုဗ္ဗိကထံ ကထေသိ။ သုနန္ဒော စက္ကဝတ္တီ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထ သတ္ထာ တေသံ ပုဗ္ဗစရိယံ ဩလောကေန္တော ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဿ ဥပနိဿယံ ဒိသ္တ စက္ကဇာလသမလင်္ကတံ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ပသာရေတ္တ – ‘‘ဧထ, ဘိက္ခဝေါ’’တိ အာဟ။ သဗ္ဗေ တင်္ခဏံယေဝ ဒွင်္ဂုလကေသာ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ အာကပ္ပသမ္ပန္နာ ဟုတ္တ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရယိံသု။ အယံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. ‘‘သုရိန္ဒဒေဝဘဝနေ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မမဒေသယိ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။

၆. ‘‘ယဒာ သုနန္ဒော စက္ကဝတ္တီ၊ သမ္ဗုဒ္ဓံ ဥပသင်္ကမိ။
တဒါ အာဟနိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဓမ္မဘေရိံ ဝရုတ္တမံ။

၇. ‘‘သုနန္ဒဿာနုစရာ ဇနတာ၊ တဒါသုံ နဝုတိကောဋိယော။
သဗ္ဗေပိ တေ နိရဝသေသာ၊ အဟေသုံ ဧဟိဘိက္ခုကာ’’တိ။

တတ္ထ **သုရိန္ဒဒေဝဘဝနေ** တိ ပုန ဒေဝိန္ဒဘဝနေတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မန္တိ** အဘိဓမ္မံ။ **အာဟနီ**တိ အဘိဟနိ။ **ဝရုတ္တမန္တိ** ဝရော ဘဂဝါ ဥတ္တမံ ဓမ္မဘေရိန္တိ အတ္ထော။ **အနုစရာ**တိ နိဗဒ္ဓစရာ သေဝကာ။ **အာသုန္တိ** အဟေသုံ။ ''တ အာသိ နဝုတိကောဋိယော''တိပိ ပါဌော။ တဿ ဇနတာ အာသိ, သာ ဇနတာ ကိတ္တကာတိ စေ, နဝုတိကောဋိယောတိ အတ္ထော။

အထ မင်္ဂလေ ကိရ လောကနာထေ မေခလေ ပုရေ ဝိဟရန္တေ တသ္မိံယေဝ ပုရေ သုဒေဝေါ စ ဓမ္မသေနော စ မာဏဝကာ မာဏဝကသဟဿပရိဝါရာ တဿ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဖေဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိံသု ။ မာဃပုဏ္ဏမာယ ဒ္ဒဝီသု အင်္ဂသာဝကေသု သပရိဝါရေသု အရဟတ္တံ ပတ္တေသု သတ္ထာ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခုဂဏမဇ္ဈေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, အယံ ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန ဥတ္တရာရာမေ နာမ အနုတ္တရေ ဉာတိသမာဂမေ ပဗ္ဗဇိတာနံ ကောဋိသတသဟဿာနံ သမာဂမေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, အယံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ သုနန္ဒစက္ကဝတ္တိဘိက္ခုဂဏသမာဂမေ နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ ဘိက္ခူနံ မဇ္ဈေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, အယံ တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ''သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ မင်္ဂလဿ မဟေသိနော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။

၉. ''ဒုတိယော ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ တတိယော နဝုတိကောဋိနံ။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ တဒါ အာသိ သမာဂမော''တိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော သုရုစိဗြာဟ္မဏဂါမေ သုရုစိ နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ ပဒကော ဝေယျာကရဏော လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယော အဟောသိ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဒသဗလဿ မဓုရဓမ္မကထံ သုတွာ ဘဂဝတိ ပသီဒိတွာ သရဏံ ဂန္တွာ – ''သွေ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ''တိ သသာဝကသင်္ဃံ ဘဂဝန္တံ နိမန္တေသိ။ သော ဘဂဝတာ ''ဗြာဟ္မဏ, ကိတ္တကေဟိ ဘိက္ခူဟိ တေ အတ္ထော''တိ ဝုတ္တော – ''ကိတ္တကာ ပန တေ, ဘန္တေ, ပရိဝါရာ ဘိက္ခူ''တိ အာဟ။ တဒါ ပဌမသန္နိပါတောဝ ဟောတိ, တသ္မာ ''ကောဋိသတသဟဿ''န္တိ ဝုတ္တေ – ''ယဒိ ဧဝံ, ဘန္တေ, သဗ္ဗေဟိပိ သဒ္ဓိံ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ''တိ နိမန္တေသိ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။

ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ သွာတနာယ နိမန္တေတွာ အတ္တနော ဃရံ ဂစ္ဆန္တော စိန္တေသိ – ''အဟံ ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ ယာဂုဘတ္တဝတ္ထာဒီနိ အတုံ သက္ကောမိ, နိသီဒနဋ္ဌာနံ ပန ကထံ ဘဝိဿတီ''တိ။ တဿ ကိရ သာ စိန္တာ စတုရာသီတိယောဇနသဟဿပ္ပမာဏေ မေရုမတ္ထကေ ဌိတဿ ဒေဝရာဇဿ ဒသသတနယနဿ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာသနဿ ဥဏှဟာကာရံ ဇနေသိ။ အထ သက္ကော ဒေဝရာဇာ အာသနဿ ဥဏှဘာဝံ ဒိသွာ – ''ကော နု ခေါ မံ ဌာနာ စာဝေတုကာမော''တိ သမုပ္ပန္နပရိဝိတက္ကော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ မနုဿလောကံ ဩလောကေန္တော မဟာပုရိသံ ဒိသွာ – ''အယံ မဟာသတ္တော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ တဿ နိသီဒနတ္ထာယ စိန္တေသိ, မယာပိ တတ္ထ ဂန္တွာ ပုညကောဋ္ဌာသံ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝဍ္ဍကီဝဏ္ဏံ နိမ္မိနိတွာ တသိဖရသုဟတ္ထော မဟာပုရိသဿ ပုရတော ပါတုရဟောသိ။ သော ''အတ္ထိ နု ခေါ ကဿစိ ဘတိယာ ကတ္တဗ္ဗကမ္မ''န္တိ အာဟ။

မဟာသတ္တော ဒိသွာ ''ကိံ ကမ္မံ ကာတုံ သက္ခိဿသီ''တိ အာဟ။ ''မမ အဇာနနသိပ္ပံ နာမ နတ္ထိ, ယော ယော ယံ ယံ ဣစ္ဆတိ မဏ္ဍပံ ဝါ ပါသာဒံ ဝါ အညံ ဝါ ကိဉ္စိ နိဝေသနာဒိကံ, တဿ တဿ တံ တံ ကာတုံ သမတ္ထောမှီ''တိ။ ''တေန ဟိ မယှံ ကမ္မံ အတ္ထီ''တိ။ ''ကိံ, အယျော''တိ? ''သွာတနာယ မယာ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ နိမန္တိတာ, တေသံ နိသီဒနမဏ္ဍပံ ကရိဿသီ''တိ? ''အဟံ နာမ ကရေယျံ, သစေ မေ ဘတိံ အတုံ သက္ခိဿထာ''တိ။ ''သက္ခိဿာမိ, တာတာ''တိ။ ''ယဒိ ဧဝံ, သာဓု, ကရိဿာမီ''တိ ဝတွာ ဧကံ ပဒေသံ ဩလောကေသိ။ သော ဒွါဒသယောဇနပ္ပမာဏော ပဒေသော ကသိဏမဏ္ဍလံ ဝိယ သမတလော ပရမရမဏီယော အဟောသိ။ ပုန သော ''ဧတ္တကေ ဌာနေ သတ္တရတနမယော ဒဿနီယော မဏ္ဍပော ဥဋ္ဌဟတူ''တိ စိန္တေတွာ ဩလောကေသိ။ တတော တာဝဒေဝ မဏ္ဍပသဒိသော ပထဝိတလံ ဘိန္ဒိတွာ မဏ္ဍပော ဥဋ္ဌဟိ။ တဿ သောဝဏ္ဏမယေသု ထမ္ဘေသု ရဇ

တမယာ ဃဋ္ဋကာ အဟေသုံ, ရဇတမယေသု ထမ္ဘေသု သောဝဏ္ဏမယာ ဃဋ္ဋကာ, မဏိတ္ထမ္ဘေသု ပဝါဠမယာ ဃဋ္ဋကာ, ပဝါဠမယေသု ထမ္ဘေသု မဏိမယာ ဃဋ္ဋကာ, သတ္တရတနမယေသု ထမ္ဘေသု သတ္တရတနမယာ ဃဋ္ဋကာ အဟေသုံ။

တတော မဏ္ဍပဿ အန္တရန္တရာပိ ကိင်္ကိဏိကဇာလာ ဩလမ္ဗတူ''တိ ဩလောကေသိ, သဟ ဩလောကနေန ကိင်္ကိဏိကဇာလာ ဩလမ္ဗိ, ယဿ မန္ဒဝါတေရိတဿ ပဉ္စင်္ဂိကဿေဝ တူရိယဿ ပရမမနောရမော မဓုရော သဒ္ဒော နိစ္ဆရတိ, ဒိဗ္ဗသင်္ဂီတိဝတ္တနကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ''အန္တရန္တရာ ဒိဗ္ဗဂန္ဓအာမပုပ္ဖအာမပတ္တအာမ သတ္တရတနအာမာနိ ဩလမ္ဗန္တူ''တိ စိန္တေသိ, သဟ စိတ္တုပ္ပာဒေန ဒါမာနိ ဩလမ္ဗိံသု။ ''ကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ခါနံ ဘိက္ခူနံ အာသနာနိ စ ကပ္ပိယမဟဂ္ဃပစ္စတ္ထရဏာနိ အာဓာရကာနိ စ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌဟန္တူ''တိ စိန္တေသိ, တာဝဒေဝ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ''ကောဏေ ကောဏေ ဧကေကာ ဥဒကစာဋိ ဥဋ္ဌဟတူ''တိ စိန္တေသိ, တင်္ခဏံယေဝ ဥဒကစာဋိယော ပရမသီတလေန မဓုရေန သုဝိသုဒ္ဓသုဂန္ဓကပ္ပိယတရိနာ ပုဏ္ဏာ ကဒလိပဏ္ဏပိဟိတမုခာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ သော ဧတ္တကံ မာပေတွာ ဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ – ''ဧဟိ, အယျ, တဝ မဏ္ဍပံ ဩလောကေတွာ မယှံ ဘတိံ ဒေဟီ''တိ အာဟ။ မဟာပုရိသော ဂန္တွာ တံ မဏ္ဍပံ ဩလောကေသိ။ တဿ ဩလောကေန္တဿေဝ သကလသရီရံ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ နိရန္တရံ ဖုဋံ အဟောသိ။

အထဿ မဏ္ဍပံ ဩလောကယတော ဧတဒဟောသိ – ''နာယံ မဏ္ဍပော မနုဿဘူတေန ကတော, မယှံ ပန အဇ္ဈာသယံ မယှံ ဂုဏံ အာဂမ္မ အဒ္ဓာ သက္ကဿ ဒေဝရညော ဘဝနံ ဥဏှံ အဟောသိ, တတော သက္ကေန ဒေဝရညာ အယံ မဏ္ဍပော နိမ္မိတော''တိ။ ''န ခော ပန မေ ယုတ္တံ ဧဝရူပေ မဏ္ဍပေ ဧကဒိဝသံယေဝ ဒါနံ ဒါတုံ, သတ္တာဟံ ဒဿာမီ''တိ စိန္တေသိ။ ဗာဟိရကဒါနံ နာမ တတ္တကမ္ပိ သမာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ ဟဒယံ တုဋ္ဌိံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, အလင်္ကတသီသံ ပန ဆိန္ဒိတွာ အဉ္ဇိတာနိ ပန အက္ခီနိ ဥပ္ပာဋေတွာ ဟဒယမံသံ ဝါ ဥဗ္ဗဋ္ဋေတွာ ဒိန္နကာလေ ဗောဓိသတ္တာနံ စာဂံ နိဿာယ တုဋ္ဌိ နာမ ဟောတိ။ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တဿ ဟိ **သိဝိဇာတကေ** (ဇာ. ၁.၁၅.၅၂ အာဒယော) ဒေဝသိကံ ပဉ္စကဟာပဏသတသဟဿာနိ ဝိဿဇ္ဇေတွာ စတူသု နဂရဒွာရေသု နဂရမဇ္ဈေတိ ပဉ္စသု ဌာနေသု ဒါနံ ဒေန္တဿ တံ ဒါနံ စာဂတုဋ္ဌိံ ဥပ္ပာဒေတုံ နာသက္ခိ။ ယဒါ ပနဿ ဗြာဟ္မဏဝဏ္ဏေန အာဂန္တွာ သက္ကော ဒေဝရာဇာ အက္ခီနိ ယာစိ, တဒါ သော တာနိ စက္ခူနိ ဥပ္ပာဋေတွာ အဒါသိ, ဒဒမာနဿေဝ ဟာသော ဥပ္ပဇ္ဇိ, ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ စိတ္တဿ အညထတ္တံ နာဟောသိ။ ဧဝံ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာနံ ဗာဟိရဒါနံ နိဿာယ တိတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ သောပိ မဟာပုရိသော – ''မယာ ကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ခါနံ ဘိက္ခူနံ ဒါနံ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ တသ္မိံ မဏ္ဍပေ နိသီဒါပေတွာ သတ္တာဟံ ဂဝပါနံ နာမ ဒါနံ အဒါသိ။

ဂဝပါနန္တိ မဟန္တေ မဟန္တေ ကောလမ္ဗေ ခီရဿ ပူရေတွာ ဥဒ္ဒနေသု အာရောပေတွာ ဃနပာကပက္ကေ ခီရေ ထောကထောကေ တဏ္ဍုလေ ပက္ခိပိတွာ ပက္ကမဓုသက္ခရစုဏ္ဏသပ္ပီဟိ အဘိသင်္ခတဘောဇနံ ဝုစ္စတိ။ ဣဒမေဝ **စတုမဓုရဘောဇန**န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ မနုဿာယေဝ ပန ပရိဝိသိတုံ နာသက္ခိံသု။ ဒေဝတာပိ ဧကန္တရိကာ ဟုတွာ ပရိဝိသိံသု။ ဒွါဒသယောဇနပ္ပမာဏမ္ပိ တံ ဌာနံ တေ ဘိက္ခူ ဂဏှိတုံ နပ္ပဟောသိယေဝ, တေ ပန ဘိက္ခူ အတ္တနော အတ္တနော အနုဘာဝေန နိသီဒိံသု။ ပရိယောသာနဒိဝသေ သဗ္ဗေသံ ဘိက္ခူနံ ပတ္တေ ဓောဝါပေတွာ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ သပ္ပိနဝနီတမဓုဖာဏိတာဒီနံ ပူရေတွာ တိစီဝရေဟိ သဒ္ဓိံ အဒါသိ။ တတ္ထ သင်္ဃနဝကဘိက္ခုနာ လဒ္ဓစီဝရသာဋကာ သတသဟဿဂ္ဃနိကာ အဟေသုံ။

အထ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော – ''အယံ မဟာပုရိသော ဧဝရူပံ မဟာဒါနံ အဒါသိ, ကော နု ခော ဘဝိဿတီ''တိ ဥပဓာရေန္တော – ''အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ ဒွိန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ ဂောတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ဒိသွာ တတော မဟာသတ္တံ အာမန္တေတွာ – ''တွံ ဧတ္တကံ နာမ ကာလံ အတိက္ကမိတွာ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။ အထ မဟာပုရိသော ဗျာကရဏံ သုတွာ ပမုဒိတဟဒယော – ''အဟံ ကိရ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမိ, န မေ ဃရာဝါသေန အတ္ထော, ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ တထာရူပံ သမ္ပတ္တိံ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ ပဟာယ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အဘိညာ စ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော စ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ အာယုပရိယောသာနေ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. ‘‘အဟံ တေန သမယေန၊ သုရုစိ နာမ ဗြာဟ္မဏော။
အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပါရဂူ။

၁၁. ‘‘တမဟံ ဥပသင်္ကမ္မ၊ သရဏံ ဂန္တွာန သတ္ထုနော။
သမ္ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ သင်္ဃံ၊ ဂန္ဓမာလေန ပူဇယိံ။
ပူဇေတွာ ဂန္ဓမာလေန၊ ဂဝပါနေန တပ္ပယိံ။

၁၂. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ မင်္ဂလော ဒွိပဒုတ္တမော။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၃. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမ’’န္တိ။ –
အဋ္ဌ ဂါထာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။

၁၄. ‘‘တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ။

၁၅. ‘‘တဒါ ပီတိမနုဗြူဟန္တော၊ သမ္ဗောဓိဝရပတ္တိယာ။
ဗုဒ္ဓေ ဒတွာန မံ ဂေဟံ၊ ပဗ္ဗဇိံ တဿ သန္တိကေ။

၁၆. ‘‘သုတ္တန္တံ ဝိနယံ စာပိ၊ နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနံ။
သဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတွာ၊ သောဘယိံ ဇိနသာသနံ။

၁၇. ‘‘တတ္ထပ္ပမတ္တော ဝိဟရန္တော၊ ဗြဟ္မံ ဘာဝေတွ ဘာဝနံ။
အဘိညာပါရမိံ ဂန္တွာ၊ ဗြဟ္မလောကမဂစ္ဆဟ’’န္တိ။

တတ္ထ **ဂန္ဓမာလေနာ**တိ ဂန္ဓေဟိ စေဝ မာလေဟိ စ။ **ဂဝပါနေနာ**တိ ဣဒံ ဝုတ္တမေဝ။ ‘‘ဃတပါနေနာ’’တိပိ ကေစိ ပဌန္တိ။ **တပ္ပယိ**န္တိ တပ္ပေသိံ။ **ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိ**န္တိ ဘိယျောပိ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ။ **ဒသပါရမိပူရိယာ**တိ ဒသန္နံ ပါရမီနံ ပူရဏတ္ထာယ။ **ပီတိ**န္တိ ဟဒယတုဋ္ဌိံ။ **အနုဗြူဟန္တော**တိ ဝဍ္ဎေန္တော။ **သမ္ဗောဓိဝရပတ္တိယာ**တိ ဗုဒ္ဓတ္တပ္ပတ္တိယာ။ **ဗုဒ္ဓေ ဒတွာနာ**တိ ဗုဒ္ဓဿ ပရိစ္စဇိတွာ ။ **မံ ဂေဟ**န္တိ မမ ဂေဟံ, သဗ္ဗံ သာပတေယျံ စတုပစ္စယတ္ထာယ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပရိစ္စဇိတွာတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ ဗုဒ္ဓသာသနေ။ **ဗြဟ္မ**န္တိ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနံ ဘာဝေတွာ။

မင်္ဂလဿ ပန ဘဂဝတော နဂရံ ဥတ္တရံ နာမ အဟောသိ, ပိတာပိဿ ဥတ္တရော နာမ ရာဇာ ခတ္တိယော, မာတာပိ ဥတ္တရာ နာမ, သုဒေဝေါ စ ဓမ္မသေနော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ပါလိတော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သီဝလာ စ အသောကာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, နာဂရုက္ခော ဗောဓိ, အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ အဟောသိ, နဝုတိဝဿသဟဿံ အာယုပရိမာဏံ, ဘရိယာ ပနဿ ယသဝတီ နာမ, သီဝလော နာမ ပုတ္တော, အဿယာနေန နိက္ခမိ။ ဥတ္တရာရာမေ ဝသိ။ ဥတ္တရော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, တသ္မိံ ပန နဝုတိဝဿသဟဿာနိ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ ကေပ္ပဟာရေနေဝ ဒသစက္ကဝာဠသဟဿာနိ ဧကန္ဓကာရာနိ အဟေသုံ။ သဗ္ဗစက္ကဝာဠေသု မနုဿာနံ မဟန္တံ အာရောဒနပရိဒေဝနံ အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၈. ‘‘ဥတ္တရံ နာမ နဂရံ၊ ဥတ္တရော နာမ ခတ္တိယော။
ဥတ္တရာ နာမ ဇနိကာ၊ မင်္ဂလဿ မဟေသိနော။

၁၉. ‘‘သုဒေဝေါ ဓမ္မသေနော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ပါလိတော နာမုပဋ္ဌာကော၊ မင်္ဂလဿ မဟေသိနော။

၂၀. ‘‘သီဝလာ စ အသောကာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။

ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ နာဂရုက္ခောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၆. ''အဋ္ဌာသီတိ ရတနာနိ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
တတော နိဒ္ဓာဝတီ ရံသီ၊ အနေကသတသဟဿိယော။

၂၇. ''နဝုတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၈. ''ယထာပိ သာဂရေ ဦမီ၊ န သက္ကာ တာ ဂဏေတုယေ။
တထေဝ သာဝကာ တဿ၊ န သက္ကာ တေ ဂဏေတုယေ။

၂၉. ''ယာဝ အဋ္ဌာသိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မင်္ဂလော လောကနာယကော။
န တဿ သာသနေ အတ္ထိ၊ သကိလေသမရဏံ တဒါ။

၃၀. ''ဓမ္မောက္ကံ ဓာရယိတွာန၊ သန္တာရေတွာ မဟာဇနံ။
ဇလိတွာ ဓူမကေတူဝ၊ နိဗ္ဗုတော သော မဟာယသော။

၃၁. ''သင်္ခာရာနံ သဘာဝတ္တံ၊ ဒဿယိတွာ သဒေဝကေ။
ဇလိတွာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောဝ၊ သူရိယော အတ္ထင်္ဂတော ယထာ''တိ။

တတ္ထ **တတော**တိ တဿ မင်္ဂလဿ သရီရတော။ **နိဒ္ဓာဝတီ** တိ နိဒ္ဓာဝန္တိ, ဝစနဝိပရိယာယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ရံသီ**တိ ရသ္မိယော။ **အနေကသတသဟဿိယော** တိ အနေကသတသဟဿာ။ **ဦမီ**တိ ဝီစိယော တရင်္ဂါ။ **ဂဏေတုယေ** တိ ဂဏေတုံ သင်္ခာတုံ။ ဧတ္တကာ သာဂရေ ဦမိယောတိ ယထာ န သက္ကာ ဂဏေတုံ, ဧဝံ တဿ ဘဂဝတော သာဝကာပိ န သက္ကာ ဂဏေတုံ, အထ ခော ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာတိ အတ္ထော။ **ယာဝ**တိ ယာဝတကံ ကာလံ။ **သကိလေသမရဏံ တဒါ**တိ သဟ ကိလေသေဟိ သကိလေသော, သကိလေသဿ မရဏံ သကိလေသမရဏံ, တံ နတ္ထိ။ တဒါ ကိရ တဿ ဘဂဝတော သာသနေ သာဝကာ သဗ္ဗေ အရဟတ္တံ ပတွာဝ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု။ ပုထုဇ္ဇနာ ဝ သောတာပန္နာဒယော ဝ ဟုတွာ န ကာလမကံသူတိ အတ္ထော။ ကေစိ ''သမ္မောဟမာရဏံ တဒါ''တိ ပဌန္တိ။

ဓမ္မောက္က န္တိ ဓမ္မဒီပကံ။ **ဓူမကေတူ**တိ အဂ္ဂိ ဝုစ္စတိ, ဣဓ ပန ပဒီပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော တသ္မာ ပဒီပေါ ဝိယ ဇလိတွာ နိဗ္ဗုတောတိ အတ္ထော။ **မဟာယသော**တိ မဟာပရိဝါရော ။ ကေစိ ''နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော''တိ ပဌန္တိ။ **သင်္ခာရာန**န္တိ သင်္ခာတဓမ္မာနံ သပ္ပစ္စယဓမ္မာနံ။ **သဘာဝတ္တ** န္တိ အနိစ္စာဒိသာမညလက္ခဏံ။ **သူရိယော အတ္ထင်္ဂတော ယထာ**တိ ယထာ သဟဿကိရဏော ဒိဝသကရော သဗ္ဗံ တမဂဏံ ဝိဓမိတွာ သဗ္ဗဋ္ဌ လောကံ ဩဘာသေတွာ အတ္ထမုပဂစ္ဆတိ, ဧဝံ မင်္ဂလဒိဝသကရောပိ ဝေနေယျကမလဝနဝိကာသနကရော သဗ္ဗံ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရလောက တမံ ဝိဓမိတွာ အတ္တနော သရီရပ္ပဘာယ ဇလိတွာ အတ္ထင်္ဂတောတိ အတ္ထော။ သေသဂါထာ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနာ ဧဝါတိ။

မင်္ဂလဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော တတိယော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၆. သုမနဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ ကေပ္ပဟာရေနေဝ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ကေန္ဒကာရံ ကတွာ တသ္မိံ ဘဂဝတိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တဿ အပရဘာဂေ နဝုတိဝဿသဟဿာယုကေသု မနုဿေသု အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ ဒသဝဿေသု ဇာတေသု ပုန ဝဍ္ဎိတွာ အနုက္ကမေန အသင်္ချေယျာယုကာ ဟုတွာ ပုန ပရိဟာယိတွာ နဝုတိဝဿသဟဿာယုကေသု ဇာတေသု **သုမနော** နာမ ဗောဓိသတ္တော ပာရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ မေခလနဂရေ သုဒတ္တဿ နာမ ရညော ကုလေ သိရိမာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ ဟဋ္ဌိဟာရိယာနိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာနေဝ။

သော အနုက္ကမေန ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တော သိရိဝဍ္ဎနသောမဝဍ္ဎနဉ္စုဒ္ဓိဝဍ္ဎနနာမဓေယျေသု တီသု ပါသာဒေသု တေသဋ္ဌိယာ နာဋကိတ္ထိသတသဟဿေဟိ ပရိစာရိယမာနော သုရယုဝတီဟိ ပရိစာရိယမာနော ဒေဝကုမာရော ဝိယ နဝဝဿသဟဿာနိ ဒိဗ္ဗသုခသဒိသံ ဝိသယသုခမနုဘဝမာနော ဝဋံ့သိကာယ နာမ ဒေဝိယာ အနုပမံ နာမ နိရုပမံ ပုတ္တံ ဇနေတွာ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ ပန ပဗ္ဗဇန္တံ တိံသကောဋိယော အနုပဗ္ဗဇိံသု။

သော တေဟိ ပရိဝုတော ဒသမာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ အနောမနိဂမေ အနောမသေဋ္ဌိနော ဓီတာယ အနုပမာယ နာမ ဒိန္နံ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇံ ပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိတဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ အနုပမာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ နာဂဗောဓိံ ဥပဂန္တွာ တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အဋ္ဌဟိ တိဏမုဋ္ဌိဟိ တိံသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ ကတွာ တတ္ထ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသီဒိ။ တတော မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄) ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "မင်္ဂလဿ အပရေန၊ သုမနော နာမ နာယကော။
သဗ္ဗဓမ္မေဟိ အသမော၊ သဗ္ဗသတ္တာနမုတ္တမော"တိ။

တတ္ထ **မင်္ဂလဿ အပရေနာ** တိ မင်္ဂလဿ ဘဂဝတော အပရဘာဂေ။ **သဗ္ဗဓမ္မေဟိ အသမော** တိ သဗ္ဗေဟိပိ သီလသမာဓိပညာဓမ္မေဟိ အသမော အသဒိသော။

သုမနော ကိရ ဘဂဝါ ဗောဓိသမီပေယေဝ သတ္တသတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဗြဟ္မုနာ ယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ – "ကဿ နု ခော အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၇၂; မ. နိ. ၁.၂၈၄; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၀) ဥပဓာရေန္တော အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ တိံသကောဋိယော စ အတ္တနော ကနိဋ္ဌဘာတိကံ ဝေမာတိကံ သရဏကုမာရဉ္စ ပုရောဟိတပုတ္တံ ဘာဝိတတ္တမာဏဝကဉ္စ ဥပနိဿယသမ္ပန္နေ ဒိသွာ – "ဧတေသံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ"န္တိ စိန္တေတွာ ဟံသရာဇာ ဝိယ ဂဂနပထေန မေခလုယျာနေ ဩတရိတွာ ဥယျာနပါလံ ပေသေတွာ အတ္တနော ကနိဋ္ဌဘာတိကံ သရဏကုမာရဉ္စ ပုရောဟိတပုတ္တံ ဘာဝိတတ္တကုမာရဉ္စ ပက္ကောသာပေတွာ တေသံ ပရိတရဘူတာ သတ္တတိံသကောဋိယော အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာ တိံသကောဋိယော စ အညေ စ ဗဟူ ဒေဝမနုဿကောဋိယော စာတိ ဧဝံ ကောဋိသတသဟဿံ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေန** ဓမ္မာမတံ ပါယေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂. "တဒါ အမတဘေရိံ သော၊ အာဟနိ မေခလေ ပုရေ။
ဓမ္မသင်္ခသမာယုတ္တံ၊ နဝင်္ဂံ ဇိနသာသန"န္တိ။

တတ္ထ **အမတဘေရိ**န္တိ အမတာဓိဂမာယ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ ဘေရိံ။ **အာဟနီ**တိ တဒယိ, ဓမ္မံ ဒေသေသီတိ အတ္ထော။ သာယံ အမတဘေရီ နာမ အမတပရိယောသာနံ နဝင်္ဂံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ တေနေတဟ – **"ဓမ္မသင်္ခသမာယုတ္တံ, နဝင်္ဂံ ဇိန သာသန"**န္တိ။ တတ္ထ **ဓမ္မသင်္ခသမာယုတ္တ** န္တိ စတုသစ္စဓမ္မကထာသင်္ခဝရသမာယုတ္တံ။

သုမနော ပန လောကနာယကော အဘိသမ္ဗောဓိံ ဟပုဏိတွ ပဋိညာနုရူပံ ပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇမာနော မဟာဇနဿ ဘဝ ဗန္ဓနမောက္ခတ္ထာယ ကုသလရတနဿ ကိလေသစောရေဟိ ဝိလုပ္ပမာနဿ ပရိတ္တာနတ္ထံ သီလဝိပုလပာကာရံ သမာဓိပရိခါပရိတရိတံ ဝိပဿနာဉာဏဒ္ဒတရံ သတိသမ္ပဇညဒဠှကတဋ္ဋံ သမာပတ္တိမဏ္ဍပာဒိပဋိမဏ္ဍိတံ ဗောဓိပက္ခိယဇနသမာကုလံ အမတဝရနဂရံ မာပေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၃. “နိဗ္ဗိန္ဒိတ္ဝာ ကိလေသေ သော၊ ပတွာ သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။
မာပေသိ နဂရံ သတ္ထာ၊ သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမ”န္တိ။

တတ္ထ **နိဗ္ဗိန္ဒိတွ** တိ ဝိဗိန္ဒိတွ အဘိဘုယျ, ကိလေသာဘိသင်္ခါရဒေဝပုတ္တမာရေ ဝိဒ္ဓံသေတွာတိ အတ္ထော ။ **သော**တိ သော သုမနော ဘဂဝါ။ “ဝိဗိန္ဒိတွ ကိလေသေ ဟိ”တိပိ ပာဌော။ တတ္ထ **ဟိ**-ကာရော ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော။ **ပတွာ**တိ အဓိဂန္တွာ။ “ပတ္တော”တိပိ ပာဌော။ **နဂရန္တိ** နိဗ္ဗာနနဂရံ။ **သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမ** န္တိ သဒ္ဓမ္မသင်္ခါတံ ပုရဝရေသု ဥတ္တမံ သေဋ္ဌံ ပဓာနဘူတံ။ အထ ဝါ သဒ္ဓမ္မမယေသု ပုရေသု ပဝရေသု ဥတ္တမံ သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမံ။ ပုရိမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ “နဂရ”န္တိ ဝါသဿ ဝေဝစနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မသဘာဝါနံ သေက္ခာသေက္ခာနံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ ပတိဋ္ဌာနံ ကေစရနိံတသဒ္ဓေန နိဗ္ဗာနံ “နဂရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိံ ပန သဒ္ဓမ္မဝရနဂရေ သော သတ္ထာ အဝိစ္ဆိန္နံ အကုဋိလံ ဥဇုံ ပုထုလဉ္စ ဝိတ္ထတဉ္စ သတိပဋ္ဌာနမယံ မဟာဝီထိံ မာပေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. “နိရန္တရံ အကုဋိလံ၊ ဥဇုံ ဝိပုလဝိတ္ထတံ။
မာပေသိ သော မဟာဝီထိံ၊ သတိပဋ္ဌာနဝရုတ္တမ”န္တိ။

တတ္ထ **နိရန္တရ** န္တိ ကုသလဇဝနသန္တတိဉ္စ ရဏာနန္တရာဘာဝတော နိရန္တရံ။ **အကုဋိလ**န္တိ ကုဋိလဘာဝကရဒေသဝိရဟိတတော အကုဋိလံ။ **ဥဇု**န္တိ အကုဋိလတ္တာဝ ဥဇုံ။ ပုရိမပဒဿေဝ အတ္ထဒီပကမိဒံ ဝစနံ။ **ဝိပုလဝိတ္ထတ** န္တိ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ပုထုလဝိတ္ထတံ, ပုထုလဝိတ္ထတဘာဝေ လောကိယလောကုတ္တရသတိပဋ္ဌာနဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **မဟာဝီထိ**န္တိ မဟာမဂ္ဂံ။ **သတိပဋ္ဌာနဝရုတ္တမ** န္တိ သတိပဋ္ဌာနဉ္စ တံ ဝရေသု ဥတ္တမဉ္စာတိ သတိပဋ္ဌာန ဝရုတ္တမံ။ အထ ဝါ ဝရံ သတိပဋ္ဌာနမယံ ဥတ္တမဝီထိန္တိ အတ္ထော။

ဣအာနိ တဿ နိဗ္ဗာနမဟာနဂရဿ တဿံ သတိပဋ္ဌာနဝီထိယံ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ဆ အဘိညာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယောတိ ဣမာနိ မဟဂ္ဃရတနာနိ ဥဘောသု ပဿေသု ဓမ္မာပဏေ ပသာရေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. “ဖလေ စတ္တာရိ သာမညေ၊ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ။
ဆဠဘိညာဋ္ဌသမာပတ္တီ၊ ပသာရေသိ တတ္ထ ဝီထိယ”န္တိ။

ဣအာနိ ဘဂဝါ ဣမာနိ ရတနဘဏ္ဍာနိ ယေ ပန အပ္ပမတ္တာ သတိမန္တော ပဏ္ဍိတာ ဟိရိဩတ္တပ္ပဝီရိယာဒီဟိ သမန္နာဂတာ, တေ အာဒိယန္တီတိ တေသံ ရတနာနံ ဟရဏူပာယံ ဒဿေန္တော –

၆. “ယေ အပ္ပမတ္တာ အခိလာ၊ ဟိရိဝီရိယေဟုပာဂတာ။
တေ တေ ဣမေ ဂုဏဝရေ၊ အာဒိယန္တိ ယထာသုခ”န္တိ။ – အာဟ။

တတ္ထ **ယေ**တိ အနိယမုဒ္ဒေသော။ **အပ္ပမတ္တာ** တိ ပမာဒဿ ပဋိပက္ခဘူတေန သတိယာ အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏေန အပ္ပမာဒေန သမန္နာဂတာ။ **အခိလာ**တိ ပဉ္စစေတောခိလရဟိတာ။ **ဟိရိဝီရိယေဟုပာဂတာ**တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဟိရီယတီတိ ဟိရီ, လဇ္ဇာယေတံ အဓိဝစနံ။ ဝီရဿ ဘာဝေါ ဝီရိယံ, တံ ဥဿာဟလက္ခဏံ။ တေဟိ ဟိရိဝီရိယေဟိ ဥပာဂတာ သမန္နာဂတာ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလာ။ **တေ**တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ အနိယမုဒ္ဒေသဿ နိယမုဒ္ဒေသော။ ပုန **တေ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဂုဏရတနဝိသေသေ တေ ကုလပုတ္တာ အာဒိယန္တိ ပဋိလဘန္တိ အဓိဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗံ ပန သုမနော ဘဂဝါ ကတဝိဒိတမနော ဓမ္မဘေရိံ အာဟနိတွာ ဓမ္မနဂရံ မာပေတွာ ဣမိနာ နယေန ပဌမမေဝ သတသဟဿကောဋိယော ဗောဓေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ‘‘ဝေမေတေန ယောဂေန၊ ဥဒ္ဓရန္တော မဟာဇနံ။
ဗောဓေသိ ပဌမံ သတ္ထာ၊ ကောဋိသတသဟဿိယော’’တိ။

တတ္ထ **ဥဒ္ဓရန္တော** တိ သံသာရသာဂရတော အရိယမဂ္ဂနာဝါယ သမုဒ္ဓရန္တော။ **ကောဋိသတသဟဿိယော** တိ သတသဟဿကောဋိယောတိ အတ္ထော။ ဝိပရိယာယေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော။

ယဒါ ပန သုမနော လောကနာထော သုနန္ဒဝတီနဂရေ အမ္ဗရုက္ခမူလေ တိတ္ထိယမဒ္ဒမာနမဒ္ဒနံ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ သတ္တာနံ ကောဋိသဟဿံ ဓမ္မာမတံ ပါယေသိ။ အယံ ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ‘‘ယမ္ဟိ ကာလေ မဟာဝီရော၊ အာဝဋ္ဋိ တိတ္ထိယေ ဂဏေ။
ကောဋိသဟဿာ ဘိသမိံသု၊ ဒုတိယေ ဓမ္မဒေသနေ’’တိ။

တတ္ထ **တိတ္ထိယေ ဂဏေ**တိ တိတ္ထိယဘူတေ ဂဏေ, တိတ္ထိယာနံ ဂဏေ တ ‘‘တိတ္ထိယေ အဘိမဒ္ဒန္တော, ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မ ဒေသယီ’’တိ ပဌန္တိ ကေစိ။

ယဒါ ပန ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု ဒေဝတာ က္ကမသိံ စက္ကဝါဠေ သန္နိပတိတွာ မနုဿာ စ နိရောဓကေ ထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – ‘‘ကထံ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တိ, ကထံ နိရောဓသမာပန္နာ ဟောန္တိ, ကထံ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တီ’’တိ? ဧဝံ သမာပဇ္ဇနအဓိဋ္ဌာနဝုဋ္ဌာနာဒီသု ဝိနိစ္ဆယံ ကာတုံ အသက္ကောန္တာ သဟ မနုဿေဟိ ဆသု ကာမာဝစရဒေဝ လောကေသု ဒေဝတာ စ နဝသု ဗြဟ္မလောကေသု ဗြဟ္မာနော စ ဒွေဝဋ္ဌဟကဇာတာ ဒွိဓာ အဟေသုံ။ တတော နရသုန္ဒရေ န အရိန္ဒမေန နာမ ရညာ သဒ္ဓိံ သာယန္ဟသမယေ သုမနဒသဗလံ သဗ္ဗလောကနာထံ ဥပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အ ရိန္ဒမော ရာဇာ ဘဂဝန္တံ နိရောဓပဥှံ ပုစ္ဆိ။ တတော ဘဂဝတာ နိရောဓပဥှေ ဝိဿဇ္ဇိတေ နဝုတိပါဏကောဋိသဟ ဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ‘‘ယဒါ ဒေဝ မနုဿာ စ၊ သမဂ္ဂါ ဧကမာနသာ။
နိရောဓပဥှံ ပုစ္ဆိံသု၊ သံသယံ စာပိ မာနသံ။

၁၀. ‘‘တဒါပိ ဓမ္မဒေသနေ၊ နိရောဓပရိဒီပနေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

တဿ ပန သုမနဿ ဘဂဝတော တယော သာဝကသန္နိပါတာ အဟေသုံ။ တတ္ထ ပဌမသန္နိပါတေ မေခလနဂရံ ဥပနိဿာယ ဝဿံ ဝသိတွာ ပဌမပဝါရဏာယ အရဟန္တာနံ ကောဋိသဟဿေန ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတေန သ ဒ္ဓိံ ဘဂဝါ ပဝါရေသိ, အယံ ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ အထာပရေန သမယေန သင်္ကဿနဂရဿာဝိဒူရေ အ ရိန္ဒမရာဇကုသလဖလနိဗ္ဗတ္တေ ယောဇနပ္ပမာဏေ ကနကပဗ္ဗတေ နိသိန္နော သရဒသမယရစိရကရနိကရော ဒိဝသက ရော ဝိယ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတေ မုနိဝရဒိဝသကရော အရိန္ဒမရာဇာနံ ပရိတရေတွာ အာဂတာနံ ပုရိသာနံ နဝုတိကောဋိသဟဿ သာနိ ဒမေတွာ သဗ္ဗေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ တသ္မိံယေဝ ဒိဝသေ အရဟတ္တံ ပတ္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ပ ရိဝုတော စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေ သန္နိပါတေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ အယံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ယဒါ ပန သက္ကော ဒေဝရာဇာ သုဂတဒဿနတ္ထာယ ဥပသင်္ကမိ, တဒါ သုမနော ဘဂဝါ အသီတိယာ အရဟန္တကောဋိသဟ ဿေဟိ ပရိဝုတော ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, အယံ တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၁. ‘‘သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ သုမနဿ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၁၂. ‘‘ဝဿံဝုဋ္ဌဿ ဘဂဝတော၊ အဘိဃုဋ္ဌေ ပဝါရဏေ။
ကောဋိသတသဟဿေဟိ၊ ပဝါရေသိ တထာဂတော။

၁၃. ‘‘တတော ပရံ သန္နိပါတေ၊ ဝိမလေ ကဉ္စနပဗ္ဗတေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၁၄. ‘‘ယအာ သက္ကော ဒေဝရာဇာ၊ ဗုဒ္ဓဒသ္သနုဟာဂမိ။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော’’တိ။

တတ္ထ **အဘိဃုဋ္ဌေ ပတရဏေ** တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အဘိဃုဋ္ဌာယ ပတရဏာယာတိ အတ္ထော။ **တတောပရန္တိ** တတော အပရဘာဂေ။ **ကဋ္ဌနပဗ္ဗတေ** တိ ကနကမယေ ပဗ္ဗတေ။ **ဗုဒ္ဓဒသ္သနုဟာဂမိ** တိ ဗုဒ္ဓဒသ္သနတ္ထ မုပာဂမိ။ တအာ ကိရ အမ္ဟာကံ ဗောဓိသတ္တော အတုလော နာမ နာဂရာဇာ အဟောသိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝော။ သော ‘‘လောကေ ဗုဒ္ဓော ဥပ္ပန္နော’’တိ သုတွာ ဉာတိဂဏပရိဝုတော သကဘဝနာ နိက္ခမိတွာ ကောဋိသတသဟဿ ဘိက္ခုပရိဝါရဿ သုမနဿ ဘဂဝတော ဒိဗ္ဗေဟိ တုရိယေဟိ ဥပဟာရံ ကာရေတွာ မဟာအန်ပ ပဝတ္တေတွာ ပစ္စေ ကဒုဿယုကနိ ဒတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ ‘‘အနာဂတေ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ’’တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၅. ‘‘အဟံ တေန သမယေန၊ နာဂရာဇာ မဟိဒ္ဓိကော။
အတုလော နာမ နာမေန၊ ဥဿန္နကုသလသဥ္စယော။

၁၆. ‘‘တအာဟံ နာဂဘဝနာ၊ နိက္ခမိတွာ သဉာတိဘိ။
နာကနံ ဒိဗ္ဗတုရိယေဟိ၊ သသင်္ဃံ ဇိနမုပဋ္ဌဟိံ။

၁၇. ‘‘ကောဋိသတသဟဿာနံ ၊ အန္နပာနေန တပ္ပယိံ။
ပစ္စေကဒုဿယုဂံ ဒတွာ, သရဏံ တမုပာဂမိံ။

၁၈. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓော ဗျာကာသိ၊ သုမနော လောကနာယကော။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၉. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာတန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခာ ဣမံ’’။
ယထာ ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဝံသေ, ဧဝံ အဋ္ဌ ကထာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာတိ။

၂၀. ‘‘တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ’’တိ။

တဿ ပန **သုမနဿ** ဘဂဝတော မေခလံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုဒတ္တော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သိရိမာ နာမ ဒေဝီ မာတာ, သရဏော စ ဘာဝိတတ္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဥဒေနော နာမုပဋ္ဌာကော, သောဏာ စ ဥပသောဏာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, နာဂရုက္ခော ဗောဓိ, နဝုတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ, နဝုတိယေဝ ဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ အဟောသိ, ဝဋံသိကာ နာမဿ မဟေသီ ဒေဝီ, အနူပမော နာမ ပုတ္တော အဟောသိ, ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိ။ ဥပဋ္ဌာ ကော အင်္ဂရာဇာ။ အင်္ဂါရာမေ ဝသီတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂၁. ‘‘နဂရံ မေခလံ နာမ၊ သုဒတ္တော နာမ ခတ္တိယော။
သိရိမာ နာမ ဇနိကာ၊ သုမနဿ မဟေသိနော။

၂၂. ‘‘နဝဝဿသဟဿာနိ၊ အကာရံ အဇ္ဈ သော ဝသိ။
စန္ဒော သုစန္ဒော ဝဋံသော စ၊ တယော ပာသာဒမုတ္တမာ။

၂၃. ‘‘တေသဋ္ဌိသတသဟဿာနိ၊ နာရိယော သမလင်္ကတာ။
ဝဋံသိကာ နာမ နာရီ၊ အနူပမော နာမ အတြဇော။

၂၄. ‘‘နိမိတ္တေ စတုရော ဒိသွာ၊ ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိ။
အနူနဒသမာသာနိ၊ ပဓာနံ ပဒဟီ ဇိနော။

၂၅. ‘‘ဗြဟ္မုနာ ယာစိတော သန္တော၊ သုမနော လောကနာယကော။

ဝတ္တိ စက္ကံ မဟာဝီရော၊ မေခလေ ပုရမုတ္တမေ။

၂၆. ‘‘သရဏော ဘာဝိတတ္တော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ဥဒေနော နာမုပဋ္ဌာကော၊ သုမနဿ မဟေသိနော။

၂၇. ‘‘သောဏာ စ ဥပသောဏာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အမိတယသော၊ နာဂမူလေ အဗုဇ္ဈထ။

၂၈. ‘‘ဝရုဏော စေဝ သရဏော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌကာ။
စာလာ စ ဥပစာလာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌိကာ။

၂၉. ‘‘ဥစ္စတ္တနေန သော ဗုဒ္ဓေါ၊ နဝုတိဟတ္ထမုဂ္ဂတော။
ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော၊ ဒသသဟဿီ ဝိရောစတိ။

၃၀. ‘‘နဝုတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၃၁. ‘‘တာရဏီယေ တာရယိတွာ၊ ဗောဓနီယေ စ ဗောဓယိ။
ပရိနိဗ္ဗာယိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဥဠုရာဇာဝ အတ္ထမိ။

၃၂. ‘‘တေ စ ခီဏာသဝါ ဘိက္ခူ၊ သော စ ဗုဒ္ဓေါ အသာဒိသော။
အတုလပ္ပဘံ ဒဿယိတွာ၊ နိဗ္ဗုတာ တေ မဟာယသာ။

၃၃. ‘‘တဉ္စ ဉာဏံ အတုလိယံ၊ တာနိ စ အတုလာနိ ရတနာနိ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ။

၃၄. ‘‘သုမနော ယသဓရော ဗုဒ္ဓေါ၊ အင်္ဂာရာမမှိ နိဗ္ဗုတော။
တတ္ထေဝ တဿ ဇိနထူပေါ၊ စတုယောဇနမုဂ္ဂတော’’တိ။

တတ္ထ **ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော** တိ ဝိဝိဓရတနဝိစိတ္တကဉ္စနမယဂ္ဃိကသဒိသရူပသောဘော။ **ဒသသဟဿီ ဝိရောစတီ**တိ တဿ ပဘာယ ဒသသဟဿီပိ လောကဓာတု ဝိရောစတီတိ အတ္ထော။ **တာရဏီယေ**တိ တာရယိတဗ္ဗေ, တာရယိတုံ ဝုတ္တေ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဝေနေယျေတိ အတ္ထော။ **ဥဠုရာဇာ**တိ စန္ဒော ဝိယ။ **အတ္ထမိ** တိ အတ္ထင်္ဂတော။ ကေစိ ‘‘အတ္ထံ ဂတော’’တိ ပဌန္တိ။ **အသာဒိသော**တိ အသဒိသော။ **မဟာယသာ**တိ မဟာကိတ္တိသဒ္ဒာ မဟာပရိဝါရာ စ။ **တဉ္စ ဉာဏ** န္တိ တံ သဗ္ဗညုတညာဏဉ္စ။ **အတုလိယ**န္တိ အတုလျံ အသဒိသံ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

သုမနဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စတုတ္ထော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၇. ရေဝတဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

သုမနဿ ပန ဘဂဝတော အပရဘာဂေ သာသနေ စဿ အန္တရဟိတေ နဝုတိဝဿသဟဿာယုကာ မနုဿာ အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ ဒသဝဿာယုကာ ဟုတွာ ပုန အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎိတွာ အသင်္ချေယျာယုကာ ဟုတွာ ပုန ပရိဟာယမာနာ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ တဒါ **ရေဝတော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ သောပိ ဟရမိယော ပူရေတွာ အနေကရတနသမုဇ္ဇလိတဘဝနေ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ သဗ္ဗဓနဓညဝတိသု ဓညဝတီနဂရေ သဗ္ဗာလင်္ကာရသမလင်္ကတအမိတရုစိရပရိတရပရိဝုတဿ သိရိဝိဘဝသမုဒယေနာကုလဿ သဗ္ဗသမိဒ္ဓိဝိပုလဿ ဝိပုလဿ နာမ ရညော ကုလေ သဗ္ဗဇနနယနာလိဟလိသမာကုလာယ သမ္ဖုလ္လနယနကုဝလယသဿိရိကသိနိဒ္ဓဝဒနကမလာကရသောဘာသမုဇ္ဇလာယ သုရုစိရမနောဟရဂုဏာဂဏာဝိပုလာယ ဝိပုလာယ နာမ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန စိတ္တကူဋုပဗ္ဗတတော သုဝဏ္ဏဟံသရာဇာ ဝိယ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။

တဿ ပဋိသန္ဓိယံ ဇာတိယဉ္စ ဟဋ္ဌိဟာရိယာနိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာနေဝ အဟေသုံ။ သုဒဿနရတနဂ္ဃိအာဝေဠ နာမကာ တယော စဿ ပာသာဒာ အဟေသုံ။ သုဒဿနာဒေဝိပ္ပမုခာနိ တေတ္တိံသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။ တာဟိ ပရိဝုတော သော သုရယုဝတီဟိ ပရိဝုတော ဒေဝကုမာရော ဝိယ ဆဗ္ဗဿသဟဿာနိ ဝိသယသုခမနုဘဝမာနော အကရံ အဇ္ဈာဝသိ။ သော သုဒဿနာယ နာမ ဒေဝိယာ ဝရုဏေ နာမ တနယေ ဇာတေ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ နာနာဝိရာဂတနုဝရဝသနနိဝသနော အာမုက္ကမုတ္တာဟာရမဏိကုဏ္ဍလော ဝရကေယူရမကုဋကဋကဓရော ပရမသုရဘိဂန္ဓကုသုမသမလင်္ကတော ပရမရုစိရကရနိကရော သရဒသမယရဇနိကရော ဝိယ တာရာဂဏပရိဝုတော ဝိယ စန္ဒော တိဒသဂဏပရိဝုတော ဝိယ ဒသသတနယနော ဗြဟ္မဂဏပရိဝုတော ဝိယ စ ဟာရိတမဟာဗြဟ္မာ စတုရင်္ဂိနိယာ မဟတိယာ သေနာယ ပရိဝုတော အာဇညရထေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ သဗ္ဗာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စိတွာ ဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ ဇလဇာမလာဝိကလနီလကုဝလယဒလသဒိသေနာတိနိသိတေနာတိတိခိဏေနာသိနာ သကေသမကုဋံ ဆိန္ဒိတွာ အာကာသေ ခိပိ။ တံ သက္ကော ဒေဝရာဇာ သုဝဏ္ဏစင်္ကောဋကေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တာဝတိံသဘဝနံ နေတွာ သိနေရုမုဒ္ဒနိ သတ္တရတနမယံ စေတိယံ အကာသိ။

မဟာပုရိသော ပန ဒေဝဒတ္တာနိ ကာသာယာနိ ပရိဒဟိတွာ ပဗ္ဗဇိ, ဧကော စ နံ ပုရိသကောဋိ အနုပဗ္ဗဇိ။ သော တေဟိ ပရိဝုတော သတ္တမာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ အညတရာယ သာဓုဒေဝိယာ နာမ သေဋ္ဌိဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ အညတရေနာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ မတ္တဝရနာဂဂါမိ နာဂဗောဓိံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တေပဏ္ဏာသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏာသန္ထရံ သန္ထရိတွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ နိသီဒိတွာ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ – ''အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ''တိ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄) ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ''သုမနဿ အပရေန၊ ရေဝတော နာမ နာယကော။
အနုပမော အသဒိသော၊ အတုလော ဥတ္တမော ဇိနော''တိ။

ရေဝတော ကိရ သတ္ထာ ဗောဓိသမီပေယေဝ သတ္တသတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဗြဟ္မယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ – ''ကဿ နု ခော အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၇၂; မ. နိ. ၁.၂၈၄; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၀) ဥပဓာရေန္တော အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတဘိက္ခုကောဋိယော အညေ စ ဗဟူ ဒေဝမနုဿေ ဥပနိဿယသမ္ပန္နေ ဒိသွာ အာကာသေန ဂန္တွာ ဝရုဏာရာမေ ဩတရိတွာ တေဟိ ပရိဝုတော ဂမ္ဘီရံ နိပုဏံ တိပရိဝဋ္ဋံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ အညေန အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ ဘိက္ခူနံ ကောဋိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ တီသု မဂ္ဂဖလေသု ပတိဋ္ဌိတာနံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂. ''သောပိ ဓမ္မံ ပကာသေသိ၊ ဗြဟ္မုနာ အဘိယာစိတော။
ခန္ဓဓာတုဝဝတ္ထာနံ၊ အပ္ပဝတ္တံ ဘဝာဘဝေ''တိ။

တတ္ထ **ခန္ဓဓာတုဝဝတ္ထာန**န္တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ နာမရူပဝဝတ္ထာနာဒိဝသေန ဝိဘာဂကရဏံ။ သဘာဝလက္ခဏသာမညလက္ခဏာဒိဝသေန ရူပာရူပဓမ္မပရိဂ္ဂဟော ခန္ဓဓာတုဝဝတ္ထာနံ နာမ။ အထ ဝါ ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ ရူပံ ပရိမဒ္ဒနာသဟနတော ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒါဒိဘာဝတော စ ဥဒကပုဗ္ဗုဠကံ ဝိယ ဝေဒနာ မုဟုတ္တရမဏီယဘာဝတော, မရီစိကာ ဝိယ သညာ ဝိပ္ပလမ္ဘနတော, ကဒလိက္ခန္ဓော ဝိယ သင်္ခါရာ အသာရကတော, မာယာ ဝိယ ဝိညာဏံ ဝဉ္စနကတော”တိ ဧဝမာဒိနာပိ နယေန အနိစ္စာနုပဿနာဒိဝသေနပိ ခန္ဓဓာတုဝဝတ္ထာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ)။ **အပ္ပဝတ္တံ ဘဝါဘဝေ**တိ ဧတ္ထ ဘဝေတိ ဝုဍ္ဎိ, အဘဝေတိ ဟာနိ။ ဘဝေတိ သဿတဒိဋ္ဌိ, အဘဝေတိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။ ဘဝေတိ ခုဒ္ဒကဘဝေ, အဘဝေတိ မဟာဘဝေ။ ဘဝေတိ ကာမဘဝေ, အဘဝေတိ ရူပာရူပဘဝေတိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဘဝါဘဝါနံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၂၃; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၁၀၈၀; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၄၃. ၂၀)။ ဧတေသံ ဘဝါဘဝါနံ အပ္ပဝတ္တိဟေတုဘူတံ ဓမ္မံ ပကာသေသီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဘဝတိ အနေနာတိ ဘဝေါ, တီသု ဘဝေသု ဥပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ ကမ္မာဒိကံ။ ဥပပတ္တိဘဝေါ အဘဝေါ နာမ။ ဥဘယတ္ထ နိက္ကန္တိယာ ပဟာနကရံ အပ္ပဝတ္တံ ဓမ္မံ ဒေသေသီတိ အတ္ထော။ တဿ ပန ရေဝတဗုဒ္ဓဿ တယော၀ အဘိသမယာ အဟေသုံ။ ပဌမော ပနဿ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တော။ တေန ဝုတ္တံ –

၃. “တဿာဘိသမယာ တီဏိ, အဟေသုံ ဓမ္မဒေသနေ။
ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗော, ပဌမာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **တီဏီ**တိ တယော, လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ကတော, အယံ ပဌမော အဘိသမယော အဟောသိ။

အထာပရေန သမယေန နဂရုတ္တရေ ဥတ္တရေ နဂရေ သဗ္ဗာရိန္ဒမော အရိန္ဒမော နာမ ရာဇာ အဟောသိ။ သော ကိရ ဘဂဝန္တံ အတ္တနော နဂရမနုပ္ပတ္တံ သုတွာ တီဟိ ဇနကောဋီဟိ ပရိဝုတော ဘဂဝတော ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ သွာတနာယ နိမန္တေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သတ္တာဟံ မဟာဒာနံ ပဝတ္တေတွာ တိဂါဝုတဝိတ္ထတံ ဒီပပူဇံ ကတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ နိသီဒိ။ အထ ဘဂဝါ တဿ မနောနုကူလံ ဝိစိတ္တနယံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တတ္ထ ဒေဝမနုဿာနံ ကောဋိသဟဿဿ ဒုတိယာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. “ယဒါ အရိန္ဒမံ ရာဇံ, ဝိနေသိ ရေဝတော မုနိ။
တဒါ ကောဋိသဟဿာနံ, ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

အယံ ဒုတိယော အဘိသမယော။

အထာပရေန သမယေန ရေဝတော သတ္ထာ ဥတ္တရနိဂမံ နာမ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တော သတ္တာဟံ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသီဒိ။ တဒါ ကိရ ဥတ္တရနိဂမဝါသိနော မနုဿာ ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကဘောဇ္ဇကပါနကာဒီနိ အာဟရိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒာနံ ဒတွာ ဘိက္ခူ ပရိပုစ္ဆိံသု – “ကုဟိံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ”တိ? တတော တေသံ ဘိက္ခူ အာဟံသု – “ဘဂဝါ, အာဝုသော, နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပန္နော”တိ။ အထာတီတေ တသ္မိံ သတ္တာဟေ ဘဂဝန္တံ နိရောဓသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတံ သရဒသမယေ သူရိယော ဝိယ အတ္တနော အနူပမာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဝိရောစမာနံ ဒိသွာ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဂုဏာနိသံသံ ပုစ္ဆိံသု။ ဘဂဝါ စ တေသံ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဂုဏာနိသံသံ ကထေသိ။ တဒါ ဒေဝမနုဿာနံ ကောဋိသတံ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ။ အယံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. “သတ္တာဟံ ပဋိသလ္လာနာ, ဝုဋ္ဌဟိတွာ နရာသဘော။
ကောဋိသတံ နရမရူနံ, ဝိနေသိ ဥတ္တမေ ဖလေ”တိ။

သုဓညဝတီနဂရေ ပဌမမဟာပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ အရဟန္တာနံ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာနံ ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ မေခလနဂရေ ကောဋိသတသဟဿသင်္ခါတာနံ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ အရဟန္တာနံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ရေဝတဿ ပန ဘဂဝတော ဓမ္မစက္ကာနုဝတ္တကော ဝရုဏော နာမ အဂ္ဂသာဝကော ပညဝန္တာနံ အဂ္ဂေ အာဗာဓိကော အဟောသိ။ တတ္ထ ဂိလာနပုစ္ဆနတ္ထာယ သမ္ပတ္တမဟာဇနဿ လက္ခဏတ္တယပရိဒီပကံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ကောဋိသတသဟဿံ ပုရိသာနံ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေ

တ္တ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတ္တ စတုရင်္ဂိနိကေ သန္နိပာတေ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ အယံ တတိယော သန္နိပာတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. ''သန္နိပာတာ တယော အာသုံ၊ ရေဝတဿ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သုဝိမုတ္တာန တာဒိနံ။

၇. ''အတိက္ကန္တာ ဂဏနပထံ၊ ပဌမံ ယေ သမာဂတာ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၈. ''ယောပိ ပညာယ အသမော၊ တဿ စက္ကာနုဝတ္တကော။
သော တဒါ ဗျာဓိတော အာသိ၊ ပတ္တော ဇီဝိတသံသယံ။

၉. ''တဿ ဂိလာနပုစ္ဆာယ၊ ယေ တဒါ ဥပဂတာ မုနီ။
ကောဋိသတသဟဿာ အရဟန္တော၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော''တိ။

တတ္ထ **စက္ကာနုဝတ္တကော**တိ ဓမ္မစက္ကာနုဝတ္တကော။ **ပတ္တော ဇီဝိတသံသယ**န္တိ ဇီဝိတေ သံသယံ ဇီဝိတသံသယံ, ဇီဝိတက္ခယံ ပာပုဏာတိ ဝါ, န ဝါ ပာပုဏာတီတိ ဇီဝိတသံသယံ ပတ္တော, ဗျာဓိတဿ ဗလဝဘာဝေန မရတိ, န မရတီတိ ဇီဝိတေ သံသယံ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ **ယေ တဒါ ဥပဂတာ မုနီ**တိ ယေ မုနိ ဒီဃဘာဏေ သတိ ဘိက္ခုနံ ဥပရိ ဟောတိ, ရဿေ အနုဿရေန သဒ္ဓိံ ဝရဏဿ ဥပရိ ဟောတိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ရမ္မဝတီနဂရေ အတိဒေဝော နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ ဗြာဟ္မဏဓမ္မေ ပာရံ ဂတော ရေဝတံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ တဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ သိလောကသဟဿေန ဒသဗလံ ကိတ္တေတွာ သဟဿဂ္ဃနိကေန ဥတ္တရာသင်္ဂေန ဘဂဝန္တံ ပူဇေသိ။ သောပိ နံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ – ''ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ ဒွိန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. ''အဟံ တေန သမယေန၊ အတိဒေဝေါ နာမ ဗြာဟ္မဏော။
ဥပဂန္တွာ ရေဝတံ ဗုဒ္ဓံ၊ သရဏံ တဿ ဂဉ္ဆဟံ။

၁၁. ''တဿ သီလံ သမာဓိဉ္စ၊ ပညာဂုဏမနုတ္တမံ။
ထောမယိတွာ ယထာထာမံ၊ ဥတ္တရီယမဒါသဟံ။

၁၂. ''သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ ရေဝတော လောကနာယကော။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၃. 'ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ'''န္တိ။ –
အဋ္ဌ ကထာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။

၁၄. ''တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ။

၁၅. ''တဒါပိ တံ ဗုဒ္ဓဓမ္မံ၊ သရိတွာ အနုဗြူဟယိံ။
အာဟရိဿာမိ တံ ဓမ္မံ၊ ယံ မယှံ အဘိပတ္ထိတ''န္တိ။

တတ္ထ **သရဏံ တဿ ဂဉ္ဆဟ**န္တိ တံ သရဏံ အဂဉ္ဆိံ အဟံ, ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ။ **ပညာဂုဏ**န္တိ ပညာသမ္ပတ္တိံ။ **အနုတ္တမ**န္တိ သေဋ္ဌံ။ ''ပညာဝိမုတ္တိဂုဏမုတ္တမ''န္တိပိ ပာဌော, သော ဥတ္တာနော၀။ **ထောမယိတွာ**တိ ထောမေတွာ ဝဏ္ဏယိတွာ။ ယထာထာမန္တိ ယထာဗလံ။ **ဥတ္တရီယ**န္တိ ဥတ္တရာသင်္ဂံ။ **အဒါသဟ**န္တိ အဒါသိံ အဟံ။ **ဗုဒ္ဓဓမ္မ**န္တိ ဗုဒ္ဓဘာဝကရံ ဓမ္မံ, ပာရမီဓမ္မန္တိ အတ္ထော။ **သရိတွာ**တိ အနုဿရိတွာ။ **အနုဗြူဟယိ**န္တိ အဘိဝဍ္ဎေယံ

သိံ။ **အာဟရိဿာမီ** တိ အာနယိဿာမိ။ **တံ ဓမ္မန္တိ** တံ ဗုဒ္ဓတ္တံ။ **ယံ မယှံ အဘိပတ္ထိတ** န္တိ ယံ မယာ အဘိပတ္ထိ တံ ဗုဒ္ဓတ္တံ, တံ အာဟရိဿာမီတိ အတ္ထော။

တဿ ပန **ရေဝတဿ** ဘဂဝတော နဂရံ သုဓညဝတီ နာမ အဟောသိ, ပိတာ ဝိပုလော နာမ ခတ္တိယော, မာတာ ဝိပုလာ နာမ, ဝရုဏော စ ဗြဟ္မဒေဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သမ္ဘဝေါ နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ဘဒ္ဒါ စ သုဘဒ္ဒါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, နာဂရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, အာယု သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ, သုဒဿနာ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ, ဝရုဏော နာမ ပုတ္တော, အာဇညရထေန နိက္ခမိ။

“တဿ ဒေဟာဘိနိက္ခန္တာ, ပဘာဇာလမနုတ္တရံ။
ဒိဝါ စေဝ တထာ ရတ္တိံ, နိစ္စံ ဖရတိ ယောဇနံ။

“ဓာတုယော မမ သဗ္ဗာပိ, ဝိကိရန္တူတိ သော ဇိနော။
အဓိဋ္ဌာသိ မဟာဝီရော, သဗ္ဗသတ္တာနုကမ္ပကော။

“မဟာနာဂဝနုယျာနေ, မဟတော နဂရဿ သော။
ပူဇိတော နရမရူဟိ, ပရိနိဗ္ဗာယိ ရေဝတော”တိ။

တေန ဝုတ္တံ –

၁၆. “နဂရံ သုဓညဝတီ နာမ, ဝိပုလော နာမ ခတ္တိယော။
ဝိပုလာ နာမ ဇနိကာ, ရေဝတဿ မဟေသိနော။

၂၀. “ဝရုဏော ဗြဟ္မဒေဝေါ စ, အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သမ္ဘဝေါ နာမုပဋ္ဌာကော, ရေဝတဿ မဟေသိနော။

၂၂. “ဘဒ္ဒါ စေဝ သုဘဒ္ဒါ စ, အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အသမသမော, နာဂမူလေ အဗုဇ္ဈထ။

၂၃. “ပဒုမော ကုဉ္ဇရော စေဝ, အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌကာ။
သိရိမာ စေဝ ယသဝတီ, အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌိကာ။

၂၄. “ဥစ္စတ္တနေန သော ဗုဒ္ဓေါ, အသီတိဟတ္ထမုဂ္ဂတော။
ဩဘာသေတိ ဒိသာ သဗ္ဗာ, ဣန္ဒကေတုဝ ဥဂ္ဂတော။

၂၅. “တဿ သရီရေ နိဗ္ဗတ္တာ, ပဘာမာလာ အနုတ္တရာ။
ဒိဝါ ဝါ ယဒိ ဝါ ရတ္တိံ, သမန္တာ ဖရတိ ယောဇနံ။

၂၆. “သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ, အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော, တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၇. “ဒဿယိတွာ ဗုဒ္ဓဗလံ အမတံ လောကေ ပကာသယံ။
နိဗ္ဗာယိ အနုပာဒါနော, ယထဂ္ဂျုပါဒါနသင်္ခယာ။

၂၈. “သော စ ကာယော ရတနနိဘော, သော စ ဓမ္မော အသာဒိသော။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ, နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ”တိ။

တတ္ထ **ဩဘာသေတီ**တိ ပကာသယတိ။ **ဥဂ္ဂတော** တိ ဥဿိတော။ **ပဘာမာလာ**တိ ပဘာဝေလာ။ **ယထဂ္ဂီ** တိ အဂ္ဂိ ဝိယ။ **ဥပာဒါနသင်္ခယာ** တိ ဣန္ဓနက္ခယာ။ **သော စ ကာယော ရတနနိဘော**တိ သော စ တဿ ဘဂဝတော ကာယော

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော။ “တစ္ဆ ကာယံ ရတနနိဘာ”န္တိပိ ပါဌော, လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ။ သောယေဝ ပနဿတ္ထော။ သေ
သကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ရေဝတဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ပဉ္စမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၈. သောဘိတဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

တဿ   ပန အပရဘာဂေ တဿ သာသနေပိ အန္တရဟိတေ **သောဘိတော** နာမ ဗောဓိသတ္တော ကပ္ပသတသဟ ဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ပာရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဒေဝေဟိ အာယာစိတော တုသိတပုရတော စဝိတွာ သုဓမ္မနဂရေ သုဓမ္မရာဇဿ ကုလေ သုဓမ္မာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန သုဓမ္မုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော ပရိသုဒ္ဓဝိရာဇိတ ဃနမေဃပဋလတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ နိက္ခမိ။ တဿ ပဋိသန္ဓိယံ ဇာတိယဥ္စ ဟဋ္ဌပဟာရိယာနိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ။

သော ဒသဝဿသဟဿာနိ အကရံ အဇ္ဈာဝသိတွာ သတ္တတ္တိံသနာဋကိတ္ထိသဟဿာနံ အဂ္ဂာယ အဂ္ဂ မဟေသိယာ မခိလဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ သီဟကုမာရေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ တဒ္ဓာတသံ ဝေဂေ ဟာသာဒေယေဝ ပဗ္ဗဇိတွာ တတ္ထေဝ အာနာပာနဿတိသမာဓိံ ဘာဝေတွာ စတ္တာရိ ဈာနာနိ ပဋိလဘိတွာ သတ္တာဟံ တတ္ထေဝ ပဓာနစရိယမစရိ။ တတော မခိလမဟာဒေဝိယာ ဒိန္နံ ပရမမဓုရံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အဘိ နိက္ခမနတ္တာယ စိတ္တမုပ္ပာဒေသိ – ''အယံ ဟာသာဒေ အလင်္ကတပဋိယတ္တော မဟာဇနဿ ပဿန္တဿေဝ အာကာသေန ဂန္တွာ ဗောဓိရုက္ခံ မဇ္ဈေကတွာ ပထဝိယံ ဩတရတု, ဣမာ စ ဣတ္ထိယော မယိ ဗောဓိမူလေ နိသိန္နေ အဝတ္ထာ သယမေဝ ဟာသာဒတော နိက္ခမန္တူ''တိ။ သဟစိတ္တုပ္ပာဒာ ဟာသာဒေ စ သုဓမ္မရာဇဘဝနတော ဥပ္ပတိတွာ တ အသိတဥ္စနသင်္ကာသမာကာသမဇ္ဈဂုဂ္ဂဉ္ဆိ။ သော သမောသရိတသုရဘိကုသုမအမသမလင်္ကတဟာသာဒတလော သကလမ္ပိ ဂဂနတလံ သမလင်္ကုရုမာနော ဝိယ ကနကရသဓာရာသဒိသရုစိရကရနိကရော ဒိဝသကရော ဝိယ စ သရဒသမ ယရဇနိကရော ဝိယ စ ဝိရောစမာနော ဝိလမ္ဗမာနဝိဝိဓဝိစိတ္တကိင်္ကိဏိကဇာလော ယဿ ကိရ တတေရိတဿ သု ကုသလဇနတဒိတဿ ပဉ္စင်္ဂိကဿ တုရိယဿ ဝိယ သဒ္ဒေ ဝဂ္ဂု စ ရဇနီယော စ ကမနီယော စ အဟောသိ။

ဒူရတော ပဌာယ သုယျမာနေန မဓုရေန သရေန သတ္တာနံ သောတာနိ ဩဒဟမာနော ဃရစစ္စရစတုက္ကဝီထိ အာဒီသု ဌတွာ ပဝတ္တိတကထာသလ္လာပေသု မနုဿေသု နာတိနီစေန နာတိဥစ္စေန တရုဝရဝနမတ္ထကာဝိဒူရေနာကာ သေန ပလောဘယမာနော ဝိယ တရုဝရသာခါနာနာရတနဇုတိဝိသရမုဇ္ဇလေန ဝဏ္ဏေန ဇနနယနာနိ အာကမေန္တော ဝိယ စ ပုညာနုဘာဝံ သမုဗ္ဘာသယန္တော ဝိယ စ ဂဂနတလံ ပဋိပဇ္ဇိ။ တတ္ထ နာဋကိတ္ထိယောပိ ပဉ္စင်္ဂိကဿ ဝ ရတုရိယဿ မဓုရေန သရေန ဥပကာယိံသု စေဝ ဝိလပိံသု စ။ စတုရင်္ဂိနီ ကိရဿ သေနာပိ အလင်္ကာရ-ကာယာဘရဏ-ဇု တိ-သမုဒယ-သမုဇ္ဇောတနာနာဝိရာဂ-သုရဘိကုသုမဝသနာဘရဏသောဘိတာ အမရဝရသေနာ ဝိယ ပရမရုစိရဒဿနာ ခ ရဏီ ဝိယ ဂဂနတလေန ဟာသာဒံ ပရိတရေတွာ အဂမာသိ။

တတော ဟာသာဒေ ဂန္တွာ အဇ္ဈာသိတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ ဥဇုဝိပုလဝင်္ကက္ခန္ဓံ ကုသုမပလ္လဝမကုလသမလင်္ကတံ နာဂရုက္ခံ မဇ္ဈေကတွာ ဩတရိတွာ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌဟိ။ နာဋကိတ္ထိယော စ ကေနစိ အဝုတ္တာဝ တတော ဟာသာဒ တော ဩတရိတွာ ပက္ကမိံသု။ အနေကဂုဏသောဘိတော ကိရ သောဘိတောပိ မဟာပုရိသော မဟာဇနကတပရိတရော ယေဝ ရတ္တိယာ တီသု ယာမေသု တိဿော ဝိဇ္ဇာယော ဥပ္ပာဒေသိ။ မာရဗလံ ပနဿ ဓမ္မတာဗလေနေဝ ယထာဂတမဂ မာသိ။ ဟာသာဒေ ပန တတ္ထေဝ အဋ္ဌာသိ။ သောဘိတော ပန ဘဂဝတာ သမ္ဗောဓိံ ပတွာ – ''အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ''တိ ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ ဗောဓိသမီပေယေဝ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဗြဟ္မုနော ဓ မ္မဇ္ဈေသနံ ပဋိဇာနိတွာ – ''ကဿ နု ခော ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ''န္တိ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ ဩလောကေန္တော အတ္တနော ဝေ မာတိကေ ကနိဋ္ဌဘာတိကေ အသမကုမာရဥ္စ သုနေတ္တကုမာရဥ္စ ဒိသွာ – ''ဣမေ ဒွေဝ ကုမာရာ ဥပနိဿယသမ္ပန္န နာ ဂမ္ဘီရံ နိပုဏံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထာ, ဟန္ဒာဟံ ဣမေသံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ''န္တိ အာကာသေနာဂန္တွာ သုဓမ္မ မုယျာနေ ဩတရိတွာ ဒွေပိ ကုမာရေ ဥယျာနပာလေန ပက္ကောသာပေတွာ တေဟိ သပရိတရေဟိ ပရိဝုတော မဟာဇနမဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ''ရေဝတဿ အပရေန၊ သောဘိတော နာမ နာယကော။
သမာဟိတော သန္တစိတ္တော၊ အသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။

၂. ‘‘သော ဇိနော သကဂေဟမှိ၊ မာနသံ ဝိနိဝတ္တယိ။
ပတ္တေန ကေဝလံ ဗောဓိံ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။

၃. ‘‘ယာဝ ဟေဋ္ဌာ အဝီစိတော၊ ဘဝဂ္ဂ စာပိ ဥဒ္ဓတော။
ဧတ္ထန္တရေ ဧကပရိသာ၊ အဟောသိ ဓမ္မဒေသနေ။

၄. ‘‘တာယ ပရိသာယ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။
ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗော၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

တတ္ထ **သကဂေဟမှီ**တိ အတ္တနော ဘဝနေယေဝ, အန္တောဟသာဒတလေယေဝတိ အတ္ထော။ **မာနသံ ဝိနိဝတ္တယီ**တိ စိတ္တံ ပရိဝတ္တေသိ, သကဂေဟေ ဌတွာ သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေယေဝ ပုထုဇ္ဇနဘာဝတော စိတ္တံ ဝိနိဝတ္တေတွာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပာပုဏီတိ အတ္ထော။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ ဟေဋ္ဌတော။ **ဘဝဂ္ဂ** တိ အကနိဋ္ဌဘဝနတော။ **တာယ ပရိသာယာ**တိ တဿာ ပရိသာယ မဇ္ဈေ။ **ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗော** တိ ဂဏနပထမတီတာတိ အတ္ထော။ **ပဌမာဘိသမယော**တိ ပဌမော ဓမ္မာဘိသမယော။ **အဟူ**တိ ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗာ ပရိသာ အဟောသီတိ အတ္ထော။ ‘‘ပဌမေ အဘိသမိံသုယေတ’’တိပိ ပာဌော, တဿ ပဌမဓမ္မဒေသနေ အဘိသမိံသု ယေ ဇနာ, တေ ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

အထာပရေန သမယေန သုဒဿနနဂရဒွါရေ စိတ္တဟဋ္ဌလိယာ မူလေ ယမကပာဋိဟာရိယံ ကတွာ နဝကနကမဏိမယဘဝနေ တာဝတိံသဘဝနေ ပာရိစ္ဆတ္တကမူလေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာတလေ နိသီဒိတွာ အဘိဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. ‘‘တတော ပရမ္ပိ ဒေသေန္တေ၊ မရူနဉ္စ သမာဂမေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

အထာပရေန သမယေန သုဒဿနနဂရေ ဇယသေနော နာမ ရာဇကုမာရော ယောဇနပ္ပမာဏံ ဝိဟာရံ ကာရေတွာ အသောကဿကဏ္ဏစမ္ပကနာဂပုန္နာဂဝကုလသုရဘိစူတပနသာသနသာလကုန္ဒ- သဟကာရကရဝီရာဒိတရုဝရနိရန္တရံ အာရာမံ ရောပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ နိယျာတေသိ။ အနာနုမောဒနံ ကတွာ ယာဂံ ဝဏ္ဏေတွာ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟဿသတ္တနိကာယဿ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ တတိယာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. ‘‘ပုနာပရံ ရာဇပုတ္တော၊ ဇယသေနော နာမ ခတ္တိယော။
အာရာမံ ရောပယိတွာန၊ ဗုဒ္ဓေ နိယျာတယီ တဒါ။

၇. ‘‘တဿ ယာဂံ ပကိတ္တေန္တော၊ ဓမ္မံ ဒေသေသိ စက္ခုမာ။
တဒါ ကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

ပုန ဥဂ္ဂတော နာမ ရာဇာ သုနန္ဒနဂရေ သုနန္ဒံ နာမ ဝိဟာရံ ကာရေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဒါသိ။ တသ္မိံ အနေ ဖေဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ ကောဋိသတံ အရဟန္တာနံ သန္နိပတော , တေသံ မဇ္ဈေ သောဘိတော ဘဂဝါ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ အယံ ပဌမော သန္နိပတော အဟောသိ။ ပုန မေခလာနဂရေ ဓမ္မဂဏော ဓမ္မဂဏာရာမံ နာမ ပဝရာရာမံ မဟာဝိဟာရံ ကာရေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒတွာ သဟ သဗ္ဗပရိက္ခာရေဟိ အနံ အဒါသိ။ တသ္မိံ သမာဂမေ ဖေဟိဘိက္ခုဘာဝေန ပဗ္ဗဇိတာနံ နဝုတိယာ အရဟန္တကောဋီနံ သန္နိပတေ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ အယံ ဒုတိယော သန္နိပတော အဟောသိ။ ယဒါ ပန ဘဂဝါ ဒသသတနယနပုရေ ဝဿံ ဝသိတွာ ပတရဏာယ သုရဝရပရိဝုတော ဩတရိ, တဒါ အသီတိယာ အရဟန္တကောဋီဟိ သဒ္ဓိံ စတုရင်္ဂေ သန္နိပတေ ပတရေသိ။ အယံ တတိယော သန္နိပတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ‘‘သန္နိပာတာ တယော အာသုံ၊ သောဘိတဿ မဟေသိနော။

ခီဏာသတနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၉. ‘‘ဥဂ္ဂတော နာမ သော ရာဇာ၊ အနံ ဒေတိ နရုတ္တမေ။
တမ္ဟိ အာနေ သမာဂဉ္ဆုံ၊ အရဟန္တာ သတကောဋိယော။

၁၀. ‘‘ပုနာပရံ ပုရာဂဏော၊ ဒေတိ အနံ နရုတ္တမေ။
တဒါ နဝုတိကောဋီနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၁၁. ‘‘ဒေဝလောကေ ဝသိတ္ဝာန၊ ယဒါ ဩရောဟတီ ဇိနော။
တဒါ အသီတိကောဋီနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော’’တိ။

တဒါ ကိရ အမ္ဟာကံ ဗောဓိသတ္တော ရမ္မဝတီနဂရေ ဥဘတော သုဇာတော ‘သုဇာတော’ နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတ္ဝာ တ သောဘိတသ္သ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ သုတ္ဝာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ တေမာသံ မဟာအနုမအာသိ။ သောပိ နံ ‘‘အနာဂတေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၂. ‘‘အဟံ တေန သမယေန၊ သုဇာတော နာမ ဗြာဟ္မဏော။
တဒါ သသာဝကံ ဗုဒ္ဓံ၊ အန္နပာနေန တပ္ပယိံ။

၁၃. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ သောဘိတော လောကနာယကော။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၄. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတ္ဝာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၅. ‘‘တဿာပိ ဝစနံ သုတ္ဝာ၊ ဟဋ္ဌော သံဝိဂ္ဂမာနသော။
တမေဝတ္ထမနုပ္ပတ္တိယာ၊ ဥဂ္ဂံ ဓိတိမကာသဟ’’န္တိ။

တတ္ထ **တမေဝတ္ထမနုပ္ပတ္တိယာ** တိ တဿ ဗုဒ္ဓတ္တဿ အနုပ္ပတ္တိအတ္ထံ, တဿ ပန သောဘိတဗုဒ္ဓဿ – ‘‘အနာဂတေ အယံ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဝစနံ သုတ္ဝာ ‘‘အဝိတထဝစနာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ’’တိ ဗုဒ္ဓတ္တပ္ပတ္တိအတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **ဥဂ္ဂ** န္တိ တိဗ္ဗံ ဃောရံ။ **ဓိတိ**န္တိ ဝီရိယံ။ **အကာသဟ**န္တိ အကာသိံ အဟံ။

တဿ ပန **သောဘိတဿ** ဘဂဝတော သုဓမ္မံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ပိတာ သုဓမ္မော နာမ ရာဇာ, မာတာ သုဓမ္မာ နာမ ဒေဝီ, အသမော စ သုနေတ္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အနောမော နာမုပဋ္ဌာကော, နကုလာ စ သုဇာတာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, နာဂရုက္ခော ဗောဓိ, အဍ္ဎပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ အဟောသိ, နဝုတိဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ, မခိလာ နာမဿ မဟာဒေဝီ, သီဟကုမာရော နာမ အတြဇော, နာဋကိတ္ထီနံ သတ္တတ္တိံသသဟဿာနိ နဝဝဿသဟဿာနိ အကာရံ အဇ္ဈာဝသိ။ ဟာသာဒေန အဘိနိက္ခမိ။ ဇယသေနော နာမ ရာဇာ ဥပဋ္ဌာကော။ သေတာရာမေ ကိရ ဝသီတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၉. ‘‘သုဓမ္မံ နာမ နဂရံ၊ သုဓမ္မော နာမ ခတ္တိယော။
သုဓမ္မာ နာမ ဇနိကာ၊ သောဘိတဿ မဟေသိနော။

၂၀. ‘‘အသမော စ သုနေတ္တော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
အနောမော နာမုပဋ္ဌာကော၊ သောဘိတဿ မဟေသိနော။

၂၂. ‘‘နကုလာ စ သုဇာတာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗုဇ္ဈမာနော စ သော ဗုဒ္ဓေါ၊ နာဂမူလေ အဗုဇ္ဈထ။

၂၄. ‘‘အဍ္ဎပဏ္ဏာသရတနံ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
ဩဘာသေတိ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊ သတရံသီဝ ဥဂ္ဂတော။

၂၅. “တထာ သုဖုလ္လံ ပဝနံ၊ နာနာဂန္ဓေဟိ ဓူပိတံ။
တထေဝ တဿ ဟာဝစနံ၊ သီလဂန္ဓေဟိ ဓူပိတံ။

၂၆. “ယထာပိ သာဂရော နာမ၊ ဒဿနေန အတပ္ပိယော။
တထေဝ တဿ ဟာဝစနံ၊ သဝနေန အတပ္ပိယံ။

၂၇. “နဝုတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၈. “ဩတဒံ အနုသိဋ္ဌိဉ္စ၊ ဒတွတန သေသကေ ဇနေ။
ဟုတာသနောဝ တာပေတွတ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၂၉. “သော စ ဗုဒ္ဓေါ အသမသမော၊ တေပိ သာဝကာ ဗလပ္ပတ္တာ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင္ခါရာ”တိ။

တတ္ထ **သတရံသီတ**တိအာဒိစ္စော ဝိယ, သဗ္ဗာ ဒိသာ ဩဘာသေတီတိ အတ္ထော။ **ပဝန**န္တိ မဟာဝနံ။ **ဓူပိတ**န္တိ တသိတံ ဂန္ဓိတံ။ **အတပ္ပိယော** တိ အတိတ္တိကရော, အတိတ္တိဇနနော တ။ **တာဝဒေ**တိ တသ္မိံ ကာလေ, တာဝတကံ ကာလန္တိ အတ္ထော။ **တာရေသီ**တိ တာရယိ။ **ဩတဒ**န္တိ သကိံ တအော ဩတအော နာမ။ **အနုသိဋ္ဌိ** န္တိ ပုနပ္ပုနံ ဝစနံ အနုသိဋ္ဌိ နာမ။ **သေသကေ ဇနေ**တိ သစ္စပ္ပဋိဝေဓံ အပ္ပတ္တဿ သေသဇနဿ, သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ **ဟုတာသနော ဝ တာပေတွတ**တိ အဂ္ဂိ ဝိယ တပ္ပေတွတ။ အယမေဝ တ ဟဍ္ဍော, ဥပာအနက္ခယာ ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ အတ္ထော။ သေသကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေတတိ။

သောဘိတဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဆဋ္ဌော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၉. အနောမဒဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

သောဘိတဗုဒ္ဓေ ပန ပရိနိဗ္ဗုတေ တဿ အပရဘာဂေ ဧကမသင်္ချေယျံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒရဟိတံ အဟောသိ။ အတီတေ ပန တသ္မိံ အသင်္ချေယျေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ တယော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု **အနောမဒဿီ, ပဒုမော, နာရဒော** တိ။ တတ္ထ **အနောမဒဿီ** ဘဂဝါ သောဠသ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝေဟိ အာယာစိတော တတော စဝိတွာ စန္ဒဝတိယံ နာမ ရာဇဓာနိယံ ယသဝတ နာမဿ ရညော ကုလေ သမုဿိတစာရုပယောဓရာယ ယသောဓရာယ နာမ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ အနောမဒဿိကုမာရေ ကိရ ယသောဓရာယ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိဂတေ တဿ ပုညပ္ပဘာဝေန ပဘာ အသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏံ ဌာနံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။ စန္ဒသူရိယပ္ပဘာဟိ အနဘိဘဝနီယာဝ အဟောသိ။ သာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ဗောဓိသတ္တံ သုဒဿနုယျာနေ ဝိဇာယိ။ ပါဋိဟာရိယာနိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနေဝ။

နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ပနဿ နာမံ ဂဏှန္တာ, ယသ္မာ ဇာတိယံ အာကာသတော သတ္တ ရတနာနိ ပတိံသု, တသ္မာ အနောမာနံ ရတနာနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတုဘူတတ္တာ "အနောမဒဿီ"တိ နာမမကံသု။ သော အနုက္ကမေန ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တော ဒိဗ္ဗေဟိ ကာမဂုဏေဟိ ပရိစာရိယမာနော ဒသဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တဿ ကိရ သိရိ ဥပသိရိ သိရိဝဍ္ဎောတိ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ သိရိမာဒေဝိပ္ပမုခါနိ တေဝီသတိ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။ သော သိရိမာယ ဒေဝိယာ ဥပဝဏ္ဏေ နာမ ပုတ္တေ ဇာတေ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သိဝိကာယာနေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ တိဿော ဇနကောဋိယော အနုပဗ္ဗဇိံသု။

တေဟိ ပရိဝုတော မဟာပုရိသော ဒသ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိ။ တတော ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ အနုပမဗြာဟ္မဏဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ အနုပမသေဋ္ဌိဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ အနောမနာမာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ အဇ္ဇုနရုက္ခဗောဓိံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အဋ္ဌတ္တိံသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ တီသု ယာမေသု တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပာဒေတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "သောဘိတဿ အပရေန၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ ဒွိပဒုတ္တမော။
အနောမဒဿီ အမိတယသော၊ တေဇဿီ ဒုရတိက္ကမော။

၂. "သော ဆေတွာ ဗန္ဓနံ သဗ္ဗံ၊ ဝိဒ္ဓံသေတွာ တယော ဘဝေ။
အနိဝတ္တိဂမနံ မဂ္ဂံ၊ ဒေသေသိ ဒေဝမာနုသေ။

၃. "သာဂရောဝ အသင်္ခေါဘော၊ ပဗ္ဗတောဝ ဒုရာသဒေါ။
အာကာသောဝ အနန္တော သော၊ သာလရာဇာဝ ဖုလ္လိတော။

၄. "ဒဿနေနပိ တံ ဗုဒ္ဓံ၊ တောသိတာ ဟောန္တိ ပါဏိနော။
ဗျာဟရန္တံ ဂိရံ သုတွာ၊ အမတံ ပါပုဏန္တိ တေ"တိ။

တတ္ထ **အနောမဒဿီ** တိ အနုပမဒဿနော, အမိတဒဿနော ဝါ။ **အမိတယသော**တိ အမိတပရိဝါရော, အမိတကိတ္တိ ဝါ။ **တေဇဿီ** တိ သီလသမာဓိပညာတေဇေန သမန္နာဂတော။ **ဒုရတိက္ကမော** တိ ဒုပ္ပဓံသိယော, အညေန ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ကေနစိ ဝါ အတိက္ကမိတုံ အသက္ကုဏေယျောတိ အတ္ထော။ **သော ဆေတွာ ဗန္ဓနံ သဗ္ဗ** န္တိ သဗ္ဗံ ဒသဝိဓံ သံယောဇနံ ဆိန္ဒိတွာ။ **ဝိဒ္ဓံသေတွာ တယော ဘဝေ** တိ တိဘဝူပဂံ ကမ္မံ ကမ္မက္ခယကရဉာဏေန ဝိဒ္ဓံသေတွာ, အဘာဝံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **အနိဝတ္တိဂမနံ မဂ္ဂ** န္တိ နိဝတ္တိယာ ပဝတ္တိယာ ပဋိပက္ခဘူတံ နိဗ္ဗာနံ အနိဝတ္တီတိ ဝုစ္စတိ, တံ အနိဝတ္တိံ ဂစ္ဆတီတိ အနေနာတိ အနိဝတ္တိဂမနော။ တံ အနိဝတ္တိဂမနံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဒေသေသီတိ အတ္ထော။ "ဒဿေတီ"တိပိ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ **ဒေဝမာနုသေ**တိ ဒေဝမနုဿာနံ, သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အသင္ေခါဘော တိ ခေါဘေတုံ စာလေတုံ အသက္ကုဏေယ္ယောတိ အက္ခောဘိယော။ ယထာ ဟိ သမုဒ္ဒော စတု ရာသီတိယောဇနသဟသ္သဂမ္ဘီရော အနေကယောဇနသဟသ္သဘူတာတသော အက္ခောဘိယော, ဧဝံ အက္ခောဘိယော တိ အတ္ထော။ **အာကာသောဝ အနန္တော** တိ ယထာ ပန အာကာသဿ အန္တော နတ္ထိ, အထ ခေါ အနန္တော အပ္ပမေယ္ယော အဟရော, ဧဝံ ဘဂဝတပိ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ အနန္တော အပ္ပမေယ္ယော အဟရော။ **သောတိ** သော ဘဂဝါ။ **သာလရာဇာဝ ဖုလ္လိတောတိ** သဗ္ဗလက္ခဏာနုဗ္ယဉ္ဇနသမလင်္ကတသရီရတ္တာ သုဖုလ္လိတသာလရာဇာ ဝိယ သောဘတီတိ အတ္ထော။

ဒဿနေနပိ တံ ဗုဒ္ဓ န္တိ တဿ ဗုဒ္ဓဿ ဒဿနေနာပီတိ အတ္ထော။ ဤဒိသေသုပိ သာမိဝစနံ ပယုဇ္ဇန္တိ သဒ္ဒသတ္ထဝိဒူ။ **တောသိတာ**တိ ပရိတောသိတာ ပီဏိတာ။ **ဗ္ယာဟရန္တ** န္တိ ဗ္ယာဟရန္တဿ, သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။ **အမတ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ **ဟာပုဏန္တီ** တိ အဓိဂစ္ဆန္တိ။ **တေ**တိ ယေ တဿ ဂိရံ ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တိ, တေ အမတံ ဟာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။

ဘဂဝတ ပန ဇောဓိမူလေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဗ္ရဟ္မုနာ အာယာစိတော ဓမ္မဒေသနာယ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဩလောကေန္တော အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတေ တိကောဋိသင္ခေ ဇနေ ဥပနိဿယသမ္ပန္နေ ဒိသွာ – ''ကတ္ထ နု ခေါ တေ ဧတရဟိ ဝိဟရန္တီ''တိ ဥပဓာရေန္တော သုဘဝတီနဂရေ သုဒဿနုယ္ယာနေ ဝိဟရန္တေ ဒိသွာ အာကာသေန ဂန္တွာ သုဒဿနုယ္ယာနေ ဩတရိ။ သော တေဟိ ပရိဝုတော သဒေဝမနုဿာယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တတ္ထ ကောဋိသတာနံ ပဌမာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. ''ဓမ္မာဘိသမယော တဿ၊ ဣဒ္ဓေ ဖီတော တဒာ အဟု။
ကောဋိသတာနိ အဘိသမိံသု၊ ပဌမေ ဓမ္မဒေသနေ''တိ။

တတ္ထ **ဖီတော**တိ ဖာတိပ္ပတ္တော ဗာဟုဇညဝသေန။ **ကောဋိသတာနီ**တိ ကောဋီနံ သတာနိ ကောဋိသတာနိ။ ''ကောဋိသတယော''တိပိ ပာဌော, တဿ သတကောဋိယောတိ အတ္ထော။

အထာပရေန သမယေန ဩသဓိနဂရဒွါရေ အသနရုက္ခမူလေ ယမကပာဋိဟာရိယံ ကတွာ အသုရေဟိ ဒုရာဘိဘဝနေ တာဝတိံသဘဝနေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ နိသိန္နော တေမာသံ အဘိဓမ္မဝဿံ ဝဿာပယိ။ တဒါ အသီတိဒေဝတာ ကောဋိယော အဘိသမိံသု။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. ''တတော ပရံ အဘိသမယေ၊ ဝဿန္တေ ဓမ္မဝုဋ္ဌိယော။
အသီတိကောဋိယောဘိသမိံသု၊ ဒုတိယေ ဓမ္မဒေသနေ''တိ။

တတ္ထ **ဝဿန္တေ** တိ ဗုဒ္ဓမဟာမေဃေ ဝဿန္တေ။ **ဓမ္မဝုဋ္ဌိယော** တိ ဓမ္မကထာဝဿဝုဋ္ဌိယော။

တတော အပရေန သမယေန မင်္ဂလပဉှာနိဒ္ဒေသေ အဋ္ဌသတ္တတိ ကောဋိယော အဘိသမိံသု။ သော တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''တတော ပရမ္ပိ ဝဿန္တေ၊ တပ္ပယန္တေ စ ပာဏိနံ။
အဋ္ဌသတ္တတိကောဋီနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

တတ္ထ **ဝဿန္တေ** တိ ဓမ္မကထာသလိလဓာရံ ဝဿန္တေ။ **တပ္ပယန္တေ** တိ ဓမ္မာမတဝဿေန တပ္ပယန္တေ, တပ္ပနံ ကရောန္တေ ဘဂဝတီတိ အတ္ထော။

အနောမဒဿိဿပိ ဘဂဝတော တယော သာဝကသန္နိပါတာ အဟေသုံ။ တတ္ထ သောရေယ္ယနဂရေ ဣသိဒတ္တံ တဿ ရညော ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ ပသီဒိတွာ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ အဋ္ဌန္နံ အရဟန္တသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ အယံ ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ရာဓဝတီနဂရေ သုန္ဒရိန္ဓရဿ နာမ ရညော ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ သတ္တန္နံ အရဟန္တသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ အယံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန သောရေယ္ယနဂရေယေဝ သောရေယ္ယရညော သဟ ဧဟိ

ဘိက္ခုပစ္စဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဆန္နံ အရဟန္တသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ အယံ တတိယော သန္နိ ဟတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ‘‘သန္နိပာတာ တယော အာသုံ၊ တဿာပိ စ မဟေသိနော။
အဘိညာဗလပ္ပတ္တာနံ၊ ပုပ္ဖိတာနံ ဝိမုတ္တိယာ။

၉. ‘‘အဋ္ဌသတသဟဿာနံ၊ သန္နိပာတော တဒါ အဟု။
ပဟီနမဒမောဟာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၁၀. ‘‘သတ္တသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။
အနင်္ဂဏာနံ ဝိရဇာနံ၊ ဥပသန္တာန တာဒိနံ။

၁၁. ‘‘ဆန္နံ သတသဟဿာနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော။
အဘိညာဗလပ္ပတ္တာနံ၊ နိဗ္ဗုတာနံ တပဿိန’’န္တိ။

တတ္ထ **တဿာပိ စ မဟေသိနော** တိ တဿ မဟေသိနော အနောမဒဿိဿာပိ။ ‘‘တဿာပိ ဒ္ဝိပဒုတ္တမော’’တိပိ ပါဌော, တဿပိ ဒ္ဝိပဒုတ္တမဿာတိ အတ္ထော။ လက္ခဏံ သဒ္ဒသတ္ထတော ဂဟေတဗ္ဗံ။ **အဘိညာဗလပ္ပတ္တာန**န္တိ အဘိညာနံ ဗလပ္ပတ္တာနံ, စိဏ္ဏဝသိတာယ ခိပ္ပနိသန္တိဘာဝေန အဘိညာသု ထိရဘာဝပ္ပတ္တာနန္တိ အတ္ထော။ **ပုပ္ဖိတာန** န္တိ သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လဘာဝေန အတိဝိယ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာနံ။ **ဝိမုတ္တိယာ**တိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိယာ။

အနင်္ဂဏာန န္တိ ဧတ္ထ အယံ **အင်္ဂဏ** -သဒ္ဒေါ ကတ္ထစိ ကိလေသေသု ဒိဿတိ။ ယထာဟ – ‘‘တတ္ထ ကတမာနိ တီဏိ အင်္ဂဏာနိ? ရာဂေါ အင်္ဂဏံ ဒေါသော အင်္ဂဏံ မောဟော အင်္ဂဏ’’န္တိ (ဝိဘ. ၉၂၄)။ ‘‘ပါပကာနံ ခေါ ဧတံ, အာဝုသော, အကုသလာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ အဓိဝစနံ ယဒိဒံ အင်္ဂဏ’’န္တိ (မ. နိ. ၁.၆၀)။ ကတ္ထစိ ကိဿိဉ္စိ မလေ? ယထာဟ – ‘‘တဿေဝ ရဇဿ ဝါ အင်္ဂဏဿ ဝါ ပဟာနာယ ဝါယမတီ’’တိ (မ. နိ. ၁.၁၈၄)။ ကတ္ထစိ တထာရူပေ ဘူမိဘာဂေ ‘‘စေတိယင်္ဂဏံ ဗောဓိယင်္ဂဏံ ရာဇင်္ဂဏ’’န္တိ။ ဣဓ ပန ကိလေသေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တသ္မာ နိက္ကိလေသာနန္တိ အတ္ထော (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၇)။ **ဝိရဇာန**န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **တပဿိန** န္တိ ကိလေသက္ခယကရော အရိယမဂ္ဂသင်္ခါတော တပေါ ယေသံ အတ္ထိ တေ တပဿိနော, တေသံ တပဿီနံ, ခီဏာသဝာနန္တိ အတ္ထော။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ဧကော မဟေသက္ခော ယက္ခသေနာပတိ အဟောသိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာ ဝေ အနေကကောဋိသတသဟဿာနံ ယက္ခာနံ အဓိပတိ။ သော ‘‘ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော’’တိ သုတွာ အာဂန္တွာ ပရမရုစိရဒဿနံ သတ္တရတနမယံ အဘိရုစိရရဇနိကရမဏ္ဍလသဒိသံ မဏ္ဍပံ နိမ္မိနိတွာ တတ္ထ သတ္တာဟံ မဟာအနံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ အဒါသိ။ အထ နံ ဘဂဝါ ဘတ္တာနုမောဒနသမယေ ‘‘အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဓိ ကေ ဧကသ္မိံ အသင်္ချေယျေ အတိက္ကန္တေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၂. ‘‘အဟံ တေန သမယေန၊ ယက္ခော အာသိံ မဟိဒ္ဓိကော။
နေကာနံ ယက္ခကောဋီနံ၊ ဝသဝတ္တိမှိ ဣဿရော။

၁၃. ‘‘တဒါပိ တံ ဗုဒ္ဓဝရံ၊ ဥပဂန္တွာ မဟေသိနံ။
အန္နပါနေန တပ္ပေသိံ၊ သသင်္ဃံ လောကနာယကံ။

၁၄. ‘‘သောပိ မံ တဒါ ဗျာကာသိ၊ ဝိသုဒ္ဓနယနော မုနိ။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၅. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၆. ‘‘တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဟဋ္ဌော သံဝိဂ္ဂမာနသော။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ’’တိ။

တတ္ထ **ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိ** န္တိ ဟရမိပူရဏတ္ထာယ ဘိယ္ယောပိ ဒဠှတရံ ပရက္ကမမကာသီတိ အတ္ထော။

တသ္သ ပန **အနောမဒဿိဿ** ဘဂဝတော စန္ဒဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ယသဝတ နာမ ရာဇာ ပိတာ, ယသောဓရာ နာမ မာတာ, နိသဘော စ အနောမော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝရုဏော နာမုပဋ္ဌာကော, သုန္ဒရီ စ သုမနာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, အဇ္ဇုနရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝဿသတသဟဿံ အာယု, သိရိမာ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ, ဥပဝါဏော နာမဿ ပုတ္တော, ဒသဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ သော သိဝိကာယာနေန နိက္ခမိ။ သိဝိကာယာနေန ဂမနံ ပန သောဘိတဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာယ ဟာသာဒဂမနေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မကော နာမ ရာဇာ ဥပဋ္ဌာကော။ ဓမ္မာရာမေ ကိရ ဘဂဝါ ဝိဟာသီတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၇. ''နဂရံ စန္ဒဝတီ နာမ၊ ယသဝါ နာမ ခတ္တိယော။
မာတာ ယသောဓရာ နာမ၊ အနောမဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၂၂. ''နိသဘော စ အနောမော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ဝရုဏော နာမုပဋ္ဌာကော၊ အနောမဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၂၃. ''သုန္ဒရီ စ သုမနာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အဇ္ဇုနောတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၅. ''အဋ္ဌပဏ္ဏာသရတနံ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
ပဘာ နိဒ္ဓာဝတီ တဿ၊ သတရံသီဝ ဥဂ္ဂတော။

၂၆. ''ဝဿသတသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၇. ''သုပုပ္ဖိတံ ပာဝစနံ၊ အရဟန္တေဟိ တာဒိဟိ။
ဝီတရာဂေဟိ ဝိမလေဟိ၊ သောဘိတ္ထ ဇိနသာသနံ။

၂၈. ''သော စ သတ္ထာ အမိတယသော၊ ယုဂါနိ တာနိ အတုလိယာနိ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ''တိ။

တတ္ထ **ပဘာ နိဒ္ဓာဝတီ** တိ တဿ သရီရတော ပဘာ နိက္ခမတိ။ သရီရပ္ပဘာ ပနဿ နိစ္စကာလံ ဒွါဒသယောဇန ပ္ပမာဏံ ပဒေသံ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတိ။ **ယုဂါနိ တာနီ**တိ အဂ္ဂသာဝကယုဂါဒီနိ ယုဂဠာနိ။ **သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတ** န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သဗ္ဗမ္ပိ အနိစ္စမုခံ ပဝိဋ္ဌံ ဝိနဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ ''နနု ရိတ္တကမေဝ သင်္ခါရာ''တိပိ ပာဌော, တဿ နနု ရိတ္တကာ တုစ္ဆကာယေဝ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာတိ အတ္ထော။ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ သေသဂါထာသု သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ဣမဿ ပန အနောမဒဿိဿ ဘဂဝတော သန္တိကေ သာရိပုတ္တော စ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော စာတိ ဣမေ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ အဂ္ဂသာဝကဘာဝတ္ထာယ ပဏိဓာနမကံသု။ ဣမေသံ ပန ထေရာနံ ဝတ္ထုံ စေတ္ထ ကထေတဗ္ဗံ။ မယာ ဂန္ထဝိတ္ထာရဘယေန န ဥဒ္ဓဋန္တိ။

အနောမဒဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော သတ္တမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၀. ပဒုမဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

အနောမဒဿိဿ   ပန ဘဂဝတော အပရဘာဂေ ဝဿသတသဟဿာယုကာ မနုဿာ အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ ဒသဝဿာယုကာ ဟုတွာ ပုန အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎိတွာ အသင်္ချေယျာယုကာ ဟုတွာ ပုန ပရိဟာယမာနာ ဝဿသတသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ တဒါ **ပဒုမော** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သောပိ ပာရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ စမ္ပကနဂရေ အသမဿ နာမ ရညော ကုလေ ရူပာဒီဟိ အသမာယ အသမာယ နာမ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန စမ္ပကုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ ဇာတေ ပန ကုမာရေ အာကာသတော သကလဇမ္ဗုဒီပေ သမုဒ္ဒပရိယန္တေ ပဒုမဝဿံ ဝဿိ။ တေနဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ နာမံ ဂဏှန္တာ နေမိတ္တကာ စ ဉာတကာ စ ''မဟာပဒုမကုမာရော''တွေဝ နာမမကံသု။ သော ဒသဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ နန္ဒုတ္တရ-ဝသုတ္တရ-ယသုတ္တရာနာမကာ တယော ပာသာဒါ အဟေသုံ။ ဥတ္တရာဒေဝိပ္ပမုခါနိ တေတ္တိံသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

အထ မဟာသတ္တော ဥတ္တရာယ နာမ မဟာဒေဝိယာ ရမ္မကုမာရေ နာမ ဥပ္ပန္နေ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ အာဇညရထေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိ။ တံ ပဗ္ဗဇန္တံ ကောဋိသတကောဋိယော ပုရိသာ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော တေဟိ ပရိဝုတော အဋ္ဌ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဓညဝတီနဂရေ သုဓညသေဋ္ဌိဿ ဓီတာယ ဓညဝတိယာ နာမ ဒိန္နံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ မဟာသာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ တိတ္ထကာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ မဟာသောဏဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဋ္ဌတ္တိံသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရကံ ပညပေတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ တီသု ယာမေသု တိဿော ဝိဇ္ဇာ သစ္ဆိကတွာ – ''အနေကဇာတိသံသာရံ…ပေ.… တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ''တိ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄) ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေတွာ ဗ္ရဟ္မုနော အာယာစနံ အဓိဝာသေတွာ ဓမ္မဒေသနာယ ဘာဇနဘူတေ ပုဂ္ဂလေ ဥပပရိက္ခန္တော အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတေ ကောဋိသတေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ တင်္ခဏေယေဝ အနိလပထေန ဂန္တွာ ဓညဝတီနဂရသမီပေ ဓနဥယျာနေ ဩတရိတွာ တေဟိ ပရိဝုတော တေသံ မဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတာနံ အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ''အနောမဒဿိဿ အပရေန, သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒုတ္တမော။
ပဒုမော နာမ နာမေန, အသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။

၂. ''တဿာပိ အသမံ သီလံ, သမာဓိပိ အနန္တကော။
အသင်္ချေယျံ ဉာဏဝရံ, ဝိမုတ္တိပိ အနူပမာ။

၃. ''တဿာပိ အတုလတေဇဿ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ။
အဘိသမယာ တယော အာသုံ, မဟာတမပဝါဟနာ''တိ။

တတ္ထ   **အသမံ သီလန္တိ** အညေသံ သီလေန အသဒိသံ, ဥတ္တမံ သေဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။   **သမာဓိပိ အနန္တကောတိ** သမာဓိပိ အပ္ပမေယျော, တဿ အနန္တဘာဝေ လောကဝိဝရဏယမကပာဋိဟာရိယာဒီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဉာဏဝရန္တိ** သဗ္ဗညုတညာဏံ, အသာဓာရဏဉာဏာနိ ဝါ။ **ဝိမုတ္တိပီတိ** အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိပိ ဘဂဝတော။   **အနူပမာတိ** ဥပမာဝိရဟိတာ။ **အတုလတေဇဿာ**   တိ အတုလညာဏတေဇဿ။ ''အတုလဉာဏတေဇာ''တိပိ ပါဌော။ တဿ ''တယော အဘိသမယာ''တိ ဣမိနာ ဥတ္တရပဒေန သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **မဟာတမပဝါဟနာ**တိ မဟာမောဟဝိနာသကာ, မောဟန္ဓကာရဝိဒ္ဓံသကာတိ အတ္ထော။

အထာပရေန သမယေန ပဒုမော ဘဂဝါ အတ္တနော ကနိဋ္ဌဘာတရံ သာလကုမာရဉ္စ ဥပသာလကုမာရဉ္စ ဉာတိသမာဂမေ သပရိဝါရေ ပဗ္ဗာဇေတွာ တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော နဝုတိ ကောဋိယော ဓမ္မာမတံ ပာယေသိ။ ယဒါ ပန ရမ္မတ္ထေရဿ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ အသီတိကောဋီနံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. ‘‘ပဌမာဘိသမယေ ဗုဒ္ဓေါ၊ ကောဋိသတမမောစယိ။
ဒုတိယာဘိသမယေ ဓီရော၊ နဝုတိကောဋိမမောစယိ။

၅. ‘‘ယဒါ စ ပဒုမော ဗုဒ္ဓေါ၊ ဩဝဒီ သကမတ္ရဇံ။
တဒါ အသီတိကောဋီနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

ယဒါ ပန သုဘာဝိတတ္တော နာမ ရာဇာ ပဒုမဿ ဗုဒ္ဓဿ ဗုဒ္ဓပဒုမဝဒနဿ သန္တိကေ ကောဋိသတသဟဿပ ရိတရော ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတော, တသ္မိံ သန္နိပာတေ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပန ပဌမော သန္နိ ပာတော အဟောသိ။

အထာပရေန သမယေန မဟာပဒုမော မုနိဝသဘော ဥသဘာသမဂတိ ဥသဘဝတီနဂရံ ဥပနိဿာယ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိ။ နဂရဝါသိနော မနုဿာ ဘဂဝန္တံ ဒဿနကာမာ ဥပသင်္ကမိံသု။ တေသံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တတ္ထ စ ဗဟဝေ မ နုဿာ ပသန္နစိတ္တာ ပဗ္ဗဇိံသု။ တတော ဒသဗလော တေဟိ စ အညေဟိ စ တီဟိ ဘိက္ခုသတသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိ သုဒ္ဓိပဝါရဏံ ပဝါရေသိ။ သော ဒုတိယော သန္နိပာတော အဟောသိ။ ယေ ပန တတ္ထ န ပဗ္ဗဇိံသု, တေ ကထိနာနိသံသံ သုတွာ ဟဋ္ဌပဒေ ပဋ္ဌသု မာသေသု ပဋ္ဌာနိသံသအာယကံ ကထိနစီဝရမဒံသု။ တတော တံ ဘိက္ခူ ဓမ္မသေနာပတိံ အဂ္ဂသာဝ ကံ ဝိသာလမတိံ သာလတ္ထေရံ ကထိနတ္ထာရတ္ထံ ယာစိတွာ ကထိနစီဝရံ တဿာဒံသု။ ထေရဿ ကထိနစီဝရေ က ယိရမာနေ ဘိက္ခူ သိဗ္ဗနေ သဟာယကာ အဟေသုံ။ ပဒုမော ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ သူစိစ္ဆိဒ္ဒေ သုတ္တာနိ အာဝုနိတွာ အ အာသိ။ နိဋ္ဌိတေ ပန စီဝရေ ဘဂဝါ တီဟိ ဘိက္ခုသတသဟဿေဟိ စာရိကံ ပက္ကာမိ။

အထာပရေန သမယေန သီဟဝိက္ကန္တကာမီ ပုရိသသီဟော ဝိယ ဗုဒ္ဓသီဟော ကေသရိသာလဝနသဒိသေ ပရမသုရ ဘိကုသုမဖလဘာရဝိနမိတသာခာဝိဋပေ ဝိမလကမလကုဝလယသမလင်္ကတေ သိသိရမဓုရတရိတဟေန ပရိပူရိတေ ရုရု- စမရ-သီဟ-ဗျဂ္ဃ-အစ-ဟယ-ဂဝယ-မဟိံသာဒိ ဝိဝိဓမိဂဂဏဝိစရိတေ သုရဘိကုသုမဂန္ဓဝဗဒ္ဓဟဒယာဟိ ဘမရမဓု ကရယုဝတီဟိ အနုဘူတပ္ပစာရာဟိ သမန္တတော ဂုမ္ဗဂုမ္ဗာယမာနေ ဖလရသပမုဒိတဟဒယာဟိ ကာကလိသဒိသမဓုရဝိရု တာဟိ ကောကိလဝဓူဟိ ဥပဂီယမာနေ ပရမရမဏီယေ ဝိဝိတ္တေ ဝိဇနေ ယောဂာနုကူလေ ပဝနေ ဝဿာတသမုပဂစ္ဆိ။ တသ္မိံ ဝိဟရန္တံ သပရိတရကံ ဒသဗလံ တထာဂတံ ဓမ္မရာဇံ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဝိရောစမာနံ ဒိသွာ မနုဿာ တဿ ဓမ္မံ သု တွာ ပသီဒိတွာ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိံသု။ တဒါ ဒွီဟိ ဘိက္ခုသတသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ပဝါရေသိ။ သော တတိယော သန္နိပာတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. ‘‘သန္နိပာတာ တယော အာသုံ၊ ပဒုမဿ မဟေသိနော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။

၇. ‘‘ကထိနတ္ထာရသမယေ၊ ဥပ္ပန္နေ ကထိနစီဝရေ။
ဓမ္မသေနာပတိတ္ထာယ၊ ဘိက္ခူ သိဗ္ဗိံသု စီဝရံ။

၈. ‘‘တဒါ တေ ဝိမလာ ဘိက္ခူ၊ ဆဠဘိညာ မဟိဒ္ဓိကာ။
တီဏိ သတသဟဿာနိ၊ သမိံသု အပရာဇိတာ။

၉. ‘‘ပုနာပရံ သော နရာသဘော၊ ပဝနေ ဝါသံ ဥပါဂမိ။
တဒါ သမာဂမော အာသိ၊ ဒွိန္နံ သတသဟဿိန’’န္တိ။

တတ္ထ **ကထိနတ္ထာရသမယေ** တိ ကထိနစီဝရတ္ထရဏသမယေ။ **ဓမ္မသေနာပတိတ္ထာယ** တိ ဓမ္မသေနာပတိသာ လတ္ထေရတ္ထံ။ **အပရာဇိတာ**တိ န ပရာဇိတာ, ဝိဘတ္တိလောပေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သော**တိ သော မဟာပဒုမော။ **ပဝနေ**တိ မဟာဝနေ။ **ဝါသ**န္တိ ဝဿာဝါသံ။ **ဥပါဂမီ**တိ ဥပါဂတော။ **ဒွိန္နံ သတသဟဿိန**န္တိ ဒွိန္နံ သတသဟဿာနံ။ ‘‘တဒါ အာသိ သမာဂမော’’တိပိ ပါဌော ယဒိ အတ္ထိ သုန္ဒရော ဘဝေယျ။

တအာ တထာဂတေ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ဝသန္တေ အမ္ဗဟာကံ ဇောဓိသတ္တော သီဟော ဟုတွာ သတ္တာဟံ နိရောဓ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသိန္နံ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တော ဟုတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿော တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓာရမ္မဏံ ပီတိံ အဝိဇဟိတွာ ပီတိသုခေနေဝ ဂေစရာယ အပက္ကမိတွာ ဇီဝိတပရိစ္စာဂံ ကတွာ ပယိရုပာသမာနော အဋ္ဌာသိ။ အထ သတ္ထာ တဿ သတ္တာဟဿ အစ္စယေန နိရောဓသ မာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ နရသီဟော သီဟံ ဩလောကေတွာ – “ဘိက္ခုသင်္ဃေပိ ဿ စိတ္တပ္ပသာဒေ ဟောတူတိ သ ေင်္ဃာ အာဂစ္ဆတူ”တိ စိန္တေသိ။ အနေကကောဋိဘိက္ခူ တာဝဒေဝ အာဂမိံသု။ သီဟော သင်္ဃေပိ စိတ္တံ ပသာဒေ သိ။ အထ သတ္ထာ တဿ စိတ္တံ ဩလောကေတွာ – “အနာဂတေ ဂေတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာ သိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. “အဟံ တေန သမယေန၊ သီဟော အာသိံ မိဂါဓိဘူ။
ပဝိဝေကမနုဗြူဟန္တံ၊ ပဝနေ အဒ္ဒသံ ဇိနံ။

၁၁. “ဝန္ဒိတွာ သိရသာ ပာဒေ၊ ကတွာန တံ ပဒက္ခိဏံ။
တိက္ခတ္တုံ အဘိနာဒိတွာ၊ သတ္တာဟံ ဇိနမုပဋ္ဌဟံ။

၁၂. “သတ္တာဟံ ဝရသမာပတ္တိယာ၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ တထာဂတော။
မနသာ စိန္တယိတွာန၊ ကောဋိဘိက္ခူ သမာနယိ။

၁၃. “တဒာပိ သော မဟာဝီရော၊ တေသံ မဇ္ဈေ ဝိယာကရိ။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၄. “ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၅. “တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ”တိ။

တတ္ထ **ပဝိဝေကမနုဗြူဟန္တ**န္တိ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပန္နန္တိ အတ္ထော။ **ပဒက္ခိဏ**န္တိ တိက္ခတ္တုံ ပဒ က္ခိဏံ ကတွာ။ **အဘိနာဒိတွာ**တိ တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ။ **ဥပဋ္ဌဟ**န္တိ ဥပဋ္ဌဟိံ။ အယမေဝ တ ဟာဌော။ **ဝ ရသမာပတ္တိယာ**တိ နိရောဓသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ။ **မနသာ စိန္တယိတွာနာ**တိ “သဗ္ဗေပိ ဘိက္ခူ ဣဓ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ မနသာဝ စိန္တေတွာ။ **သမာနယီ**တိ သမာဟရိ။

တဿ ပန **ပဒုမဿ ဘဂဝတော** စမ္ပကံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ အသမော နာမ ရာဇာ ပိတာ အဟောသိ, မာတာပိ တဿ အသမာ နာမ, သာလော စ ဥပသာလော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝရုဏော နာမုပဋ္ဌာကော, ရာဓာ စ သုရာဓာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာသောဏရုက္ခော ဗောဓိ, အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ, အာယု ဝဿသတသဟဿံ အဟောသိ, ရူပဒီဟိ ဂုဏေဟိ အနုတ္တရာ ဥတ္တရာ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, ရမ္မကုမာရော နာမဿ အတြဇော တန ယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၆. “စမ္ပကံ နာမ နဂရံ၊ အသမော နာမ ခတ္တိယော။
အသမာ နာမ ဇနိကာ၊ ပဒုမဿ မဟေသိနော။

၂၀. “သာလော စ ဥပသာလော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ဝရုဏော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ပဒုမဿ မဟေသိနော။

၂၂. “ရာဓာ စေဝ သုရာဓာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ မဟာသောဏောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၄. “အဋ္ဌပဏ္ဏာသရတနံ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
ပဘာ နိဒ္ဓာဝတီ တဿ၊ အသမာ သဗ္ဗတော ဒိသာ။

၂၅. ‘‘စန္ဒပ္ပဘာ သူရိယပ္ပဘာ၊ ရတနဂ္ဂိမဏိပ္ပဘာ။
သဗ္ဗာပိ တာ ဟတာ ဟောန္တိ၊ ပတ္တေ ဇိနပဘုတ္တမံ။

၂၆. ‘‘ဝဿသတသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၇. ‘‘ပရိပက္ကမာနသေ သတ္တေ၊ ဗောဓယိတ္တ အသေသတော။
သေသကေ အနုသာသိတ္တ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၂၈. ‘‘ဥရကေဝ တစံ ဇိဏ္ဏံ၊ ဝဒ္ဓပတ္တံဝ ဟာဒပော။
ဇဟိတ္တ သဗ္ဗသင်္ခာရေ၊ နိဗ္ဗုတော သော ယထာ သိခီ’’တိ။

တတ္ထ **ရတနဂ္ဂိမဏိပ္ပဘာ** တိ ရတနပ္ပဘာ စ အဂ္ဂိပ္ပဘာ စ မဏိပ္ပဘာ စ။ **ဟတာ**တိ အဘိဘူတာ။ **ဇိနပဘုတ္တမန္တိ** ဇိနသ္သ သရီရပ္ပဘံ ဥတ္တမံ ပတ္တ ဟတာတိ အတ္ထော။ **ပရိပက္ကမာနသေ** တိ ပရိပက္ကိန္ဒြိယေ ဝေနေယျေ သတ္တေ။ **ဝဒ္ဓပတ္တ** န္တိ ပုရာဏပတ္တံ။ **ဟာဒပော တ**တိ ဟာဒပေ ဝိယ။ **သဗ္ဗသင်္ခာရေ** တိ သဗ္ဗေပိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေ သင်္ခါရေ။ ‘‘ဟိတွာ သဗ္ဗသင်္ခာရ’’န္တိပိ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ **ယထာ သိခီ**တိ အဂ္ဂိ ဝိယ နိရုပါဒါနော နိဗ္ဗုတိံ သုဂတော ဂတောတိ။ သေသမေတ္ထ ကထာသု ပေဗ္ဗာ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ပဒုမဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော အဋ္ဌမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၁. နာရဒဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ပဒုမဗုဒ္ဓေ ပန ပရိနိဗ္ဗုတေ တဿ သာသနေ စ အန္တရဟိတေ ဝဿသတသဟဿာယုကာ မနုဿာ အနုက္ကမေန ပရိဟာယမာနာ ဒသဝဿာယုကာ အဟေသုံ။ ပုန ဝဍ္ဎိတွာ အသင်္ချေယျာယုကာ ဟုတွာ ပရိဟာယမာနာ နဝုတိဝဿသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ တဒါ ဒသဗလဓရော တေဝိဇ္ဇော စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒေါ ဝိမုတ္တိသာရဒေါ **နာရဒေါ** နာမ နရသတ္တုတ္တမော သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ။ သော စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ဓညဝတီ နာမ နဂရေ သကဝီရိယဝိဇိတတသုဒေဝဿ သုဒေဝဿ နာမ ရညော ကုလေ အဂ္ဂမဟေသိယာ နိရူပမာယ အနောမာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ဓနဥ္စယုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ပန နာမ ကရဏေ ကယိရမာနေ သကလဇမ္ဗုဒီပေ မနုဿာနံ ဥပဘောဂက္ခမာနိ အနုရူပါနိ အာဘရဏာနိ အာကာသတော ကပ္ပရုက္ခာဒီဟိ ပတိံသု။ တေနဿ နရာနံ အရဟာနိ အာဘရဏာနိ အဒါသီတိ "နာရဒေါ"တိ နာမံ အကံသု။

သော နဝဝဿသဟဿာနိ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသိ။ ဝိဇိတော ဝိဇိတာဝီ ဝိဇိတာဘိရာမောတိ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကာ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ တဿ နာရဒကုမာရဿ ကုလသီလာစာရရူပသမ္ပန္နံ မနောနုကူလံ ဝိဇိတသေနံ နာမ အတိဝိယ ဓညံ ခတ္တိယကညံ အဂ္ဂမဟေသိံ အကံသု။ တံ အာဒိံ ကတွာ ဝီသတိသဟဿာဓိကံ ဣတ္ထီနံ သတသဟဿံ အဟောသိ။ တဿာ ဝိဇိတသေနာယ ဒေဝိယာ သဗ္ဗလောကာနန္ဒကရေ နန္ဒုတ္တရကုမာရေ နာမ ဇာတေ သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ စတုရင်္ဂိနိယာ မဟတိယာ သေနာယ ပရိဝုတော နာနာဝိရာဂတနုဝရဝသနနိဝသနော အာမုက္ကမုတ္တာဟာရမဏိကုဏ္ဍလော ဝရကေယူရမကုဋကဋကဓရော ပရမသုရဘိဂန္ဓကုသုမသမလင်္ကတော ပဒသာဝ ဥယျာနံ ဂန္တွာ သဗ္ဗာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စိတွာ ဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ သယမေဝ ဝိမလနီလကုဝလယဒလသဒိသေနာတိနိသိတေနာသိနာ ပရမရုစိရရတနဝိစိတ္တံ သကေသမကုဋံ ဆိန္ဒိတွာ ဂဂနတလေ ခိပိ။ တံ သက္ကော ဒေဝရာဇာ သုဝဏ္ဏစင်္ကောဋကေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တာဝတိံသဘဝနံ နေတွာ တိယောဇနုဗ္ဗေဓံ သိနေရုမုဒ္ဓနိ သတ္တရတနမယံ စေတိယံ အကာသိ။

မဟာပုရိသော ပန ဒေဝဒတ္တာနိ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ ပရိဒဟိတွာ တတ္ထေဝ ဥယျာနေ ပဗ္ဗဇိ။ ပုရိသသတသဟဿာ စ တံ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော သတ္တာဟံ တတ္ထေဝ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဝိဇိတသေနာယ အဂ္ဂမဟေသိယာ ဒိန္နံ ပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တတ္ထေဝ ဥယျာနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သုဒဿနုယျာနပါလေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ မဟာသောဏဗောဓိံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ နိသီဒိတွာ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ တီသု ယာမေသု တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပာဒေတွာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တသတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ ဗြဟ္မုနော ယာစိတော ပဋိညံ ဒတွာ ဓနဥ္စယုယျာနေ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတေဟိ သတသဟဿဘိက္ခူဟိ ပရိဝုတော တတ္ထ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "ပဒုမဿ အပရေန၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒုတ္တမော။
နာရဒေါ နာမ နာမေန၊ အသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။

၂. "သော ဗုဒ္ဓော စက္ကဝတ္တိဿ၊ ဇေဋ္ဌော ဒယိတဩရသော။
အာမုက္ကမာလာဘရဏော၊ ဥယျာနံ ဥပသင်္ကမိ။

၃. "တတ္ထာသိ ရုက္ခော ယသဝိပုလော၊ အဘိရူပေါ ဗြဟာ သုစိ။
တမဇ္ဈပ္ပတွာ ဥပနိသီဒိ၊ မဟာသောဏဿ ဟေဋ္ဌတော။

၄. "တတ္ထ ဉာဏဝရုပ္ပဇ္ဇိ၊ အနန္တံ ဝဇိရူပမံ။
တေန ဝိစိနိ သင်္ခါရေ၊ ဥက္ကုဇ္ဇမဝကုဇ္ဇကံ။

၅. "တတ္ထ သဗ္ဗကိလေသာနိ၊ အသေသမဘိဝါဟယိ။

ဟပုဏ္ဏိ ကေဝလံ ဗောဓိံ၊ ဗုဒ္ဓဉာဏေ စ စုဒ္ဒသ။

၆. “ဟပုဏိတ္တန သမ္ဗောဓိံ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **စက္ကဝတ္တိဿာ** တိ စက္ကဝတ္တိရညော။ **ဇေဋ္ဌော** တိ ပုဗ္ဗဇော။ **ဒယိတသြရသော**တိ ဒယိတော ပိယော သြရသော ပုတ္တော, ဒယိတော သြရသိ ဂဟေတ္တ လာလိတော ပုတ္တော ဒယိတသြရသော နာမ။ **အာမုက္ကမာလာဘရဏော**တိ အာမုက္ကမုတ္တာဟာရကေယူရကဋကမကုဋကုဏ္ဍလမာလော။ **ဥယျာန** န္တိ ဗဟိနဂရေ ဓနုဋ္ဌယုယျာနံ နာမာရာမံ အဂမာသိ။

တတ္ထာသိ ရုက္ခော တိ တသ္မိံ ဥယျာနေ ဧကော ကိရ ရုက္ခော ရတ္တသောဏော နာမ အဟောသိ။ သော ကိရ နဝုတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓော သမဝဋ္ဋက္ခန္ဓော သမ္ပန္နဝိဋပဝိဋ္ဋပသာခော နီလဗဟလဝိပုလပလာသော သန္ဒစ္ဆာယော ဒေဝတာဓိဝုဋ္ဌတ္တာ ဝိဂတဝိဝိဓဝိဟဂဂဏသဉ္စာရော ရေဏိတလတိလကဘူတော တရုရဇ္ဇံ ဝိယ ကုရုမာနော ပရမရမဏီယဒဿနော ရတ္တကုသုမသမလင်္ကတသဗ္ဗသာခော ဒေဝမနုဿနယနရသာယနဘူတော အဟောသိ။ **ယသဝိပုလော**တိ ဝိပုလယသော, သဗ္ဗလောကဝိဿုတော အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋော ဝိဿုတောတိ အတ္ထော။ ကေစိ “တတ္ထာသိ ရုက္ခော ဝိပုလော”တိ ပဌန္တိ။ **ဗြူဟာ** တိ မဟန္တော, ဒေဝတနံ ဟရိစ္ဆိတ္တကသဒိသောတိ အတ္ထော။ **တမဇ္ဈုပ္ပတ္တ**တိ တံ သောဏရုက္ခံ ပတ္တ အဓိပတ္တ ဥပဂမ္မာတိ အတ္ထော။ **ဟေဋ္ဌတော** တိ တဿ ရုက္ခဿ ဟေဋ္ဌာ။

ဉာဏဝရုပ္ပဇ္ဇိ တိ ဉာဏဝရံ ဥဒပာဒိ။ **အနန္တ**န္တိ အပ္ပမေယျံ အပ္ပမာဏံ။ **ဝဇိရူပမ**န္တိ ဝဇိရသဒိသံ တိခိဏံ, အနိစ္စာနုပဿနာဒိကဿ ဝိပဿနာဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ **တေန ဝိစိနိ သင်္ခါရေ** တိ တေန ဝိပဿနာဉာဏေန ရူပာဒိကေ သင်္ခါရေ ဝိစိနိ။ **ဥက္ကုဇ္ဇမဝကုဇ္ဇက** န္တိ သင်္ခါရာနံ ဥဒယဉ္စ ဝယဉ္စ ဝိစိနီတိ အတ္ထော။ တသ္မာ ပစ္စယာကာရံ သမ္မသိတ္တ အာနာပာနစတုတ္ထဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိဝိသိတ္တ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန သမပညာသလက္ခဏာနိ ဒိသ္တ ယာဝ ဂေါတြဘုဉာဏံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတ္တ အရိယမဂ္ဂါနုက္ကမေန သကလေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ပဋိလဘီတိ အတ္ထော။

တတ္ထာ တိ သောဏရုက္ခေ။ **သဗ္ဗကိလေသာနီ**တိ သဗ္ဗေပိ ကိလေသေ, လိင်္ဂဝိပရိယာသံ ကတ္တ ဝုတ္တံ။ ကေစိ “တတ္ထ သဗ္ဗကိလေသေဟီ”တိ ပဌန္တိ။ **အသေသ**န္တိ နိရဝသေသံ။ **အဘိတပယီ**တိ မဂ္ဂေဓိနာ စ ကိလေသောဓိနာ စ သဗ္ဗေ ကိလေသေ အဘိတပယိ, ဝိနာသမုပနေသီတိ အတ္ထော။ **ဗောဓိ**တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ။ **ဗုဒ္ဓဉာဏေ စ စုဒ္ဒသာ** တိ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ စုဒ္ဒသ။ တာနိ ကတမာနီတိ? မဂ္ဂဖလဉာဏာနိ အဋ္ဌ, ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနီတိ ဧဝမိမာနိ စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ နာမ, **စ**-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေန အပရာနိပိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏာနိ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏာနိ ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏာနိ ဒသဗလဉာဏာနိ သကလေ စ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဟပုဏိတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္တ ဗြူဟ္မယာစနံ အဓိဝါသေတ္တ ဓနုဋ္ဌယုယျာနေ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတေ သတသဟဿဘိက္ခူ သမ္မုခေ ကတ္တ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟဿဿ ပဌမာဘိသမယော အဟောသိ။ တဒါ ကိရ မဟာအောဏနဂရေ အောဏော နာမ နာဂရာဇာ ဂင်္ဂါတီရေ ပဋိဝသတိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ မဟာဇနေန သက္ကတော ဂရုကတော မာနိတော ပူဇိတော။ သော ယသ္မိံ ဝိသယေ ဇနပဒတသိနော မနုဿာ တဿ ဗလိကမ္မံ န ကရောန္တိ, တေသံ ဝိသယံ အဝဿေန ဝာ အတိဝဿေန ဝာ သက္ခရဝဿေန ဝာ ဝိနာသေတိ။

အထ တီရဒဿနော နာရဒေါ သတ္ထာ အောဏဿ နာဂရာဇဿ ဝိနယနေ ဗဟူနံ ဟဏိနံ ဥပနိဿယံ ဒိသ္တ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ပရိဝုတော တဿ နာဂရာဇဿ နိဝါသဋ္ဌာနမဂမာသိ။ တတော တံ မနုဿာ ဒိသ္တ ဧဝမာဟံသု – “ဘဂဝါ, ဧတ္ထ ဃောရဝိသော ဥဂ္ဂတေဇော မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ နာဂရာဇာ ပဋိဝသတိ, သော တံ မာ ဝိဟေဋ္ဌေဿတိ န ဂန္တဗ္ဗ”န္တိ။ ဘဂဝါ ပန တေသံ ဝစနံ အသုဏန္တော ဝိယ အဂမာသိ။ ဂန္တ္တ စ တတ္ထဿ နာဂရာဇဿ သက္ကာရတ္ထာယ ကတေ ပရမသုရဘိဂန္ဓေ ပုပ္ဖသန္ထရေ နိသီဒိ။ မဟာဇနော ကိရ “နာရဒဿ စ မုနိရာဇဿ အောဏဿ စ နာဂရာဇဿ ဒ္တိန္နမ္ပိ ယုဒ္ဓံ ပဿိဿာမာ”တိ သန္နိပတိ။

အထ အပဂိနာကေ မုနိနာဂံ တထာ နိသိန္နံ ဒိသွာ မက္ခံ အသဟမာနော သန္ဒိဋ္ဌိမာနကာယော ဟုတွာ ပဓူပာယိ။ ဒသဗလောပိ ပဓူပာယိ။ ပုန နာဂရာဇာ ပဇ္ဇလိ ။ မုနိရာဇာပိ ပဇ္ဇလိ။ အထ သော နာဂရာဇာ ဒသဗလဿ သရီရတော နိက္ခန္တာဟိ ဓူမဇာလာဟိ အတိဝိယ ကိလန္တသရီရော ဒုက္ခံ အသဟမာနော ''ဝိသဝေဂေန နံ မာရေဿာမီ''တိ ဝိသံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဝိသဿ ဝေဂေန သကလောပိ ဇမ္ဗုဒီပေါ ဝိနဿေယျ။ တံ ပန ဝိသံ ဒသဗလဿ သရီရေ ဧကလောမမ္ပိ ကမ္ပေတုံ နာသက္ခိ။ အထ သော နာဂရာဇာ – ''ကာ နု ခော သမဏဿ ပဝတ္တိ''တိ ဩလောကေန္တော သရဒသမယေ သူရိယံ ဝိယ စန္ဒံ ဝိယ စ ပရိပုဏ္ဏံ ဆဗ္ဗဏ္ဏာဟိ ဗုဒ္ဓရသ္မီဟိ ဝိရောစမာနံ ဝိပ္ပသန္နဝဒနသောဘံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ – ''အဟော! မဟိဒ္ဓိကော ဝတာယံ သမဏော, မယာ ပန အတ္တနော ဗလံ အဇာနန္တေန အပရဒ္ဓ''န္တိ စိန္တေတွာ တာဏံ ဂဝေသီ ဘဂဝန္တံယေဝ သရဏမုပဂစ္ဆိ။ အထ နာရဒော မုနိရာဇာ တံ နာဂရာဇံ ဝိနေတွာ တတ္ထ သန္နိပတိတဿ မဟာဇနဿ စိတ္တပ္ပသာဒနတ္ထံ ယမကပါဋိဟာရိယံ အကာသိ။ တဒါ ဟတ္ထိနံ နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''မဟာဒောဏံ နာဂရာဇံ၊ ဝိနယန္တော မဟာမုနိ။
ပါဋိဟေရံ တဒါကာသိ၊ ဒဿယန္တော သဒေဝကေ။

၈. ''တဒါ ဒေဝမနုဿာနံ၊ တမှိ ဓမ္မပ္ပကာသနေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ၊ တရိံသု သဗ္ဗသံသယ''န္တိ။

တတ္ထ **ပါဋိဟေရံ တဒါကာသီ**တိ အကာသိ ယမကပါဋိဟာရိယန္တိ အတ္ထော။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ ''တဒါ ဒေဝမနုဿာ တ''တိပိ ပါဌော။ တတ္ထ **ဒေဝမနုဿာန** န္တိ သာမိအတ္ထေ ပစ္စတ္တံ။ တသ္မာ ဒေဝတာနံ မနုဿာနဉ္စ နဝုတိကောဋိသဟဿာနီတိ အတ္ထော။ **တရိံသူ**တိ အတိက္ကမိံသု။

ယဒါ ပန အတ္တနော ပုတ္တံ နန္ဒုတ္တရကုမာရံ ဩဝဒိ, တဒါ အသီတိယာ ကောဋိသဟဿာနံ တတိယာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ''ယမှိ ကာလေ မဟာဝီရော၊ ဩဝဒီ သကမတြဇံ။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

ယဒါ ပန ထုလ္လကောဋ္ဌိတနဂရေ ဘဒ္ဒသာလော စ ဝိဇိတမိတ္တော စ ဒွေဝ ဗြာဟ္မဏသဟာယကာ အမတရဟဒံ ဂဝေသမာနာ ပရိသတိ နိသိန္နံ အတိဝိသာရဒံ နာရဒသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အဒ္ဒသံသု။ တေ ဘဂဝတော ကာယေ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ဒိသွာ – ''အယံ လောကေ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော''တိ နိဋ္ဌံ ဂန္တွာ ဘဂဝတိ သဉ္ဇာတသဒ္ဓါ သပရိဝါရာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေသု ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တေသု ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ကောဋိသတသဟဿမဇ္ဈေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. ''သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ နာရဒဿ မဟေသိနော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော''တိ။

ယသ္မိံ သမယေ နာရဒော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဉာတိသမာဂမေ အတ္တနော ပဏ္ဍိတနေတော ပဉ္စာယ ဗုဒ္ဓဝံသံ ကထေသိ, တဒါ နဝုတိကောဋိဘိက္ခုသဟဿာနံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၁. ''ယဒာ ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓဂုဏံ၊ သနိဒါနံ ပကာသယိ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ၊ သမိံသု ဝိမလာ တဒါ''တိ။

တတ္ထ **ဝိမလာ**တိ ဝိဂတမလာ, ခီဏာသဝါတိ အတ္ထော။

ယဒါ ပန မဟာဒောဏနာဂရာဇဿ ဝိနယနေ ပသန္နော ဝေရောစနော နာမ နာဂရာဇာ ဂင်္ဂါယ နဒိယာ တိကာဝုတပ္ပမာဏံ သတ္တရတနမယံ မဏ္ဍပံ နိမ္မိနိတွာ သပရိဝါရံ ဘဂဝန္တံ တတ္ထ နိသီဒါပေတွာ သပရိဝါရော သဇနပဒေ အတ္တ

နော အနုဂ္ဂဒဿနတ္ထာယ နိမန္တေတွာ နာဂနာဠိကာနိ စ တာဠာဝဏ္ဋရေ ဝိဝိဓဝေဿာလင်္ကာရမဓရေ သန္နိပါတေတွာ မဟာသက္ကာရေန ဘဂဝတော သပရိဝါရဿ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ ဘောဇနာဝသာနေ ဘဂဝါ မဟာဂင်္ဂါ ဩတာရေန္တော ဝိယ အနုမောဒနမကာသိ။ တဒါ ဘတ္တာနုမောဒနေ ဓမ္မံ သုတွာ ပသန္နာနံ ဟေဝိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ အသီတိဘိက္ခုသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၂. ''ယဒါ ဝေရောစနော နာဂေါ၊ ဒါနံ ဒဒါတိ သတ္ထုနော။
တဒါ သမိံသု ဇိနပုတ္တာ၊ အသီတိသတသဟဿိယော''တိ။

တတ္ထ **အသီတိသတသဟဿိယော** တိ သတသဟဿာနံ အသီတိယော။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ဣလိပဗ္ဗတံ့ ပဗ္ဗဇိတွာ ဟိမဝန္တပဿေ အဿမံ မာပေတွာ ပဉ္စသု အဘိညာသု အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စ စိဏ္ဏဝသီ ဟုတွာ ပဋိဝသတိ။ အထ တဿိံ အနုကမ္ပာယ နာရဒေ ဘဂဝါ အသီတိယာ အရဟန္တကောဋီဟိ ဒသဟိ စ အနာဂါမိဖလဋ္ဌေဟိ ဥပာသကသဟဿေဟိ ပရိဝုတော တံ အဿမပဒံ အဂမာသိ။ တာပသော ဘဂဝန္တံ ဒိသွာဝ ပမုဒိတဟဒယော သပရိဝါရဿ ဘဂဝတော နိဝါသတ္ထာယ အဿမံ မာပေတွာ သကလရတ္တိံ သတ္ထုဂုဏံ ကိတ္တေတွာ ဘဂဝတော ဓမ္မကထံ သုတွာ ပုနဒိဝသေ ဥတ္တရကုရုံ ဂန္တွာ တတော အာဟာရံ အာဟရိတွာ သပရိဝါရဿ ဗုဒ္ဓဿ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ ဧဝံ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ ဟိမဝန္တတော အနဂ္ဃံ လောဟိတစန္ဒနံ အာဟရိတွာ တေန လောဟိတစန္ဒနေန ဘဂဝန္တံ ပူဇေသိ။ တဒါ နံ ဒသဗလော အမရနရပရိဝုတော ဓမ္မကထံ ကထေတွာ – ''အနာဂတေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၃. ''အဟံ တေန သမယေန၊ ဇဋိလော ဥဂ္ဂတာပနော။
အန္တလိက္ခစရော အာသိံ၊ ပဉ္စာဘိညာသု ပာရဂူ။

၁၄. ''တဒါပဟံ အသမသမံ၊ သသင်္ဃံ သပရိဇ္ဇနံ။
အန္နပါနေန တပ္ပေတွာ၊ စန္ဒနေနာဘိပူဇယိံ။

၁၅. ''သောပိ မံ တဒါ ဗျာကာသိ၊ နာရဒော လောကနာယကော။
အပရိမေယျိတော ကပ္ပေ၊ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတိ။

၁၆. ''ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၇. ''တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော ဟာသေတွ မာနသံ။
အဓိဋ္ဌဟိံ ဝတံ ဥဂ္ဂံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ''တိ။

တတ္ထ **တဒါပဟန္တိ** တဒါပိ အဟံ။ **အသမသမန္တိ** အသမာ နာမ အတီတာ ဗုဒ္ဓါ, တေဟိ အသမေဟိ သမံ တုလျံ အသမသမံ။ အထ ဝါ အသမာ ဝိသမာ, သမာ အဝိသမာ သာဓဝေ, တေသု အသမသမေသု သမော ''အသမသမသမော''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကဿ သမသဒ္ဒဿ လောပံ ကတွာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, အသမာဝိသမသမန္တိ အတ္ထော။ **သပရိဇ္ဇန** န္တိ သဥပာသကဇနံ။ ''သောပိ မံ တဒါ နရမရူနံ, မဇ္ဈေ ဗျာကာသိ စက္ခုမာ''တိပိ ပာဌော, သော ဥတ္တာနတ္ထောဝ။ **ဘိယျော ဟာသေတွ မာနသ** န္တိ ဥတ္တရိမ္ပိ ဟာသေတွာ တောသေတွာ ဟဒယံ။ **အဓိဋ္ဌဟိံ ဝတံ ဥဂ္ဂန္တိ** ဥဂ္ဂံ ဝတံ အဓိဋ္ဌာသိံ။ ''ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ, ဒသပါရမိပူရိယာ''တိပိ ပာဌော။

တဿ ပန ဘဂဝတော နာရဒဿ ဓညဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုဒေဝေါ နာမ ခတ္တိယော ပိတာ, အနောမာ နာမ မာတာ, ဘဒ္ဒသာလော စ ဇိတမိတ္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝါသေဋ္ဌော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ဥတ္တရာ စ ဖဂ္ဂုနီ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာသောဏရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ။ တဿ သရီရပ္ပဘာ နိစ္စံ ယောဇနံ ဖရတိ, နဝုတိဝဿသဟဿာနိ အာယု, တဿ ပန ဝိဇိတသေနာ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ, နန္ဒုတ္တရကုမာရော နာမဿ ပုတ္တော အဟောသိ, ဝိဇိတော ဝိဇိတာဝီ ဝိဇိတာဘိရာမောတိ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ သော နဝဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ သော ပဒသာဝ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၈. ‘‘နဂရံ ဧညဝတီ နာမ၊ သုဒေဝေ နာမ ခတ္တိယော။
အနောမာ နာမ ဇနိကာ၊ နာရဒဿ မဟေသိနော။

၂၃. ‘‘ဘဒ္ဒသာလော ဇိတမိတ္တော၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
တသေဋ္ဌော နာမုပဋ္ဌာကော၊ နာရဒဿ မဟေသိနော။

၂၄. ‘‘ဥတ္တရာ ဖဂ္ဂုနီ စေဝ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ မဟာသောဏောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၆. ‘‘အဋ္ဌာသီတိရတနာနိ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော၊ ဒသသဟဿီ ဝိရောစတိ။

၂၇. ‘‘တဿ ဗျာမပ္ပဘာ ကာယာ၊ နိဒ္ဓာဝတိ ဒိသောဒိသံ။
နိရန္တရံ ဒိဝါရတ္တိံ၊ ယောဇနံ ဖရတေ သဒါ။

၂၈. ‘‘န ကေစိ တေန သမယေန၊ သမန္တာ ယောဇနေ ဇနာ။
ဥက္ကာပဒီပေ ဥဇ္ဇာလေန္တိ၊ ဗုဒ္ဓရံသီဟိ ဩတ္ထဋာ။

၂၉. ‘‘နဝုတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၃၀. ‘‘ယထာ ဥဠုဟိ ဂဂနံ၊ ဝိစိတ္တံ ဥပသောဘတိ။
တထေဝ သာသနံ တဿ၊ အရဟန္တေဟိ သောဘတိ။

၃၁. ‘‘သံသာရသောတံ တရဏာယ၊ သေသကေ ပဋိပန္နကေ။
ဓမ္မသေတုံ ဒဠှံ ကတွာ၊ နိဗ္ဗုတော သော နရာသဘော။

၃၂. ‘‘သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အသမသမော၊ တေပိ ခီဏာသဝါ အတုလတေဇာ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ’’တိ။

တတ္ထ **ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော**တိ ဝိဝိဓရတနဝိစိတ္တကဉ္စနမယဂ္ဃိကသဒိသရူပသောဘော။ **ဒသသဟဿီ ဝိရောစတီ**တိ တဿ ပဘာယ ဒသသဟဿီပိ လောကဓာတု ဝိရောစတိ, ဝိရာဇတီတိ အတ္ထော။ တမေဝတ္ထံ ပကာသေန္တော ဘဂဝတ **“တဿ ဗျာမပ္ပဘာ ကာယာ, နိဒ္ဓာဝတိ ဒိသောဒိသ”**န္တိ အာဟ။ တတ္ထ **ဗျာမပ္ပဘာ ကာယာ**တိ ဗျာမပ္ပဘာ ဝိယာတိ ဗျာမပ္ပဘာ, အမှာကံ ဘဂဝတော ဗျာမပ္ပဘာ ဝိယာတိ အတ္ထော။

န ကေစီတိ တေ န-ကာရော ပဋိသေဓတ္ထော, တဿ ဥဇ္ဇာလေန္တိ-သဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဥက္ကာ**တိ ဒဏ္ဍဒီပိကာ။ ဥက္ကာ တ ပဒီပေ တ ကေစိပိ ဇနာ **န ဥဇ္ဇာလေန္တိ** န ပဇ္ဇာလေန္တိ။ ကသ္မာတိ စေ? ဗုဒ္ဓသရီရပ္ပဘာယ ဩဘာသိတတ္တာ။ **ဗုဒ္ဓရံသီဟီ**တိ ဗုဒ္ဓရသ္မီဟိ။ **ဩတ္ထဋာ**တိ အဓိဂတာ။

ဥဠုဟီတိ တာရာဟိ, ယထာ တာရာဟိ ဂဂနတလံ ဝိစိတ္တံ သောဘတိ, တထေဝ တဿ သာသနံ အရဟန္တေဟိ ဝိစိတ္တံ ဥပသောဘတီတိ အတ္ထော။ **သံသာရသောတံ တရဏာယ**တိ သံသာရသာဂရဿ တရဏတ္ထံ။ **သေသကေ ပဋိပန္နကေ**တိ အရဟန္တေ ဌပေတွာ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနေဟိ သဒ္ဓိံ သေသေ သေက္ခပုဂ္ဂလေတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မသေတုန္တိ** မဂ္ဂသေတုံ, သေသပုဂ္ဂလေ သံသာရတော တာရေတုံ ဓမ္မသေတုံ ဌပေတွာ ကတသဗ္ဗကိစ္စော ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ အတ္ထော။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္တာ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

နာရဒဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော နဝမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၂. ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

နာရဒဗုဒ္ဓဿ သာသနံ နဝုတိဝဿသဟဿာနိ ပဝတ္တိတွာ အန္တရဓာယိ။ သော စ ကပ္ပော ဝိနဿိတ္ထ။ တတော ပရံ ကပ္ပာနံ အသင်္ချေယျံ ဗုဒ္ဓါ လောကေ န ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။ ဗုဒ္ဓသုညော ဝိဂတဗုဒ္ဓါလောကော အဟောသိ။ တတော ကပ္ပေသု စ အသင်္ချေယျေသု ဝီတိဝတ္တေသု ဣတော ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ ဧကော ဝိဇိတမာရော ဩဟိတဘာရော မေရုသာရော အသံသာရော သတ္တသာရော သဗ္ဗလောကုတ္တရော **ပဒုမုတ္တရော** နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥဒပါဒိ။ သောပိ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ဟံသဝတီနဂရေ သဗ္ဗဇနာနန္ဒကရဿာနန္ဒဿ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ ဥဒိတောဒိတကုလေ ဇာတာယ သုဇာတာယ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သာ ဒေဝတာဟိ ကတာရက္ခာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ဟံသဝတုယျာနေ ပဒုမုတ္တရကုမာရံ ဝိဇာယိ။ ပဋိသန္ဓိယဉ္စဿ ဇာတိယဉ္စ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ ပါဋိဟာရိယာနိ အဟေသုံ။

တဿ ကိရ ဇာတိယံ ပဒုမဝဿံ ဝဿိ။ တေနဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ဉာတကာ “ပဒုမုတ္တရကုမာရော”တွေဝ နာမံ အကံသု။ သော ဒသဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ နရဝါဟန-ယသဝါဟန-ဝသဝတ္တိနာမကာ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကာ တယော စဿ ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ဝသုဒတ္တာဒေဝိပ္ပမုခါနံ ဣတ္ထီနံ သတသဟဿာနိ ဝီသတိ သဟဿာနိ စ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။ သော ဝသုဒတ္တာယ ဒေဝိယာ ပုတ္တေ သဗ္ဗဂုဏာနုတ္တရေ ဥတ္တရကုမာရေ နာမ ဥပ္ပန္နေ စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ – “မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိဿာမီ”တိ စိန္တေသိ။ တဿ စိန္တိတမတ္တေဝ ဝသဝတ္တိနာမကော ပါသာဒေါ ကုမ္ဘကာရစက္ကံ ဝိယ အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဒေဝဝိမာနမိဝ ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ စ ဂဂနတလေန ဂန္တွာ ဗောဓိရုက္ခံ မဇ္ဈေကရောန္တော သောဘိတဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာယ အာဂတပါသာဒေ ဝိယ ဘူမိယံ ဩတရိ။

မဟာပုရိသော ကိရ တတော ပါသာဒတော ဩတရိတွာ အရဟတ္တဒ္ဓဇဘူတာနိ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ ဒေဝဒတ္တိယာနိ ပါရုပိတွာ တတ္ထေဝ ပဗ္ဗဇိ။ ပါသာဒေ ပနာဂန္တွာ သကဋ္ဌာနေယေဝ အဋ္ဌာသိ။ မဟာသတ္တေန သဟာဂတာယ ပရိသာယ ဌပေတွာ ဣတ္ထိယော သဗ္ဗေ ပဗ္ဗဇိံသု။ မဟာပုရိသော တေဟိ သဟ သတ္တာဟံ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဥဇ္ဇေနိနိဂမေ ရုစာနန္ဒသေဋ္ဌိဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သာယနှသမယေ သုမိတ္တာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ သလလဗောဓိံ ဥပဂန္တွာ တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အဋ္ဌတ္တိံသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ ပဌမေ ယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ ဒုတိယေ ယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ တတိယေ ယာမေ ပစ္စယာကာရံ သမ္မသိတွာ အာနာပါနစတုတ္ထဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိဝိသိတွာ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန သမပညာသ လက္ခဏာနိ ဒိသွာ ယာဝ ဂေါတြဘုဉာဏံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရိယမဂ္ဂေန သကလဗုဒ္ဓဂုဏေ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ “အနေကဇာတိသံသာရံ…ပေ.… တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ”တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ တဿ ကိရ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဗ္ဘန္တရံ သကလမ္ပိ အလင်္ကရောန္တံ ဝိယ ပဒုမဝဿံ ဝဿိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. “နာရဒဿ အပရေန, သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒုတ္တမော။
ပဒုမုတ္တရော နာမ ဇိနော, အက္ခောဘော သာဂရူပမော။

၂. “မဏ္ဍကပ္ပော တ သော အာသိ, ယမှိ ဗုဒ္ဓေါ အဇာယထ။
ဥဿန္နကုသလာ ဇနတာ, တမှိ ကပ္ပေ အဇာယထာ”တိ။

တတ္ထ **သာဂရူပမော**တိ သာဂရသဒိသဂမ္ဘီရဘာဝတော။ **မဏ္ဍကပ္ပော တ သော အာသီ** တိ ဧတ္ထ ယသ္မိံ ကပ္ပေ ဒွေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, အယံ မဏ္ဍကပ္ပော နာမ။ ဒုဝိဓော ဟိ ကပ္ပော သုညကပ္ပော အသုညကပ္ပော စာတိ။ တတ္ထ သုညကပ္ပေ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓစက္ကဝတ္တိနော န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ ဂုဏဝန္တပုဂ္ဂလသုညတ္တာ **“သုညကပ္ပော”**တိ ဝုစ္စတိ။

အသုညကပ္ပော ပဉ္စဝိဓော – သာရကပ္ပော မဏ္ဍကပ္ပော ဝရကပ္ပော သာရမဏ္ဍကပ္ပော ဘဒ္ဒကပ္ပောတိ။ တတ္ထ ဂုဏသာရရဟိတေ ကပ္ပေ ဂုဏသာရုပ္ပာဒကဿ ဂုဏသာရဇနနဿ ကေဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတုဘာဝေန **"သာရကပ္ပော"** တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မိံ ပန ကပ္ပေ ဒွေ လောကနာယကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သော **"မဏ္ဍကပ္ပော"** တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မိံ ကပ္ပေ တယော ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တေသု ပဌမော ဒုတိယံ ဗျာကရောတိ, ဒုတိယော တတိယန္တိ, တတ္ထ မနုဿာ ပမုဒိတဟဒယာ အတ္တနာ ပတ္ထိတပဏိဓာနဝသေန ဝရယန္တိ။ တသ္မာ **"ဝရကပ္ပော"** တိ ဝုစ္စတိ။ ယတ္ထ ပန ကပ္ပေ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သော ပုရိမကပ္ပတော ဝိသိဋ္ဌတရတ္တာ သာရတရတ္တာ **"သာရမဏ္ဍကပ္ပော"**တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မိံ ကပ္ပေ ပဉ္စ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သော "ဘဒ္ဒကပ္ပော"တိ ဝုစ္စတိ။ သော ပန အတိဒုလ္လဘော။ တသ္မိံ ပန ကပ္ပေ ယေဘုယ္ယေန သတ္တာ ကလျာဏသုခဗဟုလာ ဟောန္တိ။ ယေဘုယ္ယေန တိဟေတုကာ ကိလေသကၡယံ ကရောန္တိ, ဒုဟေတုကာ သုဂတိကမိနော ဟောန္တိ, အဟေတုကာ ဟေတုံ ပဋိလဘန္တိ။ တသ္မာ သော ကပ္ပော "ဘဒ္ဒကပ္ပော"တိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ – "အသုညကပ္ပော ပဉ္စဝိဓော"တိအာဒိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ပောရာဏေဟိ –

"ဧကော ဗုဒ္ဓေါ သာရကပ္ပေ၊ မဏ္ဍကပ္ပေ ဇိနာ ဒုဝေ။
ဝရကပ္ပေ တယော ဗုဒ္ဓါ၊ သာရမဏ္ဍေ စတုရော ဗုဒ္ဓါ။
ပဉ္စ ဗုဒ္ဓါ ဘဒ္ဒကပ္ပေ၊ တတော နတ္ထာဓိကာ ဇိနာ"တိ။

ယသ္မိံ ပန ကပ္ပေ ပဒုမုတ္တရဒသဗလော ဥပ္ပဇ္ဇိ, သော သာရကပ္ပောပိ သမာနော ဂုဏသမ္ပတ္တိယာ မဏ္ဍကပ္ပသဒိသတ္တာ **"မဏ္ဍကပ္ပော"** တိ ဝုတ္တော။ ဩပမ္မတ္တေ **တ**-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဥဿန္နကုသလာ** တိ ဥပစိတပုညာ။ **ဇနတာ**တိ ဇနသမူဟော။

ပဒုမုတ္တရော ပန ပရိသုတ္တရော ဘဂဝါ သတ္တာဟံ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ ဝီတိနာမေတွာ – "ပထဝိယံ ဟဒံ နိက္ခိပိဿာမိ"တိ ဒက္ခိဏံ ဟဒံ အဘိနီဟရိ။ အထ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဝိမလကောမလကောသရကဏ္ဏိကာနိ ဇလဇာမလာဝိကလဝိပုလပလာသာနိ ထလဇာနိ ဇလဇာနိ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေသံ ကိရ ဓုရပတ္တာနိ နဝုတိဟတ္ထာနိ ကေသရာနိ တိံသဟတ္ထာနိ ကဏ္ဏိကာ ဒွါဒသဟတ္ထာ ဧကေကဿ နဝဃဋပ္ပမာဏာ ရေဏုတေ အဟေသုံ။ သတ္ထာ ပန ဥဗ္ဗေဓတော အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထော အဟောသိ။ တဿ ဥဘိန္နံ ဗာဟာနမန္တရံ အဋ္ဌာရသဟတ္ထံ နလာဋံ ပဉ္စဟတ္ထံ ဟတ္ထပါဒာ ဧကာဒသဟတ္ထာ အဟေသုံ။ တဿ ဧကာဒသဟတ္ထေန ပါဒေန ဒွါဒသဟတ္ထာယ ကဏ္ဏိကာယ အက္ကန္တမတ္တာယ နဝဃဋပ္ပမာဏာ ရေဏုတေ ဥဋ္ဌဟိတွာ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထံ သရီရပ္ပဒေသံ ဥဂ္ဂန္တွာ မနောသိလာစုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏိတံ ဝိယ ကတွာ ပစ္စောတ္ထရန္တိ။ တဒုပါဒါယ သတ္ထာ ပဒုမုတ္တရောတွေဝ လောကေ ပညာယိတ္ထာတိ **သံယုတ္တဘာဏကာ** ဝဒန္တိ။

အထ သဗ္ဗလောကုတ္တရော ပဒုမုတ္တရော ဘဂဝါ ဗြဟ္မာယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဓမ္မဒေသနာယ ဘာဇနဘူတေ သတ္တေ ဩလောကေန္တော မိထိလနဂရေ ဒေဝလံ သုဇာတဉ္စာတိ ဒွေ ရာဇပုတ္တေ ဥပနိဿယသမ္ပန္နေ ဒိသွာ တင္ခဏညေဝ အနိလပထေန ဂန္တွာ မိထိလုယျာနေ ဩတရိတွာ ဥယျာနပါလေန ဒွေပိ ရာဇကုမာရေ ပက္ကောသာပေသိ။ တေပိ စ "အမှာကံ ပိတုစ္ဆာပုတ္တော ပဒုမုတ္တရကုမာရော ပဗ္ဗဇိတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ အမှာကံ နဂရံ သမ္ပတ္တော, ဟန္ဒ နံ မယံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမိဿာမာ"တိ သပရိဝါရာ ပဒုမုတ္တရံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ တေသံ ဒသဗလော တေဟိ ပရိဝုတော တာရာဂဏပရိဝုတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ဝိရောစမာနော တတ္ထ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ပဌမော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၃. "ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော၊ ပဌမေ ဓမ္မဒေသနေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ဓမ္မာဘိသမယော အဟူ"တိ။

အထာပရေန သမယေန သရဒတာပသသမာဂမေ မဟာဇနံ နိရယသန္တာပေန သန္တာပေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သတ္တတိံသသတသဟဿသင်္ခေ သတ္တကာယေ ဓမ္မာမတံ ပာယေသိ, သော ဒုတိယော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. "တတော ပရမ္ပိ ဝဿန္တေ၊ တပ္ပယန္တေ စ ပါဏိနော။

သတ္တတ္တိံသသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

ယအာ ပန အာနန္ဒမဟာရာဇာ ဝီသတိယာ ပုရိသသဟဿေဟိ ဝီသတိယာ အမစ္စေဟိ စ သဒ္ဓိံ ပဒုမုတ္တရဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ မိထိလနဂရေ ဟတုရဟောသိ။ ပဒုမုတ္တရော စ ဘဂဝါ တေ သဗ္ဗေ ဟေိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ တေဟိ ပရိဝုတော ဂန္တွာ ပိတုသင်္ဂဟံ ကုရုမာနော ဟံသဝတိယာ ရာဇဓာနိယာ ဝသတိ။ တတ္ထ သော အမ္ဗဟာကံ ဘဂဝါ ဝိယ ကပိလပုရေ ဂဂနတလေ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမန္တော ဗုဒ္ဓဝံသံ ကထေသိ, တအာ ပညာသသတသဟဿာနံ တတိယော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. ‘‘ယမ္ဟိ ကာလေ မဟာဝီရော၊ အာနန္ဒံ ဥပသင်္ကမိ။
ပိတုသန္တိကံ ဥပဂန္တွာ၊ အာဟနိ အမတဒုန္ဒုဘိံ။

၆. ‘‘အာဟတေ အမတဘေရိမ္ဟိ၊ ဝဿန္တေ ဓမ္မဝုဋ္ဌိယာ။
ပညာသသတသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

တတ္ထ **အာနန္ဒံ ဥပသင်္ကမီ** တိ ပိတရံ အာနန္ဒရာဇာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အာဟနီ**တိ အဘိဟနိ။ **အာဟတေ**တိ အာဟတာယ။ **အမတဘေရိမ္ဟီ**တိ အမတဘေရိယာ, လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ‘‘အာသေဝိတေ’’တိပိ ပာဌော, တဿ အာသေဝိတာယာတိ အတ္ထော။ **ဝဿန္တေ ဓမ္မဝုဋ္ဌိယာ** တိ ဓမ္မဝဿံ ဝဿန္တေတိ အတ္ထော။ ဣဒါနိ အဘိသမယကရဏူပာယံ ဒဿေန္တော –

၇. ‘‘ဩဝါဒကော ဝိညာပကော၊ တာရကော သဗ္ဗပာဏိနံ။
ဒေသနာကုသလော ဗုဒ္ဓေါ၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ’’န္တိ။ – အာဟ။

တတ္ထ **ဩဝါဒကော**တိ သရဏသီလဓုတင်္ဂသမာအနုဂုဏာနိသံသဝဏ္ဏနာယ ဩဝဒတီတိ ဩဝါဒကော။ **ဝိညာပကော**တိ စတုသစ္စံ ဝိညာပေတီတိ ဝိညာပကော, ဗောဓကော။ **တာရကော**တိ စတုရောဃတာရကော။

ယအာ ပန သတ္ထာ မိထိလနဂရေ မိထိလုယ္ယာနေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခုဂဏမဇ္ဈေ မာဃပုဏ္ဏမာယ ပုဏ္ဏစန္ဒသဒိသဝဒနော ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ‘‘သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ ပဒုမုတ္တရဿ သတ္ထုနော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော’’တိ။

ယအာ ပန ဘဂဝါ ဝေဘာရပဗ္ဗတကူဋေ ဝဿာဝါသံ ဝသိတွာ ပဗ္ဗတသန္ဒဿနတ္ထံ အာဂတဿ မဟာဇနဿ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ ဟေိဘိက္ခုဘာဝေန ပဗ္ဗာဇေတွာ တေဟိ ပရိဝုတော ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ‘‘ယအာ ဗုဒ္ဓေါ အသမသမော၊ ဝသိ ဝေဘာရပဗ္ဗတေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော’’တိ။

ပုန ဘဂဝတိ ဂုဏဝတိ တိလောကနာထေ မဟာဇနဿ ဇန္ဓနမောက္ခံ ကုရုမာနေ ဇနပဒစာရိကံ စရမာနေ အသီတိကောဋိသဟဿာနံ ဘိက္ခူနံ သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. ‘‘ပုန စာရိကံ ပက္ကန္တေ၊ ကမနိဂမရဋ္ဌတော။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော’’တိ။

တတ္ထ **ကမနိဂမရဋ္ဌတော** တိ ကမနိဂမရဋ္ဌေဟိ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော, တဿ ကမနိဂမရဋ္ဌေဟိ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတာနန္တိ အတ္ထော။

တအာ အမှဟာကံ ဗောဓိသတ္တော အနေကခနေကောဋိကော ဇဋိလော နာမ မဟာရဋ္ဌိကော ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ သစီဝရံ ဝရအာနမအာသိ။ သောပိ တံ ဘတ္တာနုမောဒနာဝသာနေ “အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿမတ္တေ ကေ ကေတမော နာမ ဗုဒ္ဓေ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၁. “အဟံ တေန သမယေန၊ ဇဋိလော နာမ ရဋ္ဌိကော။
သမ္ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ သင်္ဃံ၊ သဘတ္တံ ဒုဿမအာသဟံ။

၁၂. “သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေ ဗျာကာသိ၊ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသီဒိယ။
သတသဟဿေ ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေ ဘဝိဿတိ။

၁၃. “ပဓာနံ ပဒဟိတွတန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ကြမံ။

၁၄. “တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌဟိံ။
အကာသိံ ဥဂ္ဂဒဠဟံ ဓိတိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ”တိ။

တတ္ထ **သမ္ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ သင်္ဃ** န္တိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ, သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။ **သဘတ္တံ ဒုဿ မအာသဟ**န္တိ သစီဝရံ ဘတ္တံ အအာသိံ အဟန္တိ အတ္ထော။ **ဥဂ္ဂဒဠဟ** န္တိ အတိဒဠှံ။ **ဓိတိ**န္တိ ဝီရိယံ အကာသိန္တိ အတ္ထော။

ပဒုမုတ္တရဿ ပန ဘဂဝတော ကာလေ တိတ္ထိယာ နာမ နာဟေသုံ။ သဗ္ဗေ ဒေဝမနုဿာ ဗုဒ္ဓမေဝ သရဏမဂမံသု။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၅. “ဗျာဟတာ တိတ္ထိယာ သဗ္ဗေ၊ ဝိမနာ ဒုမ္မနာ တအာ။
န တေသံ ကေစိ ပရိစရန္တိ၊ ရဋ္ဌတော နိစ္ဆုဘန္တိ တေ။

၁၆. “သဗ္ဗေ တတ္ထ သမာဂန္တွာ၊ ဥပဂန္တွာ ဗုဒ္ဓသန္တိကေ။
တုဝံ နာထော မဟာဝီရ၊ သရဏံ ဟောဟိ စက္ခုမ။

၁၇. “အနုကမ္ပကော ကာရုဏိကော၊ ဟိတေသီ သဗ္ဗပာဏိနံ။
သမ္ပတ္တေ တိတ္ထိယေ သဗ္ဗေ၊ ပဉ္စသီလေ ပတိဋ္ဌဟိ။

၁၈. “ဧဝံ နိရာကုလံ အာသိ၊ သုညကံ တိတ္ထိယေဟိ တံ။
ဝိစိတ္တံ အရဟန္တေဟိ၊ ဝသီဘူတေဟိ တာဒိဟီ”တိ။

တတ္ထ **ဗျာဟတာ** တိ ဝိဟတမာနဒပ္ပာ။ **တိတ္ထိယာ**တိ တွေ တိတ္ထံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တိတ္ထကရော ဝေဒိတဗ္ဗော, တိတ္ထိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဝသေန တရန္တိ ဧတ္ထာတိ **တိတ္ထံ,** လဒ္ဓိ။ တဿာ လဒ္ဓိယာ ဥပ္ပာဒကော **တိတ္ထကရော,** တိတ္ထေ ဘဝ **တိတ္ထိယာ**တိ။ ပဒုမုတ္တရဿ ကိရ ဘဂဝတော ကာလေ တိတ္ထိယာ နာဟေသုံ။ ယေ ပန သန္တိ, တေပိ ဤဒိသာ အဟေသုန္တိ ဒဿနတ္ထံ “ဗျာဟတာ တိတ္ထိယာ”တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိမနာ** တိ ဝိရူပမာနသာ။ **ဒုမ္မနာ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **န တေသံ ကေစိ ပရိစရန္တိ** တိ တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ကေစိပိ ပုရိသာ ပရိကမ္မံ န ကရောန္တိ, န ဘိက္ခံ ဒေန္တိ, န သက္ကရောန္တိ, န ဂရုံ ကရောန္တိ, န မာနေန္တိ, န ပူဇေန္တိ, န အာသနာ ဝုဋ္ဌဟန္တိ, န အဉ္ဇလိကမ္မံ ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **ရဋ္ဌတော** တိ သကလရဋ္ဌတောပိ။ **နိစ္ဆုဘန္တိ** တိ နီဟရန္တိ, ဥဿာဒေန္တိ တေသံ နိဝါသံ န ဒေန္တီတိ အတ္ထော။ **တေ**တိ တိတ္ထိယာ။

ဥပဂန္တွာ ဗုဒ္ဓသန္တိကေ တိ ဧဝံ တေဟိ ရဋ္ဌတော နိဗ္ဗာဟိ မနုဿေဟိ ဥဿာဒိယမာနာ သဗ္ဗေပိ အညတိတ္ထိယာ သမာဂန္တွာ ပဒုမုတ္တရဒသဗလမေဝ သရဏမဂမံသု။ “တွံ အမှာကံ သတ္ထာ နာထော ဂတိ ပရာယနံ သရဏ”န္တိ ဧဝံ ဝတွာ သရဏမဂမံသူတိ အတ္ထော။ အနုကမ္ပတီတိ **အနုကမ္ပကော** ။ ကရုဏာယ စရတီတိ **ကာရုဏိကော**။ **သမ္ပတ္တေ** တိ သမာဂတေ သရဏမုပဂတေ တိတ္ထိယေ။ **ပဉ္စသီလေ ပတိဋ္ဌဟီ** တိ ပဉ္စသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေသီတိ အတ္ထော။ **နိရာကုလ**

န္တိ အနာကုလံ, အညေဟိ လဒ္ဓိကေဟိ အသမ္မိဿန္တိ အတ္ထော။ **သုညက**န္တိ သုညံ ရိတ္တံ တေဟိ တိတ္ထိယေဟိ။ **တ**န္တိ တံ ဘဂဝတော သာသနန္တိ ဝစနသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝိစိတ္တ**န္တိ ဝိစိတ္တဝိစိတ္တံ။ **ဝသီဘူတေဟီ**တိ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေဟိ။

တဿ ပန ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော ဟံသဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ ပိတာ ပနဿ အာနန္ဒော နာမ ခတ္တိယော, မာတာ သုဇာတာ နာမ ဒေဝီ, ဒေဝလော စ သုဇာတော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သုမနော နာမုပဋ္ဌာကော, အမိတာ စ အသမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, သလလရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သရီရပ္ပဘာ စ ဿ သမန္တာ ဒွါဒသ ယောဇနာနိ ဂဏှိ, ဝဿသတသဟဿံ အာယု အဟောသိ, ဝသုဒတ္တာ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ, ဥတ္တရော နာမ ပုတ္တော အဟောသိ။ ပဒုမုတ္တရော ပန ဘဂဝတ ပရမာဘိရာမေ နန္ဒာရာမေ ကိရ ပရိနိဗ္ဗုတော။ ဓာတုယော ပနဿ န ဝိကိရိံသု။ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသိနော မနုဿာ သမာဂမ္မ ဒွါဒသယောဇနုဗ္ဗေဓံ သတ္တရတနမယံ စေတိယမကံသု။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၉. ‘‘နဂရံ ဟံသဝတီ နာမ, အာနန္ဒော နာမ ခတ္တိယော။
သုဇာတာ နာမ ဇနိကာ, ပဒုမုတ္တရဿ သတ္ထုနော။

၂၅. ‘‘ဒေဝလော စ သုဇာတော စ, အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သုမနော နာမုပဋ္ဌာကော, ပဒုမုတ္တရဿ မဟေသိနော။

၂၆. ‘‘အမိတာ စ အသမာ စ, အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော, သလလောတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၇. ‘‘အဋ္ဌပဏ္ဏာသရတနံ, အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော, ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏော။

၂၈. ‘‘ကုဋ္ဋာ ကဝါဋာ ဘိတ္တီ စ, ရုက္ခာ နဂသိလုစ္စယာ။
န တဿာဝရဏံ အတ္ထိ, သမန္တာ ဒွါဒသယောဇနေ။

၂၉. ‘‘ဝဿသတသဟဿာနိ, အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော, တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၃၀. ‘‘သန္တာရေတွာ ဗဟုဇနံ, ဆိန္ဒိတွာ သဗ္ဗသံသယံ။
ဇလိတွာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောဝ, နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော’’တိ။

တတ္ထ **နဂသိလုစ္စယာ** တိ နဂသင်္ခာတာ သိလုစ္စယာ။ **အာဝရဏ**န္တိ ပဋိစ္ဆာဒနံ တိရောကရဏံ။ **ဒွါဒသယောဇနေ**တိ သမန္တတော ဒွါဒသယောဇနေ ဌာနေ ဘဂဝတော သရီရပ္ပဘာ ဖရိတွာ ရတ္တိန္ဒိဝံ တိဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ သေသဂါထာသု သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝါတိ။

ဣတော ပဋ္ဌာယ ပာရမိပူရဏာဒိပုနပ္ပုနာဂတမတ္ထံ သင်္ခိပိတွာ ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝတွာ ဂမိဿာမ။ ယဒိ ပန ဝုတ္တမေဝ ပုနပ္ပုနံ ဝက္ခာမ, ကဒာ အန္တံ ဂမိဿတိ အယံ သံဝဏ္ဏနာတိ။

ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဒသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၃. သုမေဓဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ပဒုမုတ္တရေ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ပရိနိဗ္ဗုတေ သာသနေပိဿ အန္တရဟိတေ သတ္တတိကပ္ပသဟဿာနိ ဗုဒ္ဓာ နုပ္ပဇ္ဇိံသု, ဗုဒ္ဓသုညာနိ အဟေသုံ။ ဣတော ပဋ္ဌာယ တိံသကပ္ပသဟဿာနံ မတ္ထကေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ **သုမေဓော သုဇာတော** စာတိ ဒွေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တတ္ထ အဓိဂတမေဓော **သုမေဓော** နာမ ဗောဓိသတ္တော ဟာရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ သုဒဿနနဂရေ သုဒတ္တဿ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ သုဒတ္တာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန သုဒဿနုယ္ယာနေ တရုဏဒိဝသကရော ဝိယ သလိလဓရဝိဝရဂတော မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ သော နဝဝဿသဟဿာနိ အကာရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တဿ ကိရ သုစန္ဒန-ကဉ္စန-သိရိဝဍ္ဎနနာမကာ တယော ပာသာဒါ အဟေသုံ။ သုမနမဟာဒေဝိပ္ပမုခါနိ အဍ္ဎစတ္တာလီသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သုမနဒေဝိယာ ပုနဗ္ဗသုမိတ္တေ နာမ ပုတ္တေ ဇာတေ ဟတ္ထိယာနေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ မနုဿာနဉ္စ ကောဋိသတမနုပဗ္ဗဇိ။ သော တေဟိ ပရိဝုတော အဍ္ဎမာသံ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ နကုလနိဂမေ နကုလသေဋ္ဌိဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သိရိဝဍ္ဎကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ နီပဗောဓိမူလေ ဝီသတိဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ "အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေတွာ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ ဗြဟ္မုနော ဓမ္မဒေသနာယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေ ဩလောကေန္တော အတ္တနော ကနိဋ္ဌဘာတိကံ သရဏကုမာရဉ္စ သဗ္ဗကာမိကုမာရဉ္စ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနဉ္စ ကောဋိသတံ စတုသစ္စဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္ထေ ဒိသွာ အာကာသေန ဂန္တွာ သုဒဿနနဂရသမီပေ သုဒဿနုယ္ယာနေ ဩတရိတွာ ဥယ္ယာနပာလေန အတ္တနော ဘာတိကေ ပက္ကောသာပေတွာ တေသံ ပရိတရာနံ မဇ္ဈေ **ဓမ္မစက္ကံ** ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, အယံ ပဌမော အဘိသမယော။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "ပဒုမုတ္တရဿ အပရေန, သုမေဓော နာမ နာယကော။
ဒုရာသဒေါ ဥဂ္ဂတေဇော, သဗ္ဗလောကုတ္တမော မုနိ။

၂. "ပသန္နနေတ္တော သုမုခေါ, ဗြဟာ ဥဇု ပတာပဝါ။
ဟိတေသီ သဗ္ဗသတ္တာနံ, ဗဟူ မောစေသိ ဗန္ဓနာ။

၃. "ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ ပာပုဏိတွာ, ကေဝလံ ဗောဓိမုတ္တမံ။
သုဒဿနမှိ နဂရေ, ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။

၄. "တဿာဘိသမယာ တီဏိ, အဟေသုံ ဓမ္မဒေသနေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ, ပဌမာဘိသမယော အဟူ"တိ။

တတ္ထ **ဥဂ္ဂတေဇော** တိ ဥဂ္ဂတတေဇော။ **ပသန္နနေတ္တော** တိ သုဋ္ဌု ပသန္နနယနော, ဓောဝိတွာ မဇ္ဇိတွာ ဌပိတမဏိဂုဠိကာ ဝိယ ပသန္နာနိ နေတ္တာနိ ဟောန္တိ။ တသ္မာ သော "ပသန္နနေတ္တော"တိ ဝုတ္တော။ မုဒုသိနိဒ္ဓနီလဝိမလသုခုမပခုမာစိတသုပ္ပသန္နနယနောတိ အတ္ထော။ "သုပ္ပသန္နပဉ္စနယနော"တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ **သုမုခေါ**တိ ပရိပုဏ္ဏသရဒသမယစန္ဒသဒိသဝဒနော။ **ဗြဟာ** တိ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏသရီရတ္တာ ဗြဟာ မဟန္တော, အညေဟိ အသာဓာရဏသရီရပ္ပမာဏောတိ အတ္ထော။ **ဥဇူ**တိ ဗြဟ္မုဇုဂတ္တော ဥဇုမေဝ ဥဂ္ဂတသရီရော ဒေဝနဂရေ သမုဿိတသုဝဏ္ဏတောရဏသဒိသဝရသရီရောတိ အတ္ထော။ **ပတာပဝါ**တိ ဝိဇ္ဇောတမာနသရီရော။ **ဟိတေသီ**တိ ဟိတဂဝေသီ။ **အဘိသမယာ တီဏီ**တိ အဘိသမယာ တယော, လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ကတောတိ။

ယဒါ ပန ဘဂဝါ ကုမ္ဘကဏ္ဏသဒိသာနုဘာဝံ ကုမ္ဘကဏ္ဏံ နာမ မနုဿဘက္ခံ ယက္ခံ မဟာအဋ္ဋဝိမုခေ သန္ဒိဿမာနယောဇနသရီရံ ဝတ္တနိအဋ္ဋဝိသဉ္စာရံ ပစ္စန္တိတွာ ပဝတ္တမာနံ ပစ္စုဿသမယေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ သ

မာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ လောကံ ဩလောကေန္တော ဒိသွာ ဧကကောဝ အသဟာယော တဿ ယက္ခဿ ဘဝနံ ဂန္တွာ အန္တော ပဝိသိတွာ ပညတ္တေ သိရိသယနေ နိသီဒိ။ အထ ခေါ သော ယက္ခော မက္ခံ အသဟမာနော ဒဏ္ဍာဟတော ဃောရဝိသော အာသိဝိသော ဝိယ သံကုဒ္ဓော ဒသဗလံ ဘိံသာပေတုကာမော အတ္တနော အတ္တဘာဝံ ဃောရတရံ ကတွာ ပဗ္ဗတသဒိသံ သီသံ ကတွာ သူရိယမဏ္ဍလသဒိသာနိ အက္ခီနိ နိမ္မိနိတွာ နင်္ဂလသီသသဒိသာတိဒီဃဝိပုလတိခိဏဒာဌာယော ကတွာ ဩလမ္ဗနီလဝိပုလဝိသမောဒရော တာလက္ခန္ဓသဒိသဗာဟုစိပိဋ္ဌကဝိရူပဝင်္ကနာသော ပဗ္ဗတဗိလသဒိသဝိပုလရတ္တမုခေါ ထူလပိင်္ဂလခရဖရုသကေသော အတိဘယာနကဒဿနော ဟုတွာ အာဂန္တွာ သုမေဓဿ ဘဂဝတော ပုရတော ဌတွာ ပဓူပယန္တော ပဇ္ဇလန္တော ပါသာဏပဗ္ဗတဂ္ဂိဇာလ-သလိလ-ကဒ္ဒမ-ဆာရိကာယုဓင်္ဂါရ-ဝါလုကပ္ပကာရာ **နဝဝိဓာ ဝဿဝုဋ္ဌိယော** ဝဿေတွာပိ ဘဂဝတော လောမဂ္ဂမတ္တမ္ပိ စာလေတုံ အသက္ကောန္တော ''ဘဂဝန္တံ ပဉှံ ပုစ္ဆိတွာ မာရေဿာမီ''တိ အာဠဝကော ဝိယ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ အယံ ဘဂဝါ ပဉှာဗျာကရဏေန တံ ယက္ခံ ဝိနယမုပနေသိ။ တတော ဒုတိယဒိဝသေ ကိရဿ ရဋ္ဌဝါသိနော မနုဿာ သကဋ္ဌဘရိတေန ဘတ္တေန သဟ ရာဇကုမာရံ အာဟရိတွာ ယက္ခဿ အဒံသု။ အထ ယက္ခော ရာဇကုမာရံ ဗုဒ္ဓဿ အဒါသိ။ အဋ္ဌဝိဒ္ဓတရေ ဌိတမနုဿာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိံသု။ တဒါ တသ္မိံ သမာဂမေ ဒသဗလော ယက္ခဿ မနောနုကူလံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော။ နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ ပါဏီနံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥပ္ပာဒေသိ, သော ဒုတိယော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''ပုနာပရံ ကုမ္ဘကဏ္ဏံ၊ ယက္ခံ သော ဒမယီ ဇိနော။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

ယဒါ ပန ဥပကာရိနဂရေ သိရိနန္ဒနုယျာနေ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပကာသယိ, တဒါ အသီတိကောဋိသတသဟဿာနံ တတိယော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ''ပုနာပရံ အမိတယသော၊ စတုသစ္စံ ပကာသယိ။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

သုမေဓဿာပိ ဘဂဝတော တယော သာဝကသန္နိပါတာ အဟေသုံ။ ပဌမသန္နိပါတေ သုဒဿနနဂရေ ကောဋိသတခီဏာသဝါ အဟေသုံ။ ပုန ဒေဝကူဋေ ပဗ္ဗတေ ကထိနတ္ထတေ ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိယော။ ပုန တတိယေ ဘဂဝတိ စာရိကံ စရမာနေ အသီတိကောဋိယော အဟေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ သုမေဓဿ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၈. ''သုဒဿနံ နာမ နဂရံ၊ ဥပဂစ္ဆိ ဇိနော ယဒါ။
တဒါ ခီဏာသဝါ ဘိက္ခူ၊ သမိံသု သတကောဋိယော။

၉. ''ပုနာပရံ ဒေဝကူဋေ၊ ဘိက္ခူနံ ကထိနတ္ထတေ။
တဒါ နဝုတိကောဋီနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၁၀. ''ပုနာပရံ ဒသဗလော၊ ယဒါ စရတိ စာရိကံ။
တဒါ အသီတိကောဋီနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော''တိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ဥတ္တရော နာမ သဗ္ဗဇနုတ္တရော မာဏဝေါ ဟုတွာ နိဒဟိတွာ ဌပိတံယေဝ အသီတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ တဒါ ဒသဗလဿ ဓမ္မံ သုတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ ဘောဇနာနုမောဒနံ ကရောန္တော – ''အနာဂတေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၁. ''အဟံ တေန သမယေန၊ ဥတ္တရော နာမ မာဏဝေါ။

အသီတိကောဋိယော မယှံ့ဟံ၊ ဃရေ သန္နိစိတံ ဓနံ။

၁၂. ‘‘ကေဝလံ သဗ္ဗံ ဒတွာန၊ သသင္ဃေ လောကနာယကေ။
သရဏံ တဿုပဂစ္ဆိံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စာဘိရောစယိံ။

၁၃. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓော ဗျာကာသိ၊ ကရောန္တော အနုမောဒနံ။
တိံသကပ္ပသဟဿမှိ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၄. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ’’။
ဗျာကရဏကထာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။

၁၅. ‘‘တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ။

၁၆. ‘‘သုတ္တန္တံ ဝိနယံ စာပိ၊ နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနံ။
သဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတွာန၊ သောဘယိံ ဇိနသာသနံ။

၁၇. ‘‘တတ္ထပ္ပမတ္တော ဝိဟရန္တော၊ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ။
အဘိညာပာရမိံ ဂန္တွာ၊ ဗြဟ္မလောကမဂစ္ဆဟ’’န္တိ။

တတ္ထ **သန္နိစိတ**န္တိ နိဒဟိတံ နိခာနဝသေန။ **ကေဝလ**န္တိ သကလန္တိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗ**န္တိ အသေသတော ဒတွာ။ **သသင္ဃေ** တိ သသင္ဃဿ။ **တဿုပဂစ္ဆိ**န္တိ တံ ဥပဂစ္ဆိံ, ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ။ **အဘိရောစယိ**န္တိ ပဗ္ဗဇိံ။ **တိံသကပ္ပသဟဿမှိ** တိ တိံသကပ္ပသဟဿေသု အတိက္ကန္တေသူတိ အတ္ထော။

တဿ ပန သုမေဓဿ ဘဂဝတော သုဒဿနံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုဒတ္တော နာမ ရာဇာ ပိတာ, မာတာ သုဒတ္တာ နာမ, သရဏော စ သဗ္ဗကာမော စ ဒွေ ဝ အဂ္ဂသာဝကာ, သာဂရော နာမုပဋ္ဌာကော, ရာမာ စ သုရာမာ စ ဒွေ ဝ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာနီပရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, အာယု နဝုတိဝဿသဟဿာနိ, နဝဝဿသဟဿာနိ အကရံ အဇ္ဈာဝသိ, သုမနာ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, ပုနဗ္ဗသုမိတ္တော နာမ ပုတ္တော, ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိ။ သေသံ ကထာသု ဒိဿတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၈. ‘‘သုဒဿနံ နာမ နဂရံ၊ သုဒတ္တော နာမ ခတ္တိယော။
သုဒတ္တာ နာမ ဇနိကာ၊ သုမေဓဿ မဟေသိနော။

၂၃. ‘‘သရဏော သဗ္ဗကာမော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သာဂရော နာမုပဋ္ဌာကော၊ သုမေဓဿ မဟေသိနော။

၂၄. ‘‘ရာမာ စေဝ သုရာမာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ မဟာနီပေါတိ ဝုစ္စတိ။

၂၆. ‘‘အဋ္ဌာသီတိရတနာနိ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
ဩဘာသေတိ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊ စန္ဒော တာရဂဏေ ယထာ။

၂၇. ‘‘စက္ကဝတ္တိမဏိ နာမ၊ ယထာ တပတိ ယောဇနံ။
တထေဝ တဿ ရတနံ၊ သမန္တာ ဖရတိ ယောဇနံ။

၂၈. ‘‘နဝုတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၉. ''တေဝိဇ္ဇဆဋ္ဌဘိညေပ္ပတ္တေဟိ တာဒိဟိ။
သမာကုလမိဒံ အာသိ၊ အရဟန္တေဟိ သာဓုဟိ။

၃၀. ''တေပိ သဗ္ဗေ အမိတယသာ၊ ဝိပ္ပမုတ္တာ နိရူပဓိ။
ဉာဏာလောကံ ဒဿယိတွာ၊ နိဗ္ဗုတာ တေ မဟာယသာ''တိ။

တတ္ထ **စန္ဒော တာရဂဏော ယထာ** တိ ယထာ နာမ ဂဂနေ ပရိပုဏ္ဏစန္ဒော တာရာဂဏေ ဝိဘာသေတိ ပကာသေ တိ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗာပိ ဒိသာ ဝိဘာသေတီတိ အတ္ထော။ ကေစိ ''စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ''တိ ပဌန္တိ, သော ဥတ္တာန တ္ထောဝ။

စက္ကဝတ္တိမဏီ နာမာ တိ ယထာ နာမ စက္ကဝတ္တိရညော မဏိရတနံ စတုဟတ္ထာယာမံ သကဋနာဘိသမပရိ ဏာဟံ စတုရာသီတိမဏိသဟဿပရိဝါရံ တာရာဂဏပရိဝုတဿ သရဒသမယပရိပုဏ္ဏရဇနိကရဿ သိရိသမုဒယ သောဘံ အဝှယန္တမိဝ ဝေပုလ္လပဗ္ဗတတော ပရမရမဏီယဒဿနံ မဏိရတနမာဂစ္ဆတိ, တဿေဝံ အာဂစ္ဆန္တ ဿ သမန္တတော ယောဇနပ္ပမာဏံ ဩကာသံ အာဘာ ဖရတိ, ဧဝမေဝ တဿ သုမေဓဿာပိ ဘဂဝတော သရီရတော အာဘာရတနံ သမန္တတော ယောဇနံ ဖရတီတိ အတ္ထော။

တေဝိဇ္ဇဆဋ္ဌဘိညေဟီ တိ တေဝိဇ္ဇေဟိ ဆဋ္ဌဘိညေဟိ စာတိ အတ္ထော။ **ဗလပ္ပတ္တေဟီ** တိ ဣဒ္ဓိဗလပ္ပတ္တေ ဟိ။ **တာဒိဟီ**တိ တာဒိဘာဝပ္ပတ္တေဟိ။ **သမာကုလ**န္တိ သင်္ကိဏ္ဏံ ဧကကာသာဝပဇ္ဇောတံ။ **ဉာဏ**န္တိ သာသနံ သန္ဒ ဿာဟ, မဟီတလံ တ။ **အမိတယသာ**တိ အမိတပရိဝါရာ, အတုလကိတ္တိဃောသာ တ။ **နိရူပဓီ**တိ စတုရူပဓိဝိရဟိတာ။ သေ သမေတ္ထ ကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝါတိ။

သုမေဓဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ကောဒသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၄. သုဇာတဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

တတော တဿာပရဘာဂေ တသ္မိံယေဝ မဏ္ဍကပ္ပေ အနုပုဗ္ဗေန အပရိမိတာယုကေသု သတ္တေသု အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ နဝုတိဝဿသဟဿာယုကေသု ဇာတေသု သုဇာတရူပကာယော ပရိသုဒ္ဓဇာတော **သုဇာတော** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပာဒိ။ သောပိ ပာရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ သုမင်္ဂလနဂရေ ဥဂ္ဂတဿ နာမ ရညော ကုလေ ပဘာဝတိယာ နာမ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ စဿ နာမံ ကရောန္တော သကလဇမ္ဗုဒီပေ သဗ္ဗသတ္တာနံ သုခံ ဇနယန္တော ဇာတောတိ ''သုဇာတော'' တွေဝဿ နာမမကံသု။ သော နဝဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ သိရီ ဥပသိရီ သိရိနန္ဒော စာတိ တဿ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ သိရိနန္ဒာဒေဝိပ္ပမုခာနိ တေဝီသတိ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သိရိနန္ဒာဒေဝိယာ ဥပသေနေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ဟံသဝဟံ နာမ ဝရတုရင်္ဂမာရုယှ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ ပန ပဗ္ဗဇန္တံ မနုဿာနံ ကောဋိ အနုပဗ္ဗဇိ။ အထ သော တေဟိ ပရိဝုတော နဝ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ သိရိနန္ဒနနဂရေ သိရိနန္ဒနသေဋ္ဌိဿ ဓီတာယ ဒိန္နံ ပရမမဓုရံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယနှသမယေ သုနန္ဒာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ဝေဠုဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိတွာ တေတ္တိံသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ သူရိယေ ဓရမာနေယေဝ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနုစိဏ္ဏံ ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေတွာ ဗြဟ္မုနော အာယာစိတော အတ္တနော ကနိဋ္ဌဘာတိကံ သုဒဿနကုမာရံ ပုရောဟိတပုတ္တံ ဒေဝကုမာရဉ္စ စတုသစ္စဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္ထေ ဒိသွာ အာကာသေန ဂန္တွာ သုမင်္ဂလနဂရသမီပေ သုမင်္ဂလုယျာနေ ဩတရိတွာ ဥယျာနပာလေန အတ္တနော ဘာတိကံ သုဒဿနကုမာရံ ပုရောဟိတပုတ္တံ ဒေဝကုမာရဉ္စ ပက္ကောသာပေတွာ တေသံ သပရိတရာနံ မဇ္ဈေ နိသိန္နော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တတ္ထ အသီတိယာ ကောဋီနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ ပဌမာဘိသမယော အဟောသိ။

ယဒါ ပန ဘဂဝါ သုဒဿနုယျာနဒွါရေ မဟာသာလမူလေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ ဒေဝေသု တာဝတိံသေသု ဝဿာဝါသံ ဥပဂမိ, တဒါ သတ္တတ္တိံသသတသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ ယဒါ ပန သုဇာတော ဒသဗလော ပိတုသန္တိကံ အဂမာသိ, တဒါ သဋ္ဌိသတသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ''တတ္ထေဝ မဏ္ဍကပ္ပမှိ၊ သုဇာတော နာမ နာယကော။
သီဟဟနုသဘက္ခန္ဓော၊ အပ္ပမေယျော ဒုရာသဒေါ။

၂. ''စန္ဒောဝ ဝိမလော ဗုဒ္ဓေါ၊ သတရံသီဝ ပတာပဝါ။
ဧဝံ သောဘတိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဇလန္တော သိရိယာ သဒါ။

၃. ''ပာပုဏိတွာန သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ကေဝလံ ဗောဓိမုတ္တမံ။
သုမင်္ဂလမှိ နဂရေ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။

၄. ''ဒေသေန္တေ ပဝရံ ဓမ္မံ၊ သုဇာတေ လောကနာယကေ။
အသီတိကောဋီ အဘိသမိံသု၊ ပဌမေ ဓမ္မဒေသနေ။

၅. ''ယဒါ သုဇာတော အမိတယသော၊ ဒေဝေ ဝဿံ ဥပာဂမိ။
သတ္တတ္တိံသသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။

၆. ''ယဒါ သုဇာတော အသမသမော၊ ဥပဂစ္ဆိ ပိတုသန္တိကံ။
သဋ္ဌိသတသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

တတ္ထ **တတ္ထေဝ မဏ္ဍကပ္ပမှိ** တိ ယသ္မိံ မဏ္ဍကပ္ပေ သုမေဓော ဘဂဝါ ဥပ္ပန္နော, တတ္ထေဝ ကပ္ပေ သုဇာတောပိ ဘဂဝါ ဥပ္ပန္နောတိ အတ္ထော။ **သီဟဟနူ**တိ သီဟဿ ဝိယ ဟနု အဿာတိ သီဟဟနု။ သီဟဿ ပန ဟေဋ္ဌိမဟနုမေဝ ပုဏ္ဏံ ဟောတိ, န ဥပရိမံ။ အဿ ပန မဟာပုရိသဿ သီဟဿ ဟေဋ္ဌိမဟနု ဝိယ ဒွေပိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဒွါဒသိယံ ပက္ခဿ စန္ဒသဒိသာနိ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ ''သီဟဟနူ''တိ။ **ဥသဘက္ခန္ဓော** တိ ဥသဘဿေဝ သမပ္ပဝဋ္ဋက္ခန္ဓော, သုဝဋ္ဋိတသုဝဏ္ဏာလိင်္ဂသဒိသက္ခန္ဓောတိ အတ္ထော။ **သတရံသီဝ**တိ ဒိဝသကရော ဝိယ။ **သိရိယာ**တိ ဗုဒ္ဓသိရိယာ။ **ဇောတိမုတ္တမ**န္တိ ဥတ္တမံ သမ္ဗောဓိံ။

သုမေဓဝတီနဂရေ သုဓမ္မုယျာနေ အာဂတာနံ မနုဿာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ သဋ္ဌိသတသဟဿာနိ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဝေနေ ပဗ္ဗာဇေတွာ တေသံ မဇ္ဈေ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တတော ပရံ တိဒိဝေ ရောဟဏေ ဘဂဝတော ပညာသသတသဟဿာနံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန ''သုဒဿနကုမာရော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော''တိ သုတွာ ''မယမ္ပိ ပဗ္ဗဇိဿာမာ''တိ အာဂတာနိ စတ္တာရိ ပုရိသသတသဟဿာနိ ဂဟေတွာ သုဒဿနတ္ထေရော သုဇာတံ နရာသဘံ ဥပသင်္ကမိ။ တေသံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေ သန္နိပါတေ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''သန္နိပါတာ တယော အာသုံ, သုဇာတဿ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ, သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၈. ''အဘိညာဗလပ္ပတ္တာနံ, အပ္ပတ္တာနံ ဘဝါဘဝေ။
သဋ္ဌိသတသဟဿာနိ, ပဌမံ သန္နိပတိံသု တေ။

၉. ''ပုနာပရံ သန္နိပါတေ, တိဒိဝေ ရောဟဏေ ဇိနေ။
ပညာသသတသဟဿာနံ, ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၁၀. ''ဥပသင်္ကမန္တော နရာသဘံ, သုဒဿနော အဂ္ဂသာဝကော။
စတူဟိ သတသဟဿေဟိ, သမ္ဗုဒ္ဓံ ဥပသင်္ကမီ''တိ။

တတ္ထ **အပ္ပတ္တာန** န္တိ ဘဝါဘဝေ အသမ္ပတ္တာနန္တိ အတ္ထော။ ''အပ္ပဝတ္တာ ဘဝါဘဝေ''တိပိ ပါဌော, သော ယေဝတ္ထော။ **တိဒိဝေရောဟဏေ**တိ သဂ္ဂလောကတော ဩတရန္တေ ကတ္တုကာရကေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကာရကဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ **တိဒိဝေရောဟဏေ**တိ တိဒိဝတော ဩတရဏေ။ **ဇိနေ**တိ ဇိနဿ, သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဒါ ကိရ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဟုတွာ ''ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥပ္ပန္နော''တိ သုတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သတ္တဟိ ရတနေဟိ သဒ္ဓိံ စတုမဟာဒီပရဇ္ဇံ ဒတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ သကလဒီပဝါသိနော ဇနာ ရဋ္ဌုပ္ပာဒံ ဂဟေတွာ အာရာမိကကိစ္စံ သာဓေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ နိစ္စံ မဟာဒါနမဒံသု။ သောပိ နံ သတ္ထာ – ''အနာဂတေ ကောတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၁. ''အဟံ တေန သမယေန, စတုဒီပမှိ ဣဿရော။
အန္တလိက္ခစရော အာသိံ, စက္ကဝတ္တီ မဟဗ္ဗလော။

၁၂. ''စတုဒီပေ မဟာရဇ္ဇံ ရတနေ သတ္တ ဥတ္တမေ။
ဗုဒ္ဓေ နိယျာတယိတွာန, ပဗ္ဗဇိံ တဿ သန္တိကေ။

၁၄. ''အာရာမိကာ ဇနပဒေ, ဥဋ္ဌာနံ ပဋိပိဏ္ဍိယ။
ဥပနေန္တိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ, ပစ္စယံ သယနာသနံ။

၁၅. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓော ဗျာကာသိ၊ ဒသသဟဿိမှဟိ ကြသ္သရော။
တိံသကပ္ပသဟဿမှိ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၆. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ကြမံ။
၁၇. ‘‘တဿာပိ စဝနံ သုတွာ၊ ဘိယျော ဟာသံ ဇနေသဟံ။
အဓိဋ္ဌဟိံ ဝတံ ဥဂ္ဂံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ။

၁၈. ‘‘သုတ္တန္တံ ဝိနယဉ္စာပိ၊ နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနံ။
သဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတွာန၊ သောဘယိံ ဇိနသာသနံ။

၁၉. ‘‘တတ္ထပ္ပမတ္တော ဝိဟရန္တော၊ ဗြဟ္မံ ဘာဝေတွာ ဘာဝနံ။
အဘိညာပာရမိံ ဂန္တွာ၊ ဗြဟ္မလောကမဂစ္ဆဟ’’န္တိ။

တတ္ထ **စတုဒီပမှိ**တိ သပရိတ္တဒီပါနံ စတုန္နံ မဟာဒီပါနန္တိ အတ္ထော။ **အန္တလိက္ခစရော** တိ စက္ကရတနံ ပုရက္ခတွာ အာကာသစရော။ **ရတနေ သတ္တာ** တိ ဟတ္ထိရတနာဒီနိ သတ္တ ရတနာနိ။ **ဥတ္တမေ** တိ ဥတ္တမာနိ။ အထ ဝါ ဥတ္တမေ ဗုဒ္ဓေတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နိယျာတယိတွာန** တိ ဒတွာန။ **ဥဋ္ဌာန** န္တိ ရဇ္ဇုပ္ပာဒံ, အာယန္တိ အတ္ထော။ **ပဋိပိဏ္ဍိယာ** တိ ရာသိံ ကတွာ သံကဍ္ဍိတွာ။ **ပစ္စယန္တိ** စီဝရာဒိဝိဓံ ပစ္စယံ။ **ဒသသဟဿိမှဟိ ကြသ္သရော** တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယံ ကြသ္သရော, တဒေတံ ဇာတိက္ခေတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနန္တာနံ လောကဓာတူနံ ကြသ္သရော ဘဂဝါ။ **တိံသကပ္ပသဟဿမှိ** တိ ကြတော ပဋ္ဌာယ တိံသကပ္ပသဟဿာနံ မတ္ထကေတိ အတ္ထော။

တဿ ပန သုဇာတဿ ဘဂဝတော သုမင်္ဂလံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ဥဂ္ဂတော နာမ ရာဇာ ပိတာ, ပဘာဝတီ နာမ မာတာ, သုဒဿနော စ သုဒေဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, နာရဒော နာမုပဋ္ဌာကော, နာဂါ စ နာဂသမာလာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာဝေဠုရုက္ခော ဗောဓိ, သော ကိရ မန္ဒစ္ဆိဒ္ဒော ဃနက္ခန္ဓော ပရမရမဏီယော ဝေဠုရိယမဏိဝဏ္ဏေဟိ ဝိမလေဟိ ပတ္တေဟိ သဉ္ဆန္နဝိပုလသာခော မယူရပိဉ္ဆကလာပေါ ဝိယ ဝိရောစိတ္ထ။ တဿ ပန ဘဂဝတော သရီရံ ပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, အာယု နဝုတိဝဿသဟဿာနိ, သိရီနန္ဒာ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, ဥပသေနော နာမ ပုတ္တော။ တုရင်္ဂဝရယာနေန နိက္ခမိ။ သော ပန စန္ဒဝတီနဂရေ သိလာရာမေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂၀. ‘‘သုမင်္ဂလံ နာမ နဂရံ၊ ဥဂ္ဂတော နာမ ခတ္တိယော။
မာတာ ပဘာဝတီ နာမ၊ သုဇာတဿ မဟေသိနော။

၂၁. ‘‘သုဒဿနော သုဒေဝေါ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
နာရဒော နာမုပဋ္ဌာကော၊ သုဇာတဿ မဟေသိနော။

၂၂. ‘‘နာဂါ စ နာဂသမာလာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ မဟာဝေဠူတိ ဝုစ္စတိ။

၂၃. ‘‘သော စ ရုက္ခော ဃနက္ခန္ဓော၊ အစ္ဆိဒ္ဒော ဟောတိ ပတ္တိကော။
ဥဇု ဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ၊ ဒဿနီယော မနောရမော။

၂၄. ‘‘ဧကက္ခန္ဓော ပဝဍ္ဎိတွာ၊ တတော သာခါ ပဘိဇ္ဇတိ။
ယထာ သုဗဒ္ဓော မောရဟတ္ထော၊ ဧဝံ သောဘတိ သော ဒုမော။

၂၅. ‘‘န တဿ ကဏ္ဋကာ ဟောန္တိ၊ နာပိ ဆိဒ္ဒံ မဟာ အဟု။
ဝိတ္ထိဏ္ဏသာခော အဝိရလော၊ သန္ဒစ္ဆာယော မနောရမော။

၂၆. ‘‘ပညာသရတနော အာသိ၊ ဥစ္စတ္တနေန သော ဇိနော။
သဗ္ဗာကာရဝရူပေတော၊ သဗ္ဗဂုဏမုပာဂတော။

၃၂. ‘‘တဿ ပဘာ အသမသမာ၊ နိဒ္ဒာ၀တိ သမန္တတော။
အပ္ပမာဏော အတုလိယော၊ ဩပမ္မေဟိ အနူပမော။

၃၃. ‘‘နဝုတိ၀ဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာ၀ဒေ။
တာ၀တာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၃၄. ‘‘ယထာပိ သာဂရေ ဦမိ၊ ဂဂနေ တာရကာ ယထာ။
ဧဝံ တဒာ ပါဝစနံ၊ အရဟန္တေဟိ စိတ္တိတံ။

၃၅. ‘‘သော စ ဗုဒ္ဓော အသမသမော၊ ဂုဏာနိ စ တာနိ အတုလိယာနိ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ’’တိ။

တတ္ထ **အဓိဋ္ဌာယ** တိ အပ္ပဓိဋ္ဌာယ။ ‘‘အနုဒရာ ကညာ’’တိအာဒီသု ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေစိ ‘‘ဆိဒ္ဒံ ဟောတိ ပရိတ္တကံ’’န္တိ ပဌန္တိ။ **ပတ္တိကော** တိ ဗဟုပတ္တော, ကာစမဏိ၀ဏ္ဏေဟိ ပတ္တေဟိ သဉ္ဆန္နောတိ အတ္ထော။ **ဥဇူ**တိ အ၀င်္ကော အကုဋိလော။ **၀ံသော**တိ ဝေဠု။ **ဗ္ရဟာ** တိ သမန္တတော မဟာ။ **ဧကက္ခန္ဓော** တိ အဝနိရုဟော ဧကော အဒုတိယော စာတိ အတ္ထော။ **ပဝိုတ္တတ** တိ ဝမိုတ္တတ။ **တတော သာခါ ပဘိဇ္ဇတီ** တိ တတော ဝံသဂ္ဂတော ပဥ္စဝိဓာ သာခါ နိက္ခမိတ္တတ ပဘိဇ္ဇိတ္တ္ထ။ ‘‘တတော သာခါ ပဘိဇ္ဇထာ’’တိပိ ပာဌော။ **သုဗဒ္ဓော** တိ သုဋ္ဌု ပဥ္စဗန္ဓနာကာရေန ဗဒ္ဓော။ **မောရဟတ္ထော** တိ အာတပသန္နိတရဏတ္ထံ ကတော ဗဒ္ဓော မောရပိဥ္ဆကလာပော ဝုစ္စတိ။

န တဿ ကဏ္ဍကာ ဟောန္တိ တိ တဿ ဝံသဿ ကဏ္ဍကိနောပိ ရုက္ခဿ ကဏ္ဍကာ နာဟေသုံ။ **အဝိရလော**တိ အဝိရလသာခါသဉ္ဆန္နော။ **သန္ဒစ္ဆာယော** တိ ဃနစ္ဆာယော, အဝိရလတ္တာ၀ သန္ဒစ္ဆာယောတိ ဝုတ္တော။ **ပညာသရတနော အာသီ**တိ ပညာသဟတ္ထော အဟောသိ။ **သဗ္ဗာကာရဝရူပေတော** တိ သဗ္ဗေန အာကာရေန ဝရေဟိ ယေဝ ဥပေတော သဗ္ဗာကာရဝရူပေတော နာမ။ **သဗ္ဗဂုဏမုပာဂတော**တိ အနန္တရပဒဿေ၀ ဝေဝစနမတ္တံ။

အပ္ပမာဏောတိ ပမာဏရဟိတော, ပမာဏံ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတ္တာ တ အပ္ပမာဏော။ **အတုလိယော**တိ အတုလော, ကေနစိ အသဒိသောတိ အတ္ထော။ **ဩပမ္မေဟိ** တိ ဥပမိတဗ္ဗေဟိ။ **အနူပမော**တိ ဥပမာရဟိတော, ‘‘က္လမိနာ စ က္လမိနာ စ သဒိသော’’တိ ဝတ္တုံ အသက္ကုဏေယ္ယဘာ၀တော အနူပမောတိ အတ္ထော။ **ဂုဏာနိ စ တာနီ**တိ ဂုဏာ စ တေ, သဗ္ဗညုတညာဏာဒယော ဂုဏာတိ အတ္ထော။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေ၀ာတိ။

သုဇာတဗုဒ္ဓဝံသ၀ဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဒွာဒသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၅. ပိယဒသ္သီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

သုဇာတသ္သ ပန အပရဘာဂေ ဣတော အဋ္ဌကပ္ပသတာဓိကသဟသ္သကပ္ပမတ္ထကေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ **ပိယဒသ္သီ, အတ္ထဒသ္သီ, ဓမ္မဒသ္သီ**တိ တယော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တတ္ထ **ပိယဒသ္သီ** နာမ ဘဂဝါ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ သုဓညဝတီနဂရေ သုဒတ္တသ္သ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ စန္ဒသဒိသဝဒနာယ စန္ဒာဒေဝိယာ နာမ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ဝရုဏုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ တသ္သ ပန နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ လောကသ္သ ပိယာနံ ပါဋိဟာရိယဝိသေသာနံ ဒသ္သိတတ္တာ “ပိယဒသ္သီ”တွေဝ နာမမကံသု။ သော နဝဝသ္သသဟသ္သာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တသ္သ ကိရ သုနိမ္မလဝိမလဂိရိဗြဟာနာမကာ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ဝိမလာမဟာဒေဝိပ္ပမုခါနိ တေတ္တိံသ ဣတ္ထိသဟသ္သာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ဝိမလာဒေဝိယာ ကဉ္စနဝေဠေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ အာဇညရထေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ ဧကာ စ နံ ပုရိသကောဋိ အနုပဗ္ဗဇိ။ သော တေဟိ ပရိဝုတော မဟာပုရိသော ဆ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဝရုဏဗြာဟ္မဏဂါမေ ဝသဘဗြာဟ္မဏသ္သ ဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သုဇာတာဇီဝကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ကကုဓဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိတွာ တေပညာသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ “အနေကဇာတိသံသာရ”န္တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ တတ္ထေဝ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ အရိယဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္ထတံ ဉတွာ အာကာသေန တတ္ထ ဂန္တွာ ဥသဘဝတီနဂရသမီပေ ဥသဘဝတုယျာနေ ဩတရိတွာ ဘိက္ခုကောဋိပရိဝုတော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟသ္သာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ ပဌမော အဘိသမယော။

ပုန ဥသဘဝတိယာ နာမ နဂရသ္သ အဝိဒူရေ သုဒသ္သနပဗ္ဗတေ သုဒသ္သနော နာမ ဒေဝရာဇာ ပဋိဝသတိ။ သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော အဟောသိ။ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပန မနုသ္သာ တသ္သ အနုသံဝစ္ဆရံ သတသဟသ္သဂ္ဃနိကံ ဗလိံ ဥပသံဟရန္တိ။ သော သုဒသ္သနော ဒေဝရာဇာ နရရာဇေန သဒ္ဓိံ ဧကာသနေ နိသီဒိတွာ ဗလိံ သမ္ပဋိစ္ဆတိ။ အထ ပိယဒသ္သီ ဘဂဝါ “တသ္သ သုဒသ္သနသ္သ ဒေဝရာဇသ္သ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဝိနောဒေသ္သာမီ”တိ တသ္မိံ ဒေဝရာဇေ ယက္ခသမာဂမံ ဂတေ တသ္သ ဘဝနံ ပဝိသိတွာ သိရိသယနံ အာရုဟိတွာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော မုဉ္စန္တော ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတေ သရဒသမယေ သူရိယော ဝိယ နိသီဒိ။ တသ္သ ပရိစာရကပရိစာရိကာ ဒေဝတာယော မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒီဟိ ဒသဗလံ ပူဇေတွာ ပရိဝါရေတွာ အဋ္ဌံသု။

သုဒသ္သနောပိ ဒေဝရာဇာ ယက္ခသမာဂမတော အာဂစ္ဆန္တော အတ္တနော ဘဝနတော ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော နိစ္ဆရန္တေ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “အညေသု ပန ဒိဝသေသု မမ ဘဝနသ္သ ဧဒိသီ အနေကရံသိဇာလသမုဇ္ဇလဝိဘူတိ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။ ကော နု ခေါ ဣဓ ပဝိဋ္ဌော ဒေဝေါ ဝါ မနုသ္သော ဝါ”တိ ဩလောကေန္တော ဥဒယဂိရိသိခရမတ္ထကေ သရဒသမယဒိဝသကရမိဝ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိဇာလေန အဘိဇ္ဇလန္တံ နိသိန္နံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “အယံ မုဏ္ဍကသမဏော မမ ပရိစာရိကာဟိ ပရိဝုတော ဝရသယနေ နိသိန္နော”တိ ကောဓာဘိဘူတမာနသော – “ဟန္ဒါဟံ ဣမသ္သ အတ္တနော ဗလံ ဒသ္သေသ္သာမီ”တိ စိန္တေတွာ သကလံ တံ ပဗ္ဗတံ ဧကဇာလမကာသိ။ “ဣမိနာ အဂ္ဂိဇာလေန ဈာရိကာဘူတော မုဏ္ဍကသမဏော”တိ ဩလောကေန္တော အနေကရံသိဇာလဝိသရဝိပ္ဖုရိတဝရသရီရံ ပသန္နဝဒနဝဏ္ဏသောဘံ ဝိပ္ပသန္နဆဝိရာဂံ ဒသဗလမဘိဇ္ဇလန္တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “အယံ သမဏော အဂ္ဂိဒါဟံ သဟတိ, ဟန္ဒါဟံ ဣမံ သမဏံ ဥဒကောဃေန ဩသာဒေတွာ မာရေသ္သာမီ”တိ အတိဂမ္ဘီရံ ဥဒကောဃံ ဝိမာနာဘိမုခံ ပဝတ္တေသိ။

တတော ဥဒကောဃေန ပုဏ္ဏေ တသ္မိံ ဝိမာနေ နိသိန္နသ္သ တသ္သ ဘဂဝတော စီဝရေ အံသုမတ္တံ ဝါ သရီရေ လောမမတ္တံ ဝါ န တေမိတ္ထ။ တတော သုဒသ္သနော ဒေဝရာဇာ – “ဣမိနာ သမဏော နိရသ္သာသော မတော ဘဝိသ္သတီ”တိ မန္တွာ ဥဒကံ သင်္ခိပိတွာ ဩလောကေန္တော ဘဂဝန္တံ အသိတဇလဓရဝိဝရဂတံ သရဒသမယရဇနိကရမိဝ ဝိဝိဓရံသိဇာလဝိသရေန ဝိရောစမာနံ သကပရိသပရိဝုတံ နိသိန္နံ ဒိသွာ အတ္တနော မက္ခံ အသဟမာနော – “ဟန္ဒ မာရေသွ

သာမိ န”န္တိ ကောခေနေ နဝဝိအောဝုဓဝသွံ ဝဿေသိ။ အထသ္သ ဘဂဝတော အာနုဘာဝေန သဗ္ဗာဝုဓာနိ နာနာဝိဓပေရ မရုစိရဒဿနာ သုရဘိကုသုမမာလာ ဟုတွာ ဒသဗလဿ ဟဒမူလေ နိပတိံသု။

တတော တံ အစ္ဆရိယံ ဒိသွာ သုဒဿနော ဒေဝရာဇာ ပရမကုပိတမာနသော ဘဂဝန္တံ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဟ ဒေသု ဂဟေတွာ အတ္တနော ဘဝနတော နီဟရိတုကာမော ဥက္ခိပိတွာ မဟာသမုဒ္ဒံ အတိက္ကမိတွာ စက္ကတဋ္ဌပဗ္ဗတံ ဂန္တွာ – “ကိံ နု ခော သမဏော ဇီဝတိ တ မတော တ”တိ ဩလောကေန္တော တသ္မိံယေဝ အာသနေ နိသိန္နံ ဒိသွာ – “အဟော မဟာနုဘာဝေ အယံ သမဏော, နာဟံ က္ကမံ သမဏံ က္ကတော နိက္ကမိုတုံ သက္ကောမိ။ ယဒိ ဟိ မံ ကောစိ ဇာနိ ဿတိ, အနပ္ပကော မေ အယသော ဘဝိဿတိ။ ယာဝိမံ ကောစိ န ပဿတိ, တာဝ နံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဂမိသ္ သာမိ”တိ စိန္တေသိ။

အထ ဒသဗလော တဿ စိတ္တာစာရံ ဥတွာ တထာ အဓိဋ္ဌာသိ, ယထာ နံ သဗ္ဗေ ဒေဝမနုဿာ ပဿန္တိ။ တ သ္မိဉ္စ ဒိဝသေ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ကောသတရာဇာနော တဿေဝ ဥပဟာရအနတ္ထာယ သန္နိပတိံသု။ တေ ဘဂဝတော ဟဒေ ဂဟေတွာ နိသိန္နံ သုဒဿနံ ဒေဝရာဇာနံ နရရာဇာနော ဒိသွာ – “အမှာကံ ဒေဝရာဇာ မုနိရာဇဿ ပိယဒဿိ ဿ သတ္တုနော ဟဒပရိစရိယံ ကရောတိ, အဟော ဗုဒ္ဓါ နာမ အစ္ဆရိယာ, အဟော ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဝိသိဋ္ဌာ”တိ ဘဂဝတိ, ပသ န္နစိတ္တာ သဗ္ဗေ ဘဂဝန္တံ နမဿမာနာ သိရသ္မိံ အဉ္ဇလိံ ကတွာ အဋ္ဌံသု။ တတ္ထ ပိယဒဿီ ဘဂဝတ တံ သုဒသ္ သနံ ဒေဝရာဇာနံ ပမုခံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တအ ဒေဝမနုဿာနံ နဝုတိကောဋိယောသဟဿာနိ အရဟတ္တံ ဟပုဏိံသု။ သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။

ယအ ပန နဝယောဇနပ္ပမာဏော ကုမုဒနဂရေ ဗုဒ္ဓပစ္စတ္ထိကော ဒေဝဒတ္တော ဝိယ သောဏတ္တေရော နာမ မဟာပ ဒုမကုမာရေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ တဿ ပိတရံ ဃာတေတွာ ပုန ပိယဒဿီဗုဒ္ဓဿ ဝဓာယ နာနပ္ပကာရံ ပယောဂံ က တွာပိ ဃာတေတုံ အသက္ကောန္တော သော အောဏမုခနာဂရာဇာရောဟံ ပက္ကောသာပေတွာ တံ ပလောဘေတွာ တမ တ္တံ အာရောစေသိ – “ယအ ပနာယံ သမဏော ပိယဒဿီ က္ကမံ နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, တအ အောဏမုခံ နာမ ဂဇဝရံ ဝိ ဿဇ္ဇေတွာ ပိယဒဿီသမဏံ မာရေဟီ”တိ။

အထ သော အာရောဟော ဟိတာဟိတဝိစာရဏရဟိတော ရာဇဝလ္လဘော – “အယံ သမဏော ဌာနန္တရာပိ မံ စာဝေ ယျာ”တိ မန္တွာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ဒသဗလဿ နဂရပ္ပဝေသနသမယံ သလ္လက္ခေတွာ သုဇာတမတ္တကပိဏ္ဍာကုမ္ဘနလာဠံ ခနေသဒိသဒီဃသုဏ္ဍာတဋံ သုဝိပုလမုဒုကဏ္ဏံ မဓုပိင်္ဂလနယနံ သုန္ဒရက္ခန္ဓာသနံ အနုဝဋ္ဋဃနဇဃနံ နိစိတဂုဋ္ဌဟဇာဏုအန္တရံ ဤသာသဒိသရုစိရဒန္တံ သုတလဓိ အပစိတမေစကံ သဗ္ဗလက္ခဏသမ္ပန္နံ အသိတဇလဓရသဒိသစာရုဒဿနံ သီဟဝိက္ကန္တလလိတကမိနံ ဇင်္ဂမမိဝ ခရာခရံ သတ္တပ္ပတိဋ္ဌံ သတ္တဓာ ပဘိန္နံ သဗ္ဗသော ဝိဿဝန္တံ ဝိဂ္ဂဟဝန္တမိဝ အန္တကံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပိဏ္ဍကဗဋ္ဋခုန္ဓနူပလေဟဒိဝိသေသေဟိ ဘိယျော ပိ မတ္တပ္ပမတ္တံ ကတွာ အရိတရဏတရဏံ ခရာဝဏတရဏမိဝ အရိဇနတရဏံ မုနိတရဏံ မာရဏတ္ထာယ ပေသေသိ။ အထ သော ဒ္ဒဝိရဒဝရော မုတ္တမတ္တောဝ ဂဇမဟိံသတုရင်္ဂနရနာရိယော ဟန္တွာ ဟတရုဓိရပရိရဥ္ဇိတသဒန္တကရသရီ ရော အန္တဇာလပရိယောနဒ္ဓနယနော သကဋ္ဋကတဋ္ဋကူဋ္ဌာကရဒ္ဒတရတောရဏာဒီနိ ဘဉ္ဇိတွာ ကာက-ကုလလ-ဂိဇ္ဈာဒီ ဟိ အနုပရိယာယမာနော ဟတမဟိံသနရတုရင်္ဂဒိရအာဒီနံ အင်္ဂာနိ အာလုမ္ပိတွာ မနုဿဘက္ခော ယက္ခော ဝိယ ဘက္ ခယန္တော ဒူရတောဝ ဒသဗလံ သိဿဂဏပရိဝုတံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ အနိလဂရုဋ္ဌသဒိသဝေဂေ ဝေဂေန ဘဂဝန္တမ ဘိဂဥ္ဆိ။

အထ ပုရတသိနော ပန ဇနာ ဘယသန္တာပပရိပ္ပူရိတမာနသာ ဟသာဒဟာကာရစယတရူပဂတာ တထာဂတာဘိမုခမဘိဓာ ဝန္တံ ဒိသွာ ဟာဟာကာရသဒ္ဒမကံသု။ ကေစိ ပန ဥဟာသကာ တံ နာနပ္ပကာရေဟိ နယေဟိ နိတရယိတုမာရဘိံသု။ အထ သော ဗုဒ္ဓနာဂေ ဟတ္ထိနာဂမာယန္တမောလောကေတွာ ကရုဏာဝိဖ္ဖာရသီတလဟဒယော မေတ္တာယ တံ ဖရိ။ တတော သော ဟတ္ထိနာဂေ မေတ္တာဖရဏေန မုဒုကတဟဒယသန္တာနော အတ္တနော အေသာပရာဓံ ဥတွာ လဇ္ဇာယ ဘဂဝတော ပုရ တော ဌာတုံ အသက္ကောန္တော ပထဝိယံ ပဝိသန္တော ဝိယ သိရသာ ဘဂဝတော ဟဒေသု နိပတိ။ ဇဝံ နိပန္တော ပန သော တိမိရနိကရသဒိသသရီရော သဥ္ဈာပ္ပဘာနုရဥ္ဇိတဝရကနကဂိရိသိခရသမီပမုပဂတော အသိတသလိလဓရနိကရော ဝိယ ဝိရောစိတ္ထ။

အထေဝံ မုနိရာဇဟာဒမူလေ ကရိရာဇာနံ သိရသာ နိပတန္တံ ဒိသွာ နာဂရဇနာ ပရမပီတိပူရိတဟဒယာ သာဓုကာရသီဟနာဒံ ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒံ ပဝတ္တယိံသု။ သုရဘိကုသုမမာလာစန္ဒနဂန္ဓစုဏ္ဏာလင်္ကာရာဒီဟိ တံ အနေကပ္ပကာရံ ပူဇေသုံ။ သမန္တတော စေလုက္ခေပ ပဝတ္တိံသု။ ဂဂနတလေ သုရဒုန္ဒုဘိယော အဘိနဒိံသု။ အထ ဘဂဝါ တမသိတဂိရိသိခရမိဝ ဟာဒမူလေ နိပန္နံ ဒိရဒဝရံ ဩလောကေတွာ အင်္ကုသဓဇဇာလသင်္ခစက္ကာလင်္ကတေန ကရတလေန ဂဇဝရမတ္ထကံ ပရာမသိတွာ တဿ စိတ္တာစာရာနုကူလာယ ဓမ္မဒေသနာယ တံ အနုသာသိ –

“ဂဇဝရ ဝဒတော သုဏောဟိ တစံ၊ မမ ဟိတမတ္ထယုတဉ္စ တံ ဘဇာဟိ။
တဝ ဝဓနိရတံ ပဒုဋ္ဌဘာဝံ၊ အပနယ သန္တမုပေဟိ စာရုဒန္တိ။

“လောဘေန ဒောသေန စ မောဟတော ဝါ၊ ယော ပါဏိနော ဟိံသတိ တရဏိန္ဒ။
သော ပါဏဃာတီ သုစိရမ္ပိ ကာလံ၊ ဒုက္ခံ သုဃောရံ နရကေနုဘောတိ။

“မာကာသိ မာတင္ဂ ပုနေဝရူပံ၊ ကမ္မံ ပမာဒေန မဒေန ဝါပိ။
အဝီစိယံ ဒုက္ခမသယှ ကပ္ပံ၊ ပပ္ပောတိ ပါဏံ အတိပါတယန္တော။

“ဒုက္ခံ သုဃောရံ နရကေနုဘောတွာ၊ မနုဿလောကံ ယဒိ ယာတိ ဘိယျော။
အပ္ပါယုကော ဟောတိ ဝိရူပရူပေါ၊ ဝိဟိံသကော ဒုက္ခဝိသေသဘာဂီ။

“ယထာ စ ပါဏာ ပရမံ ပိယာ တေ၊ မဟာဇနေ ကုဉ္ဇရ မန္ဒနာဂ။
တထာ ပရဿာပိ ပိယာတိ ဝုတွာ၊ ပါဏာတိပါတော ပရိဝဇ္ဇနီယော။

“ဒောသေ စ ဟိံသာနိရတေ ဝိဒိတွာ၊ ပါဏာတိပါတာ ဝိရတေ ဂုဏေ စ။
ပါဏာတိပါတံ ပရိဝဇ္ဇယ တွံ၊ သဂ္ဂေ သုခံ ဣစ္ဆသိ စေ ပရတ္ထ။

“ပါဏာတိပါတာ ဝိရတော သုဒန္တော၊ ပိယော မနာပေါ ဘဝတီဓ လောကေ။
ကာယဿ ဘေဒာ စ ပရံ ပနဿ၊ သဂ္ဂါဓိဝါသံ ကထယန္တိ ဗုဒ္ဓါ။

“ဒုက္ခါဂမံ နိစ္ဆတိ ကောစိ လောကေ၊ သဗ္ဗောပိ ဇာတော သုခမေသတေဝ။
တသ္မာ မဟာနာဂ ဝိဟာယ ဟိံသံ၊ ဘာဝေဟိ မေတ္တံ ကရုဏဉ္စ ကာလေ”တိ။

အထေဝံ ဒသဗလေနာနုသာသိယမာနော ဒန္တိဝရော သညံ ပဋိလဘိတွာ ပရမဝိနီတော ဝိနယာစာရသမ္ပန္နော သိဿော ဝိယ အဟောသိ။ ဧဝံ သော ပိယဒဿီ ဘဂဝါ အမှာကံ သတ္ထာ ဝိယ ဓနပါလံ ဒောဏမုခံ ကရိဝရံ ဒမိတွာ တတ္ထ မဟာဇနသမာဂမေ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တဒာ အသီတိကောဋိသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ အယံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. “သုဇာတဿ အပရေန၊ သယမ္ဘူ လောကနာယကော။
ဒုရာသဒော အသမသမော၊ ပိယဒဿီ မဟာယသော။

၂. “သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အမိတယသော၊ အာဒိစ္စောဝ ဝိရောစတိ။
သဗ္ဗံ တမံ နိဟန္တွာန၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။

၃. “တဿာပိ အတုလတေဇဿ၊ အဟေသုံ အဘိသမယာ တယော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟု။

၄. “သုဒဿနော ဒေဝရာဇာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမရောစယိ။
တဿ ဒိဋ္ဌိံ ဝိနောဒေန္တော၊ သတ္ထာ ဓမ္မမဒေသယိ။

၅. “ဇနသန္နိပါတော အတုလော၊ မဟာသန္နိပတီ တဒါ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။

၆. “ယဒါ အောဏမုခံ ဟတ္ထိံ၊ ဝိနေသိ နရသာရထိ။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

သုမင်္ဂလနဂရေ ပါလိတော နာမ ရာဇပုတ္တော စ ပုရောဟိတပုတ္တော သဗ္ဗဒဿိကုမာရော စာတိ ဒွေ သဟာယကာ အဟေသုံ။ တေ ပိယဒဿိမှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ စာရိကံ စရန္တေ “အတ္တနော နဂရံ သမ္ပတ္တော”တိ သုတွာ ကောဋိသတသဟဿပရိဝါရာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ တဿ ဓမ္မံ သုတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဘဂဝတော ဘတ္တာနုမောဒနာဝသာနေ ကောဋိသတသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ တေသံ ပန မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ အထာပရေန သမယေန သုဒဿနဒေဝရာဇဿ သမာဂမေ နဝုတိကောဋိယော အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ တေဟိ ပရိဝုတော သတ္ထာ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, အယံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန အောဏမုခဝိနယနေ အသီတိကောဋိယော ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ တေသံ မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, အယံ တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. “သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ တဿာပိ ပိယဒဿိနော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။

၈. “တတော ပရံ နဝုတိကောဋီ၊ သမိံသု ဧကတော မုနီ။
တတိယေ သန္နိပါတမှိ၊ အသီတိကောဋိယော အဟူ”တိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ကဿပော နာမ ဗြာဟ္မဏမာဏဝေါ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ ဟုတွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ကောဋိသတသဟဿပရိစ္စာဂေန ပရမာရာမံ သင်္ဃာရာမံ ကာရေတွာ သရဏေသု စ ပဉ္စသီလေသု စ ပတိဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ – “ဣတော အဋ္ဌာရသကပ္ပသတစ္စယေန ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. “အဟံ တေန သမယေန၊ ကဿပော နာမ ဗြာဟ္မဏော။
အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပါရဂူ။

၁၀. “တဿ ဓမ္မံ သုဏိတွာန၊ ပသာဒံ ဇနယိံ အဟံ။
ကောဋိသတသဟဿေဟိ၊ သင်္ဃာရာမံ အမာပယိံ။

၁၁. “တဿ ဒတွာန အာရာမံ၊ ဟဋ္ဌော သံဝိဂ္ဂမာနသော။
သရဏေ ပဉ္စသီလေ စ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယိံ။

၁၂. “သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသီဒိယ။
အဋ္ဌာရသေ ကပ္ပသတေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၃. “ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၄. “တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ”တိ။

တတ္ထ **သရဏေ ပဉ္စသီလေ စာ**တိ တီဏိ သရဏာနိ ပဉ္စ သီလာနိ စာတိ အတ္ထော။ **အဋ္ဌာရသေ ကပ္ပသတေ**တိ ဣတော အဋ္ဌသတာဓိကဿ ကပ္ပသဟဿဿ အစ္စယေနာတိ အတ္ထော။

တဿ ပန ဘဂဝတော သုဓညံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ ပိတာ သုဒတ္တော နာမ ရာဇာ, မာတာ သုစန္ဒာ နာမ ဒေဝီ, ပါလိတော စ သဗ္ဗဒဿီ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သောဘိတော နာမုပဋ္ဌာကော, သုဇာတာ စ ဓမ္မဒိန္နာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိ

ကာ, ကကုဓရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, နဝုတိဝဿသဟဿာနိ အာယု, ဝိမလာ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ အဟောသိ, ကဥ္စနာဝေဠော နာမ ပုတ္တော, သော အာဇညရထေန နိက္ခမီတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၅. ''သုခေည်ံ နာမ နဂရံ၊ သုဒတ္တော နာမ ခတ္တိယော။
စန္ဒာ နာမာသိ ဇနိကာ၊ ပိယဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၂၀. ''ဟာလိတော သဗ္ဗဒဿီ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သောဘိတော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ပိယဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၂၁. ''သုဇာတာ ဓမ္မဒိန္နာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ကကုဓောတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၃. ''သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အမိတယသော၊ ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏော။
အသီတိဟတ္ထမုဗ္ဗေဓော၊ သာလရာဇာဝ ဒိဿတိ။

၂၄. ''အဂ္ဂိစန္ဒသူရိယာနံ၊ နတ္ထိ တာဒိသိကာ ပဘာ။
ယထာ အဟု ပဘာ တဿ၊ အသမဿ မဟေသိနော။

၂၅. ''တဿာပိ ဒေဝဒေဝဿ၊ အာယု တာဝတကံ အဟု။
နဝုတိဝဿသဟဿာနိ၊ လောကေ အဋ္ဌာသိ စက္ခုမာ။

၂၆. ''သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အသမသမော၊ ယုဂါနိပိ တာနိ အတုလိယာနိ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ''တိ။

တတ္ထ **သာလရာဇာ တ**တိ သဗ္ဗဖာလိဖုလ္လော ပရမရမဏီယဒဿနော သမဝဋ္ဋက္ခန္ဓော သာလရာဇာ ဝိယ ဒိဿတီတိ။ **ယုဂါနိပိ တာနီ**တိ အဂ္ဂသာဝကယုဂါဒီနိ ယုဂဠာနိ။ သေသဂါထာသု သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ပိယဒဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော တေရသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၆. အတ္ထဒဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ပိယဒဿိမှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ပရိနိဗ္ဗုတေ တဿ သာသနေ စ အန္တရဟိတေ ပရိဟာယိတွာ ဝဍ္ဎိတွာ အပရိမိတာယုကေသု မနုဿေသု အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ ဝဿသတသဟဿာယုကေသု ဇာတေသု ပရမတ္ထဒဿီ **အတ္ထဒဿီ** နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ပရမသောဘနေ သောဘနေ နာမ နဂရေ သာဂရဿ နာမ ရညော ကုလေ အဂ္ဂမဟေသိယာ သုဒဿနဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသ မာသေ ဂဗ္ဘေ ဝသိတွာ သုစိန္ဓနုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ မာတုကုစ္ဆိတော မဟာပုရိသေ နိက္ခန္တမတ္တေ သုစိရကာလနိဟိတာနိ ကုလပရမ္ပရာဂတာနိ မဟာနိဓာနာနိ ဓနသာမိကာ ပဋိလဘိံသူတိ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ “အတ္ထဒဿီ”တိ နာမမကံသု။ သော ဒသဝဿသဟဿာနိ အကာရံ အဇ္ဈာဝသိ။ အမရဂိရိ-သုရဂိရိ-ဂိရိဝါဟနနာမကာ ပရမသုရဘိဇနကာ တယော စဿ ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ဝိသာခာဒေဝိပ္ပမုခါနိ တေတ္တိံသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ဝိသာခာဒေဝိယာ သေလကုမာရေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ သုဒဿနံ နာမ အဿရာဇံ အဘိရုဟိတွာ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ နဝ မနုဿကောဋိယော အနုပဗ္ဗဇိံသု။ တေဟိ ပရိဝုတော သော မဟာပုရိသော အဋ္ဌ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ သုစိန္ဓရနာဂိယာ ဥပဟာရတ္ထာယ အာနီတံ မဓုပါယာသံ မဟာဇနေန သန္နိဿမာနသဗ္ဗသရီရာယ နာဂိယာ သဟ သုဝဏ္ဏပါတိယာ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တရုဏတရုသတသမလင်္ကတေ တရုဏသာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယနှသမယေ ဓမ္မရုစိနာ မဟာရုစိနာ နာမ နာဂရာဇေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ ကုသတိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ စမ္ပကဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိတွာ တေပညာသဟတ္ထာယာမဝိတ္ထတံ ကုသတိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ သမ္ဗောဓိံ ပတွာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ – “အနေကဇာတိသံသာရံ…ပေ.… တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ”တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေတွာ ဗြဟ္မုနော ဓမ္မဒေသနာယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတနဝဘိက္ခုကောဋိယော အရိယဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္ထေ ဒိသွာ အာကာသေန ဂန္တွာ အနောမနဂရသမီပေ အနောမုယျာနေ ဩတရိတွာ တေဟိ ပရိဝုတော တတ္ထ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ပဌမော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။

ပုန ဘဂဝတိ လောကနာယကေ ဒေဝလောကစာရိကံ စရိတွာ တတ္ထ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ကောဋိသတသဟဿာနံ ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ ယဒါ ပန ဘဂဝါ အတ္ထဒဿီ အမှာကံ ဘဂဝါ ဝိယ ကပိလဝတ္ထုပုရံ သောဘနပုရံ ပဝိသိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ တတိယော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. “တတ္ထေဝ မဏ္ဍကပ္ပမှိ၊ အတ္ထဒဿီ မဟာယသော။
မဟာတမံ နိဟန္တွာန၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။

၂. “ဗြဟ္မုနာ ယာစိတော သန္တော၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။
အမတေန တပ္ပယီ လောကံ၊ ဒသသဟဿိ သဒေဝကံ။

၃. “တဿာပိ လောကနာထဿ၊ အဟေသုံ အဘိသမယာ တယော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟု။

၄. “ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ အတ္ထဒဿီ၊ စရတိ ဒေဝစာရိကံ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။

၅. “ပုနာပရံ ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဒေသေသိ ပိတုသန္တိကေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **တတ္ထေဝ**တိ တသ္မိံယေဝ ကပ္ပေတိ အတ္ထော။ ဧသ ပန ဝရကပ္ပော “မဏ္ဍကပ္ပော”တိ အဓိပ္ပေတော။ “ယသ္မိံ ကပ္ပေ တယော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, သော ကပ္ပော ဝရကပ္ပော”တိ ဟေဋ္ဌာ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာယံ

ဝုတ္တော။ တသ္မာ ဝရကပ္ပော ကပ္ပေ “မဏ္ဍကပ္ပော”တိ ဝုတ္တော။ **နိယတန္တုတ္တနာ** တိ နိယတနိတ္တတ။ အယမေဝ တ ဟဥ္စော။ **သန္တော** တိ သမာနော။ **အမတေနာ**တိ မဂ္ဂဖလာဒိဂါမာမတပာနေန။ **တပ္ပယိ** တိ အတပ္ပယိ, ပီဏေသီတိ အတ္တော။ **ဒသ သဟဿီ**တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ။ **ဒေဝစာရိက**န္တိ ဒေဝတနံ ဝိနယနတ္ထံ ဒေဝလောကစာရိကန္တိ အတ္တော။

သုစန္ဒကနဂရေ ကိရ သန္တော စ ရာဇပုတ္တော ဥပသန္တော စ ပုရောဟိတပုတ္တော တီသု ဝေဒေသု သဗ္ဗသမယန္တရေသု စ သာရမဒိသ္ဝာ နဂရဿ စတူသု ဒွာရေသု စတ္တာရော ပဏ္ဍိတေ ဝိသာရဒေ စ မနုဿေ ဌပေသုံ – “ယံ ပန တုမှေ ပဏ္ဍိတံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပဿထ သုဏာထ ဝါ, တံ အမှာကံ အာဂန္တွာ အာရောစေထာ”တိ။ တေန စ သမယေန အတ္ထဒဿီ လောကနာထော သုစန္ဒကနဂရံ သမ္ပာပုဏိ။ အထ တေဟိ နိဝေဒိတာ ပုရိသာ ဂန္တွာ တေသံ ဒသဗလဿ တတ္ထာဂမနံ ပဋိဝေဒေသုံ။ တတော တေ သန္တောပသန္တာ တထာဂတာဂမနံ သုတွာ ပဟဋ္ဌမာနသာ သဟဿပရိတရာ ဒသဗလံ အသမံ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ အဘိတဒေတွာ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ အသဒိသံ မဟာဒာနံ ဒတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သကလနဂရတာသီဟိ မနုဿေဟိ သဒ္ဓိံ ဓမ္မကထံ သုဏိံသု။ တသ္မိံ ကိရ ဒိဝသေ အဋ္ဌနဝုတိသဟဿာနိ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ တာယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။

ယဒာ ပန ဘဂဝါ အတ္တနော ပုတ္တဿ သေလဝတ္ထေရဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အဋ္ဌာသီတိသဟဿာနိ ပသာဒေတွာ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေန ပဗ္ဗာဇေတွာ အရဟတ္တံ ပာပေတွာ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန မဟာမင်္ဂလသမာဂမေ မာဃပုဏ္ဏမာယံ ဒေဝမနုဿာနံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အဋ္ဌသတ္တတိသဟဿာနိ အရဟတ္တံ ပာပေတွာ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. “သန္နိပါတာ တယော အာသုံ, တဿာပိ စ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ, သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၇. “အဋ္ဌနဝုတိသဟဿာနံ, ပဌမော အာသိ သမာဂမော။
အဋ္ဌာသီတိသဟဿာနံ, ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၈. “အဋ္ဌသတ္တတိသဟဿာနံ, တတိယော အာသိ သမာဂမော။
အနုပာဒါ ဝိမုတ္တာနံ, ဝိမလာနံ မဟေသိန”န္တိ။

တဒာ ကိရ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော စမ္ပကနဂရေ သုသီမော နာမ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော လောကသမ္မတော အဟောသိ။ သော သဗ္ဗဝိဘဝဇာတံ ဒီနာနာထကပဏဒ္ဓိကာဒီနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဟိမဝန္တသမီပံ ဂန္တွာ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပဉ္စ အဘိညာယော စ နိဗ္ဗတ္တေတွာ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ ဟုတွာ မဟာဇနဿ ကုသလာကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနဝဇ္ဇသာဝဇ္ဇဘာဝဥ္စ ဒဿေတွာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒံ အာဂမယမာနော အဋ္ဌာသိ။

အထာပရေန သမယေန အတ္ထဒဿိမှိ လောကနာယကေ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သုဒဿနမဟာနဂရေ အဋ္ဌန္နံ ပရိသာနံ မဇ္ဈေ ဓမ္မာမတဝဿံ ဝဿေန္တေ တဿ ဓမ္မံ သုတွာ သဂ္ဂလောကံ ဂန္တွာ ဒိဗ္ဗာနိ မန္ဒာရဝပဒုမ ပာရိစ္ဆတ္တကာဒီနိ ပုပ္ဖာနိ ဒေဝလောကတော အာဟရိတွာ အတ္တနော အာနုဘာဝံ ဒဿေန္တော ဒိဿမာနသရီရော စတူသု ဒိသာသု စတုဒ္ဒီပိကမဟာမေဃော ဝိယ ပုပ္ဖဝဿံ ဝဿေတွာ သမန္တတော ပုပ္ဖမဏ္ဍပံ ပုပ္ဖမယဂ္ဃိတောရဏဟေမဇာလာဒီနိ ပုပ္ဖမယာနိ ကတွာ မန္ဒာရဝပုပ္ဖစ္ဆတ္တေန ဒသဗလံ ပူဇေသိ။ သောပိ နံ ဘဂဝါ – “အနာဂတေ ကောတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. “အဟံ တေန သမယေန, ဇဋိလော ဥဂ္ဂတာပနော။
သုသီမော နာမ နာမေန, မဟိယာ သေဋ္ဌသမ္မတော။

၁၀. “ဒိဗ္ဗံ မန္ဒာရဝံ ပုပ္ဖံ, ပဒုမံ ပာရိစ္ဆတ္တကံ။
ဒေဝလောကာ ဟရိတွာန, သမ္ဗုဒ္ဓမဘိပူဇယိံ။

၁၁. “သောပိ မံ ဗုဒ္ဓော ဗျာကာသိ၊ အတ္ထဒဿီ မဟာမုနိ။
အဋ္ဌာရသေ ကပ္ပသတေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၂. “ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၃. “တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဟဋ္ဌော သံဝိဂ္ဂမာနသော။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ”တိ။

တတ္ထ **ဇဋိလော**တိ ဇဋာ အဿ အတ္ထီတိ ဇဋိလော။ **မဟိယာ သေဋ္ဌသမ္မတော** တိ သကလေနပိ လောကေန သေဋ္ဌော ဥတ္တမော ပဝရောတိ ဧဝံ သမ္မတော သမ္ဘာဝိတောတိ အတ္ထော။

တဿ ပန ဘဂဝတော သောဘနံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ သာဂရော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သုဒဿနာ နာမ မာတာ, သန္တော ဥပသန္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အဘယော နာမုပဋ္ဌာကော, ဓမ္မာ စ သုဓမ္မာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, စမ္ပကရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ။ သရီရပ္ပဘာ သမန္တတော သဗ္ဗကာလံ ယောဇနမတ္တံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ, အာယု ဝဿသတသဟဿံ, ဝိသာခါ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, သေလော နာမ ပုတ္တော, အဿယာနေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၄. “သောဘနံ နာမ နဂရံ၊ သာဂရော နာမ ခတ္တိယော။
သုဒဿနာ နာမ ဇနိကာ၊ အတ္ထဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၁၉. “သန္တော စ ဥပသန္တော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
အဘယော နာမုပဋ္ဌာကော၊ အတ္ထဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၂၀. “ဓမ္မာ စေဝ သုဓမ္မာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ စမ္ပကောတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၂. “သောပိ ဗုဒ္ဓော အသမသမော၊ အသီတိဟတ္ထမုဂ္ဂတော။
သောဘတေ သာလရာဇာဝ၊ ဥဠုရာဇာဝ ပူရိတော။

၂၃. “တဿ ပါကတိကာ ရံသီ၊ အနေကသတကောဋိယော။
ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ၊ ဖရန္တိ ယောဇနံ သဒါ။

၂၄. “သောပိ ဗုဒ္ဓော နရာသဘော၊ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော မုနိ။
ဝဿသတသဟဿာနိ၊ လောကေ အဋ္ဌာသိ စက္ခုမာ။

၂၅. “အတုလံ ဒဿေတွာ ဩဘာသံ၊ ဝိရောစေတွာ သဒေဝကေ။
သောပိ အနိစ္စတံ ပတ္တော၊ ယထဂ္ဂုပါဒါနသင်္ခယာ”တိ။

တတ္ထ **ဥဠုရာဇာဝ ပူရိတော**တိ သရဒသမယပရိပုဏ္ဏဝိမလသကလမဏ္ဍလော တာရကရာဇာ ဝိယာတိ အတ္ထော။ **ပါကတိကာ**တိ ပကတိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ, န အဓိဋ္ဌာနဝသေန။ ယဒါ ဣစ္ဆတိ ဘဂဝါ, တဒါ အနေကကောဋိသတသဟဿေပိ စက္ကဝါဠေ အာဘာယ ဖရေယျ။ **ရံသီ**တိ ရသ္မိယော။ **ဥပါဒါနသင်္ခယာ** တိ ဥပါဒါနက္ခယာ ဣန္ဓနက္ခယာ အဂ္ဂိ ဝိယ။ သောပိ ဘဂဝါ စတုန္နံ ဥပါဒါနာနံ ခယေန အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ အနုပမနဂရေ အနောမာရာမေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဓာတုယော ပနဿ အဓိဋ္ဌာနေန ဝိကိရိံသု။ သေသမေတ္ထ ကထာသု ဥတ္တာနမေဝါတိ။

အတ္ထဒဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စုဒ္ဒသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၇. ဓမ္မဒဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

အတ္ထဒဿိမှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ပရိနိဗ္ဗုတေ အန္တရကပ္ပေ စ ဝီတိဝတ္တေ အပရိမိတာယုကေသု သတ္တေသု အနုပုဗ္ဗေန ပရိဟာယိတွာ ဝဿသတသဟဿာယုကေသု ဇာတေသု **ဓမ္မဒဿီ** နာမ သတ္ထာ လောကာလောကကရော လောဘာဒိလောကမလဝိနယကရော လောကေကနာယကော လောကေ ဥဒပါဒိ။ သောပိ ဘဂဝါ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ သရဏနဂရေ သဗ္ဗလောကသရဏဿ သရဏဿ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ သုနန္ဒာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန သရဏုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော ပါဝုဿကာလေ သလိလဓရဝိဝရဂတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ နိက္ခမိ။ မဟာပုရိသေ ပန မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တမတ္တေယေဝ အဓိကရဏဝေါဟာရသတ္တဟေတ္တကေသု အဓမ္မိယာ ဝေါဟာရာ သယမေဝ အန္တရဓာယိံသု။ ဓမ္မိကဝေါဟာရာယေဝ အဋ္ဌံသု။ တေနဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ "ဓမ္မဒဿီ"တိ နာမမကံသု။ သော အဋ္ဌဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တဿ ကိရ အရဇ-ဝိရဇ-သုဒဿနနာမကာ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ဝိစိကောဋိဒေဝိပ္ပမုခါနံ ဣတ္ထီနံ ဝီသတိသဟဿာဓိကံ သတသဟဿံ အဟောသိ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ဝိစိကောဋိဒေဝိယာ ပုညဝဍ္ဎနေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ဒေဝကုမာရော ဝိယ အတိဝိယ သုခုမာလော ဒေဝသမ္ပတ္တိမိဝ သမ္ပတ္တိမနုဘဝမာနော မဇ္ဈိမယာမေ ဝုဋ္ဌာယ သိရိသယနေ နိသိန္နော နိဒ္ဒူပဂတာနံ ဣတ္ထီနံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ သဉ္ဇာတသံဝေဂေါ မဟာဘိနိက္ခမနာယ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသိ။ စိတ္တုပ္ပါဒသမနန္တရမေဝ သုဒဿနပါသာဒေါ ဂဂနတလမဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ ပရိဝုတော ဒုတိယော ဒိဝသကရော ဝိယ ဒိဗ္ဗဝိမာနံ ဝိယ စ ဂန္တွာ ရတ္တကုရဝကတရုဗောဓိသမီပေယေဝ ဩတရိတွာ အဋ္ဌာသိ။ မဟာပုရိသော ကိရ ဗြဟ္မုနာ ဥပနီတာနိ ကာသာယာနိ ဂဟေတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ပါသာဒတော ဩတရိတွာ အဝိဒူရေ အဋ္ဌာသိ။ ပါသာဒေါ ပန အာကာသေန ဂန္တွာ ဗောဓိရုက္ခံ အနောကတွာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာသိ။ ဣတ္ထိယောပိ သပရိဝါရာ ပါသာဒတော ဩတရိတွာ အဍ္ဎဂါဝုတမတ္တံ ဂန္တွာ အဋ္ဌံသု။ တတ္ထ ဣတ္ထိယော စ တာသံ ပရိစာရိကာ စေဋိကာယော စ ဌပေတွာ သဗ္ဗေ မနုဿာ တံ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ ဘိက္ခူနံ ကောဋိသတသဟဿံ အဟောသိ။

အထ ဓမ္မဒဿီ ဗောဓိသတ္တော သတ္တာဟံ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိစိကောဋိဒေဝိယာ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဗဒရဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သာယန္ဟသမယေ သိရိဝဍ္ဎနေန နာမ ယဝပါလကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ဗိမ္ဗိဇာလဗောဓိံ ဥပဂန္တွာ တေပဏ္ဏာသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ တတ္ထ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ…ပေ.… တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာဝ ဗောဓိသမီပေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ကတဗြဟ္မယာစနော အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတဿ ဘိက္ခုနော ကောဋိသတသဟဿဿ သဒ္ဓမ္မပ္ပဋိဝေဓသမတ္ထတံ ဉတွာ အဋ္ဌာရသယောဇနိကမဂ္ဂံ ဧကာဟေနေဝ ဣသိပတနံ ဂန္တွာ တေဟိ ပရိဝုတော တတ္ထ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ပဌမာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "တတ္ထေဝ မဏ္ဍကပ္ပမှိ, ဓမ္မဒဿီ မဟာယသော။
တမန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ, အတိရောစတိ သဒေဝကေ။

၂. "တဿာပိ အတုလတေဇဿ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ, ပဌမာဘိသမယော အဟူ"တိ။

တတ္ထ **တမန္ဓကာရ**န္တိ တမသင်္ခါတံ မောဟန္ဓကာရန္တိ အတ္ထော။

ယဒါ ပန တဂရနာမကေ နဂရေ သဉ္ဇယော နာမ ရာဇာ ကာမေသု အာဒီနဝံ နေက္ခမ္မံ ခေမတော စ ဒိသွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တံ နဝုတိကောဋိယော အနုပဗ္ဗဇိံသု။ တေ သဗ္ဗေယေဝ ပဉ္စာဘိညာအဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော အဟေသုံ။ အထ သတ္ထာ ဓမ္မဒဿီ တေသံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ အာကာသေန ဂန္တွာ သဉ္ဇယဿ တာပသဿ အဿမပဒံ ဂန္တွာ အာကာသေ ဌတွာ တေသံ တာပသာနံ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပါဒေသိ, သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၃. ‘‘ယအာ ဗုဒ္ဓော ဓမ္မဒဿီ၊ ဝိနေသိ သဋ္ဌယံ ဣသိံ။
တအာ နဝုတိကောဋီနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

ယအာ ပန သက္ကော ဒေဝတနမိန္ဒော ဒသဗလဿ ဓမ္မံ သောတုကာမော တံ ဥပသင်္ကမိ, တအာ အသီတိယာ ကောဋီနံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. ‘‘ယအာ သက္ကော ဥပဂစ္ဆိ၊ သပရိသော ဝိနာယကံ။
တအာ အသီတိကောဋီနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

ယအာ ပန သရဏနဂရေ ဝေမာတိကဘာတိကံ ပဒုမကုမာရံ ဖုဿဒေဝကုမာရဉ္စ သပရိတရေ ပဗ္ဗာဇေသိ, တသ္မိံ အန္တောဝဿေ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ ကောဋိသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ဝိသုဒ္ဓိပတရဏံ ပတရေသိ, သော ပဌမော သန္နိပာတော အဟောသိ။ ပုန ဘဂဝတော ဒေဝလောကတော ဩရောဟဏေ သတကောဋီနံ ဒုတိယော သန္နိပာတော အဟောသိ။ ယအာ ပန သုဒဿနာရာမေ တေရသန္နံ ဓုတဂုဏာနံ ဂုဏေ အာနိသံသေ ပကာသေတွာ ဟာရိတံ နာမ မဟာသာဝကံ တေဒဂ္ဂေ ဌပေသိ, တအာ အသီတိယာ ကောဋီနံ မဇ္ဈေ ဘဂဝတ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပာတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. ‘‘တဿာပိ ဒေဝဒေဝဿ၊ သန္နိပာတာ တယော အဟုံ။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၆. ‘‘ယအာ ဗုဒ္ဓော ဓမ္မဒဿီ၊ သရဏေ ဝဿံ ဥပာဂမိ။
တအာ ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။

၇. ‘‘ပုနာပရံ ယအာ ဗုဒ္ဓော၊ ဒေဝတော ဧတိ မာနုသံ။
တအာပိ သတကောဋီနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၈. ‘‘ပုနာပရံ ယအာ ဗုဒ္ဓော၊ ပကာသေသိ ဓုတေ ဂုဏေ။
တအာ အသီတိကောဋီနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော’’တိ။

တအာ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဟုတွာ ဒိဗ္ဗေဟိ ဒေဝလောကေဟိ ဒေဝေဟိ ပရိဝုတော အာဂန္တွာ ဒိဗ္ဗေဟိ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ ဒိဗ္ဗတုရိယေဟိ စ တထာဂတံ ပူဇေသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ – ‘‘အနာဂတေ ကေတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ‘‘အဟံ တေန သမယေန၊ သက္ကော အာသိံ ပုရိန္ဒဒေါ။
ဒိဗ္ဗေန ဂန္ဓမာလေန၊ တုရိယေနာဘိပူဇယိံ။

၁၀. ‘‘သောပိ မံ တအာ ဗျာကာသိ၊ ဒေဝမဇ္ဈေ နိသီဒိယ။
အဋ္ဌာရသေ ကပ္ပသတေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၁. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခာ ဣမံ။
၁၂. ‘‘တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ’’တိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော သရဏံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ သရဏော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သုနန္ဒာ နာမ မာတာ, ပဒုမော စ ဖုဿဒေဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သုနေတ္တော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ခေမာ စ သဗ္ဗနာမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ဗိမ္ဗိဇာလရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ ပနဿ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, အာယု ဝဿသတသဟဿံ, ဝိစိကောဠိဒေဝီ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, ပုညဝဍ္ဍနော နာမဿ ပုတ္တော, ဟာသာဒေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၃. ‘‘သရဏံ နာမ နဂရံ၊ သရဏော နာမ ခတ္တိယော။
သုနန္ဒာ နာမ ဇနိကာ၊ ဓမ္မဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၁၈. ‘‘ပဒုမော ဖုဿဒေဝေ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သုနေတ္တော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဓမ္မဒဿိဿ သတ္ထုနော။

၁၉. ‘‘ခေမာ စ သစ္စနာမာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ဗိမ္ဗိဇာလောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၀. ‘‘သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အသမသမော၊ အသီတိဟတ္ထမုဂ္ဂတော။
အတိရောစတိ တေဇေန၊ ဒသသဟဿိမှိ ဓာတုယာ။

၂၂. ‘‘သုဖုလ္လော သာလရာဇာဝ၊ ဝိဇ္ဇူဝ ဂဂနေ ယထာ။
မဇ္ဈန္ဟိကေဝ သူရိယော၊ ဧဝံ သော ဥပသောဘထ။

၂၃. ‘‘တဿာပိ အတုလတေဇဿ၊ သမကံ အာသိ ဇီဝိကံ။
ဝဿသတသဟဿာနိ၊ လောကေ အဋ္ဌာသိ စက္ခုမာ။

၂၄. ‘‘ဩဘာသံ ဒဿယိတွာန၊ ဝိမလံ ကတွာန သာသနံ။
စဝိ စန္ဒောဝ ဂဂနေ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော’’တိ။

တတ္ထ **ဗိမ္ဗိဇာလော** တိ ရတ္တကုရဝကရုက္ခော။ **ဒသသဟဿိမှိ ဓာတုယာ** တိ ဒသသဟဿိယာ လောကဓာတုယာ။ **ဝိဇ္ဇူဝ** တိ ဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ။ **ဥပသောဘထာ**တိ ယထာ ဂဂနေ ဝိဇ္ဇု စ မဇ္ဈန္ဟိကေ သူရိယော စ ဥပသောဘတိ, ဧဝံ သော ဘဂဝါ ဥပသောဘိတ္ထာတိ အတ္ထော။ **သမကန္တိ** သဗ္ဗေဟိ နရသတ္တေဟိ သမမေဝ တဿ အာယု အဟောသီတိ အတ္ထော။ **စဝီ**တိ စုတော။ **စန္ဒောဝ** တိ ဂဂနတော စန္ဒိမာ ဝိယ စဝီတိ အတ္ထော။ ဓမ္မဒဿီ ကိရ ဘဂဝါ သာလဝတီနဂရေ ကေသာရာမေ ပရိနိဗ္ဗာယိ သေသမေတ္ထ ကထာသု ဟာကဋမေဝါတိ။

ဓမ္မဒဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ပန္နရသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၈. သိဒ္ဓတ္ထဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ဓမ္မဒဿိမှိ ဘဂဝတိ ပရိနိဗ္ဗုတေ အန္တရဟိတေ စဿ သာသနေ တသ္မိံ ကပ္ပေ အတီတေ ကပ္ပသဟဿေ စ သတ္တသု ကပ္ပသတေသု စ ဆသု ကပ္ပေသု စ အတိက္ကန္တေသု ဣတော စတုနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ ဧကော ဝ လောကတ္ထစရော အဓိဂတပရမတ္ထော **သိဒ္ဓတ္ထော** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဟတုရဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. “ဓမ္မဒဿိဿ အပရေန၊ သိဒ္ဓတ္ထော လောကနာယကော။
နိဟနိတွာ တမံ သဗ္ဗံ၊ သူရိယော အဗ္ဘုဂ္ဂတော ယထာ”တိ။

သိဒ္ဓတ္ထော ဗောဓိသတ္တောပိ ဟရမိယော ပူရေတွာ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ဝေဘာရနဂရေ ဥဒေနဿ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ သုဖဿာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ဝိရိယုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ ဇာတေ ပန မဟာပုရိသေ သဗ္ဗေသံ အာရဒ္ဓကမ္မန္တာ စ ဣစ္ဆိတာ စ အတ္ထာ သိဒ္ဓိမဂမံသု။ တသ္မာ ပနဿ ဉာတကာ “သိဒ္ဓတ္ထော”တိ နာမမကံသု။ သော ဒသဝဿသဟဿာနိ အကာရမဇ္ဈေ ဝသိ။ တဿ ကောကာ-သုပ္ပလ-ပဒုမနာမကာ တယော ဟသာအာ အဟေသုံ။ သောမနဿာဒေဝိပ္ပမုခါနိ အဋ္ဌစတ္တာလီသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သောမနဿာဒေဝိယာ ပုတ္တေ အနုပမကုမာရေ ဥပ္ပန္နေ အာသာဠှိပုဏ္ဏမိယံ သုဝဏ္ဏသိဝိကာယ နိက္ခမိတွာ ဝိရိယုယျာနံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ ကောဋိသတသဟဿမနုဿာ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ မဟာပုရိသော ကိရ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဒသ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ အသဒိသဗ္ရာဟ္မဏကမေ သုနေတ္တာယ နာမ ဗ္ရာဟ္မဏကညာယ ဒိန္နံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဗဒရဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ ဝရုဏေန နာမ ယဝပာလေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ကဏိကာရဗောဓိံ ဥပဂန္တွာ စတ္တာလီသ ဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ သဗ္ဗညုတံ ပာပုဏိတွာ – “အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ”တိ ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ ကောဋိသတသဟဿာနံ စတုသစ္စပဋိဝေဓသမတ္ထတံ ဒိသွာ အနိလပထေန ဂန္တွာ ဂယာမိဂဒါယေ ဩတရိတွာ တေသံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, တဒာ ကောဋိသတသဟဿာနံ ပဌမော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂. “သောပိ ပတွာန သမ္ဗောဓိံ၊ သန္တာရေန္တော သဒေဝကံ။
အဘိဝဿိ ဓမ္မမေဃေန၊ နိဗ္ဗာပေန္တော သဒေဝကံ။

၃. “တဿာပိ အတုလတေဇဿ၊ အဟေသုံ အဘိသမယာ တယော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **သဒေဝကန္တိ** သဒေဝကံ လောကံ။ **ဓမ္မမေဃေနာ**တိ ဓမ္မကထာမေဃဝဿေန။ ပုန ဘီမရထနဂရေ ဘီမရထေန နာမ ရညာ နိမန္တိတော နဂရမဇ္ဈေ ကတေ သန္ထာကာရေ နိသိန္နော ကရဝီကရုတမဉ္ဇုနာ သဝနသုခေန ပရမမဓုရေန ပဏ္ဍိတဇနဟဒယင်္ဂမေန အမတာဘိသေကသဒိသေန ဗ္ရဟ္မဿရေန ဒသ ဒိသာ ပရိပူရေန္တော ဓမ္မာမတဒုန္ဒုဘိမာဟနိ, တဒါ နဝုတိကောဋီနံ ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. “ပုနာပရံ ဘီမရထေ၊ ယဒါ အာဟနိ ဒုန္ဒုဘိံ။
တဒါ နဝုတိကောဋီနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

ယဒါ ပန ဝေဘာရနဂရေ ဉာတိသမာဂမေ ဗုဒ္ဓဝံသံ ဒေသေန္တော နဝုတိကောဋီနံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥပ္ပာဒေသိ, သော တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. “ယဒါ ဗုဒ္ဓော ဓမ္မံ ဒေသေသိ၊ ဝေဘာရေ သော ပုရုတ္တမေ။

တအာ နဝုတိကောဋိနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

အမရရုစိရဒဿနေ အမရနဂရေ နာမ သမ္ဘလော စ သုမိတ္တော စ ဒွေဝ ဘာတရော ရဇ္ဇံ ကာရေသုံ။ အထ သိဒ္ဓတ္ထော သတ္ထာ တေသံ ရာဇူနံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ဂဂနတလေန ဂန္တွာ အမရနဂရမဇ္ဈေ ဩတရိတွာ စက္ကာလင်္ကတတလေဟိ စရဏေဟိ ပထဝိတလံ မဒ္ဒန္တော ဝိယ ပဒစေတိယာနိ ဒဿေတွာ အမရုယျာနံ ဂန္တွာ ပရမရမဏီယေ အတ္တနော ကရုဏာသီတလေ သိလာတလေ နိသီဒိ။ တတော ဒွေဝပိ ဘာတိကရာဇာနော ဒသဗလဿ ပဒစေတိယာနိ ဒိသွာ ပဒါနိ အနုဂန္တွာ သိဒ္ဓတ္ထံ အဓိဂတပရမတ္ထံ သတ္ထာရံ သဗ္ဗလောကနေတာရံ သပရိတရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိဝါဒေတွာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ တေသံ ဘဂဝါ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တဿ တေ ဓမ္မကထံ သုတွာ သဒ္ဓါဇာတသဒ္ဓါ ဟုတွာ သဗ္ဗေဝ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ တေသံ ကောဋိသတာနံ ခီဏာသဝါနံ မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ဝေဘာရနဂရေ ဉာတိသမာဂမေ ပဗ္ဗဇိတာနံ နဝုတိကောဋီနံ မဇ္ဈေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ သုဒဿနဝိဟာရေ သန္နိပတိတာနံ အသီတိကောဋီနံ မဇ္ဈေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. ''သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ တသ္မိမ္ပိ ဒွိပဒုတ္တမေ။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၇. ''ကောဋိသတာနံ နဝုတီနံ၊ အသီတိယာပိ စ ကောဋိနံ။
ဧတေ အာသုံ တယော ဌာနာ၊ ဝိမလာနံ သမာဂမေ''တိ။

တတ္ထ **နဝုတီနံ, အသီတိယာပိ စ ကောဋိနန္တိ** နဝုတီနံ ကောဋီနံ အသီတိယာပိ စ ကောဋီနံ သန္နိပါတာ အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ **ဧတေ အာသုံ တယော ဌာနာတိ** တေသာနိ တီဏိ သန္နိပါတဋ္ဌာနာနိ အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ ''ဌာနာနေ တာနိ တီဏိ အဟေသု''န္တိပိ ပါဌော။

တဒာ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော သုရသေနနဂရေ မင်္ဂလော နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ ဝေဒဝေဒင်္ဂါနံ ပါရံ ဂန္တွာ အနေကကောဋိသင်္ခံ ဓနသန္နိစယံ ဒီနာနာထာဒီနံ ပရိစ္စဇိတွာ ဝိဝေကာရာမော ဟုတွာ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဈာနာဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဝိဟရန္တော – ''သိဒ္ဓတ္ထော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော''တိ သုတွာ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ တဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ ယာဝ ဇမ္ဗုယာ အယံ ဇမ္ဗုဒီပော ပညာယတိ, ကြဒ္ဓိယာ တံ ဇမ္ဗုံ ဥပသင်္ကမိတွာ တတော ဖလံ အာဟရိတွာ နဝုတိကောဋိဘိက္ခုပရိဝါရံ သိဒ္ဓတ္ထံ သတ္ထာရံ သုရသေနဝိဟာရေ နိသီဒါပေတွာ ဇမ္ဗုဖလေဟိ သန္တပ္ပေသိ သမ္ပဝါရေသိ ။ အထ သတ္ထာ တံ ဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ – ''ကြတော စတုနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ကေတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. ''အဟံ တေန သမယေန၊ မင်္ဂလော နာမ တာပသော။
ဥဂ္ဂတေဇော ဒုပ္ပသဟော၊ အဘိညာဗလသမာဟိတော။

၉. ''ဇမ္ဗုတော ဖလမာနေတွာ၊ သိဒ္ဓတ္ထဿ အဒာသဟံ။
ပဋိဂ္ဂဟေတွာ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ကြဒံ ဝစနမဗ္ဗဝိ။

၁၀. ''ပဿထ ကြမံ တာပသံ၊ ဇဋိလံ ဥဂ္ဂတာပနံ။
စတုနဝုတိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၁. ''ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ကြမံ။
၁၂. ''တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ''တိ။

တတ္ထ **ဒုပ္ပသဟော** တိ ဒုရာသဒေါ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ တဿ ပန ဘဂဝတော ဝေဘာရံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ ဥဒေနော နာမ ရာဇာ ပိတာ, ဇယသေနောတိပိ တဿေဝ နာမံ, သုဖဿာ နာမ မာတာ, သမ္ဗလော စ သုမိတ္တော စ ဒွေဝ

အဂ္ဂသာဝကာ, ရေဝတော နာမုပဋ္ဌာကော, သီဝလာ စ သုရာမာ စ ဒွေ ဝ အဂ္ဂသာဝိကာ, ကဏိကာရရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ။ ဝဿသတသဟဿံ အာယု, သောမနဿာ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ အဟောသိ, အနုပမော နာမ ပုတ္တော, သုဝဏ္ဏသိဝိကာယ နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၇. ''ဝေဘာရံ နာမ နဂရံ၊ ဥဒေနော နာမ ခတ္တိယော။
သုဖဿာ နာမ ဇနိကာ၊ သိဒ္ဓတ္ထဿ မဟေသိနော။

၁၈. ''သမ္ဗလော စ သုမိတ္တော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ရေဝတော နာမုပဋ္ဌာကော၊ သိဒ္ဓတ္ထဿ မဟေသိနော။

၁၉. ''သီဝလာ စ သုရာမာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ကဏိကာရောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၀. ''သော ဗုဒ္ဓေါ သဋ္ဌိရတနံ၊ အဟောသိ နဘမုဂ္ဂတော။
ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော၊ ဒသသဟဿိ ဝိရောစတိ။

၂၂. ''သောပိ ဗုဒ္ဓေါ အသမသမော၊ အတုလော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။
ဝဿသတသဟဿာနိ၊ လောကေ အဋ္ဌာသိ စက္ခုမာ။

၂၃. ''ဝိပုလံ ပဘံ ဒဿယိတွာ၊ ပုပ္ဖာပေတွာန သာဝကေ။
ဝိလာသေတွာ သမာပတ္တာ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော''တိ။

တတ္ထ **သဋ္ဌိရတန** န္တိ သဋ္ဌိရတနပ္ပမာဏံ နဘံ ဥဂ္ဂတောတိ အတ္ထော။ **ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော** တိ နာနာရတနဝိစိတ္တကနကမယအဂ္ဃိယသဒိသဒဿနောတိ အတ္ထော။ **ဒသသဟဿီ ဝိရောစတီ** တိ ဒသသဟဿိယံ ဝိရောစတိ။ **ဝိပုလ**န္တိ ဥဠာရံ ဩဘာသံ။ **ပုပ္ဖာပေတွာန** တိ ဈာနာဘိညာမဂ္ဂဖလသမာပတ္တိပုပ္ဖေဟိ ပုပ္ဖိတေ ပရမသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တေ ကတွာတိ အတ္ထော။ **ဝိလာသေတွာ**တိ ဝိလာသယိတွာ ကီဠိတွာ။ **သမာပတ္တာ** တိ လောကိယလောကုတ္တရာဟိ သမာပတ္တီဟိ အဘိညာဟိ စ။ **နိဗ္ဗုတော** တိ အနုပာဒါသေသနိဗ္ဗာနေန နိဗ္ဗုတော။

သိဒ္ဓတ္ထော ကိရ သတ္ထာ ကဉ္စနဝေဠုဝနေ ဂရေ အနောမုယျာနေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တတ္ထေဝဿ ရတနမယံ စတုယောဇနုဗ္ဗေဓံ စေတိယမကံသူတိ။ သေသဂါထာသု သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝါတိ။

သိဒ္ဓတ္ထဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော သောဠသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၁၉. တိဿဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

တဿ ပန သိဒ္ဓတ္ထဿ ဘဂဝတော အပရဘာဂေ ဧကော ကပ္ပော ဗုဒ္ဓသုညော အဟောသိ။ ဣတော ဒွေနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ **တိဿော, ဖုဿော** တိ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တတ္ထ **တိဿော** နာမ မဟာပုရိသော ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ခေမကနဂရေ ဇနသန္ဓဿ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ ပဒုမဒေဝီသဒိသနယနာယ ပဒုမာနာမာယ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန အနောမုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ သတ္တဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တဿ ဂုဟာသေလ-နာရိသယ-နိသဘနာမကာ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ သုဘဒ္ဒါဒေဝိပ္ပမုခါနိ တေတ္တိံသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သုဘဒ္ဒါဒေဝိယာ ပုတ္တေ အာနန္ဒကုမာရေ ဥပ္ပန္နေ သောနုတ္တရံ နာမ အနုတ္တရံ တုရင်္ဂဝရမာရုယှ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ မနုဿာနံ ကောဋိ အနုပဗ္ဗဇိ။ သော တေဟိ ပရိဝုတော အဍ္ဎမာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဝီရနိဂမေ ဝီရသေဋ္ဌိဿ ဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သလလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ ဝိဇိတသင်္ဂါမကေန နာမ ယဝပါလေန ဥပနီတာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ အသနဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိတွာ စတ္တာလီသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ တတ္ထ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ အဓိဂတသဗ္ဗညုတညာဏော – "အနေကဇာတိသံသာရံ။ ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေတွာ ယသဝတီနဂရေ ဗြဟ္မဒေဝံ ဥဒယဉ္စ ဒွေ ရာဇပုတ္တေ သပရိဝါရေ ဥပနိဿယသမ္ပန္နေ အာကာသေန ဂန္တွာ ယသဝတီမိဂဒါယေ ဩတရိတွာ ဥယျာနပါလေန ရာဇပုတ္တေ ပက္ကောသာပေတွာ တေသံ သပရိဝါရာနံ အဝိသာရိနာ ဗျာပိနာ မဓုရေန ဗြဟ္မဿရေန ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဝိညာပေန္တော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, တဒါ ကောဋိသတာနံ ပဌမော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "သိဒ္ဓတ္ထဿ အပရေန၊ အသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။
အနန္တတေဇော အမိတယသော၊ တိဿော လောကဂ္ဂနာယကော။

၂. "တမန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ၊ ဩဘာသေတွာ သဒေဝကံ။
အနုကမ္ပကော မဟာဝီရော၊ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ စက္ခုမာ။

၃. "တဿာပိ အတုလာ ဣဒ္ဓိ၊ အတုလံ သီလံ သမာဓိ စ။
သဗ္ဗတ္ထ ပါရမိံ ဂန္တွာ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။

၄. "သော ဗုဒ္ဓေါ ဒသသဟဿိမှိ၊ ဝိညာပေသိ ဂိရံ သုစိံ။
ကောဋိသတာနိ အဘိသမိံသု၊ ပဌမေ ဓမ္မဒေသနေ"တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု ပါရံ ဂန္တွာ။ **ဒသသဟဿိမှီ** တိ ဒသသဟဿိယံ အထာပရေန သမယေန တိဿေန သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ ကောဋိ မဟာပုရိသဿ ဂဏဝါသံ ပဟာယ ဗောဓိမူလမုပဂမနသမယေ အညတ္ထ ဂတာ။ တာ တိဿေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတ"န္တိ သုတွာ ယသဝတီမိဂဒါယံ အာဂန္တွာ ဒသဗလမဘိဝါဒေတွာ တံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ တေသံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ နဝုတိယာ ကောဋီနံ ဒုတိယော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ပုန မဟာမင်္ဂလသမာဂမေ မင်္ဂလပရိယောသာနေ သဋ္ဌိယာ ကောဋီနံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. "ဒုတိယော နဝုတိကောဋီနံ၊ တတိယော သဋ္ဌိကောဋိယော။
ဗန္ဓနာတော ပမောစေသိ၊ သတ္တေ နရမရူ တဒါ"တိ။

တတ္ထ **ဒုတိယော နဝုတိကောဋီနန္တိ** ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ နဝုတိကောဋိသဟဿီနန္တိ အတ္ထော။ **ဗန္ဓနာတော**တိ ဗန္ဓနတော, ဒသဟိ သံယောဇနေဟိ ပရိမောစေသီတိ အတ္ထော။ ဣဒါနိ ပရိမောစိတေ သတ္တေ သရူပတော ဒဿေန္တော **“နရမရူ”**တိ အာဟ။ **နရမရူ**တိ နရာမရေ။

ယသဝတီနဂရေ ကိရ အန္တောဝသ္သံ ပဗ္ဗဇိတာနံ အရဟန္တာနံ သတသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ပဝာရေသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ဥဘတော သုဇာတဿ သုဇာတဿ နာမ ရညော နာရိဝာဟနကုမာရော နာရိဝာဟနနဂရံ အနုပ္ပတ္တေ ဘဂဝတိ လောကနာထေ သပရိဝါရော ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဒသဗလံ သဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ အသဒိသဒါနံ ဒတွာ အတ္တနော ရဇ္ဇံ ပုတ္တဿ နိယျာတေတွာ သပရိဝါရော သဗ္ဗလောကာဓိပတိဿ တိဿသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ကိရ သာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ သဗ္ဗဒိသာသု ပာကဋာ အဟောသိ။ တဿာ တတော တတော အာဂန္တွာ နာရိဝာဟနကုမာရံ မဟာဇနော အနုပဗ္ဗဇိ။ တဒါ တထာဂတော နဝုတိယာ ဘိက္ခုသတသဟဿေဟိ မဇ္ဈေ ဂတော ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန ခေမဝတီနဂရေ ဉာတိသမာဂမေ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာယ သုတွာ အသီတိသတသဟဿာနိ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု, တေဟိ ပရိဝုတော သုဂတော ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. “သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ တိဿေ လောကဂ္ဂနာယကေ။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၇. “ခီဏာသဝသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။
နဝုတိသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၈. “အသီတိသတသဟဿာနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ ပုပ္ဖိတာနံ ဝိမုတ္တိယာ”တိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ယသဝတီနဂရေ သုဇာတော နာမ ရာဇာ ဟုတွာ ဣဒ္ဓိ ဖိတံ ဇနပဒံ အနေကကောဋိဓနသန္နိစယံ အနုရာဂမုပဂတဟဒယဉ္စ ပရိဇနံ တိဏာနဋ္ဌမိဝ ပရိစ္စဇိတွာ ဇာတိအာဒီသု သံဝိဂ္ဂဟဒယော နိက္ခမိတွာ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ ဟုတွာ “ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော”တိ သုတွာ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရော ဟုတွာ သပတိဿော တိဿံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ စိန္တေသိ – “ဟန္ဒာဟံ မန္ဒာရဝပါရိစ္ဆတ္တကာဒီဟိ ဒိဗ္ဗကုသုမေဟိ ဘဂဝန္တံ ပူဇေဿာမီ”တိ။ အထ သော ဇဝံ စိန္တေတွာ ဣဒ္ဓိယာ သဂ္ဂလောကံ ဂန္တွာ စိတ္တလတာဝနံ ပဝိသိတွာ ပဒုမပါရိစ္ဆတ္တကမန္ဒာရဝါဒီဟိ ဒိဗ္ဗကုသုမေဟိ ရတနမယံ စင်္ကောဋကံ ကဝုတပ္ပမာဏံ ပူရေတွာ ဂဟေတွာ ဂဂနတလေန အာဂန္တွာ ဒိဗ္ဗေဟိ သုရဘိကုသုမေဟိ ဘဂဝန္တံ ပူဇေသိ။ ကေဉ္စ မဏိဒဏ္ဍကံ သုဝဏ္ဏမယကဏ္ဏိကံ ပဒုမရာဂမဏိမယပဏ္ဏံ သုဂန္ဓကေသရစ္ဆတ္တံ ဝိယ ပဒုမစ္ဆတ္တံ ဘဂဝတော သိရသိ ဓာရယန္တော စတုပရိသမဇ္ဈေ အဋ္ဌာသိ။ အထ ဘဂဝါ တံ – “ဣတော ဒွေဝနဝုတေ ကပ္ပေ ဧကတိံသော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. “အဟံ တေန သမယေန၊ သုဇာတော နာမ ခတ္တိယော။
မဟာဘောဂံ ဆဍ္ဍယိတွာ၊ ပဗ္ဗဇိံ ဣသိပဗ္ဗဇံ။

၁၀. “မယိ ပဗ္ဗဇိတေ သန္တေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။
ဗုဒ္ဓေါတိ သဒ္ဒံ သုတွာန၊ ပီတိ မေ ဥပပဇ္ဇထ။

၁၁. “ဒိဗ္ဗံ မန္ဒာရဝံ ပုပ္ဖံ၊ ပဒုမံ ပါရိဆတ္တကံ။
ဥဘော ဟတ္ထေဟိ ပဂ္ဂယှ၊ ဓုနမာနော ဥပါဂမိံ။

၁၂. “စာတုဝဏ္ဏပရိဝုတံ၊ တိဿံ လောကဂ္ဂနာယကံ။
တမဟံ ပုပ္ဖံ ဂဟေတွာ၊ မတ္ထကေ ဓာရယိံ ဇိနံ။

၁၃. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓော ဗျာကာသိ၊ ဇနမဇ္ဈေ နိသီဒိယ။
ဒ္ဝေဝနဝုတေ ကပ္ပေ ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၄. ‘‘ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခာ ဣမံ။
၁၅. ‘‘တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ’’တိ။

တတ္ထ **မယိ ပဗ္ဗဇိတေ** တိ မယိ ပဗ္ဗဇိတဘာဝံ ဥပဂတေ။ ‘‘မမ ပဗ္ဗဇိတံ သန္တ’’န္တိ ပေါတ္ထကေသု လိခန္တိ, သော ပမာဒလေခောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဥပပဇ္ဇထာ** တိ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ။ **ဥဘော ဟတ္ထေဟိ** တိ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ။ **ပဂ္ဂယှာ**တိ ဂဟေတွာန။ **ခုနမာနော**တိ တကစီရာနိ ဝိခုနမာနော။ **စာတုဝဏ္ဏပရိဝုတ**န္တိ စတုပရိသပရိဝုတံ, ခတ္တိယဗြာဟ္မဏဂဟပတိသမဏပရိဝုတန္တိ အတ္ထော။ ‘‘စတုဝဏ္ဏေဟိ ပရိဝုတ’’န္တိ ပဌန္တိ ကေစိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော ခေမံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ ဇနသန္ဓော နာမ ခတ္တိယော ပိတာ, ပဒုမာ နာမ ဇနိကာ, ဗြဟ္မဒေဝေ စ ဥဒယော စ ဒ္ဝေ အဂ္ဂသာဝကာ, သမင်္ဂေါ နာမုပဋ္ဌာကော, ဖုဿာ စ သုဒတ္တာ စ ဒ္ဝေ အဂ္ဂသာဝိကာ, အသနရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝဿသတသဟဿံ အာယု, သုဘဒ္ဒာ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ, အာနန္ဒော နာမ ပုတ္တော, တုရင်္ဂယာနေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၆. ‘‘ခေမကံ နာမ နဂရံ၊ ဇနသန္ဓော နာမ ခတ္တိယော။
ပဒုမာ နာမ ဇနိကာ၊ တိဿဿ စ မဟေသိနော။

၂၀. ‘‘ဗြဟ္မဒေဝေ စ ဥဒယော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သမင်္ဂေါ နာမုပဋ္ဌာကော၊ တိဿဿ စ မဟေသိနော။

၂၂. ‘‘ဖုဿာ စေဝ သုဒတ္တာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အသနောတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၄. ‘‘သော ဗုဒ္ဓော သဋ္ဌိရတနော၊ အဟု ဥစ္စတ္တနေ ဇိနော။
အနူပမော အသဒိသော၊ ဟိမဝါ ဝိယ ဒိဿတိ။

၂၅. ‘‘တဿာပိ အတုလတေဇဿ၊ အာယု အာသိ အနုတ္တရော။
ဝဿသတသဟဿာနိ၊ လောကေ အဋ္ဌာသိ စက္ခုမာ။

၂၆. ‘‘ဥတ္တမံ ပဝရံ သေဋ္ဌံ၊ အနုဘောတွာ မဟာယသံ။
ဇလိတွာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောဝ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၂၇. ‘‘ဝလာဟကောဝ အနိလေန၊ သူရိယေန ဝိယ ဥဿဝေါ။
အန္ဓကာရောဝ ပဒီပေန၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော’’တိ။

တတ္ထ **ဥစ္စတ္တနေ** တိ ဥစ္စဘာဝေန။ **ဟိမဝါ ဝိယ ဒိဿတီ** တိ ဟိမဝါဝ ပဒိဿတိ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ ယထာ ယောဇနာနံ သတာနုစ္စော ဟိမဝါ ပဉ္စပဗ္ဗတော သုဒူရေ ဌိတာနမ္ပိ ဥစ္စဘာဝေန စ သောမ္မဘာဝေန စ အတိရမဏီယော ဟုတွာ ဒိဿတိ, ဧဝံ ဘဂဝါပိ ဒိဿတီတိ အတ္ထော။ **အနုတ္တရော** တိ နာတိဒီဃော နာတိရဿော။ အာယု ဝဿသတသဟဿန္တိ အတ္ထော။ **ဥတ္တမံ ပဝရံ သေဋ္ဌ** န္တိ အညမညဝေဝစနာနိ။ **ဥဿဝေါ** တိ ဟိမဗိန္ဒု ဝလာဟကဉဿဝအန္ဓကာရာ ဝိယ အနိလသူရိယဒီပေဟိ အနိစ္စတာနိလသူရိယဒီပေဟိ ဥပဒ္ဒုတော ပရိနိဗ္ဗုတော သသာဝကော ဘဂဝါတိ အတ္ထော။

တိဿော ကိရ ဘဂဝါ သုနန္ဒဝတီနဂရေ သုနန္ဒာရာမေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ သေသမေတ္ထ ကထာသု ပါကဋမေဝါတိ။

တိဿဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော သတ္တရသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၀. ဖုဿဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

တဿ တိဿဿ ဘဂဝတော အပရဘာဂေ အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ ပုန ဝဍ္ဎိတွာ အပရိမိတာယုကာ ဟုတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဟာယိတွာ နဝုတိဝဿသဟဿာယုကေသု ဇာတေသု တသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ **ဖုဿော** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သောပိ ဘဂဝါ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ကာသိကနဂရေ ဇယသေနရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ သိရိမာယ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန သိရိမုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ သော နဝဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တဿ ကိရ ဂရုဠ-ပက္ခ-ဟံသ-သုဝဏ္ဏဘာရာတိ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ကိသာဂေါတမီပမုခါနိ တိံသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ကိသာဂေါတမိယာ အနုပမေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ အလင်္ကတဂဇဝရက္ခန္ဓဂတော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ ပဗ္ဗဇိတံ ဇနကောဋိ အနုပဗ္ဗဇိ။ သော တေဟိ ပရိဝုတော ဆ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ တတော ဂဏံ ပဟာယ သတ္တာဟံ ဧကစရိယံ အနုဗြူဟယမာနော ဝသိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ အညတရေ နဂရေ အညတရဿ သေဋ္ဌိနော ဓီတာယ သိရိဝဍ္ဎာယ နာမ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သီသပါဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ သိရိဝဍ္ဎေန နာမ ဥပကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ အာမလကဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိတွာ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ…ပေ.… တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ ကောဋိယာ ဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္ထတံ ဒိသွာ အာကာသေန ဂန္တွာ သင်္ကဿနဂရေ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ဩတရိတွာ တေသံ မဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ပဌမော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "တတ္ထေဝ မဏ္ဍကပ္ပမှိ၊ အဟု သတ္ထာ အနုတ္တရော။
အနူပမော အသမသမော၊ ဖုဿော လောကဂ္ဂနာယကော။

၂. "သောပိ သဗ္ဗံ တမံ ဟန္တွာ၊ ဝိဇဋေတွာ မဟာဇဋံ။
သဒေဝကံ တပ္ပယန္တော၊ အဘိဝဿိ အမတမ္ဗုနာ။

၃. "ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ၊ ဖုဿေ နက္ခတ္တမင်္ဂလေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ"တိ။

တတ္ထ **တတ္ထေဝ မဏ္ဍကပ္ပမှိ** တိ ယသ္မိံ ကပ္ပေ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သော "မဏ္ဍကပ္ပော"တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော။ **ဝိဇဋေတွာ**တိ ပဋိဝိဒ္ဓံသေတွာ။ **မဟာဇဋန္တိ** ဇဋာ ဇဋာတိ တဏှာယေတံ အဓိဝစနံ။ သာ ဟိ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သံသိဗ္ဗနတော သုတ္တဂုမ္ဗဇာလပူဝသဒိသတာ ဇဋာ ဝိယာတိ ဇဋာတိ ဝုတ္တာ, တံ မဟာဇဋံ။ **သဒေဝကန္တိ** သဒေဝကံ လောကံ။ **အဘိဝဿီ** တိ ပါဝဿိ။ **အမတမ္ဗုနာ** တိ အမတသဒိသေန ဓမ္မကထာသလိလေန တပ္ပယန္တော ပါဝဿီတိ အတ္ထော။

ယဒါ ပန ဗာရာဏသီနဂရေ သိရိဝဍ္ဎော နာမ ရာဇာ မဟန္တံ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တေန သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ တာပသာနံ နဝုတိသတသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တေသံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တဒါ နဝုတိယာ သတသဟဿာနံ ဒုတိယာဘိသမယော အဟောသိ။ ယဒါ ပန အတ္တနော ပုတ္တဿ အနုပမကုမာရဿ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ အသီတိယာ သတသဟဿာနံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. "နဝုတိသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။
အသီတိသတသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ"တိ။

တတော အပရေန သမယေန ကဏ္ဏကုဇ္ဇနဂရေ သုရက္ခိတော ရာဇပုတ္တော စ ပုရောဟိတပုတ္တော ဓမ္မသေနကုမာရော စ ဖုဿေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ အတ္တနော နဂရံ သမ္ပတ္တေ သဋ္ဌိယာ ပုရိသသတသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒာနံ ဒတွာ ဒသဗလဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဘဂဝတိ ပသီဒိတွာ တေ သပရိဝါရာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ တေသံ သဋ္ဌိယာ ဘိက္ခုသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန ကာသိနဂရေ ဇယသေနရညော သဋ္ဌိမတ္တာနံ ဉာတီနံ သမာဂမေ ဗုဒ္ဓဝံသံ ဒေသေသိ, တံ သုတွာ ပညာသသတသဟဿာနိ ဖေဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ တေသံ မဇ္ဈေ နိသိန္နော ဘဂဝါ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန မဟာမင်္ဂလသမာဂမေ မင်္ဂလကထံ သုတွာ စတ္တာလီသပုရိသသတသဟဿာနိ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ တေသံ မဇ္ဈဂတော သုဂတော ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. “သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ ဖုဿဿာပိ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၆. “သဋ္ဌိသတသဟဿာနံ ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။
ပညာသသတသဟဿာနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၇. “စတ္တာလီသသတသဟဿာနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော။
အနုပါဒါ ဝိမုတ္တာနံ၊ ဝောစ္ဆိန္နပဋိသန္ဓိန”န္တိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော အရိန္ဒမနဂရေ ဝိဇိတာဝီ နာမ ခတ္တိယော ဟုတွာ တဿ ဓမ္မံ သုတွာ ဘဂဝတိ ပသီဒိတွာ တဿ မဟာဒာနံ ဒတွာ မဟာရဇ္ဇံ ပဟာယ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ တီဏိ ပိဋကာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ တေပိဋကဓရော မဟာဇနဿ ဓမ္မကထံ ကထေသိ, သီလပါရမိဉ္စ ပူရေသိ။ သောပိ နံ “ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. “အဟံ တေန သမယေန၊ ဝိဇိတာဝီ နာမ ခတ္တိယော။
ဆဍ္ဍယိတွာ မဟာရဇ္ဇံ၊ ပဗ္ဗဇိံ တဿ သန္တိကေ။

၉. “သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ ဖုဿော လောကဂ္ဂနာယကော။
ဒွေနဝုတေ ဣတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၀. “ပဓာနံ ပဒဟိတွာန။ပေ.။ ဒသပါရမိပူရိယာ။
၁၂. “သုတ္တန္တံ ဝိနယဉ္စာပိ၊ နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနံ။
သဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတွာ၊ သောဘယိံ ဇိနသာသနံ။

၁၃. “တတ္ထပ္ပမတ္တော ဝိဟရန္တော၊ ဗြဟ္မံ ဘာဝေတွာ ဘာဝနံ။
အဘိညာပါရမိံ ဂန္တွာ၊ ဗြဟ္မလောကမဂစ္ဆဟ”န္တိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော ကာသိကံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ ဇယသေနော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သိရိမာ နာမ မာတာ, သုရက္ခိတော စ ဓမ္မသေနော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သဘိယော နာမုပဋ္ဌာကော, စာလာ စ ဥပစာလာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, အာမလကရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ , အာယု နဝုတိဝဿသဟဿာနိ, ကိသာဂေါတမီ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ, အနုပမော နာမဿ ပုတ္တော, ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၄. “ကာသိကံ နာမ နဂရံ၊ ဇယသေနော နာမ ခတ္တိယော။
သိရိမာ နာမ ဇနိကာ၊ ဖုဿဿာပိ မဟေသိနော။ပေ. ။။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အာမဏ္ဍောတိ ပဝုစ္စတိ။ပေ.။။

၂၂. “အဋ္ဌပဏ္ဏာသရတနံ၊ သောပိ အစ္စုဂ္ဂတော မုနိ။

သောဘတေ သတရံသိ၀၊ ဥဋ္ဌုရာဇာ၀ ပူရိတော။

၂၃. ‘‘နဝုတိ၀ဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဝိဇ္ဇတိ တာ၀ဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၄. ‘‘ဩ၀ဒိတွာ ဗဟူ သတ္တေ၊ သန္တာရေတွာ ဗဟူ ဇနေ။
သောပိ သတ္ထာ အတုလယသော၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာ၀ကော’’တိ။

တတ္ထ **အာမဏ္ဍော** တိ အာမလကရုက္ခော။ **ဩ၀ဒိတွာ**တိ ဩဝဒံ ဒတွာ, အနုသာသိတွာတိ အတ္ထော။ **သောပိ သတ္ထာ အတုလယသော**တိ သောပိ သတ္ထာ အမိတယသောတိ အတ္ထော။ ‘‘သော ဇဟိတွာ အမိတယသော’’တိပိ ပာဌော, တဿ သော သဗ္ဗမေ၀ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝိသေသံ ဟိတွာတိ အတ္ထော။

ဖုဿော ကိရ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ကုသိနာရာယံ သေနာရာမေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဓာတုယော ကိရဿ ဝိတ္ထာရိကာ အဟေသုံ။ သေသကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝါတိ။

ဖုဿဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော အဋ္ဌာရသမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၁. ဝိပဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ဖုဿဿ ဗုဒ္ဓဿ အပရဘာဂေ သာန္တရကပ္ပေ တသ္မိံ ကပ္ပေ ဝီတိဝတ္တေ ဣတော ဧကနဝုတိကပ္ပေ ဝိဇိတသဗ္ဗကပ္ပော ပရဟိတနိရတသင်္ကပ္ပော သဗ္ဗတ္ထ ဝိပဿီ **ဝိပဿီ** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ။ သော ပါရမိယော ပူရေတွာ အနေကရတနမဏိဝိသရသမုဇ္ဇောတိတဘဝနေ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ဗန္ဓုမတီနဂရေ အနေကဗန္ဓုမတော ဗန္ဓုမတော ရညော ဗန္ဓုမတိယာ နာမ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ခေမေ မိဂဒါယေ မာတုဒရတော အသိတနီရဒရာဇိတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ နိက္ခမိ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ပနဿ လက္ခဏပါဌကာ ဉာတကာ စ ဒိဝါ စ ရတ္တိဉ္စ အန္တရန္တရာ နိမ္မိသသဉ္ဇိတန္တကာ ရဝိရဟေန ဝိသုဒ္ဓံ ပဿန္တိ, ဝိဝဋ္ဋေဟိ ဝါ အက္ခီဟိ ပဿတီတိ “ဝိပဿီ”တိ နာမမကံသု။ “ဝိစေယျ ဝိစေယျ ပဿတီတိ ဝိပဿီ”တိ ဝဒန္တိ။ သော အဋ္ဌဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ နန္ဒ-သုနန္ဒ-သိရိမာနာမကာ တယော စဿ ပါသာဒါ အဟေသုံ။

သုဒဿနာဒေဝိပ္ပမုခါနံ ဣတ္ထီနံ သတသဟဿံ ဝီသတိ စ သဟဿာနိ အဟေသုံ။ “သုတနူ”တိပိ သုဒဿနာ ဝုစ္စတိ။ သော အဋ္ဌဝဿသဟဿာနံ အစ္စယေန စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သုတနုဒေဝိယာ သမဝဋ္ဋက္ခန္ဓေ နာမ တနယေ ဇာတေ အာဇညရထေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ ပုရိသာနံ စတုရာသီတိသတသဟဿာနိ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော တေဟိ ပရိဝုတော မဟာပုရိသော အဋ္ဌမာသံ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ သုဒဿနသေဋ္ဌိဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ကုသုမသမလင်္ကတေ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သုဇာတေန နာမ ယဝပါလကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ပါဋလိဗောဓိံ သမလင်္ကတံ ဒိသွာ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေန တံ ဥပါဂမိ။

တဿာ ပန ပါဋလိယာ သမဝဋ္ဋက္ခန္ဓော တံ ဒိဝသံ ပဏ္ဏာသရတနော ဟုတွာ အဗ္ဘုဂ္ဂတော သာခါ ပဏ္ဏာသရတနာ ဥဗ္ဗေဓေန ရတနသတံ အဟောသိ။ တံဒိဝသမေဝ သာ ပါဋလီ ကဏ္ဏိကာဗဒ္ဓေဟိ ဝိယ ပုပ္ဖေဟိ ပရမသုရဘိဂန္ဓေဟိ မူလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗသဉ္ဆန္နာ အဟောသိ။ ဒိဗ္ဗဂန္ဓော ဝါယတိ, န ကေဝလံ တဒါ အယမေဝ ပုပ္ဖိတော, ဒသသဟဿိ စက္ကဝါဠေသု သဗ္ဗေ ပါဋလိယော ပုပ္ဖိတာဝ။ န ကေဝလံ ပါဋလိယောဝ, ဒသသဟဿိစက္ကဝါဠေသု သဗ္ဗရုက္ခဂုမ္ဗလတာယောပိ ပုပ္ဖိံသု။ မဟာသမုဒ္ဒောပိ ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ပဒုမေဟိ ကုဝလယုပ္ပလကုမုဒေဟိ သဉ္ဆန္နော သီတလမဓုရသလိလော အဟောသိ။ သဗ္ဗမ္ပိ စ ဒသသဟဿိ စက္ကဝါဠဗ္ဘန္တရံ ဓဇမာလာကုလံ အဟောသိ။ တတ္ထ တတ္ထ ပဋိမာလာဂုလဝိပ္ပကိဏ္ဏံ နာနာသုရဘိကုသုမသဇ္ဇိတဓရဏီတလံ ဓူပစုဏ္ဏန္ဓကာရံ အဟောသိ။ တံ ဥပဂန္တွာ တေပဏ္ဏာသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ – “ယာဝ ဗုဒ္ဓော န ဟောမိ, တာဝ ဣတော န ဥဋ္ဌဟာမီ”တိ ပဋိညံ ကတွာ နိသီဒိ။ ဧဝံ နိသီဒိတွာ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ မဂ္ဂါနုက္ကမေန စတ္တာရိ မဂ္ဂဉာဏာနိ မဂ္ဂါနန္တရံ စတ္တာရိ ဖလဉာဏာနိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ စ သကလေ စ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဟတ္ထဂတေ ကတွာ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော ဗောဓိပလ္လင်္ကေ နိသိန္နောဝ –

“အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ။ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄)။

“အယောဃနဟတဿေဝ၊ ဇလတော ဇာတဝေဒသော။
အနုပုဗ္ဗူပသန္တဿ၊ ယထာ န ဉာယတေ ဂတိ။

“ဧဝံ သမ္မာ ဝိမုတ္တာနံ၊ ကာမဗန္ဓောဃတာရိနံ။
ပညာပေတုံ ဂတီ နတ္ထိ၊ ပတ္တာနံ အစလံ သုခ”န္တိ။ (ဥဒါ. ၈၀) –

ဧဝံ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ ဗောဓိသမီပေယေဝ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဗြဟ္မယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အတ္တနော ဝေမာတိကဿ ဘာတိကဿ ခဏ္ဍကုမာရဿ စ ပုရောဟိတပုတ္တဿ တိဿကုမာရဿ စ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ အာကာသေန ဂန္တွာ ခေမေ မိဂဒါယေ ဩတရိတွာ ဥဘောပိ တေ ဥယျာနပါလေန ပက္

ကောသာပေတွာ တေသံ ပရိတရာနံ မဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တအာ အပရိမိတာနံ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. “ဖုသ္သသ္သ စ အပရေန၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒုတ္တမော။
ဝိပဿီ နာမ နာမေန၊ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ စက္ခုမာ။

၂. “အဝိဇ္ဇံ သဗ္ဗံ ပအာလေတွာ၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။
ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတုံ၊ ပက္ကာမိ ဗန္ဓုမတီပုရံ။

၃. “ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ၊ ဥဘော ဗောဓေသိ နာယကော။
ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗော၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **ပအာလေတွာ**တိ ဘိန္ဒိတွာ, အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဘိန္ဒိတွာတိ အတ္ထော။ “ဝတ္တေတွာ စက္ကမာရာမေ”တိပိ ပာဌော, တဿ **အာရာမေ**တိ ခေမေ မိဂဒာယေတိ အတ္ထော။ **ဥဘော ဗောဓေသီ**တိ အတ္တနော ကနိဋ္ဌဘာတိကံ ခဏ္ဍံ ရာဇပုတ္တံ တိဿဉ္စ ပုရောဟိတပုတ္တန္တိ ဥဘော ဗောဓေသိ။ **ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗော** တိ ဒေဝတာနံ အဘိသမယဝသေန ဂဏနပရိစ္ဆေဒေ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

အထာပရေန သမယေန ခဏ္ဍံ ရာဇပုတ္တံ တိဿဉ္စ ပုရောဟိတပုတ္တံ အနုပဗ္ဗဇိတာနိ စတုရာသီတိဘိက္ခုသဟဿာနိ ဓမ္မာမတံ ပာယေသိ။ သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. “ပုနာပရံ အမိတယသော၊ တတ္ထ သစ္စံ ပကာသယိ။
စတုရာသီတိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ခေမေ မိဂဒာယေတိ အတ္ထော။ “စတုရာသီတိသဟဿာနိ, သမ္ဗုဒ္ဓမနုပဗ္ဗဇု”န္တိ တေ ဇတေ ပန စတုရာသီတိသဟဿသင်္ခာတာ ပုရိသာ ဝိပဿိဿ ကုမာရဿ ဥပဋ္ဌာကပုရိသာယေဝ။ တေ ဟတောဝ ဝိပဿိကုမာရဿ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂန္တွာ ကုမာရမဒိသွာတ ဟတရာသတ္တာယ ဂန္တွာ ဘုတ္တဟတရာသာ “ကုဟိံ ကုမာရော”တိ ပုစ္ဆိတွာ တတော “ဥယျာနဘူမိံ ဂတော”တိ သုတွာ “တတ္ထေဝ နံ ဒက္ခိဿာမာ”တိ နိက္ခန္တာ နိဝတ္တမာနံ တဿ သာရထိံ ဒိသွာတ “ကုမာရော ပဗ္ဗဇိတော”တိ သုတွာ သုတဋ္ဌာနေယေဝ သဗ္ဗာဘရဏာနိ မုဉ္စိတွာ အန္တရာပဏတော ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အာဟရာပေတွာ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ပဗ္ဗဇိံသု။ ပဗ္ဗဇိတွာ စ တေ ဂန္တွာ မဟာပုရိသံ ပရိဝါရယိံသု။

တတော ဝိပဿီ ဗောဓိသတ္တော “ပဓာနစရိယံ စရန္တော အာကိဏ္ဏော ဝိဟရာမိ, န ခော ပနမေတံ ပတိရူပံ ယထေဝ မံ က္ကမေ ဂိဟိဘူတာ ပုဗ္ဗေ ပရိဝါရေတွာ စရန္တိ, က္ကအနိပိ တထေဝ ကိံ က္ကမိနာ ဂဏေနာ”တိ ဂဏသင်္ဂဏိကာယ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ “အဇ္ဇေဝ ဂစ္ဆာမီ”တိ စိန္တေတွာ ပုန – “အဇ္ဇ အဝေလာ, သစေ ပနာဟံ အဇ္ဇ ဂမိဿာမိ, သဗ္ဗေပိမေ ဇာနိဿန္တိ, သွေဝ ဂမိဿာမီ”တိ စိန္တေသိ။ တံဒိဝသဉ္စ ဥရုဝေလကမသဒိသေ ဧကသ္မိံ ကမေ ကမတသိနော မနုဿာ သွတတနာယ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ မဟာပုရိသံ နိမန္တယိံသု။ တေ တေသံ စတုရာသီတိသဟဿာနံ မဟာပုရိသဿ သ စ ဟယာသမေဝ ပဋိယာဒယိံသု။ အထ ဝိပဿီ မဟာပုရိသော ပုနဒိဝသေ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ တသ္မိံ ကမေ တေဟိ ပဗ္ဗဇိတဇနေဟိ သဒ္ဓိံ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဝသနဋ္ဌာနမေဝ အဂမာသိ။ တတ္ထ တေ ပဗ္ဗဇိတာ မဟာပုရိသဿ ဝတ္တံ ဒဿေတွာ အတ္တနော အတ္တနော ရတ္တိဋ္ဌာနဒိတဋ္ဌာနာနိ ပဝိသိံသု။

ဗောဓိသတ္တောပိ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ နိသိန္နော စိန္တေသိ – “အယံ ကာလော နိက္ခမိတု”န္တိ နိက္ခမိတွာ ပဏ္ဏသာလဒွာရံ ပိဒဟိတွာ ဗောဓိမဏ္ဍာဘိမုခော ပာယာသိ။ တေ ကိရ ပဗ္ဗဇိတာ သာယံ ဗောဓိသတ္တဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပဏ္ဏသာလံ ပရိဝါရေတွာ နိသိန္နာ – “အတိဝိကာလော ဇာတော ဥပဓာရေထာ”တိ ဝတွာ ပဏ္ဏသာလဒွာရံ ဝိဝရိတွာ တံ အပဿန္တာပိ “ကုဟိံ နု ဂတော မဟာပုရိသော”တိ နာနုဗန္ဓိံသု။ “ဂဏတသေ နိဗ္ဗိန္နော ဧကော ဝိဟရိတုကာမော မညေ မဟာပုရိသော ဗုဒ္ဓဘူတံယေဝ တံ ပဿိဿာမာ”တိ အန္တောဇမ္ဗုဒီပာဘိမုခာ စာရိကံ ပက္ကမိံသု။ အထ တေ – “ဝိပဿိနာ ကိရ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတွာ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတ”န္တိ သုတွာ အနုက္ကမေန သဗ္ဗေ တေ ပဗ္ဗဇိတာ

ဗန္ဓမတိယာ ရာဇဓာနိယာ ခေမေ မိဂဒာယေ သန္နိပတိံသု။ တတော တေသံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ စတုရာသီတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ သော တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. ''စတုရာသီတိသဟဿာနိ, သမ္ဗုဒ္ဓံ အနုပဗ္ဗဇုံ။
တေသမာရာမပတ္တာနံ, ဓမ္မံ ဒေသေသိ စက္ခုမာ။

၆. ''သဗ္ဗာကာရေန ဘာသတော, သုတွာ ဥပနိသာဒိနော။
တေပိ ဓမ္မဝရံ ဂန္တွာ, တတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

တတ္ထ **စတုရာသီတိသဟဿာနိ, သမ္ဗုဒ္ဓံ အနုပဗ္ဗဇုံ** န္တိ ဧတ္ထ အနုနာ ယောဂတော သမ္ဗုဒ္ဓန္တိ ဥပယောဂဝစနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, သမ္ဗုဒ္ဓဿ ပစ္ဆာ ပဗ္ဗဇိံသူတိ အတ္ထော။ လက္ခဏံ သဒ္ဒသတ္ထတော ဂဟေတဗ္ဗံ။ ''တတ္ထ အာရာမပတ္တာန''န္တိပိ ပာဌော။ **ဘာသတော**တိ ဝဒတော။ **ဥပနိသာဒိနော**တိ ဂန္တွာ ဥပနိသိဒ္ဓါယ ဓမ္မဒာနံ ဒဒတောတိ အတ္ထော။ **တေပီ**တိ တေ စတုရာသီတိသဟဿသင်္ခာတာ ပဗ္ဗဇိတာ ဝိပဿိဿ ဥပဋ္ဌာကဘူတာ။ **ဂန္တွာ** တိ တဿ ဓမ္မံ ဉတွာ။ ဧဝံ တေသံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ ခေမေ မိဂဒာယေ ဝိပဿီသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဒွေ စ အဂ္ဂသာဝကေ အနုပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ အဋ္ဌသဋ္ဌိသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ နိသိန္နော ဝိပဿီ ဘဂဝါ –

''ခန္တီ ပရမံ တပော တိတိက္ခာ, နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။
န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ, န သမဏော ဟောတိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။

''သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ, ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ, ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

''အနူပဝါဒေါ အနူပဃာတော, ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော။
မတ္တညုတာ စ ဘတ္တသ္မိံ, ပန္တဉ္စ သယနာသနံ။
အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေါ, ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန''န္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃၊ ၁၈၄၊ ၁၈၅) –

ဣမံ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ ဣမာ ပန သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကထာယော ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ပုန ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒိသွာ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ သတသဟဿာနံ ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ယဒါ ပန ဝိပဿိဿ ဝေမာတိကာ တယော ဘာတရော ပစ္စန္တံ ဝူပသမေတွာ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနကိရိယာယ လဒ္ဓဝရာ ဟုတွာ အတ္တနော နဂရံ နေတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တာ တဿ ဓမ္မံ သုတွာ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေသံ အသီတိသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဘဂဝါ ခေမေ မိဂဒာယေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''သန္နိပါတာ တယော အာသုံ, ဝိပဿိဿ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ, သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၈. ''အဋ္ဌသဋ္ဌိသတသဟဿာနံ, ပဌမော အာသိ သမာဂမော။
ဘိက္ခုသတသဟဿာနံ, ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၉. ''အသီတိဘိက္ခုသဟဿာနံ, တတိယော အာသိ သမာဂမော။
တတ္ထ ဘိက္ခုဂဏမဇ္ဈေ, သမ္ဗုဒ္ဓေါ အတိရောစတီ''တိ။

တတ္ထ **အဋ္ဌသဋ္ဌိသတသဟဿာန** န္တိ အဋ္ဌသဋ္ဌိသဟဿာဓိကာနံ သတသဟဿဘိက္ခူနန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ တတ္ထ ခေမေ မိဂဒာယေ။ **ဘိက္ခုဂဏမဇ္ဈေ** တိ ဘိက္ခုဂဏဿ မဇ္ဈေ။ ''တဿ ဘိက္ခုဂဏမဇ္ဈေ''တိပိ ပာဌော, တဿ ဘိက္ခုဂဏဿ မဇ္ဈေတိ အတ္ထော။

တအာ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာတေ အတုလော နာမ နာဂရာဇာ ဟုတွာ အနေကနာဂကောဋိသတသဟဿပရိတရော ဟုတွာ သပရိတရဿ ဒသဗလဿ အသမဗလသီလဿ ကရုဏာသီတလဟဒယဿ သ သက္ကာရကရဏတ္ထံ သတ္တရတနမယံ စန္ဒမဏ္ဍလသင်္ကာသံ ဒဠှဗ္ဗသာရမဏ္ဍံ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ တတ္ထ နိ သီအပေတွာ သတ္ထာဟံ ဒိဗ္ဗဝိဘတနုရူပံ မဟာအန္နံ ဒတွာ သတ္တရတနခစိတံ မဟာရဟံ သုဝဏ္ဏမယံ နာနာမဏိဇုတိဝိ သရသမုဇ္ဇလံ ပီဌံ ဘဂဝတော အအာသိ။ တအာ နံ ပီဌာနုမောဒနာဝသာနေ “ဣတော အယံ ကေနဝုတိကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿ သတိ”တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. “အဟံ တေန သမယေန၊ နာဂရာဇာ မဟိဒ္ဓိကော။
အတုလော နာမ နာမေန၊ ပုညဝန္တော ဇုတိန္ဓရော။

၁၁. “နေကာနံ နာဂကောဋီနံ၊ ပရိတရေတွာတနဟံ တအာ။
ဝဇ္ဇန္တော ဒိဗ္ဗတုရိယေဟိ၊ လောကဇေဋ္ဌံ ဥပာဂမိံ။

၁၂. “ဥပသင်္ကမိတွာ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဝိပဿိံ လောကနာယကံ။
မဏိမုတ္တရတနခစိတံ၊ သဗ္ဗာဘရဏဘူသိတံ။
နိမန္တေတွာ ဓမ္မရာဇဿ၊ သုဝဏ္ဏပီဌမအာသဟံ။

၁၃. “သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသီဒိယ။
ကေနဝုတိတော ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၄. “အဟု ကပိလဝှယာ ရမ္မာ၊ နိက္ခမိတွာ တထာဂတော။
ပဓာနံ ပဒဟိတွာတန၊ ကတွာ ဒုက္ကရကာရိကံ။

၁၅. “အဇပာလရုက္ခမူလသ္မိံ၊ နိသီဒိတွာ တထာဂတော။
တတ္ထ ပာယာသံ ပဂ္ဂယှ၊ နေရဉ္ဇရမုပေဟိတိ။

၁၆. “နေရဉ္ဇရာယ တီရမှိ၊ ပာယာသံ အဒ သော ဇိနော။
ပဋိယတ္တဝရမဂ္ဂေန၊ ဗောဓိမူလမုပေဟိတိ။

၁၇. “တတော ပဒက္ခိဏံ ကတွာ၊ ဗောဓိမဏ္ဍံ အနုတ္တရော။
အဿတ္ထမူလေ သမ္ဗောဓိံ၊ ဗုဇ္ဈိဿတိ မဟာယသော။

၁၈. “ဣမဿ ဇနိကာ မာတာ၊ မာယာ နာမ ဘဝိဿတိ။
ပိတာ သုဒ္ဓေါဒနော နာမ၊ အယံ ဟေဿတိ ဂေါတမော။

၁၉. “အနာသဝ ဝီတရာဂါ၊ သန္တစိတ္တာ သမာဟိတာ။
ကောလိတော ဥပတိဿော စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝကာ။
အာနန္ဒော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဥပဋ္ဌိဿတိမံ ဇိနံ။

၂၀. “ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝိကာ။
အနာသဝ ဝီတရာဂါ၊ သန္တစိတ္တာ သမာဟိတာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အဿတ္ထောတိ ပဝုစ္စတိ။ပေ.။။

၂၃. “တဿာဟံ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ”တိ။

တတ္ထ **ပုညဝန္တော** တိ ပုညဝါ, သမုပစိတပုညသဉ္စယောတိ အတ္ထော။ **ဇုတိန္ဓရော** တိ ပဘာယုတ္တော။ **နေကာနံ နာဂကောဋီနန္တိ** အနေကာဟိ နာဂကောဋီဟိ, ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပရိတရေတွာတနာ**တိ ဘဂဝန္တံ ပရိတ

ရေတ္တ။ **အပဟန္တိ** အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဝဇ္ဇန္တော** တိ တဒေန္တော တာဠေန္တော။ **မဏိမုတ္တရတနခစိတန္တိ** မဏိမုတ္တာဒီဟိ ဝိဝိဓေဟိ ရတနေဟိ ခစိတန္တိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗာဘရဏဘူသိတ** န္တိ သဗ္ဗာဘရဏေဟိ တဌရူပာဒီဟိ ရတနမယေဟိ မဏ္ဍိတန္တိ အတ္ထော။ **သုဝဏ္ဏပီဌ္ဌန္တိ** သုဝဏ္ဏမယံ ပီဌံ။ **အအာသဟန္တိ** အအာသိ အဟံ။

တဿ ပန ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော ဗန္ဓုမတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ ဗန္ဓုမာ နာမ ရာဇာ ပိတာ, ဗန္ဓုမတီ နာမ မာတာ, ခဏ္ဍော စ တိဿော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အသောကော နာမုပဋ္ဌာကော, စန္ဒာ စ စန္ဒမိတ္တာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ဟဋ္ဌလိရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သရီရပ္ပဘာ သဗ္ဗကာလံ သတ္တ ယောဇနာနိ ဖရိတ္တ အဋ္ဌာသိ အသီတိဝဿသဟဿာနိ အာယု, သုတနု နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, သမဝဋ္ဋက္ခန္ဓော နာမဿ ပုတ္တော, အာဇညရထေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၂၄. ''နဂရံ ဗန္ဓုမတီ နာမ၊ ဗန္ဓုမာ နာမ ခတ္တိယော။
မာတာ ဗန္ဓုမတီ နာမ၊ ဝိပဿိဿ မဟေသိနော။

၂၉. ''ခဏ္ဍော စ တိဿနာမော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
အသောကော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဝိပဿိဿ မဟေသိနော။

၃၀. ''စန္ဒာ စ စန္ဒမိတ္တာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ဟဋ္ဌလီတိ ပဝုစ္စတိ။

၃၂. ''အသီတိဟတ္ထမုဗ္ဗေဓော၊ ဝိပဿီ လောကနာယကော။
ပဘာ နိဒ္ဓာဝတီ တဿ၊ သမန္တာ သတ္တယောဇနေ။

၃၃. ''အသီတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဗုဒ္ဓဿ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၃၄. ''ဗဟုဒေဝမနုဿာနံ၊ ဗန္ဓနာ ပရိမောစယိ။
မဂ္ဂါမဂ္ဂဉ္စ အာစိက္ခိ၊ အဝသေသပုထုဇ္ဇနေ။

၃၅. ''အာလောကံ ဒဿယိတ္တာန၊ ဒေသေတ္တ အမတံ ပဒံ။
ဇလိတ္တ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောဝ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၃၆. ''ဣဒ္ဓိဝရံ ပုညဝရံ၊ လက္ခဏဉ္စ ကုသုမိတံ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ''တိ။

တတ္ထ **ဗန္ဓနာ** တိ ဒေဝမနုဿေ ကာမရာဂသံယောဇနာဒိဗန္ဓနာ မောစေသိ, ဝိကာသေသီတိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂါမဂ္ဂဉ္စ အာစိက္ခီ**တိ ''အမတာဓိဂမာယ အယံ မဂ္ဂေါ ဥစ္ဆေဒသဿတာဒိဒိဋ္ဌိဝိရဟိတာ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒာ မဂ္ဂေါ ကာယကိလမထာဒိကော နာယံ မဂ္ဂေါ''တိ သေသပုထုဇ္ဇနေ အာစိက္ခီတိ အတ္ထော။ **အာလောကံ ဒဿယိတ္တာန** တိ မဂ္ဂဉာဏာလောကံ ဝိပဿနာဉာဏာလောကဉ္စ ဒဿယိတ္တ။ **လက္ခဏဉ္စ ကုသုမိတ** န္တိ စိတ္တလက္ခဏာဒီဟိ ဖုလ္လိတံ မဏ္ဍိတံ ဘဂဝတော သရီရန္တိ အတ္ထော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ကထာသု ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ဝိပဿီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဧကူနဝီသတိမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၂. သိခီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ဝိပဿိဿ အပရဘာဂေ အန္တရဟိတေ စ တသ္မိံ ကပ္ပေ တတော ပရံ ဧကူနသဋ္ဌိယာ ကပ္ပေသု ဗုဒ္ဓါ လောကေ န ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။ အပဂတဗုဒ္ဓါလောကော အဟောသိ။ ကိလေသဒေဝပုတ္တမာရာနံ ဧကရဇ္ဇံ အပဂတကဏ္ဋကံ အဟောသိ။ ဣတော ပန ဧကတ္တိံသကပ္ပေ သိနိဒ္ဓသုက္ခသာရအရူပစိတော ပဟူတသပ္ပိသိတ္တော နိဓူမော သိခီ ဝိယ **သိခီ စ ဝေဿဘူ** စာတိ ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။ တတ္ထ **သိခီ** ပန ဘဂဝါ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ကုသလကရဏဝတီ အရုဏဝတီနဂရေ ပရမဂုဏဝတော အရုဏဝတော နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ ရတ္တကနကပဋိဗိမ္ဗရုစိရပ္ပဘာယ ပဘာဝတိယာ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသ မာသေ ဝီတိနာမေတွာ နိသဘုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ နေမိတ္တိကာ ပနဿ နာမံ ကရောန္တာ ဥဏှီသဿ သိခါ ဝိယ ဥဂ္ဂတတ္တာ "သိခီ"တိ နာမမကံသု။ သော သတ္တဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ သုစန္ဒကဂိရိဂိရိယသနာရိဝသဘ နာမကာ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ သဗ္ဗကာမာဒေဝိပ္ပမုခါနိ စတုဝီသတိ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သဗ္ဗကာမာဒေဝိယာ ဂုဏဂုဏာတုလေ အတုလေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ဟတ္ထိယာနေန ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ သတ္တတိပုရိသသတသဟဿာနိ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော တေဟိ ပရိဝုတော အဋ္ဌမာသံ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဂဏသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ သုဒဿနနိဂမေ ပိယဒဿီသေဋ္ဌိနော ဓီတုယာ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တရုဏခဒိရဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ အနောမဒဿိနာ နာမ တာပသေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ ကုသတိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ပုဏ္ဍရီကဗောဓိံ ဥပသင်္ကမိ။ တဿာ ကိရ ပုဏ္ဍရီကဗောဓိယာပိ ဟဋ္ဌလိယာ ပမာဏမေဝ ပမာဏံ အဟောသိ။ တံဒိဝသမေဝ သော ပဏ္ဏာသရတနက္ခန္ဓော ဟုတွာ အဗ္ဘုဂ္ဂတော, သာခါပိဿ ပဏ္ဏာသရတနမတ္တာဝ။ သော ဒိဗ္ဗေဟိ ဂန္ဓေဟိ ပုပ္ဖေဟိ သဉ္ဆန္နော အဟောသိ။ န ကေဝလံ ပုပ္ဖေဟေဝ, ဖလေဟိပိ သဉ္ဆန္နော အဟောသိ။ တဿ ဧကပဿတော တရုဏာနိ ဖလာနိ ဧကတော မဇ္ဈိမာနိ ဧကတော နာတိပက္ကာနိ ဧကတော ပက္ကိတ္တဒိဗ္ဗောဇာနိ ဝိယ သုရသာနိ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသသမ္ပန္နာနိ တတော တတော ဩလမ္ဗန္တိ။ ယထာ စ သော , ဧဝံ ဒသသဟဿိစက္ကဝါဠေသု ပုပ္ဖူပဂါ ရုက္ခာ ပုပ္ဖေဟိ ဖလူပဂါ ရုက္ခာ ဖလေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတာ အဟေသုံ။

သော တတ္ထ စတုဝီသတိဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ နိသီဒိ။ ဧဝံ နိသီဒိတွာ ဆတ္တိံသ ယောဇနဝိတ္ထတံ သမာရံ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ ဗောဓိသမီပေယေဝ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဗြဟ္မယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ သတ္တတိယာ ဘိက္ခုသတသဟဿာနံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ သုရပထေန ဂန္တွာ ဝိဝိဓာဝရဏဝတိယာ အရုဏဝတိယာ ရာဇဓာနိယာ သမီပေ မိဂါဇိနုယျာနေ ဩတရိတွာ တေဟိ မုနိဂဏေဟိ ပရိဝုတော တေသံ မဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ ကောဋိသတသဟဿာနံ ပဌမော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "ဝိပဿိဿ အပရေန၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒုတ္တမော။
သိခိဝှယော အာသိ ဇိနော၊ အသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။

၂. "မာရသေနံ ပမဒ္ဒိတွာ၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။
ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ၊ အနုကမ္ပာယ ပါဏိနံ။

၃. "ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ၊ သိခိမ္ဟိ ဇိနပုင်္ဂဝေ။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ"တိ။

ပုနပိ အရုဏဝတိယာ ရာဇဓာနိယာ သမီပေယေဝ အဘိဘူရာဇပုတ္တဿ စ သမ္ဘဝရာဇပုတ္တဿ စာတိ ဒွိန္နံ သပရိဝါရာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ ဓမ္မာမတံ ပါယေသိ။ သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟော

သိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. ‘‘အပရမ္ပိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဂဏာသေဋ္ဌေ နရုတ္တမေ။
နဝုတ္တိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

ယဒာ ပန သူရိယဝတီနဂရဒွါရေ စမ္ပကရုက္ခမူလေ တိတ္ထိယမဒ္ဒမာနဘူဒ္ဓနတ္တံ သဗ္ဗဇနပန္နနမောက္ခတ္တဥ္စ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကရောန္တော ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ အသီတိကောဋိသဟဿာနံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. ‘‘ယမကပါဋိဟာရိယဉ္စ၊ ဒဿယန္တေ သဒေဝကေ။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ’’တိ။

အဘိဘူနာ စ သမ္ဘဝေန စ ရာဇပုတ္တေန သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတာနံ အရဟန္တာနံ သတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ, အရုဏဝတီနဂရေ ဉာတိသမာဂမေ ပဗ္ဗဇိတာနံ အသီတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ဓနဉ္စယနဂရေ ဓနပါလကနာဂဝိနယနသမယေ ပဗ္ဗဇိတာနံ သတ္တတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. ‘‘သန္နိပါတာ တယော အာသုံ၊ သိခိဿာပိ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၇. ‘‘ဘိက္ခုသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။
အသီတိဘိက္ခုသဟဿာနံ၊ ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၈. ‘‘သတ္တတိဘိက္ခုသဟဿာနံ ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော။
အနုပလိတ္တော ပဒုမံဝ၊ တောယမှိ သမ္ပဝဍ္ဎိတ’’န္တိ။

တတ္ထ **အနုပလိတ္တော ပဒုမံဝ** တိ တောယေ ဇာတံ တောယေဝ ဝဍ္ဎိတံ ပဒုမံ ဝိယ တောယေန အနုပလိတ္တံ, သောပိ ဘိက္ခုသန္နိပါတော လောကေ ဇာတောပိ လောကဓမ္မေဟိ အနုပလိတ္တော အဟောသီတိ အတ္ထော။

တဒါ ကိရ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ကတ္တစိ အသံသဋ္ဌော ပရိဘုတ္တနဂရေ အရိန္ဒမော နာမ ရာဇာ ဟုတွာ သိခိမှိ သတ္ထရိ ပရိဘုတ္တနဂရမနုပ္ပတ္တေ သပရိဝါရော ရာဇာ ဘဂဝတော ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ပသာဒဝဍ္ဎိတဟဒယန ယနသောတော ဒသဗလဿ အမလစရဏကမလယုဂဠေသု သပရိဝါရော သိရသာ အဘိဝန္ဒိတွာ ဒသဗလံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ ဣဿရိယကုလဝိဘဝသဒ္ဒါနုရူပံ မဟာဒါနံ ဒတွာ ဒုဿဘဏ္ဍာကရဒွါရာနိ ဝိဝရာပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟဂ္ဃာနိ ဝတ္ထာနိ အဒါသိ။ အတ္တနော စ ဗလရူပလက္ခဏဇဝသမ္ပန္နဟေမဇာလမာလာသမလင်္ကတံ နဝကနကရစိရဒဏ္ဍကောသစာမရယုဂဝိရာဇိတံ ဝိပုလမုဒုကဏ္ဏံ စန္ဒရာဇိဝိရာဇိတဝဒနသောဘံ ရောဝဏတရဏမိဝ အရိတရဏံ ဝရတရဏံ ဒတွာ တရဏပ္ပမာဏမေဝ ကတွာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍဉ္စ အဒါသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ – ‘‘ဣတော ဧကတ္တိံသကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ‘‘အဟံ တေန သမယေန၊ အရိန္ဒမော နာမ ခတ္တိယော။
သမ္ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ သင်္ဃံ၊ အန္နပါနေန တပ္ပယိံ။

၁၀. ‘‘ဗဟုံ ဒုဿဝရံ ဒတွာ၊ ဒုဿကောဋိံ အနပ္ပကံ။
အလင်္ကတံ ဟတ္ထိယာနံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ အဒါသဟံ။

၁၁. ‘‘ဟတ္ထိယာနံ နိမ္မိနိတွာ၊ ကပ္ပိယံ ဥပနာမယိံ။
ပူရယိံ မာနသံ မယှံ၊ နိစ္စံ ဒဠှမုပဋ္ဌိတံ။

၁၂. ‘‘သောပိ မံ ဗုဒ္ဓော ဗ္ယာကာသိ၊ သိခီ လောကဂ္ဂနာယကော။
ဧကတ္တိံသေ ကပ္ပမှိ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၃. ‘‘အဟု ကပိလဝှယာ ရမ္မာ။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၄. ‘‘တဿာဟံ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ’’တိ။

တတ္ထ **နိမ္မိနိတွာ** တိ တဿ ဟတ္ထိနော ပမာဏေန တုလယိတွာ။ **ကပ္ပိယန္တိ** ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ, ဘိက္ခူနံ ယံ ဘဏ္ဍံ ကပ္ပတိ ဂဟေတုံ, တံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ နာမ။ **ပူရယိံ မာနသံ မယှန္တိ** မမ စိတ္တံ အနပ္ပိတိယာ ပူရယိံ, မယှံ ဟာသုပ္ပာဒနသမတ္ထံ အကာသိန္တိ အတ္ထော။ **နိစ္စံ ဒဠှမုပဋ္ဌိတ** န္တိ နိစ္စကာလံ အနံ ဒဿာမီ’’တိ အနဝသေသ ဒဠှံ ဥပဋ္ဌိတံ စိတ္တန္တိ အတ္ထော။

တဿ ပန ဘဂဝတော နဂရံ အရုဏဝတီ နာမ အဟောသိ။ အရုဏဝတ နာမ ရာဇာ ပိတာ, ပဘာဝတီ နာမ မာတာ, အဘိဘူ စ သမ္ဘဝေ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ခေမင်္ကရော နာမုပဋ္ဌာကော, သခိလာ စ မဒုမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ပုဏ္ဍရီကရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရဉ္စဿ သတ္တတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ ။ သရီရပ္ပဘာ နိစ္စကာလံ ယောဇနတ္တယံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သတ္တတိဝဿသဟဿာနိ အာယု, သဗ္ဗကာမာ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, အတုလော နာမဿ ပုတ္တော, ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၉. ‘‘နဂရံ အရုဏဝတီ နာမ၊ အရုဏော နာမ ခတ္တိယော။
ပဘာဝတီ နာမ ဇနိကာ၊ သိခိဿာပိ မဟေသိနော။

၂၀. ‘‘အဘိဘူ သမ္ဘဝေ စေဝ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ခေမင်္ကရော နာမုပဋ္ဌာကော၊ သိခိဿာပိ မဟေသိနော။

၂၁. ‘‘သခိလာ စ ပဒုမာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ပုဏ္ဍရီကောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၂. ‘‘သိရိဝဍ္ဎော စ နန္ဒော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌကာ။
စိတ္တာ စေဝ သုဂုတ္တာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌိကာ။

၂၃. ‘‘ဥစ္စတ္တနေန သော ဗုဒ္ဓော၊ သတ္တတိဟတ္ထမုဂ္ဂတော။
ကဉ္စနဂ္ဃိယသင်္ကာသော၊ ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏော။

၂၄. ‘‘တဿာပိ ဗျာမပ္ပဘာ ကာယာ၊ ဒိဝါရတ္တိံ နိရန္တရံ။
ဒိသောဒိသံ နိစ္ဆရန္တိ၊ တီဏိ ယောဇနသော ပဘာ။

၂၅. ‘‘သတ္တတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၆. ‘‘ဓမ္မမေဃံ ပဝဿေတွာ၊ တေမယိတွာ သဒေဝကေ။
ခေမန္တံ ပာပယိတွာန၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၂၇. ‘‘အနုဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ၊ ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏံ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ’’တိ။

တတ္ထ **ပုဏ္ဍရီကော** တိ သေတမ္ဗရုက္ခော။ **တီဏိ ယောဇနသော ပဘာ**တိ တီဏိ ယောဇနာနိ ပဘာ နိစ္ဆရန္တီတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မမေဃန္တိ** ဓမ္မဝဿံ, ဓမ္မဝဿနကော ဗုဒ္ဓမေဃော။ **တေမယိတွာ**တိ ဓမ္မကထာသလိလေန တေမေတွာ, သိဉ္စိတွာတိ အတ္ထော။ **သဒေဝကေ**တိ သဒေဝကေ သတ္တေ။ **ခေမန္တ** န္တိ ခေမန္တံ နိဗ္ဗာနံ ။ **အနုဗျဉ္ဇနသမ္ပန္န**

န္တို တမ္ဗနခတုင္ဂနာသ၀ဠင္ဂုလိတာဒီဟိ အသီတိယာ အနုဗ္ယဥ္ဇနေဟိ သမ္ပန္နံ, ဒ္ဝတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏပဋိမ ဏ္ဍိတံ ဘဂဝတော သရီရန္တို အတ္ထော။ သိဝိ ကိရ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သီလ၀တီနဂရေ အသ္သာရာမေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။

‘‘သိခီဝ လောကေ တပသာ ဇလိတ္ဝာ၊ သိခီဝ မေဃာဂမနေ နဒိတ္ဝာ။
သိခီ မဟေသိန္ဓနဝိပ္ပဟီနော၊ သိခီဝ သန္တိံ သုဂတော ဂတော သော’’။

သိခိဿ ကိရ ဘဂဝတော ဓာတုယော ဧကေဃနာဝ ဟုတ္ဝာ အဋ္ဌံသု န ဝိပ္ပကိရိံသု။ သကလဇမ္ဗုဒီပတသိနော ပန မနုဿာ တိယောဇနုဗ္ဗေဓံ သတ္တရတနမယံ ဟိမဂိရိသဒိသသောဘံ ထူပမကံသု။ သေသမေတ္ထ ကထာသု ဟကဋ္ဌမေတ တိ။

သိခီဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဝီသတိမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၃. ဝေဿဘူဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

သိခိဿ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အပရဘာဂေ အန္တရဟိတေ တဿ သာသနေ သတ္တတိံဝဿသဟဿာယုကာ မနုဿာ အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ ဒသဝဿာယုကာ အဟေသုံ။ ပုန ဝဍ္ဎိတွာ အပရိမိတာယုကာ ဟုတွာ အနုက္ကမေန ပရိဟာယိတွာ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ တဒါ ဝိဇိတမနောဘူ သဗ္ဗလောကာဘိဘူ သယမ္ဘူ **ဝေဿဘူ** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ။ သော ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ အနောမနဂရေ သုပ္ပတီတဿ သုပ္ပတီတဿ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ သီလဝတိယာ ယသဝတိယာ နာမ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန အနုပမုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ ဇာယမာနောဝ ဇနံ တောသေန္တော ဝသဘနာဒံ နဒိ။ တသ္မာ ဝသဘနာဒဟေတုတ္တာ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ "ဝေဿဘူ"တိ နာမမကံသု ။ သော ဆဗ္ဗဿသဟဿာနိ အကာရံ အဇ္ဈာဝသိ။ ရုစိ-သုရုစိ-ရတိဝဍ္ဎနနာမကာ တယော ပါသာဒါ တဿ အဟေသုံ။ သုစိတ္တာဒေဝိပ္ပမုခာနိ တိံသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သုစိတ္တာယ နာမ ဒေဝိယာ သုပ္ပဗုဒ္ဓေ နာမ ကုမာရေ ဥပ္ပန္နေ သုဝဏ္ဏသိဝိကာယ ဥယျာနဒဿနတ္ထာယ ဂန္တွာ ဒေဝဒတ္တာနိ ကာသာယာနိ ဂဟေတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ သတ္တတိံသသဟဿာနိ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ အထ သော တေဟိ ပရိဝုတော ဆ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ သုစိတ္တနိဂမေ သန္ဒိဿမာနသရီရာယ သိရိဝဍ္ဎနာယ နာမ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ဝီတိနာမေတွာ သာယနှသမယေ နရိန္ဒနာဂရာဇေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ သာလဗောဓိံ ပဒက္ခိဏတော ဥပါဂမိ။ တဿာပိ သာလဿ တဒေဝ ပါဋလိယာ ပမာဏမေဝ ပမာဏံ အဟောသိ။ တထေဝ ပုပ္ဖဖလသိရိဝိဘာတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော သာလမူလမုပဂန္တွာ စတ္တာလီသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဝိဂတနီဝရဏံ သဗ္ဗကာမမဒအဝရဏံ အနာဝရဏဉာဏံ ပဋိလဘိတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ…ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ တတ္ထေဝ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနော ကနိဋ္ဌဘာတိကဿ သောဏကုမာရဿ ဥတ္တရကုမာရဿ စ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ဒေဝပထေန ဂန္တွာ အနောမနဂရသမီပေ အရုဏုယျာနေ ဩတရိတွာ ဥယျာနပါလေန ကုမာရေ ပက္ကောသာပေတွာ တေသံ သပရိဝါရာနံ မဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ အသီတိယာ ကောဋိသဟဿာနံ ပဌမော အဘိသမယော အဟောသိ။

ပုန ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော ဘဂဝါ တတ္ထ တတ္ထ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သတ္တတိယာ ကောဋိသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ အနောမနဂရေယေဝ ဒိဋ္ဌိဇာလံ ဘိန္ဒန္တော တိတ္ထိယမာနဒ္ဓဇံ ပါတေန္တော မာနမဒံ ဝိဒ္ဓံသေန္တော ဓမ္မဒ္ဓဇံ သမုဿယန္တော နဝုတိယောဇနဝိတ္ထတာယ မနုဿပရိသာယ ပရိမာဏရဟိတာယ ဒေဝပရိသာယ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေ ပသာဒေတွာ သဋ္ဌိကောဋိယော ဓမ္မာမတေန တပ္ပေသိ, သော တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "တတ္ထေဝ မဏ္ဍကပ္ပမှိ၊ အသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။
ဝေဿဘူ နာမ နာမေန၊ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ နာယကော။

၂. "အာဒိတ္တံ ဝတ ရာဂဂ္ဂိ၊ တဏှာနံ ဝိဇိတံ တဒါ။
နာဂေါဝ ဗန္ဓနံ ဆေတွာ၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။

၃. "ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ၊ ဝေဿဘူလောကနာယကေ။
အသီတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟု။

၄. "ပက္ကန္တေ စာရိကံ ရဋ္ဌေ၊ လောကဇေဋ္ဌေ နရာသဘေ။
သတ္တတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။

၅. "မဟာဒိဋ္ဌိံ ဝိနောဒေန္တော၊ ပါဋိဟေရံ ကရောတိ သော။
သမာဂတာ နရမရူ၊ ဒသသဟဿီ သဒေဝကေ။

၆. "မဟာအစ္ဆရိယံ ဒိသွာ, အဗ္ဘုတံ လောမဟံသနံ။
ဒေဝတ စေဝ မနုဿာ စ, ဗုဇ္ဈရေ သဋ္ဌိကောဋိယော"တိ။

တတ္ထ **အာဒိတ္တ**န္တိ သကလမိဒံ လောကတ္တယံ သမ္ပဒိတ္တံ။ **ရာဂဂ္ဂီ**တိ ရာဂေန။ **တဏှာဟာနံ ဝိဇိတ**န္တိ တဏှာဟာနံ ဝိဇိတံ ရဇ္ဇံ ဝသဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ဧဝံ ဥတ္တတတိ အတ္ထော။ **နာဂေဝ ဗန္ဓနံ ဆေတွာ**တိ ဟတ္ထီ ဝိယ ပူတိလတာဗန္ဓနံ ဆိန္ဒိတွာ သမ္ဗောဓိံ ပတ္တော အဓိဂတော။ **ဒသသဟဿီ**တိ ဒသသဟဿိယံ။ **သဒေဝကေ**တိ သဒေဝကေ လောကေ။ **ဗုဇ္ဈရေ**တိ ဗုဇ္ဈိံသု။

သောဏုတ္တရာနံ ပန ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ သမာဂမေ ပဗ္ဗဇိတာနံ အသီတိယာ အရဟန္တသဟဿာနံ မဇ္ဈေ မာဃပုဏ္ဏမာယံ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ပဌမော သန္နိပါတော အဟောသိ။ ယဒါ ပန ဝေဿဘုနာ သဗ္ဗလောကာဘိဘုနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာ သတ္တတိံသသဟဿသင်္ခါ ဘိက္ခူ ဂဏတော ဩဟီနသမယေ ပက္ကန္တာ, တေ ဝေဿဘုဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိံ သုတွာ သောရေယျံ နာမ နဂရံ အာဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ အဒ္ဒသံသု။ တေသံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ သဗ္ဗေဝ တေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာယ ပရိသာယ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော ဒုတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။

ယဒါ ပန နာရိဝါဟနနဂရေ ဥပသန္တော နာမ ရာဇပုတ္တော ရဇ္ဇံ ကာရေသိ, တဿာနုကမ္ပာယ ဘဂဝါ တတ္ထ အဂမာသိ, သောပိ ဘဂဝတော အာဂမနံ သုတွာ သပရိဝါရော ဘဂဝတော ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ နိမန္တေတွာ မဟာဒါနံ ဒတွာ တဿ ဓမ္မံ သုတွာ ပသန္နဟဒယော ပဗ္ဗဇိ။ တံ သဋ္ဌိသဟဿသင်္ခါ ပုရိသာ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ တေ တေန သဒ္ဓိံ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ သော တေဟိ ပရိဝုတော ဝေဿဘူ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ, သော တတိယော သန္နိပါတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. "သန္နိပါတာ တယော အာသုံ, ဝေဿဘုဿ မဟေသိနော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ, သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၈. "အသီတိဘိက္ခုသဟဿာနံ, ပဌမော အာသိ သမာဂမော။
သတ္တတိဘိက္ခုသဟဿာနံ, ဒုတိယော အာသိ သမာဂမော။

၉. "သဋ္ဌိဘိက္ခုသဟဿာနံ, တတိယော အာသိ သမာဂမော။
ဇရာဒိဘယဘီတာနံ, ဩရသာနံ မဟေသိနော"တိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော သရဘဝတီနဂရေ ပရမပိယဒဿနော သုဒဿနော နာမ ရာဇာ ဟုတွာ ဝေဿဘုမှိ လောကနာယကေ သရဘနဂရမုပဂတေ တဿ ဓမ္မံ သုတွာ ပသန္နဟဒယော ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ ဇလဇာမလာဝိကလကမလမကုလသဒိသမဉ္ဇလိံ သိရသိ ကတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ သစီဝရံ မဟာဒါနံ ဒတွာ တတ္ထေဝ ဘဂဝတော နိဝါသတ္ထာယ ဂန္ဓကုဋိံ ကတွာ တံ ပရိက္ခိပိတွာ ဝိဟာရသဟဿံ ကာရေတွာ သဗ္ဗဋ္ဌ ဝိဘဝဇာတံ ဘဂဝတော သာသနေ ပရိစ္စဇိတွာ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အာစာရဂုဏသမ္ပန္နော တေရသဓုတဂုဏေသု နိရတော ဗောဓိသမ္ဘာရပရိယေသနာယ ရတော ဗုဒ္ဓသာသနာဘိရတော ဝိဟာသိ။ သောပိ တံ ဘဂဝါ ဗျာကာသိ – "အနာဂတေ ဣတော ဧကတ္တိံသကပ္ပေ အယံ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ"တိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. "အဟံ တေန သမယေန, သုဒဿနော နာမ ခတ္တိယော။
နိမန္တေတွာ မဟာဝီရံ, ဒါနံ ဒတွာ မဟာရဟံ။
အန္နပါနေန ဝတ္ထေန, သသင်္ဃံ ဇိနပူဇယိံ။

၁၁. "တဿ ဗုဒ္ဓဿ အသမဿ, စက္ကံ ဝတ္တိတမုတ္တမံ။
သုတွာန ပဏီတံ ဓမ္မံ, ပဗ္ဗဇ္ဇမဘိရောစယိံ။

၁၂. "မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ, ရတ္တိန္ဒိဝမတန္ဒိတော။

ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဂုဏသမ္ပန္နံ၊ ပဗ္ဗဇိံ ဗိနသန္တိကေ။

၁၃. ‘‘အာစာရဂုဏသမ္ပန္နော၊ ဝတ္တသီလသမာဟိတော။
သဗ္ဗညုတံ ဂဝေသန္တော၊ ရမာမိ ဗိနသာသနေ။

၁၄. ‘‘သဒ္ဓာပီတိံ ဥပဂန္တွာ၊ ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒာမိ သတ္ထရံ။
ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မယှံ၊ ဗောဓိယာယေဝ ကာရဏာ။

၁၅. ‘‘အနိဝတ္တမာနသံ ဉတွာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ဧတဒဗ္ရဝိ။
ကေတ္တိံသေ ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၆. ‘‘အဟု ကပိလဝှယာ ရမ္မာ။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခံ ဣမံ။
၁၇. ‘‘တဿာဟံ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပာရမိပူရိယာ’’တိ။

တတ္ထ **စက္ကံ ဝတ္တိတ** န္တိ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ။ **ပဏီတံ ဓမ္မ** န္တိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ။ **ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဂုဏသမ္ပန္န** န္တိ ဉတွာ ပဗ္ဗဇိန္တိ အတ္ထော။ **ဝတ္တသီလသမာဟိတော** တိ ဝတ္တေသု စ သီလေသု စ သမာဟိတော။ တေသံ တေသံ ပူရဏေ သမာဟိတောတိ အတ္ထော။ **ရမာမီ**တိ အဘိရမိံ။ **သဒ္ဓာပီတိ** န္တိ သဒ္ဓဉ္စ ပီတိဉ္စ ဥပဂန္တွာ။ **ဝန္ဒာမိ** တိ အဘိဝန္ဒိံ, အတီတတ္ထေ ဝတ္တမာနဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သတ္ထရ** န္တိ သတ္ထာရံ။ **အနိဝတ္တမာနသ** န္တိ အနောသက္ကိယမာနမာနသံ။

တဿ ပန ဘဂဝတော အနောမံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ သုပ္ပတီတော နာမဿ ပိတာ ခတ္တိယော, ယသဝတီ နာမ မာတာ, သောဏော စ ဥတ္တရော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဥပသန္တော နာမုပဋ္ဌာကော, ရာမာ စ သမာလာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, သာလရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ။ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ အာယု, သုစိတ္တာ နာမဿ ဘရိယာ, သုပ္ပဗုဒ္ဓော နာမဿ ပုတ္တော, သုဝဏ္ဏသိဝိကာယ နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၈. ‘‘အနောမံ နာမ နဂရံ၊ သုပ္ပတီတော နာမ ခတ္တိယော။
မာတာ ယသဝတီ နာမ၊ ဝေဿဘုဿ မဟေသိနော။

၂၃. ‘‘သောဏော စ ဥတ္တရော စေဝ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ဥပသန္တော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဝေဿဘုဿ မဟေသိနော။

၂၄. ‘‘ရာမာ စေဝ သမာလာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ မဟာသာလောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၅. ‘‘သောတ္ထိကော စေဝ ရမ္မော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌကာ။
ကေတမီ သိရိမာ စေဝ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌိကာ။

၂၆. ‘‘သဋ္ဌိရတနမုဗ္ဗေဓော၊ ဟေမယူပသမူပမော။
ကာယာ နိစ္ဆရတီ ရသ္မိ၊ ရတ္တိံဝ ပဗ္ဗတေ သိခီ။

၂၇. ‘‘သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၈. ‘‘ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရိကံ ကတွာ၊ ဝိဘဇိတွာ မဟာဇနံ။
ဓမ္မနာဝံ ဌပေတွာန၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၂၉. ‘‘ဒဿနေယျံ သဗ္ဗဇနံ၊ ဝိဟာရံ ဣရိယာပထံ။

သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင္ခါရာ’’တိ။

တတ္ထ **ဟေမယူပသမူပမောတိ** သုဝဏ္ဏတ္ထမ္ဘသဒိသောတိ အတ္ထော။ **နိစ္ဆရတီ** တိ ဣတော စိတော စ သန္ဓာဝတိ။ **ရသ္မီ** တိ ပဘာရသ္မိ။ **ရတ္တိံဝ ပဗ္ဗတေ သိခီ** တိ ရတ္တိယံ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ အဂ္ဂိ ဝိယ။ ရံသိဝိဇ္ဇောတာ တဿ ကာယေတိ အတ္ထော။ **ဝိဘာဇိတ္ဝာတ**တိ ဝိဘာဂံ ကတ္ဝာ, ဉဏ္ဍိုတာဒိဝသေန သောတာပန္နာဒိဝသေန စာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မနာဝန္တိ** အဋ္ဌင်္ဂမဂ္ဂသင်္ခါတံ ဓမ္မနာဝံ, စတုရောဃနိတ္ထရဏတ္ထာယ ဌပေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **ဒဿနေယျန္တိ** ဒဿနီယော။ **သဗ္ဗဇနန္တိ** သဗ္ဗော ဇနော, သသာဝကသင်္ဃော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **ဝိဟာရန္တိ** ဝိဟာရော, သဗ္ဗတ္ထ ပစ္စတ္တေ ဥပယောဂဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝေဿဘူ ကိရ ဘဂဝတ ဥသဘဝတီနဂရေ ခေမေ မိဂဒါယေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဓာတုယော ပနဿ ဝိပ္ပကိရိံသု။

‘‘ဥသဘဝတိပုရေ ပုရုတ္တမေ၊ ဇိနဝသဘော ဘဂဝါ ဟိ ဝေဿဘူ။
ဥပဝနဝိဟာရေ မနောရမေ၊ နိရုပဓိသေသမုပာဂတော ကိရာ’’တိ။

သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ကထာသု ပာကဋမေဝါတိ။

ဝေဿဘူဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဧကဝီသတိမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၄. ကကုသန္ဓဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ဝေဿဘုမှိ သယမ္ဘုမှိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တသ္မိံ ပန ကပ္ပေ အတိက္ကန္တေ ဧကူနတိံသကပ္ပေသု ဇိနဒိဝသကရာ နုပ္ပဇ္ဇိံသု။ ဣမသ္မိံ ပန ဘဒ္ဒကပ္ပေ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓာ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ကတမေ စတ္တာရော? **ကကုသန္ဓော ကောဏာဂမနော ကဿပော အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါတိ။ မေတ္တေယျော** ပန ဘဂဝါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ ဧဝမယံ ကပ္ပော ပဉ္စဟိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ ဘဒ္ဒကပ္ပောတိ ဘဂဝတာ ဝဏ္ဏိတော။ တတ္ထ **ကကုသန္ဓော** နာမ ဘဂဝါ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ခေမဝတီနဂရေ ခေမင်္ကရဿ နာမ ရညော အတ္ထဓမ္မမနုသာသကဿ အဂ္ဂိဒတ္တဿ နာမ ပုရောဟိတဿ အဂ္ဂမဟေသိယာ ဝိသာခါယ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ ယဒါ ပန ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏေ သက္ကရောန္တိ ဂရုကရောန္တိ မာနေန္တိ ပူဇေန္တိ, တဒါ ဗောဓိသတ္တာ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။

ယဒါ ပန ဗြာဟ္မဏာ ခတ္တိယေ သက္ကရောန္တိ ဂရုကရောန္တိ မာနေန္တိ ပူဇေန္တိ, တဒါ ခတ္တိယကုလေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တဒါ ကိရ ဗြာဟ္မဏာ ခတ္တိယေဟိ သက္ကရီယန္တိ ဂရုကရီယန္တိ, တသ္မာ သစ္စသန္ဓော ကကုသန္ဓော ဗောဓိသတ္တော ဝိဘဝသိရိသမုဒယေနာကုလေ အနာကုလေ ဗြာဟ္မဏကုလေ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဥန္နာဒေန္တော ကမ္ပယန္တော ဥဒပါဒိ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ ပါဋိဟာရိယာနိ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တတော ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ခေမဝတုယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော သုဝဏ္ဏလတာတော အဂ္ဂိဇာလော ဝိယ နိက္ခမိ။ သော စတ္တာရိ ဝဿသဟဿာနိ အကာရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တဿ ကိရ ကာမကာမဝဏ္ဏကာမသုဒ္ဓိနာမကာ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ရောစိနီဗြာဟ္မဏီပမုခါနိ တိံသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ရောစိနိယာ ဗြာဟ္မဏိယာ အနုတ္တရေ ဥတ္တရေ နာမ ကုမာရေ ဥပ္ပန္နေ ပယုတ္တေန အာဇညရထေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ စတ္တာလီသသဟဿာနိ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော တေဟိ ပရိဝုတော အဋ္ဌ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ သုစိရိန္ဓနိဂမေ ဝဇိရိန္ဓဗြာဟ္မဏဿ ဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ခဒိရဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သာယနှသမယေ သုဘဒ္ဒေန နာမ ယဝပါလကေန ဥပနီတာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ သိရီသဗောဓိံ ပါဋလိယာ ဝုတ္တပ္ပမာဏံ ဒိဗ္ဗဂန္ဓံ ဥပဝါယမာနံ ဥပဂန္တွာ စတုတ္တိံသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ သမ္ဗောဓိံ ပတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှက္ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ စတ္တာလီသာယ ဘိက္ခုသဟဿာနံ သစ္စပ္ပဋိဝေဓသမတ္ထတံ ဒိသွာ ကောဟေနေဝ မကိလနဂရသမီပေ သမ္ဘူတံ ဣသိပတနံ နာမ မိဂဒါယံ ပဝိသိတွာ တေသံ မဇ္ဈဂတော ဘဂဝါ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဒါ စတ္တာလီသာယ ကောဋိသဟဿာနံ ပဌမော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။

ပုန ကဏ္ဏကုဇ္ဇနဂရဒွါရေ မဟာသာလရုက္ခမူလေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ တိံသကောဋိသဟဿာနံ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပါဒေသိ, သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ ယဒါ ပန ခေမဝတီနဂရဿာဝိဒူရေ အညတရသ္မိံ ဒေဝါယတနေ အဘိမတနရဒေဝေ နရဒေဝေ နာမ ယက္ခော ဒိဿမာနမနုဿသရီရော ဟုတွာ ကန္တာရမဇ္ဈေ ကေဿ ကမလကုဝလယုပ္ပလသမလင်္ကတသလိလသီတလဿ ပရမမဓုရသိသိရတရိနော သဗ္ဗဇနသုရဘိရမဿ သရဿ သမီပေ ဌတွာ ကမလကုဝလယကလ္လဟာရာဒီဟိ သတ္တေ ဥပလာပေတွာ မနုဿေ ခါဒတိ ။ တသ္မိံ မဂ္ဂေ ပစ္ဆိန္နေ ဇနသမ္ပါတရဟိတေ မဟာအဋဝိံ ပဝိသိတွာ တတ္ထ သမ္ပတ္တေ သတ္တေ ခါဒတိ။ သော လောကဝိဿုတော မဟာကန္တာရမဂ္ဂေါ အဟောသိ။ ဥဘတောကန္တာရဒွါရေ ကိရ မဟာဇနကာယော သန္နိပတိတွာ ကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထာယ အဋ္ဌာသိ။ အထ ဝိဂတဘဝဗန္ဓော ကကုသန္ဓော သတ္ထာ ဧကဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ဉာဏဇာလဿ အန္တောဂတံ တံ မဟေသက္ခံ နရဒေဝယက္ခံ တဉ္စ ဇနသမူဟမဒ္ဒသ။ ဒိသွာ စ ပန ဂဂနတလေန ဂန္တွာ တဿ ဇနကာယဿ ပဿန္တဿေဝ ဘဂဝါ အနေကဝိဟိတံ ပါဋိဟာရိယံ ကရောန္တော တဿ နရဒေဝယက္ခဿ ဘဝနေ ဩတရိတွာ တဿ မင်္ဂလပလ္လင်္ကေ နိသီဒိ။

အထ ခော သော မနုဿဘာဂေါ ယက္ခော ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တော ကုန္ဒမနုပရိဝတ္တမိဝ ဒိဝသကရံ မုနိဒိဝသကရံ ပဝနပထေနာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ – “ဒသဗလော မမာနုကမ္ပာယ ဣဓာဂစ္ဆတီ”တိ ပသန္နဟဒယော အတ္တနော ပရိတရယက္ခေဟိ သဒ္ဓိံ အနေကမိဂဂဏာဝန္တံ ဟိမဝန္တံ ဂန္တွာ နာနာဝဏ္ဏဂန္ဓာနိ ဇလဇထလဇာနိ ကုသုမာနိ ပရမမနောရမာနိ သုဂန္ဓဂန္ဓေ သမာဟရိတွာ အတ္တနော ပလ္လင်္ကေ နိသိန္နံ ဝိဂတရန္ဓံ ကကုသန္ဓံ လောကနာယကံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒီဟိ ပူဇယိတွာ ထုတိသင်္ဂီတာနိ ပဝတ္တေန္တော သိရသိ အဉ္ဇလိံ ကတွာ နမဿမာနော အဋ္ဌာသိ။ တတော မနုဿာ တံ ပါဋိဟာရိယံ ဒိသွာ ပသန္နဟဒယာ သမာဂမ္မ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ နမဿမာနာ အဋ္ဌံသု။
အထ အပ္ပဋိသန္ဓော ကကုသန္ဓော ဘဂဝါ အဘိပူဇိတနရဒေဝယက္ခံ နရဒေဝယက္ခံ ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓဒဿနေန သမုတ္တေဇေတွာ နိရယကထာယ သန္တာသေတွာ စတုသစ္စကထံ ကထေသိ, တဒါ အပရိမိတာနံ သတ္တာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, အယံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. “ဝေဿဘုဿ အပရေန၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒုတ္တမော။
ကကုသန္ဓော နာမ နာမေန၊ အပ္ပမေယ္ယော ဒုရာသဒေါ။

၂. “ဥဂ္ဃာဋေတွာ သဗ္ဗဘဝံ၊ စရိယာယ ပါရမိံ ဂတော။
သီဟောဝ ပဉ္ဇရံ ဘေတွာ၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။

၃. “ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ၊ ကကုသန္ဓေ လောကနာယကေ။
စတ္တာလီသကောဋိသဟဿာနံ၊ ဓမ္မာဘိသမယော အဟု။

၄. “အန္တလိက္ခမှိ အာကာသေ၊ ယမကံ ကတွာ ဝိကုဗ္ဗနံ။
တိံသကောဋိသဟဿာနံ၊ ဗောဓေသိ ဒေဝမာနုသေ။

၅. “နရဒေဝဿ ယက္ခဿ၊ စတုသစ္စပ္ပကာသနေ။
ဓမ္မာဘိသမယော တဿ၊ ဂဏနာတော အသင်္ချိယော”တိ။

တတ္ထ **ဥဂ္ဃာဋေတွာ**တိ သမူဟနိတွာ။ **သဗ္ဗဘဝန္တိ** သဗ္ဗံ နဝဝိဓံ ဘဝံ, ဘဝုပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ ကမ္မန္တိ အတ္ထော။ **စရိယာယ ပါရမိံ ဂတော**တိ သဗ္ဗပါရမီနံ ပူရဏဝသေန ပါရံ ဂတော။ **သီဟောဝ ပဉ္ဇရံ ဘေတွာ**တိ သီဟော ဝိယ ပဉ္ဇရံ မုနိကုဉ္ဇရော ဘဝပဉ္ဇရံ ဝိနာသေတွာတိ အတ္ထော။ ကကုသန္ဓဿ ဝိဒ္ဓတ္ထဘဝဗန္ဓနဿ ဧကောဝ သာဝကသန္နိပါတော အဟောသိ။ ကဏ္ဏကုဇ္ဇနဂရေ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတေဟိ စတ္တာလီသာယ အရဟန္တသဟဿေဟိ ပရိဝုတော မာဃပုဏ္ဏမာယံ ဘဂဝါ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၆. “ကကုသန္ဓဿ ဘဂဝတော၊ ဧကော အာသိ သမာဂမော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၇. “စတ္တာလီသသဟဿာနံ၊ တဒါ အာသိ သမာဂမော။
ဒန္တဘူမိမနုပ္ပတ္တာနံ၊ အာသဝါရိဂဏက္ခယာ”တိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ခေမော နာမ ရာဇာ ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ ပတ္တစီဝရံ မဟာဒါနံ ဒတွာ အဉ္ဇနာဒီနိ သဗ္ဗဘေသဇ္ဇာနိ စ အဒါသိ။ အညဉ္စ သမဏပရိက္ခာရံ ဒတွာ တဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပသန္နဟဒယော ဟုတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ သော ပန သတ္ထာ – “အနာဂတေ ဣမသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. “အဟံ တေန သမယေန၊ ခေမော နာမာသိ ခတ္တိယော။
တထာဂတေ ဇိနပုတ္တေ၊ ဒါနံ ဒတွာ အနပ္ပကံ။

၉. “ပတ္တဉ္စ စီဝရံ ဒတွာ၊ အဉ္ဇနံ မဓုလဋ္ဌိကံ။
ဣမေတံ ပတ္ထိတံ သဗ္ဗံ၊ ပဋိယာဒေမိ ဝရံ ဝရံ။

၁၀. “သောပိ မံ ဗုဒ္ဓော ဗျာကာသိ၊ ကကုသန္ဓော ဝိနာယကော။
ကပ္ပမ္ဟိ ဘဒ္ဒကေ ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။

၁၁. “အဟု ကပိလဝ္ဟယာ ရမ္မာ။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၂. “နဂရံ ခေမဝတီ နာမ၊ ခေမော နာမာသဟံ တဒါ။
သဗ္ဗညုတံ ဂဝေသန္တော၊ ပဗ္ဗဇိံ တဿ သန္တိကေ”တိ။

တတ္ထ **အဇ္ဈဂံ** ဟာကဋ္ဌမေဝ။ **မစုလဋ္ဌိက** န္တိ ယဋ္ဌိမဓုကံ။ **ကမေတ**န္တိ ဣမံ ဧတံ။ **ပတ္တိတ** န္တိ ကစ္ဆိတံ။ **ပဋ္ဌိ ယာဒေမီ**တိ ဒဇ္ဇာမိ, အအာသိန္တိ အတ္တော။ **ဝရံ ဝရ**န္တိ သေဋ္ဌံ သေဋ္ဌန္တိ အတ္တော။ “ယဒေတံ ပတ္ထိတ”န္တိပိ ပာဌော, တဿ ယံ ဣစ္ဆတိ, ဧတံ သဗ္ဗံ အအာသိန္တိ အတ္တော။ အယံ သုန္ဒရတရော။

တဿ ပန အဒန္ဓဿ ကကုသန္ဓဿ ဘဂဝတော ခေမံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ အဂ္ဂိဒတ္တော နာမ ဗြာဟ္မဏော ပိတာ, ဝိသာခါ နာမ ဗြာဟ္မဏီ မာတာ, ဝိဓုရော စ သဉ္ဇီဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဗုဒ္ဓိဇော နာမုပဋ္ဌာကော, သာမာ စ စမ္ပာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာသိရီသရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ စတ္တာလီသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သမန္တာ ဒသယောဇနာနိ သရီရပ္ပဘာ နိစ္ဆရတိ , စတ္တာလီသဝဿသဟဿာနိ အာယု, ဘရိယာ ပနဿ ရောစိနီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ, ဥတ္တရော နာမ ပုတ္တော, အာဇညရထေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၄. “ဗြာဟ္မဏော အဂ္ဂိဒတ္တော စ၊ အာသိ ဗုဒ္ဓဿ သော ပိတာ။
ဝိသာခါ နာမ ဇနိကာ၊ ကကုသန္ဓဿ သတ္ထုနော။

၁၅. “ဝသတေ တတ္ထ ခေမေ ပုရေ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ မဟာကုလံ။
နရာနံ ပဝရံ သေဋ္ဌံ၊ ဇာတိမန္တံ မဟာယသံ။

၂၀. “ဝိဓုရော စ သဉ္ဇီဝေါ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
ဗုဒ္ဓိဇော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ကကုသန္ဓဿ သတ္ထုနော။

၂၁. “သာမာ စ စမ္ပာနာမာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ သိရီသောတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၂. “စတ္တာလီသရတနာနိ၊ အစ္စုဂ္ဂတော မဟာမုနိ။
ကနကပ္ပဘာ နိစ္ဆရတိ၊ သမန္တာ ဒသယောဇနံ။

၂၄. “စတ္တာလီသဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၅. “ဓမ္မာပဏံ ပသာရေတွာ၊ နရနာရီနံ သဒေဝကေ။
နဒိတွာ သီဟနာဒံဝ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၂၆. “အဋ္ဌင်္ဂဝစနသမ္ပန္နော၊ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ နိရန္တရံ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ”တိ။

တတ္ထ **ဝသတေ တတ္ထ ခေမေ ပုရေ** တိ အယံ ကထာ ကကုသန္ဓဿ ဇာတနဂရသန္ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မဟာကုလ**န္တိ ဥဒိတောဒိတံ ဘဂဝတော ပိတုကုလံ။ **နရာနံ ပဝရံ သေဋ္ဌ** န္တိ ဇာတိဝသေန သဗ္ဗမနုဿာနံ ပဝရံ သေဋ္ဌန္တိ အတ္တော။ **ဇာတိမန္တ** န္တိ အဘိဇာတိဝန္တံ, ဥတ္တမာဘိဇာတံ။ **မဟာယသ**န္တိ မဟာပရိဝါရံ, ကိံ တံ ဗုဒ္ဓဿ မဟာကုလံ? တတ္ထ မဟာကုလံ ခေမေ ပုရေ ဝသတေတိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သမန္တာ ဒသယောဇန န္တိ သမန္တတော ဒသ ယောဇနာနိ ဖရိတွာ နိစ္စကာလံ သရီရတော နိက္ခမိတွာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ပဘာ နိစ္ဆရတီတိ အတ္တော။ **ဓမ္မာပဏ** န္တိ ဓမ္မသင်္ခါတံ အာပဏံ။ **ပသာရေတွာ**တိ ဘဏ္ဍဝိက္ကိဏနတ္ထံ

နာနာဘဏ္ဍသမိဒ္ဓမာပဏံ ဝိယ ဓမ္မာပဏံ ပသာရေတွာတိ အတ္ထော။ **နရနာရီနန္တိ** ဝေနေယျနရနာရီနံ ဈာနသမာပတ္တိမဂ္ဂဖလရတနဝိသေသာဓိဂမတ္ထာယ။ **သီဟနာဒံ တ**တိ သီဟနာဒံ ဝိယ, အဘယနာဒံ နဒိတွာ။ **အဋ္ဌင်္ဂဝစနသမ္ပန္နော**တိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတသရော သတ္ထာ။ **အစ္ဆိဒ္ဒာနီ**တိ ဆိဒ္ဒာဒိဘာဝရဟိတာနိ သီလာနိ အစ္ဆိဒ္ဒာနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ။ အထ တ အစ္ဆိဒ္ဒာနိ အဝိဝရာနိ သာဝကယုဂဋ္ဌာဒီနိ။ **နိရန္တရ**န္တိ သတတံ သဗ္ဗကာလံ။ **သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတ**န္တိ သတ္ထာ စ သာဝကယုဂဋ္ဌာဒီနိ စ တံ သဗ္ဗံ မုနိဘာဝမုပဂန္တွာ အဒဿနဘာဝမုပဂတန္တိ အတ္ထော။

“အပေတဗန္ဓော ကကုသန္ဓဗုဒ္ဓော၊ အဒန္ဓပညော ဂတသဗ္ဗရန္ဓော။
တိလောကသန္ဓော ကိရ သစ္စသန္ဓော၊ ခေမေ ပနေ တသမကပ္ပယိတ္ထ”။

သေသကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ဟာကဋ္ဌမေတတိ။

ကကုသန္ဓဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဗာဝီသတိမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၅. ကောဏာဂမနဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ကကုသန္ဓဿ ပန ဘဂဝတော အပရဘာဂေ တဿ သာသနေ စ အန္တရဟိတေ သတ္တေသု တိံသဝဿသဟဿာယုကေသု ဇာတေသု ပရဟိတကောဏာဂမနော **ကောဏာဂမနော** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ။ အထ တ ကနကာဂမနတော ကောဏာဂမနော နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ။ တတ္ထ က-ကာရဿ ကောအာဒေသံ ကတွာ န-ကာရဿ ဏာဒေသံ ကတွာ ကေဿ က-ကာရဿ လောပံ ကတွာ နိရုတ္တိနယေန ကနကဿ ကနကာဒိအာဘရဏဿ အာဂမနံ ပဝဿနံ ယဿ ဘဂဝတော ဥပ္ပန္နကာလေ သော ကောဏာဂမနော နာမ။ ဧတ္ထ ပန အာယု အနုပုဗ္ဗေန ပရိဟီနသဒိသံ ကတံ, န ဧဝံ ပရိဟီနံ, ပုန ဝဍ္ဎိတွာ ပရိဟီနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကထံ? ဣမသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ ကကုသန္ဓော ဘဂဝါ စတ္တာလီသဝဿသဟဿာယုကကာလေ နိဗ္ဗတ္တော, တံ ပန အာယု ပရိဟာယမာနံ ဒသဝဿကာလံ ပတွာ ပုန အသင်္ချေယျံ ပတွာ တတော ပရိဟာယမာနံ တိံသဝဿသဟဿာယုကကာလေ ဌိတံ, တဒါ ကောဏာဂမနော ဘဂဝါ လောကေ ဥပ္ပန္နောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သောပိ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ သောဘဝတီနဂရေ ယညဒတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဘရိယာယ ရူပါဒီဟိ ဂုဏေဟိ အနုတ္တရာယ ဥတ္တရာယ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန သုဘဝတီဥယျာနေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ ဇာယမာနေ ပန တသ္မိံ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဒေဝေါ ကနကဝဿံ ဝဿိ။ တေနဿ ကနကာဂမနကာရဏတ္တာ "ကနကာဂမနော"တိ နာမမကံသု။ တံ ပနဿ နာမံ အနုက္ကမေန ပရိဏာမမာနံ ကောဏာဂမနော"တိ ဇာတံ။ သော ပန တိံသ ဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ တုသိတ-သန္တုသိတ-သန္တုဋ္ဌနာမကာ ပနဿ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ရုစိဂတ္တာဗြာဟ္မဏီပမုခါနိ သောဠသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ရုစိဂတ္တာယ ဗြာဟ္မဏိယာ သတ္ထဝါဟေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတော ဟတ္ထိယာနေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တံ တိံသပုရိသသဟဿာနိ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော တေဟိ ပရိဝုတော ဆ မာသေ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ အဂ္ဂိသောနဗြာဟ္မဏဿ ဓီတာယ အဂ္ဂိသောနဗြာဟ္မဏကုမာရိယာ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ခဒိရဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သာယန္ဟသမယေ ဇန္တာတိန္ဒုကေန နာမ ယဝပါလေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ဥဒုမ္ဗရဗောဓိံ ပုဏ္ဍရိကေ ဝုတ္တပ္ပမာဏံ ဖလဝိဘူတိ သမ္ပန္နံ ဒက္ခိဏတော ဥပဂန္တွာ ဝီသတိဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ မာရဗလံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ ဒသဗလဉာဏာနိ ပဋိလဘိတွာ – "အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ တိံသဘိက္ခုသဟဿာနံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ဂဂနပထေန ဂန္တွာ သုဒဿနနဂရသမီပေ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ဩတရိတွာ တေသံ မဇ္ဈဂတော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, တဒါ တိံသကောဋိသဟဿာနံ ပဌမာဘိသမယော အဟောသိ။

ပုန သုန္ဒရနဂရဒွါရေ မဟာသာလရုက္ခမူလေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ ဝီသတိကောဋိသဟဿာနံ ဓမ္မာမတံ ပါယေသိ, သော ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ အတ္တနော မာတရံ ဥတ္တရံ ပမုခံ ကတွာ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု ဒေဝတာနံ သမာဂတာနံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေန္တေ ဘဂဝတိ ဒသန္နံ ကောဋိသဟဿာနံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. "ကကုသန္ဓဿ အပရေန၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒုတ္တမော။
ကောဏာဂမနော နာမ ဇိနော၊ လောကဇေဋ္ဌော နရာသဘော။

၂. "ဒသ ဓမ္မေ ပူရယိတွာန၊ ကန္တာရံ သမတိက္ကမိ။
ပဝါဟိယ မလံ သဗ္ဗံ၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။

၃. "ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ၊ ကောဏာဂမနနာယကေ။
တိံသကောဋိသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟု။

၄. ''ဟဍ္ဍိဟီရံ ကရောန္တေ စ၊ ပရတဒပ္ပမဒ္ဒနေ။
ဝီသတိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။

၅. ''တတော ဝိကုဗ္ဗနံ ကတ္ဝာ၊ ဇိနော ဒေဝပုရံ ဂတော။
ဝသတေ တတ္ထ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သိလာယ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ။

၆. ''ပကရဏေ သတ္တ ဒေသေန္တော၊ ဝဿံ ဝသတိ သော မုနိ။
ဒသကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။

တတ္ထ **ဒသ ဓမ္မေ ပူရယိတွာန** တိ ဒသ ဟရမိဓမ္မေ ပူရယိတွာ။ **ကန္တာရံ သမတိက္ကမီ** တိ ဇာတိကန္တာရံ သမတိက္ကမိ။ **ပတဟိယာ**တိ ပတဟေတွာ။ **မလံ သဗ္ဗန္တိ** ရာကဒိမလတ္တယံ။ **ဟဍ္ဍိဟီရံ ကရောန္တေ စ, ပရတဒပ္ပမဒ္ဒ ဒနေ**တိ ပရတဒိတဒပ္ပမဒ္ဒနေ, ဘဂဝတိ ဟဍ္ဍိဟာရိယံ ကရောန္တေတိ အတ္ထော။ **ဝိကုဗ္ဗန** န္တိ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိံ, သုန္ဒရနဂရ ဒွါရေ ယမကဟဍ္ဍိဟာရိယံ ကတွာ ဒေဝပုရံ ဂတော တတ္ထ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ ဝသိ။ ကထံ ဝသီတိ? **ပကရဏေ သတ္တ ဒေသေန္တော**တိ တတ္ထ ဒေဝတနံ သတ္တပ္ပကရဏသင်္ခာတံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေန္တော ဝသိ။ ဇဝံ တတ္ထ အဘိဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ဘဂဝတိ ဒသကောဋိသဟဿာနံ ဒေဝတနံ အဘိသမယော အဟောသီတိ အတ္ထော။

ပရိသုဒ္ဓဟရမိပူရဏာဂမနဿ ကောဏာဂမနဿပိ ဇကော သာဝကသန္နိပာတော အဟောသိ။ သုရိန္ဒဝတီနဂရေ သုရိန္ဒဝတုယျာနေ ဝိဟရန္တော ဘိယျသဿ ရာဇပုတ္တဿ စ ဥတ္တရဿ စ ရာဇပုတ္တဿ ဒွိန္နမ္ပိ တိံသ သဟဿပရိတရာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ သဗ္ဗေဝ တေ ဇဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ တေသံ မဇ္ဈဂတော မာဃပု ဏ္ဏမာယံ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၇. ''တဿာပိ ဒေဝဒေဝဿ၊ ဇကော အာသိ သမာဂမော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၈. ''တိံသဘိက္ခုသဟဿာနံ၊ တဒာ အာသိ သမာဂမော။
ဩဃာနမတိက္ကန္တာနံ၊ ဘိဇ္ဇိတာနဉ္စ မစ္စုယာ''တိ။

တတ္ထ **ဩဃာန**န္တိ ကာမောဃာဒီနံ, စတုန္နမောဃာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ယဿ ပန တေ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဩဟနန္တိ ဩသီဒာပေန္တီတိ ဩဃာ, တေသံ ဩဃာနံ, ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ စတုဗ္ဗိဓေ ဩဃေ အတိ က္ကန္တာနန္တိ အတ္ထော။ **ဘိဇ္ဇိတာန** န္တိ ဗ္ဗေပိ ဇသေဝ နယော။ **မစ္စုယာ**တိ မစ္စုနော။

တဒါ အမှဟာကံ ဗောဓိသတ္တော မိထိလနဂရေ ပဗ္ဗတော နာမ ရာဇာ အဟောသိ, တဒါ ''သရဏဂတသဗ္ဗဟာဏာဂ မနံ ကောဏာဂမနံ မိထိလနဂရမနုပ္ပတ္တ''န္တိ သုတွာ သပရိတရော ရာဇာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဒသဗလံ နိမန္တေ တွာ မဟာအနံ ဒတွာ တတ္ထ ဘဂဝန္တံ ဝဿာတသတ္တာယ ယာစိတွာ တေမာသံ သသာဝကသင်္ဃံ သတ္တာရံ ဥပ ဋ္ဌဟိတွာ ပတ္တုဏ္ဏစီနပဋ္ဋကမ္ဗလကောသေယျဒုကူလကပ္ပာသိကာဒီနိ မဟဂ္ဃာနိ စေဝ သုခုမဝတ္ထာနိ စ သုဝ ဏ္ဏဟဒုကာ စေဝ အညဉ္စ ဗဟုပရိက္ခာရမအာသိ။ သောပိ နံ ဘဂဝါ ဗျာကာသိ – ''ဣမသ္မိံယေဝ ဘဒ္ဒကပ္ပေ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ။ အထ သော မဟာပုရိသော တဿ ဘဂဝတော ဗျာကရဏံ သုတွာ မဟာရဇ္ဇံ ပရိစ္စဇိတွာ တဿေဝ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၉. ''အဟံ တေန သမယေန၊ ပဗ္ဗတော နာမ ခတ္တိယော။
မိတ္တာမစ္စေဟိ သမ္ပန္နော၊ အနန္တဗလဝာဟနော။

၁၀. ''သမ္ဗုဒ္ဓဒဿနံ ဂန္တွာ၊ သုတွာ ဓမ္မမနုတ္တရံ။
နိမန္တေတွာ သဇိနသင်္ဃံ၊ အနံ ဒတွာ ယဒိစ္ဆကံ။

၁၁. ''ပတ္တုဏ္ဏံ စီနပဋ္ဋဉ္စ၊ ကောသေယျံ ကမ္ဗလမ္ပိ စ။
သုဝဏ္ဏဟဒုကဉ္စေဝ၊ အဒါသိံ သတ္ထုသာဝကေ။

၁၂. ''သောပိ မံ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသီဒိယ။
ကပ္ပမှိ ဘဒ္ဒကေ ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၃. ''အဟု ကပိလဝှယာ ရမ္မာ။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၁၄. ''တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ ဒသပာရမိပူရိယာ။

၁၅. ''သဗ္ဗညုတံ ဂဝေသန္တော၊ အနံ့ ဒတွာ နရုတ္တမေ။
ဩဟာယာဟံ မဟာရဇ္ဇံ၊ ပဗ္ဗဇိံ ဇိနသန္တိကေ''တိ။

တတ္ထ **အနန္တဖလတာဟနော**တိ ဖဟုကံ အနန္တံ မယှံ ဖလံ အဿဟတ္ထိအာဒိကံ တဟနဥ္စာတိ အတ္တော။ **သမ္ဗုဒ္ဓဒဿနန္တိ** သမ္ဗုဒ္ဓဒဿနတ္တာယ။ **ယဒိစ္ဆက**န္တိ ယာဝဒိစ္ဆကံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ သင်္ဃံ စတုဗ္ဗိဓေန အာဟာရေန ''အလမလ''န္တိ ပတရာပေတွာ, ဟတ္ထေန ပိဒဟာပေတွာတိ အတ္တော။ **သတ္တုသာဝကေ** တိ သတ္တုနော စေဝ သာဝကာနဥ္စ အအာသိံ။ **နရုတ္တမေ** တိ နရုတ္တမဿ။ **ဩဟာယာ**တိ ပဟာယ ပရိစ္စဇိတွာ။

တဿ ပန ကောဏာဂမနဿ ဘဂဝတော သောဘဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ယညဒတ္တော နာမ ဗ္ရာဟ္မဏော ပိတာ, ဥတ္တရာ နာမ ဗ္ရာဟ္မဏီ မာတာ, ဘိယျသော စ ဥတ္တရော စာတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သောတ္ထိဇော နာမုပဋ္ဌာကော, သမုဒ္ဒာ စ ဥတ္တရာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ဥဒုမ္ဗရရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ တိံသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, တိံသဝဿသဟဿာနိ အာယု, ဘရိယာ ပနဿ ရုစိဂတ္တာ နာမ ဗ္ရာဟ္မဏီ, သတ္ထဝာဟော နာမ ပုတ္တော, ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၆. ''နဂရံ သောဘဝတီ နာမ၊ သောဘော နာမာသိ ခတ္တိယော။
ဝသတေ တတ္ထ နဂရေ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ မဟာကုလံ။

၁၇. ''ဗ္ရာဟ္မဏော ယညဒတ္တော စ၊ အာသိ ဗုဒ္ဓဿ သော ပိတာ။
ဥတ္တရာ နာမ ဇနိကာ၊ ကောဏာဂမနဿ သတ္ထုနော။

၂၂. ''ဘိယျသော ဥတ္တရော နာမ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သောတ္ထိဇော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ကောဏာဂမနဿ သတ္ထုနော။

၂၃. ''သမုဒ္ဒာ ဥတ္တရာ စေဝ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ဥဒုမ္ဗရောတိ ပဝုစ္စတိ။

၂၅. ''ဥစ္စတ္တနေန သော ဗုဒ္ဓေါ၊ တိံသဟတ္ထသမုဂ္ဂတော။
ဥက္ကာမုခေ ယထာ ကမ္ဗု၊ ဧဝံ ရံသီဟိ မဏ္ဍိတော။

၂၆. ''တိံသဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု ဗုဒ္ဓဿ တာဝဒေ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၇. ''ဓမ္မစေတိံ သမုဿေတွာ၊ ဓမ္မဒုဿဝိဘူသိတံ။
ဓမ္မပုပ္ဖဂုဠံ ကတွာ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၂၈. ''မဟာဝိလာသော တဿ ဇနော၊ သိရိဓမ္မပ္ပကာသနော။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ''တိ။

တတ္ထ **ဥက္ကာမုခေ**တိ ကမ္မာရုဒ္ဓနေ။ ယထာ **ကမ္ဗု**တိ သုဝဏ္ဏနိက္ခံ ဝိယ။ **ဧဝံ ရံသီဟိ မဏ္ဍိတော** တိ ဧဝံ ရသ္မီဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော သမလင်္ကတော။ **ဓမ္မစေတိံ သမုဿေတွာ** တိ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မမယံ စေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ **ဓမ္မဒုဿဝိဘူသိတ**န္တိ စတုသစ္စဓမ္မပဋ္ဌာကဝိဘူသိတံ။ **ဓမ္မပုပ္ဖဂုဠံ ကတွာ** တိ ဓမ္မမယပုပ္ဖမာလာဂုဠံ ကတွ

တ။ မဟာဇနဿ ဝိပဿနာစေတိယင်္ဂဏေ ဌိတဿ နမဿန္တဿာယ ဓမ္မစေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ သသာဝကသ ဿော သတ္ထာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ အတ္ထော။ **မဟာဝိလာသော**တိ မဟာက္ကဒ္ဓိဝိလာသပ္ပတ္တော။ **တဿာ** တိ တဿ ဘ ဂဝတော။ **ဇနော**တိ သာဝကဇနော။ **သိရိဓမ္မပ္ပကာသနော** တိ လောကုတ္တရဓမ္မပ္ပကာသနော သော ဘဂဝတ စ သဗ္ဗံ တ မန္တရဟိတန္တိ အတ္ထော။

''သုခေန ကောဏ္ဍာဂမနော ဂတာသတော၊ ဝိကာမဟာဏ္ဍာဂမနော မဟေသိ။
ဝနေ ဝိဝေကေ သိရိနာမခေယျော၊ ဝိသုဒ္ဓဝံသာဂမနော ဝသိတ္ထ''။

သေသကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ဟာကဋ္ဌမေဝါတိ။

ကောဏ္ဍာဂမနဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော တေဝီသတိမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၆. ကဿပဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ကောဏာဂမနဿ ပန ဘဂဝတော အပရဘာဂေ တဿ သာသနေ စ အန္တရဟိတေ တိံသဝဿသဟဿာယုကာ သတ္တာ အနုပုဗ္ဗေန ပရိဟာယိတွာ ဒသဝဿာယုကာ ဟုတွာ ပုန ဝဍ္ဎိတွာ အပရိမိတာယုကာ ဟုတွာ ပုန အနုပုဗ္ဗေန ပရိဟာယိတွာ ဝီသတိဝဿသဟဿာယုကေသု သတ္တေသု ဇာတေသု အနေကမနုဿပေါ **ကဿပေါ** နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. အာမကဂန္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ)။ သော ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ ဗာရာဏသီနဂရေ ဗြဟ္မဒတ္တဿ နာမ ဗြာဟ္မဏဿ ဝိပုလဂုဏဝတိယာ ဓနဝတိယာ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ ဂေါတ္တဝသေန ပနဿ “ကဿပကုမာရော”တိ နာမမကံသု။ သော ဒွေ ဝဿသဟဿာနိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ ဟံသတ ယသတ သိရိနန္ဒောတိ တဿ တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ။ သုနန္ဒာ နာမ ဗြာဟ္မဏိပ္ပမုခါနိ အဍ္ဎစတ္တာလီသ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနိ အဟေသုံ။

သော စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သုနန္ဒာယ ဗြာဟ္မဏိယာ ဝိဇိတသေနေ နာမ ပုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ဥပ္ပန္နသံဝေဂေ “မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိဿာမီ”တိ စိန္တေသိ။ အထဿ ပရိဝိတက္ကသမနန္တရမေဝ ပါသာဒေါ ကုလာလစက္ကမိဝ ဘမိတွာ ဂဂနတလမဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပရမရုစိရကရနိကရော သရဒသမယရဇနိကရော ဝိယ တာရာဂဏပရိဝုတော အနေကနရသတပရိဝုတော ဂဂနတလမလင်္ကရောန္တော ဝိယ ပုညာနုဘာဝံ ပကာသေန္တော ဝိယ ဇနနယနဟဒယာနိ အာကဍ္ဎပေန္တော ဝိယ ရုက္ခဂ္ဂါနိ ပရံ သောဘယမာနော ဝိယ စ ဂန္တွာ နိဂြောဓဗောဓိံ မဇ္ဈေကတွာ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌဟိ။ အထ ဗောဓိသတ္တော မဟာသတ္တော ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဒေဝဒတ္တံ အရဟတ္တဒ္ဓဇမာဒါယ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ နာဋကိတ္ထိယော ပါသာဒါ ဩတရိတွာ အမုကဝုတံ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ သပရိဝါရာ သေနာသန္နိဝေသံ ကတွာ နိသီဒိံသု။ တတော ဣတ္ထိပရိစာရိကေ ဥပေတွာ သဟာဂတာ သဗ္ဗေ ပဗ္ဗဇိံသု။

မဟာပုရိသော ကိရ သတ္တာဟံ ပဓာနစရိယံ စရိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ သုနန္ဒာယ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ခဒိရဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သာယနှသမယေ သောမေန နာမ ယဝပါလကေန ဥပနီတာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ နိဂြောဓဗောဓိံ ဥပဂန္တွာ ပဉ္စဒသဟတ္ထာယာမဝိတ္ထတံ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတွာ တတ္ထ နိသီဒိတွာ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိတွာ – “အနေကဇာတိသံသာရံ…ပေ.… တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ”တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနာ သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ ကောဋိယာ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ဂဂနတလေန ဂန္တွာ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ဩတရိတွာ တေဟိ ပရိဝုတော တတ္ထ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ ။ တဒါ ဝီသတိယာ ကောဋိသဟဿာနံ ပဌမော ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. “ကောဏာဂမနဿ အပရေန၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ ဒွိပဒုတ္တမော။
ကဿပေါ နာမ ဂေါတ္တေန၊ ဓမ္မရာဇာ ပဘင်္ကရော။

၂. “သဉ္ဆဍ္ဍိတံ ကုလမူလံ၊ ဗဟွန္နပါနဘောဇနံ။
ဒတွာန ယာစကေ အန္နံ၊ ပူရယိတွာန မာနသံ။
ဥသဘောဝ အာဠကံ ဘေတွာ၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။

၃. “ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ၊ ကဿပေ လောကနာယကေ။
ဝီသကောဋိသဟဿာနံ၊ ပဌမာဘိသမယော အဟူ”တိ။

တတ္ထ **သဉ္ဆဍ္ဍိတ**န္တိ ဆဍ္ဍိတံ ဥဇ္ဈိတံ ပရိစ္စတ္တံ။ **ကုလမူလ**န္တိ ကုလဃရံ, အပရိမိတဘောဂက္ခန္ဓံ အနေကကောဋိသဟဿဓနသဉ္စယံ ဒသသတနယနဘဝနသဒိသဘောဂံ အတိဒုစ္စဇံ တိဏမိဝ ဆဍ္ဍိတန္တိ အတ္ထော။ **ယာစကေ**တိ ယာစကာနံ ဒတွာ။ **အာဠက**န္တိ ဂေါဋ္ဌံ, ယထာ ဥသဘော ဂေါဋ္ဌံ ဘိန္ဒိတွာ ယထာသုခံ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ပါပုဏာတိ, ဧဝံ မဟာပုရိသောပိ ဂေဟဗန္ဓနံ ဘိန္ဒိတွာ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပါပုဏီတိ အတ္ထော။

ပုန စတုမာသံ ဇနပဒစာရိကံ စရမာနေ သတ္ထရိ ဒသကောဋိသဟဿာနံ ဒုတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ ယဒါ ပန သုန္ဒရနဂရဒွါရေ အသနရုက္ခမူလေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကရောန္တော ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တဒါ ပဉ္စန္နံ ကောဋိသဟဿာနံ တတိယော အဘိသမယော အဟောသိ။ ပုန ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ သုရရိပုဒုရဘိဘဝနေ တာဝတိံသဘဝနေ သုဓမ္မာ နာမ ဒေဝသဘာ အတ္ထိ, တတ္ထ နိသီဒိတွာ အတ္တနော မာတရံ ဓနဝတီဒေဝိံ ပမုခံ ကတွာ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ ဒေဝတာနံ အနုဂ္ဂဟကရဏတ္ထံ သတ္တပ္ပကရဏံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေန္တော တီဏိ ဒေဝတာကောဋိသဟဿာနိ ဓမ္မာမတံ ပါယေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. ''စတုမာသံ ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ၊ လောကေ စရတိ စာရိကံ။
ဒသကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒုတိယာဘိသမယော အဟု။

၅. ''ယမကံ ဝိကုဗ္ဗနံ ကတွာ၊ ဉာဏဓာတုံ ပကိတ္တယိ။
ပဉ္စကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟု။

၆. ''သုဓမ္မာ ဒေဝပုရေ ရမ္မေ၊ တတ္ထ ဓမ္မံ ပကိတ္တယိ။
တီဏိကောဋိသဟဿာနံ၊ ဒေဝါနံ ဗောဓယီ ဇိနော။

၇. ''နရဒေဝဿ ယက္ခဿ၊ အပရေ ဓမ္မဒေသနေ။
ဧတေသာနံ အဘိသမယာ၊ ဂဏနာတော အသင်္ခိယာ''တိ။

တတ္ထ **စတုမာသန္တိ** စာတုမာသေ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ **စရတီ**တိ အစရိ။ **ယမကံ ဝိကုဗ္ဗနံ ကတွာ**တိ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ။ **ဉာဏဓာတုန္တိ** သဗ္ဗညုတညာဏသဘာဝံ။ ''သဗ္ဗဉာဏဓာတု''န္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ပကိတ္တယီ**တိ မဟာဇနဿ ပကာသေသိ။ **သုဓမ္မာ**တိ တာဝတိံသဘဝနေ သုဓမ္မာ နာမ သဘာ အတ္ထိ, တတ္ထ နိသီဒိတွာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မန္တိ** အဘိဓမ္မံ။

တဒါ ကိရ အာနုဘာဝဝိဇိတနရဒေဝေ နရဒေဝေ နာမ မဟေသက္ခော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနရဒေဝယက္ခော ဝိယ မဟိဒ္ဓိကော ယက္ခော အဟောသိ။ သော ဇမ္ဗုဒီပေ ဧကသ္မိံ နဂရေ ရညော ယာဒိသံ ရူပံ, တာဒိသံ ရူပသဏ္ဌာနံ သရကုတ္တိံ နိမ္မိနိတွာ တံ ရာဇာနံ မာရေတွာ ခါဒိတွာ သဟအန္တေပုရံ ရဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ အပရိမိတမံသဘောဇနော အဟောသိ။ သော ကိရ ဣတ္ထိစုတ္တော စ အဟောသိ။ ယဒါ ပန တံ ကုသလာ ဆေကာ ဣတ္ထိယော – ''နာယံ အမှာကံ ရာဇာ, အမနုဿော ဧသော''တိ ဇာနန္တိ, တဒါ သော လဇ္ဇိတော ဟုတွာ တာ သဗ္ဗာ ခါဒိတွာ အညံ နဂရံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဧဝမေဝ သော နရဒေဝယက္ခော မနုဿေ ဘက္ခယန္တော ယဒါ သုန္ဒရနဂရာဘိမုခေါ အဂမာသိ, တဒါ တံ ဒိသွာ နဂရတသိနော မနုဿာ မရဏဘယတဇ္ဇိတသန္တာသာ သကနဂရတော နိက္ခမိတွာ တတော တတော ပလာယိံသု။ အထ တေ မနုဿေ ပလာယမာနေ ဒိသွာ ကဿပဒသဗလော တဿ နရဒေဝဿ ယက္ခဿ ပုရတော အဋ္ဌာသိ။ နရဒေဝေ ဧဝံ ဒေဝဒေဝံ ဌိတံ ဒိသွာ ဝိဿရံ ဃောရံ နာဒံ နဒိတွာ ဘဂဝတော ဘယံ ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကောန္တော တံ သရဏံ ဂန္တွာ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တံ ဒမေတွာ ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ သမ္ပတ္တာနံ နရမရာနံ ဂဏနပထာတီတာနံ အဘိသမယော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''နရဒေဝဿ ယက္ခဿာ''** တိအာဒိ ။ တတ္ထ **အပရေ ဓမ္မဒေသနေ**တိ အပရသ္မိံ ဓမ္မဒေသနေ။ **ဧတေသာနန္တိ** ဧတေသံ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။

တဿ ပန ကဿပဘဂဝတော ဧကော သာဝကသန္နိပါတော အဟောသိ။ ဗာရာဏသိနဂရေ ပုရောဟိတပုတ္တော တိဿော နာမ အဟောသိ။ သော ကဿပဿ ဗောဓိသတ္တဿ သရီရေ လက္ခဏသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ပိတုနော ဘာသတော သုတွာ – ''နိဿံသယံ ဧသော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ, ဧတဿာဟံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ သံသာရဒုက္ခတော မုစ္စိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ သုဒ္ဓမုနိဂဏဝန္တံ ဟိမဝန္တံ ဂန္တွာ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ပရိတရဘူတာနိ ဝီသတိတာပသသဟဿာနိ အဟေသုံ။ သော အပရဘာဂေ ''ကဿပကုမာရော နိက္ခမိတွာ အဘိသမ္ဗောဓိံ အနုပ္ပတ္တော''တိ သုတွာ သပရိတရော အာဂန္တွာ ကဿပဿ ဘဂဝတော သန္တိကေ သပရိတရော ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တသ္မိံ သမာဂမေ ကဿပော ဘဂဝါ မာဃပုဏ္ဏမာယံ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၈. “တဿာပိ ဒေဝဒေဝဿ၊ ဧကော အာသိ သမာဂမော။
ခီဏာသဝါနံ ဝိမလာနံ၊ သန္တစိတ္တာန တာဒိနံ။

၉. “ဝီသဘိက္ခုသဟဿာနံ၊ တဒါ အာသိ သမာဂမော။
အတိက္ကန္တဘဝန္တာနံ၊ ဟိရိသီလေန တာဒိန”န္တိ။

တတ္ထ **အတိက္ကန္တဘဝန္တာန**န္တိ အတိက္ကန္တပုထုဇ္ဇနသောတာပန္နာဒီနံ, သဗ္ဗေသံ ခီဏာသဝါနမေဝါတိ အတ္ထော။ **ဟိရိသီလေန တာဒိန**န္တိ ဟိရိယာ စ သီလေန စ သဒိသာနံ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ဇောတိပါလော နာမ မာဏဝေါ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ ဘူမိယဉ္စေဝ အန္တလိက္ခေ စ ပါကဋော ဃဋိကာရဿ ကုမ္ဘကာရဿ သဟာယော အဟောသိ။ သော တေန သဒ္ဓိံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ တဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ သော အာရဒ္ဓဝီရိယော တီဏိ ပိဋကာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တပ္ပဋိပတ္တိယာ ဗုဒ္ဓသာသနံ သောဘေသိ။ သောပိ တံ သတ္ထာ ဗျာကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁၀. “အဟံ တဒါ မာဏဝကော၊ ဇောတိပါလောတိ ဝိဿုတော။
အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပါရဂူ။

၁၁. “လက္ခဏေ ဣတိဟာသေ စ၊ သဓမ္မေ ပါရမိံ ဂတော။
ဘူမန္တလိက္ခကုသလော၊ ကတဝိဇ္ဇော အနဝယော။

၁၂. “ကဿပဿ ဘဂဝတော၊ ဃဋိကာရော နာမုပဋ္ဌကော။
သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော၊ နိဗ္ဗုတော တတိယေ ဖလေ။

၁၃. “အာဒါယ မံ ဃဋိကာရော၊ ဥပဂဉ္ဆိ ကဿပံ ဇိနံ။
တဿ ဓမ္မံ သုဏိတွာန၊ ပဗ္ဗဇိံ တဿ သန္တိကေ။

၁၄. “အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟုတွာ၊ ဝတ္တာဝတ္တေသု ကောဝိဒေါ။
န ကွစိ ပရိဟာယာမိ၊ ပူရေသိံ ဇိနသာသနံ။

၁၅. “ယာဝတာ ဗုဒ္ဓဘဏိတံ၊ နဝင်္ဂံ ဇိနသာသနံ။
သဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတွာန၊ သောဘယိံ ဇိနသာသနံ။

၁၆. “မမ အစ္ဆရိယံ ဒိသွာ၊ သောပိ ဗုဒ္ဓေါ ဝိယာကရိ။
ဣမမှိ ဘဒ္ဒကေ ကပ္ပေ၊ အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

၁၇. “အဟု ကပိလဝှယာ ရမ္မာ။ပေ.။ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။
၂၀. “တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိံ။
ဥတ္တရိံ ဝတမဓိဋ္ဌာသိံ၊ ဒသပါရမိပူရိယာ။

၂၁. “ဧဝမဟံ သံသရိတွာ၊ ပရိဝဇ္ဇေန္တော အနာစရံ။
ဒုက္ကရဉ္စ ကတံ မယှံ၊ ဗောဓိယာယေဝ ကာရဏာ”တိ။

တတ္ထ **ဘူမန္တလိက္ခကုသလော**တိ ဘူမိသိက္ခာသု စ အန္တလိက္ခေသု စ ဇောတိစက္ကာစာရေ ဇောတိဝိဇ္ဇာယ စ ကုသလောတိ အတ္ထော။ **ဥပဋ္ဌကော**တိ ဥပဋ္ဌာယကော။ **သပ္ပတိဿော**တိ သပ္ပတိဿယော။ **နိဗ္ဗုတော**တိ ဝိနီတော, ဝိဿုတော ဝါ။ **တတိယေ ဖလေ**တိ နိမိတ္တသတ္တမီ, တတိယဖလာဓိဂမဟေတု နိဗ္ဗုတောတိ အတ္ထော။ **အာဒါယာ**တိ မံ ဂဟေတွာ။ **ဝတ္တာဝတ္တေသူ**တိ ခုဒ္ဒကဝတ္တမဟာဝတ္တေသု။ **ကောဝိဒေါ**တိ တေသံ ပူရဏေ ကုသလော။ **န ကွစိ ပရိဟာယာမီ**တိ ကွစိပိ သီလေသု ဝါ သမာဓိသမာပတ္တိအာဒီသု ဝါ ကတ္ထစိ ကုတောပိ န ပရိဟာယာမိ, သဗ္ဗတ္ထ မေ ပရိဟာနိ နာမ န ဝိဇ္ဇတီတိ ဒီပေတိ။ “န ကောစိ ပရိဟာယာမီ”တိပိ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။

ယာဝတာတိ ပရိစ္ဆေဒဝစနမေတံ, ယာဝတကန္တိ အတ္ထော။ **ဗုဒ္ဓဘဏိတ**န္တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ **သောဘယိ**န္တိ သောဘေသိ ပကာသေသိ။ **မမ အစ္ဆရိယ** န္တိ မမ သမ္မာပဋိပတ္တိံ အညေဟိ အသာဓာရဏံ အစ္ဆရိယံ အဗ္ဘုတံ ကဿပေါ ဘဂဝါ ဒိသွာတိ အတ္ထော။ **သံသရိတွာ**တိ သံသာရေ သံသရိတွာ။ **အနာစရ**န္တိ အနာစာရံ အကတ္တဗ္ဗံ, အကရဏီယန္တိ အတ္ထော။

တဿ ပန ကဿပဿ ဘဂဝတော ဗာရာဏသီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ဗြာဟ္မဏော ပိတာ, ဓနဝတီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ မာတာ, တိဿော စ ဘာရဒွာဇော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သဗ္ဗမိတ္တော နာမုပဋ္ဌာကော, အနုဠာ စ ဥရုဝေဠာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, နိဂြောဓရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ ဝီသတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝီသတိဝဿသဟဿာနိ အာယု, သုနန္ဒာ နာမဿ အဂ္ဂမဟေသီ, ဝိဇိတသေနော နာမ ပုတ္တော, ဟံသာဒ ယာနေန နိက္ခမိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၃၂. ''နဂရံ ဗာရာဏသီ နာမ၊ ကိကီ နာမာသိ ခတ္တိယော။
ဝသတေ တတ္ထ နဂရေ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ မဟာကုလံ။

၃၃. ''ဗြာဟ္မဏော ဗြဟ္မဒတ္တောဝ၊ အာသိ ဗုဒ္ဓဿ သော ပိတာ။
ဓနဝတီ နာမ ဇနိကာ၊ ကဿပဿ မဟေသိနော။

၃၈. ''တိဿော စ ဘာရဒွာဇော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သဗ္ဗမိတ္တော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ကဿပဿ မဟေသိနော။

၃၉. ''အနုဠာ ဥရုဝေဠာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ နိဂြောဓောတိ ပဝုစ္စတိ။

၄၀. ''ဥစ္စတ္တနေန သော ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝီသတိရတနုဂ္ဂတော။
ဝိဇ္ဇုလဋ္ဌီဝ အာကာသေ၊ စန္ဒောဝ ဂဟပူရိတော။

၄၂. ''ဝီသတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၄၃. ''ဓမ္မတဠာကံ မာပယိတွာ၊ သီလံ ဒတွာ ဝိလေပနံ။
ဓမ္မဒုဿံ နိဝါသေတွာ၊ ဓမ္မမာလံ ဝိဘဇ္ဇိယ။

၄၄. ''ဓမ္မဝိမလမာဒါသံ၊ ဌပယိတွာ မဟာဇနေ။
ကေစိ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေန္တာ၊ ပဿန္တု မေ အလင်္ကရံ။

၄၅. ''သီလကဉ္စုကံ ဒတွာန၊ ဈာနကဝစဝမ္မိတံ။
ဓမ္မစမ္မံ ပါရုပိတွာ၊ ဒတွာ သန္နာဟမုတ္တမံ။

၄၆. ''သတိဖလကံ ဒတွာန၊ တိခိဏံ ဉာဏကုန္တိမံ။
ဓမ္မခဂ္ဂဝရံ ဒတွာ၊ သီလသံသဂ္ဂမဒ္ဒနံ။

၄၇. ''တေဝိဇ္ဇာဘူသနံ ဒတွာန၊ အာဝေဠံ စတုရော ဖလေ။
ဆဠဘိညာဘရဏံ ဒတွာ၊ ဓမ္မပုပ္ဖပိဠန္ဓနံ။

၄၈. ''သဒ္ဓမ္မပဏ္ဍရစ္ဆတ္တံ၊ ဒတွာ ပါပနိဝါရဏံ။
မာပယိတွာဘယံ ပုပ္ဖံ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

၄၉. ''ဧသော ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပမေယျော ဒုရာသဒေါ။

ဧသော ဟိ ဓမ္မရတနော၊ သုတက္ခာတော ဟေိပဿိကော။

၅၀. ''ဧသော ဟိ သင်္ဃရတနော၊ သုပ္ပဋိပန္နော အနုတ္တရော။
သဗ္ဗံ တမန္တရာယဟိတံ၊ နန္ဒ ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခာရာ''တိ။

တတ္ထ **ဝိဇ္ဇုလဋ္ဌိတ** တိ ဃနဘာဝေန သဏ္ဌိတာ ဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ။ **စန္ဒော ဝ ဂဟပူရိတော** တိ ပရိဝေသဂဟပရိက္ခိတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ။ **ဓမ္မတဋ္ဌာကံ မာပယိတ္ဝာ**တိ ပရိယတ္တိဓမ္မတဋ္ဌာကံ မာပယိတွာ။ **သီလံ ဒတွာ ဝိလေပနန္တိ** စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလသင်္ခာတံ စိတ္တသန္တတိဝိဘူသနတ္ထံ ဝိလေပနံ ဒတွာ ။ **ဓမ္မဒုဿံ နိဝါသေတွာ** တိ ဟိရောတ္တပ္ပဓမ္မသင်္ခာတံ သာဋ္ဋကယုဂံ နိဝါသေတွာ။ **ဓမ္မမာလံ ဝိဘဇ္ဇိယာ** တိ သတ္တတ္တိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မကုသုမမာလံ ဝိဘဇိတွာ။ ဝိဒဟိတွာတိ အတ္ထော။

ဓမ္မဝိမလမာအာသန္တိ ဝိမလံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသင်္ခာတံ အာအာသံ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇကုသလာကုသလဓမ္မသလ္လက္ခဏတ္ထံ မဟာဇနဿ ဓမ္မတဋ္ဌာကတီရေ ဓမ္မာအာသံ ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ **မဟာဇနေ**တိ မဟာဇနဿ။ **ကေစီ**တိ ယေ ကေစိ။ **နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေန္တာ** တိ သဗ္ဗာကုသလမလဝိလယကရံ အမတမသင်္ခတမနီတိကံ ပရမသန္တံ အစ္စုတိရသံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေန္တာ ဝိစရန္တိ။ တေ ဣမံ အလင်္ကာရံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ မယာ ဒဿိတံ ပဿန္တူတိ အတ္ထော။ ''နိဗ္ဗာနမဘိပတ္ထေန္တာ, ပဿန္တု မံ အလင်္ကရ''န္တိပိ ပာဌော, သောယေဝတ္ထော။ အလင်္ကရန္တိ ရဿံ ကတွာ ဝုတ္တံ။

သီလကဉ္စုကံ ဒတွာနာ တိ ပဉ္စသီလဒသသီလစတုပာရိသုဒ္ဓိသီလမယံ ကဉ္စုကံ ဒတွာ။ **ဈာနကဝစဝမ္မိတ** န္တိ စတုက္ကပဉ္စကဈာနကဝစဗန္ဓိ ဗန္ဓိတွာ။ **ဓမ္မစမ္မံ ပာရုပိတွာ** တိ သတိသမ္ပဇညသင်္ခာတဓမ္မစမ္မံ ပာရုပိတွာ။ **ဒတွာ သန္နာဟမုတ္တမန္တိ** ဥတ္တမံ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယသန္နာဟံ ဒတွာတိ အတ္ထော။ **သတိဖလကံ ဒတွာနာ**တိ ရာကဒိအေသာရိပုပနိတရဏတ္ထံ စတုသတိပဋ္ဌာနဖလကနိတရဏံ ဒတွာ။ **တိခိဏံ ဉာဏကုန္တိမ** န္တိ ပဋိဝေဓသမတ္ထံ တိခိဏဝိပဿနာဉာဏကုန္တဝန္တံ, ဝိပဿနာဉာဏနိသိတကုန္တဝရန္တိ အတ္ထော, ကိလေသဗလနိနေကရသမတ္ထံ တယောကဝစရယောဓေဝရံ ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မခဂ္ဂဝရံ ဒတွာ**တိ တဿ ယောကဝစရဿ ဝီရိယုပလတလနိသိတဓာရံ မဂ္ဂပညာဝရခဂ္ဂံ ဒတွာ။ **သီလသံသဂ္ဂမဒ္ဒန** န္တိ အရိယံ လောကုတ္တရသီလံ ကိလေသသံသဂ္ဂမဒ္ဒနတ္ထာယ, ကိလေသနိဃာတနတ္ထာယာတိ အတ္ထော။

တေဝိဇ္ဇာဘူသနံ ဒတွာတိ တေဝိဇ္ဇာမယံ ဝိဘူသနံ ဒတွာ။ **အာဝေဠံ စတုရော ဖလေ**တိ စတ္တာရိ ဖလာနိ ဝဋံသကံ ကတွာ။ **ဆဠဘိညာဘရဏန္တိ** အာဘရဏတ္ထာယ အလင်္ကာရကရဏတ္ထာယ ဆ အဘိညာယော ဒတွာ။ **ဓမ္မပုပ္ဖပိဠန္ဓနန္တိ** နဝလောကုတ္တရဓမ္မသင်္ခာတံ ကုသုမမာလံ ကတွာ။ **သဒ္ဓမ္မပဏ္ဍရစ္ဆတ္တံ, ဒတွာ ပာပနိဝါရဏ** န္တိ အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓံ ဝိမုတ္တိသေတစ္ဆတ္တံ သဗ္ဗာကုသလာတပနိဝါရဏံ ဒတွာ။ **မာပယိတွာဘယံ ပုပ္ဖ** န္တိ အဘယပုရဂာမိနံ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂံ ပုပ္ဖံ ကတွာတိ အတ္ထော။

ကဿပေ ကိရ ဘဂဝတ ကာသိရဋ္ဌေ သေတဗျနဂရေ သေတဗျုယျာနေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဓာတုယော ကိရဿ န ဝိကိရိံသု။ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသိနော မနုဿာ သန္နိပတိတွာ ဧကေကံ သုဝဏ္ဏိဋ္ဌကံ ကောဋိအဂ္ဃနကံ ရတနဝိစိတ္တံ ဗဟိစိနနတ္ထံ ဧကေကံ အမုကောဋိအဂ္ဃနကံ အဗ္ဘန္တရပူရဏတ္ထံ မနောသိလာယ မတ္တိကာကိစ္စံ တေလေန ဥဒကကိစ္စံ ကရောန္တော ယောဇနုဗ္ဗေဓံ ထူပမကံသု။

''ကဿပေပိ ဘဂဝတ ကတကိစ္စေ၊ သဗ္ဗသတ္တဟိတမေဝ ကရောန္တော။
ကာသိရာဇနဂရေ မိဂအာယေ၊ လောကနန္ဒနကရော နိဝသီ''တိ။

သေသကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝါတိ။

ဣတိ မဓုရတ္ထဝိလာသိနိယာ ဗုဒ္ဓဝံသ-အဋ္ဌကထာယ

ကဿပဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဧတ္တာဝတာ စတုဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓာနံ ဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

သဗ္ဗာကာရေန နိဋ္ဌိတာ။

၂၇. ကေတုမဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ

ဒူရေနိဒါနကထာ

“ဣဒါနိ ယသ္မာ အမှာကံ၊ ဗုဒ္ဓဝံသဿ ဝဏ္ဏနာ။
အနုက္ကမေန သမ္ပတ္တာ၊ တသ္မာယံ တဿ ဝဏ္ဏနာ”။

တတ္ထ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ဒီပင်္ကရာဒီနံ စတုဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ အဓိကာရံ ကရောန္တော ကပ္ပ ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ အာဂတော။ ကဿပဿ ပန ဘဂဝတော ဩရဘာဂေ ဌပေတွာ ဣမံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အညော ဗုဒ္ဓေါ နာမ နတ္ထိ။ ဣတိ **ဒီပင်္ကရာဒီနံ စတုဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ** သန္တိကေ လဒ္ဓဗျာကရဏော ပန ဗောဓိသတ္တော ယေနေန –

“မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉) –

ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရေန “ဟန္ဒ, ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ, ဝိစိနာမိ ဣတော စိတော”တိ ဥဿာဟံ ကတွာ “ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ, ပဌမံ ဒာနပါရမိ”န္တိ ဒာနပါရမိတာဒယော ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာ ဒိဋ္ဌာ, တေ ပူရေန္တော ယာဝ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝါ အာဂမိ, အာဂစ္ဆန္တော စ ယေ တေ ကတာဘိနီဟာရာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ အာနိသံသာ သံဝဏ္ဏိတာ –

“ဧဝံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာ၊ ဗောဓိယာ နိယတာ နရာ။
သံသရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ၊ ကပ္ပကောဋိသတေဟိပိ။

“အဝီစိမှိ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တထာ လောကန္တရေသု စ။
နိဇ္ဈာမတဏှာ ခုပ္ပိပါသာ၊ န ဟောန္တိ ကာဠကဉ္စိကာ။

“န ဟောန္တိ ခုဒ္ဒကာ ပါဏာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ ဒုဂ္ဂတိံ။
ဇာယမာနာ မနုဿေသု၊ ဇစ္စန္ဓာ န ဘဝန္တိ တေ။

“သောတဝေကလ္လတာ နတ္ထိ၊ န ဘဝန္တိ မူဂပက္ခိကာ။
ဣတ္ထိဘာဝံ န ဂစ္ဆန္တိ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနပဏ္ဍကာ။

“န ဘဝန္တိ ပရိယာပန္နာ၊ ဗောဓိယာ နိယတာ နရာ။
မုတ္တာ အာနန္တရိကေဟိ၊ သဗ္ဗတ္ထ သုဒ္ဓဂေါစရာ။

“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ န သေဝန္တိ၊ ကမ္မကိရိယဒဿနာ။
ဝသမာနာပိ သဂ္ဂေသု၊ အသညံ နူပပဇ္ဇရေ။

“သုဒ္ဓါဝါသေသု ဒေဝေသု၊ ဟေတု နာမ န ဝိဇ္ဇတိ။
နေက္ခမ္မနိန္နာ သပ္ပုရိသာ၊ ဝိသံယုတ္တာ ဘဝါဘဝေ။
စရန္တိ လောကတ္ထစရိယာယော၊ ပူရေန္တိ သဗ္ဗပါရမီ”တိ။ (ခု. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေ နိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ)။

တေ အာနိသံသေ အဓိဂန္တွာဝ အာဂတော။ ဧဝံ အာဂစ္ဆန္တော ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ဌိတော –

‘‘အစေတနာယံ ပထဝီ၊ အဝိညာယ သုခံ ဒုခံ။
သာပိ အနဇလာ မယှံ၊ သတ္တက္ခတ္တုံ ပကမ္ပထာ’’တိ။ (စရိယာ. ၁.၁၂၄) –

ဧဝံ မဟာပထဝိကမ္ပနာဒီနိ မဟာပုညာနိ ကတွာ အာယုပရိယောသာနေ တတော စဝိတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။

အဝိဒူရေနိဒါနကထာ

တုသိတပုရေ ဝသမာနေယေဝ ပန ဗောဓိသတ္တေ ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ နာမ ဥဒပါဒိ။ လောကသ္မိဉှိ **တီဏိ ကောလာဟလာနိ** ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သေယျထိဒံ – ကပ္ပကောလာဟလံ, ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ, စက္ကဝတ္တိကောလာဟလန္တိ။ တတ္ထ ‘‘ဝဿသတသဟဿဿ အစ္စယေန ကပ္ပုဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ’’တိ လောကဗျူဟာ နာမ ကာမာဝစရဒေဝတာ မုတ္တသိရာ ဝိကိဏ္ဏကေသာ ရုဒမုခါ အဿူနိ ဟတ္ထေဟိ ပုဉ္ဆမာနာ ရတ္တဝတ္ထနိဝတ္ထာ အတိဝိယ ဝိရူပဝေသဓာရိနော ဟုတွာ မနုဿပထေ ဝိစရန္တာ ဧဝံ အာရောစေန္တိ – ‘‘မာရိသာ, မာရိသာ, ဣတော ဝဿသတသဟဿဿ အစ္စယေန ကပ္ပုဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတိ, အယံ လောကော ဝိနဿိဿတိ, မဟာသမုဒ္ဒေါပိ ဥဿုဿိဿတိ, အယဉ္စ မဟာပထဝီ သိနေရု စ ပဗ္ဗတရာဇာ ဥဍ္ဍယှိဿန္တိ ဝိနဿိဿန္တိ, ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ လောကဝိနာသော ဘဝိဿတိ, မေတ္တံ, မာရိသာ, ဘာဝေထ, ကရုဏံ မုဒိတံ ဥပေက္ခံ, မာရိသာ, ဘာဝေထ, မာတရံ ပိတရံ ဥပဋ္ဌဟထ, ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဟောထာ’’တိ။ ဣဒံ **ကပ္ပကောလာဟလံ** နာမ။

‘‘ဝဿသဟဿဿ အစ္စယေန ပန သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ’’တိ လောကပါလဒေဝတာ – ‘‘ဣတော, မာရိသာ, ဝဿသဟဿဿ အစ္စယေန ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ’’တိ ဥဃ္ဃောသေန္တိယော အာဟိဏ္ဍန္တိ။ ဣဒံ **ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ** နာမ။

‘‘ဝဿသတဿ အစ္စယေန စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ’’တိ ဒေဝတာ – ‘‘ဣတော, မာရိသာ, ဝဿသတဿ အစ္စယေန စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ’’တိ ဥဃ္ဃောသေန္တိယော အာဟိဏ္ဍန္တိ။ ဣဒံ **စက္ကဝတ္တိကောလာဟလံ** နာမ (ခု. ပ. အဋ္ဌ. ၅.မင်္ဂလပဉှာသမုဋ္ဌာနကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ)။

တေသု ဗုဒ္ဓကောလာဟလသဒ္ဒံ သုတွာ သကလဒသသဟဿစက္ကဝာဠဒေဝတာ ဧကတော သန္နိပတိတွာ – ‘‘အသုကော နာမ သတ္တော ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဉတွာ ဥပသင်္ကမိတွာ အာယာစန္တိ, အာယာစမာနာ စ တဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တေသု ဥပ္ပန္နေသု အာယာစန္တိ။ တဒါ ပန သဗ္ဗာပိ တာ ဧကေကစက္ကဝာဠေ စတုမဟာရာဇ-သက္က-သုယာမ-သန္တုသိတ-သုနိမ္မိတ-ဝသဝတ္တိ-မဟာဗြဟ္မေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကစက္ကဝာဠေ သန္နိပတိတွာ တုသိတဘဝနေ ဥပ္ပန္နစုတိနိမိတ္တဿ ဗောဓိသတ္တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ – ‘‘မာရိသ, တုမှေဟိ ဒသ ပါရမိယော ပူရိတာ, ပူရေန္တေဟိ စ န သက္ကဗြဟ္မသမ္ပတ္တိအာဒိကံ သမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေန္တေဟိ ပူရိတာ, လောကနိတ္ထရဏတ္ထာယ ပန တေ သဗ္ဗညုတံ ပတ္ထေန္တေဟိ ပရိပူရိတာ ဗုဒ္ဓတ္တာယ –

‘‘ကာလော ခေါ တေ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ။
သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ’’န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၆၇) –

ယာစိံသု။

အထ မဟာသတ္တော ဒေဝတာဟိ ဧဝံ အာယာစိယမာနော ဒေဝတာနံ ပဋိညံ အဒတွာဝ ကာလ-ဒီပ-ဒေသ-ကုလ-ဇနေတ္တိအာယုပရိစ္ဆေဒဝသေန **ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ** ဝိလောကေသိ။ တတ္ထ ‘‘ကာလော နု ခေါ, န ကာလော’’တိ ပဌမံ ကာလံ ဝိလောကေသိ။ တတ္ထ ဝဿသတသဟဿတော ဥဒ္ဓံ ဝမိုတအာယုကာလော ကာလော နာမ န ဟောတိ။ ကသ္မာ? တဒါ ဟိ သတ္တာနံ ဇာတိဇရာမရဏာနိ န ပညာယန္တိ, ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ဓမ္မဒေသနာ တိလက္ခဏမုတ္တာ နာမ နတ္ထိ, တေသံ ‘‘အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာ’’တိ ကထေန္တာနံ ‘‘ကိံ နာမေတံ ကထေန္တီ’’တိ နေဝ သောတဗ္ဗံ န သဒ္ဓါတဗ္ဗံ မညန္တိ, တတော အဘိသမယော န ဟောတိ, တသ္မိံ အသတိ အနိယျာနိကံ သာသနံ ဟောတိ။ တသ္မာ သော အကာလော။ ဝဿသတ

တော ဦနအာယုကာလောပိ ကာလော န ဟောတိ။ ကသ္မာ? တဒါ သတ္တာ ဥဿန္နကိလေသာ ဟောန္တိ, ဥဿန္နကိလေသာနဉ္စ ဒိန္နောဝါဒေါ ဩဝါဒဋ္ဌာနေ န တိဋ္ဌတိ, ဥဒကေ ဒဏ္ဍရာဇိ ဝိယ ခိပ္ပံ ဝိဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ သောပိ အကာလော။ ဝဿသတသဟဿတော ပန ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ ဝဿသတတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓံ အာယုကာလော ကာလော နာမ။ တဒါ ပန ဝဿသတကာလော အဟောသိ။ အထ မဟာသတ္တော “နိဗ္ဗတ္တိတဗ္ဗကာလော”တိ **ကာလံ** ပဿိ။

တတော ဒီပံ ဩလောကေန္တော သပရိဝါရေ စတ္တာရော မဟာဒီပေ ဩလောကေတွာ – “တီသု ဒီပေသု ဗုဒ္ဓါ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တီ”တိ **ဒီပံ** ပဿိ။

တတော “ဇမ္ဗုဒီပေါ နာမ မဟာ, ဒသယောဇနသဟဿပရိမာဏော။ ကတရသ္မိံ နု ခေါ ပဒေသေ ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တန္တီ”တိ ဩကာသံ ဩလောကေန္တော မဇ္ဈိမ**ဒေသံ** ပဿိ။ “ကပိလဝတ္ထု နာမ နဂရံ, တတ္ထ မယာ နိဗ္ဗတ္တိတဗ္ဗ”န္တိ နိဋ္ဌမဂမာသိ။

တတော ကုလံ ဝိလောကေန္တော – “ဗုဒ္ဓါ နာမ ဝေဿကုလေ ဝါ သုဒ္ဒကုလေ ဝါ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ လောကသမ္မတေ ပန ခတ္တိယကုလေ ဝါ ဗြာဟ္မဏကုလေ ဝါ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧတရဟိ ခတ္တိယကုလံ လောကသမ္မတံ, တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိဿာမိ သုဒ္ဓောဒနော နာမ ရာဇာ ပိတာ မေ ဘဝိဿတီ”တိ **ကုလံ** ပဿိ။

တတော မာတရံ ဝိလောကေန္တော – “ဗုဒ္ဓမာတာ နာမ လောလာ သုရာဓုတ္တာ န ဟောတိ, ကပ္ပသတသဟဿံ ပန ပူရိတပါရမီ ဇာတိတော ပဋ္ဌာယ အခဏ္ဍပဉ္စသီလာယေဝ ဟောတိ။ အယဉ္စ မဟာမာယာ နာမ ဒေဝီ ဧဒိသီ, အယံ မေ မာတာ ဘဝိဿတိ, ကိတ္တကံ ပနဿာ **အာယူ**တိ, ဒသန္နံ မာသာနံ ဥပရိ သတ္တ ဒိဝသာနီ”တိ ပဿိ။

ဣတိ ဣမံ ပဉ္စဝိဓံ မဟာဝိလောကနံ ဝိလောကေတွာ – “ကာလော မေ, မာရိသာ, ဗုဒ္ဓဘာဝါယာ”တိ ဒေဝတာနံ ပဋိညံ ဒတွာ – “ဂစ္ဆထ တုမှေ”တိ တာ ဒေဝတာ ဥယျောဇေတွာ တုသိတဒေဝတာဟိ ပရိဝုတော တုသိတပုရေ နန္ဒနဝနံ ပါဝိသိ။ သဗ္ဗဒေဝလောကေသု ဟိ နန္ဒနဝနံ အတ္ထိယေဝ။ တတ္ထ နံ ဒေဝတာ – “ဣတော စုတော သုဂတိံ ဂစ္ဆာ”တိ ပုဗ္ဗေ ကတကုသလကမ္မောကာသံ သာရယမာနာ ဝိစရန္တိ။ သော ဧဝံ ဒေဝတာဟိ ကုသလံ သာရယမာနာဟိ ပရိဝုတော တတ္ထ ဝိစရန္တောဝ စဝိတွာ မဟာမာယာယ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ဥတ္တရာသာဠှနက္ခတ္တေန ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ မဟာပုရိသဿ ပန မာတု ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏက္ခဏေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ သကလဒသသဟဿီ လောကဓာတု သင်္ကမ္ပိ။ ဒွတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ပါတုရဟေသုံ။

ဧဝံ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဗောဓိသတ္တဿ စေဝ ဗောဓိသတ္တမာတုယာ စ ဥပဒ္ဒဝနိဝါရဏတ္ထံ ခဂ္ဂဟတ္ထာ စတ္တာရော ဒေဝပုတ္တာ အာရက္ခံ ဂဏှိံသု။ ဗောဓိသတ္တဿ မာတု ပုရိသေသု ရာဂစိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇိ, လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တာ စ သာ အဟောသိ သုခိနီ အကိလန္တကာယာ။ ဗောဓိသတ္တဉ္စ အန္တောကုစ္ဆိဂတံ ဝိပ္ပသန္နေ မဏိရတနေ အာဝုတပဏ္ဍုသုတ္တံ ဝိယ ပဿတိ။ ယသ္မာ ဗောဓိသတ္တေန ဝသိတကုစ္ဆိ နာမ စေတိယဂဗ္ဘသဒိသာ ဟောတိ, န သက္ကာ အညေန သတ္တေန အာဝသိတုံ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝါ, တသ္မာ ဗောဓိသတ္တမာတာ သတ္တာဟဇာတေ ဗောဓိသတ္တေ ကာလံ ကတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ယထာ ပန အညာ ဣတ္ထိယော ဒသ မာသေ အပ္ပတွာပိ အတိက္ကမိတွာပိ နိသိန္နာပိ နိပန္နာပိ ဝိဇာယန္တိ, န ဧဝံ ဗောဓိသတ္တမာတာ။ ဗောဓိသတ္တမာတာ ပန ဗောဓိသတ္တံ ဒသ မာသေ ကုစ္ဆိနာ ပရိဟရိတွာ ဌိတာဝ ဝိဇာယတိ။ အယံ **ဗောဓိသတ္တမာတု ဓမ္မတာ**။

မဟာမာယာပိ ဒေဝီ ဒသ မာသေ ကုစ္ဆိနာ ဗောဓိသတ္တံ ပရိဟရိတွာ ပရိပုဏ္ဏဂဗ္ဘာ ဉာတိဃရံ ဂန္တုကာမာ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ အာရောစေသိ – “ဣစ္ဆာမဟံ, မဟာရာဇ, ဒေဝဒဟနဂရံ ဂန္တု”န္တိ။ ရာဇာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ကပိလဝတ္ထုတော ယာဝ ဒေဝဒဟနဂရာ မဂ္ဂံ သမံ ကာရေတွာ ကဒလိပုဏ္ဏဃဋဓဇပဋာကာဒီဟိ အလင်္ကာရာပေတွာ နဝကနကသိဝိကာယ နိသီဒါပေတွာ မဟတိယာ ဝိဘူတိယာ မဟတာ ပရိဝါရေန ပေသေသိ။ ဒွိန္နံ ပန နဂရာနံ အန္တရေ ဥဘယနဂရဝါသီနံ ပရိဘောဂရဟံ လုမ္ဗိနီဝနံ နာမ မင်္ဂလသာလဝနံ အတ္ထိ, တံ တသ္မိံ သမယေ မူလတော ယာဝ အဂ္ဂသာခါ သဗ္ဗံ ဧကဖာလိဖုလ္လံ အဟောသိ။ သာခန္တရေဟိ စေဝ ပုပ္ဖန္တရေဟိ စ ပရမရတိကရမဓုရမနောရမဝိရုတာဟိ မဒမုဒိတာဟိ အနုဘုတ္တပဉ္စရာဟိ ပရဘုတမဓုကရဝဓူဟိ ဥပဂီယမာနသုရနန္ဒနနန္ဒနဝနသဒိသသော

ဘံ ဝန္နံ ဒိသွာ တ ဒေဝိယာ သာလဝနကီဠမနုဘဝိတုံ စိတ္တမုပ္ပဇ္ဇိ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ)။

> ''ဝိဘူသိတာ ဗာလဇနာတိစာလိနီ၊ ဝိဘူသိတင်္ဂီ ဝနိတေဝ မာလိနီ။
> သဒာ ဇနာနံ နယနာလိမာလိနီ၊ ဝိလုမ္ဗိနီတတ္ထိဝိရောစိ လုမ္ဗိနီ''။

အမစ္စာ ရညော အာရောစေတွာ တ ဒေဝိံ ဂဟေတွာ တံ လုမ္ဗိနီဝနံ ပဝိသိံသု။ သာ မင်္ဂလသာလမူလံ ဂန္တွာ တဿ ဥဇုသမဝဋ္ဋက္ခန္ဓဿ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝသမလင်္ကတဿ ယံ သာခံ ဂဏှိတုကာမာ အဟောသိ, သာ သာလသာခာ အဗလာ ဇနဟဒယလောလာ သယမေဝ ဝိလမ္ဗမာနာ ဟုတွာ တဿာ ကရတလသမီပံ သမုပဂတာ။ အထ သာ တံ သာလသာခံ တမ္ဗတုင်္ဂနခုဇ္ဇလေန ကမလဒလဝတ္တိဝဋ္ဋင်္ဂုလိနာ နဝကနကကဋ္ဌဝလယသောဘိနာ ဒက္ခိဏေန ပရမရတိကရေန ကရေန အဂ္ဂဟေသိ။ သာ တံ သာလသာခံ ဂဟေတွာ ဌိတာ အသိတဇလဓရဝိဝရဂတာ ဗာလစန္ဒလေခာ ဝိယ စ အစိရဋ္ဌိတိကာ အစ္စိပဘာ ဝိယ စ နန္ဒနဝနဇာတာ ဒေဝီ ဝိယ စ ဒေဝီ ဝိရောစိတ္ထ။ တာဝဒေဝ စဿာ ကမ္မဇဝါတာ စလိံသု။ အထဿာ သာဏိပာကာရံ ပရိက္ခိပိတွာ မဟာဇနော ပဋိက္ကမိ။ သာ သာလသာခံ ဂဟေတွာ တိဋ္ဌမာနာယ ဧဝ တဿာ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။

တင်္ခဏံယေဝ စတ္တာရော ဝိသုဒ္ဓစိတ္တာ မဟာဗ္ရဟ္မာနော သုဝဏ္ဏဇာလံ အာဒာယ အာဂန္တွာ တေန သုဝဏ္ဏဇာလေန ဗောဓိသတ္တံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မာတု ပုရတော ဌပေတွာ – ''အတ္တမနာ, ဒေဝိ, ဟောဟိ, မဟေသက္ခော တေ ပုတ္တော ဥပ္ပန္နော''တိ အာဟံသု။ ယထာ ပန အညေ သတ္တာ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမန္တာ ပဋိက္ကူလေန အသုစိနာ မက္ခိတာ နိက္ခမန္တိ, န ဧဝံ ဗောဓိသတ္တော။ ဗောဓိသတ္တော ပန ဒွေ ဟတ္ထေ ဒွေ ပါဒေ ပသာရေတွာ ဌိတကောဝ မာတုကုစ္ဆိသမ္ဘဝေန ကေနစိ အသုစိနာ အမက္ခိတောဝ သုဒ္ဓော ဝိသဒော ကာသိကဝတ္ထေ နိက္ခိတ္တမဏိရတနံ ဝိယ ဝိရောစမာနော မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဗောဓိသတ္တဿ စ ဗောဓိသတ္တမာတုယာ စ သက္ကာရတ္ထံ အာကာသတော ဒွေ ဥဒကဓာရာ နိက္ခမိတွာ ဗောဓိသတ္တဿ စ မာတုယာ စ သရီရေ ဥတုံ ကဟာပေသုံ။

အထ နံ သုဝဏ္ဏဇာလေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဌိတာနံ ဗြဟ္မာနံ ဟတ္ထတော စတ္တာရော မဟာရာဇာနော မင်္ဂလသမ္မတာယ သုခသမ္ဖဿာယ အဇိနပ္ပဝေဏိယာ ဂဏှိံသု, တေသံ ဟတ္ထတော မနုဿာ ဒုကူလစုမ္ဗဋကေန ဂဏှိံသု, မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ ဩလောကေသိ, အနေကာနိ စက္ကဝါဠသဟဿာနိ ဧကင်္ဂဏာနိ အဟေသုံ။ တတ္ထ ဒေဝမနုဿာ ဂန္ဓပုပ္ဖမာလာဒီဟိ ပူဇယမာနာ – ''မဟာပုရိသ, တုမှေဟိ သဒိသော ဧတ္ထ နတ္ထိ, ကုတော ဥတ္တရိတရော''တိ အာဟံသု။ ဧဝံ ဒသ ဒိသာ အနုဝိလောကေတွာ အတ္တနာ သဒိသံ အဒိသွာ ဥတ္တရဒိသာဘိမုခော သတ္တပဒဝီတိဟာရေန အဂမာသိ။ ဂစ္ဆန္တော စ ပထဝိယာ ဧဝ ဂတော, နာကာသေန။ အစေလကောဝ ဂတော, န သစေလကော။ ဒဟရောဝ ဂတော, န သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော။ မဟာဇနဿ ပန အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ အလင်္ကတပဋိယတ္တော ဝိယ စ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော ဝိယ စ အဟောသိ။ တတော သတ္တမေ ပဒေ ဌတွာ ''အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကဿာ''တိအာဒိကံ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁; မ. နိ. ၃.၂၀၇) အာသဘိံ တစံ နိစ္ဆာရေန္တော သီဟနာဒံ နဒိ။

ဗောဓိသတ္တော ဟိ တီသု အတ္တဘာဝေသု မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တမတ္တောဝ တစံ နိစ္ဆာရေသိ မဟောသဓတ္တဘာဝေ, ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ, ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေတိ။ မဟောသဓတ္တဘာဝေ ကိရဿ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တမတ္တဿေဝ သက္ကော ဒေဝရာဇာ အာဂန္တွာ စန္ဒနသာရံ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ဂတော, တံ မုဋ္ဌိယံ ကတွာဝ နိက္ခန္တော။ အထ နံ မာတာ – ''တာတ, တွံ ကိံ ဂဟေတွာ အာဂတောသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ဩသဓံ, အမ္မာ''တိ။ ဣတိ ဩသဓံ ဂဟေတွာ အာဂတတ္တာ ''ဩသဓကုမာရော''တွေဝဿ နာမမကံသု။

ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ပန မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တမတ္တောဝ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ပသာရေတွာ – ''အတ္ထိ နု ခော, အမ္မ, ကိဉ္စိ ဂေဟသ္မိံ ဓနံ, အဟံ ဒဿာမီ''တိ ဝဒန္တော နိက္ခမိ။ အထဿ မာတာ – ''သဓနေ ကုလေ နိဗ္ဗတ္တောသိ, တာတာ''တိ ပုတ္တဿ ဟတ္ထံ အတ္တနော ဟတ္ထတလေ ကတွာ သဟဿတ္ထဝိကံ ဌပေသိ။

ဣမသ္မိံ ပန အတ္တဘာဝေ ဣမံ သီဟနာဒံ နဒီတိ ဧဝံ ဗောဓိသတ္တော တီသု အတ္တဘာဝေသု မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တ မတ္တောဝ တစံ နိစ္ဆာရေသိ။ ဇာတက္ခဏေပိဿ ဒ္ဝတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ပာတုရဟေသုံ။ ယသ္မိံ ပန သမယေ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော လုမ္ဗိနိဝနေ ဇာတော တသ္မိံယေဝ သမယေ **ရာဟုလမာတာ** ဒေဝီ **အာနန္ဒော ဆန္နော ကာဠုဒာယီ** အမစ္စော **ကဏ္ဍကော** အဿရာဇာ **မဟာဗောဓိရုက္ခော** စတဿော **နိဓိကုမ္ဘိယော** စ ဇာတာ, တတ္ထ ဧကော ဂါဝုတပ္ပမာဏော ဧကော အဍ္ဎယောဇနပ္ပမာဏော ဧကော တိဂါဝုတပ္ပမာဏော ဧကော ယောဇနပ္ပမာဏော အဟောသိ။ ဣမေ **သတ္တ သဟဇာတာ** နာမ ဟောန္တိ။

ဥဘယနဂရဝါသိနော မဟာပုရိသံ ဂဟေတွာ ကပိလဝတ္ထုပုရမေဝ အဂမံသု။ တံဒိဝသမေဝ – ''ကပိလဝတ္ထုနဂရေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော ဗောဓိမူလေ နိသီဒိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ တာဝတိံသဘဝနေ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဒေဝသင်္ဃာ စေလုက္ခေပါဒီနိ ပဝတ္တေန္တာ ကီဠိံသု။ တသ္မိံ သမယေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ ကုလူပကော အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ **ကာဠဒေဝလော** နာမ တာပသော ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဒိဝါဝိဟာရတ္ထာယ တာဝတိံသဘဝနံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသိန္နော တာ ဒေဝတာ တုဋ္ဌမာနသာ ကီဠန္တိယော ဒိသွာ ''ကိံကာရဏာ တုဋ္ဌမာနသာ ပမုဒိတဟဒယာ ကီဠထ, မယှံပေတံ ကာရဏံ ကထေထာ''တိ ပုစ္ဆိ။ တတော ဒေဝတာ အာဟံသု – ''မာရိသ, သုဒ္ဓောဒနရညော ပုတ္တော ဇာတော, သော ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသီဒိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေဿတိ, တဿ 'အနန္တရူပံ ဗုဒ္ဓလီဠံ ပဿိတုံ လဘိဿာမာ'တိ ဣမိနာ ကာရဏေန တုဋ္ဌမှာ''တိ။

အထ တာပသော တာသံ ဒေဝတာနံ ဝစနံ သုတွာ ပရမဒဿနီယရတနာဝလောကတော ဒေဝလောကတော သြရုယှ ဟ နရပတိနိဝေသနံ ပဝိသိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ တတော ကတပဋိသန္ထာရံ ရာဇာနံ – ''ပုတ္တော ကိရ တေ, မဟာရာဇ, ဇာတော, တံ ပဿိဿာမာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ တနယံ အာဟရာပေတွာ ဒေဝလတာပသံ ဝန္ဒာပေတုံ အဘိဟရိ။ မဟာပုရိသဿ ဟာအ ပရိဝတ္တိတွာ ဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ အသိတဇလဓရကူဋေသု တာပသဿ ဇဋာသု ပတိဋ္ဌဟိံသု။ ဗောဓိသတ္တေန ဟိ တေနတ္တဘာဝေန ဝန္ဒိတဗ္ဗော နာမ အညော နတ္ထိ။ တတော တာပသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဗောဓိသတ္တဿ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေသိ။ ရာဇာ တံ အစ္ဆရိယံ ဒိသွာ အတ္တနော ပုတ္တံ ဝန္ဒိ။ တာပသော ဗောဓိသတ္တဿ လက္ခဏသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ – ''ဘဝိဿတိ နု ခေါ ဗုဒ္ဓေါ, ဥဒာဟု န ဘဝိဿတီ''တိ အာဝဇ္ဇေတွာ ဥပဓာရေန္တော – ''နိဿံသယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ အနာဂတံသဉာဏေန ဉတွာ – ''အစ္ဆရိယပုရိသော အယ''န္တိ သိတံ အကာသိ။

တတော ''အဟံ ဣမံ ဗုဒ္ဓဘူတံ ဒဋ္ဌုံ လဘိဿာမိ နု ခေါ, နော''တိ ဥပဓာရေန္တော – ''န လဘိဿာမိ, အန္တရာယေဝ ကာလံ ကတွာ ဗုဒ္ဓသတေနပိ ဗုဒ္ဓသဟဿေနပိ ဂန္တွာ ဗောဓေတုံ အသက္ကုဏေယျေ အရူပဘဝေ နိဗ္ဗတ္တိဿာမီ''တိ ဒိသွာ – ''ဧဝရူပံ နာမ အစ္ဆရိယပုရိသံ ဗုဒ္ဓဘူတံ ဒဋ္ဌုံ န လဘိဿာမိ, မဟတီ ဝတ မေ ဇာနိ ဘဝိဿတီ''တိ ပရောဒိ။ မနုဿာ ပန ဒိသွာ – ''အမှာကံ အယျော ဣဒါနေဝ ဟသိတွာ ပုန ရောဒိတုမာရဘိ, ကိံ နု ခေါ, ဘန္တေ, အမှာကံ အယျပုတ္တဿ ကောစိ အန္တရာယော ဘဝိဿတီ''တိ ပုစ္ဆိံသု။ တာပသော အာဟ – ''နတ္ထေတဿ အန္တရာယော, နိဿံသယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ။ ''အထ ကသ္မာ တုမှေ ပရောဒိတ္ထာ''တိ? ''ဧဝရူပံ အစ္ဆရိယပုရိသံ ဗုဒ္ဓဘူတံ ဒဋ္ဌုံ န လဘိဿာမိ, မဟတီ ဝတ မေ ဇာနိ ဘဝိဿတီတိ အတ္တာနံ အနုသောစန္တော ရောဒါမီ''တိ အာဟ။

တတော ဗောဓိသတ္တံ ပဉ္စမေ ဒိဝသေ သီသံ နှာပေတွာ – ''နာမံ ဂဏှိဿာမာ''တိ ရာဇဘဝနံ စတုဇ္ဇာတိကဂန္ဓေန ဥပလိမ္ပိတွာ လာဇပဉ္စမာနိ ကုသုမာနိ ဝိကိရိတွာ အသမ္ဘိန္နပါယာသံ ပစာပေတွာ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရင်္ဂတေ အဋ္ဌသတေ ဗြာဟ္မဏေ နိမန္တေတွာ ရာဇဘဝနေ နိသီဒါပေတွာ မဓုပါယာသံ ဘောဇေတွာ သက္ကာရံ ကတွာ – ''ကိံ နု ခေါ ဘဝိဿတီ''တိ လက္ခဏာနိ ပရိဂ္ဂဏှာပေသုံ။ တေသု ရာမာဒယော အဋ္ဌ ဗြာဟ္မဏပဏ္ဍိတာ လက္ခဏပရိဂ္ဂါဟကာ အဟေသုံ။ တေသု သတ္တ ဇနာ ဒွေ ဝ အင်္ဂုလိယော ဥက္ခိပိတွာ ဒွေဓာ ဗျာကရိံသု – ''ဣမေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတော အဂါရံ အဇ္ဈာဝသန္တော ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တီ, ပဗ္ဗဇမာနော ဗုဒ္ဓေါ''တိ။ တေသံ ပန သဗ္ဗဒဟရော ကောဏ္ဍညဂေါတ္တော ကောဏ္ဍညော နာမ ဗြာဟ္မဏော ဗောဓိသတ္တဿ လက္ခဏဝရသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ – ''ဧတဿ အဂါရမဇ္ဈေ ဌာနကာရဏံ နတ္ထိ, ဧကန္တေနေဝ ဝိဝဋစ္ဆဒေါ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ဧကမေဝ အင်္ဂုလိံ ဥက္ခိပိ

တ္ဝာ ဧက်သဗ္ဗာကရဏံ ဗ္ဗာကာသိ။ အထဿ နာမံ ဂဏှန္တာ သဗ္ဗလောကတ္ထသိဒ္ဓိကရတ္တာ **သိဒ္ဓတ္ထော** တိ နာမမကံသု။

အထ တေ ဗြာဟ္မဏာ အတ္တနော ဃရာနိ ဂန္တွာ ပုတ္တေ အာမန္တေတွာ ဧဝမာဟံသု – ''အမှေ မဟလ္လကာ, သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တံ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တံ သမ္ဘာဝေယျာမ ဝါ နော ဝါ, တုမှေ ပန တသ္မိံ ပဗ္ဗဇိတွာ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တေ တဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇထာ''တိ။ တတော သတ္တပိ ဇနာ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယထာကမ္မံ ဂတာ။ ကောဏ္ဍညမာဏဝေါ အရောဂေါ အဟောသိ။ တဒါ ပန ရာဇာ ဒေဝေ၀ံ ဝစနံ သုတွာ – ''ကိံ ဒိသွာ မမ ပုတ္တော ပဗ္ဗဇိဿတီ''တိ ဝေ ပုစ္ဆိ။ ''စတ္တာရိ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ, ဒေဝ''တိ။ ''ကတရဉ္စ ကတရဉ္စာ''တိ? ''ဇိဏ္ဏံ ဗျာဓိတံ မတံ ပဗ္ဗဇိတ''န္တိ။ ရာဇာ ''ဣတော ပဋ္ဌာယ ဧဝရူပါနံ မမ ပုတ္တဿ သန္တိကံ အာဂမိတုံ မာ အဒတ္ထာ''တိ ဝတွာ ကုမာရဿ စက္ခုပထေ ဇိဏ္ဏာဒိနံ အာဂမနနိဝါရဏတ္ထံ စတူသု ဒိသာသု ဂာဝုတဂာဝုတဋ္ဌာနေ အာရက္ခံ ဌပေသိ။ တံဒိဝသံ မင်္ဂလဋ္ဌာနေ သန္နိပတိတေသု အသီတိယာ ဉာတိကုလသဟဿေသု ဧကမေကော ဧကမေကံ ပုတ္တံ ပဋိဇာနိ – ''အယံ ဗုဒ္ဓေါ ဝါ ဟောတု ရာဇာ ဝါ, မယံ ဧကမေကံ ပုတ္တံ ဒဿာမ, သစေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ, ခတ္တိယသမဏေဟေဝ ပရိဝုတော ဝိစရိဿတိ။ သစေ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဘဝိဿတိ, ခတ္တိယကုမာရေဟေဝ ပရိဝုတော ဝိစရိဿတီ''တိ။ အထ ရာဇာ မဟာပုရိသဿ ပရမရူပသမ္ပန္နာ ဝိဂတသဗ္ဗဒေါသာ စတုသဋ္ဌိ ဓာတိယော အဒါသိ။ ဗောဓိသတ္တော အနန္တေန ပရိဝါရေန မဟတာ သိရိသမုဒယေန ဝဍ္ဎိ။

အထေကဒိဝသံ ရညော **ဝပ္ပမင်္ဂလံ** နာမ အဟောသိ။ တံဒိဝသံ ရာဇာ မဟတိယာ ဝိဘူတိယာ မဟတာ ပရိဝါရေန နဂရတော နိက္ခမန္တော ပုတ္တမ္ပိ ဂဟေတွာဝ အဂမာသိ။ ကသိကမ္မဋ္ဌာနေ ဧကော ဇမ္ဗုရုက္ခော ပရမရမဏီယော ဃနသန္ဒစ္ဆာယော အဟောသိ။ တဿ ဟေဋ္ဌာ ကုမာရဿ သယနံ ပညာပေတွာ ဥပရိ ဝရကနကတာရာခစိတံ ရတ္တဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ သာဏိပာကာရေန ပရိက္ခိပာပေတွာ အာရက္ခံ ဌပေတွာ ရာဇာ သဗ္ဗာလင်္ကာရံ အလင်္ကရိတွာ အမစ္စဂဏပရိဝုတော နင်္ဂလကရဏဋ္ဌာနမဂမာသိ။ တတ္ထ ရာဇာ ပရမမင်္ဂလံ သုဝဏ္ဏနင်္ဂလံ ဂဏှာတိ, အမစ္စာဒယော ရဇတနင်္ဂလာဒီနိ ဂဏှန္တိ။ တံဒိဝသံ နင်္ဂလသဟဿံ ယောဇီယတိ။ ဗောဓိသတ္တံ ပရိဝါရေတွာ နိသိန္နာ ဓာတိယော – ''ရညော သမ္ပတ္တိံ ပဿိဿာမာ''တိ အန္တောသာဏိတော ဗဟိ နိက္ခန္တာ။

အထ ဗောဓိသတ္တော ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တော ကိဉ္စိ အဒိသွာ သဟသာ ဥဋ္ဌာယ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ အာနာပာနေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ ဓာတိယော ခဇ္ဇဘောဇ္ဇန္တရေ ဝိစရန္တိယော ထောကံ စိရာယိံသု။ သေသရုက္ခာနံ ဆာယာ နိဝတ္တာ, တဿ ပန ဇမ္ဗုရုက္ခဿ ဆာယာ ပရိမဏ္ဍလာ ဟုတွာ တတ္ထေဝ အဋ္ဌာသိ။ ဓာတိယော ပနဿ ''အယျပုတ္တော ဧကကော''တိ ဝေဂေန သာဏိပာကာရံ ဥက္ခိပိတွာ ပရိယေသန္တိယော သိရိသယနေ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နံ တဉ္စ ပာဋိဟာရိယံ ဒိသွာ ဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ ဝေဂေန အာဂန္တွာ တံ ပာဋိဟာရိယံ ဒိသွာ – ''အယံ တေ, တာတ, ဒုတိယဝန္ဒနာ''တိ ပုတ္တံ ဝန္ဒိ။

အထ မဟာပုရိသော အနုက္ကမေန သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော အဟောသိ။ ရာဇာ ဗောဓိသတ္တဿ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကေ ရမ္မ-သုရမ္မ-သုဘနာမကေ တယော ပါသာဒေ ကာရေသိ။ ဧကံ နဝဘူမိကံ ဧကံ သတ္တဘူမိကံ ဧကံ ပဉ္စဘူမိကံ။ တယောပိ ပါသာဒါ ဥဗ္ဗေဓေန သမပ္ပမာဏာ အဟေသုံ။ ဘူမိကာသု ပန နာနတ္တံ အဟောသိ။

အထ ရာဇာ စိန္တေသိ – ''ပုတ္တော မေ ဝယပ္ပတ္တော ဆတ္တမဿ ဥဿာပေတွာ ရဇ္ဇသိရိံ ပဿိဿာမီ''တိ။ သော သာကိယာနံ ပဏ္ဏာနိ ပဟိဏိ ''ပုတ္တော မေ ဝယပ္ပတ္တော, ရဇ္ဇေ နံ ပတိဋ္ဌာပေဿာမိ, သဗ္ဗေ အတ္တနော ဂေဟေသု ဝယပ္ပတ္တာ အရိကာ ဣမံ ဂေဟံ ပေသေန္တူ''တိ။ တေ ရညော သာသနံ သုတွာ – ''ကုမာရော ကေဝလံ ရူပသမ္ပန္နော, န ကိဉ္စိ သိပ္ပံ ဇာနာတိ, အရာဘရဏံ ကာတုံ န သက္ခိဿတိ, န မယံ ဓီတရော ဒဿာမာ''တိ အာဟံသု။ ရာဇာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ပုတ္တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ဗောဓိသတ္တော – ''ကိံ သိပ္ပံ ဒဿေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ အာဟ။ ''သဟဿတ္ထာမံ ဓနုံ အာရောပေတုံ ဝဋ္ဋတိ, တာတာ''တိ။ ''တေန ဟိ အာဟရာပေထာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ အာဟရာပေတွာ အဒါသိ။ တံ ဓနုံ ပုရိသသဟဿံ အာရောပေတိ, ပုရိသသဟဿံ ဩရောပေတိ။ မဟာပုရိသော တံ သရာသနံ အာဟရာပေတွာ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နောဝ ဖိယံ ပာဒင်္ဂုဋ္ဌကေ ဝေဌေတွာ ကမုန္နာ တော ပာဒင်္ဂုဋ္ဌကေနေဝ ဓနုံ အာရောပေတွာ ဝါမေန ဟတ္ထေန ဒဏ္ဍေ ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ကမ္ပိတွာ

တ ဇိယံ ရောပေသိ။ သကလနဂရံ ဥပ္ပတ္တနာကာရပ္ပတ္တံ အဟောသိ ။ “ကိံ ဧသော သဒ္ဒေါ”တိ စ ဝုတ္တေ “ဒေဝေါ ဂဇ္ဇတီ”တိ အာဟံသု။ အထဿ “တုမှေ န ဇာနာထ, န ဒေဝေါ ဂဇ္ဇတိ, အင်္ဂီရသဿ ကုမာရဿ သဟဿထာမံ ဓနုံ အာရောပေတွာ ဇိယံ ပေါဌေန္တဿ ဇိယပ္ပဟာရသဒ္ဒေါ ဧသော”တိ အာဟံသု။ သာကိယာ တံ သုတွာ တာဝတကေနေဝ အာရဒ္ဓစိတ္တာ တုဋ္ဌမာနသာ အဟေသုံ။

အထ မဟာပုရိသော – “ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟ။ အဋ္ဌင်္ဂုလဗဟလံ အယောပဋ္ဋံ ကဏ္ဍေန ဝိဇ္ဈိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ။ တံ ဝိဇ္ဈိတွာ – “အညံ ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟ။ စတုရင်္ဂုလဗဟလံ အသနဖလကံ ဝိဇ္ဈိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ တမ္ပိ ဝိဇ္ဈိတွာ – “အညံ ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟ။ ဝိဒတ္ထိဗဟလံ ဥဒုမ္ဗရဖလကံ ဝိဇ္ဈိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ တမ္ပိ ဝိဇ္ဈိတွာ အညံ ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ တတော “ဝါလုကသကဋာနီ”တိ အာဟံသု။ မဟာသတ္တော ဝါလုကသကဋမ္ပိ ပလာလသကဋမ္ပိ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ဥဒကေ ဧကူသဘပ္ပမာဏံ ကဏ္ဍံ ပေသေသိ ထလေ အဋ္ဌူသဘပ္ပမာဏံ။ အထ နံ “ဝါတိင်္ဂဏသညာယ ဝါလံ ဝိဇ္ဈိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟံသု။ “တေန ဟိ ယောဇနမတ္တေ ဝါတိင်္ဂဏံ ဗန္ဓာပေထာ”တိ ဝတွာ ယောဇနမတ္တကေ ဝါတိင်္ဂဏသညာယ ဝါလံ ဗန္ဓာပေတွာ ရတ္တန္ဓကာရေ မေဃပဋလေဟိ ဆန္နာသု ဒိသာသု ကဏ္ဍံ ခိပိ။ တံ ဂန္တွာ ယောဇနမတ္တကေ ဝါလံ ဖာလေတွာ ပထဝိံ ပါဝိသိ။ န ကေဝလံ ဧတ္တကမေဝ, တံဒိဝသံ မဟာပုရိသော လောကေ ဝတ္တမာနံ သိပ္ပံ သဗ္ဗမေဝ ဒဿေသိ။

အထ သာကိယာ အတ္တနော ဓီတရော အလင်္ကရိတွာ ပေသယိံသု။ စတ္တာလီသသဟဿာ နာဋကိတ္ထိယော အဟေသုံ။ ရာဟုလမာတာ ပန ဒေဝီ အဂ္ဂမဟေသီ အဟောသိ။ မဟာပုရိသော ဒေဝကုမာရော ဝိယ သုရယုဝတီဟိ ပရိဝုတော နရယုဝတီဟိ ပရိဝုတော နိပ္ပုရိသေဟိ တူရိယေဟိ ပရိစာရိယမာနော မဟာသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနော ဥတုဝါရေန ဥတုဝါရေန တေသု တီသု ပါသာဒေသု ဝိဟရတိ။ အထေကဒိဝသံ ဗောဓိသတ္တော ဥယျာနဘူမိံ ဂန္တုကာမော သာရထိံ အာမန္တေတွာ – “ရထံ ယောဇေဟိ ဥယျာနဘူမိံ ပဿိဿာမီ”တိ အာဟ။ သော “သာဓူ”တိ ပဋိဿုဏိတွာ မဟာရဟံ ဝရရုစိရထိရကုဗ္ဗရဝရတ္တံ ထိရတရနေမိနာဘိံ ဝရကနကရဇတမဏိရတနခစိတဤသာမုခံ နဝကနကရဇတတာရကခစိတနေမိပဿံ သမောသရိတဝိဝိဓသုရဘိကုသုမဒါမသဿိရိကံ ရဝိရထသဒိသဒဿနီယံ ဝရရထံ သမလင်္ကရိတွာ သသိကုမုဒသဒိသဝဏ္ဏေ အနိလဂရုဠဇဝေ အာဇာနီယေ စတ္တာရော မင်္ဂလသိန္ဓဝေ ယောဇေတွာ ဗောဓိသတ္တဿ ပဋိဝေဒေသိ။ ဗောဓိသတ္တော ဒေဝဝိမာနသဒိသံ တံ ရထဝရမာရုယှ ဥယျာနာဘိမုခေါ ပါယာသိ။

အထ ဒေဝတာ “သိဒ္ဓတ္ထကုမာရဿ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနကာလော အာသန္နော, ပုဗ္ဗနိမိတ္တမဿ ဒဿေဿာမာ”တိ ဧကံ ဒေဝပုတ္တံ ဇရာဇဇ္ဇရသရီရံ ခဏ္ဍဒန္တံ ပလိတကေသံ ဝင်္ကဂတ္တံ ဒဏ္ဍဟတ္ထံ ပဝေဓမာနံ ကတွာ ဒဿေသုံ။ တံ ဗောဓိသတ္တော စေဝ သာရထိ စ ပဿန္တိ။ တတော ဗောဓိသတ္တော – “သာရထိ ကော နာမေသ ပုရိသော ကေသာပိဿ န ယထာ အညေသ”န္တိ **မဟာပဒါနသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၂.၄၃ အာဒယော) အာဂတနယေနေဝ ပုစ္ဆိတွာ တဿ ဝစနံ သုတွာ – “ဓိရတ္ထု ဝတ, ဘော, ဇာတိ, ယတြ ဟိ နာမ ဇာတဿ ဇရာ ပညာယိဿတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၅, ၄၇) သံဝိဂ္ဂဟဒယော တတောဝ ပဋိနိဝတ္တိတွာ ပါသာဒမေဝ အဘိရုဟိ။

ရာဇာ “ကိံကာရဏာ မမ ပုတ္တော ပဋိနိဝတ္တီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဇိဏ္ဏပုရိသံ ဒိသွာ, ဒေဝါ”တိ။ တတော ကမ္ပမာနမာနသော ရာဇာ အဍ္ဎယောဇနေ အာရက္ခံ ဌပေသိ။ ပုနေကဒိဝသံ ဗောဓိသတ္တော ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော တာဟိ ဧဝ ဒေဝတာဟိ နိမ္မိတံ ဗျာဓိတံ ပုရိသံ ဒိသွာ ပုရိမနယေနေဝ ပုစ္ဆိတွာ သံဝိဂ္ဂဟဒယော နိဝတ္တိတွာ ပါသာဒမေဝ အဘိရုဟိ။ ရာဇာ ပုစ္ဆိတွာ နာဋကာနိ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ “ပဗ္ဗဇ္ဇာယ မာနသံ အဿ ဘိန္နံ ကရိဿ”န္တိ အာရက္ခံ ဝဍ္ဎေတွာ သမန္တတော တိဂါဝုတပ္ပမာဏေ ပဒေသေ အာရက္ခံ ဌပေသိ။

ပုနပိ ဗောဓိသတ္တော ဧကဒိဝသံ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော တထေဝ ဒေဝတာဟိ နိမ္မိတံ ကာလင်္ကတံ ဒိသွာ ပုရိမနယေနေဝ ပုစ္ဆိတွာ သံဝိဂ္ဂဟဒယော နိဝတ္တိတွာ ပါသာဒမဘိရုဟိ။ ရာဇာ နိဝတ္တနကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ ပုန အာရက္ခံ ဝဍ္ဎေတွာ ယောဇနပ္ပမာဏေ ပဒေသေ အာရက္ခံ ဌပေသိ။

ပုနပိ ဗောဓိသတ္တော ဧကဒိဝသံ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော တထေဝ ဒေဝတာဟိ နိမ္မိတံ သုနိဝတ္ထံ သုပါရုတံ ပဗ္ဗဇိတံ ဒိသွာ – “ကော နာမေသော, သမ္မ, သာရထီ”တိ သာရထိံ ပုစ္ဆိ။ သာရထိ ကိဉ္စာပိ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဿ အဘာဝတော ပဗ္ဗဇိ

တံ တ ပဗ္ဗဇိတဂုဏေ တ န ဇာနာတိ, ဒေဝတာနုဘာဝေန ပန “ပဗ္ဗဇိတော နာမာယံ ဒေဝတ”တိ ဝတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဂုဏံ တဿ ဝဏ္ဏေသိ။

တတော ဗောဓိသတ္တော ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ တံဒိဝသံ ဥယျာနံ အဂမာသိ။ ဒီဃာယုကာ ဗောဓိသတ္တာ ဝဿသတေ ဝဿသတေ အတိက္ကန္တေ ဇိဏ္ဏာဒီသု ဧကေကံ အဒ္ဒသံသု။ အမှာကံ ပန ဗောဓိသတ္တော အပ္ပာယုကကာလေ ဥပ္ပန္နတ္တာ စတုန္နံ စတုန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော အနုက္ကမေန ဧကေကံ အဒ္ဒသ။ ဒီဃဘာဏကာ ပနာဟု – “စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ဧကဒိဝသေနေဝ ဒိသွာ အဂမာသီ”တိ။ တတ္ထ ဒိဝသဘာဂံ ကီဠိတွာ ဥယျာနရသမနုဘဝိတွာ မင်္ဂလပေါက္ခရဏိယံ နှတွာ အတ္ထင်္ဂတေ သူရိယေ မင်္ဂလသိလာတလေ နိသီဒိ အတ္တာနံ အလင်္ကာရာပေတုကာမော။ အထဿ စိတ္တာစာရမညာယ သက္ကေန ဒေဝနမိန္ဒေန အာဏတ္တော ဝိဿကမ္မော နာမ ဒေဝပုတ္တော အာဂန္တွာ တဿေဝ ကပ္ပကသဒိသော ဟုတွာ ဒိဗ္ဗေဟိ အလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိ။ အထဿ သဗ္ဗာလင်္ကာရသမလင်္ကတဿ သဗ္ဗတာလာဝစရေသု သကာနိ သကာနိ ပဋိဘာနာနိ ဒဿယန္တေသု ဗြာဟ္မဏေသု စ “ဇယ နန္ဒာ”တိအာဒိဝစနေဟိ သုတမင်္ဂလိကာဒီသု နာနပ္ပကာရေဟိ မင်္ဂလဝစနတ္ထုတိဃောသေဟိ သမ္ဘာဝေန္တေသု သဗ္ဗာလင်္ကာရသမလင်္ကတံ ရထဝရံ အဘိရုဟိ။ တသ္မိံ သမယေ – “ရာဟုလမာတာ ပုတ္တံ ဝိဇာတာ”တိ သုတွာ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ – “ပုတ္တဿ မေ တုဋ္ဌိံ နိဝေဒေထာ”တိ သာသနံ ပဟိဏိ။ ဗောဓိသတ္တော တံ သုတွာ – “ရာဟု ဇာတော, ဗန္ဓနံ ဇာတ”န္တိ အာဟ။ ရာဇာ – “ကိံ မေ ပုတ္တော အဝစာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တံ ဝစနံ သုတွာ “ဣတော ပဋ္ဌာယ မေ နတ္တာ ‘ရာဟုလကုမာရော’တွေဝ နာမံ ဟောတူ”တိ အာဟ။

ဗောဓိသတ္တောပိ တံ ရထဝရမာရုယှ မဟတာ ပရိဝါရေန အတိမနောရမေန သိရိသောဘဂ္ဂေန နဂရံ ပါဝိသိ။ တသ္မိံ သမယေ ရူပသိရိယာ ဂုဏသမ္ပတ္တိယာ စ အကိသာ ကိသာဂေါတမီ နာမ ခတ္တိယကညာ ဥပရိပါသာဒဝရတလဂတာ နဂရံ ပဝိသန္တဿ ဗောဓိသတ္တဿ ရူပသိရိံ ဒိသွာ သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿာ ဟုတွာ –

> “နိဗ္ဗုတာ နူန သာ မာတာ, နိဗ္ဗုတော နူန သော ပိတာ။
> နိဗ္ဗုတာ နူန သာ နာရီ, ယဿာယံ ဤဒိသော ပတီ”တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု; အပ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ) –

ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

ဗောဓိသတ္တော တံ သုတွာ စိန္တေသိ – “အယံ မေ သုဿဝနံ ဝစနံ သာဝေသိ, အဟဉှိ နိဗ္ဗာနံ ဂဝေသန္တော ဝိစရာမိ, အဇ္ဇေဝ မယာ ဃရာဝါသံ ဆဍ္ဍေတွာ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတွာ နိဗ္ဗာနံ ဂဝေသိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ “အယံ ဣမိဿာ အာစရိယဘာဂေါ ဟောတူ”တိ မုတ္တာဟာရံ ကဏ္ဌတော ဩမုဉ္စိတွာ ကိသာဂေါတမိယာ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ ပရမရတိကရံ မုတ္တာဟာရံ ပေသေသိ။ သာ “သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော မယိ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ဟုတွာ ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသီ”တိ သောမနဿဇာတာ အဟောသိ။

ဗောဓိသတ္တောပိ မဟတာ သိရိသမုဒယေန ပရမရမဏီယံ ပါသာဒံ အဘိရုဟိတွာ သိရိသယနေ နိပဇ္ဇိ။ တာဝဒေဝ နံ ပရိပုဏ္ဏရဇနိကရသဒိသရုစိရဝရဝဒနာ ဗိမ္ဗဖလသဒိသဒသနဝသနာ သိတဝိမလသမသံဟိတာဝိရဠဝရဒသနာ အသိတနယနကေသဟာသာ သုဇာတဃနာတိနီလကုဋိလဘမုကာ သုဇာတဟံသသမသံဟိတပယောဓရာ ရတိကရနဝကနကရဇတဝိရစိတဝရမဏိမေခလာ ပရိဂတဝိပုလဃနဇဃနတဋ္ဌာ ကရိကရသန္နိဘောရုယုဂလာ နစ္စဂီတဝါဒိတေသု ကုသလာ သုရယုဝတိသဒိသရူပသောဘာ ဝရယုဝတိယော မဓုရရဝါနိ တုရိယာနိ ဂဟေတွာ မဟာပုရိသံ သမ္ပရိဝါရေတွာ ရမာပယန္တိယော နစ္စဂီတဝါဒိတာနိ ပယောဇယိံသု။ ဗောဓိသတ္တော ပန ကိလေသေသု ဝိရတ္တစိတ္တတာယ နစ္စဂီတာဒီသု အနဘိရတော မုဟုတ္တံ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။

တာ တံ ဒိသွာ “ယဿတ္ထာယ နစ္စာဒီနိ မယံ ပယောဇေမ, သော နိဒ္ဒံ ဥပဂတော, ဣဒါနိ ကိမတ္ထံ ကိလမာမာ”တိ ဂဟိတာနိ တုရိယာနိ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ နိပဇ္ဇိံသု, ဂန္ဓတေလပ္ပဒီပါ စ ဈာယန္တိ။ ဗောဓိသတ္တော ပဗုဇ္ဈိတွာ သယနပိဋ္ဌေ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော အဒ္ဒသ တာ ဣတ္ထိယော တုရိယဘဏ္ဍာနိ အဝတ္ထရိတွာ နိဒ္ဒါယန္တိယော ပဂ္ဃရိတလာလာ ကိလိန္နကပေါလဂတ္တာ, ဧကစ္စာ ဒန္တေ ခါဒန္တိယော, ဧကစ္စာ ကာကစ္ဆန္တိယော, ဧကစ္စာ ဝိပ္ပ

ပလပန္တိယော, ဧကစ္စာ ဝိဝဋ္ဋမုခာ, ဧကစ္စာ အပဂတဝသနရသနာ , ပါကဋ္ဋဗီဘစ္ဆသမ္ဗာဓောနာ, ဧကစ္စာ ဝိမုတ္တာ ကုလသိရောရုဟာ သုသာနရူပရူပံ ဓာရယမာနာ သယိံသု။ မဟာသတ္တော တာသံ တံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ ဘိယျောသောမတ္တာယ ကာမေသု ဝိရတ္တစိတ္တော အဟောသိ။ တဿ ပန အလင်္ကတပဋိယတ္တံ ဒသသတနယနဘဝနသဒိသံ ရုစိရသောဘမ္ပိ ပါသာဒဝရတလံ အပဝိဒ္ဓမတသရီရကုဏပဘရိတံ အာမကသုသာနမိဝ ပရမပဋိက္ကူလံ ဥပဋ္ဌာသိ။ တယောပိ ဘဝါ အာဒိတ္တဘဝနသဒိသာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ ''ဥပဒ္ဒုတံ ဝတ, ဘော, ဥပဿဋ္ဌံ ဝတ ဘော''တိ စ တစံ ပဝတ္တေသိ။ အတိဝိယ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ နမိ။

သော ''အဇ္ဇေဝ မယာ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ သိရိသယနတော ဥဋ္ဌာယ ဒွါရသမီပံ ဂန္တွာ – ''ကော တတ္ထာ''တိ အာဟ။ ဥမ္မာရေ သီသံ ကတွာ နိပန္နော ဆန္နော အာဟ – ''အဟံ, အယျပုတ္တ, ဆန္နော''တိ။ အထ မဟာပုရိသော – ''အဟံ အဇ္ဇ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတုကာမော, န ကဉ္စိ ပဋိဝေဒိတွာ သီဃမေကံ အတိဇဝံ သိန္ဓဝံ ကပ္ပေဟီ''တိ။ သော ''သာဓု, ဒေဝ''တိ အဿဘဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ အဿသာလံ ဂန္တွာ ဂန္ဓတေလပ္ပဒီပေသု ဇလန္တေသု သုမနပဋ္ဋဝိတာနဿ ဟေဋ္ဌာ ပရမရမဏီယေ ဘူမိဘာဂေ ဌိတံ အရိမဒ္ဒနံ ကဏ္ဍကံ တုရင်္ဂဝရံ ဒိသွာ – ''အဇ္ဇ မယာ အယျပုတ္တဿ နိက္ခမနတ္ထာယ ဣမမေဝ မင်္ဂလဟယံ ကပ္ပေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ကဏ္ဍကံ ကပ္ပေသိ။ သော ကပ္ပိယမာနောဝ အညာသိ – ''အယံ ကပ္ပနာ အတိကဠှာ, အညေသု ဒိဝသေသု ဥယျာနကီဠာဂမနကာလေ ကပ္ပနာ ဝိယ န ဟောတိ။ နိဿံသယံ အဇ္ဇေဝ အယျပုတ္တော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိဿတီ''တိ။ တတော တုဋ္ဌမာနသော မဟာဟသိတံ ဟသိ။ သော နာဒော တံ သကလကပိလဝတ္ထုပုရံ ဥန္နာဒံ ကရေယျ, ဒေဝတာ ပန သန္နိရုမ္ဘိတွာ န ကဿစိ သောတုံ အဒံသု။

ဗောဓိသတ္တောပိ ''ပုတ္တံ တာဝ ပဿိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ဌိတဋ္ဌာနတော ဥဋ္ဌာယ ရာဟုလမာတုယာ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဂဗ္ဘဒွါရံ ဝိဝရိ။ တသ္မိံ ခဏေ အန္တောဂဗ္ဘေ ဂန္ဓတေလပ္ပဒီပေါ ဈာယတိ။ ရာဟုလမာတာ သုမနမလ္လိကာဒီနံ အမ္ဗဏမတ္တေန အတ္တိပ္ပကိဏ္ဏေ ဝရသယနေ ပုတ္တဿ မတ္ထကေ ဟတ္ထံ ဌပေတွာ နိဒ္ဒာယတိ။ ဗောဓိသတ္တော ဥမ္မာရေ ပါဒံ ဌပေတွာ ဌိတကောဝ ဩလောကေတွာ – ''သစာဟံ ဒေဝိယာ ဟတ္ထံ အပနေတွာ မမ ပုတ္တံ ဂဏှိဿာမိ, ဒေဝီ ပဗုဇ္ဈိဿတိ, ဧဝံ မေ အဘိနိက္ခမနဿ အန္တရာယော ဘဝိဿတိ။ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာဝ အာဂန္တွာ ပုတ္တံ ပဿိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ပါသာဒတလတော ဩတရိတွာ အဿဿ သမီပံ ဂန္တွာ ဧဝမာဟ – ''တာတ ကဏ္ဍက, တွံ အဇ္ဇ ဧကရတ္တိံ မံ တာရယ, အဟံ တံ နိဿာယ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ သဒေဝကံ လောကံ တာရေဿာမီ''တိ။ တတော ဥလ္လင်္ဃိတွာ ကဏ္ဍကဿ ပိဋ္ဌိံ အဘိရုဟိ။ ကဏ္ဍကော ဂီဝတော ပဋ္ဌာယ အာယာမတော အဋ္ဌာရသဟတ္ထော ဟောတိ တဒနုရူပေန ဥဗ္ဗေဓေန သမန္နာဂတော ရူပဂ္ဂဇဝဗလသမ္ပန္နော သဗ္ဗသေတော ဓောတသင်္ခသဒိသဒဿနီယဝဏ္ဏော။ တတော ဗောဓိသတ္တော ဝရတုရင်္ဂပိဋ္ဌိဂတော ဆန္နံ အဿဿ ဝါလဓိံ ဂဏှာပေတွာ အဍ္ဎရတ္တသမယေ နဂရဿ မဟာဒွါရံ သမ္ပတ္တော။

တဒါ ပန ရာဇာ ပုဗ္ဗေဝ ဗောဓိသတ္တဿ ဂမနပဋိသေဓနတ္ထာယ ဒွီသု ဒွါရကဝါဋေသု ဧကေကံ ပုရိသသဟဿေန ဝိဝရိတဗ္ဗံ ကာရေတွာ တတ္ထ ဗဟုပုရိသေ အာရက္ခံ ဌပေသိ။ ဗောဓိသတ္တော ကိရ ပုရိသဂဏနာယ ကောဋိသတသဟဿဿ ဗလံ ဓာရေသိ, ဟတ္ထိဂဏနာယ ကောဋိသဟဿဿ။ တသ္မာ သော စိန္တေသိ – ''ယဒိ ဒွါရံ န ဝိဝရီယတိ, အဇ္ဇ ကဏ္ဍကဿ ပိဋ္ဌေ နိသိန္နော ဆန္နံ ဝါလဓိံ ဂဏှာပေတွာ တေန သဒ္ဓိံယေဝ ကဏ္ဍကံ ဦရူဟိ နိပ္ပီဠေတွာ အဋ္ဌာရသဟတ္ထံ ပါကာရံ ဥပ္ပတိတွာ အတိက္ကမေယျ''န္တိ။ ဆန္နော စိန္တေသိ – ''သစေ ဒွါရံ န ဥဂ္ဃာဋီယတိ, အဟံ အယျပုတ္တံ ခန္ဓေ ကတွာ ကဏ္ဍကံ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန ပရိက္ခိပန္တော ဥပကစ္ဆကေ ကတွာ ဥပ္ပတိတွာ ပါကာရံ အတိက္ကမိဿာမီ''တိ။ ကဏ္ဍကော စိန္တေသိ – ''အဟံ ဒွါရေ အဝိဝရိယမာနေ ယထာနိသိန္နမေဝ အယျပုတ္တံ ဂဟိတဝါလဓိနာ ဆန္နေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပတိတွာ ပါကာရဿ ပုရတော ပတိဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ။ ဧဝမေဝ တယော ပုရိသာ စိန္တယိံသု။ ဒွါရေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ မဟာဒွါရံ ဝိဝရိံသု။

တသ္မိံ ခဏေ မာရော ပါပိမာ ''မဟာသတ္တံ နိဝတ္တေဿာမီ''တိ အာဂန္တွာ ဂဂနတလေ ဌတွာ အာဟ –

''မာ နိက္ခမ မဟာဝီရ၊ ဣတော တေ သတ္တမေ ဒိနေ။
ဒိဗ္ဗံ တု စက္ကရတနံ၊ အဒ္ဓါ ပါတု ဘဝိဿတိ။ –

ဒ္ဝိသဟဿပရိတ္တဒီပပရိတရာနံ စတုန္နံ မဟာဒီပာနံ ရဇ္ဇံ ကာရေဿသိ, နိဝတ္တ, မာရိသာ''တိ။ မဟာပုရိသော အာဟ ''ကောသိ တ္ဝံ''န္တိ။ အဟံ ဝသဝတ္တီတိ။

''ဇာနာမဟံ မဟာရာဇ၊ မယှံ စက္ကဿ သမ္ဘဝံ။
အနတ္ထိကောဟံ ရဇ္ဇေန၊ ဂစ္ဆ တ္ဝံ မာရ မာ ဣဓ။

''သကလံ ဒသသဟဿမ္ပိ၊ လောကဓာတုမဟံ ပန။
ဥန္နာဒေတွာ ဘဝိဿာမိ၊ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဝိနာယကော''တိ။ –

အာဟ။ သော တတ္ထေဝန္တရဓာယိ။

မဟာသတ္တော ဧကူနတ္တိံသဝဿကာလေ ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ အနပေက္ခော ဆဍ္ဍေတွာ စက္ကဝတ္တိသိရိနိတသဘူတာ ရာဇဘဝနာ နိက္ခမိတွာ အာသာဠ္ဟိပုဏ္ဏမာယ ဥတ္တရာသာဠ္ဟနက္ခတ္တေ ဝတ္တမာနေ နဂရတော နိက္ခမိတွာ နဂရံ အပလောကေတုကာမော အဟောသိ။ ဝိတက္ကသမနန္တရမေဝ စဿ ကုလာလစက္ကံ ဝိယ သော ဘူမိပ္ပဒေသော ပရိဝတ္တိ။ ယထာဌိတောဝ မဟာသတ္တော ကပိလဝတ္ထုပုရံ ဒိသွာ တသ္မိံ ဘူမိပ္ပဒေသေ ကဏ္ဍကနိဝတ္တနံ နာမ စေတိယဌာနံ ဒဿေတွာ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂါဘိမုခံယေဝ ကဏ္ဍကံ ကတ္တွာ ဟယာသိ မဟတာ သက္ကာရေန ဥဠာရေန သိရိသမုဒယေန။ တဒာ မဟာသတ္တေ ဂစ္ဆန္တေ တဿ ပုရတော ဒေဝတာ သဋ္ဌိ ဥက္ကာသတသဟဿာနိ ဓာရယိံသု, တထာ ပစ္ဆတော သဋ္ဌိ ဒက္ခိဏတော သဋ္ဌိ ဥက္ကာသတသဟဿာနိ, တထာ တမပဿတော။ အပရာ ဒေဝတာ သုရဘိကုသုမမာလာအာမစန္ဒနစုဏ္ဏစာမရဓဇပဋာကာဟိ သက္ကရောန္တိယော ပရိဝာရေတွာ အဂမံသု။ ဒိဗ္ဗာနိ သင်္ဂီတာနိ အနေကာနိ စ တုရိယာနိ ဝဇ္ဇိံသု။

ဣမိနာ သိရိသမုဒယေန ဂစ္ဆန္တော ဗောဓိသတ္တော ဧကရတ္တေနေဝ တီဏိ ရဇ္ဇာနိ အတိက္ကမ္မ တိံသယောဇနိကံ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ အနောမာနဒီတီရံ သမ္ပာပုဏိ။ အထ ဗောဓိသတ္တော နဒီတီရေ ဌတွာ ဆန္နံ ပုစ္ဆိ – ''ကာ နာမာယံ နဒီ''တိ? ''အနောမာ နာမ, ဒေဝ''တိ။ ''အမှာကမ္ပိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနောမာ ဘဝိဿတီ''တိ ပဏှိယာ အဿံ ဃဋ္ဋေန္တော အဿဿ သညံ အဒာသိ။ အဿော ဥလ္လင်္ဃိတွာ အဋ္ဌဥသဘဝိတ္ထာရာယ နဒိယာ ပာရိမတီရေ အဋ္ဌာသိ။ ဗောဓိသတ္တော အဿပိဋ္ဌိတော ဩရုယှ မုတ္တရာသိသဒိသေ တလုကာပုလိနေ ဌတွာ ဆန္နံ အာမန္တေသိ – ''သမ္မ ဆန္န, တွံ မယှံ အာဘရဏာနိ စေဝ ကဏ္ဍကဉ္စ အာဒါယ ဂစ္ဆ, အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ။ ဆန္နော, ''အဟမ္ပိ, ဒေဝ, ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ။ ဗောဓိသတ္တော အာဟ – ''န လဗ္ဘာ တယာ ပဗ္ဗဇိတုံ, ဂစ္ဆေဝ တွံ''န္တိ တိက္ခတ္တုံ ပဋိဗာဟိတွာ အာဘရဏာနိ စေဝ ကဏ္ဍကဉ္စ ပဋိစ္ဆာပေတွာ စိန္တေသိ – ''ဣမေ မယှံ ကေသာ သမဏသာရုပ္ပာ န ဟောန္တိ, တေ ခဂ္ဂေန ဆိန္ဒိဿာမီ''တိ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ပရမနိသိတမသိဝရံ ဂဟေတွာ ဝါမဟတ္ထေန မောဠိယာ သဒ္ဓိံ စူဠံ ဂဟေတွာ ဆိန္ဒိ, ကေသာ ဒွင်္ဂုလမတ္တာ ဟုတွာ ဒက္ခိဏတော အာဝဋ္ဋမာနာ သီသေ အလ္လီယိံသု။ တေသံ ပန ကေသာနံ ယာဝဇီဝံ တဒေဝ ပမာဏံ အဟောသိ, မဿု စ တဒနုရူပံ, ပုန ကေသမဿုဩဟာရဏကိစ္စမ္ပိဿ နာဟောသိ။ ဗောဓိသတ္တော သဟ မောဠိယာ စူဠံ ဂဟေတွာ – ''သစာဟံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမိ, အာကာသေ တိဋ္ဌတု, နော စေ, ဘူမိယံ ပတတူ''တိ အာကာသေ ခိပိ။ တံ စူဠာမဏိဗန္ဓနံ ယောဇနပ္ပမာဏံ ဌာနံ ဂန္တွာ အာကာသေ အဋ္ဌာသိ။

အထ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဩလောကေန္တော ယောဇနိကေန ရတနစင်္ကောဋကေန တံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တာဝတိံသဘဝနေ တိယောဇနံ သတ္တရတနမယံ **စူဠာမဏိစေတိယံ** နာမ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ယထာဟ –

''ဆေတွာန မောဠိံ ဝရဂန္ဓဝါသိတံ၊ ဝေဟာယသံ ဥက္ခိပိ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော။
သဟဿနေတ္တော သိရသာ ပဋိဂ္ဂဟိ၊ သုဝဏ္ဏစင်္ကောဋဝရေန ဝါသဝေါ''တိ။ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၂၂; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၁၂; အပ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ)။

ပုန ဗောဓိသတ္တော စိန္တေသိ – ''ဣမာနိ ကာသိကဝတ္ထာနိ မဟဂ္ဃာနိ, န မယှံ သမဏသာရုပ္ပာနီ''တိ။ အထဿ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ပုရာဏသဟာယကော ဃဋိကာရမဟာဗြဟ္မာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဝိနာသဘာဝပ္ပတ္တေန မိတ္တ

ဘာဝေန စိန္တေသိ – ‘‘အဇ္ဇ မေ သဟာယကော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခန္တော, သမဏပရိက္ခာရမဿ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆိဿာမီ’’တိ။

‘‘တိစီဝရဉ္စ ပတ္တော စ, ဝါသိ သူစိ စ ဗန္ဓနံ။
ပရိဿာဝနေန အဋ္ဌေတေ, ယုတ္တယောဂဿ ဘိက္ခုနော’’တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၁၅; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉၄; ၂.၃၄၉; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၈; ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၄၅ ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၂၀၆) –

ဣမေ အဋ္ဌ သမဏပရိက္ခာရေ အာဟရိတွာ အဒာသိ။ မဟာပုရိသော အရဟဒ္ဓဇံ နိဝါသေတွာ ဥတ္တမံ ပဗ္ဗဇ္ဇာဝေသံ ဂဟေတွာ သာဋကယုဂလံ အာကာသေ ခိပိ။ တံ မဟာဗြဟ္မာ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဗြဟ္မလောကေ ဒွါဒသယောဇနိကံ သဗ္ဗရတနမယံ စေတိယံ ကတွာ တံ အန္တော ပက္ခိပိတွာ ဌပေသိ။ အထ နံ မဟာသတ္တော – ‘‘ဆန္န, မမ ဝစနေန မာတာပိတူနံ အာရောဂျံ ဝဒေဟီ’’တိ ဝတွာ ဥယျောဇေသိ။ တတော ဆန္နော မဟာပုရိသံ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ ကဏ္ဍကော ပန ဆန္နေန သဒ္ဓိံ မန္တယမာနဿ ဗောဓိသတ္တဿ ဝစနံ သုဏန္တော ဌတွာ – ‘‘နတ္ထိ ဒါနိ မယှံ ပုန သာမိနော ဒဿန’’န္တိ စက္ခုပထမဿ ဝိဇဟန္တော ဝိယောဂဒုက္ခမဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော ဟဒယေန ဖလိတေန ကာလံ ကတွာ သုရရိပုဒုရဘိဘဝနေ တာဝတိံသဘဝနေ ကဏ္ဍကော နာမ ဒေဝပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ဥပ္ပတ္တိ ဝိမလတ္ထဝိလာသိနိယာ ဝိမာနဝတ္ထုဋ္ဌကထာယ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဆန္နဿ ပဌမံ ဧကောဝ သောကော အဟောသိ။ သော ကဏ္ဍကဿ ကာလကိရိယာယ ဒုတိယေန သောကေန ပီဠိယမာနော ရောဒန္တော ပရိဒေဝန္တော ဒုက္ခေန အဂမာသိ။

ဗောဓိသတ္တောပိ ပဗ္ဗဇိတွာ တသ္မိံယေဝ ပဒေသေ အနုပိယံ နာမ အမ္ဗဝနံ အတ္ထိ, တတ္ထေဝ သတ္တာဟံ ပဗ္ဗဇ္ဇာသုခေန ဝီတိနာမေတွာ တတော ပဏ္ဍု သဥ္ဇာပ္ပဘာနုရဥ္ဇိတသလိလရေသံဝုတော သရဒသမယေ ပရိပုဏ္ဏရဇနိ ကရော ဝိယ ကာသာဝဝရသံဝုတော ဧကကောပိ အနေကဇနပရိဝုတော ဝိယ ဝိရောစမာနော တံ ဝနတသိမိဂပက္ခီနံ နယနာမတဟနမိဝ ကရောန္တော ဧကစရော သီဟော ဝိယ နရသီဟော မတ္တမာတင်္ဂဝိလာသကမိ သမဿာသေန္တော ဝိယ ဝသုန္ဓရံ ဟဒတလေဟိ ဧကဒိဝသေနေဝ တိံသယောဇနိကံ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဥတ္တုင်္ဂတရင်္ဂဘင်္ဂ အသင်္ဂ ဂင်္ဂ နဒိံ ဥတ္တရိတွာ ရတနဇုတိဝိသရဝိရာဇိတဝရရုစိရရာဇဂဟံ ရာဇဂဟံ နာမ နဂရံ ပာဝိသိ။ ပဝိသိတွာ စ ပန သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရိ။ သကလံ ပန တံ နဂရံ ဗောဓိသတ္တဿ ရူပဒဿနေန ဓနပာလကေ ပဝိဋ္ဌေ တံ နဂရံ ဝိယ အသုရိန္ဒေ ပဝိဋ္ဌေ ဒေဝနဂရံ ဝိယ သင်္ခောဘမဂမာသိ။ ပိဏ္ဍာယ စရန္တေ မဟာပုရိသေ နဂရတသိနော မနုဿာ မဟာသတ္တဿ ရူပဒဿနေန သဥ္ဇာတပီတိသောမနဿာ ဇာတဝိမှိတာ ဗောဓိသတ္တဿ ရူပဒဿနာဝဇ္ဇိတဟဒယာ အဟေသုံ။

တေသံ မနုဿာနံ အညတရော အညတရမေဝမာဟ – ‘‘ကိန္နု ယံ, ဘော, ရာဟုဘယေန နိဂူဠှဟကိရဏဇာလော ပုဏ္ဏစန္ဒော မနုဿလောကမာဂတော’’တိ။ တမညော သိတံ ကတွာ ဧဝမာဟ – ‘‘ကိံ ကထေသိ, သမ္မ, ကဒါ နာမ တယာ ပုဏ္ဏစန္ဒော မနုဿလောကမာဂတော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, နနု ဧသ ကုသုမကေတုကာမဒေဝေ ဝေသန္တရမာဒာယ အမှာကံ မဟာရာဇဿ နာဂရာနဉ္စ ပရမလီဠှာဝိဘူတိံ ဒိသွာ ကီဠိတုမာဂတော’’တိ။ တမညော သိတံ ကတွာ ဧဝမာဟ – ‘‘ကိံ, ဘော, တွံ ဥမ္မတ္တောသိ, နနု ကာမော ဣဿရကောပဟုတာသနပရိဒဍ္ဍသရီရော သုရပတိဒသသတနယနော ဧသော အမရပုရသညာယ ဣဓာဂတော’’တိ! တမညော ဤသကံ ဟသိတွာ – ‘‘ကိံ ဝဒေသိ, ဘော, တေ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓံ, ကုတော ပနဿ ဒသသတနယနာနိ, ကုတော ဝဇိရံ, ကုတော ဧရာဝဏော။ အဒ္ဓာ ဗြဟ္မာ ဧသ ဗြာဟ္မဏဇနံ ပမတ္တံ ဥတွာ တ ဝေဒဝေဒင်္ဂါဒီသု နိယောဇနတ္ထာယ အာဂတော’’တိ။ တေ သဗ္ဗေပိ အပသာဒေတွာ အညော ပဏ္ဍိတဇာတိကော ဧဝမာဟ – ‘‘နေတယံ ပုဏ္ဏစန္ဒော , န စ ကာမဒေဝေ, နာပိ ဒသသတနယနော, န စာပိ ဗြဟ္မာ, သဗ္ဗလောကနာယကော သတ္တာ ဧသ အစ္ဆရိယမနုဿော’’တိ။

ဧဝံ သလ္လပန္တေသု ဧဝ နာဂရေသု ရာဇပုရိသာ ဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော ဗိမ္ဗိသာရဿ အာရောစေသုံ – ‘‘ဒေဝ, ဒေဝေ တ ဂန္ဓဗ္ဗော တ ဥဒာဟု နာဂရာဇာ တ ယက္ခော တ ကော နု တ အမှာကံ နဂရေ ပိဏ္ဍာယ စရတီ’’တိ။ ရာဇာ တံ သုတွာ ဥပရိပာသာဒတလေ ဌတွာ မဟာပုရိသံ ဒိသွာ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတော ရာဇပုရိသေ အာဏာပေသိ – ‘‘ဂစ္ဆထ, ဘဏေ, တံ ဝီမံသထ, သစေ အမနုဿော ဘဝိဿတိ, နဂရာ နိက္ခမိတွာ အန္တရဓာယိဿတိ,

သစေ ဒေဝတာ ဘဝိဿတိ, အာကာသေန ဂမိဿတိ, သစေ နာဂရာဇာ ဘဝိဿတိ, ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ ဂမိဿတိ, သစေ မနုဿော ဘဝိဿတိ, ယထာလဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ပရိဘုဉ္ဇိဿတီ''တိ။

မဟာပုရိသောပိ သန္တိန္ဒြိယော သန္တမာနသော ရူပသောဘာယ မဟာဇနဿ နယနာနိ အာကဍ္ဎေန္တော ဝိယ ယုဂမတ္တံ ပေက္ခမာနော မိဿကဘတ္တံ ယာပနမတ္တံ သံဟရိတွာ ပဝိဋ္ဌဒွါရေနေဝ နဂရာ နိက္ခမိတွာ ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတစ္ဆာယာယ ပုရတ္ထာဘိမုခေါ နိသီဒိတွာ အာဟာရံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ နိဗ္ဗိကာရော ပရိဘုဉ္ဇိ။ တတော ရာဇပုရိသာ ဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစေသုံ။ တတော ဒူတဝစနံ သုတွာ မဂဓာဓိပတိ ရာဇာ ဗာလဇနေဟိ ဒုရနုသာရော မေရုမန္ဒာရသာရော သတ္တသာရော ဗိမ္ဗိသာရော ဗောဓိသတ္တဿ ဂုဏဿဝနေနေဝ သဉ္ဇာတဒဿနကုတူဟလော ဝေဂေန နဂရတော နိက္ခမိတွာ ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတာဘိမုခေါ ဂန္တွာ ယာနာ ဩရုယှ ဗောဓိသတ္တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တေန ကတာနုညော ဗန္ဓုဇနသိနေဟသီတလေ သိလာတလေ နိသီဒိတွာ ဗောဓိသတ္တဿ ဣရိယာပထေ ပသီဒိတွာ ကတပဋိသန္ထာရော နာမဂေါတ္တာဒီနိ ပုစ္ဆိတွာ ဗောဓိသတ္တဿ သဗ္ဗံ ဣဿရိယံ နိယျာတေသိ။ ဗောဓိသတ္တော – ''မယှံ, မဟာရာဇ, ဝတ္ထုကာမေဟိ ဝါ ကိလေသကာမေဟိ ဝါ အတ္ထော နတ္ထိ။ အဟဉှိ ပရမာဘိသမ္ဗောဓိံ ပတ္ထယန္တော နိက္ခန္တော''တိ အာဟ။ ရာဇာ အနေကပ္ပကာရေန ယာစန္တောပိ တဿ စိတ္တံ အလဘိတွာ – ''အဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ, ဗုဒ္ဓဘူတေန ပန တယာ ပဌမံ မမ ဝိဇိတံ အာဂန္တဗ္ဗ''န္တိ ဝတွာ နဂရံ ပဝိဋ္ဌော။

''အထ ရာဇဂဟံ ဝရရာဇဂဟံ၊ နရရာဇဝရေ နဂရံ တု ဂတေ။
ဂိရိရာဇဝရော မုနိရာဇဝရော၊ မိဂရာဇဂတော သုဂတောပိ ဂတော''။

အထ ဗောဓိသတ္တော အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော အာဠာရဉ္စ ကာလာမံ ဥဒကဉ္စ ရာမပုတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ – ''နာယံ မဂ္ဂော ဗောဓိယာ''တိ တံ သမာပတ္တိဘာဝနံ အနလင်္ကရိတွာ မဟာပဓာနံ ပဒဟိတုကာမော ဥရုဝေလံ ဂန္တွာ – ''ရမဏီယော ဝတာယံ ဘူမိဘာဂေါ''တိ တတ္ထေဝ တသံ ဥပဂန္တွာ မဟာပဓာနံ ပဒဟိ။ လက္ခဏပရိဂ္ဂါဟကဗြာဟ္မဏာနံ စတ္တာရော ပုတ္တာ ကောဏ္ဍညော ဗြာဟ္မဏော စာတိ ဣမေ ပဉ္စ ဇနာ ပဌမံယေဝ ပဗ္ဗဇိတာ ကမနိဂမရာဇဓာနီသု ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တာ တတ္ထ ဗောဓိသတ္တံ သမ္ပာပုဏိံသု။ အထ နံ ဆဗ္ဗဿာနိ မဟာပဓာနံ ပဒဟန္တံ – ''ဣဒါနိ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ, ဣဒါနိ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ''တိ ပရိဝေဏသမ္မဇ္ဇနာဒိကာယ ဝတ္တပဋိပတ္တိယာ ဥပဋ္ဌဟမာနာ သန္တိကာဝစရာဝဿ အဟေသုံ။ ဗောဓိသတ္တောပိ – ''ကောဋိပ္ပတ္တံ ဒုက္ကရံ ကရိဿာမီ''တိ ဧကတိလတဏ္ဍုလာဒီဟိ ဝီတိနာမေသိ။ သဗ္ဗသောပိ အာဟာရုပစ္ဆေဒံ အကာသိ။ ဒေဝတာပိ လောမကူပေဟိ ဒိဗ္ဗောဇံ ဥပဟာရယမာနာ ပက္ခိပိံသု။

အထဿ တာယ နိရာဟာရတာယ ပရမကိသဘာဝပ္ပတ္တကာယဿ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ကာယော ကာဠဝဏ္ဏော အဟောသိ, ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ပဋိစ္ဆန္နာနိ အဟေသုံ။ အထ ဗောဓိသတ္တော ဒုက္ကရကာရိကာယ အန္တံ ဂန္တွာ – ''နာယံ မဂ္ဂော ဗောဓိယာ''တိ ဩဠာရိကံ အာဟာရံ အာဟာရေတုံ ကမနိဂမေသု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ အာဟာရံ အာဟရိ။ အထဿ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ပာကတိကာနိ အဟေသုံ, ကာယော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော အဟောသိ။ အထ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ တံ ဒိသွာ – ''အယံ ဆဗ္ဗဿာနိ ဒုက္ကရကာရိကံ ကရောန္တောပိ သဗ္ဗညုတံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ နာသက္ခိ, ဣဒါနိ ကမနိဂမရာဇဓာနီသု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဩဠာရိကံ အာဟာရံ အာဟရိယမာနော ကိံ သက္ခိဿတိ, ဗာဟုလ္လိကော ဧသ ပဓာနဝိဗ္ဘန္တော, ကိံ နော ဣမိနာ''တိ မဟာပုရိသံ ပဟာယ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနံ အဂမံသု။

အထ မဟာပုရိသော ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဥရုဝေလာယံ သေနာနိဂမေ သေနာကုဋုမ္ဗိကဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ သုဇာတာ နာမ အရိကာ အဟောသိ ။ တာယ သမ္ပသာဒနဇာတာယ ဒိန္နံ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သုဝဏ္ဏပာတိံ ဂဟေတွာ နေရဉ္ဇရာယ ပဋိသောတံ ခိပိတွာ ကာဠနာဂရာဇံ သုပန္တံ ဗောဓေသိ။ အထ ဗောဓိသတ္တော နေရဉ္ဇရာတီရေ သုရဘိကုသုမသမလင်္ကတေ နီလောဘာသေ မနောရမေ သာလဝနေ ဒိတဝိဟာရံ ကတွာ သာယနှသမယေ ဒေဝတာဟိ အလင်္ကတေန မဂ္ဂေန ဗောဓိရုက္ခာဘိမုခေါ ပယာသိ။ ဒေဝနာဂယက္ခသိဒ္ဓါဒယော ဒိဗ္ဗေဟိ မာလာဂန္ဓဝိလေပနေဟိ ပူဇယိံသု။ တသ္မိံ သမယေ **သောတ္ထိယော** နာမ တိဏဟာရကော တိဏံ အာအာယ ပဋိပထေ အာဂစ္ဆန္တော မဟာပုရိသဿ အာကာရံ ဉတွာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော အဒါသိ။ ဗောဓိသတ္တော တိဏံ ဂဟေတွာ အသိတဉ္စနဂိရိသင်္ကာသံ အာစရန္တမိဝ ဒိနကရဇာလံ သကဟဒယမိဝ ကရုဏာသီတလံ သီတစ္ဆာယံ ဝိဝိဓဝိဟဂဂဏသမ္ပာတဝိရဟိ

တံ မန္ဒမာရုတေရိတာယ ဃနသာခါယ သမလင်္ကတံ နစ္စန္တမိဝ ပီတိယာ ရဠှမာနမိဝ စ တရုဂဏာနံ ဝိရောစမာနဝိဇယတရုမဿတ္ထဗောဓိရုက္ခမူလမုပဂန္တွာ အဿတ္ထဒုမရာဇံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပုဗ္ဗုတ္တရဒိသာဘာဂေ ဌိတော တာနိ တိဏာနိ အဂ္ဂေ ဂဟေတွာ စာလေသိ။ တာဝဒေဝ စုဒ္ဒသဟတ္ထော ပလ္လင်္ကော အဟောသိ။ တာနိ စ တိဏာနိ စိတ္တကာရေန လေခါဂဟိတာနိ ဝိယ အဟေသုံ။ ဗောဓိသတ္တော တတ္ထ စုဒ္ဒသဟတ္ထေ တိဏသန္ထရေ တိသန္ဓိပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ သုဝဏ္ဏပီဌေ ဌပိတရဇတက္ခန္ဓံ ဝိယ စ ပညာသဟတ္ထံ ဗောဓိက္ခန္ဓံ ပိဋ္ဌိတော ကတွာ ဥပရိ မဏိဆတ္တေန ဝိယ ဗောဓိသာခါဟိ ဓာရိယမာနော နိသီဒိ။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ပနဿ စီဝရေ ဗောဓိအင်္ကုရာ ပတမာနာ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋေ ပတဋ္ဌာ ဝိယ နိက္ခိတ္တာ ဝိရောစယိံသု။

ဗောဓိသတ္တော ပန တတ္ထ နိသိန္နေယေဝ ဝသဝတ္တိမာရော ဒေဝပုတ္တော – “သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော မမ ဝိသယမတိက္ကမိတုကာမော, န အနာဟမတိက္ကမိတုမဿ ဒဿာမီ”တိ မာရဗလဿ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ မာရဗလမာဒာယ နိက္ခမိ။ သာ ကိရ မာရသေနာ မာရဿ ပုရတော ဒွါဒသယောဇနာ အဟောသိ, တထာ ဒက္ခိဏတော စ တမပဿတော စ, ပစ္ဆတော ပန စက္ကဝါဠပရိယန္တံ ကတွာ ဌိတာ, ဥဒ္ဓံ နဝယောဇနုဗ္ဗေဓာ အဟောသိ။ ယဿာ ပန ဥန္နဒန္တိယာ သဒ္ဒော နဝယောဇနသဟဿတော ပဌဝိဥန္ဒြိယနသဒ္ဒော ဝိယ သုယ္ယတိ။ တသ္မိံ သမယေ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဝိဇယုတ္တရံ နာမ သင်္ခံ ဓမမာနော အဋ္ဌာသိ။ သော ကိရ သင်္ခော ဝီသဟတ္ထသတိကော အဟောသိ။ ပဉ္စသိခေါ ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝပုတ္တော တိကဝုတာယတံ ဗေဠုဝပဏ္ဍုဝီဏံ အာဒါယ တဒယမာနော မင်္ဂလယုတ္တာနိ ဂီတာနိ ကယမာနော အဋ္ဌာသိ။ သုယာမော ဒေဝရာဇာ တိကဝုတာယတံ သရဒသမယရဇနိကရသဿိရိကံ ဒိဗ္ဗစာမရံ ဂဟေတွာ မန္ဒံ မန္ဒံ ဗီဇယမာနော အဋ္ဌာသိ။ ဗြဟ္မာ စ သဟမ္ပတိ တိယောဇနဝိတ္ထတံ ဒုတိယမိဝ ပုဏ္ဏစန္ဒံ သေတစ္ဆတ္တံ ဘဂဝတော ဥဒ္ဓံ ဓာရေတွာ အဋ္ဌာသိ။ မဟာကာဠောပိ နာဂရာဇာ အသီတိယာ နာဂနာဋကသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ထုတိသင်္ဂီတာနိ ပဝတ္တေန္တော မဟာသတ္တံ နမဿမာနော အဋ္ဌာသိ။ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု ဒေဝတာယော နာနာဝိဓေဟိ သုရဘိကုသုမအာမဒ္ဒူပစုဏ္ဏာဒီဟိ ပူဇယမာနာ သာဓုကာရံ ပဝတ္တယမာနာ အဋ္ဌံသု။

အထ မာရော ဒေဝပုတ္တော ဒိယဍ္ဍယောဇနသတိကံ ဟိမဂိရိသိခရသဒိသံ ပရမရုစိရဒဿနံ ဂိရိမေခလံ နာမ ရတနခစိတဝရတရဏံ အရိတရဏတရဏံ အဘိရုဟိတွာ ဗာဟုသဟဿံ မာပေတွာ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန နာနာဝုဓာနိ အဂ္ဂဟာပေသိ။ မာရပရိသာပိ အသိဖရသုသရသတ္တိသဗလာ သမုဿိတခနုမုသလ-ဖာလ-သင်္ကု-ကုန္တ-တောမရ-ဥပလ-လကုဋ-ဝလယ-ကဏယ-ကပ္ပဏ-စက္ကကဋကဓာရာရုရု- သီဟ-ခဂ္ဂ-သရဘ-ဝရာဟ-ဗျဂ္ဃ-တနရောရဂ-မဇ္ဇာရောလူကဝဒနာ မဟိံသ-ပသဒ-တုရင်္ဂ-ဒိရဒဒိဝဒနာ စ နာနာဘီမဝိရူပဗီဘစ္ဆကာယာ မနုဿယက္ခပိသာစသဒိသကာယာ စ မဟာသတ္တံ ဗောဓိသတ္တံ ဗောဓိမူလေ နိသိန္နံ အဇ္ဈောတ္ထရမာနာ ဂန္တွာ ပရိတရယိတွာ မာရဿ သန္ဒေသံ သမုဒိက္ခမာနာ အဋ္ဌာသိ။

တတော မာရဗလေ ဗောဓိမဏ္ဍုမုပသင်္ကမန္တေယေဝ တေသံ သက္ကာဒီနံ ဧကောပိ ဌာတုံ နာသက္ခိ။ သမ္မုခသမ္မုခဋ္ဌာနေနေဝ ပလာယိံသု။ သက္ကော ပန ဒေဝရာဇာ တံ ဝိဇယုတ္တရသင်္ခံ ပိဋ္ဌိယံ ကတွာ ပလာယိတွာ စက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ အဋ္ဌာသိ။ မဟာဗြဟ္မာ သေတစ္ဆတ္တံ စက္ကဝါဠကောဋိယံ ဌပေတွာ ဗြဟ္မလောကမေဝ အဂမာသိ။ ကာဠော နာဂရာဇာ သဗ္ဗနာဋကာနိ ဆဍ္ဍေတွာ ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ ပဉ္စယောဇနသတိကံ မဉ္ဇေရိကနာဂဘဝနံ ဂန္တွာ ဟတ္ထေန မုခံ ပိဒဟိတွာ နိပဇ္ဇိ။ ဧကဒေဝတာပိ တတ္ထ ဌာတုံ သမတ္ထာ နာမ နာဟောသိ။ မဟာပုရိသော ပန သုညဝိမာနေ မဟာဗြဟ္မာ ဝိယ ဧကကောဝ နိသီဒိ။ “ကွာအနိ မာရော အာဂမိဿတီ”တိ ပဌမမေဝ အနေကရူပဟနိ အနိဋ္ဌာနိ ဒုန္နိမိတ္တာနိ ဟာတုရဟေသုံ။

“ပမတ္တဗန္ဓုဿ စ ယုဒ္ဓကာလေ၊ တိလောကဗန္ဓုဿ စ ဝတ္တမာနေ။
ဥက္ကာ သမန္တာ နိပတိံသု ဃောရာ၊ ဓူမန္ဓကာရာ စ ဒိသာ အဟေသုံ။

“အစေတနာယမ္ပိ သစေတနာ ယထာ၊ ဂတာ ဝိယောဂံ ပတိနေဝ ကာမိနီ။
လတေဝ တတာဘိဟတာ သသာဂရာ၊ ပကမ္ပိ နာနာသဓရာ ဓရာ မဟီ။

“အဟေသုမုဒ္ဓူတဇလာ သမုဒ္ဒာ၊ ဝဟိံသု နဇ္ဇော ပဋိလောမမေဝ။

ကူဋာနိ နာနာတရုသဉ္ဆန္နာနိ၊ ဘေတွာ ဂိရီနံ ပထဝိံ ဘဇိံသု။

“ပတယိ တတော ဖရုသော သမန္တာ၊ နိဃဋ္ဋသဒ္ဒော တုမုလော အဟောသိ။
ဘဇိတ္ထ ဃောရံ ရဝိရန္ဓကာရံ၊ ကဗန္ဓရူပံ ဂဂနေ စရိတ္ထ။

“ဧဝံပကာရံ အသိဝံ အနိဋ္ဌံ၊ အာကာသဂံ ဘူမိဂတဉ္စ ဃောရံ။
အနေကရူပံ ကိရ ဒုန္နိမိတ္တံ၊ အဟောသိ မာရာဂမနေ သမန္တာ။

“တံ ဒေဝဒေဝံ အဘိဟန္တုကာမံ၊ ကာမံ တု ဒိသွာန ပန ဒေဝသင်္ဃာ။
ဟာဟာတိ သဒ္ဒံ အနုကမ္ပမာနာ၊ အကံသု သဒ္ဓိံ အမရင်္ဂနာဟိ။

“ပဉ္စာပိ ပဿိံသု သုဒန္တရူပံ၊ ဒိသာဝိဒိသာသု ပလာယမာနံ။
သအန္တကံ တံ သဗလံ အနေကံ၊ ဟတ္ထေ စ ထရူ စ ဟတာ တယိံသု။

“ဝိဟင်္ဂမာနံ ဂရုဠောဝ မဇ္ဈေ၊ မဇ္ဈေ မိဂါနံ ပရမောဝ သီဟော။
မဟာယသော မာရဗလဿ မဇ္ဈေ၊ ဝိသာရဒေါ ဝီတဘယော နိသီဒိ”။

အထ မာရော – “သိဒ္ဓတ္ထံ ဘိံသာပေတွာ ပလာပေဿာမီ”တိ တတဝဿံ ပဟရဏဝဿံ ဟသာဏဝဿံ ပုန အင်္ဂါရကုက္ကုဠတလုကကလလန္ဓကာရဝုဋ္ဌီဟိ နဝဟိ မာရဗ္ဗုဋ္ဌီဟိ ဗောဓိသတ္တံ ပလာပေတုံ အသက္ကောန္တော ကုဒ္ဓမာနသော – “ကိံ, ဘဏေ, တိဋ္ဌထ, ဣမံ သိဒ္ဓတ္ထမသိဒ္ဓတ္ထံ ကရောထ, ဂဏှထ ဟနထ ဆိန္ဒထ ဗန္ဓထ န မုဉ္စထ ပလာပေထာ”တိ မာရပရိသံ အာဏာပေတွာ သယဉ္စ ဂိရိမေခလဿ ခန္ဓေ နိသီဒိတွာ ဧကေန ကရေန သရံ ဘမယန္တော ဗောဓိသတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ – “ဘော သိဒ္ဓတ္ထ, ဥဋ္ဌဟ ပလ္လင်္ကာ”တိ အာဟ။ မာရပရိသာပိ မဟာသတ္တဿ အတိဃောရံ ပီဠမကာသိ။ အထ မဟာပုရိသော – “ကဿ တေ ပူရိတာ, မာရ, ပလ္လင်္ကတ္ထာယ ပါရမီ”တိအာဒီနိ ဝစနာနိ ဝတွာ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ပထဝိံ နိန္နာမေသိ။ တင်္ခဏညေဝ စုဒ္ဒသသဟဿာဓိကာနိ ဒသသတသဟဿယောဇနဗဟလာနိ ပထဝိသန္ဓာရကာနိ တတုဒကာနိ ပဌမံ ကမ္ပေတွာ တဒနန္တရံ စတုနဟုတာဓိကဒွိယောဇနသတသဟဿဗဟလာ အယံ မဟာပထဝီ ဆဓာ ပကမ္ပိတ္ထ။ ဥပရိ အာကာသေ အနေကသဟဿာနိ ဝိဇ္ဇုလတာ စ အသနီ စ ဖလိံသု။ အထ ဂိရိမေခလဒိရဒော ဇဏ္ဏုကေန ပတိ။ မာရော ဂိရိမေခလက္ခန္ဓေ နိသိန္နော ဘူမိယံ ပတိ။ မာရပရိသာပိ ဒိသာဝိဒိသာသု ဘုသမုဋ္ဌိ ဝိယ ဝိကိရိံသု။

အထ မဟာပုရိသောပိ တံ သမာရံ မာရဗလံ ခန္တိမေတ္တာဝီရိယပညာဒီနံ အတ္တနော ပါရမိနမာနုဘာဝေန ဝိဒ္ဓံသေတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏေ ပစ္စယာကာရေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ အာနာပာနစတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တမေဝ ပါဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ မဂ္ဂပဋိပါဋိယာ အဓိဂတေန စတုတ္ထမဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသေ ခေပေတွာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏေ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ –

“အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။

“ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ၊ ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ။
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄) –

ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။

သန္တိကေနိဒာနကထာ

ဥအာနံ ဥအာနေတွ နိသိန္နဿ ဘဂဝတော တေဒဟောသိ – ''အဟံ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ဣမဿ ပလ္လင်္ကဿ ကာရဏာ သန္ဓာဝိံ, အယံ မေ ပလ္လင်္ကော ဝိဇယပလ္လင်္ကော မင်္ဂလပလ္လင်္ကော, ဧတ္ထ မေ နိသိန္နဿ ယာဝ သင်္ကပ္ပော န ပရိပုဏ္ဏော, န တာဝ ဣတော ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ အနေကကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇန္တော သတ္တာဟံ တတ္ထေဝ နိသီဒိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''အထ ခေါ ဘဂဝါ သတ္တာဟံ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီ''တိ (မဟာဝ. ၁)။

အထေကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ – ''အဇ္ဇာပိ တာဝ နူန သိဒ္ဓတ္ထဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ အတ္ထိ။ ပလ္လင်္ကသ္မိဉှိ အာလယံ န ဝိဇဟတီ''တိ ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။ အထ သတ္ထာ ဒေဝတာနံ ဝိတက္ကံ ဉတွာ တာသံ ဝိတက္ကူပသမနတ္ထံ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒဿေသိ။ ဧဝံ ဣမိနာ ပါဋိဟာရိယေန ဒေဝတာနံ ဝိတက္ကံ ဝူပသမေတွာ ပလ္လင်္ကတော ဤသကံ ပါစီနနိဿိတေ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ ဌတွာ – ''ဣမသ္မိံ ဝတ မေ ပလ္လင်္ကေ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဒ္ဓ''န္တိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပူရိတာနံ ပါရမီနံ ဖလာဓိဂမနဋ္ဌာနံ ပလ္လင်္ကဉ္စ ဗောဓိရုက္ခဉ္စ အနိမိသေဟိ အက္ခီဟိ ဩလောကယမာနော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ ဌာနံ **အနိမိသစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။

အထ ပလ္လင်္ကဿ စ ဌိတဋ္ဌာနဿ စ အန္တရာ စင်္ကမံ မာပေတွာ ပုရတ္ထိမပစ္ဆိမတော အာယတေ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမန္တော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ ဌာနံ **ရတနစင်္ကမစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။

စတုတ္ထေ ပန သတ္တာဟေ ဗောဓိတော ပစ္ဆိမုတ္တရဒိသာဘာဂေ ဒေဝတာ ရတနဃရံ မာပယိံသု။ တတ္ထ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဝိစိနန္တော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ, တံ ပန ဌာနံ **ရတနဃရစေတိယံ** နာမ ဇာတံ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဗောဓိသမီပေယေဝ စတ္တာရိ သတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ ပဉ္စမေ သတ္တာဟေ ဗောဓိရုက္ခမူလာ ယေန **အဇပါလနိဂြောဓော** တေနုပသင်္ကမိ။ တတြာပိ ဓမ္မံ ဝိစိနန္တော ဝိမုတ္တိသုခဉ္စ ပဋိသံဝေဒေန္တော နိသီဒိ။

သတ္ထာ တတ္ထ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ **မုစလိန္ဒ** မူလံ အဂမာသိ။ တတ္ထ သတ္တာဟဝဒ္ဒလိကာယ ဥပ္ပန္နာယ သီတာဒိပဋိဗာဟနတ္ထံ မုစလိန္ဒေန နာဂရာဇေန သတ္တက္ခတ္တုံ ဘောဂေဟိ ပရိက္ခိတ္တော အသမ္ဗာဓာယ ဂန္ဓကုဋိယာ ဝိဟရန္တော ဝိယ ဝိမုတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒိယမာနော တတ္ထ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ရာဇာယတနမူလံ ဥပသင်္ကမိ။ တတ္ထပိ ဝိမုတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒိယမာနောဝ သတ္တာဟံ နိသီဒိ။ ဧတ္တာဝတာ သတ္တ သတ္တာဟာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ။ ဧတ္ထန္တရေ ဘဂဝတော နေဝ မုခဓောဝနံ န သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ နာဟာရကိစ္စံ အဟောသိ, ဖလသုခေနေဝ ဝီတိဝတ္တေသိ။ အထ သတ္တသတ္တာဟမတ္ထကေ ဧကူနပညာသတိမေ ဒိဝသေ သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ဥပနီတေန နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌေန စ အနောတတ္တဒဟောဒကေန စ မုခံ ဓောဝိတွာ တတ္ထေဝ **ရာဇာယတန**မူလေ နိသီဒိ။

တသ္မိံ သမယေ **တပုဿဘလ္လိကာ** နာမ ဒွေ ဝါဏိဇာ ဉာတိသာလောဟိတာယ ဒေဝတာယ သတ္ထု အာဟာရဒါနေ ဥဿာဟိတာ မန္ထဉ္စ မဓုပိဏ္ဍိကဉ္စ အာဒါယ – ''ပဋိဂ္ဂဏှာတု ဘဂဝါ ဣမံ အာဟာရံ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ''တိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဋ္ဌံသု။ ဘဂဝါ ပါယာသပဋိဂ္ဂဟဏဒိဝသေယေဝ ဒေဝဒတ္တိယဿ ပတ္တဿ အန္တရဟိတတ္တာ – ''န ခေါ တထာဂတာ ဟတ္ထေသု အာဟာရံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ, ကိမ္ဟိ နု ခေါ အဟံ ဣမံ ပဋိဂ္ဂဏှေယျ''န္တိ စိန္တေသိ။ အထဿ ဘဂဝတော အဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ စတူဟိ ဒိသာဟိ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဣန္ဒနီလမဏိမယေ စတ္တာရော ပတ္တေ ဥပနာမေသုံ။ ဘဂဝါ တေ ပဋိက္ခိပိ။ ပုန မုဂ္ဂဝဏ္ဏေ သိလာမယေ စတ္တာရော ပတ္တေ ဥပနာမေသုံ။ ဘဂဝါ တေသံ စတုန္နမ္ပိ ဒေဝပုတ္တာနံ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဧကီဘာဝံ ဥပနေတွာ တသ္မိံ ပစ္စဂ္ဃေ သေလမယေ ပတ္တေ အာဟာရံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အနုမောဒနမကာသိ။ တေ ဒွေ ဘာတရော ဝါဏိဇာ ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ သရဏံ ဂန္တွာ ဒွေဝါစိကာ ဥပါသကာ အဟေသုံ။

အထ သတ္ထာ ပုန အဇပါလနိဂြောဓမေဝ ဂန္တွာ နိဂြောဓမူလေ နိသီဒိ။ အထဿ တတ္ထ နိသိန္နမတ္တဿေဝ အဓိဂတဿ ဓမ္မဿ ဂမ္ဘီရတံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏော – ''အဓိဂတော ခေါ မျာယံ ဓမ္မော''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၆၄; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇) ပရေသံ ဓမ္မံ အဒေသေတုကာမတာကာရပ္ပတ္တော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။ အထ **ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ** ''နဿတိ ဝတ ဘော လောကော, ဝိနဿတိ ဝတ ဘော

လောကော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၆၄; မ. နိ. ၁.၂၈၂; ၂.၃၃၈; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၈) ဒသသု စက္ကဝဠသဟဿေသု သက္က သုယာမသန္တုသိတနိမ္မာနရတိပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိမဟာဗ္ရဟ္မာနော စ ဂဟေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂန္တွာ – ''ဒေသေတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓမ္မ''န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၆၄; မ. နိ. ၁.၂၈၂; ၂.၃၃၈; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၈) နယေန ဓမ္မ ဒေသနံ အာယာစိ။

အထ သတ္ထာ တဿ ပဋိညံ ဒတွာ – ''ကဿ နု ခော အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ''န္တိ စိန္တေန္တော အာဠာ ရုဒကာနံ ကာလင်္ကတဘာဝံ ဉတွာ – ''ဗဟူပကာရာ ခေါ မေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ''တိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ အာရဗ္ဘ မနသိကာရံ ကတွာ – ''ကဟံ နု ခေါ တေ ဧတရဟိ ဝိဟရန္တီ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော – ''ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ''တိ ဉ တွာ – ''တတ္ထ ဂန္တွာ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေဿာမီ''တိ ကတိပါဟံ ဗောဓိမဏ္ဍသာမန္တေယေဝ ပိဏ္ဍာယ စရန္ တော ဝိဟရိတွာ အာသာဠှိပုဏ္ဏမိယံ ဗာရာဏသိံ ဂမိဿာမီ''တိ ပတ္တစီဝရမာဒါယ အဋ္ဌာရသယောဇနမဂ္ဂံ ပဋိပ ဇ္ဇိ။ အန္တရာမဂ္ဂေ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌံ **ဥပကံ** နာမ အာဇီဝကံ ဒိသွာ တဿ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဘာဝံ အာစိက္ခိတွာ တံဒိဝသံယေဝ သာယန္ဟသမယေ ဣသိပတနံ အဂမာသိ။

ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ပန တထာဂတံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ – ''အယံ, အာဝုသော, သမဏော ဂေါတမော ပစ္စယဗာ ဟုလ္လာယ အာဝတ္တော ပရိပုဏ္ဏကာယော ပီဏိန္ဒြိယော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဟုတွာ အာဂစ္ဆတိ, ဣမဿ အဘိဝါဒနာ ဒီနိ န ကရိဿာမ, အာသနမတ္တံ ပန ပညာပေယျာမာ''တိ ကတိကံ အကံသု။ ဘဂဝါ တေသံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ သဗ္ဗ သတ္တေသု အနောဓိဿကဝသေန ဖရဏသမတ္ထံ မေတ္တစိတ္တံ သံခိပိတွာ ဩဓိဿကဝသေန မေတ္တစိတ္တေန ဖရိ။ တေ ဘဂဝတော မေတ္တစိတ္တေန ဖုဋ္ဌာ တထာဂတေ ဥပသင်္ကမန္တေ သကာယ ကတိကာယ သဏ္ဌာတုံ အသက္ ကောန္တာ အဘိဝါဒနာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ အကံသု။ ဝိတ္ထာရကထာ **ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ** ဒီသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အထ ဘဂဝါ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဘာဝံ တေ ဉာပေတွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိဒိတွာ ဥတ္တရာသာဠှနက္ခတ္တ ယောဂေ ဝတ္တမာနေ အဋ္ဌာရသဟိ ဗြဟ္မကောဋီဟိ ပရိဝုတော ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ ထေရေ အာမန္တေတွာ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝ တ္တနသုတ္တန္တံ** ဒေသေသိ။ တေသု အညာသိကောဏ္ဍညော ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေန္တော သုတ္တပရိယော သာနေ အဋ္ဌာရသဟိ ဗြဟ္မကောဋီဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၁. ''အဟမေတရဟိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ, ဂေါတမော သက္ယဝမ္ဍနော။
ပဓာနံ ပဒဟိတွာန, ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။

၂. ''ဗြဟ္မုနာ ယာစိတော သန္တော, ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိံ။
အဋ္ဌာရသန္နံ ကောဋီနံ, ပဌမာဘိသမယော အဟူ''တိ။

တတ္ထ **အဟ**န္တိ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဧတရဟီ**တိ အသ္မိံ ကာလေ။ **သက္ယဝမ္ဍနော** တိ သာကိယကုလဝမ္ဍနော။ ''သက္ယပုင်္ဂဝေါ''တိပိ ပါဌော။ **ပဓာန**န္တိ ဝီရိယံ ဝုစ္စတိ။ **ပဒဟိတွာနာ**တိ ဃဋေတွာ ဝါယမိတွာ, ဒုက္ကရကာရိကံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **အဋ္ဌာရသန္နံ ကောဋီန** န္တိ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္ တန္တကထာယ အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရပ္ပမုခါနံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဗြဟ္မကောဋီနံ ပဌမာဘိသမယော အဟောသီတိ အ တ္ထော။

ဣဒါနိ ဘဂဝါ အတီတံ ကထေတွာ အနာဂတံ အဘိသမယံ ကထေန္တော –

၃. ''တတော ပရဉ္စ ဒေသေန္တော, နရဒေဝသမာဂမေ။
ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗော, ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ''တိ။ – အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **နရဒေဝသမာဂမေ**တိ တတော အပရေန သမယေန မဟာမင်္ဂလသမာဂမေ ဒသသု စက္ကဝဠသဟဿေ သု ဒေဝမနုဿာနံ မဇ္ဈေ **မင်္ဂလသုတ္တ** ပရိယောသာနေ (ခု. ပ. ၅.၁ အာဒယော; သု. နိ. ၂၆၃ အာဒယော) ဂဏနပထံ ဝီ တိဝတ္တာနံ နရဒေဝတနံ။ **ဒုတိယာဘိသမယော အဟူ**တိ ဟောဿတီတိ အတ္ထော။ အနာဂတဝစနေ ဝတ္တဗ္ဗေ သောတ ပတိတတ္တာ ''အဟူ''တိ အတီတဝစနံ ဝုတ္တံ, ကာလဝိပရိယာယဝသေန တ။ သေ နယော ဣတော ပရေသု ဤဒိသေသု ဝ

စနေသု စ။ ပုန **ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန္တ** ဒေသနာယ (မ. နိ. ၃.၄၁၆ အာဒယော) ဂဏနပထဝီတိဝတ္တေ သတ္တေ အဘိသမယာမတဟာနံ ဟယေသိ။ အယံ တတိယာဘိသမယော။ တေန ဝုတ္တံ –

၄. “ဣမေဝေဟံ တေရဟိ၊ သြဝဒိံ မမ အတ္ရဇံ။
ဂဏနာယ န ဝတ္တဗ္ဗော၊ တတိယာဘိသမယော အဟူ”တိ။

ဘဂဝတော ကိရ ဧကော ဝ သာဝကသန္နိပာတော အဟောသိ။ ဥရုဝေလကဿပါဒီနံ ဇဋိလာနံ သဟဿံ, ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ အမုတ္တိယသတာနီတိ ဣမေသံ အမုတေဠသသတာနံ သန္နိပာတော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

၅. “ဧကောသိ သန္နိပာတော မေ၊ သာဝကာနံ မဟေသိနံ။
အမုတေဠသသတာနံ၊ ဘိက္ခူနာသိ သမာဂမော”တိ။

တတ္ထ **ဧကောသီ**တိ ဧကော ဝ အာသိ။ **အမုတေဠသသတာန** န္တိ မမ သာဝကာနံ ပညာသာဓိကာနံ ဒွာဒသသတာနံ။ **ဘိက္ခူနာသီ** တိ ဘိက္ခူနံ အာသိ ။ တေသံ ပန မဇ္ဈေဂတော ဘဂဝါ စတုရင်္ဂသန္နိပာတေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။

အထ ဘဂဝါ အတ္တနော ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော –

၆. “ဝိရောစမာနော ဝိမလော၊ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဇ္ဈဂေ။
ဒဒါမိ ပတ္ထိတံ သဗ္ဗံ၊ မဏိဝ သဗ္ဗကာမဒေါ”တိ။ – အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဝိရောစမာနော**တိ အနန္တဗုဒ္ဓသိရိယာ ဝိရောစမာနော။ **ဝိမလော**တိ ဝိဂတရာဂါဒိကိလေသမလော။ **မဏိဝ သဗ္ဗကာမဒေါ**တိ စိန္တာမဏိ ဝိယ သဗ္ဗကာမဒဒေါ အဟမ္ပိ ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ သဗ္ဗံ လောကိယလောကုတ္တရသုခဝိသေသံ ဒေမီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ပတ္ထိတပတ္ထနံ ဒဿေန္တော –

၇. “ဖလမာကင်္ခမာနာနံ၊ ဘဝစ္ဆန္ဒဇဟေသိနံ။
စတုသစ္စံ ပကာသေမိ၊ အနုကမ္ပာယ ပါဏိန”န္တိ။ – အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဖလ**န္တိ သောတာပတ္တိဖလာဒိကံ စတုဗ္ဗိဓံ ဖလံ။ **ဘဝစ္ဆန္ဒဇဟေသိန** န္တိ ဘဝတဏှာပဟာယိနံ, ဘဝတဏှံ ပဇဟိတုကာမာနံ။ **အနုကမ္ပာယာ** တိ အနုဒ္ဒယာယ။

၈. ဣဒါနိ စတုသစ္စပ္ပကာသနေ, အဘိသမယံ ဒဿေန္တော **“ဒသဝီသသဟဿာန”** န္တိ အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဒသဝီသသဟဿာန** န္တိ ဒသသဟဿာနဉ္စ ဝီသတိသဟဿာနဉ္စ။ **ဧကဒွိန္န** န္တိအာဒိနာ နယေနာတိ အတ္ထော။ နဝမဒသမဂါထာ ဥတ္တာနတ္ထာဝ။

၁၁-၁၂. ဧကာဒသမဒွါဒသမဂါထာသု **ဣဓာဂနေတရဟိ**တိ ဥဘောပိ ဧတ္ထာ, ဝေနေယျဝသေန ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဝိယ ဝုတ္တာ။ အထ တ **ဣဓာနီ**တိ မယိ ဥပ္ပန္နေ။ **တေရဟီ**တိ မယိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ။ **အပတ္တမာနသာ** တိ အပ္ပတ္တအရဟတ္တဖလာ။ **အရိယဉ္စသ** န္တိ အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ။ **ထောမယန္တာ** တိ ပသံသန္တာ။ **ဗုဇ္ဈိဿန္တီ** တိ အနာဂတေ စတုသစ္စဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိဿန္တီတိ အတ္ထော။ **သံသာရသရိတ**န္တိ သံသာရသာဂရံ။

ဣဒါနိ အတ္တနော ဇာတနဂရာဒိံ ဒဿေန္တော –

၁၃. “နဂရံ ကပိလဝတ္ထု မေ၊ ရာဇာ သုဒ္ဓေါဒနော ပိတာ။
မယှံ ဇနေတ္တိကာ မာတာ၊ မာယာဒေဝီတိ ဝုစ္စတိ။

၁၄. “ဧကူနတိံသဝဿာနိ၊ အကရံ အဗ္ဗျဟံ ဝသိံ။
ရမ္မော သုရမ္မော သုဘကော၊ တယော ပါသာဒမုတ္တမာ။

၁၅. “စတ္တာလီသသဟဿာနိ၊ နာရိယော သမလင်္ကတာ။
ဘဒ္ဒကစ္စာနာ နာမ နာရီ၊ ရာဟုလော နာမ အတြဇော။

၁၆. “နိမိတ္တေ စတုရော ဒိသွာ၊ အဿယာနေန နိက္ခမိံ။
ဆဗ္ဗဿံ ပဓာနစာရံ၊ အစရိံ ဒုက္ကရံ အဟံ။

၁၇. “ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ၊ စက္ကံ ပဝတ္တိတံ မယာ။
အဟံ ဂေါတမသမ္ဗုဒ္ဓော၊ သရဏံ သဗ္ဗပါဏိနံ။

၁၈. “ကောလိတော ဥပတိဿော စ၊ ဒွေဝ ဘိက္ခူ အဂ္ဂသာဝကာ။
အာနန္ဒော နာမုပဋ္ဌာကော၊ သန္တိကာဝစရော မမ။
ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ ဘိက္ခုနီ အဂ္ဂသာဝိကာ။

၁၉. “စိတ္တော ဟတ္ထာဠဝကော စ၊ အဂ္ဂုပဋ္ဌာကုပါသကာ။
နန္ဒမာတာ စ ဥတ္တရာ၊ အဂ္ဂုပဋ္ဌာကုပါသိကာ။

၂၀. “အဟံ အဿတ္ထမူလမှိ၊ ပတ္တော သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။
ဗျာမပ္ပဘာ သဒါ မယှံ၊ သောဠသဟတ္ထမုဂ္ဂတာ။

၂၁. “အပ္ပံ ဝဿသတံ အာယု၊ ဣဒါနေတရဟိ ဝိဇ္ဇတိ။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနောဟံ၊ တာရေမိ ဇနတံ ဗဟုံ။

၂၂. “ဌပယိတွာန ဓမ္မုက္ကံ၊ ပစ္ဆိမံ ဇနဗောဓနံ။
အဟမ္ပိ န စိရဿေဝ၊ သဒ္ဓိံ သာဝကသင်္ဃတော။
ဣဓေဝ ပရိနိဗ္ဗိဿံ၊ အဂ္ဂီဝါဟာရသင်္ခယာ”တိ။ – အာဒိမာဟ။

မမ ပန ရမ္မသုရမ္မသုဘနာမကာ တယော ပါသာဒါ နဝဘူမိကသတ္တဘူမိကပဉ္စဘူမိကာ, စတ္တာလီသသဟဿာ နာဋကိတ္ထိယော, ယသောဓရာ နာမ မမ အဂ္ဂမဟေသီ , သောဟံ စတ္တာရော နိမိတ္တေ ဒိသွာ အဿယာနေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိံ။ တတော ဆဗ္ဗဿာနိ ပဓာနံ ပဒဟိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ဥရုဝေလာယံ သေနာနိဂမေ သေနာကုဋုမ္ဗိကဿ ဓီတာယ သမ္ပသာဒဇာတာယ သုဇာတာယ နာမ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သာလဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ သာယနှသမယေ သောတ္ထိယေန နာမ တိဏဟာရကေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ အဿတ္ထဗောဓိ ရုက္ခမူလံ ဥပဂန္တွာ တတ္ထ မာရဗလံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ သမ္ဗောဓိံ ပတ္တောသ္မီတိ သဗ္ဗံ ဗျာကာသိ။

တတ္ထ **သဒ္ဓိံ သာဝကသင်္ဃတော**တိ သဒ္ဓိံ သာဝကသင်္ဃေန။ **ပရိနိဗ္ဗိဿ**န္တိ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ။ **အဂ္ဂီဝါဟာရသင်္ခယာ**တိ အဂ္ဂိ ဝိယ ဣန္ဓနက္ခယေန ယထာ အဂ္ဂိ နိရုပါဒါနော နိဗ္ဗာယတိ, ဧဝံ အဟမ္ပိ နိရုပါဒါနော ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီတိ အတ္ထော။

၂၃-၄. **ဇဏ္ဏူနိ စ အတုလတေဇာနီ**တိ အဂ္ဂသာဝကယုဂဒီနိ တာနိ အသဒိသတေဇာနိ။ **ဣမာနိ စ ဒသဗလာနီ**တိ ဧတာနိ စ သာရိရဒသဗလာနိ **ဂုဏဓာရဏော ဒေဟော**တိ ဆအသာဓာရဏဉာဏာဒိဂုဏဓရော အယံ ဒေဟော စ။ **တမန္တရဟိဿန္တိ** တိ သဗ္ဗာနိ ဧတာနိ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ အန္တရဓာယိဿန္တိ ဝိနဿိဿန္တိ။ **နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ** တိ ဧတ္ထ **နနူ** တိ အယံ အနုမတိအတ္ထေ နိပါတော။ **ရိတ္တာ** တိ နိစ္စသာရဓုဝသာရရဟိတတ္တာ တုစ္ဆာ, သဗ္ဗမေဝ ပန သင်္ခတံ ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မံ ဟုတွာ အဘာဝတော အနိစ္စံ, ဥပ္ပါဒါဒိပဋိပီဠိတတ္တာ ဒုက္ခံ, အဝသဝတ္တနတော အနတ္တာ။ တသ္မာ သင်္ခါရေသု လက္ခဏတ္တယံ အာရောပေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အမတမသင်္ခတံ အစ္စုတံ နိဗ္ဗာနံ အဓိဂစ္ဆထ။ အယံ တေ အမှာကံ အနုသာသနီ ဣဒံ အမှာကံ သာသနံ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာတိ။ ဒေသနာပ

ရိယောသာနေ ကိရ ဒေဝတာနံ ကောဋိသတသဟဿဿ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု။ သေသမဂ္ဂဖလေသု ပတိဋ္ဌိတာ ပန ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာ အဟေသုံ။

ဧဝံ ဘဂဝတာ ကပ္ပနာမဇာတိအာဒိဝဝတ္ထိတံ သကလမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝံသံ အာကာသေ ရတနစင်္ကမေ စင်္ကမန္တောဝ ကထေတွာ ဉာတိဇနံ ဝန္ဒာပေတွာ အာကာသတော ဩတရိတွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသီဒိ။ ဧဝံ နိသိန္နေ ပန ဘဂဝတိ လောကနာထေ သိခါပ္ပတ္တော ဉာတိသမာဂမော အဟောသိ။ သဗ္ဗေ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ နိသီဒိံသု ။ တတော မဟာမေဃော ပေါက္ခရဝဿံ ဝဿိ။ တင်္ခဏေ ဥဒကံ ဟေဋ္ဌာ ဝိရဝန္တံ ဂစ္ဆတိ။ တေမေတုကာမောဝ တေမေတိ, အတေမေတုကာမဿ သရီရေ ဧကဗိန္ဒုမတ္တမ္ပိ န ပတတိ။ တံ ဒိသွာ သဗ္ဗေ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ ဟုတွာ – “အဟော အစ္ဆရိယံ, အဟော အဗ္ဘုတ”န္တိ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ – “န ဣဒါနေဝ မယှံ ဉာတိသမာဂမေ ပေါက္ခရဝဿံ ဝဿိ, အတီတေပိ ဝဿီ”တိ ဣမိဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ **ဝေဿန္တရဇာတကံ** (ဇာ. ၂.၂၂.၁၆၅၅ အာဒယော) ကထေသိ။ သာ ဓမ္မဒေသနာ သာတ္ထိကာ ဇာတာ။ တတော ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။

ဣတိ မဓုရတ္ထဝိလာသိနိယာ ဗုဒ္ဓဝံသဋ္ဌကထာယ

ဂေါတမဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ပဉ္စဝီသတိမော ဗုဒ္ဓဝံသော။

၂၈. ဗုဒ္ဓပကိဏ္ဏကကထာ

“အပရိမေယ္ယိတော ကပ္ပေ, စတုရော အာသုံ ဝိနာယကာ”တိအာဒိကာ အဋ္ဌာရသကထာ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ ဌပိတာ နိဂမနကထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသကထာသု သဗ္ဗတ္ထ ဟာကဋ္ဌမေတတိ။

ဝေမတ္တကထာ

ဣမသ္မိံ ပန သကလေပိ ဗုဒ္ဓဝံသေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ပဉ္စဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ **အဋ္ဌ ဝေမတ္တာနိ** ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? အာယုဝေမတ္တံ, ပမာဏဝေမတ္တံ, ကုလဝေမတ္တံ, ပဓာနဝေမတ္တံ, ရသ္မိဝေမတ္တံ, ယာနဝေမတ္တံ, ဗောဓိဝေမတ္တံ, ပလ္လင်္ကဝေမတ္တန္တိ။

တတ္ထ **အာယုဝေမတ္တံ** နာမ ကေစိ ဒီဃာယုကာ ဟောန္တိ ကေစိ အပ္ပာယုကာ။ တထာ ဟိ ဒီပင်္ကရော ကောဏ္ဍညော အနောမဒဿီ ပဒုမော ပဒုမုတ္တရော အတ္ထဒဿီ ဓမ္မဒဿီ သိဒ္ဓတ္ထော တိဿောတိ ဣမေ နဝ ဗုဒ္ဓါ ဝဿသတသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ မင်္ဂလော သုမနော သောဘိတော နာရဒော သုမေဓော သုဇာတော ပိယဒဿီ ဖုဿောတိ ဣမေ အဋ္ဌ ဗုဒ္ဓါ နဝုတိဝဿသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ ရေဝတော ဝေဿဘူ စာတိ ဣမေ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ ဝိပဿီ ဘဂဝါ အသီတိဝဿသဟဿာယုကာ အဟောသိ။ သိခီ ကကုသန္ဓော ကောဏာဂမနော ကဿပောတိ ဣမေ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ ယထာက္ကမေန သတ္တတိစတ္တာလီသတိံသဝီသဝဿသဟဿာယုကာ အဟေသုံ။ အမှာကံ ပန ဘဂဝါတော ဝဿသတံ အာယုပ္ပမာဏံ အဟောသိ။ ဥပစိတပုညသမ္ဘာရာနံ ဒီဃာယုကသံဝတ္တနိယကမ္မသမုပေတာနမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ ယုဂဝသေန အာယုပ္ပမာဏံ အပ္ပမာဏံ အဟောသိ။ အယံ ပဉ္စဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ အာယုဝေမတ္တံ နာမ။

ပမာဏဝေမတ္တံ နာမ ကေစိ ဒီဃာ ဟောန္တိ ကေစိ ရဿာ။ တထာ ဟိ ဒီပင်္ကရ-ရေဝတ-ပိယဒဿီ-အတ္ထဒဿီ-ဓမ္မဒဿီ-ဝိပဿီဗုဒ္ဓါနံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရပ္ပမာဏံ အဟောသိ။ ကောဏ္ဍည-မင်္ဂလ-နာရဒ-သုမေဓာနံ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓော ကာယော အဟောသိ။ သုမနဿ နဝုတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ အဟောသိ။ သောဘိတ-အနောမဒဿီ-ပဒုမ-ပဒုမုတ္တရ-ဖုဿဗုဒ္ဓါနံ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ အဟောသိ။ သုဇာတော ပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓ သရီရော အဟောသိ။ သိဒ္ဓတ္ထ-တိဿ-ဝေဿဘုနော သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓာ အဟေသုံ။ သိခီ သတ္တတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓော အဟောသိ။ ကကုသန္ဓ-ကောဏာဂမန-ကဿပာ ယထာက္ကမေန စတ္တာလီသတိံသဝီသတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓာ အဟေသုံ။ အမှာကံ ဘဂဝါ အဋ္ဌာရသဟတ္ထုဗ္ဗေဓော အဟောသိ။ အယံ ပဉ္စဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ ပမာဏဝေမတ္တံ နာမ။

ကုလဝေမတ္တံ နာမ ကေစိ ခတ္တိယကုလေ နိဗ္ဗတ္တိံသု ကေစိ ဗြာဟ္မဏကုလေ။ တထာ ဟိ ကကုသန္ဓကောဏာဂမနကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဒီပင်္ကရာဒိကေတမဗုဒ္ဓပရိယန္တာ ဒွတ္တဝီသတိ ဗုဒ္ဓါ ခတ္တိယကုလေယေဝ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ အယံ ပဉ္စဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ ကုလဝေမတ္တံ နာမ။

ပဓာနဝေမတ္တံ နာမ ဒီပင်္ကရ-ကောဏ္ဍည-သုမန-အနောမဒဿီ-သုဇာတသိဒ္ဓတ္ထ-ကကုသန္ဓာနံ ဒသမာသိကာ ပဓာနစရိယာ။ မင်္ဂလ-သုမေဓတိဿ သိခီနံ အဋ္ဌမာသိကာ။ ရေဝတဿ သတ္တမာသိကာ။ သောဘိတဿ စတ္တာရော မာသာ။ ပဒုမအတ္ထဒဿီ ဝိပဿီနံ အဍ္ဎမာသိကာ။ နာရဒ-ပဒုမုတ္တရ-ဓမ္မဒဿီ-ကဿပာနံ သတ္တာဟာနိ ။ ပိယဒဿီ-ဖုဿ-ဝေဿဘူ ကောဏာဂမနာနံ ဆမာသိကာ။ အမှာကံ ဗုဒ္ဓဿ ဆဗ္ဗဿာနိ ပဓာနစရိယာ အဟောသိ။ အယံ ပဓာနဝေမတ္တံ နာမ။

ရသ္မိဝေမတ္တံ နာမ မင်္ဂလဿ ကိရ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သရီရရသ္မိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဿ ဒွါဒသယောဇနိကာ အဟောသိ။ ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော သတ္တယောဇနိကာ အဟောသိ။ သိခိဿ တိယောဇနပ္ပမာဏာ။ ကကုသန္ဓဿ ဒသယောဇနိကာ။ အမှာကံ ဘဂဝတော သမန္တတော ဗျာမပ္ပမာဏာ။ သေသာနံ အနိယတာ အဟောသိ။ အယံ ရသ္မိဝေမတ္တံ နာမ အဇ္ဈာသယပဋိဗဒ္ဓံ, ယော ယတ္တကံ ဣစ္ဆတိ, တဿ သရီရပ္ပဘာ တတ္တကံ ဖရတိ, ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏေ ပန ကဿစိ ဝေမတ္တံ နာမ နတ္ထိ။ အယံ ရသ္မိဝေမတ္တံ နာမ။

ယာနဝေမတ္တံ နာမ ကေစိ ဟတ္ထိယာနေန ကေစိ အဿယာနေန ကေစိ ရထပဒ-ဟာသာဒ-သိဝိကာဒီသု အညတရေန နိက္ခမန္တိ။ တထာ ဟိ ဒီပင်္ကရ-သုမန-သုမေဓ-ဖုဿ-သိခီ-ကောဏာဂမနာ ဟတ္ထိယာနေန နိက္ခမိံသု။ ကောဏ္ဍည-ရေဝတ-ပဒုမ-ပိယဒဿီ-ဝိပဿီ-ကကုသန္ဓာ ရထယာနေန။ မင်္ဂလ-သုဇာတ-အတ္ထဒဿီ-တိဿ-ကေတမာ အဿယာနေန။ အနောမဒဿီသိဒ္ဓတ္ထဝေဿဘုနော သိဝိကာယာနေန။ နာရဒော ပဒသာ နိက္ခမိ။ သောဘိတ-ပဒုမုတ္တရ-ဓမ္မဒဿီ-ကဿပာ ဟာသာဒေန နိက္ခမိံသု။ အယံ ယာနဝေမတ္တံ နာမ။

ဗောဓိဝေမတ္တံ နာမ ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော ကပီတနရုက္ခော ဗောဓိ; ကောဏ္ဍညဿ ဘဂဝတော သာလကလျာဏိရုက္ခော , မင်္ဂလ-သုမန-ရေဝတ-သောဘိတာနံ နာဂရုက္ခော, အနောမဒဿိဿ အဇ္ဇုနရုက္ခော, ပဒုမနာရဒာနံ မဟာသောဏရုက္ခော, ပဒုမုတ္တရဿ သလလရုက္ခော, သုမေဓဿ နီပေ, သုဇာတဿ ဝေဠု, ပိယဒဿိနော ကကုဓော, အတ္ထဒဿိဿ စမ္ပကရုက္ခော, ဓမ္မဒဿိဿ ရတ္တကုရဝကရုက္ခော, သိဒ္ဓတ္ထဿ ကဏိကာရရုက္ခော, တိဿဿ အသနရုက္ခော, ဖုဿဿ အာမလကရုက္ခော, ဝိပဿိဿ ပာဋလိရုက္ခော, သိခိဿ ပုဏ္ဍရီကရုက္ခော, ဝေဿဘုဿ သာလရုက္ခော, ကကုသန္ဓဿ သိရီသရုက္ခော, ကောဏာဂမနဿ ဥဒုမ္ဗရရုက္ခော, ကဿပဿ နိဂြောဓော, ကေတမဿ အဿတ္ထောတိ အယံ ဗောဓိဝေမတ္တံ နာမ။

ပလ္လင်္ကဝေမတ္တံ နာမ ဒီပင်္ကရ-ရေဝတ-ပိယဒဿီ-အတ္ထဒဿီ-ဓမ္မဒဿီ-ဝိပဿီနံ တေပဏ္ဏာသဟတ္ထပလ္လင်္ကာ အဟေသုံ; ကောဏ္ဍည-မင်္ဂလ-နာရဒ-သုမေဓာနံ သတ္တပဏ္ဏာသဟတ္ထာ; သုမနဿ သဋ္ဌိဟတ္ထော ပလ္လင်္ကော အဟောသိ; သောဘိတ-အနောမဒဿီ-ပဒုမ-ပဒုမုတ္တရ-ဖုဿာနံ အဋ္ဌတ္တိံသဟတ္ထာ, သုဇာတဿ ဒွတ္တိံသဟတ္ထော, သိဒ္ဓတ္ထ-တိဿ-ဝေဿဘူနံ စတ္တာလီသဟတ္ထာ, သိခိဿ ဒွတ္တိံသဟတ္ထော , ကကုသန္ဓဿ ဆဗ္ဗီသတိဟတ္ထော, ကောဏာဂမနဿ ဝီသတိဟတ္ထော, ကဿပဿ ပန္နရသဟတ္ထော, ကေတမဿ စုဒ္ဒသဟတ္ထော ပလ္လင်္ကော အဟောသိ။ အယံ ပလ္လင်္ကဝေမတ္တံ နာမ။ ဣမာနိ **အဋ္ဌ ဝေမတ္တာနိ** နာမ။

အဝိဇဟိတဋ္ဌာနကထာ

သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ ပန **စတ္တာရိ အဝိဇဟိတဋ္ဌာနာနိ** နာမ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနဉှိ ဗောဓိပလ္လင်္ကော အဝိဇဟိတော ဧကသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဟောတိ။ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ ဣသိပတနေ မိဂဒာယေ အဝိဇဟိတမေဝ ဟောတိ။ ဒေဝေါရောဟဏကာလေ သင်္ကဿနဂရဒွါရေ ပဌမက္ကပဒဋ္ဌာနံ အဝိဇဟိတမေဝ ဟောတိ။ ဇေတဝနေ ဂန္ဓကုဋိယာ စတ္တာရိ မဉ္စပါဒဋ္ဌာနာနိ အဝိဇဟိတာနေဝ ဟောန္တိ။ ဝိဟာရော ပန ခုဒ္ဒကောပိ မဟန္တောပိ ဟောတိ။ ဝိဟာရော န ဝိဇဟတိယေဝ, နဂရံ ပန ဝိဇဟတိ။

သဟဇာတပရိစ္ဆေဒ-နက္ခတ္တပရိစ္ဆေဒကထာ

အပရံ ပန အမှာကံယေဝ ဘဂဝတော သဟဇာတပရိစ္ဆေဒဉ္စ နက္ခတ္တပရိစ္ဆေဒဉ္စ ဒီပေသုံ။ အမှာကံ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တေန ကိရ သဒ္ဓိံ ရာဟုလမာတာ အာနန္ဒတ္ထေရော ဆန္နော ကဏ္ဍကော အဿာရောဇာ နိဓိကုမ္ဘော မဟာဗောဓိ ကာဠုဒာယီတိ ဣမာနိ သတ္တ သဟဇာတာနိ။ အယံ **သဟဇာတပရိစ္ဆေဒော** ။ မဟာပုရိသော ပန ဥတ္တရာသာဠှနက္ခတ္တေနေဝ မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမိ, မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိ, ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, ယမကပာဋိဟာရိယံ အကာသိ။ ဝိသာခနက္ခတ္တေန ဇာတော စ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော စ ပရိနိဗ္ဗုတော စ။ မာဃနက္ခတ္တေန တဿ သာဝကသန္နိပါတော စ အာယုသင်္ခါရဝောဿဇ္ဇနဉ္စ အဟောသိ။ အဿယုဇနက္ခတ္တေန ဒေဝေါရောဟဏံ။ အယံ **နက္ခတ္တပရိစ္ဆေဒော**တိ။

သဓမ္မတာကထာ

ဣဒါနိ ပန သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓာနံ သာဓာရဏဓမ္မတံ ပကာသယိဿာမ။ **သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ သမတ္တိံသဝိဓာ ဓမ္မတာ** ။ သေယျထိဒံ – ပစ္ဆိမဘဝိကဗောဓိသတ္တဿ သမ္ပဇာနဿ မာတုကုစ္ဆိဩက္ကမနံ, မာတုကုစ္ဆိယံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ ဗဟိမုခေါလောကနံ, ဌိတာယ ဗောဓိသတ္တမာတုယာ ဝိဇာယနံ, အရညေယေဝ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနံ, ကဉ္စနပဋ္ဋေသု ပတိဋ္ဌိတဟာအနံ ဥတ္တရာဘိမုခါနံ သတ္တပဒဝီတိဟာရာနံ ဂန္တွာ စတုဒ္ဒိသံ ဩလောကေတွာ သီဟနာဒနဒနံ, စတ္တာရိ နိမိတ္တ

တာနိ ဒိသွတ ဇာတမတ္တပုတ္တာနံ မဟာသတ္တာနံ မဟာဘိနိက္ခမနံ, အရဟဒ္ဓဇမာဒာယ ပဗ္ဗဇိတွတ သဗ္ဗဟေဋ္ဌိမေန ပရိစ္
ဆေဒေန သတ္တာဟံ ပဓာနစရိယာ, သမ္ဗောဓိ ဟပုဏ္ဏနဒိဝသေ ဟယာသဘောဇနံ, တိဏသန္ထရေ နိသိဒိတွတ သဗ္ဗညုတ
ညာဏာဓိဂမော, အာနာပာနဿတိကမ္မဋ္ဌာနပရိကမ္မံ, မာရဗလဝိဒ္ဓံသနံ, ဗောဓိပလ္လင္ကေယေဝ တိဿော ဝိဇ္ဇာ အာ
ဒိံ ကတွတ အသာဓာရဏဉာဏာဒိဂုဏပဋိလာဘော, သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝီတိနာမနံ, မဟာဗ္ရဟ္မုနော ဓမ္မ
ဒေသနတ္ထာယ အာယာစနံ, ဣသိပတနေ မိဂဒာယေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ, မာဃပုဏ္ဏမာယ စတုရင်္ဂိကသန္နိပာတေ
ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသော, ဇေတဝနမှာနေ နိဗဒ္ဓဝါသော, သာဝတ္ထိနဂရဒွာရေ ယမကပာဋိဟာရိယကရဏံ, တာဝတိံသ
ဘဝနေ အဘိဓမ္မဒေသနာ, သင်္ကဿနဂရဒွာရေ ဒေဝလောကတော ဩတရဏံ သတတံ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ, ဒွ
ဝိသု တရေသု ဝေနေယျဇနာဝလောကနံ, ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုမှိ သိက္ခာပဒပညာပနံ ဥပ္ပန္နာယ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ဇာတ
ကကထနံ, ဉာတိသမာဂမေ ဗုဒ္ဓဝံသကထနံ, အာဂန္တုကေဟိ ဘိက္ခူဟိ ပဋိသန္ထာရကရဏံ, နိမန္တိတာနံ ဝုဋ္ဌဝဿာနံ
အနာပုစ္ဆာ အဂမနံ, ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပုရေဘတ္တပစ္ဆာဘတ္တပဋ္ဌမမဇ္ဈိမပစ္ဆိမယာမကိစ္စကရဏံ, ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေ မံသ
ရသဘောဇနံ, စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိတွတ ပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဣမာ သမတ္တိံသ သ
ဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ ဓမ္မတာတိ။

အနန္တရာယိကဓမ္မကထာ

သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ **စတ္တာရော အနန္တရာယိကာ ဓမ္မာ**။ ကတမေ စတ္တာရော? ဗုဒ္ဓာနံ ဥဒ္ဒိဿ အဘိဟဋာနံ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုံ။ ဗုဒ္ဓာနံ အာယုနော န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုံ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ – ‘‘အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော, ယံ ပရူပက္ကမေန တထာဂတံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာ’’တိ (စူဠဝ. ၃၄၂)။ ဗုဒ္ဓာနံ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနံ အသီတိယာ အနုဗျဉ္ဇနာနဉ္စ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုံ။ ဗုဒ္ဓရံသီနံ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုန္တိ။ ဣမေ စတ္တာရော အနန္တရာယိကာ ဓမ္မာ နာမာတိ။

နိဂမနကထာ

ဇေတ္တာဝတာ ဂတာ သိဒ္ဓိံ၊ ဗုဒ္ဓဝံသဿ ဝဏ္ဏနာ။
သုဝဏ္ဏပဒဝိညာတဝိစိတ္တနယသောဘိတာ။

ပောရာဏဋ္ဌကထာမဂ္ဂံ၊ ဟဋ္ဌိအတ္ထပ္ပကာသကံ။
အာအာယေဝ ကတာ **ဗုဒ္ဓ-ဝံသဿဋ္ဌကထာ** မယာ။

ပပဉ္စတ္ထံ ဝိဝဇ္ဇေတွတ၊ မဓုရတ္ထဿ သဗ္ဗသော။
သမ္ပကာသနတော တသ္မာ၊ **မဓုရတ္ထပ္ပကာသိနီ**။

ကာဝီရဇလသမ္ပာတ-ပရိပူတမဟီတလေ။
ကာဝီရပဋ္ဋနေ ရမ္မေ၊ နာနာနာရိနရာကုလေ။

ကာရိတေ ကဏွဟာအသေန၊ သဏွဟာတစေန သာဓုနာ။
ဝိဟာရေ ဝိဝိဓာကာရ-စာရုပာကာရကေပုရေ။

ဆာယာသလိလသမ္ပန္နေ၊ ဒဿနိယေ မနောရမေ။
ဟာတဒုဇ္ဇနသမ္ဗာဓေ၊ ပဝိဝေကသုခေ သိဝေ။

တတ္ထ ဟာစီနပာသာဒ-တလေ ပရမသီတလေ။
ဝသတာ ဗုဒ္ဓဝံသဿ၊ မယာ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။

ယထာ ဗုဒ္ဓဝံသဿ သံဝဏ္ဏနာယံ၊ ဂတာ သာဓု သိဒ္ဓိံ ဝိနာ အန္တရာယံ။

တထာ ဓမ္မယုတ္တာ ဇနာနံ ဝိတက္ကာ၊ ဝိနာဝန္တရာယေန သိဒ္ဓိံ ဝဇန္တု။

ဣမံ ဗုဒ္ဓဝံသဿ သံဝဏ္ဏနံ မေ၊ ကရောန္တေန ယံ ပတ္တိတံ ပုညဇာတံ။
သအာ တဿ ဒေဝါနုဘာဝေန လောကော၊ ဓုဝံ သန္တမစ္စန္တမတ္ထံ ပယာတံ။

ဝိနဿန္တု ရောဂါ မနုဿေသု သဗ္ဗေ၊ ပဝဿန္တု ဒေဝတပိ ဝဿန္တကာလေ။
သုခံ ဟောတု နိစ္စံ ဝရံ နာရကာပိ၊ ပိသာစာပယာတာ ပိပာသာ ဘဝန္တု။

သုရာ အစ္ဆရာနံ ဂဏာဒီဟိ သဒ္ဓိံ၊ စိရံ ဒေဝလောကေ သုခံ စာနုဘောန္တု။
စိရံ ဌာတု ဓမ္မော မုနိန္ဒဿ လောကေ၊ သုခံ လောကပာလာ မဟိံ ပာလယန္တု။

ဂရူဟိ ဂီတနာမေန၊ ဗုဒ္ဓဒတ္တောတိ ဝိဿုတော။
ထေရော ကတွတ အဋ္ဌကထံ၊ မဓုရတ္ထဝိလာသိနိံ။

ပောတ္ထကံ ဌပယိတွေဝမံ၊ ပရမ္ပရေ ဟိတာဝဟံ။
အစိရဋ္ဌိတဘာဝေန၊ အဟော မစ္စုဝသံ ဂတော။

ဣတိ ဘာဏဝါရဝသေန ဆဗ္ဗီသတိဘာဏဝါရာ, ဂန္ထဝသေန ပဉ္စသတာဓိကဆသဟဿဂန္ထာ, အက္ခရဝသေန တိသဟဿာဓိကာနိ ဒွေဝသတသဟဿက္ခရာနိ။

အန္တရာယံ ဝိနာ ဧသာ၊ ယထာ နိဋ္ဌံ ဥပာဂတာ။
တထာ သိဇ္ဈန္တု သင်္ကပ္ပာ၊ သတ္တာနံ ဓမ္မနိဿိတာတိ။

ဣတိ မဓုရတ္ထဝိလာသိနီ နာမ

ဗုဒ္ဓဝံသ-အဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌိတာ။